AR FI TREBUIT SĂ ȘTII

... dar acum e prea târziu

JEAN HANFF KORELITZ

virtual-project.eu

JEAN HANFF KORELITZ

AR FI TREBUIT SĂ ȘTII

Original: *You Should Have Known* (2014)

Traducere din limba engleză de:
CĂLIN ANDREI POPA

virtual-project.eu

LITERA®

2019

PARTEA ÎNTÂI

ÎNAINTE

1. ȘTII, PUR ȘI SIMPLU

În general, oamenii plâng atunci când ajung prima oară aici și fata aceasta nu părea să facă excepție. A intrat cu o servietă în mână, foarte arogantă, și i-a strâns mâna lui Grace, ca o profesionistă ce era sau, cel puțin, ce își dorea să fie. După care s-a așezat pe canapea, încrucișându-și picioarele lungi, îmbrăcate în pantaloni de serj. Și *apoi,* dintr-odată, a părut să observe locul în care se afla și a bătut zgomotos din palme.

— Oh, uau, a zis fata, al cărei nume – Grace verificase de două ori cu câteva minute înainte – era Rebecca Wynne. Nu am mai fost într-un cabinet de psihoterapie din facultate.

Grace, care stătea pe scaunul ei obișnuit, și-a încrucișat picioarele ei mult mai scurte și s-a aplecat în față. Nu s-a putut abține.

— E foarte ciudat! Cum pui piciorul aici, îți vine să te pui pe bocit.

— Sunt destule șervețele, i-a spus Grace, cu un zâmbet.

De câte ori nu a stat ea în același scaun, cu picioarele încrucișate ca acum, ascultând cum camera răsuna de plânsete. Se plângea atât de des aici, încât uneori își imagina cabinetul sub apă, ca într-una dintre poveștile minunatei Betty MacDonald, pe care le adorase în copilărie, povestea aceea în care protagonista plângăcioasă nu se putea opri din hohote până nu-i ajungea apa la bărbie. Când avea de-a face cu furia, manifestată prin țipete sau, dimpotrivă, tacit, veninos, își imagina pereții cabinetului (în realitate vopsiți într-

un alb-gălbui inofensiv) întunecându-se de mânie. Când era bucurie sau înțelegere, i se părea uneori că simte miros dulceag de pin, ca la sfârșitul verii, pe malul lacului.

— Ei, dar e doar o cameră, a zis Grace cu veselie-n glas. Cu o mobilă banală.

— Desigur.

Rebecca a privit în jur ca și cum i-ar fi trebuit o confirmare. Cabinetul – cabinetul de psihoterapie al lui Grace – fusese amenajat cu multă grijă, ținându-se cont de mai multe aspecte în același timp: era confortabil fără să fie deosebit de primitor, cu o atmosferă caldă, dar fără să tulbure individualitatea, decorat cu lucruri îndeajuns de familiare încât oricine să poată rezona cu ele, precum posterul agățat lângă ușă, înfățișând o fotografie cu mesteceni a lui Eliot Porter – oare nu au trăit toți cu acel poster la un moment dat? În camera de cămin? Într-o casă de vară închiriată? –, chilimul roșu, canapeaua de culoarea ovăzului și scaunul ei rotativ din piele. Mai erau și o măsuță de cafea din sticlă, pe care se găsea o singură cutie de șervețele, într-un suport din piele, și, în colț, un birou de modă veche, din lemn de pin, ale cărui sertare erau pline cu carnețele galbene și liste cu psihofarmacologi, psihologi pentru copii, hipnoterapeuți specializați în renunțarea la fumat, agenții imobiliare, agenții de voiaj, mediatori, planificatori financiari și avocați specializați în divorțuri. Pe birou, mai multe pixuri se iteau dintr-o cană anostă de ceramică, pe care fiul ei, Henry, o făcuse în clasa întâi (obiect care suscitase de-a lungul anilor nenumărate comentarii, adusese la suprafață un număr remarcabil de amintiri răscolitoare) și o lampă albă din ceramică, cu abajur din pânză, proiecta o lumină discretă asupra întregii scene. Unica fereastră dădea spre aleea din spatele clădirii, unde nu era nimic de văzut, deși existase o încercare cu câțiva ani înainte de a instala un cadru simplu, cu plante luminoase –

mușcate, chiar, și iederă. Administratorul aprobase acest proiect, însă entuziasmul său încetase în punctul în care ar fi trebuit să o ajute să manevreze cadrul de lemn la coborârea din camion și pe alee, până la locul cu pricina, iar plantele s-au ofilit în lipsa luminii, iar cadrul, cu totul, a dispărut imediat după, lăsând doar o pată întunecată pe ciment, care persista. De fapt, nu îi plăceau cu adevărat florile.

Deși, astăzi, venise cu flori: trandafiri roz-închis, la recomandarea lui Sarabeth, care – pe măsură ce Ziua cea Mare se apropia – devenea tot mai tentată să controleze fiecare aspect. Nu numai că Grace trebuia să cumpere flori pentru ocazia asta, dar era musai să fie trandafiri și trandafirii să fie roz – roz-*închis*.

Trandafiri roz-închis. *De ce?* se întreba Grace. Doar nu se aștepta la o fotografie color, nu-i așa? Nu era îndeajuns de uimitor faptul că revista *Vogue* îi acordase interes pentru o poză alb-negru? Dar făcuse ceea ce i se ceruse, aruncându-le în singura vază pe care o avea în chicineta din birou, de la o livrare de flori de care nu-și mai amintea (flori de sfârșit-de-tratament? flori de mulțumesc-că-mi-ai-arătat-că-trebuia-să-l-părăsesc? flori Jonathan?), răspândindu-le neîndemânatic și nu tocmai estetic. Acum, trandafirii stăteau aproape de marginea unei măsuțe, în pericol de a fi răsturnați de paltonul greu din lână al Rebeccăi.

— Știi, a zis Grace, ai dreptate cu privire la plâns. De obicei, oamenii se chinuie mult doar ca să ajungă aici. Sau, în domeniul meu, să-și aducă partenerul aici. E cât se poate de firesc să vezi că oamenii se eliberează imediat cum trec pentru prima oară de ușă. E perfect normal.

— Poate altă dată, a zis fata.

Grace îi dădea în jur de treizeci de ani, și era frumoasă, chiar dacă avea un aer puțin cam aspru, iar hainele pe care le purta erau inteligent croite, în așa fel încât să-i ascundă silueta care era de fapt

voluptuoasă și plinuță și să confere iluzia unui corp tineresc și suplu. Bluza albă din bumbac arăta de parcă fusese confecționată special în acest scop, în timp ce pantalonii maro, din serj, erau meniți să sugereze o talie abia existentă. Ambele piese reprezentau triumfuri ale iluziei și fuseseră croite, în mod clar, de cineva care știa exact ce face – dar când lucrai pentru *Vogue,* își imagina Grace, cu siguranță că aveai acces la genul ăsta de oameni.

Rebecca a cotrobăit prin servieta de la picioarele ei, încălțate cu cizme, scoțând un reportofon foarte vechi, pe care l-a pus pe masa din sticlă.

— Te deranjează? a întrebat. Știu, e aproape o antichitate, dar am nevoie de el ca rezervă. Odată am petrecut patru ore cu o anumită cântăreață pop, căreia îi lipsește cu desăvârșire abilitatea de a vorbi în fraze complete, și aveam un mic dispozitiv foarte modern, de dimensiunea unei cutii de chibrituri. Când am încercat să redau conversația mai târziu, nu era nimic acolo. Cel mai înfricoșător moment din cariera mea.

— Te cred, a încuviințat Grace. Dar, în mod evident, ai reușit să treci peste această dificultate.

Rebecca a ridicat din umeri. Părul ei blond, fin era tuns în așa fel încât să pară ciufulit într-un mod foarte calculat și purta un lanț de argint care îi sublinia frumos claviculele.

— Am făcut-o să pară așa de inteligentă, încât ar fi fost nebună să nu fie de acord cu citatele atunci când am trimis interviul la verificat. Nu că nu aș fi fost îngrijorată. Dar managerul ei i-a spus redactorului meu că a fost interviul ei preferat dintre toate, așa că mi-a ieșit cum nu se putea mai bine.

Apoi a tăcut. S-a uitat fix la Grace.

— Știi, a zis ea zâmbind vag, mi se pare că nu ar fi trebuit să spun asta. Alt rezultat al faptului că mă aflu într-un cabinet de psihoterapie. Stai pe canapea și te ia gura pe dinainte.

Grace a surâs.

Cu un clic sonor, Rebecca a apăsat butonul de pornire al reportofonului ei. Apoi s-a întins din nou după servietă și a scos un carnețel în stil vechi și un exemplar lucios al cărții sale.

— Oh, ai cartea! a zis Grace.

Era atât de nouă, încât o surprindea să o vadă în posesia altcuiva. Ca și cum toată strădania nu ar fi avut alt scop decât să producă un obiect al vanității ei personale.

— Desigur, a răspuns fata, cu răceală-n glas.

Profesionalismul și controlul ei asupra întâlnirii păreau să îi fi revenit din momentul în care Grace demonstrase așa o atitudine de novice. Dar nu se putea abține. I se părea foarte straniu să vadă cartea în realitate: cartea ei, *cartea ei proprie,* nu încă lansată pe piață, dar foarte aproape de lansare, în preajma Anului Nou – cea mai potrivită perioadă pentru apariția unei astfel de cărți, după cum insistaseră Sarabeth, agentul ei literar, Maud, redactorul cărții, și J. Colton, editorul ei (J. Colton! chiar așa o chema!). Chiar și după luni întregi de revizuiri, după tipărirea efectivă a manuscrisului (atât de fizic, atât de liniștitor), după încheierea contractului, primirea *ceculuí* (depus imediat, ca și cum ar fi putut oricând să se evapore), apariția în catalog – totul atât de realist, totul făcând-o să gândească mereu: *Chiar mi se întâmplă asta.* Ținuse o prezentare la conferința organizată de editură anul trecut, în fața unei mulțimi de reporteri obosiți după drum și care își luau notițe zâmbind spre ea (câțiva dintre ei au venit apoi pe furiș să îi ceară sfaturi în privința căsniciilor lor șubrede – ei bine, ar trebui să se obișnuiască cu asta, s-a gândit Grace). Chiar și după ziua aceea nebunească din urmă cu un an, când Sarabeth suna din oră în oră ca să anunțe alte și alte vești incredibile. Cineva voia manuscrisul. Și altcineva îl voia. Cineva… nu, doi, nu, trei, și apoi începuse să vorbească într-un dialect pe care Grace nu-l înțelegea: ofertă anticipativă, palier (*palier*? se

mirase Grace), audio și digital, stimuli pentru „Listă” (nu aflase ce era „Lista” până în momentul în care citise efectiv contractul). Nimic nu părea să aibă sens. Grace citea de ani întregi despre moartea publicisticii, dar acum descoperea o industrie pulsatilă, insistentă, maniacală, acolo unde ea se așteptase să găsească un corp lipsit de viață, încă o formă depășită a manufacturii americane, putrezind alături de morile de vânt și minele de aur. I-a spus asta odată lui Sarabeth, când, în a treia zi, licitația căpăta forțe proaspete, odată cu o propunere întârziată, ce declanșase o serie nouă de oferte. Nu ar fi trebuit ca publicistica să fie moartă? Până la urmă, asta continuau să spună revistele. Sarabeth a râs. Publicistica era într-adevăr în colaps, a asigurat-o ea pe Grace, părând destul de bine dispusă cu privire la această veste. Excepție făcând momentul în care ajungeai la modă. Cartea ei, *Ar fi trebuit să știi,* părea pe punctul de a ajunge la modă.

Îi trebuiseră doi ani întregi ca să o scrie, așezată la biroul ei din colț, cu laptopul deschis, între vizitele clienților, și la masa din stejar masiv, pătată de umezeală, cu priveliștea către ponton, din dormitorul casei lor de lângă lac, și la blatul din bucătăria casei de pe 81st Street, noaptea, când Jonathan era încă la spital sau în pat, obosit după o zi de muncă, iar Henry adormise cu o carte deschisă pe piept și cu lumina încă aprinsă. O scrisese cu o cană de ceai de ghimbir periculos de aproape de tastatură și cu notițele înșirate de-a lungul blatului până aproape de chiuvetă, în celălalt capăt, cu vechile dosare ale pacienților împănate cu post-it-uri. În timp ce scria, vechile ei teorii căpătau carnalitate, apoi o carnalitate mai rafinată, apoi o carnalitate plină de autoritate discursivă, înțelepciunea populară pe care nu știuse că o poseda până în clipa în care o deslușise în paginile scrise, concluziile la care părea să fi ajuns cu mult înainte să-și fi deschis cabinetul, cu

cincisprezece ani în urmă. (Pentru că nu învățase nimic? Pentru că avusese dreptate de la bun început?) De fapt, nu își aducea aminte să fi învățat vreodată cum să își facă munca de psihoterapeut, cu toate că, în mod evident, trecuse prin facultate, făcuse practica necesară, citise cărți, scrisese lucrări și adunase diplomele necesare. Se pricepuse dintotdeauna la asta; nu își amintea să nu se fi priceput vreodată. Ar fi putut să fi pornit de pe băncile liceului și să ajungă direct în acest birou mic și ordonat și ar fi fost la fel de eficientă și de profesionistă cum era și acum, ar fi ajutat la fel de multe cupluri, ar fi împiedicat la fel de multe femei să se mărite cu bărbați care nu le-ar fi putut face niciodată fericite. Știa că asta nu o face să fie deosebită, nici măcar inteligentă. Își definea abilitatea nu ca pe ceva dat de la Dumnezeu (Dumnezeu fusese pentru ea doar un subiect al interesului istoric, cultural sau artistic), ci ca pe ceva sintetizat din natură și educație, precum o balerină suficient de norocoasă încât să fi fost înzestrată din naștere cu picioare lungi *și* cu un părinte dispus să o ducă la orele de dans. Pentru un motiv oarecare – sau, mult mai probabil, fără niciun motiv – Grace Reinhart Sachs se născuse cu o predispoziție pentru contemplarea și înțelegerea socialului, dezvoltată într-o atmosferă a ideilor și conversațiilor. Nu putea să cânte, să danseze, să jongleze cu calculele numerice. Nu știa să cânte la un instrument, ca fiul ei, sau să insufle viață copiilor muribunzi, ca soțul ei – și-ar fi asumat bucuroasă și plină de modestie oricare dintre cele două abilități –, dar ceea ce putea face ea era să discute cu oamenii și să vadă, destul de repede și cu o certitudine deconcertantă, ce capcane își construiau singuri și cum puteau să le evite. Și dacă fuseseră deja prinși în cursă – cum era cazul, de obicei, dacă se aflau deja în cabinetul ei –, să le arate cum să se elibereze. Faptul că notând aceste lucruri evidente adusese pe cineva de la revista

Vogue în biroul ei mic și nesemnificativ era fascinant și, desigur, entuziasmant, dar și oarecum bizar. De ce ar trebui să i se acorde cuiva o platformă la nivel național doar pentru a sublinia că ziua este urmată de noapte sau că economia era ciclică sau orice alt lucru ușor de observat? (Câteodată, când se gândea la cartea ei și la ce avea să le spună femeilor care urmau s-o citească, se simțea aproape rușinată în sinea ei, ca și cum ar fi fost pe cale să comercializeze vreun tratament miraculos care exista de fapt de mult timp pe rafturile farmaciilor.) Era drept însă și că existau lucruri care nu puteau fi repetate de prea multe ori sau suficient de tare.

Cu câteva săptămâni înainte, participase la un dineu într-o sală specială de la Craft, la o masă plină de indivizi în mod clar cinici (dar fascinanți din punct de vedere profesional) din mass-media. În clinchetele ușoare ale tacâmurilor, Grace a discutat despre cartea ei, primind întrebările tipice (unele de la un bărbat destul de antipatic, cu un papion purpuriu) referitoare la motivele pentru care *Ar fi trebuit să știi: De ce femeile nu reușesc să înțeleagă ceea ce le spun bărbații din viețile lor* era o carte diferită de toate celelalte care tratau ca subiect relațiile. Cu siguranță, mâncarea lui Tom Colicchio era punctul central de interes al localului. Acordându-i, cam prea mult timp, toată atenția ei editoarei unei reviste, care stătea lângă ea la masă (forțată, cu alte cuvinte, să asculte povestea divorțului costisitor al femeii), a constatat cu mare regret că ospătarul îi luase farfuria din față, cu mult înainte ca ea să-și fi terminat cotletul de miel. I s-a părut că ar fi sub demnitatea unui scriitor să ceară să îi aducă mâncarea la pachet.

Totuși, după dineul respectiv, editorul ei, J. Colton, a început să sune cu vești despre interviuri și apariții la televizor, toate fiind rezultatul acelui eveniment. Editorul cu divorțul costisitor i-a alocat un articol în *More,* iar bărbatul antipatic cu

papionul purpuriu i-a rezervat un editorial pentru Associated Press (astfel că efortul meritase din plin, după cum până și Grace se văzuse nevoită să recunoască). Articolul din *Vogue* era programat să apară imediat după aceea. Roțile se puseseră în mișcare, fără niciun dubiu.

A schițat (la cererea redactorului de carte, Maud) un editorial care avea ca subiect luna ianuarie ca perioadă a anului cu cele mai multe cereri de divorț (tensiunile din preajma sărbătorilor și hotărârile de Anul Nou) și (la cererea agentului J. Colton) a îndurat o ședință bizară cu un instructor media, învățând cum să-și încline capul într-o parte sau alta în timp ce privește către gazda emisiunii, cum să intre în grațiile audienței din studiouri, cum să furișeze titlul cărții ei în cele mai nepotrivite construcții verbale, fără să pară – își dorea ea – o narcisistă robotizată, și cum să răspundă scurt, cu fraze de efect.

— Editorul meu mi-a trimis-o acum câteva săptămâni, a zis Rebecca, așezând cartea pe masă, lângă cutia cu șervețele. Mi-a plăcut la nebunie. Știi, oamenilor nu li se spune niciodată asta: *Nu da greș la început și nu o să apară prea multe probleme de felul ăsta pe parcurs.* E foarte sincer, lipsit de menajamente. Genul de carte care abordează acest subiect e, de obicei, puțin mai îngăduitoare, mai blândă.

Grace, conștientă că interviul începuse deja, a încercat să pună în practică mișcarea exersată din cap și frazele de efect. Sunetul vocii ei când a început să vorbească nu era același pe care îl folosea în viața de zi cu zi; era glasul ei situațional. Era felul în care considera că ar trebui să vorbească un psihoterapeut.

— Înțeleg ce spui. Dar, ca să fiu sinceră, cred că abordarea îngăduitoare și blândă nu a dus la prea mari rezultate. Cred că femeile sunt pregătite să audă ceea ce cartea mea încearcă să le spună. Nu trebuie să fim tratate cu mănuși. Suntem adulte, și

dacă greșim, ar trebui să acceptăm că am greșit și să ajungem la propriile decizii. Clienților mei le explic de fiecare dată că, dacă tot ceea ce își doresc este ca cineva să le spună că totul o să fie în regulă sau că totul se întâmplă dintr-un motiv, sau indiferent ce clișee inutile sunt acum la modă, atunci nu au de ce să se afle în cabinetul meu și să mă plătească pentru expertiza mea. Sau să-mi cumpere cartea, presupun, a zis ea, zâmbind. Pot cumpăra una dintre celelalte cărți. Oricare dintre ele. *Cum să îți salvezi căsnicia prin forța iubirii, Cum să lupți pentru relația ta.*

— Da, dar titlul tău e puțin cam… agresiv, nu-i așa? *Ar fi trebuit să știi.* Adică, asta ne spunem întotdeauna când ne uităm la o conferință de presă și un politician a postat o poză pe Twitter cu penisul lui, ca să vadă o lume întreagă, sau a fost dat în vileag că mai avea și o altă familie, și soția stă lângă el, perplexă. Iar noi ne gândim: *Zău? Te surprinde?*

— Nu mă îndoiesc că soția este, efectiv, surprinsă, a spus Grace. Întrebarea e: *ar trebui* să fie surprinsă? Putea să nu ajungă în postura asta?

— Așadar, acesta este titlul pe care l-ai ales?

— Ei bine, și da, și nu, i-a zis Grace. A fost a doua mea alegere. Am vrut să-i pun titlul *Trebuie să se acorde atenție*[1]. Dar nimeni nu a înțeles la ce se referă. Au spus că e mult prea literar.

— Hm, chiar așa? Nu a citit toată lumea Arthur Miller în liceu? a sărit Rebecca, să-și arate buna-credință.

— Poate în liceul tău, a zis Grace cu diplomație.

De fapt, ea citise *Moartea unui comis-voiajor* în gimnaziu, la Rearden, școala privată din New York, cu standarde înalte (și, cândva, cu tendințe vag socialiste), unde fiul ei era acum în clasa a șaptea.

— În fine, am ajuns la un compromis. Știți cum ne spunem întotdeauna: *N-aveai de unde să știi,* atunci când cineva face ceva la care nu ne

așteptăm? Suntem șocate că un bărbat se dovedește a fi un afemeiat sau un delapidator. E un dependent. A mințit cu nerușinare tot timpul. Sau e un egoist de doi bani, și faptul că e însurat cu tine și că aveți, probabil, copii împreună nu pare să-l împiedice să se comporte ca un adolescent întârziat, lipsit de orice griji?

— O, *da,* a făcut Rebecca.

Sunase destul de personal, s-a gândit Grace. Ei bine, nimic surprinzător. Cam asta era și ideea.

— Și când se întâmplă, nu facem decât să ridicăm din umeri și să zicem: *Uau, nu știi niciodată cum sunt oamenii, de fapt.* Și nu ne asumăm niciodată partea noastră de vină în acea decepție. Trebuie să învățăm să ne asumăm responsabilitatea. Altfel, nu putem acționa așa cum e mai bine pentru noi. Și nu putem împiedica să ni se întâmple și data viitoare.

— Îhî, a zis Rebecca ridicând privirea și fixând-o pe Grace cu o expresie de profundă nemulțumire. Nu o să dăm vina pe victimă, nu?

— Nu există nicio victimă, i-a răspuns Grace. Uite, fac meseria asta de cincisprezece ani. Ascult tot timpul femei care-și descriu interacțiunile timpurii cu partenerul lor și ce impresie le-a făcut inițial. Și ascultându-le, mă gândesc încontinuu: *Ai știut chiar de la început.* Ea știe că el o să se uite toată viața după alte femei. Știe că e risipitor. Știe că are o atitudine disprețuitoare față de ea – de prima dată când vorbesc unul cu celălalt, sau de la a doua întâlnire, sau din prima seară în care îi face cunoștință cu prietenii ei. Dar apoi își îngăduie să ignore ceea ce știe. Lasă impresia inițială, această conștientizare instinctivă, să fie acaparată de cu totul altceva. Se convinge că ceea ce a simțit intuitiv în acel bărbat pe care abia îl știe nu este deloc adevărat acum când ea – între ghilimele – *a ajuns să-l cunoască mai bine.* E acel impuls de a-ți nega propriile impresii, care este uluitor de puternic și care poate să aibă un impact devastator

asupra vieții unei femei. Și întotdeauna o să ne ignorăm propria situație, chiar și în timp ce ne uităm la o altă femeie care s-a lăsat amăgită și ne gândim: *Cum se poate să nu fi știut?* Iar eu cred cu tărie că trebuie să ne judecăm pe noi înșine după același standard. Și *înainte* să cădem în capcană, nu după.

— Dar știi, a zis Rebecca ridicând capul din carnetul ei, în timp ce, în mod impresionant, continua să scrie cu pixul, că nu sunt doar bărbații. Și femeile mint, nu?

Era încruntată și, chiar în mijlocul frunții ei, apăruse un V pronunțat. Se vedea clar – din fericire – că revista pentru care scria nu o convinsese să-și injecteze botox.

— Desigur. Evident. Și vorbesc despre acest aspect în carte. Dar adevărul e că, în nouă din zece cazuri, femeia este cea care stă chiar acolo pe canapeaua mea, complet răvășită pentru că, din punctul ei de vedere, partenerul de viață i-a ascuns ceva. Așa că am decis, chiar de la început, să scriu această carte pentru femei.

— Bine, a zis fata, întorcându-se la carnețel. Înțeleg.

— Sunt prea didactică, a punctat Grace, cu un zâmbet vag și ușor trist.

— Ești pasionată de ceea ce faci.

Corect, s-a gândit Grace. O să trebuiască să își amintească asta.

— În orice caz, a spus ea cu bună știință, am ajuns într-un punct în care nu mai puteam suporta să văd atâtea femei oneste, cu intenții bune suferind și trecând prin luni sau ani întregi de terapie, dându-se peste cap și cheltuind o avere doar ca să își dea seama că partenerul lor nu s-a schimbat deloc, poate chiar nici nu a încercat vreodată cu adevărat să se schimbe sau nici măcar nu și-a arătat disponibilitatea de a se schimba. Femeile s-au întors în punctul din care au plecat prima oară, când au venit la mine la cabinet și s-au

așezat în același loc în care stai tu acum. Ele merită să afle adevărul, că situația lor nu se va îmbunătăți – cel puțin, nu atât de mult pe cât își doresc ele. Trebuie să audă că greșeala pe care au făcut-o ar putea fi ireparabilă.

S-a oprit, pe de o parte ca s-o lase pe Rebecca să proceseze informația, pe de alta, ca să savureze impactul vorbelor sale, „bomba” (cum o numise Sarabeth la prima lor întâlnire, din anul precedent). Se simțea încă impactul seismic. În realitate, Grace își aducea aminte de momentul în care se hotărâse să pună pe hârtie ceea ce credea cu adevărat, evidența problemei care începea să i se pară din ce în ce mai clară cu fiecare an care trecea în viața ei profesională, cu fiecare ghid de întâlniri (care omitea problema) și cu fiecare ghid de căsătorie (care făcea același lucru), pe care le devorase ca pregătire pentru scrierea cărții ei, precum și cu fiecare participare la conferințele organizate de Asociația Internațională a Consilierilor Matrimoniali (unde această problemă nu era nici măcar șoptită). Acest lucru despre care nimeni nu vorbea, dar pe care bănuia că și colegii ei îl înțelegeau la fel de bine. Ar trebui oare să spună asta în cartea ei și să arunce cu venin în colegii săi? Sau să reitereze pur și simplu acel mit ridicol care spunea că „relațiile” (indiferent ce se înțelegea prin asta) puteau fi „salvate” (orice ar fi însemnat asta).

— Nu alege persoana greșită, îi spunea ea Rebeccăi, încurajată de prezența cuiva de la *Vogue* în micul ei birou anost, de prezența femeii artificial de înalte și suple de pe canapeaua ei de culoarea ovăzului, mânuind carnețelul acela retro și reportofonul. Alege persoana greșită și nu mai contează cât de mult încerci să-ți repari căsnicia. Nu o să meargă.

După o clipă de reflecție, Rebecca a ridicat privirea și a zis:

— E destul de direct.

Grace a ridicat din umeri. Era direct, nu avea de ce s-o contrazică aici. Trebuia să fie direct. Dacă o femeie alege partenerul greșit, atunci acela va fi întotdeauna persoana greșită: atât de simplu era. Nici cel mai competent psiholog din lume nu ar fi reușit să facă mai mult decât să negocieze tratatul. În cel mai bun caz, gândea Grace, era îngrozitor de trist, iar în cel mai rău era ca o pedeapsă – o viață întreagă de suferință. Nu așa trebuia să fie o căsnicie. În cazul în care cuplurile nu aveau copii, atunci efortul ar trebui să se îndrepte către despărțire. Dacă existau copii: respect reciproc și cooperare. Și despărțire.

Desigur că îi părea rău pentru ei. Îi părea foarte rău, în special pentru pacienții ei, pentru că veniseră la ea căutând sprijin și era prea târziu ca să îi mai poată ajuta altfel decât oferindu-le saci de gunoi și soluții de curățare pentru mizeria lăsată în urmă. Dar ceea ce detesta ea cel mai mult era cât de ușor se putea evita toată această suferință. Pacienții ei nu erau lipsiți de inteligență. Erau educați, perceptivi față de alte persoane. Unii erau chiar oameni extraordinari. Faptul că ei trebuiseră să întâlnească, pe cărările tinereții lor, un potențial partener care avea să le provoace, cu siguranță sau oricum foarte probabil, o suferință, și acceptaseră acea suferință, sigură sau oricum foarte probabilă, pentru ca apoi să aibă parte tocmai de suferința aceea, sigură sau oricum foarte probabilă… ei bine, asta o uimea. O uimise dintotdeauna și o înfuria, totodată. Uneori – nu se putea abține – îi venea să-i scuture bine de tot pe toți.

— Imaginează-ți, îi zicea ea Rebeccăi, că stai la o masă cu cineva pentru prima oară. Poate la o întâlnire. Poate în casa unui prieten – oriunde ai putea să întâlnești un bărbat de care să te simți atrasă. În acel prim moment, sunt lucruri pe care le poți remarca la acest bărbat, pe care le poți intui. Sunt ușor observabile. Poți simți cât de deschis este față de oameni, interesul pe care-l manifestă

față de lume, dacă este sau nu inteligent – și dacă își folosește inteligența. Poți să-ți dai seama dacă este amabil sau disprețuitor, superior, curios sau generos. Poți să vezi cum se comportă cu tine. Poți afla niște lucruri din felul în care se hotărăște să vorbească despre el: rolul pe care îl au familia și prietenii în viața lui, rolul pe care l-au avut femeile dinaintea ta. Poți să vezi cât de mult se îngrijește – de sănătatea și bunăstarea lui, de bunăstarea lui financiară. Toată aceste informații există și ne putem folosi de ele. Dar apoi…

S-a oprit. Rebecca nota în carnețel, cu capul ei blond aplecat.

— Apoi?

— Apoi vine povestea. El are o poveste. El are mai multe povești. Și nu spun că inventează lucruri sau că minte efectiv. Poate că o face – chiar dacă n-o face, o facem noi pentru el, deoarece, ca ființe umane, avem o nevoie, adânc înrădăcinată, de povești, mai ales dacă o să jucăm un rol important în ele; știi cum e: *Sunt deja eroina și acum iată-mi eroul.* Chiar și atunci când asimilăm anumite fapte sau ne formăm impresii, avem acest impuls stăruitor să le contextualizăm într-un fel. Așa că ne configurăm o poveste despre felul în care a crescut, cum s-au comportat femeile cu el, cum s-au comportat angajatorii cu el. Și modul cum se înfățișează acum în fața noastră devine parte a acelei povești. Cum vrea să trăiască ziua de mâine devine parte a acelei povești. Apoi vine momentul când apărem și noi în poveste: *Nimeni nu l-a iubit îndeajuns până la mine. Niciuna dintre celelalte iubite n-a fost egalul lui intelectual. Nu sunt destul de frumoasă pentru el. Îmi admiră independența.* Nimic din astea nu e o certitudine. Totul e un amestec între ceea ce ne-a spus el și ceea ce ne-am spus noi. Această persoană a devenit un personaj imaginar într-o poveste imaginară.

— Ca personajul unui roman, asta vrei să spui?

— Da. Nu e o idee bună să te căsătorești cu un personaj de roman.

— Dar… faci să sune ca și cum ar fi inevitabil.

— Nu e. Dacă ar fi să acordăm acestei situații o *fracțiune* din grija pe care o acordăm, de exemplu, deciziilor ce vizează produsele pe care le achiziționăm, aceste probleme ar apărea mult mai rar. Dar oare ce se întâmplă cu noi? Încercăm douăzeci de perechi de pantofi până să cumpărăm una. Citim evaluările scrise de persoane necunoscute până să alegem pe cineva care să ne pună mocheta. Dar ne oprim detectorul de minciuni și ne negăm impresiile instinctuale pentru că întâlnim pe cineva atrăgător sau pentru că el pare interesat de noi. Ar putea să țină deasupra capului o pancartă pe care să scrie: *O să îți iau banii, o să mă dau la prietenele tale și o să te las în mod constant fără dragoste și sprijin,* și tot o să găsim o cale prin care să uităm că am știut vreodată toate astea. O să găsim o cale prin care să negăm toate astea.

— Dar… a început Rebecca. Oamenii au incertitudini. Poate că pur și simplu nu se ghidează după ele.

Grace a încuviințat din cap. Incertitudinile apar adesea în domeniul ei: incertitudini foarte vechi, macerate, salvate, puse la păstrare și scoase la iveală de femeile cumplit de rănite și de triste. Era o temă cu multiple variațiuni: *Știam că bea prea mult. Știam că nu putea să-și țină gura. Știam că nu mă iubește așa cum îl iubeam eu.*

— Mulți oameni au îndoieli, a afirmat Grace. Problema e că puțini dintre noi recunoaștem îndoiala drept ceea ce este ea, de fapt. Îndoiala este o binecuvântare venită din adâncul nostru, așa aleg eu să o definesc. Ca frica. Ai fi surprinsă să vezi câți oameni experimentează frica chiar înainte ca ceva rău să li se întâmple, și mai târziu, atunci când revin asupra acelei clipe, ajung să înțeleagă că au pierdut o șansă să schimbe ceea ce urma să

se întâmple. Știi cum e: *Nu te duce pe strada aceea. Nu-l lăsa pe tipul ăla să te ducă acasă cu mașina.* Pare că avem o capacitate supradezvoltată să ignorăm ceea ce știm sau suspectăm. Dintr-o perspectivă strict evoluționistă, acest lucru e fascinant, dar interesele mele sunt mult mai practice. Cred că îndoiala poate fi o mare binecuvântare. Cred că trebuie să învățăm să ascultăm ce ne transmite, în loc să o ignorăm, chiar și atunci când înseamnă să punem capăt unei logodne. Știi, e mult mai ușor să anulezi o nuntă, decât să anulezi apoi o căsnicie.

— Ah, nu știu ce să zic despre asta, a intervenit Rebecca, pe un ton vădit sarcastic. Unele dintre nunțile la care am fost în ultimul timp… Cred că ar fi fost mai simplu să anulezi Olimpiada.

Asta – fără să știe nimic despre prietenii recent căsătoriți ai Rebeccăi – trebuia să fie adevărat. Nunta lui Grace fusese destul de restrânsă deoarece din familia ei nu participaseră decât tatăl și fratele, iar familia lui Jonathan hotărâse să nu vină. Dar fusese și ea invitată la destule nunți nebunești.

— Luna trecută, a continuat Rebecca, nunta colegei mele de cameră din facultate a fost o demență de-a dreptul, cinci sute de oameni în clădirea Puck. Florile – ah, Dumnezeule! Cel puțin cincizeci de mii de dolari, fără glumă. Și cadourile erau înșirate pe o masă lungă din aia alăturată, cum se făcea pe vremuri, mai știi?

Grace își amintea. Era o datină veche, ca multe altele legate de nunți, pe care cineva a readus-o în actualitate, în toată gloria ei materialistă, deoarece se părea că nunțile moderne nu erau suficient de extravagante și aglomerate. La nunta părinților ei, la St. Regis, o mulțime de cadouri fuseseră expuse în foaierul sălii de bal: argintărie de Audubon, porțelanuri Haviland și un set complet de pahare de cristal Waterford, totul fiind acum în ghearele Evei, cea de-a doua soție a tatălui ei.

— Jumătate din magazinul Tiffany. La care se adăugau și toate dispozitivele create vreodată de Williams-Sonoma. Și asta-i culmea – râdea Rebecca – pentru că ea nici nu știe să gătească și nici nu cred că o să fie vreodată îndeajuns de manierată ca să mănânce cu tacâmuri din argint.

Grace dădea aprobator din cap. Nu era pentru prima oară când i se spunea așa ceva, mai auzise detaliile astea, de la mulți alții, așezați pe canapeaua de culoarea ovăzului din cabinetul ei. Auzise despre marea căutare după acele bomboane cu mentă în culori pastelate care erau servite la masa socrilor (produse, se pare, doar de un magazinaș din Rivington), de medalioanele inscripționate pentru domnișoarele de onoare, de marca exactă a automobilului retro care trebuia să-i ducă în noaptea nunții la Gansevoort și apoi, într-un final, după toate astea, cele zece zile petrecute la același complex de lux din Seychelles unde nu știu ce cuplu celebru își petrecuse luna de miere, într-un bungalou deasupra apelor de un albastru intens ale Oceanului Indian.

Locul în care avuseseră cearta care a aruncat o negură asupra întregii nunți și care reverbera și acum, după atâția ani, în fața psihologului care știa deja că acești doi oameni scoteau la iveală tot ce era mai urât în celălalt și probabil că făcuseră asta dintotdeauna și aveau s-o facă mereu.

Câteodată, Grace și-ar fi dorit să facă praf întreaga industrie matrimonială. Scapă de extravaganța nunților tipice secolului XXI și rezumă-te la jurăminte rostite într-o atmosferă de calm, în fața prietenilor apropiați și familiei, și ai să vezi că jumătate dintre cuplurile logodite – jumătatea potrivită – vor renunța pe loc la întregul concept de nuntă. Convinge cuplurile să amâne petrecerea până la aniversarea a douăzeci și cinci de ani de căsnicie, când părul lui începe să se rărească, iar ei îi dispare talia de viespe, după nașteri, și ai să vezi că o mare parte dintre ei ar

bate în retragere, îngroziți. Dar atunci când ajungeau la ea, nu se mai putea face mare lucru.

— *Îndoiala este o binecuvântare.*

Rebecca rostise cu voce tare cuvintele lui Grace, ca și cum le-ar fi testat greutatea și repetabilitatea.

— Asta-i bună.

Grace a simțit cinismul Rebeccăi. Apoi a simțit greutatea propriului cinism.

— Nu e vorba că nu aș crede că oamenii se pot schimba, a spus ea, încercând să nu pară prea defensivă, după cum se simțea, de altfel. Posibilitatea transformării este reală. Necesită un imens curaj și altruism, dar se poate întâmpla. Problema e că depunem eforturi uriașe în vederea acestei mici posibilități și nu îndeajuns de multe pentru a preveni consecințele. Asta e o ruptură serioasă, nu crezi?

Rebecca a încuviințat vag, dar era ocupată acum. Lua notițe, cu mâna stângă încleștată pe pixul care zvâcnea și împroșca cu pastă liniile carnetului. După puțin timp, a terminat de notat. Atunci și-a ridicat capul și a spus, pe tonul specific unui psihoterapeut:

— Poți să spui mai multe despre asta?

Grace a tras aer în piept și a continuat. Era una dintre cele mai ascuțite ironii din profesia ei, explica ea, că atunci când întrebai oamenii ce-și doresc de la partenerul de viață, obișnuiau să răspundă prin adevăruri profunde, sobre și pline de maturitate: protecție și companie, spuneau, grijă și stimulare, o destinație într-un port sigur de care să se simtă legați. Dar atunci când te uitai la partenerii lor reali, unde erau toate astea? Aceiași oameni pătrunzători și elocvenți erau singuri sau prinși în luptă, veșnic înjosiți. Observai la ei sentimentul de abandonare și tensiunea, competiția și piedicile, și totul pentru că, la un moment dat, au spus „da” persoanei greșite. Așa că veneau la ea înfrânți, încercând să găsească salvarea, dar nu se mai putea face nimic dacă le explica totul în acest

punct. Trebuia să le explici *înainte* să fi spus „da” persoanei greșite.

— Urmează să mă mărit, a zis brusc Rebecca, după ce a terminat de notat cel puțin o parte din discursul lui Grace.

— Felicitări, a replicat Grace. E o veste minunată!

Fata a izbucnit în râs.

— *Sigur.*

— Da. Sigur! Sper să ai o nuntă minunată și, mult mai important, o căsnicie minunată.

— Așadar, există și căsnicii minunate? a zis ea, amuzându-se.

— Desigur. Dacă nu credeam asta, n-aveam ce căuta aici.

— Și nu ai fi fost măritată, presupun.

Grace a zâmbit. Fusese un chin pentru ea să ofere chiar și informațiile limitate asupra cărora insistase publicistul ei. Terapeuții nu se lăudau cu viețile lor personale. Scriitorii se pare că da. Îi promisese lui Jonathan că viața lor de cuplu, de familie, avea să rămână privată, pe cât posibil. Cu toate că pe el nu părea să-l fi deranjat atât de mult cum o deranja pe ea.

— Vorbește-mi despre soțul tău, zicea acum Rebecca, după cum Grace se și așteptase.

— Numele lui e Jonathan Sachs. Ne-am cunoscut în timpul colegiului. De fapt, eu eram la colegiu. El făcea Medicina.

— Deci e medic?

— E pediatru, a răspuns ea.

Nu voia să dea numele spitalului. Ar fi schimbat anumite lucruri. Totul era deja disponibil pe internet, la o simplă căutare a numelui ei, deoarece figura într-un scurt editorial făcut de revista *New York* cu câțiva ani în urmă, în anuarul cu „Cei mai buni medici”. Fotografia îl înfățișa pe Jonathan în halat, cu părul lui negru cârlionțat, mult mai lung decât îl ruga ea de fiecare dată să se tundă. Purta nelipsitul stetoscop și i se vedea o acadea în formă

de morișcă ieșindu-i din buzunarul de la piept. Arăta de parcă ar fi încercat din răsputeri să surâdă, în ciuda epuizării. Un băiețel chel și zâmbăreț îi stătea în poală.

— Copii?

— Un fiu. Henry are doisprezece ani.

Rebecca a dat din cap ca și cum informația tocmai i-ar fi fost confirmată. Interfonul de pe biroul lui Grace a început chiar atunci să sune.

— Ah, bine, a zis Rebecca. Probabil că-i Ron.

Ron era, probabil, fotograful. Grace s-a ridicat și s-a dus să-i deschidă.

Bărbatul aștepta pe hol, înconjurat de valize grele din metal. Stătea cu telefonul în mână, trimițând mesaje, când ea a deschis ușa.

— Bună, a zis ea, în mare parte ca să-i atragă atenția.

— Salut, i-a răspuns el pe o tonalitate joasă, ridicând privirea. Ron. Ți-au spus că urmează să vin?

— Salut! a zis Grace și a dat mâna cu el. Stai, fără coafură și machiaj?

Fotograful o privea ciudat. Nu-și dădea seama dacă vorbește serios.

— Glumesc, a râs ea, mascându-și ușoara dezamăgire că nu avea parte de coafură și machiaj. Își permisese să viseze la asta. Intră.

Fotograful a pășit apăsat înăuntru, cu două dintre valize, apoi s-a întors după celelalte. Era la fel de înalt ca Jonathan și părea să aibă aceeași constituție, se gândea Grace, dacă soțul ei nu ar fi fost atât de scrupulos în a-și ascunde protuberanța burții.

— Salut, Ron, a zis Rebecca, care se apropiase de pragul ușii.

Toți trei stăteau în vestibul, care era cu mult mai mic decât cabinetul. Ron părea nemulțumit de ceea ce vedea: câteva scaune banale, un covor Navajo, câteva numere vechi din *New Yorker,* pe jos, într-un coș împletit.

— Mă gândeam că e mai bine înăuntru? a spus Rebecca.

— Hai să vedem.

Înăuntru era, pare-se, mai bine. Fotograful a adus o lumină, un panou curbat, alb, și una dintre valize, din care a început să scoată diverse camere foto. Grace stătea lângă canapea, neliniștită, simțindu-se ca o străină aici, pe tărâmul ei, uitându-se cum îi exilau scaunul de piele în vestibul. Ron i-a mutat biroul mai în spate, ca să-și aranjeze lumina, o cutie strălucitoare fixată pe un suport din crom, și a sprijinit panoul de peretele opus.

— De obicei am un asistent, i-a zis, fără să mai adauge altceva.

Muncă de mântuială, s-a gândit instinctiv Grace. *Fără importanță.*

— Frumoase flori. Ar da bine la perete. O să le mut în cadru.

Grace a încuviințat. Ah, Sarabeth. Într-adevăr, incredibil.

— Vrei să…

S-a oprit și s-a uitat la Rebecca, care acum stătea cu mâinile încrucișate în dreptul bustului ei proeminent.

— Să te aranjezi puțin? a terminat Rebecca fraza în locul lui.

Acum, se transformase în editor foto.

— Ah. Corect.

Grace a plecat de lângă ei și s-a dus la baie, care era foarte mică – atât de mică, încât odată i-a provocat o criză de plâns unei cliente obeze – și nu era nici prea bine luminată. Regreta acest lucru acum, deoarece, chiar dacă ar fi știut cum să se transforme, ca prin magie, într-o persoană demnă de paginile revistei *Vogue,* cu siguranță n-avea nicio șansă s-o scoată la capăt în spațiul acela îngust și întunecat. În lipsa unei idei mai bune, s-a spălat pe față cu săpunul de mâini și s-a șters cu unul dintre șervețelele de hârtie pe care le ținea

într-un dispenser. Nu era niciun efect vizibil, iar Grace se holba în oglindă la chipul ei curat, familiar, simțindu-se profund întristată. A scos din geantă un tub de anticearcăn și a încercat să-și dea de două ori sub ochi, dar nu se vedea nicio îmbunătățire. Acum arăta ca o femeie cam obosită, dată cu anticearcăn. Cine era ea ca să trateze revista *Vogue* cu atâta indiferență?

Era ceva atât de important încât să o sune pe Sarabeth? Grace constatase, pe parcursul ultimelor luni, că se simțea reticentă când venea vorba să-și întrerupă editorul în timp ce își desfășura adevărata activitate – mai exact, când se ocupa de *adevărații* scriitori. Cu alte cuvinte, i se părea greșit să o deranjeze, poate, în toiul unei sesiuni literare intense cu un laureat al premiului National Book Critics Circle ca să întrebe dacă ea – Grace – ar trebui să dea o fugă până la drogheria Zitomer și să o roage pe una dintre doamnele de acolo s-o înfrumusețeze. Și cu părul ce să facă? Să-l poarte cum era de obicei, creț și prins cu agrafe mari (făcute pentru bigudiurile acelea vechi, de plastic, din ce în ce mai greu de găsit)? Sau să-l perie și să-l lase neprins, ceea ce o făcea să se simtă neîngrijită și să arate ca o puștoaică?

Aș vrea eu, gândi ea cu amărăciune, *să arăt ca o puștoaică.*

Dar, desigur, nu era o puștoaică. Era o femeie trecută prin viață, o femeie sigură pe sine și rafinată, cu o mulțime de responsabilități și conexiuni, care își setase cu mult timp în urmă niște parametrii pentru aspectul ei fizic și rămăsese între acei parametri, eliberată de grija de a se reinventa în mod constant și chiar de aspirațiile la o frumusețe sublimă. Era conștientă că mulți oameni o vedeau ca fiind solemnă și reținută, dar asta nu o deranja, pentru că acea Grace care purta blugi, când se afla la casa de lângă lac, și care-și desfăcea părul imediat cum ajungea acasă de la

muncă nu era acea Grace pe care voia s-o arate lumii.

Era *destul* de tânără. Era *destul* de atrăgătoare. Părea *destul* de competentă. Nu asta era problema.

Partea cu faima… ei bine, probabil că aici se apropia un pic. Dacă ar fi putut angaja o actriță (mai înaltă și mai frumoasă!) să joace rolul autoarei cărții, ar fi fost o variantă tentată. O actriță cu o cască în ureche, în care Grace să-i șoptească replicile corecte *(în majoritatea cazurilor, potențialul soț o să-ți spună tot ceea ce trebuie să știi destul de repede…),* în timp ce Matt Lauer sau Ellen DeGeneres ar încuviința cu seriozitate. *Dar sunt fată mare,* și-a zis Grace în sinea ei, ștergând absentă o urmă de praf de pe oglindă, după care s-a întors la ceilalți.

Rebecca stătea acum pe scaunul lui Grace, cu privirea pierdută în ecranul telefonului ei, iar masa de cafea fusese mutată de lângă canapea, iar vaza cu trandafiri și manuscrisul legat al cărții ei aduse în prim-planul cadrului. N-a fost nevoie să i se spună unde să se așeze.

— Soțul tău e adorabil, a zis Rebecca.

— Ah, da, a răspuns Grace.

Nu îi plăcea să se afle în lumina reflectoarelor.

— Mersi.

— Cum poate să facă asta? a întrebat-o Grace.

Ron, care începuse deja să se uite prin lentilele uneia dintre camere, întrebă:

— Ce să facă?

— Tratează copiii bolnavi de cancer.

— E oncolog pediatru, a zis Grace. E un domeniu dificil.

— Dumnezeule, a spus Ron. N-aș putea să fac niciodată așa ceva.

Ce bine atunci că nici nu-ți cere nimeni, s-a gândit ea nervoasă.

— Încercam să-mi dau seama cum să-mi aranjez părul, a zis ea, într-o încercare de a le distrage

atenția. Ce părere aveți? i-a întrebat, netezindu-și părul strâns la spate. Pot să-l îndrept. Am o perie.

— Nu, e bine așa. Îți pot vedea fața. În regulă? a întrebat el, adresându-i-se, de fapt, Rebeccăi, nu ei.

— Hai să încercăm, a venit confirmarea.

— OK.

A ridicat din nou camera, a privit prin obiectiv și a zis:

— Acum e doar o încercare, da? Nu-ți face griji.

Și înainte ca ea să poată răspunde, s-a auzit un clic metalic zgomotos.

Grace a împietrit instantaneu.

— Ah, nu, a râs Ron. Am spus că nu doare deloc. Nu te simți relaxată?

— Sincer, nu, a zis ea, încercând să zâmbească. Nu am mai fost în postura asta. Adică, să mi se facă poze pentru o revistă.

Pentru o deplină infantilizare publică, s-a gândit în timp ce ultima reminiscență a curajului ei dispărea.

— Ei bine, nu există revistă mai bună cu care ai fi putut să începi! a exclamat Ron cu veselie. Și o să te fac să arăți incredibil, de o să crezi că vreun supermodel a venit și ți-a luat locul.

Grace a afișat un zâmbet fals și și-a schimbat poziția pe canapea.

— Foarte bine! a zis Rebecca cu seninătate. Dar încrucișează-ți picioarele invers, da? E unghiul mai bun.

Grace s-a conformat.

— Și-am pornit! a zis Ron, bine dispus.

Și a început să facă poze în rafală.

— Și, a spus el în timp ce se repoziționa și se apleca în față, producând – după cum i se părea ei – minuscule variațiuni asupra aceluiași unghi, cum se numește romanul tău?

— Roman? Ah, nu am scris un roman. N-aș putea scrie un roman.

Și-a dat seama că probabil nu ar fi trebuit să vorbească. Cum i-ar schimonosi asta forma gurii în

poze?

— N-ai scos o carte nouă? a zis el, fără să-și ridice privirea. Credeam că ești scriitoare.

— Nu, adică da, am scris o carte, dar nu sunt scriitoare. Adică… a făcut Grace, încruntându-se. E o carte despre căsnicie. Sunt specializată în terapia de cuplu.

— E psihoterapeut, i-a sărit Rebecca în ajutor.

Dar nu era și scriitoare? se gândea Grace, tulburată brusc. Faptul că scrisese o carte n-o făcea scriitoare? Atunci i-a picat fisa și a adăugat:

— Nu am angajat pe altcineva s-o scrie, a spus ea pe un ton apăsat, ca și cum fusese acuzată de asta. Eu am scris-o.

Ron se oprise din fotografiat și se uita la ecranul digital.

— De fapt, a zis el, fără să-și ridice privirea, aș vrea să te așezi puțin mai în stânga. Scuze, stânga mea. Și poți să te lași puțin pe spate? Așa, a spus el analizând. Cred că ne-am înșelat în privința părului.

— Bine, a aprobat Rebecca.

Grace și-a dus mâna la ceafă, scoțând cu dexteritate cele trei agrafe grele, și imediat părul ei șaten-închis, mătăsos i s-a revărsat până la umeri. A încercat să-l aranjeze cu mâna, dar el a oprit-o.

— Nu, oprește-te. Așa e mai bine. Conferă un aer sculptural. Tu nu-ți dai seama de acolo, dar se creează un contrast plăcut între părul închis la culoare și nuanța bluzei tale.

Nu l-a corectat. Nu era o „bluză”, desigur. Era un pulover moale și subțire din cașmir, de culoarea pergamentului – unul dintre cele cinci pe care le avea. Dar nu voia cu adevărat să discute despre bluze cu Ron, chiar dacă făcea poze pentru *Vogue.*

Apoi a intervenit o mică ajustare a vazei. Și încă una pentru cartea de pe birou.

— Perfect, a declarat el. În regulă. Să-i dăm drumul.

A luat-o de la capăt. Rebecca se uita, fără să spună nimic. Grace încerca să respire.

Nu stătea, aproape niciodată, pe canapea, iar perspectiva părea ciudată. Posterul cu fotografia de Eliot Porter, a constatat ea, era strâmb și se mai vedea și o pată ciudată deasupra întrerupătorului din dreptul ușii. *Trebuie să curăț acolo,* s-a gândit ea. Și cred că e timpul să schimb și posterul. Se plictisise de acea imagine. Nu se plictisiseră toți de fotografia aceea de Eliot Porter?

— Căsnicia, a zis el dintr-odată. E un subiect dificil. Ai crede că nu mai sunt multe de spus.

— Întotdeauna sunt multe de spus, a punctat Rebecca. E genul de chestie unde n-ai chef s-o dai în bară.

Ron s-a lăsat pe un genunchi și a pozat-o din profil. Grace a încercat să-și amintească dacă gâtul părea mai lung sau mai scurt din perspectiva aceea.

— Cred că nu m-am gândit niciodată prea mult la asta. Ziceam și eu că întâlnești pe cineva și dacă-i persoana potrivită, *știi,* pur și simplu. Vreau să spun că eu am știut atunci când am cunoscut-o pe soția mea. M-am întors acasă și i-am spus colegului meu de apartament: „Asta-i fata”. A fost un fel de dragoste la prima vedere.

Grace a închis ochii. Apoi și-a amintit unde era și i-a deschis. Ron a lăsat camera, a luat alta și a început să butoneze la ea. I se părea în regulă să vorbească acum.

— Problema apare atunci când oamenii își pun speranța în acest „știi, pur și simplu” și îi resping pe cei cu care nu au o conexiune imediată. Eu cred sincer că există o mulțime de persoane potrivite pentru fiecare, care ne apar în cale tot timpul, numai că suntem atât de legați de conceptul de dragoste la prima vedere, încât trecem cu vederea persoane absolut minunate care nu ne dau din prima clipă fiori.

— Poți să te uiți în partea asta? a zis Rebecca.

Cu alte cuvinte, poți să taci? s-a gândit Grace. S-a uitat la Rebecca care stătea pe scaunul ei, la biroul ei. Ca să compenseze pentru acest lucru neplăcut, a simțit cum i se înfiripa pe buze un zâmbet larg. Era și mai neplăcut.

Dar mai era și altceva, iar în timp ce ședea în poziția aceea inconfortabilă, acel ceva începea să treacă dincolo de distragerea situațională a atenției reprezentate de ședința foto pentru *Vogue* (în paginile căreia, era destul de sigură, niciun cititor nu avea să o confunde cu un supermodel) și de relocarea ei pe canapea, până când să concretizat efectiv în fața ei. Acea certitudine incontestabilă că ea – la fel ca Ron, fotograful, la fel ca o mare parte dintre pacienții care se perindaseră prin cabinetul ei, la fel ca un procent necunoscut din viitorii cititori ai cărții ei – *știuse, pur și simplu,* cu certitudine, de prima dată când îl văzuse pe Jonathan Sachs, că o să se mărite cu el și că o să-l iubească pentru tot restul vieții ei. Era adevărul pe care îl ascunsese de Sarabeth, agentul ei literar, și de Maud, redactorul cărții, și de J. Colton, editorul, așa cum îl ascundea acum de Rebecca, jurnalista pe-cale-să-se-mărite și de Ron, care, la fel ca și ea, *pur și simplu știuse* că întâlnise femeia cu care trebuia să se căsătorească. În acea noapte când trecuse râul Charles, în primele triluri ale toamnei, cu prietena ei, Vita, și cu iubitul acesteia, ca să participe la o petrecere de Halloween într-o cavernă macabră din Facultatea de Medicină. Ceilalți intraseră înainte, dar ea a vrut să se ducă la toaletă și s-a rătăcit în subsolul clădirii, învârtindu-se ca un șoarece prin coridoarele subterane, pierzându-se, devenind din ce în ce mai irascibilă, din ce în ce mai speriată. Apoi, dintr-odată, nu numai că nu mai era singură, dar se afla în prezența – în compania – unui bărbat pe care l-a recunoscut imediat, deși era aproape singură că nu îl mai văzuse niciodată înainte. Era un tip slăbănog, cu părul ciufulit și cu o barbă nerasă de

câteva zile, complet neîngrijită. Purta un tricou cu Universitatea Johns Hopkins și ducea un lighean cu haine murdare, deasupra cărora se clătina o carte despre jocul de cărți Solitaire. Când a văzut-o, a zâmbit: genul acela de zâmbet care oprește lumea-n loc și care a luminat coridorul murdar, făcând-o să se oprească numaidecât și schimbându-i viața. Înainte ca ea să apuce să-și tragă răsuflarea, acest bărbat fără nume devenise cea mai prețuită, dorită și de încredere persoană din viața ei. *Știuse, pur și simplu.* Așa că l-a ales pe el și acum, ca rezultat, trăia viața cea mai bună pentru ea, cu soțul potrivit, copilul potrivit, casa potrivită, slujba potrivită. Pentru ea chiar așa se întâmplase. Dar nu putea spune asta. Mai ales acum.

— Hei, putem să facem câteva prim-planuri? Te deranjează? a zis Ron.

Ar trebui să o deranjeze? s-a gândit ea. Avea, deci, un cuvânt de zis?

— În regulă, a răspuns Rebecca, confirmând faptul că întrebarea nu-i fusese adresată ei.

Grace s-a aplecat în față. Lentilele păreau foarte aproape, la câțiva centimetri distanță. Se întreba dacă s-ar uita prin ele, oare i-ar vedea ochii lui Ron, la celălalt capăt? A privit în adâncimile lor, dar nu era nimic acolo, în afară de suprafața întunecată, din sticlă, și de clicurile puternice: nu era nimeni acolo. Apoi s-a întrebat dacă s-ar simți la fel în cazul în care Jonathan ar fi fost cel care ținea aparatul, dar nu-și putea aminti vreun moment în care el să fi ținut vreun aparat în mână, *Clic,* darămite atât de aproape de fața ei. Ea era fotograful din oficiu în familia ei, fără dotările profesioniste existente momentan în biroul ei, fără talentul evident al lui Ron și fără vreo pasiune pentru rezultatul final. Ea era cea care făcea fotografii la zilele de naștere și în excursiile de weekend. *Clic,* fotografia cu Henry care doarme în costumul de Beethoven, *Clic,* fotografia cu el

jucând șah cu bunicul, *Clic,* fotografia ei preferată cu Jonathan, la câteva minute după terminarea cursei până la lac, de Ziua Eroilor, cu o cană de apă aruncată pe față și cu o expresie de mândrie nedisimulată și o voluptate abia vizibilă. *Sau poate așa pare acum, privind retrospectiv,* și-a zis Grace, *Clic,* că distinsese mereu o expresie de voluptate în acea fotografie, poate pentru că mai târziu, calculând, își dăduse seama că Henry fusese conceput la câteva ore după ce fusese făcută fotografia. După ce Jonathan mâncase câte ceva și făcuse un duș fierbinte și lung, după ce o dusese în patul copilăriei ei și, *Clic,* legănându-se deasupra ei, spunându-i numele din nou și din nou, iar ea se simțise foarte fericită, își amintea, și, *Clic,* foarte norocoasă, nu pentru că se aflau în procesul procreării unui copil pe care și-l dorea cu ardoare, ci pentru că, la momentul respectiv, nici chiar posibilitatea aceea nu conta pentru ea, nimic nu conta în afară de el, *Clic,* de ei și de ceea ce se întâmpla între ei, iar acum, această amintire ieșind la suprafață: ochiul și celălalt ochi, care privea înapoi prin obiectiv.

— Asta-i drăguț, a zis Ron, lăsând camera mai jos.

Acum putea să-i vadă din nou ochii: căprui, totuși, și fără nimic special. Grace aproape că a pufnit în râs de rușine.

— Nu, a fost foarte bine, a insistat el, neînțelegând. Și gata, ai scăpat.

2. CE POATE FI MAI BINE DECÂT SĂ CREȘTI COPII?

Deteriorarea, profund intenționată, a casei din oraș a lui Sally Morrison, din Golden East, 74th Street, începea din exterior, cu jardinierele cu

plante anoste, moarte sau cel puțin în agonie, și balonul roșu, aproape dezumflat, legat de grilajul de la ușă. Casa era situată pe o stradă lăturalnică plină de copaci înfrunziți, între două vile la fel de vechi (construite, cel mai probabil, de același arhitect și același proiectant), ale căror spații verzi, fără nicio îndoială scumpe, și geamuri lustruite păreau să-și trateze vecina decrepită cu o răbdare îndelung încercată. Când bona robustă i-a deschis ușa, Grace a remarcat că aceeași tematică a haosului sfidător era reluată și la interior, prin dezordinea imediată și necruțătoare, care începea de la ușă (care nu putea fi deschisă complet din cauza unor plase de cumpărături arhipline aflate în spatele ei) și continua pe urmele unor jucării stricate, de-a lungul coridorului până în bucătărie și în sus pe scări (unde cu siguranță se aflau alte spații nevăzute, dar la fel de mizere). Totul era gândit până la cel mai mic detaliu, s-a gândit Grace, în timp ce bona (Hilda? Helga?) trăgea de ușă și pășea cu grijă înăuntru. Într-un oraș al prosperității, Sally era probabil cea mai înstărită persoană pe care o cunoștea Grace, cu un personal care includea cel puțin un om a cărui sarcină era să întrețină ordinea, dacă nu curățenia, chiar și în urma celor patru copii care trăiau acolo (și încă doi din prima căsătorie a lui Simon Golden, care veneau în vizită în weekenduri, aducându-și temele pentru acasă, echipamentele sportive și electronicele). Însă această acumulare ostentativă de lucruri trebuia să constituie dorința lui Sally. Grămezile de papuci aruncați, stivele tremurătoare de ziare *Observer* și *Times,* plasele arhipline de la magazinele Children's Place și Sam Flax blocând partea de jos a scării – Grace se uita la toate acestea, făcând, involuntar, niște calcule mentale: cinci minute să muți, să despachetezi, să împăturești frumos plasele și să le depozitezi în locul în care se țin plasele pentru viitoare cumpărături; două minute să așezi chitanțele în

cutia sau dosarul în care stăteau (sau ar trebui să stea), să scoți etichetele de la hainele noi și să le duci la spălătorie; alte două, să așezi acuarelele și colile de desen acolo unde erau folosite în scopuri artistice; și, în final, încă două ca să aduni toate hârtiile și să le arunci afară, la coșul de gunoi. Cel mult unsprezece minute și, sincer, cât de greu putea să fie? Casa elegantă, în stilul renașterii grecești, se ruga, parcă, să fie eliberată, detaliile ornamentale și pereții fini din ipsos erau aproape cu totul acoperite de desenele celor mici și de mozaicuri realizate din paste făinoase, legate sau lipite aleatoriu, ca și cum vestibulul lor ar fi fost, de fapt, un culoar dintr-o grădiniță. Chiar și *ketubah*[2] soților Morrison Golden, în nuanțe bogate și de o solemnitate tipic evreiască, ca o pagină rupă din *Cartea din Kells,* fusese înrămat într-un cadru făcut din bețișoare de înghețată, cu porțiuni prăfuite și mucegăite și cu lipici uscat ițindu-se printre așchii. (Foarte nimerit, s-a văzut nevoită să remarce Grace, de vreme ce Sally se convertise la iudaism la cererea logodnicului și, după cununie, a picat și ea, cu ușurință, în nepăsarea soțului ei pentru orice alte lucruri evreiești.)

A ascultat cu luare-aminte la frânturile de conversație ce răzbăteau de undeva din spatele casei, acolo unde bucătăria fusese extinsă până la grădina micuță. Sally stătea pe un scaun, între lingușitoarea Amanda Emery și Sylvia Steinmetz, mamă singură a genialei Daisy Steinmetz, adoptată din China pe când avea un an și – după ce sărise peste clasa a treia – de departe cea mai tânără elevă a Școlii Gimnaziale Rearden.

— Mulțumesc lui Dumnezeu… a zis Sally râzând și ridicându-și privirea. Acum putem într-adevăr să facem ceva.

— Am întârziat? a întrebat Grace, deși știa că nu.

— Nu, nu, dar se pare că nu ne putem calma fără prezența ta liniștitoare, i-a răspuns gazda, legănându-și în poală copilul agitat: mezina, pe nume Djuna (o informase Sally), după soacra răposată, Doris.

— Să mai fac cafea? întrebă Hilda sau Helga, care o urmase pe Grace în bucătărie.

Mergea desculță și avea picioarele nu tocmai curate, a remarcat Grace. În nas avea un inel dintr-un metal închis la culoare, care transmitea și acela o anumită lipsă de curățenie.

— Da, ar fi bine. Și te deranjează dacă iei și bebela? O să terminăm mult mai repede fără contribuțiile ei, a zis Sally, simțindu-se nevoită, parcă, să se scuze.

Fără să zică nimic, bona s-a întins după neastâmpărata Djuna, pe care Sally i-o întindea pe deasupra mesei. Djuna, simțind că nu mai e în centrul atenției, a izbucnit brusc într-un plânset afectat, în semn de protest.

— Pa-pa, iubito, a zis Sylvia. Doamne, ce dulce e!

— Ar face bine să fie, a precizat Sally. E ultimul meu copil.

— Ah, ești sigură? i-a întors-o Amanda. Eu și cu Neil spunem mereu că ne-am fi dorit să rămânem deschiși tuturor posibilităților.

Grace, care nu o cunoștea foarte bine pe Amanda, nu era sigură la ce se referea. Vasectomie? Congelarea ovulelor? Amanda avea gemene în vârstă de zece ani și, în ciuda unei recente „rejuvenări faciale”, îi dădeai cu ușurință patruzeci și cinci de ani.

— Gata, am pus punct. Ca să fiu sinceră, Djuna a fost oarecum o surpriză, dar ne-am zis, ce naiba? Adică, de ce nu?

Chiar așa, de ce nu? s-a gândit Grace, pe deplin conștientă, la fel ca și celelalte femei prezente în încăpere, de ceea ce presupune să crești patru (sau chiar șase) copii într-un oraș ca New York City.

Doi copii înseamnă deja, din punct de vedere numeric, că v-ați multiplicat, ceea ce e, oricum, destul de costisitor. Trei înseamnă că a treia rundă de școli private, tabere de vară, lecții de hockey la Chelsea Piers și consiliere în vederea alegerii unei universități din Ivy League nici nu mai conta. Dar patru copii… ei bine, nu multe familii din Manhattan au patru copii. Patru copii înseamnă încă o bonă, pentru început, și o casă în oraș. Nu le poți cere copiilor să împartă o cameră, la urma urmelor. Copiii au nevoie de spațiul lor privat, ca să-și exprime caracterul unic.

— Și mă gândesc, a adăugat ea, ce poate fi mai bine decât să crești copii? Aveam o carieră de mare succes și, sinceră să fiu, nu mi-a lipsit nicio secundă de când s-a născut Ella. Chiar și la reuniunea de anul trecut, toate femeile astea cu care am fost colegă la facultate îmi reproșau că am renunțat, ca și cum aș fi avut nu știu ce mare responsabilitate față de Yale, care trebuie să-mi dicteze cum să-mi trăiesc viața. Și m-am uitat la ele, gen, *Vă înșelați atât de mult.* Nu lăsa pe nimeni să-ți spună că sunt alte lucruri mai importante de făcut în viață, a sfătuit-o ea insistent pe Amanda, ca și cum asta ar fi fost problema.

— Ah, știu, știu, a zis Amanda, cu glas șovăielnic. Dar am așa bătăi de cap cu gemenele… Doamne ferește să vrea să facă ceva împreună. Dacă una vrea să se uite la Broadway Kids, cealaltă vrea gimnastică. Celia nici nu vrea să se ducă în aceeași tabără cu sora ei, așadar, ce bucurie pe capul meu, mă așteaptă două vizite de weekend în Maine.

Hilda/Helga a adus tava cu cafele și a așezat-o pe masa lungă din lemn. Grace a scos la iveală cutia cu prăjiturele din unt, pentru care trecuse special pe la Greenberg, și acestea au fost întâmpinate cu entuziasm.

— Coapsele mele te urăsc, a zis Sally luând două.

— Coapsele tale n-au dreptul să urască pe nimeni, a replicat Amanda. Ți le-am văzut. Coapsele tale stârnesc invidii pretutindeni în Upper East Side.

— Ei bine, a spus Sally, părând foarte mulțumită, știi, sunt într-un fel de perioadă de antrenamente. Simon a spus că, dacă termin semimaratonul de pe plajă, mă duce la Paris.

— Mama venea acasă cu prăjiturele din astea, a zis Sylvia, mușcând din prăjitura ei. Știi brioșele alea cu scorțișoară pe care le fac? Au o denumire nemțească.

— *Schnecken,* a zis Grace. Delicioase.

— Ar trebui să începem? a întrebat Sally.

Ea nu crescuse la oraș și, neavând cum să participe la nostalgia grupului, părea aproape iritată.

Toată lumea și-a scos carnețelele, iar pixurile au rămas fără capac. Toate o priveau cu respect pe Sally, care prezida comitetul, fiind totodată și gazda întrunirii.

— Așa. Mai sunt două zile. Și noi suntem… a zis ea, după care s-a oprit brusc, ridicând cu un gest copilăresc din umeri. Dar nu îmi fac griji

— Eu sunt puțin îngrijorată, a intervenit Sylvia.

— Nu, e în regulă. Uite…

Sally și-a întors carnețelul galben ca să le arate celorlalte o listă de articole, scrisă îngrijit cu un marker subțire, albastru.

— Oamenii vor să vină și vor să-și cheltuie banii. Asta contează. Restul sunt doar detalii. Și avem confirmare de la două sute de persoane. Aproape două sute. E deja un succes.

Grace a privit-o pe Sylvia. Din cele trei, pe ea o cunoștea cel mai bine sau cel puțin o știa de cel mai mult timp. Nu că ar fi fost foarte apropiate. Sylvia, își dădea ea seama, se abținea să vorbească.

— Bun, eu am fost ieri-dimineață la familia Spenser. Am avut o ședință preliminară cu

asistentul lui Suki și cu administratorul reședinței.

— Suki nu era acolo? a întrebat Sylvia.

— Nu, dar am trecut prin toate aspectele împreună cu echipa.

Grace a încuviințat din cap. Să ți se permită accesul în reședința Spencer – numai asta în sine era o mare reușită și o motivație importantă pentru cele două sute de persoane care trimiseseră confirmare, asta însemnând 300 $ per participant. Suki Spenser, cea de-a treia soție a lui Jonas Marshall Spenser și mamă a unor preșcolari de la Rearden, administra una dintre cele mai importante clădirile de apartamente din oraș (în realitate erau trei apartamente, extinse pe două etaje de lungimea unei clădiri de pe Fifth Avenue). Și sunase din senin luna trecută – mă rog, asistentul ei sunase – spunând că, deși doamna Spenser nu putea să facă parte din comitet, era încântată să-l găzduiască. Personalul ei avea să se ocupe de servirea tuturor preparatelor aduse și ea putea, de asemenea, să furnizeze vinul. Familia Spenser deținea o cramă în Sonoma.

— O cunoști? a întrebat-o Grace pe Sally.

— Nu, nu chiar. Am salutat-o din cap pe culoarele școlii, atâta tot. Și desigur că am invitat-o printr-un e-mail să facă parte din comitet, dar nu m-am așteptat nici măcar la un răspuns din partea ei, darămite la toate astea. Confirmările au trebuit să treacă prin controale de securitate, ceea ce a fost o adevărată bătaie de cap. Dar a meritat.

— Ah, Dumnezeule, sunt atât de nerăbdătoare, a ciripit Amanda. Ai văzut lucrările acelea de Jackson Pollock?

Erau două, puse față în față pe pereții din sala de mese. Grace le văzuse în *Architectural Digest.*

— Cred că da, a zis Sally, cu sinceritate. Sylvia, prietenul tău e pregătit? E minunat că face asta pentru noi.

Sylvia a încuviințat. Știa pe cineva de la Sotheby’s care fusese de acord să se ocupe de

licitație.

— Mi-a spus că se revanșează pentru că l-am ajutat să treacă la trigonometrie, la Școala Horace Mann. Și să știți că n-a fost deloc ușor.

— Cum rămâne cu licitația în sine? a întrebat Grace, vizualizând lista lui Sally și încercând să pună lucrurile în mișcare.

— Ai dreptate. Am o schiță a catalogului. Amanda, ce ai făcut cu ea?

Amanda a arătat către o broșură cu marginile jerpelite, pierdută printre hârtiile împrăștiate de pe masă.

— În regulă, a zis Sally. Nu e varianta finală, mai putem adăuga până mâine-dimineață, dar după-amiază el se ocupă de tipărit și… Sylvia?

— Mă duc să le iau sâmbătă la unu, a zis ea prompt.

— Bine.

Și-a pus ochelarii, a deschis broșura și a început să se uite pe paginile printate.

Flori de la L'Olivier și Wild Poppy. Stau în nu mai puțin de șase case din Hampton, una în Fire Island („În afară de partea cu familia", a zis Sally încrezătoare), câte o pereche în Vail și în Aspen și una în Carmel, New York (această donație fusese întâmpinată cu ceva mai puțin entuziasm). Urma o programare cu un decorator de mâna întâi (fată în clasa a douăsprezecea), o lecție de gătit pentru opt persoane la un restaurant din Tribeca (băiat într-a șaptea al publicistului bucătarului-șef), o șansă să mergi pentru o zi pe urmele primarului din New York (gemenii analistului de poliție, candidând pentru două locuri extrem de valoroase la grădiniță, anul viitor) și un tratament numit „lifting facial cu celule stem", la un medic de la Universitatea din New York, ceva ce suna atât de îngrozitor (însă atât de fascinant de bizar!), încât Grace și-a spus să nu uite să-l întrebe pe Jonathan despre ce era vorba.

— Și… cred că am trimis un e-mail despre asta, a zis Sally. Sau poate că nu. Dar Nathan Friedberg ne oferise un loc în tabăra lui.

— Sally, asta-i minunat! a exclamat Amanda.

— Ce tabără? a întrebat Grace.

Amanda s-a întors către ea.

— Hai că știi… tabăra lui? Cea pe care urmează s-o deschidă?

— Era în *Avenue,* a zis Sally. Pe asta o deschide acum?

— O să coste douăzeci și cinci de mii de dolari pentru toată vara, a precizat Sylvia.

— Asta înseamnă… mult schi nautic, a observat Grace.

— Fără schi nautic. Fără lecții despre cum să legi noduri. Fără focuri de tabără, a zis Sylvia, pe un ton vădit amuzat. Copiii muritorilor de rând nici să nu încerce să ajungă acolo.

— Dar… Îmi pare rău, nu înțeleg. Asta e o tabără de vară? a întrebat încet Grace.

— Mie, de fapt, mi se pare chiar genial, a intervenit Amanda. Adică, hai să fim sinceri, ăștia sunt copii care urmează să ajungă în posturi de conducere. Trebuie să învețe cum merg afacerile și trebuie să știe cum să devină filantropi. Nathan m-a sunat să-mi spună despre asta. Se întreba dacă gemenele n-ar vrea să se înscrie și ele. I-am spus că eu, una, aș fi încântată, dar ele m-ar omorî dacă le-aș luat din taberele lor din Maine. Au găștile lor acolo.

Grace tot nu reușea să înțeleagă.

— Unde s-ar duce, mai exact, în această tabără? Și ce ar face acolo?

— Ah, stau cu toții acasă. Un autobuz vine să îi ia dimineața. Și o mulțime de oameni excepționali vin să discute cu copiii, a explicat Sally. Personalități din lumea afacerilor și a artelor. Învață despre planurile de afaceri și investiții. Se duc în vizite la companii din centru și din afara orașului. Știu sigur că se vor duce la Greenwich

cel puțin o dată. Și au weekendurile libere ca să poată face ce fac de obicei în zilele astea. Am înscris-o pe Ella. Bronwen nu vrea decât să stea pe plajă toată vara. Are calul ei acolo. Dar apoi m-am gândit: *Oare nu ar dona un loc?* Adică, în valoarea de douăzeci și cinci de mii de dolari! Dacă am putea obține așa ceva pentru școală, ar fi minunat.

— Bravo, Sally! a felicitat-o Amanda, surâzătoare. E o idee minunată.

— Da, a reușit să spună Grace, deși era încă nedumerită.

Și deja și puțin șocată acum.

Au revenit la listă. Un consilier pentru admiterile la facultate. Un consilier pentru admiterile la grădiniță. Un genealogist care vine acasă la tine cu laptopul, ca tu să nu fii nevoit să te ocupi de toate treburile alea pe internet, și îți face un minunat arbore genealogic, pe care îl pictează manual, cu modele stilizate. (Grace s-a întrebat în treacăt dacă n-ar trebui să-l cumpere ea – probabil că va trebui oricum să cumpere ceva și oare nu ar fi fost o alegere potrivită pentru Henry? –, dar gândul la familia cumplită a lui Jonathan o opri. Să aibă oameni atât de îngrozitori trecuți în arborele genealogic al fiului ei o înfurie, apoi o făcu să se simtă vinovată, după care tristă pentru el. Era destul de neplăcut că rămăsese cu un singur bunic. Dar să știe că oamenii ăia erau undeva prin preajmă, la doar câteva ore de mers cu mașina, în ciuda faptului că nu arătau nici cel mai mic interes pentru nepotul lor, făcea totul să fie și mai rău.) Apoi veneau medicii: dermatologi, chirurgi plasticieni. Și unul la care Amanda se referi ca fiind „tipul cu degetele de la picioare”.

— Are o fiică în clasa a treia și alta în clasă cu Daphne, i-a explicat Sylviei.

Sylvia s-a încruntat.

— Așa-l cheamă, „tipul cu degetele de la picioare”?

— E renumit pentru faptul că reușește să scurteze al doilea deget, făcându-l mai mic decât degetul mare. Așa că am așteptat până am văzut-o pe soția lui în locul de unde ne luăm copiii și am întrebat-o dacă crede că soțul ei ar fi dispus să ofere o scurtare de deget.

Doar una? s-a gândit Grace. *Cum rămâne cu celălalt picior?*

— Adică, o să întreb orice pe orice. De ce nu? Ce pot să zică în afară de „da” sau „nu”? Dar, în majoritatea cazurilor, oamenii sunt de acord. De ce n-ar fi, doar e școala unde învață copiii lor! Ar trebui să fie mulțumiți că își oferă serviciile. Și care e diferența dacă e un instalator sau un doctor, nu-i așa?

— Da, dar… a început Grace, nereușind să se abțină să nu intervină, vorbești despre lucruri opționale. Majoritatea doctorilor nu se ocupă cu…

A fost cât pe ce să spună *vanitatea umană,* dar s-a oprit.

— Cu… lucruri pentru care oamenii chiar vor să meargă la doctor.

Amanda s-a lăsat pe spătarul scaunului și a privit-o cu sinceritate pe Grace. Nu părea să fie supărată, cât nedumerită.

— Nu e adevărat. La o adică, toți vrem să avem grijă de sănătatea noastră. Chiar dacă e vorba de… nu știu… un doctor de inimă sau un doctor de stomac, totul se rezumă la a avea grijă de noi și întotdeauna vrei să te duci la persoana cea mai competentă, indiferent dacă e vorba de un consilier financiar sau de un medic. Câte neveste nu ar cumpăra pentru soții lor un consult la un cardiolog renumit?

— Soțul lui Grace e medic, a zis Sylvia.

O spusese cât se poate de firesc, dar Grace știa exact de ce. Acum așteptau amândouă rezultatul inevitabil al afirmației.

— Ah, da, uitasem, a răspuns Amanda. Ce specializare are, că nu mai țin minte?

— Jonathan este oncolog pediatru.

Amanda s-a încruntat nedumerită pentru un moment, apoi a oftat. Ajunsese la concluzia adecvată că nimeni nu își dorea serviciile unui oncolog pediatru, indiferent cât de renumit ar fi fost.

Sally clătina din cap.

— Uit tot timpul. E întotdeauna atât de vesel când dau de el. Cum reușește?

Grace s-a întors către ea.

— Cum reușește, ce?

— Să aibă de-a face cu acei copii bolnavi și cu părinții lor. Eu n-aș putea niciodată.

— Nici eu, a întărit Amanda. Abia dacă fac față când unul dintre copiii mei are o durere de cap.

— E cu totul altceva când e vorba de copilul tău, i-a răspuns Grace.

Putea să înțeleagă problema asta, deoarece și ei i se păruse întotdeauna aproape de nesuportat să-l vadă pe Henry bolnav, lucru care nici măcar nu i se întâmplase de prea multe ori. Fusese un copil foarte sănătos.

— Când e vorba de un pacient, iar tu îți folosești cunoștințele ca să îl tratezi, e cu totul altceva. Ești acolo ca să ajuți. Încerci să le faci viețile mai bune.

— Mda, a zis Amanda, cu vădită neplăcere. Dar apoi mor.

— Cel puțin ai încercat, a insistat Grace. Indiferent de ce fac doctorii, oamenii tot se îmbolnăvesc și mor, iar o parte dintre ei sunt copii. Asta nu o să se schimbe niciodată. Dar aș prefera să am un copil cu cancer acum, decât cu douăzeci de ani în urmă. Și aș prefera să am un copil cu cancer în New York, decât oriunde altundeva.

Amanda, indiferentă la acest argument, a clătinat doar din cap.

— N-aș putea să fac față unei asemenea situații. Nu suport spitalele. Nu suport nici mirosul din spitale.

S-a cutremurat, ca și cum ar fi călcat – acolo, în mizeria scumpă a casei din oraș a lui Sally Morrison-Golden – într-o baltă de clor.

— Mi-aș dori să fi avut mai mulți artiști, scriitori, a intervenit Sylvia, care, după ce deschisese discuția asta, încerca acum, în mod evident, să treacă la altceva. Prânzul cu o cântăreață de operă sau o vizită la atelierul unui pictor. De ce nu avem mai mulți artiști?

Pentru că ei nu își trimit copiii la Rearden, s-a gândit Grace iritată. În topografia școlilor private din New York, Rearden putea fi localizat de-a lungul trecătoarei montane dintre masivul Wall Street și culmile dreptului corporatist. Alte școli – Fieldston, Dalton, Saint Ann's – primiseră copiii părinților creativi, ai oamenilor de teatru și ai romancierilor. Pe vremea când Grace învățase acolo, delimitarea nu era atât de clară. Printre prietenii ei se numărau fiica unui poet care preda la Universitatea Columbia și fiul afon al unui cuplu de muzicieni ai Filarmonicii din New York. Dar colegii lui Henry creșteau în familiile managerilor de averi personale și războinicilor fondurilor de investiții. Nu era foarte plăcut, dar nici nu se putea face nimic.

— Așadar, cred că stăm destul de bine, a conchis Sally. Patruzeci de loturi – câte ceva pentru fiecare, nu-i așa? Doar dacă nu mi-a scăpat ceva. Mai e încă timp de adăugiri, dacă mai are cineva vreo idee.

— Mă gândeam… a zis Grace, copleșită brusc de un val de timiditate. Vreau să spun, dacă vreți. Am cartea mea. Momentan ca manuscris, dar știu că aș putea promite una. Adică un exemplar cu autograf.

Toate trei s-au uitat la ea.

— Ah, așa e, a făcut Amanda. Uitasem că ai scris o carte. Despre ce e vorba în ea? E cu mistere? Sunt mereu în căutare de o carte bună pentru plajă.

Grace și-a dat seama că se încruntase. Era cea mai bună metodă pe care o știa că să nu râdă.

— Nu, nu. Nu sunt genul acela de scriitoare. Sunt psihoterapeut, înțelegi. E o carte despre căsnicii. Prima mea carte, a precizat ea, remarcând – și dezaprobând totodată – mândria din vocea ei. Se numește *Ar fi trebuit să știi.*

— Ce? a zis Amanda.

— *Ar fi trebuit să știi,* a repetat ea, mai tare de data aceasta.

— Nu, te-am auzit. Dar ce trebuia să fi știut?

— Ah. E vorba despre cum… cunoști mult mai bine pe cineva la începutul relației.

În momentul lung de tăcere care a urmat, Grace a avut destul timp la dispoziție încât să își regândească titlul, subiectul și, în principiu, cam tot ceea ce era important pentru ea. Cel puțin din punct de vedere profesional.

— Crezi că ai putea să ții o ședință de terapie? a zis Sally cu nerăbdare. Ar suna bine: „Personalitate de renume în domeniul căsniciilor vă oferă o ședință de terapie de cuplu”?

Șocată, Grace abia a reușit să-și păstreze cumpătul și să clatine din cap.

— Nu cred că ar fi adecvat.

— Da, dar cred că oamenilor le-ar surâde ideea.

— Îmi pare rău. Nu.

Pe chipul Amandei a apărut o vagă, abia perceptibilă încruntare de nemulțumire. Apoi, din fața casei, s-a auzit sunetul soneriei, un țârâit înfundat și leneș. Grace, cu un sentiment de imensă recunoștință, simțea cum tensiunea începea să se risipească, în interiorul micului lor grup.

— Hilda? a strigat Sally. Poți să vezi cine e?

Se auzea mișcare în bucătărie.

— Trebuia să mai vină și altcineva? a întrebat-o Amanda.

— Păi nu, a răspuns Sally. Nu chiar.

— Nu chiar? a întrebat Sylvia, vădit amuzată.

— Nu. Adică, cineva a spus că s-ar putea să vină, dar nu mi-a confirmat, așa că am crezut…

Se auzeau glasuri acum, înfundate și nedeslușite. Și încă ceva: un scârțâit, ca al unui obiect pe arcuri. Apoi a apărut Hilda.

— Își lasă căruciorul în hol. E în regulă? a întrebat-o pe Sally.

— Ah, a făcut Sally, părând puțin uimită. Da.

Încerca să se dezmeticească.

— Sigur.

Când a ridicat din nou privirea, afișa un zâmbet luminos, care-i dezvăluia dinții.

— Bună! a zis ea, ridicându-se în picioare.

O femeie își făcuse apariția, venind din spatele Hildei. Era de înălțime medie, cu părul negru și ondulat, până la umeri, și cu pielea de culoarea caramelului. Avea ochii negri ca tăciunele și sprâncene închise la culoare și dese, care se arcuiau într-un fel care îi dădea un aer vag de cochetărie. Purta o fustă scurtă și o cămașă albă, deschisă îndeajuns de mult încât să lase la vedere două lucruri semnificative: o cruce din aur și un decolteu generos. Părea puțin intimidată de ceea ce se afla în jurul ei, casa imensă dar dezordonată, femeile uluite, indiciile unei întruniri aflate deja în desfășurare, dacă nu chiar – după cum indicau paginile cu notițe și listele tipărite de pe masă – spre final. A salutat șovăielnic din cap către toată lumea din încăpere și a rămas stânjenită în prag.

— Te rog, ia un loc, a poftit-o Sally, arătând către scaunul de lângă Grace. Dragelor, dumneaei este doamna Alves. E mama lui Miguel Alves din clasa a patra. Îmi pare atât de rău, dar va trebui să mă ajutați să vă pronunț prenumele.

— Malaga, a zis femeia, cu un glas blând, aproape muzical. Malaga, a repetat, mult mai încet și cu accent apăsat pe prima silabă.

— Malaga, a spus Grace, întinzându-i mâna. Bună. Eu sunt Grace.

Sylvia și Amanda i-au urmat gestul.

— Bună, bună, le-a salutat femeia. Pare rău de întârziat. Asta mică, agitată.

— Ah, nu e nicio problemă, a spus Sally. Doar că noi am rezolvat majoritatea aspectelor. Te rog, ia un loc, a invitat-o ea din nou.

Femeia s-a așezat pe scaunul de lângă Grace, pe care l-a tras puțin mai departe de masa din lemn, apoi a pus picior peste picior, iar Grace nu s-a putut abține să nu-i observe picioarele, cărnoase și totuși pline de grație. Malaga s-a aplecat ușor în față, aproape atingând masa: și mai multă carne, vizibilă prin cămașa din mătase, dar, din nou, atrăgătoare. Parcă spusese ceva despre un bebeluș? s-a gândit Grace. Arăta ca o femeie care născuse de curând. Încă plinuță, încă alăptând. Își ținea palmele așezate una peste cealaltă, pe masă. Pe inelarul mâinii stângi purta o verighetă subțire din aur.

— Am discutat despre articolele scoase la licitație, a zis Sally, vorbind exagerat de rar, după cum nu s-a putut abține să nu remarce Grace. Articole pe care le scoatem la licitație pentru organizația noastră caritabilă, ca să strângem bani pentru școală. Pentru burse, a adăugat ea, cu ochii pironiți acum în notițele ei. În general, îi rugăm pe părinți să vină cu idei. Dacă cineva poate oferi ceva legat de profesia sa. De exemplu, un artist sau un doctor. Dacă ai vreo idee, să ne zici.

Femeia – Malaga – a încuviințat din cap. Avea un aer de o seriozitate profundă, ca și cum tocmai ar fi primit niște vești îngrozitoare.

— Deci… se trecem mai departe, a zis Sally, și a făcut întocmai.

Apariția nou-venitei avusese efectul unui semnal de pornire și, dintr-odată, toată lumea a început să se grăbească. Au trecut repede peste programul din următoarele zile, pentru fiecare în parte: cine avea să se ocupe de masa de jos, din hol (o responsabilitate deloc dezirabilă), cine avea să întâmpine oaspeții sus, în grandiosul vestibul din

marmură al Spenserilor, dacă Sylvia avea programele de soft necesare ca să poată încasa banii de la fiecare în parte, la sfârșitul serii. Trebuia să aibă loc și o petrecere dinaintea petrecerii – „Cocktailuri cu directorul școlii” –, care nu era chiar responsabilitatea lor, dar care necesita ceva coordonare, și o petrecere de după, la barul Boom Room, din hotelul Standard, de care în principiu se ocupa Amanda (altfel spus, prietenii ei constituiau majoritatea participanților). Dar au trecut rapid prin toate astea.

Malaga nu zicea nimic, nici expresia feței nu părea să i se fi schimbat, deși își întorcea capul odată cu toată lumea, în funcție de cine lua cuvântul. Dar apoi, exact când se ridica problema delicată a felului în care aveau să plece în masă de la evenimentul caritabil spre petrecerea de după, însă fără să creeze vreun sentiment de exclusivitate (pentru că, până la urmă, numărul final de invitați fusese trimis la Standard și nu mai puteau lua pe nimeni altcineva), discuția a fost întreruptă de țipătul ascuțit al unui bebeluș, și femeia tăcută a țâșnit brusc de pe scaun și a ieșit din cameră. S-a întors puțin mai târziu cu un copilaș mic, cu pielea întunecată, înfășurat într-o pânză verde cu dungi. Dând din cap înțelegătoare față de sunetele gângurelile femeilor, Malaga și-a reluat locul, a scos o mână din cămașa cu mâneci lungi din mătase și, brusc, și-a tras sutienul în jos, expunându-și trupul, pe o parte, până la mijloc. Toate astea au fost făcute atât de repede, încât Grace abia a avut timp să se simtă inconfortabil, dar, uitându-se repede peste masă, a văzut că Amanda părea de-a dreptul scandalizată. Cu ochii mari, clătina, abia perceptibil, din căpșorul ei micuț, doar atât cât să-și transmită mesajul ei înseși și oricui ar fi ales acea nanosecundă să privească spre ea.

Desigur, problema nu era faptul că alăpta, lucru pe care Grace presupunea că îl făcuseră toate (în

afară de Sylvia), cu plăcere și dintr-o combinație de principii, mândrie, comoditate și grijă față de sănătatea copiilor lor. Problema era goliciunea aceea afișată cu atâta nonșalanță: un sân lăsat liber în gura bebelușului care sugea, pântecul cărnos, chiar și partea superioară a brațului care susținea cu afecțiune capul copilașului. Nici vorbă de vreo bluză dintr-acelea speciale pentru alăptat, precum cea pe care o purtase Grace, cu o fantă pentru mamelon și un voal pe dedesubt, menit să o protejeze, de exemplu, de privirile lascive ale adolescenților, incapabili să facă diferența dintre ceea ce e sexual și ceea ce e matern. După ce s-a îngrijit de copilaș, Malaga Alves a privit de jur-împrejurul mesei, așteptând ca discuția să continue; așa că, la fel ca într-un spectacol de dramaturgie, cu un set de indicații comune de regie, celelalte patru femei au continuat să se comporte ca și cum ea nici nu ar fi fost acolo. Bebelușul sugea zgomotos la pieptul ei și scotea mici sunete de nemulțumire. După câteva minute, chiar când Grace începuse să devină aproape indiferentă față de ceea ce se întâmpla, Malaga a extras sfârcul, care s-a prelins umed pe obrazul bebelușului, după care, în loc să se acopere, și-a descoperit celălalt sân exact la fel și a repoziționat copilul.

În încăpere, sentimentul de anxietate crescuse de-acum atât de mult încât devenise palpabil. Femeile vorbeau rapid, în propoziții cât mai succinte, grăbindu-se din ce în ce mai tare ca să termine cu tot ce le rămăsese pe agenda întâlnirii. Absolut nimeni nu se uita la Malaga, în afară de – a observat Grace – Hilda, care se oprise în ușă și se holba cu malițiozitate la femeia pe jumătate dezbrăcată. Malaga era impenetrabilă, cu cămașa din mătase pe umeri, ca o pelerină, și cu sutienul înțepenit sub sânii revărsați. Grace și-a dat seama că, dacă această femeie ar fi avut vreo perversitate de orice fel, comportamentul ei ar fi fost înțeles ca

extrem de ostil, dar, în principiu, Grace se gândea că probabil nu era cazul acum. Cu toate resentimentele pe care o newyorkeză numită Malaga Alves putea să le aibă față de o newyorkeză numită Sally Morrison-Golden, cea dintâi nu arătase nimic care să trădeze un temperament urât. Exista, dimpotrivă, o absență a reacțiilor, o retragere într-o energie negativă; acțiunile ei erau acelea ale unei femei care considera că trece neobservată, așadar nici vorbă să conștientizeze că ar fi putut stârni inflamarea unora și altora. Uitându-se pe furiș la ea, Grace și-a amintit dintr-odată de o persoană pe care o văzuse cândva în vestiarul sălii ei de fitness de pe Third Avenue. Grace se schimba după cursul de aerobic când a observat o femeie care stătea în fața oglinzii de lângă intrarea la dușuri, practic dezbrăcată, nici măcar cu prosopul obișnuit de sală legat în jurul șoldurilor sau deasupra sânilor. Avea undeva între treizeci și patruzeci de ani – în acea perioadă nefastă de mijloc, în care vârsta pe care o arăți pare să țină mult mai mult de felul în care te îngrijești decât de numărul anilor pe care i-ai acumulat în viață – și în aceeași zonă nefastă dintre gras și slab. În timp ce Grace își urma rutina obișnuită, dându-și jos costumul din neopren, intrând și apoi ieșind de la duș, uscându-și părul și deschizând dulapul, și-a dat treptat seama că femeia rămânea în același loc și în aceeași poziție: în fața oglinzii mari, pieptănându-și părul. Postura și comportamentul ei reprezentau cu mult mai mult decât însumarea acestor aspecte, un lucru la fel de evident pentru toată lumea din vestiar, alte cincisprezece sau douăzeci de femei care încercau s-o evite dinadins, mișcându-se cu grijă în jurul ei, evitând să o privească. Goliciunea într-un vestiar nu era, desigur, ceva neobișnuit, iar pieptănatul părului și privitul în oglindă erau acțiuni la fel de comune. Dar femeia aceea afișa o atitudine visceral de nepotrivită, prin felul în care stătea, atât

de nemișcată, atât de aproape de oglindă, concentrându-și privirea puțin prea intens asupra imaginii ei în oglindă, cu picioarele puțin prea depărtate, cu mâna stângă încremenită-n în șold, în timp ce mâna dreaptă mânuia cu grijă, ritmic, pieptenul prin părul ei castaniu și ud. Femeia respectivă avusese exact aceeași expresie întipărită pe chip, s-a gândit Grace și și-a testat perspicacitatea uitându-se încă o dată scurt către Malaga Alves, apoi mutându-și privirea asupra lui Sally, într-o încercare de a părea cât mai puțin uimită de întreaga situație. Se grăbeau acum, bifând toate punctele rămase pe listă, înlăturând orice posibil obstacol care le-ar fi putut împiedica să încheie ședința și să-și ia tălpășița. Amintindu-și, poate, de zilele „carierei ei de mare succes", Sally a supervizat restul discuțiilor ca un director executiv nemilos, complet indiferentă la viețile personale ale angajaților ei. Sarcinile au fost atribuite și o întâlnire pentru petrecerea de dinainte a fost programată pentru sâmbătă după-amiază la familia Spenser. („E în regulă pentru tine, Malaga?" s-a oprit să întrebe Sally. „O, perfect!") Bebelușul a continuat să sugă pe tot parcursul întrunirii lor, iar lui Grace i se părea aproape bizar faptul că unei ființe atât de mici putea să-i fie atât de foame pentru atât de mult timp. Apoi, din senin, și-a întors capul de la sânul plin al mamei ei și a început să se uite cu interes prin cameră.

— Cred că asta e tot, a conchis Sally, pe un ton ferm. Nu mai văd să fi rămas nimic. Sylvia? Ar mai fi ceva?

— Nup, a răspuns aceasta, închizându-și zgomotos mapa cartonată, din piele.

Amanda se ridicase deja în picioare, strângându-și foile din fața ei. Nu pierdea deloc timpul. După ce ridicase bebelușul într-o poziție mai mult sau mai puțin verticală, Malaga nu manifestase încă nici cea mai mică intenție de a se acoperi.

— Mă bucur că te-am întâlnit! Cred că băiețelul tău e în clasa cu fetița mea, Piper. La domnișoara Levin? Clasa a patra?

Femeia a încuviințat din cap.

— Nu am apucat să mă întâlnesc cu niciunul dintre părinții noi în acest an, a continuat Amanda, îndesând foile în geanta ei Birkin, de un verde pal. Ar trebui să avem o întâlnire, doar cei din clasa domnișoarei Levin.

— Ce mai face Miguel? a întrebat-o Sally. E un băiețel tare drăguț.

Drept răspuns, Malaga s-a mai însuflețit puțin și a schițat un zâmbet scurt, în timp ce mângâia copilul pe spate.

— Da. E bine el. Profesoara, ea lucrează cu el.

— Piper spunea că s-a jucat cu el pe acoperiș, a zis Amanda.

Acoperișul era locul în care elevii din clasele primare se duceau în pauze. Suprafața dură de beton era acoperită cu un strat de cauciuc protector și înconjurată cu o plasă, pentru a-i împiedica pe cei mici să pice de la înălțime, iar peste tot se aflau echipamente de joacă în culori primare.

— Bine, a răspuns Malaga.

Fetița a scos un râgâit puternic, total nedemn de o domnișoară. Dintr-odată, Grace își dorea cu disperare să plece.

— Ei bine, la revedere tuturor, a zis ea pe un ton vesel. Sally, dacă te mai gândești la ceva, te rog să mă suni. Dar se vede clar că totul e bine. Nu-mi vine să cred că am pus totul la cale într-un timp atât de scurt.

— Ei, cu puțin ajutor din partea lui Suki Spenser, a râs Sally. Nu e nevoie de un sat întreg dacă ai o multibilionară cu o sală de bal și cu o cramă de vin.

— Deci asta îmi lipsește, a glumit Grace, cu o bunăvoință exersată. La revedere, Malaga, a spus apoi, observând că, într-un final, femeia își aranja sutienul peste sânii ei voluminoși.

Grace și-a luat geanta din piele, apucând-o de curea și punându-și-o repede pe umăr.

— Te întorci la muncă? a întrebat-o Sylvia.

— Nu. Îl duc pe Henry la lecțiile de vioară.

— Ah, desigur. Tot la metoda Suzuki a rămas? a insistat Sylvia.

— Nu, nu chiar. După Cartea Opt sau Cartea Nouă, pe undeva pe acolo, se cam îndepărtează de metoda asta.

— Încă îl duci la lecții? a întrebat-o Sally, cu un vag pufăit de nemulțumire. Dumnezeule, dacă mi-aș duce singură copiii peste tot, nu aș mai reuși să fac nimic altceva. Doi fac gimnastică, apoi avem pianul, baletul și scrima. Și mai e și Djuna, desigur. Ea se duce doar la Music Together și la Gymboree, dar îți imaginezi, al patrulea drum la Gymboree? N-am mai rezistat, așa că acum se duce Hilda. Când le aud pe mămici că spun: „Vai, copilul meu e atât de deosebit, se dă singur pe tobogan!”, îmi vine să le-o trântesc: „Ăsta-i al patrulea copil al meu și îmi pare rău să vă spun, dar gravitatea îi face *pe toți* să se dea pe tobogan”. Și de atâtea ori am crezut că o să-mi pierd mințile la Music Together, încât într-un final i-am zis Hildei că trebuia să facă și asta. Mă simțeam ca și cum de un deceniu aș fi tot scuturat aceleași ouă Maracas[3].

— Sunt sigură că dacă aș mai fi avut și alți copii în afară de Henry, m-aș fi oprit de mult timp, a asigurat-o Grace. Nu e așa de greu când e vorba doar de unul singur.

— Mă gândeam că Celia ar trebui să înceapă vioara, a zis Amanda.

Celia era geamăna lui Daphne, o fată solidă, cu cel puțin un cap mai înaltă decât sora ei și cu o ocluzie dentară inversă care avea să fie foarte costisitoare.

— Unde stă profesorul lui?

Grace ar fi vrut să spună că nu conta unde stătea profesorul lui, deoarece acesta nu avea, sub nicio

formă, să preia un elev începător de unsprezece ani, indiferent cine ar fi fost părinții lui și câți bani ar fi avut. Profesorul, un ungur de șaptezeci de ani, sarcastic și depresiv, devenise profesorul lui Henry după numai o audiție fascinantă și o evaluare exhaustivă a talentului său muzical. Cu toate că era absolut clar pentru toți că Henry se îndrepta către o universitate, și nu către conservator (ceea ce nu constituia câtuși de puțin o problemă pentru Grace și Jonathan și cu siguranță nici pentru Henry), la fel de clar era și că talentul lui era suficient cât să-i asigure un loc printre cei câțiva elevi ai profesorului, aleși pe sprânceană. Ar fi putut să-i spună Amandei că Vitaly Rosenbaum preda la „Juilliard" (lucru care fusese adevărat până de curând) sau chiar la „Columbia" (lucru care era pe jumătate adevărat, deoarece unii dintre elevii lui care, la fel, se îndepărtaseră de calea către conservator erau acum studenți sau absolvenți ai Universității Columbia și toți se duceau la apartamentul lui din Morninside Heights pentru instruire), dar, ca să pună punct întregii conversații, era necesar să răspundă doar printr-un al treilea adevăr, așa că a optat pentru această variantă.

— Stă pe West Street, la numărul 144.

— Ah, a zis Amanda. Ei, nu mai contează.

— Îl ador pe Henry, a intervenit Sally. De fiecare dată când îl văd, e așa de politicos. Și ah, Dumnezeule, cât e de frumos. Aș da orice pentru gene ca ale lui. I-ai observat genele? a întrebat-o pe Sylvia.

— Nu… nu cred, a răspuns Sylvia, cu un surâs.

— E foarte nedrept, băieții au cele mai frumoase gene. Uite, eu dau o avere pe tratamente pentru creșterea genelor și Henry Sachs se plimbă pe coridoare și clipește și parcă simți o adiere.

— Ei bine… a început Grace, apoi s-a fâstâcit.

Era sigură că Sally încercase să-l complimenteze pe Henry, sau chiar pe ea, dar

găsea această remarcă despre frumusețea fiului ei cam lipsită de gust.

— Cred că sunt destul de lungi, ce-i drept, a reușit să spună într-un final. Nu m-am prea gândit la ele în ultimul timp. Când era mic de tot, îmi amintesc că am observat și eu că erau lungi.

— Și ea gene lungi, a interveni brusc Malaga, arătând către fetița din poala ei, care dormea acum și ale cărei gene erau într-adevăr destul de lungi.

— E superbă, a zis Grace, mulțumită pentru schimbarea centrului de interes.

Și oricum, nu era foarte greu să sprijini afirmațiile legate de frumusețea unui prunc.

— Cum o cheamă?

— Numele ei Elena, a răspuns Malaga. Ca mama mea.

— Minunat, a zis Grace. Ah, vai, trebuie să plec. Fiul meu cu gene lungi se supără dacă întârzie din cauza mea la lecțiile de vioară. La revedere, tuturor, a încheiat ea, întorcându-se deja spre ușă. Ne vedem la școală sau… sâmbătă! O să iasă minunat!

Cu geanta pe umăr, s-a îndreptat către bucătărie.

— Așteaptă puțin, vin și eu cu tine, a zis Sylvia.

Grace, deși o plăcea pe Sylvia cel mai mult dintre toate femeile din cameră, s-a oprit lipsită de entuziasm pe hol. Când ușa s-a închis după ele, au rămas o clipă pe scările casei și s-au uitat una la cealaltă.

— Uau, a făcut Sylvia.

Grace, care nu voia să fie de acord până nu-și dădea seama despre ce era vorba, nu a zis nimic.

— Te duci la școală acum? a întrebat-o ea pe Sylvia.

— Mda. Am încă o întâlnire cu Robert. Una din lungul șir de întâlniri cu el. Mă mir că nu ne ies vorbe.

Grace a zâmbit. Robert era directorul de la Rearden. Cununia lui cu partenerul său de lungă durată, directorul artistic al unei mari companii de

teatru din afara Broadway-ului, fusese una dintre primele nunți gay care apăruse în rubrica „Vows”[41] a revistei *Times*.

— Cu privire la Daisy?

— Da, întotdeauna e cu privire la Daisy. O mutăm mai în față sau o lăsăm pe locurile din spate? E mai bine să facă trigonometrie cu cei de clasa a zecea sau igienă cu cei de clasa a cincea? Poată să sară peste biologie introductivă și să meargă direct la chimie avansată sau e mai important pentru ea să facă în continuare studii sociale cu colegii ei, la clasa a șaptea? E obositor. Știu că n-ar trebui să mă plâng. Înțeleg că ar trebui să îi susțin educația, dar în același timp vreau ca ea să fie pur și simplu o elevă de clasa a șaptea, înțelegi? Nu vreau să își rateze copilăria. Are parte doar de una, ca noi toți.

Au pornit-o împreună spre est, către Lexington, și apoi au luat-o spre centru.

Acest mic adevăr, oferit cu atâta nonșalanță, a făcut-o pe Grace să simtă o împunsătură neașteptată. Pentru că Henry, la fel ca Daisy, era copil singur la părinți, dar și pentru că ea întrezărise țărmul îndepărtat al copilăriei lui. Când te uitai la el, îl vedeai încă pe copilul-Henry (iar mama lui, cel puțin, îl vedea încă și pe bebelușul-Henry), dar totul se schimba prea repede și ea știa asta. Faptul că era copil singur la părinți făcea ca schimbarea aceasta iminentă să fie și mai debusolantă. În clipa în care avea să se desprindă din îmbrățișarea ei, ea avea să rămână din nou, realmente, fără copii.

Desigur, nu plănuiseră să aibă doar un copil și acum înțelegea că pierduse un timp prețios când Henry era mic, îngrijorându-se când (*dacă*) avea să vină și următorul (Jonathan, care se afla atât de des în preajma cancerului, nu o lăsase să meargă prea departe cu tratamentele împotriva infertilității, iar ea oprise tratamentul după șase runde de Clomid, care oricum nu dăduseră rezultate). În timp

ajunsese să-și construiască un univers familial avându-l pe Henry ca figură centrală, dar ca oricare altă configurație familială din New York, și pentru aceasta exista un preț de plătit. Dacă despre familiile cu doi copii se spunea că procreau modest, și despre familiile cu trei sau mai mulți, că își afișau drepturile, atunci cele cu un singur copil manifestau, prin opoziție, o aroganță specifică. Un singur copil, perfect, părea să sugereze familiile respective, era îndreptățit să primească pe de-a-ntregul atenția, efortul și grija lor. Un singur copil, atât de remarcabil, anula necesitatea reproducerii repetate, asta pentru că era cu siguranță capabil să aducă o contribuție mai semnificativă lumii decât mai mulți copii mai puțin dotați. Părinții unui singur copil aveau stilul acesta enervant de a-și dărui copilul ca pe o ofrandă adusă lumii. Era un fenomen cu care Grace se familiarizase de foarte mult timp. Ea și prietena ei cea mai apropiată din copilărie, Vita, compuseseră cândva o melodie despre acest tip de părinți, pe linia melodică de la *Bye Bye Birdie:*

Un singur copil, un copil deosebit,
Copilașu' mamei mult iubit
Un copil, nu doi sau trei, așa e nimerit…
Un singur copil, un copil desăvârșit.
S-o iubească pe mami necontenit
Un copil, așa ar fi cel mai potrivit…

Desigur, Grace fusese și ea singură la părinți. Nici tatăl și nici mama ei nu o ridicaseră la statutul de salvatoare a lumii și, de multe ori, se simțise izolată. Sau – se corecta ea acum în gând – nu neapărat izolată, cât singură. Singură acasă sau vara, la casa de lângă lac. Singură cu mama. Singură cu tata. Forța și complexitățile relațiilor dintre frați o fascinau. Câteodată, în apartamentul labirintic al Vitei, din East 96th Street, stătea în hol și se lăsa învăluită de zarva și certurile (de obicei era vorba de certuri) ce se auzeau de la cei trei frați ai ei. Într-o deplină negare față de propria ei

familie, această atmosferă reprezenta pentru ea însăși ideea de familie. Voise să-i ofere asta și lui Henry, dar nu reușise să o facă.

Vita însă nu mai era printre ei. Nu în sensul că ar fi murit. Dar, oricum, o pierduse. Vita îi fusese alături – ca prietenă, confidentă, colegă de cameră într-o casă dărăpănată (aproape că stătea să cadă) în Central Square, pe când erau în ultimul an la facultate, Grace la Harvard și Vita la Tufts, și, la apogeul relației lor, domnișoară de onoare la nunta lui Grace. Pe urmă, pur și simplu… se evaporase, dispăruse din viața lui Grace, lăsând-o doar cu prieteni de conjunctură. Și până și aceștia erau foarte puțini. Chiar și după toții anii aceștia, Grace era prea însingurată ca să fie furioasă și prea furioasă ca să fie tristă.

— Știai că urma să vină? a întrebat-o Sylvia după un timp.

— Cine? Femeia aceea care a ajuns mai târziu?

— Da. Ți-a zis Sally ceva?

Grace a clătinat din cap.

— Nu o știu foarte bine pe Sally. Doar de la școală.

Pe de altă parte, același lucru putea fi spus și despre Sylvia, cu toate că Grace și Sylvia fuseseră eleve la Rearden în aceeași perioadă (Grace era cu doi ani mai mică) și că ea o plăcea oarecum pe Sylvia, și acum, ca și atunci. În mod cert, o admira. Nu putea fi ușor să crești singură o fată, să lucrezi cu normă întreagă (Sylvia era avocat cu specializare în litigii) și să ai grijă mai întâi de un părinte, și apoi de celălalt, când aceștia s-au îmbolnăvit și au murit pe rând, în ultimii doi ani. Presupunea că ceea ce respecta cel mai mult la Sylvia era faptul că nu se căsătorise cu un bărbat care nu o putea face fericită, numai ca să poată avea copilul pe care și-l dorise atât de mult. De fapt, atunci când Grace le explica clienților – clientelor – ei că renunțarea la căsătoria cu bărbatul nepotrivit nu înseamnă că nu puteau avea

copii, Sylvia era exemplul care îi trecea ei prin minte. Sylvia, cu fiica ei extraordinară din China.

Odată, când își lăsau copiii dimineața la școală, o altă mamă a lăudat-o pe Daisy Steinmetz pentru inteligența ei evidentă, uimitoare, la care Sylvia a răspuns, ridicând din umeri:

— Știu, o auzise Grace spunând. Dar nu are nimic de-a face cu mine. Nu sunt genele mele. Daisy n-a auzit nicio boabă de engleză până când avea aproape un an, dar a început să vorbească limba la o lună sau două după ce am adus-o la New York și a început să citească înainte să fi împlinit trei ani. Sigur că mă bucur pentru ea, că e inteligentă. Cred că asta o să-i facă viața mai ușoară. Și sunt o mamă bună, dar aici nu e meritul meu.

Aceasta fusese o replică cel puțin neobișnuită, pentru intrarea pavată cu marmură în foaierul de la Rearden.

— E foarte ciudată, a zis Sylvia.

— Sally?

— Nu, a spus Sylvia și și-a permis un râs scurt. Femeia aceea, Malaga. Stă peste drum, pe una dintre băncile alea din parc, știi? După ce îl duce pe fiul ei la școală. Stă așa, pur și simplu.

— Cu bebelușul? a întrebat Grace, încruntându-se.

— Acum da, stă cu bebelușul. Dar înainte venea când era însărcinată. Nici măcar nu citește o carte. Nu are nimic de făcut în timpul zilei?

— Se pare că nu, a zis Grace.

Atât pentru ea, cât și pentru Sylvia și probabil pentru oricare altă persoană pe care o cunoșteau în Manhattan, să nu ai nimic de făcut – practic, să nu fii tot timpul îngrozitor de ocupat – era cu totul de neconceput. Și totodată, pentru femei ca ele, era cea mai mare umilință pe care o puteai trăi în New York.

— Poate era îngrijorată pentru băiatul ei. Miguel? s-a hazardat Grace.

— Miguel, da.

— Știi, poate că voia să rămână pe aproape în caz că avea nevoie de ea.

— Hmm.

Au făcut câțiva pași în tăcere.

— Era așa de bizar, a zis Sylvia, într-un final. Adică, să stai așa, acolo.

Grace nu a răspuns. Nu pentru că nu ar fi fost de acord. Ci mai degrabă pentru că nu voia să mărturisească acel acord cu voce tare.

— Poate e ceva specific cultural, a mai făcut ea o încercare.

— Ei, da, a zis femeia a cărei fetițe de naționalitate chineză se pregătea pentru *bat mitzvah*[5].

— Cine-i soțul ei? a întrebat-o Grace.

Se apropiau de școală acum, întâlnindu-se pe drum cu mame și bone.

— Nu l-am văzut niciodată, a răspuns Sylvia. Auzi, ca să știi, am fost la fel de șocată ca și tine când Sally ți-a propus să licitezi o ședință de terapie de cuplu.

Grace a râs.

— OK. Mersi.

— Știu cum se zice, că-i nevoie de un sat întreg ca să ne creștem copiii, dar oare satul nostru de ce are atâția proști? Pe bune, chiar am aflat că există o procedură de micșorare a degetelor de la picioare?

— Mă tem că da. Pe de altă parte, am avut odată o clientă, asta se întâmpla cu câțiva ani în urmă, pe care o părăsise soțul pe motiv că avea picioarele urâte.

— Dumnezeule, a făcut Sylvia, apoi s-a oprit.

Grace a mai făcut un pas și s-a oprit și ea.

— Ce nesimțit. Era, gen, un fetișist?

Grace a ridicat din umeri.

— E posibil. Oricum e irelevant. Ideea e că el fusese mereu foarte categoric în privința lucrurilor care contau pentru el. Tipul îi spusese mereu că

avea picioare urâte. Din prima zi. Și când s-au despărțit, picioarele ei erau pe primul loc în lista motivelor pentru care nu mai putea trăi cu ea. Era un nesimțit, desigur, dar măcar era un nesimțit sincer. Și ea s-a căsătorit cu el oricum, chiar dacă era absolut evident că era capabil cel puțin de un veritabil dispreț față de ea. Ce era să facă? Să se schimbe?

Sylvia a oftat. Era cu mâna în buzunarul de la spate, scoțând telefonul care vibra.

— Păi așa se spune, că oamenii se schimbă.

— Ei bine, se spune greșit, a replicat Grace.

3. NU E ORAȘUL MEU

Rearden nu a fost întotdeauna domeniul investitorilor și al altor „Stăpâni ai Universului". Fondată în secolul al XIX-lea, cu scopul de a educa fiii *și* fiicele clasei muncitoare, școala a ajuns la un moment dat să fie identificată cu intelectualii evrei atei și cu odraslele lor în scutece roșii și frecventată de copiii jurnaliștilor și artiștilor, actorilor aflați cândva pe listele negre și folkiștilor cu conștiință socială. Elevii din generația lui Grace afișau o mândrie perversă cu privire la discreditarea școlii ca fiind „boemă" (și nu oriunde, ci în *The Official Preppy Handbook),* dar în ultimele decenii, Rearden, ca majoritatea școlilor private din Manhattan (și, pe deasupra, și câteva din Brooklyn), a trecut printr-o schimbare semnificativă – nu atât din punct de vedere politic, cât într-o direcție generală consacrată banilor. Acum, tatăl tipic al elevului de la Rearden făcea bani din alți bani, atâta tot, și era un bărbat puternic, ocupat, extraordinar de bogat și aproape întotdeauna absent. Mama tipică a fost cândva avocată sau analistă, iar acum era o femeie

năpădită de grijile administrării multiplelor reședințe ale familiei și supervizării educației copiilor. E foarte slabă și foarte blondă și se grăbește, de obicei, să ajungă la sala de fitness SoulCycle, cu întreaga ei viață îndesată într-o geantă Barenia Birkin, cu cusături albe. Elevii școlii erau preponderent albi (dacă nu mai erau preponderent evrei), deși acum exista și un contingent destul de numeros de elevi din Asia, mai ales din India. Aceștia, împreună cu elevii de culoare și latino-americani, mai puțin numeroși, figurau vizibil în dosarele de admitere de la Rearden, dar cei cu adevărat avantajați – și într-un mod cu mult mai discret – se ascundeau în văzul tuturor: și anume, odraslele absolvenților Școlii Rearden, bărbați și femei care nu erau, de fapt, magnați ai industriei moderne sau alții care să învârtă banii cu lopata, cât oameni simpli, care au trudit la fel ca predecesorii lor, în domeniul artelor, în mediul academic sau – ca Grace – în așa-numitele profesii terapeutice. Urmaseră cursurile școlii înainte de potopul banilor, pe vreme când aceasta nu era atât de copleșită de sentimentul propriei importanțe de sine.

Vremea ei (anii 1980) fusese ultima epocă de inocență a școlii, înainte ca toți acești „Stăpâni ai Universului" să năvălească prin instituțiile de învățământ independente și să arunce vechea gardă peste ziduri. În acele zile edenice, Grace și colegii ei știau că nu erau săraci, dar nici nu se considerau *bogați.* (Chiar și pe atunci erau câțiva elevi bogați la Rearden, care ajungeau la școală în limuzine lungi, conduse de bărbați în uniformă – și care erau, din această cauză, ridiculizați cum se cuvine.) Majoritatea trăiau în apartamentele tipice, de șase camere, din Upper East și Upper West Side (pe atunci, genul acesta de locuințe erau accesibile pentru majoritatea familiilor în care un singur părinte lucra – un doctor, un contabil), deși erau câțiva iconoclaști în Village sau chiar în SoHo. În

weekenduri și pe perioada verii, se furișau în case mici (nu foarte bine întreținute) din Westchester sau în comitatul Putnam ori, în cazul lui Grace, într-o casă modestă, pe malul lacului, în partea de nord-vest a statului Connecticut, cumpărată în mod misterios de bunica (și tiza) ei, în toiul Marii Crize, pentru suma dubioasă de patru mii de dolari.

Acum, părinții pe care Grace îi întâlnise la serata de deschidere a anului școlar au întors privirile atunci când au aflat că ea era psihoterapeut și că soțul ei era medic. Li se părea greu de înțeles cum puteai să trăiești într-o locuință atât de înghesuită ca apartamentul ei cu trei camere sau care era logica unui drum până în Connecticut, dacă nu te aștepta o proprietate împrejmuită, cu grajduri pentru cai, teren de tenis și casă de oaspeți. Lumea în care trăiau acești părinți aparținea magnaților și oamenilor pe care îi angajau să facă diverse lucruri pentru ei. Locuiau pe Fifth Avenue sau în Park Avenue, în reședințe amenajate din apartamente multiple, cumpărate și unite, care se întindeau pe două sau trei etaje, configurate pentru (și depinzând de) personalul care locuia acolo și adaptate pentru divertisment luxos. Când aceste noi familii de la Rearden plecau din oraș în weekenduri, se duceau pe insule private, la proprietățile lor din vârf de munte sau la palatele din Hamptons, unde îi așteptau caii în grajduri și ambarcațiunile în porturi.

Încerca să nu se lase afectată de toate astea. Încerca să țină minte că aceasta era experiența școlară a lui Henry, nu a ei, și de ce ar fi trebuit să o deranjeze atât de mult inegalitățile dintre cei bogați și cei putred de bogați, când Henry era oricum atât de prietenos cu toată lumea și de dezinteresat de problema banilor? Colegii de clasă ai lui Henry trăiau, poate, în apartamente luxoase, îngrijite de cupluri rezidente (el majordom, ea bucătăreasă) și păstorite de echipe întregi de bone, apoi de profesori și antrenori personali. Primeau,

poate, încă de la grădiniță ultimul model de iPhone și aveau încă din clasa a treia cardurile lor de credit, dar toate astea nu păreau să-l afecteze câtuși de puțin pe Henry. Așa că încerca din răsputeri să nu se lase nici ea afectată.

Apoi, într-o sâmbătă, a venit acel afront atât de brutal, ca și cum i s-ar fi trântit o ușă în față, spulberându-i o dată pentru totdeauna încercările optimiste. Grace îl aducea pe Henry la o aniversare într-un penthouse din Park Avenue, ale cărui ferestre încadrau din toate părțile niște priveliști minunate. Din locul unde se afla ea, pe podeaua mozaicată de la intrare, aproape de liftul privat, îi vedea pe copii, dincolo de o arcadă de marmură, tropăind prin sufrageria imensă în urmărirea unui magician cu un melon pe cap. Grace tocmai îi înmânase un set științific, frumos împachetat, unui angajat (secretar? organizatorul petrecerii?), când gazda a trecut veselă pe lângă ea.

Despre gazda aceasta, femeia a cărei odraslă își serba ziua de naștere, Grace nu știa prea multe, în afară de faptul că numele ei era Linsey și că venea de undeva de prin Sud. Era subțire și înaltă, cu sânii disproporționat de ridicați și suspicios de rotunzi, și spunea mereu „Bună ziua la toată lumea”, când trecea dimineața să-și lase copilul în fața ușii clasei a treia. (Formula aceasta, „la toată lumea” era admirabil de utilă atunci când nu îți aduceai aminte numele cuiva, trebuia să recunoască Grace. Nu era sigură dacă Linsey știa cum o cheamă, nici acum, la trei ani după ce fiii lor fuseseră puși în aceeași clasă.) în afară de colegul lui Henry, soțul lui Linsey avea copii mai mari la Rearden, din prima căsătorie. Deținea o anumită funcție în cadrul companiei Bear Steams. Trebuia menționat că Linsey fusese întotdeauna amabilă, dar, dincolo de poleiala aceasta a bunelor maniere, chiar nu părea să mai existe nimic altceva.

Un alt aspect important pe care Grace îl observase la Linsey era că avea o colecție uluitoare de genți Hermes Birkin, un veritabil caleidoscop, din imitație de piele de struț și de crocodil și, ocazional, din piele naturală. Grace observa mereu poșetele Birkin, avea și ea fix una, un model simplu, maro, de zi cu zi, cadou de la Jonathan cu ocazia împlinirii vârstei de treizeci de ani. (Bietul Jonathan fusese nevoit să treacă peste multe obstacole în magazinul Hermes pe de Madison Avenue, unde, în naivitatea lui fermecătoare, presupusese că era posibil să intri pur și simplu și să cumperi o geantă Birkin. Sincer, era adorabil.) Avea grijă cu mult devotament de frumosul obiect care avea un loc special pe un raft acoperit cu pânză din șifonierul ei, lângă mătușele ei mai bătrâne, cele două Hermes Kellys moștenite de la mama ei. Grace își dorea în secret să vadă genții le lui Linsey, la locul lor în vastul apartament (posibil chiar în propriul lor șifonier sau, de ce nu, seif!), și spera să i se ofere un tur al casei.

— Bună, zise Linsey, când îi văzu pe Henry și Grace ajunși.

Fără să mai aștepte vreo încurajare, Henry a fugit pe dată să li se alăture celorlalți copii din sufragerie, în timp ce Grace a rămas în fața gazdei, întrebându-se dacă urma vreo discuție mai apropiată între ele. Vedea, trecând cu privirea pe sub o altă arcadă și, în jos, de-a lungul livingului foarte lung și printr-o ușă deschisă, alte câteva mămici care stăteau în jurul insulei din bucătăriei, bând cafea. De fapt, parcă ar bea și ea o cafea, s-a gândit. Fiind sâmbătă dimineață. Deși își luase pentru după-amiază un angajament special față de un cuplu în criză, nu avea alte obligații până atunci.

— Ce mă bucur că ați ajuns și voi! i-a zis gazda, cu căldura-i obișnuită.

Petrecerea avea să se termine la patru. Apoi i-a spus lui Grace că unul dintre portari i-ar chema cu

plăcere un taxi, dacă avea nevoie.

Portarul i-ar chema cu plăcere un taxi, dacă avea nevoie.

Grace s-a îndreptat, năucită, până la ușă și a intrat, la fel de năucită, în lift, pentru lunga coborâre ce urma. În blocul ei, unde crescuse și unde locuia și acum, portarii erau cu precădere irlandezi, bulgari sau albanezi, bărbați prietenoși care făceau voluntariat în Queens, la brigada locală de pompieri, și care îi arătau poze cu copiii lor. Și care chemau taxiuri, evident. Desigur că făceau și asta. Nu era nevoie să i se spună cu ce se ocupa un portar.

Ieșind pe Park Avenue în dimineața aceea, se simțea puțin amețită, de parcă ar fi fost o fetiță din Kansas luată pe sus de tornadă și purtată într-un plan ireal, în Technicolor. Anume această clădire, cea în care locuia Linsey, era faimoasă și fusese pe vremuri reședința multor baroni locali. Chiar asociatul tatălui ei la firma de avocatură locuise aici ani de zile, și ea participase la nenumărate petreceri de Anul Nou, doar cu câteva etaje mai jos de Linsey, într-o rochie special aleasă de mama ei, cu pantofi din piele lăcuită, de la Tru-Tred, și o poșetă-plic. Holul clădirii fusese redecorat de atunci, desigur – probabil de nenumărate ori – și își dădea seama că nu mai reușea să reconstituie în memoria ei opulența aceea specifică Epocii Jazzului pe care o asociase întotdeauna cu clădirea respectivă; astăzi, totul era acoperit cu granit și marmură, prevăzut cu tehnologie de ultimă oră, iar administratorii și portarii în uniforme erau îndeajuns de impunători, încât să-și facă înțeles mesajul. Cu această imagine glacială a bogăției inaccesibile, a ieșit ea în stradă. Era primăvară, iar bulbii plantați din abundență de-a lungul medianelor din Park Avenue se înghesuiau să iasă din pământul scump: bulbi roz aprins și galben aprins, luptându-se pentru razele mici ale soarelui. Oare câți bulbi văzuse ea, și timp de câți ani,

ițindu-se în medianele de pe Park Avenue? Câți ani și câți brazi de Crăciun și câte statui Botero și câte sculpturi din oțel semnate de Louise Nevelson, pe 92nd Street, care se presupunea că reprezentau însăși esența cartierului insular Manhattan? Își amintea chiar și de vechea cruce de sărbători, făcută din luminile lăsate aprinse peste noapte în clădirile de birouri, pe vremea când clădirea MetLife era clădirea Pan Am, pe vremea când imaginea unei cruci iluminând capătul bulevardului putea fi trecută cu vederea fără comentarii, darămite indignări – atât de departe în timp ajungeau amintirile ei legate de această zonă.

Portarul i-ar chema cu plăcere un taxi, dacă avea nevoie.

Nu e orașul meu, s-a gândit ea atunci, luând-o spre nord, de-a lungul bulevardului. Cândva a fost, dar nu acum. Nu locuise niciodată, în afara perioadei de studenție, nicăieri altundeva, de fapt, nici măcar *nu se gândise* să locuiască în altă parte. În schimb, New York-ul acorda foarte puțină importanță loialității. Era bizareria acestui oraș; te primea, direct din autobuz, sau avion, sau indiferent cum ajungeai acolo, fără o perioadă îndelungată de adaptare, în care puteai să fii considerat străin, turist sau yankeu, până în momentul în care strănepoții tăi ajungeau să moștenească privilegiul de a fi considerați localnici. Aici, aparțineai locului încă de la sosire sau imediat cum începeai să dai impresia că trebuie să ajungi undeva și asta cât mai repede cu putință. Orașului New York nu-i pasă de accentul tău, nu i-ar păsa nici dacă ai fi ajuns pentru prima oară la bordul corabiei *Mayflower;* era de ajuns că aleseseși să fii acolo când ai fi putut să te duci în oricare alt loc (deși era, în sine, de neînțeles de ce ar alege cineva să se ducă în altă parte). Grace, care se născuse pe 77th Street și crescuse pe 81st Street, care locuia acum, într-adevăr, în apartamentul copilăriei ei și își trimitea copilul la

școala unde fusese și ea, care folosea aceeași curățătorie pe care o folosise și mama ei și care mânca la restaurantele la care merseseră cândva și părinții ei, care îi cumpăra pantofi lui Henry de la Tru-Tred, același magazin la care fusese și ea dusă când era mică (unde poate că el șezuse pe același taburet pe care stătuse cândva și Grace, iar piciorul lui fusese măsurat de același dispozitiv cu care fusese măsurat și piciorul mamei sale)… era newyorkeză. Jonathan crescuse în Long Island, dar devenise și el subit newyorkez din clipa în care întorsese cheia în ușa primului și urâtului lor apartament din New York, situat într-un bloc-turn din cărămidă albă, pe East 65th, lângă Memorial. Și Linsey, care apăruse mai târziu de mână cu noul ei soț și fusese condusă într-un apartament luxos, la una din adresele legendare ale orașului, Linsey, a cărei viață în Manhattan s-a înfățișat înaintea ei într-un soi de coș cu bunătățile marelui oraș (cutare magazin, cutare școală, cutare salon, cutare agenție de recrutare a personalului domestic), ai cărei prieteni veniseră, fuseseră adoptați și îmbrăcați exact în același fel, care se gândea la istoria orașului nu ca la ceva ce începuse cu mult timp înainte de apariția ei și avea să continue (să sperăm) mult după dispariția ei, dar ca la un spațiu în care se întâmpla să locuiască, în loc de să zicem, Atlanta sau comitatul Orange sau una dintre suburbiile mai plăcute ale orașului Chicago – și ea era tot newyorkeză. Dumnezeule!

Desigur, Sally avusese dreptate atunci când afirmase că Henry nu mai are nevoie să fie dus la lecțiile de vioară, darămite să mai fie și luat. Copiii din New York se plimbau, în general, liberi prin oraș după vârsta de zece ani și mulți dintre băieții de doisprezece ani nu ar fi fost încântați să-și vadă mamele în foaierul de marmură de la Rearden, la finalul orelor. Cu toate acestea, Henry încă se uita după ea, pe sub genele lui lungi, în timp ce cobora treptele din piatră ce duceau la sălile de clasă de la

etaj, și încă răsufla ușurat când o vedea acolo, așteptându-l, ca întotdeauna. Era momentul ei preferat din zi.

Henry venea acum, purtându-și vioara în rucsacul special, o imagine care o bloca întotdeauna pentru o clipă (un instrument atât de scump, o modalitate de transport atât de practică etc.). A îmbrățișat-o scurt pe mama lui, vrând parcă să-i spună mai degrabă *Haide să plecăm de aici* decât *Mă bucur să te văd,* și Grace l-a urmat, abținându-se să-i facă tipica observație de a-și trage fermoarul de la hanorac.

Când erau la un bloc distanță de școală, el a luat-o de mână. Încă obișnuia să facă asta, și ea încercă să nu-l strângă prea tare.

— Cum a fost astăzi? Ce mai face Jonah?

Jonah Hartman fusese cel mai bun prieten al lui Henry. Într-o zi, cu un an în urmă, Jonah i-a spus cu răceală că lunga lor prietenie s-a terminat și în lunile care au urmat de atunci abia dacă l-a băgat în seamă. Acum, Jonah avea doi prieteni noi de care părea să nu se despartă niciodată.

Henry a ridicat din umeri.

— Ai dreptul să-ți cauți și tu prieteni noi, i-a spus Grace.

— Știu. Mi-ai zis asta și înainte.

Dar el îl voia pe Jonah. Normal. Fuseseră prieteni de la grădiniță și își petreceau împreună mai toate zilele de duminică. Jonah venea în fiecare an, în august, la casa lor din Connecticut și stătea câteva săptămâni, iar băieții se duceau la o tabără locală de zi. Dar familia lui Jonah se destrămase cu un an în urmă, tatăl se mutase din casă și mama se dusese cu copiii într-un apartament din West Side. În sinea ei, Grace nu era atât de surprinsă că Jonah se dădea în stambă, vrând, de fapt, să-și exercite controlul asupra unuia dintre puținele lucruri din viața lui pe care știa că-l mai poate controla. Încercase să discute despre asta cu mama lui, Jennifer, dar fără succes.

Profesorul de vioară al lui Henry trăia într-o clădire în paragină de pe Morningside Drive, cu un hol lung și întunecat, populată de refugiați europeni îmbătrâniți și profesori de la Columbia. Se presupunea că trebuia să fie un portar de serviciu tot timpul, dar acesta părea să fie în pauză de câte ori ei ajungeau acolo, indiferent de oră. Grace a apăsat pe butonul de la interfonul situat chiar în dreptul ușilor exterioare și a așteptat un minut sau două până când domnul Rosenbaum a străbătut încăperea unde dădea meditațiile ca să ajungă la telefonul din bucătărie, de unde le deschidea ușa. În liftul care trosnea și scârțâia, Henry și-a scos vioara din ghiozdan și a apucat-o cu grijă. Părea că folosește aceste ultime clipe ca să se pregătească pentru exigentul domn Rosenbaum, care, pe parcursul anilor, le amintea constant elevilor lui că alții – mult mai talentați, voia să zică – erau întotdeauna în așteptare, sperând să ia locul celui care s-ar fi arătat mai puțin talentat decât se crezuse inițial sau nu era suficient de dedicat practicii. Henry era conștient, deoarece ea îl făcuse să fie, că locul primit printre ucenicii lui Vitaly Rosenbaum ținea de propria abilitate și de propriul talent și asta părea să însemne pentru el, în mod paradoxal, din ce în ce mai mult odată cu trecerea anilor. Nu voia să-și piardă locul, înțelesese Grace. Nu voia ca decizia să fie luată de altcineva în locul lui.

— Bună ziua.

Profesorul de vioară îi aștepta în prag, cu ușa deschisă, iar culoarul întunecat al apartamentului se căsca în spatele lui. Din bucătărie venea un miros inconfundabil de varză, o parte din repertoriul culinar limitat al Malkăi Rosenbaum, preluat ca atare direct din ștetl[6].

— Bună ziua, a răspuns Grace.

— Salut, a zis și Henry.

— Ai exersat? l-a întrebat imediat Vitaly Rosenbaum.

Henry a dat din cap că da.

— Doar că în dimineața asta am avut un test la matematică pentru care a trebuit să învăț. Așa că aseară nu am exersat.

— Viața e un test constant, a răspuns el în mod previzibil. N-ai cum să nu înveți la matematică. Muzica te ajută la matematică.

Henry a încuviințat din cap. De-a lungul anilor, i s-a spus că muzica ajută și la istorie, literatură, educație fizică, psihologie și, desigur, la matematică. Dar el știa că trebuie și să învețe.

Grace nu a mers cu ei până în camera unde se țineau lecțiile. S-a așezat la locul ei obișnuit de pe coridor, pe un scaun jos din lemn, dintr-o epocă anterioară, când confortul mobilei nu era atât de apreciat, și a scos telefonul din geantă ca să-și verifice mesajele. Avea două: unul de la Jonathan, care-i spunea că internase doi pacienți în spital în ziua aceea și nu avea să ajungă acasă până târziu, iar celălalt de la una dintre pacientele ei, care anula o întâlnire din ziua următoare fără niciun fel de explicație sau propunere de reprogramare. Grace s-a încruntat. Se întreba cât de îngrijorată ar trebui să fie pentru această femeie, al cărei bărbat alesese ședința lor precedentă drept moment prielnic pentru a recunoaște că așa-zisele „experimentări erotice din facultate” cu alți bărbați nu se terminaseră atunci, ci continuau și acum și nu erau – în opinia lui Grace – câtuși de puțin niște experimentări. Cei doi erau căsătoriți de opt ani și aveau fiice gemene în vârstă de cinci ani. După puțin timp, Grace a găsit numărul femeii în telefon și i-a lăsat un mesaj în care îi cerea să o sune înapoi.

Din încăperea destinată lecțiilor de vioară răsuna muzica: *Sonata nr. 1 în sol minor pentru vioară* a lui Bach, mișcarea siciliană. A ascultat pentru o clipă, până când vocea domnului Rosenbaum a întrerupt deopotrivă linia melodică a fiului ei precum și clipa ei de contemplare, și

atunci a revenit asupra caietului cu programări și a tăiat cu o linie programarea anulată. Lucrase cu acest cuplu timp de opt luni și neîncrederea inițială față de soț se concentrase rapid asupra orientării lui sexuale. A ales să nu-l confrunte direct pe această temă, lăsându-le puțin timp la dispoziție, să vadă dacă ar fi apărut de la sine și, firește, apăruse. Urmaseră săptămâni întregi de discuții în cerc, cu privirea la răceala lui, la lipsa lui de conexiune și la eșecul lui de a oferi afecțiune care o făceau pe soția lui să se adâncească în tristețe, pe canapeaua de culoarea ovăzului. Și atunci, dintr-odată, ea a făcut aluzie la un moment din prima sau din a doua lor întâlnire, atunci când el îi spusese despre o relație cu un coleg din frăție.

— Păi, a zis el, ți-am spus despre asta. Nu știu de ce mai aduci vorbă acum. Întotdeauna am fost curios.

Ding. Era ca și cum un clopoțel ar fi început să zornăie prin încăpere.

Dar a fost o singură relație. O singură relație *serioasă.* Cu ceilalți…

Ding.

Zău așa, se gândea acum, în timp ce desena un nautil în jurul programării tăiate. Dar chiar acum, chiar aici, pe scaunul incomod din holul mirosind a varză al lui Vitaly Rosenbaum din Morningside Heights, i-a revenit sentimentul izbitor de frustrare pe care îl trăise în după-amiaza aceea în biroul ei. Acea frustrare atât de cunoscută.

Lui i-ar fi putut spune așa: *Câteva lucruri pe care poți sau nu să le faci dacă ești un bărbat homosexual? Ce să faci: Fii un bărbat homosexual. Ce să nu faci: Să minți cu privire la propria sexualitate. Ce să nu faci: Să te prefaci că nu ești homosexual. Ce să nu faci: Să te însori cu o femeie și să faci copii cu ea, cu excepția cazului în care ea știe foarte clar că ești homosexual și este decizia ei să continue așa.*

Iar ei: *Când un bărbat îți spune că este homosexual, nu te mărita cu el. Și da, ți-a spus. Mai pe jumătate, într-un mod necinstit, absolut iresponsabil, dar ți-a spus. Așa că nu spune că nu ai știut. Ar fi trebuit să știi.*

Grace a închis ochii. Venea în acest apartament de opt ani de zile și de fiecare dată când cotea dinspre 114th Street, se gândea la fosta ei îndrumătoare din facultate, care stătea tot pe Morningside Drive, la două străzi mai la nord. Dr. Emily Rosen – Mama Rose, cum îi spunea toată lumea, cum îi *încuraja* pe toți să îi spună, ceva care încă o uimea pe Grace – fusese un psihoterapeut aparținând unei epoci apuse: o perioadă a îmbrățișărilor lungi la sosire și încă și mai lungi la plecare, a ținutului de mână (la propriu) și a multor altor aspecte ce țineau de mișcarea de împlinire a potențialului uman, domeniu în care își realizase așa-zisele ei cercetări academice cu privire la „psihologia transpersonală”. Mama Rose se întâlnea cu studenții ei în aceeași cameră în care se vedea și cu pacienții ei, o încăpere luminoasă, cu vedere spre Morningside Park, plină cu plante agățătoare și tablouri abstracte neînrămate, cu perne de podea, pe care toată lumea trebuia să stea, cu picioarele încrucișate, și unde fiecare lecție, fiecare ședință de consiliere și, evident, fiecare sesiune terapeutică începea cu acea îmbrățișare stânjenitoare (cel puțin în opinia lui Grace). Atât de înfiorător de intruzivă. Pentru foarte multă vreme, tânjise după alt îndrumător, dar într-un final a rămas și a făcut-o din cele mai proaste motive. Din câte știa ea, Mama Rose le dăduse întotdeauna studenților ei nota maximă.

Zgomote de pași se auzeau înfundat din altă parte a apartamentului. Malka Rosenbaum, rareori văzută și în general tăcută atunci când își făcea apariția. Soțul ei ajunsese primul aici, după război, dar ea rămăsese prinsă ani buni într-o încâlceală

birocratică. Pierduseră șansa de a avea copii, presupunea Grace, dar dintr-un motiv necunoscut, simțea mai puțină compasiune pentru ei decât pentru numeroșii ei clienți, care se luptaseră sau se luptau cu infertilitatea. Vitaly avea talent și pasiune pentru vioară, chiar dacă nu și pentru studenții lui, dar era o persoană tristă, iar despre Malka nici nu puteai spune că ar fi fost o persoană. Nu era vina lor. Fuseseră jefuiți și profund răniți și văzuseră lucruri îngrozitoare, iar dacă unii oameni mai pot găsi un izvor de viață și bucurie în lume după toate astea, cei mai mulți nu reușeau s-o facă. Ei doi, clar, nu reușiseră. Când și-i imagina având grijă de un copil, de un bebeluș, simțea durerea lentă a unei lumini care pălește.

Următoarea elevă a lui Vitaly, o fetiță coreeană, slabă, într-un pulover de la Barnard, cu părul lung prins într-un elastic roz, ajunsese cu câteva minute înainte ca ședința lui Henry să se termine și trecuse pe lângă scaunul pe care stătea Grace, evitând să o privească în ochi. Se sprijinea de peretele din holul îngust, uitându-se sumbru peste partituri, iar când Henry a ieșit, toți trei au executat un soi de dans bizar, ca să poată trece unii pe lângă ceilalți. Grace și Henry au ieșit pe palier ca să își îmbrace jachetele.

— Gata? a întrebat Grace.

— Gata.

Au luat un taxi de pe Broadway, s-au îndreptat către sud și au trecut prin parc, spre East Side.

— Mi s-a părut că ai cântat foarte bine, a zis Grace, în principal pentru că voia să-l facă să vorbească.

Henry a ridicat din umeri, iar prin pulover i s-au văzut oasele.

— Domnul Rosenbaum nu e de aceeași părere.

— Nu? a făcut Grace.

Băiatul a ridicat iar din umeri. Un pacient al lui Grace a glumit odată spunând că ridicatul din umeri este barometrul precis al adolescenței. Mai

mult de o ridicare din umeri pe oră semnalează debutul ei. Mai mult de două pe oră însemna că adolescența își intrase deja în drepturi. Când se făceau din nou auzite cuvintele, dacă se întâmpla vreodată, era semn că puștiul începea să iasă din adolescență.

— Cred că el consideră că își pierde timpul. Doar stă acolo, cu ochii închiși. Nu zice că m-aș descurca nasol…

— Rău, a zis Grace încet, neputând să se poată abține.

— Rău. Dar obișnuia să spună mai multe lucruri bune. Crezi că vrea să renunț?

Grace a simțit un puseu de neliniște străbătându-i corpul, ca un colorant radioactiv injectat într-o venă, iar apoi pompat de inimă. A așteptat să treacă. Vitaly Rosenbaum, destul de bătrân acum și cu o sănătate șubredă, putea foarte bine să se dezică de acei elevi care nu promiteau să poată cânta vreodată în concerte sau cel puțin să ajungă la nivel de conservator, dar ei nu-i spusese nimic.

— Nu, desigur că nu, i-a zis ea pe un ton cât mai vesel cu putință. Dragule, nu cânți pentru domnul Rosenbaum. Îi datorezi respectul și munca depusă, dar relația ta cu muzica e între tine și muzică.

Deși, chiar în timp ce spunea asta, se gândea la anii dedicați muzicii și la sunetele dulci ale viorii lui, la mândria pe care ea și Jonathan o simțiseră și, da, inclusiv la bani. Dumnezeule, atât de mulți bani. Nu putea să renunțe. Nu iubea muzica? Nu-i plăcea să cânte la vioară? Dintr-odată și-a dat seama că nu știa exact și nici nu își prea dorea să afle.

Henry – cum era de așteptat – a ridicat din nou din umeri.

— Tata a spus că pot să renunț, dacă aș vrea.

Șocată, Grace a privit înainte, la ecranul dat pe mut al taxiului, unde apăreau listele cu noile recenzii Zagat[7]. *L'Horloge, Casa ome, The Grange.*

— Da? a fost tot ceea ce a reușit să spună.

— Vara trecută. Eram la casa de lângă lac și nu îmi luasem vioara cu mine. Îți amintești?

Grace își amintea. Fusese destul de nemulțumită de asta. Acele trei săptămâni petrecute în casa din Connecticut însemnaseră trei săptămâni de repetiții pierdute.

— M-a întrebat dacă încă îmi place și nu am știut ce să-i răspund. A spus că viața e prea scurtă ca să-mi petrec timpul făcând ceva ce nu-mi place. A spus că responsabilitatea mea principală este față de mine însumi și că mulți oameni trec prin viață fără să înțeleagă asta.

O luase amețeala. *Responsabilitatea mea principală este față de mine însumi?* Ce însemna asta? Normal că nu așa gândea el. Jonathan se dedica întru totul pacienților săi și familiilor lor. Răspundea apelurilor la orice oră din zi și din noapte, sărea din pat și se grăbea să ajungă la spital, suporta privegheri sfâșietoare în timpul cărora încerca frenetic să găsească noi soluții pentru copiii muribunzi, ca un avocat pe culoarul morții, în ziua execuției. Nu era câtuși de puțin un hedonist. Refuza majoritatea plăcerilor și luxul. Viața lui, ca și a ei de altfel, era pusă în slujba unor oameni îngrozitor de nefericiți, echilibrată cu grijă de neprețuita viață personală de familie și de bucuriile modeste ale confortului. *Responsabilitatea mea principală este față de mine însumi?* Probabil că Henry înțelesese greșit. Se simțea de parcă ar fi fost aruncată din taxi și nu-și dădea seama unde să aterizeze mai întâi – asupra nevoii ei de a remedia această idee cât mai repede cu putință, asupra propriei vinovății, asupra neașteptatelor și copleșitoarelor resentimente față de Jonathan sau asupra senzației de necunoscut pe care i-o dădea acea frază. Ce l-o fi făcut să spună așa ceva?

— Tu vrei să renunți? l-a întrebat pe fiul ei, încercând să-și stăpânească tremurul vocii.

Încă o ridicare din umeri, dar de data aceasta mult mai ușoară, mai lentă, de parcă Henry s-ar fi simțit epuizat.

— Uite ce, a zis ea în timp ce taxiul o lua spre sud, pe Fifth Avenue, haide să discutăm din nou despre asta peste câteva luni. E o decizie importantă și trebuie să fii foarte sigur. Poate că sunt alte lucruri la care ar trebui să ne gândim, de exemplu, la un alt profesor. Sau poate că există un alt instrument pe care ai vrea să-l încerci.

Deși până și asta o afecta. Severul și depresivul, dar extrem de solicitatul Vitaly Rosenbaum nu era un profesor de vioară oarecare. În fiecare an, în luna august, audia zeci și zeci de băieți și fete proveniți din familii care știau destul încât să-l caute și accepta un număr restrâns de elevi. Îl acceptase pe Henry pe când avea patru ani, un dinte din față lipsă, mâini mult prea mari pentru vârsta lui și auz absolut, provenit dintr-o sursă genetică misterioasă, cu siguranță nu de la părinții lui. Cât despre alte instrumente, lui Grace îi displăceau în secret cele mai multe dintre ele. Era adevărat că în apartamentul lor exista un pian, o relicvă a lecțiilor impuse în perioada copilăriei sale, dar ei nu-i plăcuse niciodată muzica de pian și ar fi scăpat de mult de el dacă cele două încercări de a-l dona n-ar fi fost sortite eșecului. (în mod surprinzător, nimeni nu își dorea un pian din 1965, neacordat, fără vreo marcă de fabricație distinctivă și cu un cost al transportului exorbitant.) Nu îi plăceau nici alămurile, nici instrumentele de suflat, nici cea mai mare parte a instrumentelor cu corzi. Îi plăcea vioara și îi plăceau violoniștii, care i se păruseră întotdeauna ambițioși și sereni. Și inteligenți. În clasa ei fusese o fată care dispărea în fiecare după-amiază, sărind peste orele de sport și cluburile de după școală, aparent neinteresată de viața ei socială legată de școală; radia un calm și o încredere pe care Grace le admirase. Apoi, într-o zi când Grace avea vreo

zece ani, mama sa a dus-o într-o sală mică de lângă Carnegie Hall, plină cu instrumente muzicale, unde ea și o parte dintre colegii ei și mamele lor au stat timp de o oră să o asculte pe acea fată dând un concert cu o muzică uimitor de complexă, acompaniată de un pianist foarte adult, foarte chel și foarte gras. Copiii se cam foiau în general pe scaune, dar mamele, și mai ales mama ei, erau căzute în extaz. După concert, mama lui Grace s-a dus să vorbească cu mama fetei, o femeie elegantă purtând o ținută clasică marca Chanel, în timp ce ea a rămas pe scaun, mult prea rușinată ca să-și felicite colega. Fata a plecat după clasa a șaptea, pentru a fi educată la domiciliu și a-și continua și mai intensiv studiile la vioară, iar Grace îi pierduse urma. Dar când a venit vremea, Grace și-a dorit ca băiatul ei să cânte la vioară.

— Da, în fine, l-a auzit spunând.

Sau și-a închipuit că-l aude.

4. O INIMĂ PREA MARE

În seara strângerii de fonduri, sacrificându-se pentru echipă, Grace a ajuns să stea în holul imens al familiei Spenser, întâmpinând invitații și împărțind broșurile pentru licitație, la masa din fața liftului privat. Constata cu surprindere că îi știa pe foarte puțini dintre părinți după nume. Unele dintre mame îi erau cunoscute, întrucât făceau parte din mulțimea care se strângea în fața școlii la cincisprezece și un sfert. Aceste femei o priveau cu coada ochiului în timp ce țăcăneau cu tocurile lor pe podeaua din marmură, poate răscolindu-și mintea în căutarea numelui ei, poate neștiind sigur dacă era una dintre ele sau pur și simplu unul dintre membrii eficienți ai personalului, angajați special pentru această

ocazie; apoi, alegând să nu se hazardeze, o salutau neutru: „Bună! Mă bucur să te văd!” Bărbații îi erau complet străini. Pe unul sau doi îi știa de când învățase și ea la Rearden, cu mulți ani în urmă, deși fețele lor din copilărie păreau să plutească undeva în spatele unui văl al anilor și prosperității. Pe majoritatea, totuși, nu îi văzuse niciodată; lăsând la o parte întâlnirile ocazionale între părinte și profesor sau intervențiile disciplinare, nu mai trecuseră pragul școlii de la interviurile pentru admitere (pentru care își făceau întotdeauna timp, desigur), iar Grace era sigură că participau sâmbătă seara la o activitate legată de școală doar ca urmare a imenselor presiuni domestice.

— Avem o licitație excelentă, îi spunea acum Grace unei femei cu niște buze atât de umflate, încât se întreba dacă bărbatul care o însoțea, cu un aer blând, ușor distras, nu o lovise cumva peste față. Priveliștea e uimitoare, s-a adresat uneia dintre mamele din clasa lui Henry, care abia aștepta să ajungă la etaj. Și tablourile semnate de Pollock sunt în salon. Să nu le ratați.

Iar după ora nouăsprezece și jumătate, când agitația s-a domolit, și-a dat seama că rămăsese singură în imensul hol de marmură, bătând cu unghiile în suprafața mesei pe care o puseseră pentru ea și întrebându-se cât timp ar trebui să mai stea acolo.

Prezența în comitetul pentru strângerea de fonduri era singurul rol voluntar pe care și-l asumase la Rearden și îi făcea plăcere într-o oarecare măsură, deși era prima care recunoștea cât de nebunească devenise toată treaba asta. Cândva, nu cu mulți ani în urmă, aceste evenimente se remarcau tocmai prin atmosfera relaxată, lipsită de lux și strălucire, cu decorațiuni simple și aura retro a meniului: brânză fondue, cârnați foietaj, totul spălat bine cu un amestec de băuturi spirtoase. Erau genul acela de petreceri pline de veselie, nu prea serioase, iar licitațiile erau

amuzante, căci oamenii se amețeau și ajungeau să se lupte pentru o ședință cu un antrenor personal sau o apariție episodică în serialul *One Life to Live*. Toată lumea se distra de minune și douăzeci sau treizeci de mii de dolari ajungeau la casierie, în fondul de burse al școlii, astfel încât nu toți copiii să facă parte din rândul privilegiaților, și elevi precum, după părerea lui Grace, Miguel Alves, să transforme școala într-un spațiu mai diversificat și mai interesant. Iar acesta nu era un lucru rău, și-a reamintit ea. Era ceva de lăudat. Această nouă formulă sub care se prezentau strângerile de fonduri pentru școală, pe care ea – snoabă cum era – o considera lipsită de gust, era doar o versiune mai amplă a demersului inițial, strângându-se mai mulți bani (mult, *mult* mai mulți) pentru cauza nobilă. Lucru care ar fi trebuit s-o facă fericită. Dar nu o făcea.

Grace își făcea de lucru la masa ei mică din hol. Muta de colo colo cele câteva etichete cu nume rămase, ca un escroc care făcea trucuri cu cărți, și se trăgea de lobul urechii stângi, care o durea mai mult decât celălalt, dureros și el. Purta o pereche mare de clipsuri cu diamante, care-i aparținuseră cândva mamei sale (care, precum Grace, nu avea lobii urechii găuriți). Grace hotărâse că erau mai mult decât potriviți într-un duplex de dimensiuni copleșitoare, cu priveliște spre o peluză care făcea parte din Central Park, și își construise întreaga ținută în jurul lor: o cămașă din mătase, simplă, neagră (culoare ei de încredere, folosită și de majoritatea surorilor ei din Manhattan), cei mai înalți pantofi cu toc pe care-i avea (și care o făceau să ajungă exact la înălțimea lui Jonathan) și pantalonii din mătase shantung de un roz foarte aprins, o achiziție care a surprins-o până și pe ea, atunci când îi găsise toamna trecută la Bergdorf. Era tocmai ținuta potrivită atunci când te prosternai în fața unui tablou de Jackson Pollock sau atunci când îi explicai unui magnat, căruia clar

nu-i păsa, că erai psihoterapeut și aveai un cabinet privat.

Cerceii făceau parte dintr-o colecție întrucâtva ostentativă formată din piese care-i fuseseră oferite lui Marjorie Reinhart, piesă cu piesă, de-a lungul anilor, de tatăl lui Grace, Frederich, iar Grace îi păstra și acum în cutia de bijuterii cu oglindă care îi aparținuse mamei sale, în camera care aparținuse cândva părinților ei și care era acum dormitorul ei și al lui Jonathan. Printre multe alte lucruri, se mai găseau acolo o broșă cu o piatră mare și roz, de natură necunoscută, prinsă de niște mâini micuțe din aur într-o montură deformată, și ea tot din aur, un colier gros din jad pe care tatăl ei îl găsise Dumnezeu știe unde, o brățară cu model de leopard alcătuit din diamante galbene și negre, un colier din safir și un colier masiv, cu zale din aur, disproporționate. Elementul comun al acestor articole era – cum ai fi putut evita acest cuvânt? – vulgaritatea lor. Totul părea mai mare decât ar fi trebuit să fie: zalele mari din aur, pietrele mari, tiparele stridente. Modul profund eronat în care tatăl său alesese acele piese pentru mama ei atât de elegantă i se părea lui Grace aproape înduioșător. Tatăl ei era așa de neștiutor la acest capitol, încât atunci când se ducea într-un magazin de bijuterii ca să îi cumpere soției sale un cadou, probabil că era o pradă ușoară pentru orice vânzător adept al devizei „cu cât mai mare, cu atât mai bine”. Bijuteriile acelea erau imaginea pură a bărbatului care încearcă din răsputeri să spună *Te iubesc* și a femeii care se străduiește să-i răspundă *știu.*

Grace bătea darabana pe masă, cu unghiile ei manichiurate special pentru această ocazie. Și-a dat jos cerceii și i-a pus în poșeta plic – nu îi mai suporta. Apoi și-a masat lobii goi ai urechii, răsuflând ușurată, și a cercetat cu privirea holul pustiu, ca și cum și-ar fi dorit ca atmosfera să se mai anime un pic. Trecuseră douăzeci de minute fără ca un singur invitat să apară și numai cinci

etichete singuratice cu nume rămăseseră nerevendicate pe masă: Jonathan și două cupluri pe care Grace nu le știa. Toți ceilalți erau sus, inclusiv restul comitetului, directorul și grupul mare cu care venise (de la petrecerea de dinainte – „Cocktailuri cu directorul școlii” –, ținută chiar în apartamentul unde Linsey, stăpâna poșetelor Birkin, îi spusese odată lui Grace că portarul ar fi încântat să-i cheme un taxi). O văzuse chiar și pe Malaga Alves trecând pe lângă masa ei, deși nu se oprise. Ceea ce era foarte în regulă, deoarece nu exista nicio etichetă cu numele ei acolo. Nu era nici uimită și nici supărată că Jonathan nu ajunsese încă. În urmă cu două zile, pierduse un pacient în vârstă de opt ani, un lucru îngrozitor, care nu devenea mai puțin îngrozitor cu timpul, în ciuda faptului că se întâmpla iar și iar. Părinții erau evrei ortodocși. Înmormântarea avusese loc aproape imediat, iar Jonathan luase și el parte, iar în după-amiaza aceasta se dusese în Brooklyn, la apartamentul familiei din Williamsburg, pentru ceremonia funerară *shiva*[8]. Avea să stea acolo cât era necesar, iar apoi să vină aici. Atâta tot.

Grace nu știa numele copilului. Nici nu era sigură dacă fusese fată sau băiat. Când Jonathan i-a spus despre pacient, Grace s-a gândit cu apreciere la bariera pe care o menținea, sau se chinuiau să o mențină, între viața lor de familie și viața din spital. În virtutea acelei bariere firave, copilul mort nu era decât *un pacient de opt ani,* ceea ce era și așa destul de rău. Dar cât de rău ar fi fost pentru ea dacă ar fi știut mai mult?

— Îmi pare rău, i-a zis Grace atunci când el i-a spus despre ceremonia funerară și că urma să întârzie.

— Și mie. Urăsc cancerul, i-a răspuns Jonathan.

Iar răspunsul lui aproape că a făcut-o să zâmbească. O spusese adeseori de-a lungul anilor, exact așa: ca un fapt divers, ca o părere benignă. Prima oară i-o spusese cu mulți ani în urmă, în

camera de cămin a Facultății de Medicină din Boston, deși atunci sunase ca un strigăt de luptă. *Jonathan Sachs, aproape medic rezident, pe viitor pediatru oncolog specializat în tumori masive, ura cancerul, așadar, cancerul trebuia să se ferească din calea lui! Zilele cancerului erau numărate! Cancerul fusese prevenit, iar (...)!* Astăzi, nu mai rămăsese nimic din bravura de atunci, încă ura cancerul, mai mult decât în vremea studenției, mai mult cu fiecare pacient pe care-l pierdea, mai mult azi decât ieri. Dar cancerului nu-i păsa câtuși de puțin de ce simțea el.

Lui Grace nu-i făcuse deloc plăcere că trebuise să-i reamintească de evenimentul „O seară pentru Rearden", să-i distragă atenția cu așa ceva de la suferința copiilor și de la frica îngrozitoare a părinților. Dar trebuia s-o facă. Strângerea de fonduri. Școala. Spenserii. Cele trei apartamente unite într-unul singur: un McMansion urban, după cum îl numise ea atunci când îi spusese despre el cu câteva săptămâni în urmă. Jonathan nu uita nimic, numai că avea atât de multe pe cap, încât nu toată informația ajungea la el. Trebuia să fie solicitat, ca o carte pe care voiai s-o împrumuți de la Biblioteca Publică din New York. Câteodată dura ceva mai mult.

— Grace, îi zisese el, sper că nu îți irosești toată energia pe așa ceva. Nu poți să lași toată treaba asta în seama femeilor care nu lucrează? Tu ai lucruri mult mai importante de făcut decât să strângi bani pentru o școală privată.

Dar ceea ce conta era participarea, îi spusese ea pe un ton aspru. Știa asta.

Iar ei nu aveau destui bani ca să compenseze pentru neparticiparea sa. Știa și asta.

Desigur, purtaseră această discuție și înainte. Într-o căsnicie de lungă durată, temele sunt recurente: curenții circulari ai familiarității, atât calzi, cât și reci. Normal că nu puteau să fie de acord întru totul.

El avea să ajungă… când va putea. Iar dacă cineva își dorea să afle de ce nu era și el prezent, Grace era fericită să-l informeze că soțul ei avea mai multe de făcut decât să satisfacă fascinația bolnăvicioasă a celor care doreau să știe cu ce se ocupa.

Era ceva ce nimeni nu părea să-l înțeleagă cu privire la Jonathan, și anume că dura o vreme până treceai de fațada aceea a bărbatului amabil și ajungeai la un om care era profund și brutal afectat de violența suferinței umane. Oamenii se simțeau încurajați de maniera directă a lui Jonathan de a aborda subiecte legate de cancer și moartea unor copii, dar atunci când atingeau ei înșiși aceste subiecte înfiorătoare, o făceau într-un fel care părea aproape acuzator: *Cum poți să faci asta? Cum reușești să suporți durerea copiilor? Nu e îngrozitor atunci când un pacient pe care l-ai tratat moare din cauza bolii? De ce ai făcut atâtea eforturi ca să alegi tocmai această specialitate?*

Câteodată, Jonathan se străduia să răspundă acestor întrebări, dar nu ajuta niciodată, deoarece, în ciuda faptului că oamenii încercau să afle cât mai multe detalii, cei mai mulți dintre ei nu făceau față la tot ceea ce el trebuia să poarte cu sine în fiecare zi și ajungeau aproape întotdeauna să se retragă, în căutarea altui interlocutor, cu o profesie mai optimistă. De-a lungul anilor, Grace observase câteva variațiuni ale acestui scenariu, în timpul dineurilor festive, al vizitelor în tabere și strângerilor de fonduri pentru Rearden, întotdeauna cu inima grea, deoarece îi reaminteau că mama aceea simpatică a colegului de clasă al lui Henry sau cuplul acela minunat care închinase pe timpul verii o casă lângă lac, aproape de a lor, sau prezentatorul emisiunii radio care stătea cu două etaje mai jos (persoana care se apropia cel mai mult de ideea de celebritate din toată clădirea lor) nu aveau să ajungă niciodată să se împrietenească cu ei. Cândva presupusese că viața

lor socială avea să fie automat populată de oncologi, oameni care trăiesc sub aceeași presiune a intensității emoțiilor ca și Jonathan, și de partenerii lor de viață, dar, în realitate, nici acele relații nu s-au închegat – probabil, hotărâse Grace, deoarece colegii lui aveau obiectivul modest de a lăsa cancerul în urmă atunci când plecau de la spital și probabil că se pricepeau la asta mai bine decât soțul ei. Cu ani în urmă, mai socializaseră pentru o scurtă perioadă cu Stu Rosenfeld, oncologul care-l înlocuia pe Jonathan atunci când era nevoit să lipsească dintr-un motiv sau altul, și cu soția acestuia, iar experiența aceea fusese foarte plăcută. Soții Rosenfeld erau pasionați de teatru și păreau să știe întotdeauna, chiar cu luni înainte, ce bilete aveau să fie imposibil de găsit și ajungeau să stea în rândul al patrulea, lângă Elaine Stritch[9], în prima zi de sâmbătă, după recenzia favorabilă a celor de la *New York Times*. Grace o admira mai degrabă decât să o placă cu adevărat pe Tracy Rosenfeld, care era coreano-americană, avocată și o alergătoare fanatică, dar oricum o încânta să iasă împreună cu un alt cuplu, să se bucure de oraș și de plăcerile pe care le oferea. Cele două femei își distrăgeau soții de la discuțiile de rutină (personalități din spital, politicile spitalului, copiii bolnavi de cancer) și, în general, se prefăceau a fi mai bune prietene decât erau în realitate, în timp ce discutau despre Sondheim[10] și Wasserstein[11] și despre dizgrația generală a ostilităților criticului de teatru John Simon în revista *New York*. Totul era destul de inofensiv și ar fi putut să continue așa, doar că într-o zi, în urmă cu cinci ani, Jonathan venise acasă și îi povestise că Stu îi spusese o chestie năucitoare legată de o ieșire în oraș (nimic elaborat, doar o cină de duminică la un restaurant din West Side pe gustul tuturor), care picase deja de câteva ori. Stu i-a spus că îi pare rău, dar poate că ar trebui să se limiteze pe moment la relația lor strict profesională. Lui Tracy i se oferise

posibilitatea să devină partener în firmă și… ei bine…

— Ei bine? a întrebat Grace, simțind că-i iau foc obrajii. Ei bine, ce?

— Tu și Tracy… ați avut vreo ceartă? o întrebase el, iar ea trăise brusc sentimentul acela de vinovăție care te cuprinde atunci când știi sigur că nu ai făcut nimic greșit, sau aproape sigur, căci cum ai putea fi vreodată *sigur?* Oamenii își ascundeau slăbiciunile. Câteodată, chiar nu aveai de unde să știi când atingeai vreun punct sensibil.

Așa că au încetat să se mai vadă cu ei, cu excepția evenimentelor legate de spital, dar acestea erau destul de puține, sau din întâmplare la teatru, unde discutau amical și vorbeau despre o posibilă cină, care nu ajungea să se concretizeze niciodată, cum se întâmpla în cazul atâtor cupluri care erau extrem de ocupate cu munca, indiferent care ar fi fost intenția ascunsă.

Jonathan nu mai pomenise niciodată de asta. Era obișnuit cu pierderile, desigur, și nu doar la cele care presupuneau moartea, ca urmare a unei boli teribile, crunte, dureroase și lipsite de milă. Fuseseră și alte pierderi, care nu trebuiau trecute cu vederea doar pentru că persoanele în cauză puteau, practic, să fie încă printre cei vii și nu mai departe de să zicem, Long Island. Acesta, în opinia personală, și, da, și în cea profesională, a lui Grace, avea întru totul de-a face cu familia în care crescuse el, cu părinții care-l răniseră în toate modurile cu putință, excluzând violența și abuzul fizic, și cu fratele care nu reușise niciodată să înțeleagă că și el avea să sufere de pe urma pierderii legăturii lor. Jonathan nu avea nevoie de foarte mulți oameni în viața lui, nici nu avusese vreodată, cel puțin de când îl cunoștea ea, cel puțin atât timp cât familia îi era aproape: acea familie pe care o clădise alături de Grace și Henry.

Apoi, odată cu trecerea anilor, a început să simtă și ea la fel, și a început și ea să renunțe la oameni.

A fost mai greu la început – și cel mai greu la început de tot, când a dispărut Vita –, apoi din ce în ce mai ușor, începând cu un prieten sau doi din facultate, cu care a pierdut legătura, și cu prietenii de la Kirkland House (împrăștiați peste tot și întâlnindu-se doar cu ocazia nunților), și continuând cu cei câțiva întâlniți ici și colo și a căror companie îi făcuse plăcere. Ea și Jonathan nu erau persoane singuratice, evident. Participau activ la viața orașului, zilele lor erau veșnic ocupate cu alte ființe umane și cu problemele acestora. Iar dacă nu s-a gândit niciodată la ea ca fiind efectiv o persoană drăguță sau blândă – asta nu era chiar așa de rău. Ținea foarte mult la pacienții ei și îi păsa de ceea ce făceau sau simțeau după ce părăseau cabinetul ei. Normal că îi păsa. Și au fost destule apeluri în toiul nopții și pentru ea, de-a lungul anilor, iar ea le-a răspuns întotdeauna și a făcut ceea ce trebuia făcut, chiar s-a întâlnit cu femei și bărbați răvășiți de durere în camerele de gardă sau a stat de vorbă la telefon cu dispeceri și paramedici, a discutat cu medici specialiști din spitale sau centre de dezintoxicare din toată țara. Dar, prin natura ei, era o persoană detașată, și dacă nu trebuia să se îngrijoreze din cauza anxietății sau depresiei pacienților ei, sau dacă mergeau sau nu la întruniri în fiecare zi, așa cum promiseseră, atunci nu se îngrijora.

Jonathan, însă, era cu totul altă specie. Avea o inimă mare, era o persoană profund umană și altruistă, fiind în stare să liniștească un copil muribund și pe părinții aflați în pragul doliului, folosind cuvintele potrivite și atingerea potrivită, oferindu-le speranță și înlăturând-o cu abilitate și blândețe atunci când nu-și mai avea rostul. Existaseră momente în care fusese atât de afectat de suferința lăsată în saloane, sau chiar la morgă, încât nici nu putea vorbi cu ei atunci când ajungea acasă și se ducea direct în biroul lui, în spatele apartamentului, în camera în care își imaginaseră

odată că avea să stea un al doilea copil, extrăgându-se singur din ecuația familială, până în clipa în care se putea elibera de toate.

Odată, în toamna în care se cunoscuseră, ea venise la spitalul unde își făcea el rezidențiatul și îl privise cum îmbrățișa o femeie în vârstă, care tremura efectiv în mâinile sale. Fiul ei, un bărbat de vârstă mijlocie care avea sindromul Down, murise nu departe de acolo, din pricina unui defect cardiac congenital, o moarte care era de așteptat din momentul nașterii lui, însă femeia urla de durere. Grace, care ajunsese cu câteva minute înainte ca tura de treizeci și șase de ore a lui Jonathan să se termine, așteptase la capătul coridorului, simțind rușinea prezenței ei ca observator al acelei scene, contaminarea pe care știa că o aduce celei mai pure forme de interacțiune umană.

Era deja, în acel an, ultimul de facultate, un discipol al comportamentului, un viitor practician care se dedicase artei de a vindeca suferința, subcategoria: psihicul uman. Deși, deși… boomul sonic al suferinței pe care o vedea la capătul celălalt al acelui lung coridor de spital aproape că a aruncat-o pe spate. Forța ei… nimeni nu vorbise despre asta la seminarul final despre Dora[12] lui Freud sau la cursul fascinant, despre psihologia anormală, pe care îl făcuse în primul an. Existaseră tot soiul de mecanisme cu rotițe și zimți, șoareci care alergau prin labirinturi, teorii, tratamente experimentale și diferite metode de terapie: psihoterapie aversivă, psihoterapie primară, terapie prin artă și muzică și discuții plictisitoare, ineficiente. Dar asta… abia dacă suporta să fie atât de aproape de suferință, deși nici măcar nu era prea aproape.

Adevărul era că Jonathan găsea suferința peste tot – sau mai bine spus, părea că suferința îl găsea pe el: oriunde se ascundea sau stătea nemișcată, așteptând ca un suflet să treacă pe lângă ea ca să se

lipească de el. Strângea suferințele aleatorii ale străinilor și confesiunile celor vinovați. Șoferii de taxi îi povesteau despre rudele pe care le pierduseră. Nu putea trece pe lângă portarii de jos fără să primească vreo informație descurajantă despre nepotul paralizat sau despre părintele care se cufunda în demență. Nu putea să ia masa la restaurantul lor italian preferat, de pe Third Street, fără să-l întrebe pe patron dacă fibroza chistică a fiicei lui răspundea la noul tratament, o conversației care se sfârșea întotdeauna într-o atmosferă profund apăsătoare. Când ei trei erau singuri, putea să fie relaxat, și acesta era unul dintre motivele pentru care Grace proteja cu atâta devotament timpul lor petrecut în familie, dar în societate, oamenii păreau incapabili să nu profite de bunătatea lui.

Poate că totul se rezuma la faptul că, în ciuda propriei suferințe, nu părea să se teamă de durere la fel de mult cât se temeau alții, ba chiar se arunca în vâltoarea ei, hotărât să lupte în continuare, ca și cum ar putea vreodată – *vreodată* – să i se opună în vreun fel. Îl iubea și îl admira pentru asta, presupunea ea, dar o și epuiza. Câteodată, se simțea îngrijorată din cauza asta. Cancerul, evident, urma să-l învingă până la urmă. Chinurile pe care le îndurau oamenii și formele nesfârșite de tristețe pe care le purtau în ei – acestea nu aveau să se sfârșească niciodată, nici măcar să se mai domolească. Toate acestea îl făceau vulnerabil. Încercase de mai multe ori să-i spună asta lui Jonathan. Încercase să-l facă să înțeleagă că această bună-cuviință a lui, în mijlocul unor oameni lipsiți de bună-cuviință, cum erau atâția pe lume, ar putea să-l rănească în vreun fel, dar, în general, el refuza să accepte asta. Nu părea să-i perceapă pe ceilalți cu atâta negativitate cum o făcea ea.

5. ACCES RAPID LA LUCRURILE ESENȚIALE

Când a ieșit din lift și a pășit în foaierul aglomerat al familiei Spenser, Grace a observat imediat că lipsa gazdelor devenise tema de conversație a serii. Sally, în special, era încă vizibil cutremurată de vestea neașteptată că nu numai că niciunul dintre soții Spenser nu venise să se întâlnească cu ei înaintea petrecerii, dar nu era de așteptat să-și facă apariția și să li se alăture oaspeților lor pe tot parcursul serii. Fuseseră informați că Jonas se afla în China, ceea ce nu era atât de șocant precum faptul că nu se știa nimic despre locul în care se afla Suki. Putea să fie în cealaltă parte a orașului sau la domeniul lor din Hamptons. Putea să fie în oricare altă parte a imensului apartament, din câte își dădea seama zelosul comitet de binefacere, dar oricum nu conta: nu era în locul în care își imaginaseră că va fi, adică alături de ceilalți părinți. Sally rămăsese ca trăsnită, iar starea ei devenea aproape comică atunci când se străduia din răsputeri să mențină aparența de gratitudine veselă în fața personalului pus la dispoziție de familia Spenser.

La masa mică din hol, numai un singur invitat o întrebase direct pe Grace dacă Spenserii erau și ei sus, la petrecere.

— Cred că el e în Asia, zisese ea, evaziv, cum presupunea că și-ar fi dorit Sally.

Dar pare-se că se înșelase. Sally hotărâse că toată lumea trebuia să fie pusă la curent cu situația. Acum, în timp ce Grace urmărea scena din foaier, cu un pahar de șampanie în mână – Sylvia îi adusese șampania, și ea o acceptase cu recunoștință –, Sally se învârtea de colo colo, trecând de la un grup la altul, observând, polenizând petrecerea ca un mic colibri

nemulțumit, lăsând un miros distinctiv de panică în urma ei. Grace și Sylvia își beau șampania în timp ce o priveau cum își croia loc dintr-o parte în alta. Mai devreme, amândouă încercaseră să o liniștească. Apartamentul era nemaipomenit, îi tot reaminteau ele. Cu încăperile sale enorme și cu piesele de artă demne de MoMA, nu oferea niciun motiv pentru care ea ar fi trebuit să-și ceară scuze, iar dacă invitații erau dezamăgiți să afle că proprietarul, un magnat al mass-mediei la nivel internațional, nu era prezent, se puteau bucura oricum de frumusețea locului. Și doar era de înțeles că magnații aceștia ai mass-mediei puteau fi în locuri mai importante decât o strângere de fonduri pentru școală (dacă te gândeai mai bine, majoritatea invitaților puteau fi în locuri mult mai importante decât evenimentul din acea seară), și bărbații nici nu aveau să-și dea seama, darămite să le pese, că nici soția magnatului nu își făcuse apariția. Altfel stăteau lucrurile în cazul doamnelor. Ele, într-adevăr, aveau să învârtă cuțitul în rană atunci când urmau să-și dea seama că niciunul dintre soții Spenser nu venise la petrecere. Dar asta avea să se întâmple mai târziu, după încheierea licitației și tăierea cecurilor. Și nu despre asta era vorba, în fond?

Dar locul soților Spenser era ținut de o armată întreagă de angajați: secretara, care se ocupa de organizare, și, în subordinea ei, cel puțin zece paznici în uniforme, cantonați prin încăperi și protejând ușile către zonele mai private ale apartamentului. (în afară de aceștia, desigur, mai erau servitoarele, chelnerii și două femei din Caraibe, pe care Grace le văzuse ieșind din bucătărie cu platouri de mâncare și trecând printr-una din căile de acces blocate, către zone necunoscute ale apartamentului.) Efectul, inevitabilul efect, era acela al unui eveniment care avea loc într-un spațiu public opulent, dar, în fond, închiriat – un conac din Newport sau, de ce nu,

Templul din Dendur – și nu într-o casă a unor oameni care își deschiseseră porțile căminului pentru părinții colegilor de școală ai copiilor lor. Grace, care își înăbușise mai devreme propria dezamăgire, știa exact ce sperase, dacă nu chiar așteptase, Sally: anecdote intime și spirituale despre operele de artă și obstacolele surmontate în căutarea damascului potrivit pentru perdelele din sufragerie, poate chiar și o privire furișă înăuntrul faimosului dressing (Suki Spenser figura mereu la rubrica „Cea mai bine îmbrăcată"). Știa că Sally (la fel ca și ea, trebuia să recunoască) sperase să vadă cămara vastă și organizată metodic, pe care Suki, născută în Hokkaido, o aprovizionase cu o gamă cuprinzătoare de ingrediente japoneze – Grace citise în *Vanity Fair* despre dieta macrobiotică a copiilor familiei Spenser – sau acea manifestare supremă a pornografiei imobiliare din New York, imensa spălătorie fotografiată de cei de la *Architectural Digest,* cu trei spălătorese în uniformă care călcau nenumăratele așternuturi. Putând observa tot în afară de cele mai semnificative încăperi, unde accesul era în mod categoric restricționat, aceste curiozități personale nu urmau să fie satisfăcute, și Sally părea că trece prin reale dificultăți, în încercarea de a se adapta situației. Cu o oră înainte ca evenimentul „O seară pentru Rearden" să înceapă în mod oficial, ea a ricoșat dintr-un spațiu public în altul (urmată îndeaproape de două gărzi în uniformă), aranjând masa de licitații și verificând barul provizoriu (amenajat în foaier, lângă grandioasa scară principală), cu Sylvia și Grace pe urmele ei. Compensa, probabil, pentru dezamăgire și se consola imaginându-și că ea ar fi fost stăpâna acestui conac urban. Cu siguranță se îmbrăcase pentru acest rol, într-o ținută înfricoșătoare, *animal print,* marca Roberto Cavalli, care lăsa la vedere destul de mult din sânii ei mari (dar măcar naturali) și cu tocurile ei amețitoare. Era acoperită

efectiv din cap până-n picioare cu diamante, iar Grace nu s-a putut abține să nu se gândească la cutia cu bijuterii a unei fetițe, plină cu coliere, cercei, brățări și inele din plastic.

— Uitați-o pe Malaga, a zis Sylvia dintr-odată, și Grace a privit în direcția în care se uita ea.

Malaga Alves stătea încadrată de una dintre ferestrele înalte, cu un pahar de vin roșu într-o mână, și cu cealaltă îndoită la spate, într-o poziție inconfortabilă. Părea foarte singură și deloc în largul ei, dar singurătatea nu a ținut decât o clipă. În timp ce Grace și Sylvia urmăreau de la distanță, o scenă fascinantă începea să se desfășoare sub ochii lor: mai întâi un bărbat în smoching, apoi un altul – în persoana lui Nathan Friedberg, cel cu tabăra de vară de 25.000 de dolari – au venit să i se alăture. Ea a ridicat privirea către ei și a zâmbit, iar atunci, Grace a observat tranziția – nu, *transformarea* – care a avut loc. La început nu și-a dat prea bine seama ce vedea, în timp ce Malaga stătea între cei doi bărbați înalți – unul chipeș, altul nu – și părea că se deschide (cum ar fi spus Fitzgerald) ca o floare, căpătând cumva o eleganță fascinantă. Purta o rochie trandafirie simplă, a cărei croială urma firesc linia trupului ei de lăuză, fără a fi însă mulată și oprindu-se exact deasupra genunchiului sculptural. La gât avea o cruce din aur și nicio altă bijuterie în rest. Zâmbea nesigur către ei, înclinându-și gâtul frumos când către unul, când către celălalt, iar Grace i-a remarcat pentru prima oară pielea fină, decolteul absolut natural (afișat doar atât cât să dezvăluie rotunjimile pline de viață) și brațele ușor plinuțe, ostentativ de netonifiate. Era atât de… Grace căuta cuvântul potrivit… atât de *feminină.*

Apoi, lângă ea, a apărut un al treilea bărbat, un tip corpolent pe care Grace îl recunoștea vag ca fiind tatăl unei fetițe din aceeași clasă cu Henry – cineva de la Morgan Stanley. Putred de bogat. Toți trei vorbeau acum cu Malaga Alves sau între ei, pe

deasupra capului ei, în timp ce ea îi privea. Ea nu părea să contribuie în vreun fel la conversație sau măcar să încuviințeze la spusele lor. Bărbații povesteau vrute și nevrute, dându-i târcoale. În timp ce ea și Sylvia stăteau deoparte și priveau, un al patrulea bărbat și-a făcut apariția, prefăcându-se că se oprește să-l salute pe unul dintre predecesorii lui, înainte de a-și îndrepta toată atenția asupra femeii.

Pentru Grace, care nu era tocmai o neinițiată în materie de interacțiuni sociale, aceasta reprezenta o demonstrație năucitoare de atracție pură. Malaga Alves nu avea, poate, niște trăsături remarcabile, dacă le luai pe fiecare în parte (și era plinuță! cu obrajii, gâtul și brațele mai cărnoase decât ar fi trebuit!), dar într-un fel, suma tuturor trăsăturilor ei o transforma într-o cu totul altă ființă. Observându-i pe acei bărbați, Grace se simțea amuzată și oarecum dezgustată, îngrozită chiar de ipocrizia lor. Era mai mult decât probabil, de exemplu, ca toți patru să aibă angajate care semănau cu ea, femei cu aceleași trăsături banale, cu aceeași piele mătăsoasă, cu talia, sânii și coapsele proeminente, pe sub uniformele lor clasice, discrete. Mai mult ca sigur că ei interacționau cu femei care arătau ca Malaga Alves de foarte multe ori într-o zi de muncă sau în casele lor. Femei care arătau ca ea puteau foarte bine să aibă grijă de copiii lor sau să le spele rufele chiar în acel moment. Dar oare se comportau la fel în preajma acelor femei pe care le cunoșteau cum o făceau în jurul acestei necunoscute? Nu și dacă își doreau să rămână însurați, s-a gândit ea.

Sala aceea splendidă era plină de femei extrem de aranjate, frumuseți recunoscute (chiar celebrate) care mergeau la aerobic și la masaj, erau vopsite și coafate, manichiurate, pedichiurate și epilate inghinal, purtând haine din paginile revistelor de modă, însă cel mai intens punct de atracție din încăpere îl reprezenta locul unde se afla Malaga

Alves. Era ceva remarcabil de pur și de puternic, o forță capabilă pur și simplu să răstoarne titani, însă părea că niciuna dintre celelalte femei nu-și dă seama de asta. Cântecul sirenei, se gândea Grace, privirea cu care Malaga cuprindea întreaga încăperea, de la pereții auriți până la ferestrele sclipitoare, era, din câte se părea, detectată doar de purtătorii cromozomului Y.

Grace i-a dat paharul ei unuia dintre chelneri și s-a dus s-o ajute pe Sally, care se afla în mijlocul mulțimii, mânând-o totodată din foaier în sala unde urma să înceapă licitația. Sylvia și-a recuperat prietenul, cel care pe vremuri se chinuia să treacă la trigonometrie, iar acum ajunsese coordonator al departamentului de mobilă americană de la Sotheby's. Era chel și foarte slab și alesese cu grijă pentru această ocazie o cravată în verde și albastru (culorile Școlii Rearden). Sylvia l-a însoțit către podiumul din colțul încăperii.

— Bună seara! a ciripit Sally la microfon, apoi a început să bată în el cu unghia, până când oamenii au încetat să vorbească și și-au pus mâinile la urechi. E pornit? a întrebat ea.

Aprobând răsunător, mulțimea i-a dat de înțeles că era.

— Bună seara! a repetat ea. Înainte de orice altceva, aș vrea să solicit un rând de aplauze pentru gazdele noastre, Jonas și Suki Spenser. Ce ofertă amabilă și minunată din partea lor! a zis ea, pe un ton cam fals. Le suntem foarte recunoscători.

Părinții au aplaudat. Grace a aplaudat și ea.

— Aș vrea să mulțumesc și comitetului nostru foarte harnic, zicea Sally. V-au forțat să ajungeți aici și s-au asigurat că aveți mâncăruri bune și o grămadă de lucruri minunate pe care să vă cheltuiți banii. Amanda Emery? Unde ești, Amanda?

— Bună! a strigat Amanda din spate, fluturând o manșetă strălucitoare deasupra capului ei blond-deschis.

— Sylvia Steinmetz? Grace Sachs?

Grace a ridicat mâna, înăbușindu-și nemulțumirea. Ea nu fusese niciodată „Grace Sachs”. Nu că i-ar fi displăcut numele sau asocierea superficială cu comunitatea evreiască (deși rudele lui Jonathan nu aveau nimic de-a face cu cei numiți Warburg, Loeb și Schiff; neamurile lui veneau dintr-un ștetl din estul Poloniei, via Boston), atâta doar că nu era numele ei. Pe ea o chema Reinhart, în toate împrejurările: Reihart la muncă, Reinhart pe coperta cărții aproape apărute și Reinhart pe fiecare document care ținea de Rearden, inclusiv în programul licitației. În mod ciudat, singura persoană care o numise vreodată Grace Sachs fusese tatăl ei.

— Iar eu sunt Sally Morrison-Golden, a zis Sally, făcând o pauză pentru recunoaștere. Mă bucur foarte mult că ne-am întâlnit aici în această seară ca să sărbătorim minunata noastră școală și să facem tot ceea ce putem pentru ca experiența educațională a copiilor noștri să fie cea mai bună cu putință. Acum știu, a continuat ea cu un zâmbet vesel, că unii dintre voi s-ar putea să vă gândiți: „Dar nu plătesc destul de mult pe taxele de școlarizare?”

Râsetele nervoase pe care le aștepta s-au ridicat cu greu din mulțimea de oameni.

— Cu siguranță, aveți dreptate. Cu toate astea, e responsabilitatea noastră să ne asigurăm că Rearden poate accepta elevii pe care vrea să-i accepte și că aceștia vor putea învăța aici, în ciuda circumstanțelor financiare personale.

Serios? s-a gândit Grace. *De când?* Mulțimea aplauda fără entuziasm.

— Și, desigur, a adăugat Sally, ține tot de noi să avem grijă ca profesorii noștri minunați să fie atât de bine plătiți, încât să nu plece la alte școli. Ne iubim profesorii!

— La țanc! a exclamat cineva de lângă tablourile lui Jackson Pollock, stârnind un val de

râsete, datorat expresiei arhaice, dacă nu asentimentului.

Evident că Rearden își prețuia profesorii, cugeta Grace. Dar nu îndeajuns de mult încât să-i invite la evenimentul din seara aceasta. Deși câți dintre ei ar fi putut să cheltuie trei sute de dolari pentru un bilet?

— Așa că sper că v-ați adus toți carnetele de cecuri, oameni buni, pentru că deși suntem aici să bem din vinul nemaipomenit, să mâncăm din preparatele astea fantastice și să ne bucurăm de priveliștea minunată, scopul rămâne același! a zis Sally, rânjind către public, mulțumită de propria-i istețime. Acceptăm Visa, MasterCard, American Express Black Cards! Acțiuni și obligațiuni!

— Opere de artă! a contribuit Amanda Emery. Proprietăți imobiliare!

Oamenii râdeau stânjeniți.

— Și acum, a zis Sally, înainte să ne suflecăm mânecile și să ne punem pe treburi serioase, adică să cheltuim niște bani, vi-l prezint pe dragul nostru domn Chips[13], Robert Conover, care ar dori să ne ureze un bun-venit oficial. Robert?

Directorul a făcut cu mâna dintr-un colț îndepărtat al sălii vaste și a început să se îndrepte către Sally.

Grace și-a lăsat mintea să rătăcească din momentul în care directorul școlii a început să spună toate lucrurile previzibile, stăruind asupra mulțumirilor (din nou) și reamintindu-le tuturor (din nou) de ce era nevoie de bani și ce lucru minunat era pentru el să omagieze educația excepțională pe care o primeau copiii și cât de mult însemna asta pentru profesori. Apoi Grace și-a lăsat și privirea să rătăcească. La o măsuță de lângă ea stătea Sylvia, cu laptopul pregătit să înregistreze ofertele. Ora, vizibilă clar pe ecranul laptopului, era 20:36, ceea ce însemna că Jonathan nu mai era doar ușor în întârziere, ci deja întârziase mult. S-a uitat mai întâi către siluetele care se

întrezăreau pe margini, apoi a făcut o trecere în revistă a mulțimii, luând-o de la stânga la dreapta și din față în spate. Nu era acolo. Nu era la niciuna dintre intrări. Nu era nici în grupul restrâns ce tocmai dăduse buzna în foaier, format din cuplurile de părinți de la clasele de preșcolari, veniți cu toții de la o petrecere privată și fiind, probabil, deja mult prea beți ca să observe cuierul din hol. Grupul a dat buzna, într-un vârtej negru de cașmir și blănuri, râzând de ceva ce, fără doar și poate, nu avea nicio legătură cu evenimentul „O seară pentru Rearden", până când unul dintre ei și-a dat seama ce intrare își făceau și i-a îndemnat pe ceilalți trei să tacă. Jonathan nu era cu ei, nu era în compania lor veselă. Nu era nici în urma lor, în liftul privat care-i lăsase în apartament și apoi coborâse.

Așadar. Ceremonia funerară *shiva* ținuse mai mult decât se așteptase, îl obligaseră să stea și la masă, mama nu îl lăsase să plece, deoarece dacă doctorul copilului ei ar fi plecat, atunci și copilul ei ar fi plecat odată pentru totdeauna, sau se reunea un *minian*[14] care să spună kadișul[15] și fusese nevoit să rămână pentru asta, cel puțin să asiste, din moment ce Grace nu credea că el știa închinăciunea pe de rost – nici chiar după atâția ani de slujbe funerare. Nu-i venea să creadă că Jonathan avea tăria să suporte încă o ceremonie funerară *shiva,* încă o familie răvășită de durere și încă un kadiș. Povara pe care o purta, acei copii și părinții lor îngroziți – era o cu totul altă lume, departe de nepăsarea și infatuarea din această încăpere, se gândea ea în timp ce se uita la ceilalți, la fețele lor ușor îmbujorate, încuviințând cu bucurie la tot ceea ce le spunea directorul, poate ceva despre copiii lor sănătoși și îngrijiți, care obținuseră rezultate excelente la o nouă examinare a școlilor private din New York sau despre faptul că se îndreptau spre o rată mai mare a admiterilor la universitățile din Ivy League decât Trinity sau Riverdale. Zâmbeau și râdeau cu toții la unison, ca

și cum ar fi fost dirijați de cineva de pe scenă. Și de ce nu ar fi făcut-o? Totul era perfect în lumea lor, în aerul rarefiat de deasupra orașului: bărbații aceștia care scoteau bani din alți bani și femeile care-și tapetau cuiburile cu banii lor, chiar și această acțiune împărtășită acum: să facă „donații caritabile" către – ce coincidență incredibilă! – școala unde mergeau copiii lor. Cum puteau oare să trăiască pe aceeași planetă cu soțul ei, care făcea ceea ce făcea? Și-l imagina într-un apartament mic din Crown Heights, umăr la umăr cu alții, cu un petic de material prins cu un ac de gămălie de haină, strângând mâinile celor din jur și plecând capul pentru rugăciuni, simțindu-se – știa asta cu siguranță – ca și cum ar fi suferit un eșec de proporții.

Cine știa când ar putea să ajungă? Cine știa *dacă* va mai putea să ajungă? și-a spus Grace în sinea ei. Iar pentru un moment scurt și-a îngăduit să se lase cuprinsă de un vag resentiment. Dar acesta s-a risipit imediat, fiind urmat de teribile mustrări de conștiință.

Câteodată, se detesta cu adevărat.

De cum a început licitația, adjudecătorul de la Sotherby's a și deviat de la scenariu.

— Priviți, le-a zis el.

Ținea în mână un pahar obișnuit, pe jumătate plin cu apă. Grace, care-și dăduse seama către ce se îndrepta toată chestia asta, nu își făcea curaj să o privească pe Sally.

— Propria mea donație către Rearden, motivul pentru care ne-am strâns cu toții aici. Astfel, ofer spre licitație acest pahar cu apă de la robinetul din bucătărie. Apă normală, de la robinetul unei chiuvete din New York. Oricare dintre dumneavoastră ar fi putut să se ducă la chiuvetă și să-și toarne un pahar.

Nu, n-ar fi putut, i-a trecut prin minte lui Grace.

— Așa că permiteți-mi să vă pun o întrebare – cât credeți că valorează acest pahar cu apă? Cât

valorează cu adevărat pentru dumneavoastră?

Se uita la ei. Evident, mai făcuse figura asta, sau alta asemănătoare, de multe ori înainte, dar încă îi făcea plăcere, lucru la fel de evident.

— E un pahar pe jumătate plin sau pe jumătate gol? a întrebat un bărbat din spate.

Adjudecătorul a zâmbit.

— Ce oferte avem? a spus, în timp ce ridica paharul deasupra capului.

— O mie, a răspuns cineva din mijlocul încăperii.

Era Nathan Friedberg.

— Ahhh! a exclamat adjudecătorul. Acum, acest pahar cu apă valorează o mie de dolari. Domnule, asta înseamnă că sunteți dispus să donați o mie de dolari Asociației de Părinți a Școlii Rearden, în schimbul acestui pahar cu apă?

Nathan Friedberg a izbucnit în râs. Grace a observat că soția acestuia, care stătea lângă el, ținea strâns în mână un pahar, la fel de obișnuit, cu vin, pe când cu cealaltă mână, încărcată de bijuterii cu diamante, îl ținea strâns de braț pe soțului ei.

— Nu, a răspuns acesta rânjind, dar sunt dispus să donez două mii de dolari.

Mulțimea părea că se destinde, începând să murmure și să se foiască.

— Acum, acest pahar cu apă valorează două mii de dolari, a încuviințat mulțumit adjudecătorul. Ne aflăm în acel moment al serii când trebuie să facem o pauză ca să ne reamintim de ce ne aflăm aici. Oare chiar avem nevoie de un bilet gratis la un spectacol de pe Broadway? Probabil că nu. Putem să ne închiriem singuri un apartament în Paris? Sigur că da. Dar nu de asta ne-am adunat aici. Suntem aici pentru că donarea de fonduri către școala unde ne trimitem copiii *merită* timpul nostru. Aceste obiecte care urmează să fie licitate *merită* banii noștri. Deși sunt nevoit să spun că – a zis el, cu un zâmbet larg – am văzut multe licitații

la viața mea, dar voi chiar știți să organizați o licitație pe cinste.

— Trei mii, a intervenit Simon Golden, înălțând o mână.

— Mulțumesc! a răspuns adjudecătorul, ridicând paharul, de acum foarte valoros, în semn de aprobare. Am menționat, nu-i așa, că am de gând să încasez banii pentru acest obiect, nu?

Toată lumea râdea acum. Un alt soț a intrat în înfruntare, apoi încă unul. Valoarea crescuse cu o mie de dolari la fiecare ofertă. Adjudecătorul a ridicat din nou paharul, atunci când valoarea acestuia a atins unsprezece mii de dolari. De parcă și lui i s-ar fi părut greșit să lase prețul să crească și mai mult.

— Alte oferte? V-am avertizat.

Nu au mai existat alte oferte.

— Vândut! Un pahar cu apă de la robinet, *aqua Giuliani,* domnului cu cravata albastră foarte frumoasă, pentru unsprezece mii de dolari. Domnule? Apa dumneavoastră.

Printre aplauzele furtunoase, Nathan Friedberg și-a croit loc către scenă, a luat paharul cu apă din mâna întinsă a adjudecătorului și a dat peste cap premiul, dintr-o înghițitură.

— Delicios, a decretat apoi. Face toți banii.

După acest război al testosteronului, a început adevărata licitație. Excursii și bijuterii, o masă la Blue Hill, pregătită chiar de bucătarul-șef, bilete la Premiile Tony, o săptămână la Canyon Ranch… ofertele pluteau ca heliul, una după alta, fiecare lovitură a ciocănelului adjudecătorului, pe podium, fiind urmată de un mic suspin colectiv. Sally era în extaz, Grace își dădea seama de asta. Erau abia la jumătatea listei și depășiseră cu mult așteptările lor pentru întreaga seară.

Era absurd, dar nu ceva neașteptat – până și ea știa asta. La Dalton, cineva asigurase o vizită la Biroul Oval pentru copilul celui care își adjudeca oferta. La Spence, cineva cumpărase un loc lângă

Anna Wintour la un spectacolul cu ocazia săptămânii Modei (conversația cu celebrul critic de modă probabil că nu era inclusă în preț). La Collegiate apăruse un zvon despre o întâlnire față în față cu decanii care se ocupau de admiterile la Yale și Amherst. Cu alte cuvinte, acces, și nu la ceva neînsemnat, ca un permis pentru culisele de la Garden, deși această ofertă apărea regulat în cadrul strângerilor de fonduri pentru școlile private din tot orașul. Acces la informație. Acces rapid la lucrurile esențiale.

Grace și-a permis să iasă din sală în timpul unei licitații aprinse pentru o săptămână în Montauk și s-a îndreptat către toaleta din foaier, care însă era ocupată.

— Mai există alta? i-a șoptit pazniculuineclintit, iar acesta a făcut semn din cap către ușa unde cele două femei din Caraibe dispăruseră cu o oră înainte. Pot să merg acolo?

În spatele ușii se afla un coridor, nu foarte lat, cu o carpetă dintr-un gen de sisal care pârâia sub picioare când pășeai. Candelabre miniaturale, răspândind o lumină pală, erau atârnate la circa trei metri distanță unul de celălalt, dar tablourile de pe pereți, semnate de mari maeștrii, aveau propriul sistem de iluminare, spoturi perfect dispuse, astfel încât să le scoată în evidență strălucirea. Neputând să se abțină, Grace s-a oprit în fața unui nud de Rembrandt, minunându-se că nu se afla într-un muzeu, ci în locuința cuiva și mai ales pe un coridor obscur. Când a închis ușa în urma ei, restul apartamentului și petrecerea grandioasă au părut să se dematerializeze cu totul.

De-a lungul acelui coridor, pe o singură parte, se înșiruiau mai multe camere, ca dormitoarele membrilor personalului sau camerele din aripa servitorilor, într-o reședință de lux, și probabil, presupunea Grace, chiar asta și erau. Se gândea la acele femei din Caraibe, în uniformă, care se făceau nevăzute pe aceeași ușă, cu platourile,

ușurate – poate – de îndatoririle lor, aflându-se acum încă acolo ori în altă parte, într-una din celelalte locuințe ale Spenserilor. Toate ușile erau închise. A mers mai departe, trecând de la o pictură la alta, ca și cum ar fi sărit din nufăr în nufăr ca să traverseze un râu, lăsând în urma ei ușile închise, într-un final, a ajuns la toaletă care se afla în capătul coridorului și pe care a recunoscut-o numaidecât, după lumina ce răzbea pe la marginile ușii și gresia orbitor de albă, care se întrezărea în dreptul intrării. Și această ușă era categoric închisă, iar dinăuntru se auzea uruitul unui ventilator. Se auzea și sunetul apei curgând. Și încă ceva. Grace s-a încruntat. Un sunet cu care era, prin prisma profesiei ei, îndeajuns de familiarizată: sunetul celui mai sincer, celui mai sfâșietor plânset, înăbușit în palmele care încercau din răsputeri să-l facă neauzit. Deși văzuse și auzise atâția oameni plângând de-a lungul anilor, continua să fie ceva atât de stringent și de îngrozitor în acest sunet. Rămase la câțiva pași distanță de ușă, fiindu-i frică să și respire aproape, nedorind să adauge la suferința femeii și faptul că fusese surprinsă în acea postură de cineva străin.

Nu era greu să îți închipui cine se afla acolo sau din ce motiv plângea. Ca orice mamă din New York relativ conștientă de ce se petrecea în jurul ei, Grace știa foarte bine că majoritatea femeilor care aveau grijă de copiii privilegiați ai orașului aveau și ele copiii lor, iar aceștia se aflau de regulă foarte departe, pe alte insule, în alte țări; cât de mult regret, cât de multă amărăciune se ascundeau în spatele acestui contract social? Subiectul respectiv nu apărea însă niciodată la întâlnirile de grup între mame sau pe holurile școlii – nu trecea niciodată acea barieră hematoencefalică între mame și bone. Desigur, nu era un secret, dar părea să fie: brutal și abisal, o ironie monstruoasă. Nu era de mirare că plângea, se gândea Grace, în timp ce privea spre ușa închisă, cu picioarele încă încremenite pe

mocheta din sisal, la câțiva centimetri distanță. Poate că își lăsase copiii într-un cămin lipsit de iubire, atât de departe din toate punctele de vedere de acel apartament de lux, ca să le poarte de grijă și chiar să le ofere afecțiune copiilor lui Jonas și Suki Spenser, acolo, la înălțime, deasupra acestui oraș terifiant de scump. Poate că-și alesese acest moment de solitudine, când casa era plină de străini și când familia era plecată, ca să dea frâu liber suferinței unei mame lipsite de copiii ei.

Revenind în foaier, a simțit o vibrație în mâna în care își ținea poșeta de seară și a scos telefonul, găsind un mesaj de la Jonathan. Nu se afla la petrecere – lucru pe care îl știa deja –, dar surprinzător era faptul că fusese în apartamentul soților Spenser și asistase cel puțin la o parte din licitație. „Am ajuns târziu după shiva", scrisese el. „Primit msj de la spital – un pct are o noapte proastă, încerc să revin. SCUZE".

În viața lui Jonathan, întotdeauna exista câte un „pct" – o fetiță sau un băiețel – care avea o noapte proastă, abia diagnosticat sau lovit de o recidivă sau intrat brusc în fază critică. Întotdeauna exista câte un apel disperat de la o mamă al cărei copil strălucit, în vârstă de cinci ani, fusese doborât într-o clipită, deasupra capului său apărând o ghilotină tremurândă, precum roata lui Ezechiel. Existau întotdeauna părinți înfuriați de propria neputință, pe punctul de a-și pierde mințile. Pe parcursul anilor, Jonathan fusese lovit, acoperit de nenumărate ori de lacrimile lor, prins în discuții nesfârșite. Fusese chemat să asculte confesiuni: *Sunt pedepsit din cauza prostituatei? Să fie pentru că ea a fumat în secret în ultimii patru ani, chiar și pe durata sarcinii?* Zilele lui erau ca o bandă rulantă a crizelor de rutină, fiecare dintre ele putând avea implicații care îți amenință sau îți schimbă viața ori, pur și simplu, mistuitoare. Chiar și ea, care de multe ori începuse o ședință normală de terapie pentru ca apoi discuția să vireze într-un

zid sau o gaură neagră, către neant, abia putea să-și închipuie volatilitatea vieții de zi cu zi a soțului ei.

„Nu te-am văzut”, i-a scris ea, folosind degetele mari, o competență pe care, din păcate, și-o dezvoltase pe parcurs.

„Ți-am făcut cu mâna ca un idiot!” i-a răspuns el.

Grace a oftat. Nu avea niciun sens să continue. Măcar reușise să ajungă până aici.

„Ne vedem acasă”, i-a scris ea. „Pup”.

„Pup”, a venit răspunsul. Era mesajul lor electronic obișnuit de despărțire.

Când Jennifer Hartman a ieșit din baie, Grace a salutat-o scurt din cap și a intrat. Aici, alt candelabru strălucea, în mii de fragmente nefinisate din sticlă, care se reflectau punctiform pe pereții lucioși ai camerei. Deasupra toaletei era un autoportret de Warhol, exact ceea ce trebuia (simțea Grace) să-i inhibe pe bărbați în timp ce urinau. Și-a spălat mâinile cu săpun de levănțică.

Se apropiau de sfârșit acum. Numai Tabăra Prichindeilor Milionari (cum poreclise ea demersul antreprenorial al lui Nathan Friedberg) rămăsese, și s-a vândut și asta, după o luptă între patru, apoi trei, apoi doi competitori, cu prețul de treizeci de mii de dolari – un chilipir, a anunțat Friedberg cu voce tare, mai ales dacă o declarai ca pe o donație non-profit, atunci când era vorba de plata taxelor. Grace nu recunoștea cuplul dichisit de europeni care făcuse oferta finală.

Cu asta, licitația s-a încheiat, toată lumea răsuflând ușurată și mulțumită. Sally, își dădea seama Grace, nu-și mai încăpea în piele de bucurie, acceptând îmbrățișarea lui Robert, directorul, și pe cea a Amandei, care scosese un nedemn „Iuhuu!”, în timp ce o îmbrățișa pe prietena ei mai înaltă și țopăia stângaci de colo colo, la fel ca Hillary și Tipper la convențiile democraților. Bărbații și-au strâns viguros mâinile, trimițând mai departe valurile de mulțumiri care

pluteau prin cameră. Apoi a început exodul. Câteva cupluri erau deja la ușă, ștergând-o englezește, și mai era și Malaga Alves, care-și ținea catalogul de licitație în dreptul feței, ca pe un semnalizator sau ca pe un evantai. În afară de saluturile de curtoazie de jos, Grace nu vorbise nimic cu ea și acum a lăsat repede capul în pământ.

O clipă mai târziu, Robert Conover a apărut lângă ea, punându-i mâna lui mare peste umăr și lipindu-și obrazul aspru de al ei. Ce treabă minunată făcuse, i-a zis el.

— E mai ales meritul lui Sally, i-a răspuns ea. Și al soților Spenser, desigur. Avem de ce să le fim recunoscători.

— Cu siguranță. *In absentia.*

— Dar cine suntem noi să ne întrebăm de ce, a zis ea, ridicând din umeri. Și personal nu aș căuta calul ăsta de dar la dinți. În afară de asta, trebuie să recunoști că e destul de mișto să fii aici fără ei. Ca în *Croitorul din Gloucester*[16].

— Poate mai degrabă „când pisoii nu-s acasă, șoarecii joacă pe masă”, i-a răspuns directorul. Pun pariu că o parte dintre tipii ăștia plănuiesc cum să pătrundă în multiplele sanctuare de la etaj ale Spenserilor.

— Și femeile vor să cotrobăie prin dressing! a zis ea.

— La naiba, și eu vreau să cotrobăi prin dressing! a glumit Robert.

— Julian n-a reușit să ajungă? l-a întrebat ea.

Văzuse ultima producție a teatrului său, o interpretare profundă și clar experimentală a *Procesului* lui Kafka, despre care i-ar fi plăcut să discute cu el.

— Din păcate, a răspuns Robert, s-a dus la o conferință la Taper, în L.A. Soțul tău unde-i? L-am văzut în timpul licitației.

— Ah, a primit un telefon de la spital. A trebui să se întoarcă.

Grace a privit în timp ce spasmul obișnuit străbătea chipul lui Robert. Acest lucru se întâmpla des atunci când cuvântul *spital* apărea în legătură cu soțul ei.

— Dumnezeule, a zis Robert, la fix. Cum reușește s-o facă?

— Totul ține de ceea ce reușesc ei să facă pentru acei copii. Progresele pozitive, i-a răspuns Grace, cu un oftat.

— Se fac progrese pozitive, așadar?

— Ah, desigur. Nu atât de rapid pe cât și-ar dori toată lumea. Dar, da.

— Nu-mi dau seama măcar cum poate să treacă de ușile alea în fiecare zi. Când mama lui Julian a fost internată… a avut cancer la colon…

— Îmi pare rău, a zis Grace în mod automat.

— Da. A stat acolo timp de o lună, acum aproape patru ani, și apoi câteva săptămâni înainte de final. Când s-a terminat și am ieșit de acolo pentru ultima oară, mi-am zis: *Sper că n-o să mai fie nevoie să pun piciorul în clădirea asta, câte zile oi mai avea.* Adică, peste tot unde te uiți: numai durere și iar durere.

Da, da, se gândea Grace, menținându-și cea mai profesională mimică de compasiune. Dacă Jonathan ar fi fost aici, i-ar fi spus lui Robert Conover că, da, munca era intensă, și că da, emoțiile erau puternice, dar lui îi părea un privilegiu să fie lăsat să intre în viețile oamenilor în momente de asemenea emoție și intensitate, când instinctul lor ar putea fi acela de a se retrage și de a le cere tuturor să îi lase în pace, căci lucrul cel mai rău cu putință pe care și l-ar fi putut imagina se întâmpla chiar acum cu fiul sau cu fiica lor. Jonathan ar fi spus că poate nu reușea să salveze copilul care îi era pacient, dar aproape întotdeauna putea să ajute cu câte ceva, cel puțin să înlăture durerea, lucru care conta enorm pentru copil și pentru părinți. Fusese întrebat de sute de ori, în diferite forme: „Cum poți face asta?” – de

sute de ori doar de față cu ea – și întotdeauna răspundea fără să dea nici cel mai mic semn de iritare și cu un zâmbet larg pe față.

Dar el nu era aici. Iar ea nu se simțea în măsură să reproducă replicile lui.

— E foarte greu, i-a zis ea.

— Ah, Dumnezeule. Eu, unul, n-aș putea nici măcar să rămân funcțional în acel mediu.

S-a întors să-l salute, într-o manieră călduroasă, dar atipică, pe un bărbat care îi așezase o mână grea pe umăr, în timp ce se îndrepta către lift. Apoi a revenit.

— Nu aș fi de folos nimănui. Aș plânge încontinuu. Păi eu mă pierd cu firea și atunci când copiii nu sunt acceptați la facultatea care reprezintă prima lor opțiune.

— Păi, a zis Grace sec, asta-i o tragedie de proporții colosale.

— Nu, serios, a insistat Robert.

Aparent, chiar dorea un răspuns serios.

— E o slujbă foarte grea, dar poate să ajute oameni, așa că merită.

Robert a încuviințat, deși nu părea să fie mulțumit de răspuns. Lui Grace i-a trecut prin minte un gând tardiv, întrebându-se de ce nu se considera și asta a fi o impolitețe. I-ai spune vidanjorului: *Vai, cum poți să faci așa ceva?* Dar încerca să-i ofere lui Robert o considerabilă prezumție de nevinovăție. Îi plăcea de el.

— Am niște vești grozave despre micul tău savant. Se descurcă foarte, foarte bine, să știi.

Grace a zâmbit, ușor încurcată. Desigur, nu era nimic surprinzător că Henry se descurca bine. Era foarte deștept – acest lucru nu era o virtute în sine, ci un simplu accident al ADN-ului –, dar muncea îndeajuns încât să nu-i porți pică deoarece trăsese lozul câștigător la loteria cerebrală. Nu era unul dintre acei copii care leneveau sau, mult mai rău, își subminau propriul potențial pentru că îl detestau sau detestau că era atât de important

pentru cei din jurul lor. Totuși, i se părea ciudat să discute despre asta acum, ca și cum s-ar fi aflat la o mare ședință cu părinții, pentru care oamenii se îmbrăcaseră cu hainele lor cele mai bune ca să afle cum se descurcau copiii lor la școală.

— Îi place foarte mult de profesorul de matematică din anul acesta, a zis Grace cu sinceritate.

Chiar în acel moment, Sally Morrison-Golden l-a îmbrățișat și l-a strâns pe Robert de umeri, poate mai mult ca să-și găsească un punct de echilibru decât ca să-și exprime afecțiunea. Grace băgase de seamă că era destul de beată. Se clătina ușor pe tocurile foarte înalte, având o semilună vagă de ruj roz pe obrazul stâng. Cândva, după ce s-au făcut calculele – sau chiar estimările – din acea seară, probabil că a început să se relaxeze. Acum era extrem de relaxată.

— Ce seară minunată, i-a zis Robert.

— Ah, dah, a spus ea, neclar și plin de sarcasm. Foarte frumos din partea gazdelor noastre să-și facă apariția, nu-i așa?

Iar? și-a zis Grace în sinea ei.

— Nu contează, i-a răspuns ea lui Sally. Ne-am simțit foarte bine și licitația a ieșit excelent. Îți vine să crezi cum arată apartamentul ăsta, Robert?

— Dacă aș locui aici, acum aș fi acasă, a glumit directorul. Și tabloul de Francis Bacon, care atârnă deasupra canapelei, ar fi al meu. Ceea ce ar fi foarte frumos.

Le-a sărutat pe amândouă pe obraz și a plecat. Lui Grace nu-i părea rău să-l vadă plecând.

— Te-a găsit Malaga? a întrebat-o Sally. Te căuta mai devreme.

— Pe mine? a făcut Grace, încruntându-se. De ce?

— Dumnezeule, îți vine să crezi cum salivau toți după ea? Semănau cu câinii lui Pavlov. Eu și Amanda ne gândeam: „Am vrea și noi ce i-ați dat ei”. Jilly Friedberg mai avea puțin și făcea o criză

de nervi. S-a dus și l-a târât efectiv pe soțul ei de acolo.

Grace, căreia îi părea un pic cam rău că nu fusese de față atunci, i-a oferit un zâmbet neutru.

— Arăta foarte drăguț, nimic de zis, a punctat ea.

Sally părea că se clatină puțin. Se mișca precum o balerină pe poante, ceea ce, având în vedere înălțimea tocurilor, nu era prea departe de realitate. Apoi a șters-o și ea în direcția sălii de mese. Grace, care voia acum neapărat să plece, s-a dus s-o găsească pe Sylvia.

— Putem să plecăm? a întrebat-o. Crezi că e în regulă?

— Cred că e mai mult decât în regulă. Cred că e chiar necesar, a replicat Sylvia. Ai văzut cum se uită paznicii la noi? Ne vor a-f-a-r-ă de aici.

— Bine, atunci, a zis Grace, răsuflând ușurată.

Își imaginase și ea că personalul nu își dorea ca invitații să mai zăbovească, dar se temuse și că Sally ar fi vrut să stea cât mai mult, probabil până avea să cadă lată sub un Jackson Pollock.

— Plec. Sunt foarte obosită.

— Unde-i Jonathan? a întrebat Sylvia. Mi s-a părut că l-am văzut mai devreme.

— Da, a fost aici, i-a răspuns ea. Dar a primit un telefon de la spital pentru un pacient. A trebuit să se întoarcă.

— La Sloan-Kettering? a întrebat-o Sylvia, de parcă Jonathan ar fi lucrat vreodată în altă parte.

Se întreba dacă mai urma încă o discuție din categoria „Cum reușește să facă asta?”, dar, din fericire, Sylvia părea să se abțină. Nu a zis nimic, și Grace a reușit să plece de acolo înainte ca altcineva să o poată reține. Își dorea să fie acasă atunci când ajungea Jonathan, să-l aștepte în caz că ar avea nevoie de ea. Și judecând după experiențele anterioare, era foarte probabil să aibă nevoie de ea. Tocmai fusese în Brooklyn la înmormântarea unui copil de opt ani, și acum

trebuia să aibă grijă de alt pacient în stare critică. Când va ajunge într-un sfârșit acasă, cu siguranță va fi într-o stare îngrozitoare. Se încărca atât de mult cu toate lucrurile astea.

PARTEA A DOUA

ÎNTRE TIMP

6. NU PENTRU MULT TIMP

Sfârșitul nu a venit cu planșete sau bubuituri, ci cu licărul tăcut al unei pictograme în formă de plic, pe ecranul telefonului ei. Pictograma fusese programată, la un moment dat, să clipească o singură dată pentru un mesaj, de două ori pentru un al doilea mesaj și tot așa, până când ajungea la un număr critic de mesaje, moment în care licărea constant, ca o aripă fluturândă, de un verde fosforescent, în colțul telefonului ei. Mai târziu avea să-și aducă aminte de acel licărit, atât de comun, încât îl ignorase în timpul primei ședințe de dimineață (cu un cuplu care ducea o luptă sortită eșecului ca să rămână împreună) și chiar și în timpul celei de-a doua programări (cu un pacient vechi, aflat în pragul unei crize maniacale), și apoi și în pauza de masă pe care o consacrase unui preinterviu la telefon cu un producător de la *Today.*

Trecuseră patru zile de la strângerea de fonduri intitulată „O seară pentru Rearden”.

Apariția în *Today* urma să aibă loc după Anul Nou, dar cum sărbătorile se apropiau, producătorul îi explicase că erau nevoiți să facă pregătirile din timp.

— Și ți-au dat deja discursul de știre de ultimă oră?

Grace i-a zis că nu. Nu o făcuseră, dar nu era, oare, evident?

— Da, genul ăsta de subiect mai e mutat din când în când, dacă apare altceva.

Numele celei care îi luă interviu era Cindy Elder. Grace și-a notat numele pe un carnețel, un obicei vechi, format în anii îndelungați de discuții cu potențiali clienți. În mod ironic, Cindy Elder[17] avea o voce tinerească, de studentă, aproape.

— Care ați zice că sunt cele mai importante lucruri pe care ar trebui să le afli despre cineva atunci când te interesează acea persoană?

— Aș zice, a răspuns Grace, că e o chestiune care ține mai mult de felul în care asculți pe cineva atunci când încearcă să-ți spună ceva, decât să pui întrebări despre informații specifice din trecutul său, despre așa-zisele probleme importante sau despre factorii decisivi într-o despărțire, asupra cărora oamenii se concentrează atunci când se văd cu cineva, și mă refer aici la chestiuni ca banii sau religia. Desigur, și aceste lucruri sunt importante, dar, în opinia mea, este chiar mai important să fii atent la comportament, la tonul vocii, pentru că aceste aspecte te ajută să-ți faci deja o idee despre felul în care cineva se raportează la idei sau la oameni.

Grace o auzea pe Cindy Elder pe fundal tastând la computer, în timp ce îi adresa, din când în când, câte un „Aham…” pentru încurajare.

Dăduse deja destule interviuri ca să își dădea seama cum mergeau lucrurile. Indiferent de părerea unora sau a altora, cartea ei, *Ar fi trebuit să știi,* urma să fie prezentată lumii ca un ghid de întâlniri și să fie pusă pe raft – foarte probabil – lângă volume odioase, intitulate *Regulile* sau *Relațiile: ghid pentru începători.* Nu avea ce să facă în privința asta, credea ea, mai cu seamă dacă își dorea ca volumul ei să ajungă bestseller.

— Ce lucruri am putea observa în comportamentul unui bărbat sau în tonul lui?

— De exemplu, disprețul față de foste partenere, față de colegi de muncă sau față de părinți și frați. Cu toții avem resentimente față de anumiți oameni din viețile noastre, dar ostilitatea ca tipar este

problematică. Și, în cazul bărbaților, ostilitatea față de femei în general este un mare semnal de alarmă.

— Perfect, a aprobat Cindy, tastând în continuare. Ce altceva?

— O lipsă de interes față de alții. Să vorbească despre oameni ca și cum ei ar exista numai în raport cu el însuși, nu și ca persoane de sine stătătoare. E ceva ce ar putea să nu se schimbe niciodată, nici după căsătorie, poate nici chiar după apariția copiilor. Trebuie să reținem că vorbim despre un individ care a ajuns la maturitate păstrându-și asemenea atitudini intacte și care se simte destul de mulțumit cu ele, încât să le dezvăluie în fața unei persoane pe care nu o cunoaște foarte bine și pe care, teoretic, ar vrea să o impresioneze.

— Corect, a auzit-o pe Cindy zicând.

— Așa că responsabilitatea noastră, ca femei mai ales, e să fim cât mai atente. Ni se întâmplă câteodată să privim ca printr-un tunel, mai ales atunci când suntem atrase fizic de un bărbat. Dacă atracția chimică este destul de puternică, poate să scoată la iveală și alți receptori.

Zgomotul tastelor încetase.

— Sună foarte clinic ceea ce ne spuneți. Asta este intenția?

— Păi, și da, și nu, a răspuns ea. Cred că e posibil să fii un romantic, dar să îți păstrezi și înțelepciunea. Nu orice atracție trebuie să ducă la o relație pe termen lung. Problema apare atunci când suntem atât de atrase de un potențial partener, încât încetăm să ascultăm ceea ce ne spune cu adevărat.

— Cum ar fi?

— Cum ar fi… Nu sunt foarte interesant de tine ca posibil partener de viață. Sau nu mă interesează să am un partener de viață. Sau, să zicem, o *parteneră?* Problema aceasta din urmă apare mai des decât ai crede. Sau: Normal că sunt interesat să fiu cu tine, dar numai în condițiile mele, și aceste condiții or să-ți facă viața un calvar.

— Bun! a spus Cindy. Cred că am destul material.

— Foarte bine, a răspuns Grace.

Au schimbat mulțumirile de final, după care Grace a închis telefonul. Apoi s-a uitat din nou la el. Mai devreme, în timp ce aștepta să fie sunată pe numărul de serviciu, pentru interviul programat, își verificase mesajele primite și hotărâse să le ignore. Primul era de la „M-G", propria abreviere pentru Sally Morrison-Golden, care o bombarda cu aproape la fel de multe informații și după strângerea de fonduri, ca și înainte de eveniment. Al doilea mesaj era de la școala lui Henry, dar nu de la vreo persoană de acolo care ar fi putut încerca să dea de ea pentru că Henry se simțea rău sau pentru că apăruse o criză academică sau comportamentală care ar fi necesitat o întâlnire cu unul dintre profesori. Era genul acela de mesaj trimis automat tuturor celor de la Rearden, la care ți se cerea să nu răspunzi, privind, de pildă, evenimentul „Pălăriilor ciudate", care urma să aibă loc a doua zi, sau o anulare a unui curs de instruire a profesorilor, programat pentru lunea viitoare, sau un caz de păduchi care fusese confirmat la grădiniță. Grace era trezită și în diminețile de iarnă de aceeași non-persoană, care anunța ninsoare sau întârzierea începerii orelor și, de fapt, chiar ninsese puțin în acea dimineață, deși era încă devreme pentru ca iarna să-și intre în drepturi, dar nu nemaiauzit, și oricum nu avea-i ce-i face. A continuat să deruleze în jos. Sylvia Steinmetz. M-G. M-G. M-G.

Doamnelor, vă rog, a zis ea în mintea ei, cu un sentiment de iritare.

Avea să fie ultima clipă a vieții ei la care se va gândi apoi ca la „perioada de dinainte".

Apoi a început să le citească.

Primul, de la Sally: „Bună, tuturor. Încă îmi spun oamenii cât de minunat a fost și au mai apărut și niște donații târzii. Mai avem câteva

lucruri despre care trebuie să discutăm, nu foarte multe – cred că putem să rezolvăm într-o oră, cel mult o oră și jumătate. Amanda a fost amabilă și ne-a invitat la ea. Joia viitoare la nouă dimineața e în regulă pentru toată lumea? 1195 Park, apartamentul 10B. Anunțați-mă cât mai repede".

Următorul era de la școală: „Cu părere de rău, ne vedem nevoiți să informăm părinții că unul dintre elevii noștri de clasa a patra a suferit o tragedie în familie. Mâine, psihologii noștri vor merge la toate cele trei clase de a patra ca să discute cu elevii. Am vrea să rugăm pe toată lumea din comunitatea noastră să trateze acest subiect cu considerație. Vă mulțumim. Robert Conover, directorul școlii".

Ce voia să spună cu chestia asta? se gândea Grace. Declarația – sau emailul, anunțul, indiferent cum l-ai fi numit – fusese pus la punct cu atâta meticulozitate încât ceea ce reieșise nu avea niciun sens. Clar, cineva murise, dar acel cineva nu era elevul din clasa a patra. Altfel, analiza ea, evenimentul nu ar fi fost descris ca „o tragedie în familie". Iar „tragedii în familie" mai avuseseră loc și înainte la Rearden, ca oriunde în altă parte. Numai anul trecut, doi elevi de gimnaziu își pierduseră tații – unul murise de cancer, iar celălalt se prăbușise cu un avion privat în Colorado; niciunul dintre acele decese nu fusese urmat de un astfel de e-mail. *Trebuie să fie o sinucidere,* s-a gândit Grace. Sinuciderea unui părinte sau moartea unui frate sau a unei surori, care însă nu învăța tot la Rearden – căci, și în acest caz, formularea ar fi fost diferită. Toată chestiunea era foarte enervantă. De ce te-ai chinui să trimiți un asemenea e-mail, ce nu făcea decât să stârnească speculațiile și să amenințe chiar acea considerație la care făcea apel? Dacă nu aveai de gând să comunici nimic, atunci ce rost mai avea să trimiți un comunicat?

Iritată, a șters mesajul.

De la Sylvia: „Da, pot ajunge joi. S-ar putea să întârzii câteva minute, trebuie să merg de dimineață să las o minunată urocultură la doctorul lui Daisy”.

De la Sally: „Re: tragedie în familie la clasa a patra. Știe cineva ceva?”

Și s-a pornit, îi trecea prin minte lui Grace, în timp ce ștergea mesajul.

De la Sally, din nou: „Grace, sună-mă imediat”.

De la Sally, din nou: „Grace, e Malaga Alves. Ai auzit?”

Pe acesta din urmă nu l-a șters. În schimb, l-a citit și recitit, ca și cum asta ar fi schimbat ceva sau ar fi lămurit cumva sensul mesajului. „E Malaga Alves”? E, ce anume?

Când telefonul din mâna ei a început să sune, a tresărit și l-a strâns mai bine, apoi l-a ridicat, cu o mână tremurândă. Sylvia. A ezitat, doar pentru o secundă.

— Bună, Sylvia.

— Dumnezeule, ai auzit ce s-a întâmplat cu Malaga?

Grace a tras o gură de aer. Părea un efort mult prea mare ca să intre în detalii cu privire la ce știa și ce nu știa.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat ea.

— A murit. Nu-mi vine să cred. Am văzut-o cu toții sâmbătă.

Grace încuviința din cap. Pentru o clipă, nu și-a dorit decât să spună câteva cuvinte de complezență și apoi să treacă peste. Nu-și dorea să afle prea multe, sau să-i pese, sau să fie rănită gândindu-se la băiețelul din clasa a patra sau la bebelușul care fusese alăptat atât de extravagant la întâlnirea de planificare din urmă cu două zile.

— Ce ai aflat?

— Băiatul… care-i numele lui?

— Miguel, a răspuns Grace pe loc, luându-se singură prin surprindere.

— Miguel s-a întors singur acasă luni, când a văzut că mama lui nu vine să-l ia. A găsit-o în apartament cu bebelușul. E îngrozitor.

— Așteaptă, a întrerupt-o Grace, încercând încă să-și dea seama ce se întâmplase, cu toate că și-ar fi dorit să nu afle nimic. Bebelușul e… e bine?

Sylvia părea că se gândește foarte serios la treaba asta.

— Habar n-am, sincer. Cred că da. Altfel, cred că am fi aflat și noi.

Ah, s-a gândit Grace. Acum făcea parte dintr-un grup de persoane interesate, intitulat „noi”.

— Ai primit comunicatul de la școală? a întrebat-o Sylvia.

— Da. Doar că nu am înțeles mare lucru din el. Desigur, mi-am dat seama că era ceva rău.

— Păi da, a replicat sarcastic Sylvia, conținea totuși cuvântul *tragedie.*

— Da, dar… nu știu. E ca și cum ar fi aprins un foc și apoi ar fi turnat benzină peste el. De ce ai face una ca asta? Evident, e îngrozitor de trist, dar de ce să nu spui direct că părintele unul elev din clasa a patra a murit? Așa au făcut anul trecut când a murit Mark Stern. Nu cred că au adus psihologi, nu?

— Aici a fost cu totul altceva, a zis Sylvia scurt.

— Un atac de cord? Sau un anevrism? Trebuie să fi fost ceva neașteptat. Seara trecută, părea să fie cât se poate de sănătoasă.

— Grace… a zis Sylvia.

Părea că așteaptă ceva. Mai târziu, Grace a ajuns la concluzia că savura plăcerea de a-i da o veste atât de proastă.

— Nu înțelegi. A fost asasinată.

— A fost…

Nu reușea să asimileze cuvântul. Îi părea ceva desprins din romanele polițiste de duzină și din articolele publicației *New York Post* – iar ea, în mod evident, nu le citea nici pe unele, nici pe altele. Oamenii pe care îi știa ea, chiar și atât de

puțin cât o știa pe Malaga Alves, nu erau asasinați. Cu mult timp în urmă, fiul îngrijitoarei din casa familiei ei, o femeie din Jamaica pe nume Louise, intrase într-o bandă de răufăcători și asasinase pe cineva. Fusese condamnat să-și petreacă restul vieții într-o închisoare din nordul statului, distrugându-i complet sănătatea mamei sale, care avea să moară nu după mult timp.

— Asta e… a început Grace, dar n-a reușit să spună cum era *asta.* Dumnezeule, săracul băiețel. El a găsit-o?

— Polițiștii au trecut pe la școală azi, au fost în biroul lui Robert. A fost decizia lui să aducă psihologii. Nu știu, crezi că e lucrul potrivit?

— Ce să zic, sper că nu o să le explice elevilor de clasa a patra că mama colegului lor a fost asasinată, a zis Grace, tăcând apoi pentru o clipă ca să-și imagineze această posibilitate îngrozitoare. Și, sincer, sper că nici părinții nu le vor spune așa ceva copiilor.

— Poate nu direct, zise Sylvia. Dar știi că oricum vor auzi.

Din partea ei, Grace și-ar fi dorit să nu mai audă nimic despre asta, dar nu își dădea seama cum ar fi putut să încheie conversația.

— Tu cum o să-i spui lui Daisy? a întrebat ea, ca și cum Sylvia ar fi fost specialistă în comportamentul uman, și ea ar fi sunat-o pentru sfaturi, nu invers.

— Daisy mi-a spus mie, a zis Sylvia, sec. Ei i-a spus Rebecca Weiss. Rebecca a aflat de la mama ei, care a aflat de la prietena noastră comună, Sally Morrison-Golden.

— Rahat, a spus automat Grace.

— Așa că porumbelul a scăpat și zburătăcește liber.

— Ai crede că… a început Grace, dar și-a dat seama că nu avea niciun rost să-și ducă până la capăt fraza.

— Ba eu, una, n-aș crede nimic. Mă aștept la foarte puțin din partea lui Sally, ca să fiu sinceră. Dar nu despre asta e vorba. Poate că Sally are maturitatea emoțională a unui elev de gimnaziu și poate că-i o scorpie, dar ea n-a omorât de nimeni. E ceva înfiorător, indiferent de ceea ce iar spune X lui Y. Și o să fie un dezastru pentru noi toți. Nu doar pentru copii. Mă gândesc la presă – o să apară toate articolele alea cu titluri bombastice, de genul: „Mamă de la școală privată, ucisă cu sânge rece". Chiar dacă ea nu era cu adevărat o „mamă de la o școală privată", înțelegi, nu?

Grace s-a încruntat.

— Vrei să spui că… Stai puțin, ce vrei să spui?

A auzit-o pe Sylvia oftând exasperată la celălalt capăt al liniei.

— Știi bine, Grace. Adică, o mamă care plătește întreaga taxă de școlarizare la o școală privată. O mamă care plătește integral taxa de treizeci și opt de mii de dolari pe an la Rearden. Și da, îmi dau seama cât de sună neplăcut, dar ăsta-i adevărul. Vor ataca școala, iar în ultimul paragraf vor scrie că băiatul ei era sărac și cu bursă, dar noi tot o să rămânem școala unde unul dintre părinți a fost omorât.

Grace și-a dat seama că un sentiment de iritare – stârnit de Sylvia, cu egoismul ei, de Robert, cu histrionismul său, și de Sally care trâmbița vestea peste tot – părea acum să se instaleze în locul stării de șoc. Asta însemna distanțare, și ușurarea care venea odată cu ea.

— Nu cred că o să se întâmple așa ceva, i-a zis ea Sylviei. Indiferent care ar fi fost motivul, nu are nimic de-a face cu Rearden. Sincer, cred că ar trebui să așteptăm până apar niște informații reale. Și să fim cât mai aproape de copiii noștri, în caz că vor avea nevoie de noi. Nu că vreunul dintre copiii noștri o să fie afectat direct de treaba asta. Dar cei dintr-a patra…

Avea să îi marcheze profund, se gândea ea, faptul că mama unui coleg a murit subit, și pe deasupra violent, iar acest lucru urma să aibă un impact și asupra copiilor mai mari, dacă nu și asupra celor mai mici, care ar fi trebuit, măcar ei, să fie protejați (presupunea și spera Grace) de această veste. S-a gândit puțin la Henry, care nu trecuse niciodată prin nimic asemănător (mama lui Grace murise înainte să se nască el, iar părinții lui Jonathan, deși complet absenți din viața lui, erau încă în viață). Care ar fi cel mai bun mod de a gestiona situația, atunci când el se va întoarce de la școală, azi sau mâine sau săptămâna viitoare, și ar întreba: „Ai auzit de mama băiatului dintr-a patra care a fost omorâtă?

— Sunt sigură că mamele de la Dalton se sună între ele și își spun: „Așa ceva nu s-ar fi întâmplat niciodată aici!”

— Dar nu s-a întâmplat nici aici, i-a reamintit Grace. Habar n-avem cum era viața ei, de fapt. Nu am auzit nimic despre soțul ei. Nu a fost la evenimentul de caritate, nu?

— Glumești? La felul în care a flirtat cu toți bărbații ăia?

— Ei flirtau cu ea, a corectat-o Grace.

— Mă lași…

O spusese cu atâta înverșunare. De unde și până unde? Niciunul dintre bărbații ăia nu era soțul ei. Nici măcar nu avea un soț!

În loc să spună ceva în acest sens, i-a zis:

— Dar Malaga era măritată, nu?

— Da. Sau, mă rog, conform registrului cu datele părinților. Guillermo Alves, aceeași adresă. Deși nimeni nu l-a văzut vreodată.

Oare câți oameni, se gândea Grace impasibilă, a trebuit Sylvia să întrebe ca să ajungă la concluzia că „nimeni” nu-l văzuse vreodată?

— Tu l-ai văzut? a întrebat-o Sylvia.

— Nu, a răspuns Grace, cu un oftat.

— Păi da. Era doar ea. Își ducea fiul la școală în fiecare dimineață, apoi stătea în parc cu bebelușul, și se întorcea după-amiaza.

Iar cu aceste vorbe, sentimentul de distanță s-a evaporat complet, iar toată atrocitatea aceea a reapărut limpede – o mamă ucisă, copii orfani, sărăcie (clară, relativă) și suferință – în fața ochilor ei. Era îngrozitor, absolut îngrozitor. Oare Sally, oare Sylvia își dădeau seama cât de îngrozitor era?

— Ah, trebuie să plec, a zis Grace. L-am auzit intrând pe pacientul meu de la ora unu. Mersi că mi-ai spus, Sylvia, a zis ea, pe un ton oarecum fals. Să nu ne agităm până nu aflăm de la poliție ce s-a întâmplat cu adevărat.

— Desigur, i-a răspuns Sylvia, pe un ton cel puțin la fel de fals. Și apoi, ca și cum ar fi vrut să aibă totuși ultimul cuvânt: Ne auzim mâine.

Grace a apăsat pe tasta de încheiere a apelului, apoi a lăsat jos telefonul. Pacientul de la ora unu nu ajunsese încă, dar trebuia să ajungă din clipă-n clipă. În mod ciudat, nu știa sigur ce ar putea să facă până atunci. Ceea ce și-ar fi dorit, desigur, era să vorbească cu Jonathan, dar nu-l suna aproape niciodată în timpul zilei; munca lui era îndeajuns de tulburătoare în sine, și fără să-i mai fie întreruptă de tot soiul de probleme cotidiene și oricum nu ar fi fost corect să-l îngrijoreze dacă nu era efectiv o urgență. Dar Jonathan nu era la spital în acea zi. Era în Cleveland, la o conferință pe teme de oncologie și probabil că avea telefonul închis. Ceea ce însemna că putea să-l sune și să lase un mesaj fără să se teamă că-l deranjează. Dar ce era, de fapt, de spus?

Henry îi alesese câte o fotografie pentru fiecare dintre contactele mai importante din telefon: o vioară pentru el, un stetoscop pentru tatăl său, un șemineu pentru numărul de acasă, un ponton pentru casa din Connecticut. Tatăl lui Grace era reprezentat de o pipă (deși nu mai fuma de ani de zile), iar Rearden, de emblema școlii. În rest, la

toți ceilalți, apărea doar numărul de telefon; evident, imaginile erau stâlpii de rezistență ai existenței lui Henry și poate chiar și a ei. A apăsat pe stetoscop și a dus telefonul la ureche.

„Ați sunat la Jonathan Sachs", a intrat imediat căsuța vocală și s-a auzit vocea soțului ei. „Nu pot să răspund chiar acum, dar o să revin cât mai repede cu un telefon. Dacă este important, vă rog să-l contactați pe dr. Rosenfeld la numărul 212-903-1876. Dacă este vorba efectiv de o urgență medicală, vă rog să sunați la 911 sau să mergeți la camera de gardă. Mulțumesc".

După semnalul sonor, Grace a zis: „Bună, dragule. Totul e în ordine, dar s-a întâmplat ceva la școală". Apoi și-a dat seama și s-a corectat: „Nu – Henry e în regulă, nu-ți face griji. Numai că, atunci când ai timp, aș vrea să mă suni. Sper că totul merge bine la conferință. Nu ai spus dacă te întorci mâine sau vineri. Să mă anunți, ca să le spun tatei și Evei dacă nu poți ajunge mâine la masă. Te iubesc".

Apoi a rămas în așteptare, ca și cum el ar fi putut să răsară brusc din celălalt capăt al căsuței vocale, să iasă din cutia de oțel în care vocile acestea fără trup erau trimise să aștepte până când puteau fi auzite – copaci căzând în pădure, fără niciun sunet. Și l-a imaginat într-un amfiteatru din Cleveland, anost, dar cu scaune confortabile, cu o sticlă de apă – oferită în hol de vreo companie dornică de publicitate – fără capac, așezată în suportul de pahare, și l-a imaginat notându-și rezultatele nemulțumitoare de la ultimul test al unui medicament care se arătase cândva promițător. Ce putea însemna moartea unei femei oarecare – o persoană pe care nici el, nici fiul lor nu o cunoșteau deloc – pentru cineva care încerca zi de zi să ajute niște copii, care știau sau nu că erau pe moarte, și pe părinții lor, care știuseră de la început? Era ca și cum le-ai fi arătat o pată mică de murdărie unor angajați ai unei firme de

salubrizare, care curățau zilnic munți întregi de deșeuri. A apăsat tasta de încheiere a apelului și a lăsat telefonul din mână.

Acum îi părea rău că sunase. Regreta acel impuls copilăresc de a-l ruga să-i spună niște cuvinte magice, pentru a o ajuta să se simtă mai bine. Nu era cazul să-i distragă atenția lui Jonathan de la treburile lui mult mai importante, doar pentru că ea avea nevoie – și de ce oare? – de înțelegere. La fel ca toată lumea – la fel ca Sylvia, desigur – Grace dispunea de acel mecanism defensiv tipic uman, de tipul „mie nu mi se poate întâmpla așa ceva". O femeie violată în Central Park? *Desigur, e îngrozitor, dar nu poți să nu te întrebi: „Ce căuta să alerge acolo la zece noaptea?*" Un copil care orbise de la pojar? *Îmi pare rău, dar ce fel de părinți idioți nu-și vaccinează copiii?* Turiști care fuseseră jefuiți cu arma la tâmplă pe o stradă din Cape Town? *Ce surpriză! Erați în Cape Town!* Dar nicio acuzație clară nu apărea în cazul morții Malagăi Alves. Nu fusese vina ei că era hispanică și, fără îndoială, săracă. Și cu siguranță nu era nimic rău în faptul că reușise să-i asigure copilului ei o bursă la una dintre cele mai prestigioase școli din oraș. Pentru asta erau făcute bursele! Unde ar fi trebuit ei – sau ea, Grace – să înalțe zidul care să-i separe de această femeie săracă?

Noroc. Pur și simplu noroc. Și bani, care în cazul ei, țineau tot de noroc.

Trăia în apartamentul în care crescuse, un apartament pe care nu și l-ar fi permis la valoarea actuală pe piața imobiliară, și își trimisese fiul – care probabil că nu era mai înzestrat intelectual, deși cu siguranță nici mai puțin, decât colegii lui de clasă – la școala unde învățase și ea și care avea multă grijă de copiii absolvenților ei, iar la taxele de școlarizare contribuise din când în când și tatăl ei, asta pentru că erau pur și simplu enorme, și meseriile de psihoterapeut și de pediatru oncolog nu-ți asigurau mari averi în orașul celebrului

centru financiar Wall Street. Un noroc porcesc. Nu ca Sylvia, care ar fi putut la fel de bine să profite de statutul ei de absolventă, dar care lucra ca o maniacă să își trimită copila-minune la Rearden, în timp ce stăteau amândouă într-un apartament cu două camere din York. *Ar trebui să vorbesc mai mult cu Sylvia,* s-a auzit gândind, de parcă ar fi fost stăpâna conacului. Probabil că de fapt se gândea că ar fi trebuit să vorbească mai mult cu Malaga, dar, pe de altă parte, poate că era mai bine așa la momentul de față.

De data asta chiar a sunat interfonul, și Grace a apăsat pe buton până când ușa de afară s-a deschis. Din vestibul se auzeau cei doi soți, care se așezau pe scaune. A auzit zumzetul vocilor lor, împăcate și mulțumite, lucru destul de neobișnuit printre pacienții ei, care veneau de obicei gata de atac. Aceștia însă erau doi oameni de treabă, deschiși față de terapie, făcând eforturi și străduindu-se din răsputeri, deși erau amândoi atât de afectați de perioada copilăriei lor, încât ea spera, într-un fel, că aveau să decidă de comun acord să nu facă niciodată copii. Unii oameni ar trebui să aibă, dar nu pot; alții pot, dar nu ar trebui să aibă – sincer, nu era corect. Dar ei doi se găsiseră unul pe celălalt și erau astfel mai norocoși decât majoritatea.

Nu făcea nimic tot stând la birou, uitându-se la telefon, încercând, zadarnic, să găsească o cale de a procesa tot ceea ce se întâmplase. Nimic nu o împiedica să ofere cele câteva minute în plus cuplului care aștepta de cealaltă parte a ușii – ca un cadou, ca un gest frumos din partea ei. Se putea ridica acum, să le deschidă ușa și să-i invite înăuntru mai devreme. Ar fi putut, ar fi trebuit, probabil, dar dintr-un anumit motiv nu a făcut-o, iar ceasul ticăia mai departe, ca și cum nimic nu s-ar fi schimbat, iar Grace stătea pur și simplu acolo, ca și cum nimic nu s-ar fi schimbat, pentru că așa

voia și pentru că își permitea. Dar nu pentru mult timp.

7. O MULȚIME DE INFORMAȚII INUTILE

Henry era vioara întâi în orchestra gimnazială a Școlii Rearden, un secret pe care el și mama sa conspiraseră să i-l ascundă lui Vitaly Rosenbaum, care interzicea, practic, orice influență exterioară a unui alt profesor asupra elevilor săi. Repetițiile se țineau miercuri după-amiaza, după terminarea orelor din ziua respectivă, iar apoi Henry se întorcea singur acasă, sau cel puțin singur cu telefonul lui. Desigur, Grace îi ducea de grijă, dar nu foarte tare, pentru că orașul era sigur acum, sau dacă nu chiar tot orașul, cel puțin cartierul Upper East Side. Iar telefonul era, cu siguranță, factorul decisiv.

Grace a făcut câteva opriri în drum spre casă, imediat după ce a încheiat ședința cu ultimul pacient: mai întâi, la Duane Reade, pe Lexington colț cu 77th Street, pentru plicuri de cadouri (puneau în ele micile recompense de final de an pentru portari și administrator), apoi la Gristedes, ca să cumpere cotlete de miel și conopidă, două alimente pe care era sigură că fiul ei le va mânca. În timp ce făcea colțul către blocul ei de pe East 8Ist Street, s-a gândit că trebuia să pună apa la fiert și să preîncălzească cuptorul, apoi s-a întrebat cum îl chema pe noul portar, care stătea în fața ușii de la intrare, sub prelată (pe care scria „The Wakefield”), vorbind cu doi bărbați masivi, dintre care unul fuma, și apoi, dacă prima de sărbători pentru noul portar trebuia să fie egală cu cea pe care o dădeai cuiva care lucrase tot anul. Era corect? Și chiar atunci portarul anonim a ridicat

privirea, a văzut-o, și-a făcut semn spre ea, iar cei doi bărbați s-au întors, cel care fuma și-a aruncat țigara pe jos (sau să fi fost un trabuc? era cafenie sau maronie, ca o țigară de foi cum fumează femeile, sau cum fumau pe vremuri), și ea și-a zis în gând: *Ridic-o de pe jos, nesimțitule.*

— Dânsa e, l-a auzit pe portar spunând.

Aproape că s-a uitat peste umăr, să vadă dacă nu mai era cineva acolo.

— Doamna Sachs?

Unul dintre ei era vânjos, chel, cu un cercel de aur într-o ureche și o jachetă maro, care părea ieftină. Celălalt, fumătorul, era mai înalt și purta un costum foarte frumos. Imitație după cele italienești, dar dintr-un material bun. Jonathan avea și el unul în genul acela, s-a gândit ea. Dar al lui era original.

Și apoi a lovit-o.

Se întâmplase ceva cu Henry. Dar ce… de la Rearden până aici? Câte străzi erau? Nu mai conta. Nu era nevoie decât de o secundă. Un șofer neatent. Un hoț. Un nebun. Cei mai mulți nebuni nu mai umblau pe străzi, asta încă din anii 1990, *nenorocitul de Giuliani.* Dar era de ajuns unul. Nici nu putea să vorbească.

— Ce s-a întâmplat?

Nici nu voia să-i spună numele lui Henry. Cât de nebună era?

— S-a întâmplat ceva?

Normal că se întâmplase ceva. Altfel de ce ar fi fost acolo?

— E vorba de fiul meu? i-a întrebat ea, auzindu-și propria voce, care sunase ca și cum nu ar fi fost a ei, dar totuși calmă.

Cei doi au schimbat o privire scurtă.

— Doamnă Sachs? Eu sunt detectivul O'Rourke.

Evident, i-a trecut ei prin minte, neputând să se abțină. Ce clișeu.

— Nu e vorba de fiul dumneavoastră, a zis celălalt. Ne cerem iertare dacă v-am speriat. Ni se mai întâmplă. Nu ne dorim să fie așa.

S-a întors către el, dar privirea ei părea că-și urmează propriul ritm, ca într-o filmare în stop-motion[18], de parcă ar fi luat LSD, a presupus ea. Nu o făcuse niciodată.

— Joe Mendoza, a zis polițistul care nu venise din pricina lui Henry.

Îi întinsese mâna, iar ea a presupus că trebuia să i-o strângă.

— Detectiv Mendoza. Scuze. Putem sta puțin de vorbă?

Nu era despre Henry. Atunci despre Jonathan? S-a prăbușit avionul? Dar nu zbura astăzi. Era la conferință. Exista criminalitate în Cleveland? Normal că exista. Ca peste tot. Apoi s-a gândit: *Oare e vorba de tata?*

— Vă rog, spuneți odată, le-a zis ea amândurora.

Îl vedea pe noul portar cum se holba la ea. O *nebună la 6B,* i-a trecut prin minte, frenetic. *Bine, perfect. Acum*, *du-te dracu'!*

— S-ar putea să fi auzit deja că o femeie, mamă a unui copil care merge la aceeași școală ca și băiatul dumneavoastră, a fost omorâtă, a explicat Mendoza. Cred că cei de la școală au trimis un mesaj? Nu au dat numele persoanei.

Ah! Se simțea ușurată, ca și cum un ou i s-ar fi spart în creștetul capului și din el se scurgea, fără sfârșit, prin fiecare venă, o dulce relaxare. Îi venea să-i ia în brațe și să-i certe pe amândoi. *Ce m-ați speriat! Să nu mai faceți așa ceva!*

— Da, desigur. Îmi pare atât de rău. Pur și simplu… ce să zic, orice părinte ar fi îngrozit.

Au încuviințat amândoi, deși unul părea mai înțelegător decât celălalt.

— Desigur. Eu am doi, a zis polițistul tipic irlandez.

Era cel cu cercelul și jacheta ieftină. Poate nu atât de tipic, totuși.

— Scuzele nu sunt necesare. Vă deranjează dacă mergem undeva să vorbim? Într-un loc puțin mai discret?

A fost de acord. Era salvatorul ei și voia să-i facă pe plac. Cum ar fi putut să-l refuze acum? Deși o voce nouă încerca acum să-i atragă atenția, opunându-se sentimentului euforic de ușurare. *Nu-i lăsa să urce.* Iar ea a ascultat-o.

— Sunt câteva scaune înăuntru, le-a zis ea.

Ca în majoritatea holurilor din majoritatea blocurilor newyorkeze, existau scaune, canapele sau ambele. Nimeni nu părea să le folosească. Portarii aveau propriile scaune și birouri. Comercianții așteptau în vestibul până erau lăsați să urce, și curierii procedau la fel, așteptau până cobora cineva cu liftul și își prelua coletele. Zona aceea de relaxare nu era atât un vestigiu al vremurilor trecute, cât ceva care nu se potrivise niciodată acolo, iar în toată viața ei – în copilăria petrecută în aceeași clădire, și acum, ca femeie în toată firea, o mamă care-și creștea aici copilul – nu-și amintea niciun moment concret în care aceste scaune (retapițate cu câțiva ani în urmă, cu un model floral, inestetic, ca cele din hoteluri) să fi fost folosite pentru conversații. I-a condus pe cei doi bărbați acolo, apoi a pus jos geanta și sacoșa de plastic de la Gristedes.

— Tocmai am aflat de doamna Alves, a zis ea imediat cum s-au așezat cu toții. Nu am avut nici cea mai vagă idee despre ce era vorba în mesaj, atunci când l-am citit. Mesajul de la școală, a clarificat ea. N-am reușit să-l înțeleg. Apoi m-a sunat cineva și mi-a spus de moartea ei. E îngrozitor.

— Cine v-a spus? a întrebat-o O'Rourke.

Scosese un carnețel din buzunarul de la piept al jachetei sale urâte.

— Prietena mea, Sylvia, a răspuns ea.

Și pe loc, fără nicio logică, a regretat că-i spusese numele. Oare Sylvia putea să aibă probleme pentru că răspândise bârfa? apoi și-a amintit că de fapt nu Sylvia îi spusese.

— Dar… știți, înainte de asta, o altă prietenă îmi lăsase un mesaj pe mobil. Așa că, practic, nu Sylvia mi-a spus prima.

— Sylvia și mai cum? a întrebat-o O'Rourke. Care este numele de familie?

— Steinmetz, a răspuns ea, simțindu-se vinovată. Dar mesajul a fost de la o femeie pe nume Sally Morrison-Golden. A prezidat un comitet al școlii noastre, din care făceam toate parte. Inclusiv doamna Alves.

Deși Malaga nu făcuse cu adevărat parte din comitet. Adică, ea nu se ocupase de nimic, doar venise la o întrunire. Oare numele ei figura în catalogul de licitație, ca membră a comitetului? Grace nu își mai aducea aminte.

— Și la ce oră a fost asta?

— Poftim?

— La ce oră ați aflat de moartea doamnei Alves?

Întrebarea era foarte precisă, s-a gândit Grace, cu o oarecare iritare. Dacă urmau să întrebe pe toată lumea din comitetul școlar despre ceea ce auziseră – deja părea mai degrabă un experiment social, decât o investigație polițistă.

— Ah… a făcut Grace și a stat să se gândească puțin. Păi, așteptați să-mi verific telefonul.

A cotrobăit după el prin geantă și apoi a început să se uite prin jurnalul de apeluri. Informația nu era foarte greu de găsit. La douăsprezece și patruzeci și șase de minute, le-a spus ea, pe un ton de inexplicabilă ușurare, ca și cum acest lucru ar fi reprezentat o dovadă concretă pentru ceva nedefinit.

— Am vorbit puțin peste opt minute. Dar de ce este important? Adică, dacă îmi permiteți să întreb.

Cel care se numea Mendoza a scos un oftat de o stranie muzicalitate.

— În ultimul timp, nu mă mai gândesc la ceea ce este important, a zis el, cu un mic zâmbet. Cândva întrebam doar ceea ce consideram că e important. Din cauza asta mi-a luat atât de mult până să ajung detectiv. Acum întreb tot și mă lămuresc mai târziu. Dumneavoastră sunteți psiholog, nu? Puneți întotdeauna doar întrebările importante?

Grace s-a uitat la el. Apoi și-a întors privirea și către celălalt. Niciunul dintre ei nu zâmbea.

— De unde știți că sunt psiholog? i-a întrebat. Nici nu sunt, de fapt, sunt psihoterapeut.

— E vreun secret? a întrebat polițistul. Tocmai ați scos o carte, nu?

— Nu era pacienta mea, a răspuns Grace, trăgând o concluzie profund ilogică. Doamna Alves? Nu am fost psihoterapeutul ei. Eram în același comitet de părinți. Nici nu cred că am vorbit vreodată cu ea. Adică, știți, în afară de discuțiile mărunte.

— Pe ce teme? a întrebat Mendoza.

Dintr-odată, Grace și-a dat seama că vecina care stătea exact deasupra lor tocmai trecea prin hol. Era cu câinele ei, din rasa lhasa apso, în lesă, iar în cealaltă mână ducea o pungă de cumpărături de la Whole Foods. Părea uimită să vadă trei oameni discutând pe scaunele din hol, purtând ceea ce părea să fie o conversație reală. Oare își dădea seama că bărbații aceia erau de la poliție? s-a întrebat ea automat. Femeia locuia deasupra ei de aproape zece ani, singură, doar cu câinele acela și cu altul înaintea lui. Willie sau Josephine – câinele, nu femeia. Ea era doamna Brown, nu îi știa și prenumele. Asta însemna Manhattanul pentru toți, i-a trecut ei prin minte.

— Nu știu… Ah, a zis ea aducându-și aminte, despre fetița ei. Bebelușul ei. I-am admirat genele. Îmi amintesc asta. V-am spus, nimic relevant.

— A vorbit despre genele fetiței ei? a întrebat Mendoza, încruntându-se. Nu vi se pare ciudat?

— O admiram pe cea mică. Știți cum se face.

Deși poate că nu știau. Poate că ei nu admiraseră niciodată un bebeluș din politețe.

— „Ce bebe drăgălaș. Ce gene frumoase are". Nu a fost o întâlnire memorabilă.

O'Rourke a încuviințat din cap, în timp ce-și nota acel aspect teribil de important.

— Și asta s-a întâmplat la întrunirea comitetului de joia trecută, pe data de cinci decembrie, a punctat el.

Zisese ea oare cinci decembrie? s-a întrebat vag. Detectivii aceștia păreau să dețină o mulțime de informații inutile.

— Presupun că da. A fost singura dată când am vorbit cu ea.

— În afară de evenimentul pentru strângerea de fonduri de sâmbătă seara, a zis Mendoza.

Atunci Grace a înțeles. Evident că discutaseră deja cu Sally. Probabil că Sally fusese cea care-i sunase, s-a gândit ea, nervoasă. Probabil că le zisese: O *știam! Eram președinta comitetului! Grace Sachs o să vă confirme toate lucrurile astea!* Naiba s-o ia pe Sally.

— Am văzut-o sâmbătă, la petrecere, i-a corectat Grace. Dar nu am vorbit cu ea.

— De ce nu? a întrebat-o Mendoza.

De ce nu? Întrebarea nu prea avea sens. Nu vedea ce rost avea s-o întrebe „de ce nu?", la fel cum, dacă ar fi vorbit cu Malaga la evenimentul caritabil, nu ar fi avut niciun rost s-o întrebe „de ce" vorbise.

Grace a ridicat din umeri.

— Fără vreun motiv special. Nu am vorbit cu majoritatea oamenilor care au luat parte la eveniment. Am stat la parter o bună parte din timp, înmânând cataloage și etichete cu nume. Când am urcat, deja se strânsese multă lume și licitație

începuse. Au fost o grămadă de oameni cu care nu am vorbit.

— Ați observat dacă doamna Alves a vorbit cu cineva la petrecere? Chiar dacă dumneavoastră nu vorbeați cu ea. Ați observat-o discutând cu cineva în mod deosebit?

Aha. S-a uitat la ei, sfâșiată pentru o clipă între eul ei feminist și eul ei prefeminist, fără a mai pune la socoteală conflictul interior dintre dorința ei de a fi de ajutor și disprețul față de Sally. Ea nu era Sally, plină de venin atunci când își făcea apariția o tânără mai frumoasă – sau o tânără cu niște feromoni puternici, capabili să atragă domnii bine. Dacă bărbații, ca cei de la petrecere, voiau să graviteze în jurul Malagăi Alves, uitând de propriile neveste pentru o nou-venită atât de îmbietoare, ea nici că se sinchisea, mai cu seamă că soțul ei nu se numărase printre ei. Nici Malaga nu era vinovată de senzualitatea ei evidentă, pe care, din contră, părea să n-o etaleze deloc, nici chiar în asemenea împrejurări propice. Bărbații aceia care îi tot dădeau târcoale trebuiau să răspundă în fața propriilor conștiințe și, desigur, în fața soțiilor lor.

Apoi, nu ținea de ea să arate cu degetul.

— Cred că întrebați dacă am observat toți bărbații care se adunaseră în jurul ei, a zis ea, mușcând din momeală, dar în termenii ei. Normal că i-am observat. Cred că nici n-aveai cum să nu remarci. Ea e… era o femeie atrăgătoare. Dar din câte am văzut, și n-am văzut prea mult, mi s-a părut că se comporta foarte decent.

A așteptat o clipă ca Mendoza să apuce să noteze toate aceste lucruri. *Dar chiar și dacă nu s-ar fi comportat așa, sper că nu vreți să spuneți că merita să fie omorâtă,* se gândea ea. *Credeam că am depășit acele vremuri,* a fost cât pe ce să le trântească. Dar s-a abținut.

— Spuneați că nu ați vorbit cu ea. Sâmbătă, a zis Mendoza, terminând de scris.

— Așa este, a confirmat Grace.

Și-a dat seama că Henry trebuia să ajungă din clipă în clipă. Nu voia ca el să vadă asta – scena aceasta din hol.

— Dar trebuie să o fi întâmpinat la intrare.

Care dintre ei spusese asta? S-a uitat la amândoi, încercând, parcă, să-și dea seama după cât de încordați aveau mușchii gâtului. Dar unul, O'Rourke, avea gâtul acoperit de o barbă țepoasă, iar celălalt, Mendoza, de grăsime. Bărbia dublă o dezgustase întotdeauna. Nu se gândise până atunci cu adevărat la operațiile estetice, dar știa că dacă bărbia ei ar fi ajuns vreodată cufundată în grăsime, nu ar fi reușit să mai trăiască cu ea însăși. *Se pare că eu trag linie în jurul maxilarului,* a avut ea o revelație.

— Da? a făcut ea, încruntându-se.

— Spuneați că ați fost jos, în hol. În seara petrecerii.

— Dineului caritabil, l-a corectat Mendoza, cel cu bărbia dublă, pe partenerul lui.

— Da. Cred că ați vorbit cu ea. Ați spus că le înmânați participanților etichete cu nume.

— Și catalogul, a adăugat Mendoza. Nu-i așa?

— Ah. Sigur. Poate. Nu-mi amintesc. Oamenii au ajuns cu toții cam în același timp.

Se simțea profund nemulțumită. Ce relevanță putea să aibă dacă i-a înmânat sau nu catalogul ăla stupid și eticheta cu numele? Nici măcar nu exista o etichetă pentru ea! Malaga nici nu confirmase că avea să vină la petrecere!

— Așadar, ați vrea să vă revizuiți declarația anterioară? a zis Mendoza, destul amabil.

Un cuvânt i se înfiripase în minte și nu-i dădea pace de… cât timp? De cinci minute, maximum. Dar era mult, cinci minute. Cuvântul era *avocat* De fapt, erau mai multe cuvinte. În afară de *avocat,* revenea și cuvântul *greșit.* Ca în: *E greșit ce se întâmplă.* Și totodată, dintr-un motiv de neînțeles, ridicol și din întâmplare enervant: *Idioților.*

— Doamnă Sachs? a zis O'Rourke.

— Uitați ce-i, a început ea, desigur că vreau să fiu de ajutor. Dar nu înțeleg ce v-aș putea spune în plus ca să vă fie de ajutor. Nu știu nimic despre această femeie. Am vorbit cu ea o dată, și nu despre ceva important. E îngrozitor ce i s-a întâmplat, indiferent despre ce e vorba. Pentru că nici măcar nu știu ce s-a întâmplat! a exclamat ea, ridicând glasul. Dar orice ar fi, sunt convinsă că nu are nimic de-a face cu școala. Și știu sigur că nu are nimic de-a face cu mine.

O priveau amândoi cu un aer ciudat, de satisfacție, ca și cum ar fi așteptat ca ea să trădeze cel puțin un vag resentiment, iar acum le făcuse pe plac și le confirmase bănuielile în privința ei. Grace regreta deja chiar și această ușoară răbufnire. Doar că își dorea ca ei să plece. Acum – înainte ca Henry să ajungă și să-i vadă. Iar ei erau încă aici.

— Doamnă Sachs, i-a zis O'Rourke în cele din urmă, ne pare rău dacă v-am deranjat. Nu vreau să vă mai reținem. Aș vrea totuși să discutăm și cu soțul dumneavoastră, dacă e totul în regulă. E sus?

Grace se holba la ei. Din nou, pe nepregătite, s-a trezit proiectată în universul anilor 1950, când acești *bărbați* trebuiau să obțină aprobarea unui șef purtător de cromozom Y înainte s-o lase în pace, chestie care o scotea din minți. Dar tot ceea ce a reușit să spună a fost:

— De ce?

— E vreo problemă? a întrebat celălalt.

— Da, pentru că nu e aici. E la o conferință medicală. Dar chiar dacă ar fi fost aici, nu ar fi avut nici cea mai vagă idee despre cine vorbiți. Nici nu o cunoștea pe femeia aceasta.

— Serios? a zis primul, irlandezul. Nici prin intermediul școlii, ca dumneavoastră?

— Nu. Eu îl duc pe fiul meu la școală și tot eu îl iau.

O priveau amândoi încruntați.

— În fiecare zi? Soțul dumneavoastră nu-l duce niciodată? a întrebat Mendoza.

Grace aproape că a izbucnit în râs. În mod ciudat, și-a amintit de doi pacienți, soț și soție, care aveau o afacere pe care o începuseră și o conduceau împreună, în deplină armonie și succes. Totuși, când venea vorba despre casă și cei doi copii, femeia era întotdeauna singură. Ea trebuia să se asigure că taxele de școlarizare erau la zi și că nu rămâneau fără hârtie igienică, să țină evidența vaccinărilor și a impozitelor și să actualizeze pașapoartele pentru întreaga familie, să pregătească cina, când ajungea acasă, să facă programările pentru copii și să deretice prin bucătărie, în timp ce el se relaxa după o zi grea de muncă. În timpul ședințelor de terapie, amândoi reveneau constant asupra acestei situații înnebunitoare, încercând să pună în discuție și problemele legate de familia soțului, care îi sădise în minte ideile preconcepute despre cum ar trebui să fie viața de cuplu, și discutând totodată și despre experiența traumatizantă a soției, care-și pierduse de timpuriu tatăl. Au ajuns împreună la un set bine gândit de tabele și liste care să abordeze acest dezechilibru al responsabilităților. Au definit viziunea de ansamblu asupra vieții de familie, pe care o avea fiecare în parte, atât pentru ei, cât și pentru copiii lor. Iar apoi, într-o zi când soția îi explica soțului *de ce* nu era în regulă să programeze „o ieșire cu băieții” în aceeași seară cu „Dineul Primului Clopoțel”, bărbatul a experimentat unul dintre acele momente rare, dar de obicei iluminatoare, de revelație, pentru care psihoterapia este, pe bună dreptate, atât de lăudată. Într-o izbucnire de pură indignare, bărbatul s-a ridicat de pe canapea și s-a întors către soția, partenera de afaceri și mama copiilor săi, singura femeie pe care – după propriile lui cuvinte – o iubise vreodată, și i-a zis: „Tu n-ai să fii fericită până nu o să fac eu jumătate!”

Așa că poate era și ea puțin cam ipocrită. Sau poate că își dorea ca lucrurile să fie așa, să-l însoțească pe fiul ei la școală, să-l aștepte, să-l ducă la lecțiile de vioară, să nu împartă cu Jonathan niciun moment prețios din timpul petrecut cu Henry, cu toate că, în treacăt fie spus, el nu-i ceruse asta niciodată. În orice caz, de ce îi interesa pe ei treaba asta? Și de ce naiba conta?

— Ei bine… a zis ea cu un râs scurt, care i-a sunat forțat până și ei, poate că trăim vremuri moderne, și toate cele, dar mă îndoiesc că există vreo diferență față de ceea ce se întâmplă în școlile unde învață copiii voștri. Sunt comitetele de părinți și profesori sau celelalte organizații pline de tați?

Cei doi polițiști au avut un scurt schimb de priviri. Apoi cel care spusese că are doi copii a ridicat din umeri.

— Nu știu. Soția mea face toate astea.

Exact, s-a gândit Grace.

— Și totuși, e posibil să se fi întâlnit, nu? Soțul dumneavoastră și femeia aceasta. Doamna Alves?

Exact atunci a ajuns și Henry. A pășit cocârjat în hol, cu vioara la spate și ghiozdanul greu din piele lovindu-i-se de șold la fiecare pas; apoi ciudățenia faptului că niște oameni în carne și oase chiar stăteau pe acele scaune l-a făcut să se uite într-acolo. Lui Grace i-a stat inima-n loc, deși nu ar fi putut să spună exact de ce.

Fusese un băiat frumos și era pe cale să devină un bărbat frumos, deși acea transformare era încă amânată de un istm preadolescentin, părul abia ițit și ușor întunecat care i se zărea pe buza superioară. La fel ca Jonathan, avea părul negru și cârlionțat. La fel ca ea, avea osatura fină și gâtul lung. Și la fel ca ambii lui părinți, gândea mai mult decât vorbea.

— Mamă? a zis Henry.

— Bună, dragule, a răspuns ea automat.

Henry rămăsese pe loc, jucându-se cu cheia pe care o scosese din ghiozdan. *Copil cu cheia de gât,*

i-a venit ei în minte, deși el nu era propriu-zis genul de copil cu cheia de gât. Probabil că s-a gândit că ea era deja sus, așteptându-l, iar dacă nu ar fi fost nimeni, ar fi presupus că era pe drum, și așa ar fi și stat lucrurile – așa stătuseră, de fapt – până în momentul în care acești bărbați enervanți îi tăiaseră calea. Henry încă aștepta.

— Du-te sus, l-a îndemnat ea. O să vin și eu imediat.

După încă o pauză, îndeajuns de lungă ca să se înțeleagă că avea să fie necesară o explicație, s-a întors și a plecat, cu vioara bălăngănindu-i-se ușor în spinare. Cei doi bărbați nu au spus nimic până când ușa liftului nu s-a închis în urma lui.

— Câți ani are fiul dumneavoastră? a întrebat unul dintre ei.

— Henry are doisprezece ani.

— Ah, e distractiv la vârsta asta. E perioada în care intră în cameră și mai ies abia peste un deceniu.

Acest comentariu a servit ca un fel de semnal pentru cei doi bărbați. Au chicotit amândoi teatral, apoi unul dintre ei, O'Rourke, a clătinat din cap cu privirea ațintită în podea, ca și cum și-ar fi amintit de propriile activități respingătoare de la vârsta de doisprezece ani. Grace nu știa ce să facă, pe de-o parte, voia să-și apere fiul, care chiar începuse să se închidă în camera lui de câteva luni (de obicei ca să citească sau să exerseze la vioară), pe de altă parte, ar fi vrut pur și simplu să se ridice și să plece. Dar, desigur, nu a făcut niciuna, nici alta.

— Fiul dumneavoastră îl știa pe băiatul doamnei Alves? a zis Mendoza, luând-o pe nepregătite.

Grace și-a întors privirea către el.

— Cum îl cheamă pe băiat? l-a întrebat Mendoza pe O'Rourke.

— Miguel.

— Miguel, i-a repetat el lui Grace, de parcă ea nu s-ar fi aflat la un metru distanță de ei.

— Nu, normal că nu.

— De ce „normal”? a întrebat-o, încruntându-se la ea. E o școală mică, nu? Cel puțin, așa am citit pe site. De-aia e taxa atât de mare. Pentru atenția individuală? Cât costă școala, apropo? și-a întrebat partenerul.

Avea voie să plece? se întreba Grace. Aveai vreodată voie? Sau era ca atunci când vorbeai cu cineva din familia regală, iar conversația se încheia numai atunci când îți spuneau ei?

— El a zis că treizeci și opt de mii.

El? s-a mirat Grace în sinea ei.

— Ei drăcie! a exclamat Mendoza.

— Păi, a replicat O’Rourke, ai văzut cum arată locul ăla. Zici că e un conac.

Locul ăla, se gândea Grace enervată, fusese fondat în 1880 ca să educe copiii muncitorilor și ai imigranților. Locul ăla fusese prima școală privată din New York care a acceptat elevi de culoare și hispanici.

— Cum credeți că își permitea? a întrebat-o O’Rourke, serios din nou. Aveți vreo idee?

— Dacă am… a început Grace, ridicând din sprâncene. Vă referiți la doamna Alves? Cum am spus, abia ne cunoșteam. Nu cred că mi-ar fi făcut mie mărturisiri despre treburile ei financiare.

— Dar ce vreau să spun e că nu era o doamnă bogată. Soțul… cu ce se ocupa?

Întrebarea asta era pentru O’Rourke.

— Tipograf, i-a răspuns acesta. Are o tipografie în centru. Adică, pe lângă Wall Street.

Deși nu și-ar fi dorit, Grace a fost uimită, apoi rușinată de propria uimire. Ce își imaginase? Că soțul Malagăi Alves împărțea fluturași publicitari pe Fifth Avenue, anunțând o lichidare de stoc la o expoziție de „mărci faimoase” intrată în faliment? Doar pentru că fiul lor beneficia de o bursă socială însemna automat că tatăl era sărac? Nu avea și familia Alves dreptul să creadă în propriul vis american?

— Mă gândesc că e posibil, a zis ea cu mult tact, ca Miguel să fi avut o bursă. Școala noastră are de multă vreme un program de burse. De fapt, dacă nu mă înșel, și nu cred că mă înșel, Rearden acordă un număr mai mare de burse pentru elevi decât oricare altă școală privată din Manhattan.

Dumnezeule, i-a trecut imediat prin minte. *Sper că e adevărat* Unde citise asta? În *New York Times,* probabil, dar când? Poate că, între timp, cei de la Dalton sau Trinity îi depășiseră.

— În orice caz, ceea ce voiam să spun prin faptul că fiul meu nu-l cunoaște pe băiatul doamnei Alves e că probabil un elev de clasa a șaptea nu are prea multe de împărțit cu unul dintr-a patra – și asta în nicio școală. E posibil să fi trecut pe lângă el pe coridor sau ceva de genul ăsta, dar nu avea de unde să-l știe. Uitați cum facem, a adăugat ea și s-a ridicat în picioare, temându-se ca nu cumva și acest gest mărunt să fie perceput ca o transgresiune. O să-l întreb. Dacă mă înșel, vă dau un telefon să vă anunț. Aveți vreo carte de vizită? a întrebat și a întins mâna.

O'Rourke se holba la ea, dar Mendoza s-a ridicat și a scos portofelul. A extras o carte de vizită cam slinoasă, apoi a luat un pix și a tăiat ceva.

— Sunt vechi, i-a explicat el lui Grace, în timp ce îi dădea o carte de vizită. Primăria orașului New York a refuzat să comande altele noi. Acesta e numărul meu de mobil, a adăugat, indicându-l cu pixul albastru.

— Bine, vă mulțumesc, a răspuns ea automat și a întins mâna, cu un gest la fel de mecanic.

Era bucuroasă că putea să plece de acolo, dar cel care-i oferise cartea de vizită nu-i mai dădea odată drumul la mână.

— Hei. Știu că vreți să-l protejați, i-a spus, dând ușor capul pe spate, cu bărbia săltând în sus și ochii înălțați pentru o clipă spre tavanul din hol.

Instinctiv, Grace a privit și ea în sus și a înțeles: vorbea de Henry. Evident că voia să-l protejeze!

— Știu că vreți să faceți asta, a insistat detectivul, cu o expresie ciudat de amabilă. Dar nu ar trebui. O să complice mai rău lucrurile.

Grace se uita fix la el. Încă îi ținea mâna prinsă în palma lui mare, și nu putea să plece fără ea. *Oare pot să mă smulg din strânsoare?* i-a trecut ei prin minte. Apoi: *Despre ce dracului vorbești?*

8. CINEVA TOCMAI I-A TRIMIS SOȚULUI TĂU UN E-MAIL

Era foarte furioasă. Într-atât de furioasă încât a avut nevoie de fiecare secundă în care liftul a urcat până la etajul șase ca să se calmeze, cel puțin cât să-și dea seama că organismul ei nu suferea o cădere propriu-zisă, fizică, ce ar fi necesitat îngrijiri propriu-zise, fizice și medicale, ci că era pur și simplu incredibil de furioasă. Liftul avea o oglindă în care refuza să privească, de frică să nu dea ochii cu acea versiune a ei palidă și înverșunată, așa că s-a concentrat asupra tavanului din pal nefinisat, încleștând din maxilare ca și cum ar fi mestecat ceva tare, care nu voia deloc să se descompună.

Totuși, ceva părea s-o acapareze, umplând tot spațiul acela închis. *Cum și-au permis?* și-a repetat ea de mai multe ori în minte, în timp ce liftul urca. Dar: cum și-au permis… *ce,* mai exact? Nu fusese acuzată de nimic mai necinstit decât că, poate, la școala fiului ei, se arătase nu foarte primitoare, în calitate de părinte și membră a comitetului, față de o nouă mămică, în mod evident mai puțin înstărită decât celelalte, care s-a întâmplat să fie, la un moment dat și după o răsturnare de situație cu totul

și cu totul imprevizibilă, omorâtă. Dar de ce să o tragă la răspundere pe Grace din cauza asta? De ce să nu îi ia la întrebări pe părinții elevilor dintr-a patra sau să o plimbe pe șefa comitetului de părinți al clasei prin Park Avenue și s-o lege la stâlpul infamiei, dacă își doreau să dea un exemplu? *Care era problema lor?*

Partea cea mai rea, se gândea ea în timp ce vâra cheia în ușa de la intrare, era că nu avea pe cine să-și verse toată furia. Prefera, în astfel de împrejurări care o scoteau din sărite, să dispună de mijloace clare de redresare. De exemplu, dacă îți găseai mașina cu roata blocată sau dacă n-o mai găseai deloc pentru că fusese ridicată, te enervai, desigur, dar cel puțin știai unde să te duci și la cine să țipi. Părinții odioși ai unor copii odioși din clasa lui Henry puteau fi tratați cu indiferență, ceea ce însemna că nu mai era nevoită să se prefacă de atunci înainte că îi place sau să socializeze cu ei la evenimentele legate de școală. Magazinele cu vânzători nepoliticoși și restaurantele necorespunzătoare puteau fi ocolite pe viitor – în New York, nimeni nu deținea monopol pe nimic, chestie care era folositoare; chiar și localul cel mai la modă astăzi, unde nici nu reușeai să prinzi o masă, avea să fie înlocuit, într-o săptămână sau două, de un altul. (Singura excepție pe care o întâlnise o constituiau admiterile la școlile private, dar lui Henry îi fusese rezervat, încă de la vârsta de trei ani, un loc în promoția 2019 de la Rearden, ceea ce în Manhattan echivala cu a fi „asigurat pe viață", cel puțin din punct de vedere educațional.) Dar ce se întâmpla acum era diferit – deoarece ea, fără îndoială, sprijinea poliția, la fel ca oricare alt cetățean care respectă legea, mai cu seamă după 11 septembrie, când lumea lor se prăbușise în flăcări. Era înnebunitor.

Și chiar dacă ar fi identificat o cale prin care să-și exprime nemulțumirea, ce motiv de nemulțumire ar fi putut avea? Faptul că doi

detectivi, destul de politicoși de altfel, care încercau să ajungă la o concluzie cu privire la o crimă îngrozitoare, teribilă, ce lăsase doi copii fără mamă, și să-l prindă pe vinovat (normal că era un bărbat), veniseră la ea acasă și îi puseseră niște întrebări? Nu era nimic din ce nu vedeai în *Lege și ordine.* Nu era nimic.

Se întreba, în timp ce-și lăsa geanta pe măsuța din hol, auzind ușa de la frigider deschizându-se în bucătărie (Henry își luase sucul de portocale, cum făcea de fiecare dată când ajungea acasă de la școală), dacă ar trebui să-l sune pe Jonathan. Era în regulă să i se plângă lui Jonathan, evident, dar probabil că ar fi prea egoistă dacă l-ar deranja de la conferință cu un asemenea motiv. Pe lângă asta, în lumea lui, aceea a copiilor care mor, la cât de multă empatie s-ar putea aștepta pentru o necunoscută moartă, darămite pentru ea însăși, o cunoștință îndepărtată, și doar vag afectată, a femeii ucise? Ar fi fost puțin contrariat, știa asta, de faptul că doi detectivi o îndemnaseră să nu-l mai protejeze pe băiatul lor de doisprezece ani. Nu – mai mult decât contrariat.

Să-l protejeze față de ce? ar fi întrebat el, iar ea își imagina felul în care schimbările lui de dispoziție ar putea fi urmărite pe hârtia specială pe care un electrocardiograf marca undele urcând și coborând brusc.

Să-l protejeze de… vestea privind moartea mamei unui elev de clasa a patra pe care Henry nu-l văzuse niciodată sau cel puțin nu știa cum îl cheamă? *Știu că vreți să-l protejați.* Ar fi fost ceva de tot hazul, atâta doar că el – irlandezul sau celălalt – chiar a putut să spună așa ceva.

Poate că ar fi trebuit să-l sune pe Robert Conover și să țipe la el, dar nu era foarte sigură dacă directorul făcuse ceva, în afară de faptul că trimisese un e-mail foarte stupid. Numai *asta,* și era destul de rău, ce-i drept. Totuși, fusese nevoit să facă ceva, să spună ceva: ar fi fost neplăcut să

nu încerce să controleze felul în care aveau să se desfășoare evenimentele. Iar mulți oameni scriau prost, chiar și directorii de școală, ajungând să spună lucruri inutile (sau stupide), față de ceea ce își propuseseră inițial să transmită. Sau poate că ar fi trebuit să țipe la Sally, pentru că ea – ca președintă a comitetului de binefacere – îi dăduse numele ei poliției, sau pentru că era în general o persoană neplăcută. Poate că ar fi trebuit să țipe la tatăl ei.

În general, Grace nu țipa la nimeni, cu atât mai puțin la tatăl ei, care îi spusese de mult că nu avea de gând să discute decât cu eul ei cel mai calm și mai rațional, cel pe care îl instruise și pentru educarea căruia plătise și ale cărui comentarii acerbe și inteligente erau mai mult decât bine-venite. Grace nu era capricioasă sau emoțională din fire, ceea ce era nemaipomenit, dar, ca orice femeie, trecuse și ea prin adolescență, când avusese anumite episoade provocate de unele extravaganțe hormonale și făcuse câteva scene în restaurante și în fața prietenilor vechi ai părinților ei. Aceste incidente avuseseră, își dădea și ea seama, niște repercusiuni ireversibile asupra sensibilităților tatălui ei. Mai bine că fusese singură la părinți.

Totuși, în felul lui, el nu șovăise niciodată în devotamentul patern. Chiar și după moartea mamei sale (care avusese loc după ce ea – practic – plecase de acasă), chiar și după ce se recăsătorise, nu își dăduse niciodată jos acea robă a autorității paterne pe care o îmbrăcase atunci când devenise tată, în acel stil de tipul „undeva departe de sala de nașteri”, prin care bărbații deveneau pe vremuri tați. Aveau, credea ea, o relație bună, dacă asta însemna că se vedeau destul de frecvent și îi spunea că arată bine și că e de acord cu soțul pe care și l-a ales, cu copilul pe care l-a crescut, poate chiar era și mândru de ceea ce realizase ea din punct de vedere profesional. Niciunul dintre ei nu

manifesta efuziuni sentimentale față de celălalt, ceea ce era bine. Existau și anumite ritualuri pe care se bazau amândoi, cum ar fi întâlnirile săptămânale la cină, în noul apartament pe care el îl împărțea cu noua lui soție – cea pe care Grace o considera (cu maliționitate?) tot „nouă”, chiar și după optsprezece ani. (Aceste mese avuseseră loc la început în serile de vineri, din respect pentru superioritatea originilor evreiești ale Evei, iar mai târziu în alte seri, din respect pentru imposibilitatea ei și a lui Jonathan de a se conforma programului impus de originile mai susmenționate, la care se adăuga și faptul că fiica și fiul Evei nu mai reușeau să arate curtoazia necesară față de acea imposibilitate.)

Acum, că Grace se gândise la tatăl ei, simțea efectiv nevoia să-l sune. Trebuia să-l sune pe el sau pe Eva, în orice caz, ca să confirme pentru seara următoare. Dar nu o făcuse încă pentru că nu știa dacă Jonathan avea să se întoarcă la timp din Cleveland.

Henry a venit la ea, ținând în mână un baton de cereale, dintr-acelea comercializate ca fiind sănătoase, dar în realitate la fel de pline de zahăr ca toate celelalte produse de la raionul de dulciuri.

— Bună, i-a zis ea.

Henry a salutat-o și el din cap. Apoi s-a uitat către ușa camerei lui, iar ea și-a dat seama că părea să-i stea în cale.

— Ai ajuns cu bine, da? l-a întrebat ea.

— Cine erau tipii ăia? a zis el, trecând direct la subiect.

— Erau de la poliție. Nu s-a întâmplat nimic.

Stătea pe loc, cu batonul de cereale în mâna întinsă, nemișcată, precum vulturul de pe sigiliul american, ținând între gheare ramura de măslin și săgețile. S-a încruntat la ea, pe sub bretonul mult prea lung.

— Cum adică, nu s-a întâmplat nimic?

— Ai auzit despre băieţelul de la şcoală? A cărui mamă a murit?

— Da, a încuviinţat Henry. Dar de ce îţi puneau ţie întrebări despre asta?

Grace a ridicat din umeri. Spera că în felul ăsta ar transmite o anumită detaşare. Îşi dorea să pară cât mai detaşată.

— Mama lui era în comitetul de binefacere cu mine, pentru strângerea de fonduri de săptămâna trecută. Dar abia dacă o cunoşteam. Cred că am vorbit o singură dată, la una din întruniri. Nu am avut cu ce să-i ajut.

— Cine e a omorât-o? a întrebat el, luând-o prin surprindere.

Apoi şi-a dat seama: *Probabil să se gândeşte că ceea ce i s-a întâmplat Malagăi Alves ar putea să i se întâmple şi mamei sale.* Fusese dintotdeauna puţin cam sperios. Avea coşmaruri după ce vedea imagini înfricoşătoare, chiar şi desene animate, când era mai mic. În tabăra de vară, le spusese consilierul, aştepta până când alţi băieţi se duceau la toalete, în spatele cabanei din pădure, şi mergea împreună cu ei, ca să nu se ducă singur. Chiar şi acum voia să afle mereu unde era mama lui. Ştia că la un moment dat lucrurile aveau să se mai schimbe, dar oricum, aşa părea să fie el din fire.

— Dragule, i-a zis, o să afle ei. E îngrozitor ce s-a întâmplat, dar poliţia o să-i dea de capăt. Nu trebuie să-ţi faci griji.

Ştiu că vreţi să-l protejaţi, şi-a amintit ea.

Normal că voia. Asta îi spunea datoria. *Şi* instinctul, mulţumesc foarte mult. Apoi a încercat să nu se mai gândească la cei doi. Bărbaţii aceia îngrozitori, puşi pe iscodit.

Henry a încuviinţat din cap. Părea slab – tras la faţă, s-a gândit ea, sau poate că trăsăturile feţei i se schimbaseră. Forma capului se modifică pe măsură ce copilul creşte, iar maxilarul, pometii şi arcadele se poziţionează şi repoziţionează. Oasele pometilor lui Henry păreau să fie puţin mai proeminente,

reliefându-se ușor prin piele și proiectând câte o umbră pe fiecare obraz. Avea să fie frumos, la fel ca tatăl său, chiar dacă, de fapt, semăna foarte puțin cu el. Avea să semene, și-a dat dintr-odată seama, cu tatăl ei.

— Unde-i tata? a întrebat-o el.

— În Cleveland. Cred că vine mâine. Ție ți-a spus cumva când se întoarce?

Apoi i s-a părut bizar că l-a întrebat pe fiul ei când urma să i se întoarcă soțul acasă. Dar era prea târziu să-și retragă cuvintele.

— Nu. Nu mi-a spus. Adică, nici nu mi-a spus unde se duce.

— Sper să ajungă la timp pentru întâlnirea cu bunicul și Eva.

Henry n-a zis nimic. Îi plăcea de Eva, care – dacă nu se producea pe viitor vreo schimbare majoră în viața și psihicul mamei lui Jonathan – era singura bunică pe care urma să o aibă.

Ambii părinți ai lui Jonathan petrecuseră ani întregi îngropați în viciile lor neasumate (Naomi era alcoolică, îi spusese Jonathan, iar David nu stătuse nicio zi fără Valium, încă din anii ’70) și în dorința lor de a-l răsfăța pe fratele mai mic al lui Jonathan, un netrebnic care nu reușise nici să termine facultatea, nici să se țină de vreo slujbă și care locuia în subsolul părinților lui, monopolizând atenția și resursele lor financiare. Cu siguranță, ei nu înțeleseseră niciodată ambițiile lui Jonathan, iar dorința lui de a se implica în viețile altor oameni, mai ales ale unor oameni aflați în situații extrem de dificile, pur și simplu îi îngrozea. Locuiau încă în Roslyn, dar puteau la fel de bine să fi locuit pe Lună. Henry nu-l mai văzuse pe niciunul dintre ei de când era mic.

Chiar și ea petrecuse foarte puțin timp cu familia lui Jonathan. Avusese loc o primă întâlnire formală, o ieșire stânjenitoare în oraș, cu o cină bizară la un restaurant chinezesc, urmată de un soi de marș forțat până la Rockefeller Center, ca să

vadă pomul de Crăciun, și de o conversație extrem de prudentă. Niciunul dintre părinții lui nu venise la nuntă. (Numai fratele și-a făcut apariția, a stat undeva în spatele grupului restrâns, adunat pe colina din spatele casei din Connecticut, și a plecat, la un moment dat în timpul petrecerii, fără să-și ia rămas-bun.) După asta, s-a mai văzut doar de câteva ori cu părinții lui, odată cu prilejul unei vizite tensionate la spitalul din Lenox Hill, a doua zi după nașterea lui Henry, când cei doi au venit – nu a uitat niciodată acest detaliu – cu o pătură veche, lucrată manual, fără doar și poate, dar cu cel puțin un deceniu, dacă nu chiar două, în urmă. Pentru ei o fi având vreo însemnătate, presupunea ea, dar gestul lor atât de obtuz o scandalizase. Nu, nu avea de gând să-și învelească bebelușul drag și îndelung așteptat cu o pătură ponosită, mirositoare, pe care poate că cei doi o cumpăraseră de la un târg de vechituri sau un magazin second-hand. Cu acordul lui Jonathan, o aruncase în coșul de gunoi din camera ei de spital.

Niciunul dintre ei – tată, mamă sau frate mai mic – nu s-a arătat vreodată cu adevărat interesat de Grace (chestie care, până la urmă, nu era chiar o problemă) sau, mai apoi, de Henry. Înțelegea acum că Jonathan, care fusese un copil foarte inteligent și ambițios, s-a realizat singur, după propria viziune, și asta încă de la o vârstă foarte fragedă, ceea ce Grace considera a fi un adevărat act de eroism. Era cu mult mai mult decât ceea ce făcuse ea. Poate că nici părinții săi nu dăduseră dovadă de o afecțiune demonstrativă, dar o făcuseră întotdeauna să se simtă apreciată și prețuită și îi insuflaseră foarte clar ideea că trebuia să se miște în lume, să capete o educație, să se intereseze de alți oameni și să-și facă simțită prezența. Jonathan a trebuit să-și dea seama singur de toate astea: fără îndrumare, fără sprijin, aproape ignorat. Nu îi părea rău pentru el, fiindcă nici el nu avea regrete,

în schimb îi părea rău pentru Henry, care merita să aibă cel puțin o bunică adevărată.

— Cum e tema pentru acasă? l-a întrebat pe Henry.

— Merge. Am făcut câte ceva în sala de lectură. Doar că am o lucrare de control.

— Ai nevoie de ajutor?

— Poate mai târziu. Trebuie să învăț înainte. Putem să comandăm de la Pig Heaven la cină?

Pig Heaven era localul lor preferat de unde își comandau de mâncare în serile când erau doar ei doi. Jonathan nu era nicidecum religios, doar că nu-i prea plăcea mâncarea chinezească. Nu le spuseseră tatălui ei și Evei despre Pig Heaven.

— Nup. Am luat cotlete de miel.

— Aa. Super.

Grace s-a dus la bucătărie ca să pregătească cina. Henry s-a dus în camera lui, probabil ca să învețe. Dând pe gât jumătate de pahar de Chardonay de la rece, ea și-a alungat din minte și ultimul gând ostil față de cei doi bărbați din hol, după care a scos oala sub presiune, ca să fiarbă conopida. După ce a așezat oala pe foc, a asezonat cotletele de miel și a pus o mână de salată în uscătorul special, și-a revenit îndeajuns ca să-l mai sune o dată pe Jonathan, dar, din nou, a intrat direct căsuța vocală. I-a lăsat un mesaj scurt în care îl ruga să-i telefoneze, apoi l-a sunat pe tatăl ei, iar în difuzor s-a auzit țârâitul acela obosit despre care știai sigur că data din era predigitală a robotului telefonic, fiind urmat de o voce înregistrată neclar și de un semnal sonor prelung.

Dar apoi a răspuns Eva.

— A-lhoo! a spus, și din felul în care a sunat întrebarea îți dădeai seama că habar n-avea cine era la celălalt capăt al firului.

Nici vorbă de identificator de apel, de DVR sau de computer în casa tatălui ei. Atât el, cât și mama ei vitregă se opriseră cu progresul tehnologic undeva la telefonul cu taste și la casetele video

(mulțumindu-se cu înregistrările din colecția *Masterpiece Theatre* din anii ’80). Aveau amândoi telefoane mobile, întrucât Grace și copiii Evei insistaseră asupra acestui aspect, dar fiecare telefon avea o bucată de hârtie lipită pe spate, cu instrucțiuni de folosire și numerele importante. Știa că nu trebuie să-l sune pe tatăl ei pe mobil, și nici ea nu primise vreodată vreun apel de la acel număr.

— Bună, Eva, sunt Grace.

— Ah, Grace, a zis Eva, cu o voce care nu trăda neapărat dezamăgirea, cât mai degrabă confirmarea unei dezamăgiri anterioare. Tatăl tău e plecat.

— Ce mai faci, ești bine? a întrebat-o Grace, urmând scenariul obișnuit.

Cu Eva, care adusese cu ea toate formalitățile vieții antebelice prospere alături de părinții ei, la Viena, în viața ei postbelică, dar la fel de prosperă, în New York, trebuia să comunici conform anumitor reguli. Ar fi putut fi – dacă și-ar fi propus vreodată să aibă o meserie – un excelent instructor militar.

— Da, foarte bine. Veniți mâine la cină, nu?

— Da, abia așteptăm. Nu știu sigur dacă Jonathan o să ajungă la timp.

Și acest mărunt factor iritant a fost de ajuns ca s-o stârnească.

— Cum adică „nu știi”?

— E în Cleveland, la o conferință medicală.

— Așa?

— Și nu știu precis la ce oră ajunge avionul lui.

Pentru Eva, până și asta era ceva scandalos. Faptul că nu știa sigur în ce *zi* trebuia să se întoarcă ar fi fost cu totul de neînțeles. Eva pur și simplu nu pricepea cum era cu putință ca viața unei soții să nu graviteze în jurul nevoilor soțului ei. Realitatea vieții de familie a lui Grace, cu răspunderile și programul ei încărcat, cu angajamentele necesare (desigur, Eva fusese pusă

la curent cu cartea ce urma să apară, cu turneul de prezentare și aparițiile în presă, dar oare înțelegea ceva din toate astea?), fără a mai socoti faptul că incertitudinile implicite ale vieții de medic, care necesitau juxtapunerea unor obligații sociale atunci când niște oameni în carne și oase se îmbolnăveau dintr-odată, vizibil și acut, erau atât de dezagreabile pentru Eva, încât de obicei evita cu totul orice discuție pe această temă.

— Nu înțeleg, a zis Eva. Nu ai cum să afli? E prea greu să dai un telefon?

Lui Grace, Eva îi părea a fi într-o antiteză absolută cu imaginea clasică a mamei imigrante. Prin tradiție și indiferent de etnicitate, mama imigrantă era femeia aceea care putea să întindă de gulașul, de pastele sau de friptura ei așa încât să îți poți aduce prietenii în vizită. Eva ținuse dintotdeauna o casă frumoasă, dar profund neprimitoare. Mama lui Grace, mama ei adevărată, nu fusese o bucătăreasă prea bună, dar cel puțin te făcea să te simți că se bucură să te vadă atunci când întindea pe masă castroanele cu supa delicioasă, preparată de bucătăreasa ei de origine dominicană. Eva, pe de altă parte, organiza niște mese excelente și meticuloase, dar mâncarea bună fără o primire pe măsură nu îți dădea o senzație îndeajuns de primitoare.

— Am tot încercat, a replicat, jalnic, Grace. De ce să nu spunem că o să fim noi trei și, desigur, că o să te anunț dacă se schimbă ceva? E mai bine să fie mai mult, decât mai puțin, nu-i așa?

Ar fi putut la fel de bine s-o întrebe dacă n-ar fi trebuit să depoziteze mai mult gunoi în frigider.

— E un lucru îngrozitor ce s-a întâmplat la școala lui Henry, a zis deodată Eva, iar virajul brusc în conversație a surprins-o atât de tare pe Grace, încât nu a reușit să înțeleagă imediat ce încerca să-i spună mama ei vitregă.

— La școală? a șovăit ea.

Tocmai tăia tulpina conopidei, când s-a oprit brusc, și a rămas cu cuțitul suspendat deasupra tocătorului.

— Unul dintre părinți, omorât. Tatăl tău m-a sunat de dimineață, de la muncă.

Ideea că tatăl ei aflase de moartea Malagăi Alves înaintea ei era în sine îngrijorătoare. Nu era chiar genul de om branșat, nici din punct de vedere personal, și nici tehnologic.

— Da, știu. E îngrozitor.

— O cunoșteai?

— Ah, nu. Sau da, dar foarte puțin. Părea să fie o persoană foarte plăcută.

Această ultimă replică i-a venit natural, ca o consecință firească a dictonului „Despre morți, numai de bine”. Deși nu păruse să fie o persoană deosebit de plăcută. Dar ce importanță mai avea acum?

Grace a pus conopida în oala sub presiune și a început să topească untul pentru rântaș. Îl obișnuise pe Henry să mănânce conopidă punând deasupra un sos de brânză, pe care vechea ei prietenă Vita o învățase să-l prepare, cu mult timp în urmă. Sosul de brânză era acum, din păcate, unul dintre puținele lucruri pe care Vita le lăsase în viața ei.

— Soțul e criminalul? a întrebat-o Eva, ca și cum Grace ar fi avut de unde să știe. De obicei e soțul.

— N-am nici cea mai vagă idee, a răspuns Grace. Sunt sigură că poliția face investigații.

De fapt, și-a zis în mintea ei, știu *că poliția face investigații.*

— Ce fel de bărbat o ucide pe mama copiilor săi? a spus Eva, iar Grace, care răzuia acum brânza deasupra tocătorului, a dat ochii peste cap.

Nu știu. Unul rău?

— E ceva îngrozitor, a răspuns, în schimb, Grace. Cum e șoldul lui tati? Îl mai supără?

Chiar și această întrebare, știa prea bine, încălca limitele simțului proprietății Evei, șoldurile soțului de optzeci și unu de ani fiind un subiect mult prea intim ca să poată fi discutat cu singurul său copil. Faptul că mai devreme sau mai târziu – probabil că mai devreme – urma să aibă nevoie de o proteză de șold, dacă nu chiar de două, nu făcea subiectul mai digerabil.

— E foarte bine. Nu se plânge din cauza asta.

Grace, simțind impasul, a încheiat discuția, promițând să confirme prezența lui Jonathan când primea un semn de la el. Apoi a pus cotletele de miel la grătar și a început să amestece făina cu untul deja topit.

După masă, când Henry s-a întors în camera lui să repete, iar ea a terminat de strâns, s-a dus în dormitor și a scos laptopul din geanta de piele în care îl ținea. Dormitorul, așa cum se puseseră de acord, fusese dintotdeauna un spațiu fără tehnologie, în afara CD playerului Bose pe care Jonathan îl ținea pe partea lui de pat. (Își păstra sutele de CD-uri în dulăpiorul de lângă pat, în bibliorafturi din piele aranjate cu meticulozitate pe categorii și apoi alfabetic, după numele artiștilor. Spre deosebire de mulți oameni care spun că ascultă „orice” muzică, dar nu ascultă de fapt decât rock, jazz sau blues, Jonathan avea gusturi muzicale atât de neobișnuit de variate, încât putea să aducă acasă o colecție de didgeridoo aborigen sau muzică barocă de cameră, odată cu ultimul album al lui Alison Krauss.) Grace nu era o luddită[19]. Gestiona atât viața ei, cât și pe cea a soțului (cel puțin latura non-profesională) și a fiului ei de pe iPhone, își scrisese cartea pe laptop, dar nu îi plăcea să fie asaltată de informație, cel puțin nu acasă. În lumea largă, era pur și simplu imposibil să scapi; produse și idei îi erau prezentate în mod constant, oriunde se uita și orice asculta, și chiar și postul național de radio renunțase să mai filtreze genul ăsta de informație,

lăsând astfel să se abată un șuvoi de anunțuri de sponsorizare din partea corporațiilor. Poate că nu împărtășea preferința soțului ei pentru didgeridoo („didgerinuu”, cum îi spusese odată Henry, care era de acord cu ea), dar cel puțin fondul acela sonor nu încerca să vândă ceva ce nu era.

Și totuși, dormitorul lor, cu pereții verzi, care păreau acoperiți de mușchi, cu draperiile roșii din pânză și patul Craftsman în care dormiseră cândva și părinții ei (saltea nouă, desigur!), încuraja alte forme de comunicare. Îi plăcea să se trezească acolo, mai ales înainte ca ziua să înceapă propriu-zis, când era încă întuneric afară, și să vadă conturul umărului osos al soțului ei, mișcându-se în ritmul respirației lui. Îi plăcea să se trezească seara atunci când Jonathan ajungea acasă, și să adoarmă din nou aproape de trupul lui cald, în acea stare de incertitudine stranie și maleabilă când nu își putea da seama dacă e trează sau visează încă: dragoste într-un climat liminal, alimentată de REM[20], de voluptate și de intimitatea matură a patului conjugal. Când Henry era mic, dormea acolo între ei doi, la început pentru că ea îl așeza acolo, cu foarte mare atenție, ca să se asigure, ca proaspătă mămică temătoare, că nu i se întâmpla ceva rău în timpul nopții, după care el începuse să vină și să se cațere singur în pat. Totuși, în scurt timp, Jonathan a insistat ca Henry să se mute de acolo în camera lui din capătul culoarului, ai cărei pereți îi ornase la un moment dat cu ajutorul unui șablon decorativ cu lună și stele, potrivit atât pentru fetițe, cât și pentru băieței, peste care însă se văruise demult. Cam în același timp, ea începuse să facă eforturi conștiente ca să personalizeze și dormitorul lor. În afară de pat, care îi plăcuse dintotdeauna, și de masa de toaletă, după care nu se dădea în vânt, dar pe care o păstrase fiindcă îi aducea aminte de mama ei, tot ceea ce data de pe vremea părinților ei fusese schimbat, de la parchetul neconvențional (păstrat

în stare perfectă, cel puțin, de mocheta bej care făcuse parte din copilăria ei) până la verdele fosforescent al pereților. Atunci când decoratoarea pe care o angajase a părut îngrozită de alegerea pe care o făcuse în privința materialului pentru perdele, Grace a concediat-o și a angajat o croitoreasă lipsită de opinii. Jonathan spusese că din partea lui nu conta, atât timp cât ea era fericită.

Da, era fericită. Era foarte fericită aici, în această cameră, aici, cu viața ei. Atât de fericită încât își permitea să le spună altor oameni cum să fie și ei fericiți. Nu fusese niciodată cea mai bogată sau cea mai frumoasă. Nu era nici cea mai norocoasă. Se mai gândea câteodată – nu foarte des, deoarece, chiar și după toți anii care trecuseră, simțea încă un puseu acut de tristețe – la copiii pe care ar mai fi putut să-i aibă, dar care nu au apărut niciodată pe lume. Se mai întindea uneori după telefon ca să o sune pe Vita și apoi se oprea, iar atunci simțea un soi de respingere care o năucea și o durea încă nespus, și asta pentru că nu reușise niciodată să înțeleagă de ce se încheiase prietenia lor. Încă îi era dor de mama ei. Dar, în majoritatea cazurilor, nu îi venea să creadă că trăia cu adevărat o asemenea viață, alături de un bărbat extraordinar și plin de compasiune, la care se uita și se gândea: *Al meu e,* ca și cum nu ar fi fost deja de atâta vreme, se gândea la copilul lor frumos și inteligent, la apartamentul în care fusese fiică, soție și mamă, toate la un loc. Adevărul gol-goluț era că fusese incredibil de norocoasă, pe când Malaga Alves, care îi revenise acum în minte – cum stătea așa întinsă în patul părinților ei, din dormitorul ei conjugal, în timp ce fiul ei își făcea temele, la adăpost, în camera lui din capătul holului – dusese o viață complet diferită față de a ei.

A deschis laptopul și a început să dea peste ceea ce toată lumea părea că știe deja. În mod previzibil, pe website-ul revistei *Times* nu apărea

nimic despre uciderea unei femei al cărei fiu învăța la una dintre cele mai bune școli private din Manhattan, dar în *News* și *Post* existau niște articole mici, cu frazări atât de similare, încât puteau să fie scrise de aceeași persoană. În versiunea celor de la *Post* se preciza:

Academia Rearden de pe Tony Upper East Side…

Sic! i-a trecut prin minte lui Grace.

…este în stare de șoc după moartea mamei unui elev din clasa a patra. Potrivit comunicatului emis de poliție, Miguel Alves, în vârstă de zece ani, s-a întors acasă și a găsit-o pe Malaga Alves, de treizeci și cinci de ani, moartă în apartamentul lor, devenit o baie de sânge.

„Baie de sânge”? s-a gândit ea. Ăsta era motivul pentru care nu mai citea nimic altceva în afară de *Times.*

În apartament se mai afla un copil mic, o fetiță de câteva luni, care nu a fost vătămată. Poliția nu a reușit să ia legătura cu soțul, Guillermo Alves, în vârstă de patruzeci și doi de ani, de origine Columbiană. Acesta este proprietarul uneia dintre cele mai vechi și mai de succes firme de producții tipografice din Districtul Financiar, Amsterdam Printing, de pe Broadway, numărul 110. Academia Rearden este una dintre cele mai bune școli pregătitoare din oraș, ai cărei elevi, după absolvire, ajung în mod curent la universități din Ivy League, la Stanford și MIT. Conform informațiilor noastre, taxele de școlarizare pentru Rearden ar fi undeva între 30.000 și 48.000 de dolari pe an, în funcție de clasa în care este elevul. Momentan, printre elevii de acolo se numără copiii titanului media Jonas Marshall Spenser și creatorul fondului de investiții Aegis, Nathan Friedberg.

Persoanele care dețin orice informații cu privire la acest caz sau la orice anchetă în desfășurare sunt rugate să sune la numărul 1-888-692-7233, pus la dispoziție de departamentul de poliție.

Și asta era tot. Nu aflai cine știe ce. Cu siguranță nu era ceva care să producă un scandal. Totuși, citise revista *New York* de îndeajuns de multe ori încât să-și dea seama că, cel puțin, nu aveau să abandoneze subiectul morții unui părinte de la Rearden, mai ales într-un apartament „devenit o baie de sânge". Chiar dacă se ajungea la concluzia că – și, să fim sinceri, asta se întâmpla în majoritatea cazurilor – columbianul Guillermo Alves, soțul care, surpriză! nu era de găsit, și-ar fi omorât soția, pentru oricare dintre motivele clasice, perpetue (gelozie, dependență, probleme financiare, adulter), perspectiva unei intrigi atât de specifice literaturii de consum, pe fundalul elitismului din Manhattan, era aproape irezistibilă.

În rest, nu mai era mare lucru, doar câteva lamentări inutile pe *Urban Baby* („Știe cineva ceva despre mămica de la Rearden, cea care a fost omorâtă?"). Căutând pe Google „Malaga Alves", obțineai rezultate la fel de minimaliste; Malaga era o persoană despre care editoarea J. Colton ar fi spus, fără doar și poate, că era „o prezență neglijabilă în mediul online". (Chiar și ea fusese „o prezență neglijabilă în mediul online" înainte ca J. Colton să-și pună mâinile virtuale pe ea. Acum avea și un site, un cont virgin de Twitter și o pagină de Facebook, toate, din fericire, administrate de o tânără din Carolina de Nord, angajată de editoare.) Uitându-se peste paginile cu rezultate de la Google, observând cum construcția „Malaga + Alves" se divide în cele două părți componente (**Malaga** Spania, **Malaga** Rodrigues, Celeste **Alves**, Închirieri **Malaga**/Jose **Alves** Agenție Vile în regim self-catering…), a constatat cu surprindere că simte o anumită validare a propriei detașări față de termenii căutării și de persoana nominal reprezentată. Nu știa pe nimeni cu numele de Malaga Rodrigues sau Celeste Alves. Nu fusese niciodată în Malaga, Spania, și chiar

dacă ar alege vreodată să meargă acolo, nu ar închiria o vilă în regim self-catering.

Desigur, soțul dispăruse deja de mult. Probabil că se întorsese în Columbia, lăsându-și copiii în urmă, ca un adevărat prinț ce era. Chiar și dacă l-ar fi găsit, probabil că n-ar fi putut să-l aducă în țară sau ar fi durat ani de zile. Nu avea să se facă nicicum dreptate, iar ceea ce urma să se întâmple cu copiii era greu de imaginat. Poate că fetiței avea să-i meargă bine, dacă ar fi fost adoptată sau măcar luată în plasament de familia potrivită, dar fiul, Miguel, nu avea cum să-și revină după ceea ce i se întâmplase. Era pierdut – absolut și iremediabil. Nu era nevoie să fii psiholog ca să-ți dai seama de asta. Nici măcar mamă nu trebuia să fii.

Cu acest gând, a simțit cum îi mai dispare nemulțumirea față de acei detectivi. Trebuia să fie frustrant să știi că persoana care, cel mai probabil, se făcea vinovată de uciderea victimei era deja inaccesibilă și probabil că urma să rămână așa, iar tot ceea ce mai puteau face ei acum era să se învârtă printre rămășițele vieții ei distruse, atacând fără sens tot ceea ce era periferic. „Doar apă, apă peste tot…/ Și noi n-avem ce bea”[21]. Acum, că punea problema așa, Grace și-ar fi dorit să le poată spune ceva, orice, care să-i ajute. Dar nu avea ce.

Dar cel mai mult și-ar fi dorit ca Jonathan să fie acolo. El, care era atât de priceput la toate nuanțele morții, ar ști ce să-i spună, cum să potolească acel vag sentiment de vinovăție pe care îl purta încă de la conversația cu Sylvia. (Dar de ce? Ce ar fi trebuit să facă, să intre cu forța în viața unei străine și s-o întrebe: „Nu ești cumva măritată cu un bărbat care e posibil să te omoare? Și dacă ești, nu ai cumva nevoie de ajutorul meu ca să-l părăsești?”) Ar fi vrut ca Jonathan să-și fi verificat deja mesajele. Sau să dea un telefon. Sau poate să nu se distanțeze chiar așa, complet, atunci când era plecat la genul ăsta de evenimente. Care mai era

rostul atâtor canale de comunicare dacă nu reușeai să te folosești de niciunul?

Ea, una, prefera telefonul. Era cel mai util mijloc de comunicare. Dar Jonathan se adaptase vremurilor, adoptând la început e-mailul și apoi mesajele-text. Ar putea să aibă mai mult noroc așa, a decis ea, intrând, de pe laptop, în contul de e-mail. Era modul de comunicare pe care îl foloseau pentru lucrurile mai puțin importante, pentru mesajele practice care nu aveau un impact semnificativ asupra vieții lor de familie, dar care erau foarte utile pentru un anumit tip de mementouri („Te rog să încerci să ajungi diseară până la ora șapte, știi cum se agită Eva dacă nu ne așezăm la timp la masă…") sau schimbări de program („Sunt cu un pacient și am ceva de rezolvat. Pot să-l duci tu pe Henry la lecțiile de vioară?"). Circumstanțele de față intrau în mod cert sub incidența e-mailului. A tastat adresa soțului ei, iar la subiect a trecut, cam jalnic: „Soție caută soț". Apoi a scris:

Dragule, vrei să mă suni? Trebuie să știu când te întorci ca să îi pot spune Măreței E. dacă ajungi mâine-seară sau nu. Încă o chestie: s-a întâmplat ceva la Rearden, care nu îl afectează pe Henry, dar, dacă îți vine să crezi, poliția a venit să discute cu mine. Foarte ciudat și destul de îngrozitor. A, și știi ce, azi am dat un interviu pentru revista *Today*! Te iubesc, G.

Apoi a dat clic pe *Send.*

Și a auzit sunetul acela, ca un plescăit tehnologic, o dată și încă o dată, și apoi încă o dată. Era un sunet care făcea parte din coloana sonoră a vieții ei, sau cel puțin din cea a căsniciei, pentru că așa stăteau lucrurile când erai măritată cu un medic, cel puțin genul de medic care avea – întotdeauna – pacienți în spital, iar părinții lor trebuiau să simtă că îl pot contacta oricând pe doctorul copilului lor bolnav, un sunet care, atunci când apărea, întrerupea cinele alături de Jonathan,

concertele, plimbările și somnul alături de Jonathan, ba chiar și partidele lor de amor: *clic/pleosc, clic/pleosc, clic/pleosc,* și apoi liniște. Ceea ce însemna: *Cineva tocmai i-a trimis soțului tău un e-mail.*

A privit către locul din care se auzea sunetul și a văzut doar noptiera familiară a soțului ei, cu lampa din ceramică (perechea celei pe care o avea ea), numărul de săptămâna trecută din *New Yorker,* un CD cu Bobby Short (*At Town Hall,* unul dintre preferatele lui) și una dintre nenumăratele perechi de ochelari pentru citit, care îi erau furnizate în mod regulat de către ea (ochelari dintr-aceia ieftini de la farmacie, deoarece îi pierdea sau strica mult prea des ca să își cumpere rame scumpe). Dar niciunul dintre aceste lucruri nu scosese sunetul ăla, iar ea îl auzise – știa sigur asta. Nu știa încă îndeajuns de mult încât să-i fie frică. De ce să îți fie frică de un sunet familiar, izvorât dintr-un loc familiar, chiar dacă nu avea niciun sens să îl auzi acolo?

Grace a pus laptopul deoparte. S-a ridicat încet din pat și a îngenuncheat lângă el, ignorând bubuitul ciudat care o copleșise brusc și cu atâta intensitate, încât și dacă creierul ei ar fi reușit să gândească normal și să producă vreun gând, cel mai probabil că nu l-ar fi auzit prin zgomotul acela infernal. A deschis ușa de la noptieră și a văzut numai obiectele cunoscute: trei bibliorafturi din piele, pline cu jazz și rock, pop vintage și „didgeri-nuu", plus câteva meniuri pentru livrări la domiciliu și un program împăturit de la ultimul recital al elevilor lui Vitaly Rosenbaum. Fusese o fantomă, o fantomă mecanică, neînsemnând nimic, în afară de faptul că, probabil, îi era dor de soțul ei și – de asta își dădea seama chiar acum – nu era foarte sigură că știa exact pe unde e. Totuși, dacă așa stăteau lucrurile, dacă era cu adevărat convinsă că își imaginase acel sunet, acel „clic/pleosc" care însemna *Cineva tocmai i-a trimis soțului tău un e-*

mail, atunci de ce întindea mâna spre unul dintre bibliorafturi, pentru ca apoi să-l dea la o parte ca să vadă ce se află în spatele lui, să vadă ceea ce nu era pregătită să vadă: telefonul lui Blackberry, înfiorător de familiar, cu semnalul luminos clipind într-o disperare mută pentru a avertiza în privința bateriei aproape descărcate și cu indicatorul verde pentru mesaje, care o anunța – ca și cum ar fi fost necesar – că cineva tocmai îi trimisese soțului ei un e-mail.

9. DAR CINE ASCULTĂ?

Sfârșitul lumii venea acum pe fundalul asurzitor al unei temeri vagi. A închis ușa noptierei, cu telefonul misterios înăuntru, trăgând zăvorul de parcă ar fi putut încerca să evadeze, apoi a rămas întinsă-n pat tot restul acelei nopți îngrozitoare, bâjbâind la marginea mlaștinii care se întindea la picioarele ei, fără să se avânte însă în mijlocul ei, și fiecare gând în parte era, din fericire, încă separat de celelalte, deși chiar și așa erau destul de rele: ceva despre Jonathan, altceva despre o femeie aproape necunoscută, care fusese ucisă, și ceva ce implica poliția. Henry s-a culcat în jurul orei zece, dar nu înainte de a veni pentru o îmbrățișare, pe care i-a oferit-o cu o falsă fericire, sperând că el nu avea să-și dea seama că tremura. După ore întregi, Grace încă nu reușise să adoarmă.

Existau câteva căi pe care ar fi putut să le urmeze, desigur. Putea să-l sune pe Roberston Sharp al III-lea (Jonathan îi zicea de ani buni Robertson Sharp-Ardeilea sau câteodată doar „Ardeiul”) și să-i explice că Jonathan – „atât de zăpăcit câteodată!” – și-a lăsat telefonul acasă sau poate că mai era cineva de la spital la acea conferință cu care ar fi putut să vorbească? Sau

putea să sune direct acolo, dacă și-ar da seama cum se numea exact și unde se ținea – „conferință pentru oncologi pediatri în Cleveland” nefiind o indicație tocmai precisă. Ar putea să-l sune și pe Stu Rosenfeld, care îi ținea locul când lipsea, dar asta ar fi fost ca și cum ar fi trimis un e-mail prin care să informeze pe toată lumea că soția lui Jonathan Sachs habar n-avea pe unde umbla soțul ei și își ieșise din minți.

Or, nu era cazul. Să-și iasă din minți.

Și totuși.

Revenea întruna asupra dimineții de luni, asupra discuțiilor lor obișnuite la cafea și micul dejun pentru Henry (singurul dintre ei care lua această masă), despre programul pentru ziua respectivă, care – abia dacă își mai amintea – presupusese, pentru ea, ședințe cu pacienții până la ora patru, apoi lecțiile de vioară ale lui Henry și o programare la dentist pentru Jonathan, ca să-și pună o coroană la dintele de jos pe care și-l spărsese cu un an în urmă, atunci când se împiedicase și căzuse pe scări, la spital. Parcă mai fusese vorba și despre niște planuri vagi pentru cină, iar unul dintre ei trebuia să cumpere ceva de pe drum? Cleveland, se gândea ea acum, revenind din nou și din nou asupra conversației lor, nu făcuse parte din planificarea zilei respective – doar dacă nu cumva el avusese de gând să plece mai târziu? După cina cu ei doi? Probabil, la un moment dat, hotărâse însă că era un plan prost, că cina acasă cu ei, deși reprezenta o ocazie destul de rară, nu justifica totuși un zbor târziu pentru o conferință care începea la prima oră în dimineața următoare? Poate că hotărâse asta brusc, verificase ce zboruri sunt disponibile și venise acasă în grabă ca să-și ia lucrurile, alegând să o sune mai târziu și să o informeze de schimbare. Și o contactase, într-adevăr, luni după-amiază, deși ea observase mesajul abia când își verificase telefonul, în holul întunecat al lui Vitaly Rosenbaum, unde îl aștepta

pe Henry să-și termine lecția, iar acesta și fusese, de fapt, motivul pentru care ea și Henry ajunseseră să ia cina la restaurantul cubanez de pe Broadway. Mesajul nu conținea nimic excepțional: „Mă îndrept către aeroport pentru conferința aceea. Nu-mi amintesc numele hotelului – e în geantă. Ne vedem cam în două zile. Te iubesc!” Nici măcar nu păstrase mesajul – de ce ar fi făcut-o? Plecase din oraș pentru câteva zile. Se ducea des la conferințe, iar acestea se țineau de obicei în orașe din Vestul Mijlociu, unde se aflau spitale importante, ca, de exemplu, Cleveland Clinic – din Ohio – sau Mayo Clinic – din… Minnesota? Nu le reținea întotdeauna cum trebuie, dar ce rost ar fi avut? Nu era ca și cum newyorkezii ar fi trebuit să meargă în altă parte pentru a beneficia de cele mai bune îngrijiri medicale. Pe lângă asta, el o suna pe ea sau ea pe el – și fie că era în China sau în imediata apropiere, suna la același număr de telefon și îi răspundea aceeași persoană – soțul ei.

Dar apoi Jonathan și-a uitat telefonul.

Sau nu, nu l-a uitat propriu-zis. Un lucru de care își dădea seama acum, cu un fel de claritate brutală, era că n-ar fi avut cum să-și uite telefonul în locul în care l-a găsit ea – înghesuit în spatele acelor bibliorafturi din dulăpiorul noptierei. Cineva nu putea să „uite” un lucru atât de important ca un telefon mobil într-un loc atât de inaccesibil.

Aceasta era ciudățenia asupra căreia tot revenea.

Desfășurătorul planurilor pentru ziua respectivă: bifat.

Schimbarea planurilor: bifat.

Telefon uitat din neatenție, după ce se grăbise să-i comunice schimbarea planurilor: nicio problemă.

Dar plasarea telefonului în dulăpiorul de la noptieră, undeva în spate de tot?

Nu avea niciun sens. Mai ales că lui îi *plăcea* să sune ca să anunțe că a ajuns. I-a spus cândva că

sunetul vocii ei, chiar și a versiunii aceleia profesionale pe care o folosea când răspundea la telefonul din cabinet, îl făcea să se simtă în siguranță și îl calma, iar asta o impresionase. Știa – știuse dintotdeauna – că, aproape din prima clipă în care se cunoscuseră, el o considerase ca fiind „adevărata" lui familie. Știa că ea îi oferise acel sentiment de protecție și apartenență care îi este atât de necesar unui copil, dar pe care el nu-l trăise niciodată în familia lui de origine. Faptul că el reușise să iasă dintr-un mediu atât de puțin promițător și să devină o persoană atât de complexă, de ambițioasă și de iubitoare îi spunea tot ce era necesar să știe despre felul lui de a fi.

Dar chiar în timp ce se gândea la asta, și-a adus aminte și de altceva. Sau de altcineva. O femeie care șezuse cu ani în urmă pe canapeaua din cabinetul ei – aceeași canapea de acum, dar într-un alt cabinet, primul pe care l-a avut în Manhattan, pe York Avenue, la sfârșitul anilor '80. De abia își încheiase studiile și scăpase de sub aripa sufocantă a Mamei Rose, iar femeia aceasta, pacienta aceasta… Grace nu-și mai aducea aminte cum o chema, dar își amintea de gâtul ei, lung și puternic, aproape de invidiat. Femeia venise singură, dar nu ca să vorbească despre ea. Voia să discute despre soțul ei, un avocat polonez care lucra ca asistent juridic și pe care-l întâlnise prima dată la o sală de fitness din cartier, apoi la cafeneaua ei preferată, unde, în timpul scurtei întâlniri de curtare, bărbatul i-a spus întreaga poveste a copilăriei lui îngrozitoare, un catalog al lipsurilor și abandonului care l-ar fi mișcat până și pe cel mai crunt mizantrop. Să ajungi la facultate, provenind, practic, dintr-o familie de analfabeți, apoi să emigrezi singur și fără niciun ban, doar cu o licență în drept care era inutilă în Statele Unite, apoi să rămâi ca să lucrezi pentru avocați mai tineri și mai puțin înzestrați decât tine, să trăiești într-un apartament îngrozitor, împărțit cu alții, de

fapt într-o garsonieră, în Queens, și să fii amenințat în permanență cu deportarea – era, într-adevăr, o poveste înfiorătoare. Asta până când ea l-a salvat, prin dragostea ei și prin căsătorie, la care s-au adăugat și strategiile menite să-i asigure sprijin juridic. Femeia aceea spusese ceva la un moment dat, atunci când Grace îi sugerase, cu multă băgare de seamă, că poate nu îl cunoștea pe acest bărbat atât de bine pe cât credea ea. *Uită-te de unde a venit și ce a ajuns,* îi spusese femeia aceea, iar mușchii gâtului ei frumos i se încordaseră vizibil din pricina resentimentelor. *Asta e tot ceea ce trebuie să știu.*

El nu venise la nicio ședință, și-a amintit Grace. Ca polonez, îi explicase femeia, pur și simplu nu credea în psihoterapie. Apoi și ea a încetat să mai vină. Câțiva ani mai târziu, Grace a văzut-o la Eli's pe Third, la raionul de brânzeturi, și a abordat-o cu mare grijă. Femeia locuia încă în același apartament mic, doar că acum își creștea singură fiica. Soțul polonez o părăsise imediat după ce născuse, adusese din țara lui natală o femeie pe care o cunoștea de dinainte de emigrare și se însurase cu ea. Mai înainte însă, angajase un asociat de la noua lui firmă de avocatură ca să-l reprezinte în procesul de divorț. Și da, reușise să-și asigure o înțelegere care să compenseze pentru suferința și durerea lui.

Grace stătea nemișcată.

O sirenă răsuna pe Park Avenue. Grace și-a tras o pătură peste umeri. Nu fusese în stare să-și deschidă din nou laptopul. Își imagina cum ar tasta cuvintele „pediatru", „Cleveland", „oncologie" și „conferință", dar cumva nu reușea să-și impună s-o facă. În plus, toată încurcătura asta avea să se lămurească într-un fel. Se lăsase prinsă într-un vârtej de anxietăți, atâta tot. Văzuse chestia asta de o sută de ori în cabinetul ei și da, câteodată era ceva. De obicei era ceva. Dar nu întotdeauna. Uneori nu era nimic.

Ba Grace chiar și-a amintit, aproape ușurată, că mai survenise o dată o situație asemănătoare, fără consecințe grave. Cu ani în urmă, când erau la începutul căsniciei lor, își aducea aminte – și într-adevăr, acea experiență i-a revenit dintr-odată în gând, o cuprinsese același puseu de panică, atât de lipsită de sens! – că mai existase un incident oarecum similar cu acesta, când trecuse o zi sau chiar două fără ca ea să știe exact unde era Jonathan. Era rezident în perioada aceea, și da, normal că rezidenții, cu gărzile lor nebunești de treizeci și șase de ore, dispăreau în spital pe parcursul acelor ore de imersiune completă, ieșind de acolo epuizați, zăpăciți și în general necomunicativi. Asta se întâmplase în vremurile de dinaintea omniprezentelor telefoane mobile, iar pe atunci, când dispăreai, dispăreai cu totul: fără semnale intermitente pe radar, fără vreo potecă de firimituri în pădure. Ce ironie, se gândea ea, că era, poate, mai bine pentru toată lumea pe vremea aceea, când nu aveai cum să iei legătura cu cineva. Nu ar fi vrut niciodată ca Henry să umble fără telefon – sincer, dacă ar fi fost după ea (și dacă ar fi fost măcar posibil!), i-ar fi implantat un GPS –, dar nu păruse la fel de îngrozitor cu cincisprezece ani în urmă când Jonathan dispăruse pentru câteva zile, fără să răspundă la mesajele pe care i le lăsase inițial la spital, iar apoi pe robotul telefonic. Erau proaspăt căsătoriți în anul acela și amândoi lucrau înfiorător de mult, așa că i-a luat ceva timp până să-și dea seama că habar n-avea, pur și simplu, unde era. Credea că îi știa programul de ture și când trebuia să vină împleticindu-se în apartamentul lor neprimitor de pe 65th Street și să se prăbușească în patul lor dublu din dormitor, dar când a văzut că nu apare, și-a petrecut cea mai mare parte a zilei chinuită de incertitudini și, în rest, trimițând mesaje. Oare ținuse locul altcuiva, luându-și în cârcă o altă tură pe lângă cea pe care o terminase? Poate că fusese mult prea obosit ca să

ajungă acasă și se culcase într-una dintre camerele de la spital, amenajate după cazul dezastruos al adolescentei Libby Zion, al cărei deces fusese pus – pe bună dreptate sau nu – pe seama unui rezident extrem de nedormit. Ca o ironie, deși pe atunci existau mai puține moduri în care puteau să comunice unul cu celălalt, îi fusese mult mai ușor să se convingă că totul era în regulă. Pusese stăpânire pe ea o senzație constantă, persistentă, care-i distrăgea atenția și-i redirecționa gândurile, oricare ar fi fost acestea pe atunci. (Oare la ce se gândea în zilele acelea, înainte să fi avut un copil? La evenimentele de zi cu zi? La ce să gătească pentru cină?) Toată treaba aceea fusese destul de neplăcută, dar în niciun caz ca acum. Acum era ca o infiltrare, tot mai adâncă, mai asurzitoare și mai penetrantă, a unui lucru pe care refuza să-l numească. Dar i se părea că era ceva foarte, foarte rău.

Cât timp ținuse data trecută? O zi și o noapte, apoi încă o zi și mare parte din a treia, până când pur și simplu a venit acasă, culmea, destul de vesel. Fusese atât de fericită să-l vadă. Pe unde umblase? l-a întrebat ea. A mai luat o tură?

Da.

Rămăsese într-una dintre camerele de odihnă pentru rezidenți?

Da, i-a zis el. Așa făcuse.

Nu primise mesajele ei?

Mesajele? Pare-se că nu. Se știa că nu te puteai baza pe biroul de informații al spitalului. Într-adevăr, practic și asta cădea în sarcina lor, dar era atât de jos pe lista cu lucruri urgente de comunicat într-un imens spital oncologic, încât trebuia să te aștepți că aveau să se strecoare și numeroase scăpări. Și da, mai devreme în timpul zilei luase fișa automată de la serviciul lui, unde era trecut numărul ei, dar până atunci știa deja că urmează să ajungă acasă în câteva ore și nu a mai vrut să o trezească.

Dar *de ce* nu a sunat-o cu mult înainte de asta? De ce nu a anunțat-o ce se întâmplase? Nu și-a dat seama că o să se îngrijoreze?

Dar ce motiv de îngrijorare ar fi avut? se interesase Jonathan. Doar nu el avea cancer. Doar nu era vreunul dintre copiii de la spital, injectați cu otravă, în timp ce părinții lor îi priveau plângând.

Desigur, se simțise oribil. Și normal că îi era rușine că avusese o asemenea reacție de panică necontrolată, exagerată. Și ce dacă nu o sunase la fiecare secundă? Era ocupat. Trebuia să aibă grijă de copilașii aceia bolnavi din spital. Pentru asta îl alesese, nu-i așa? Și apoi, de ce se speriase în asemenea hal? Dacă s-ar fi întâmplat ceva îngrozitor – dacă, de exemplu, s-ar fi prăbușit dintr-odată, răpus de cine știe ce oroare (atac de cord! atac cerebral! tumoare pe creier!) – cineva, un coleg sau poate chiar unul dintre operatorii aceia atât de ocupați de la biroul de informații, ar fi făcut un efort să ia legătura cu ea. Nu o contactase nimeni, *ergo,* nimic îngrozitor nu se întâmplase cu soțul ei, *ergo,* se comporta irațional.

Își dorea să se poată baza pe aceeași logică și în clipa de față.

În clipa de față, însă, era atât de preocupată de ideea că se mai întâmplase și înainte și că nu însemnase nimic, încât omitea cu totul din vedere tocmai însemnătatea faptului că se mai întâmplase și înainte. Iar dacă o pacientă ar fi făcut așa ceva în prezența ei, Grace i-ar fi subliniat cu siguranță acest lucru.

Nu îi trecuse niciodată prin cap că Jonathan ar putea să o părăsească. Niciodată. Nici cu ani în urmă, în acele trei zile (și nopți) de chin, pe care și-l provocase singură. Nici acum. De fapt, nici măcar o dată din prima clipă în care se întâlniseră, iar ea oftase de ușurare, dorință și recunoaștere, în subsolul căminului Facultății de Medicină de la Harvard. Cu mult timp în urmă, o pacientă îi descrisese gândurile ei atunci când se întâlnise

pentru prima oară cu viitorul ei soț: „Ah, perfect. Acum nu mai trebuie să merg la întâlniri”. Și momentul ei fusese însoțit de aceeași senzație. *Finis!* s-a gândit ea atunci, deși acea mică voce pragmatică fusese redusă aproape de tot la tăcere de dorința ei instantanee pentru el. Toate acele speculații cu privire la bărbatul pe care ar fi trebuit să-l iubească, cu care să se mărite, să aibă copii și alături de care să îmbătrânească – desigur, nu fusese nici ea imună la astfel de gânduri. Dar cu privire la propria poveste, a ei și a lui Jonathan, din prima clipă în care l-a întâlnit, nu a mai fost vorba de vreun *alt* bărbat, ci doar dacă i se va îngădui să fie cu *acest* bărbat până la sfârșitul vieții. Jonathan Gabriel Sachs: în vârstă de douăzeci și patru de ani, cu gropițe, atletic, ciufulit, genial, tandru și plin de viață. Și uite din ce mediu se trăgea.

Și așa a trecut noaptea, într-o stare de disconfort fizic și o agonie psihică îngrozitoare, poate și cu câteva momente de somn întrerupt și neodihnitor, fiecare dintre ele încheindu-se cu un spasm ce marca reintrarea în atmosferă. La ora șapte s-a străduit să se ridice din pat, ca să-l ducă pe Henry la școală, a pregătit pâinea prăjită pentru el și cafeaua pentru ea, ca și cum ar fi fost o dimineață ca toate celelalte. Era neobișnuit de agitată, așteptând ca el să-și adune toate lucrurile, lucru care nu avea niciun sens pentru ea, deoarece, încă de pe acum, era îngrozită de momentul în care avea să-l vadă cum urcă treptele de la Rearden, iar ea avea să-și reia gândurile repetitive.

Din clipa în care ea și Henry au cotit dinspre Lexington, și-au dat seama că situația se prezenta diferit în dimineața aceea, când în față era o dubă a unei televiziuni (NY1) și, pe trotuarul de lângă, câțiva membrii ai presei. Clar, erau și părinți – foarte mulți sau, mai bine spus, foarte multe mame – pentru că cine și-ar lăsa copiii să vină la școală cu bona, într-un moment atât de important ca acesta? Mamele erau în echipament de yoga sau în

pantaloni de trening, își țineau câinii de lesele din piele și erau angajate în conversații aprinse, peste tot, pe trotuar și în curte. Erau atâtea femei acolo, încât la vederea lor Grace s-a detașat de neliniștile ei și și-a amintit de ceea ce se întâmpla în lumea reală – o mamă ucisă, copii traumatizați, un delir psihologic al oamenilor pentru propriii copii și pentru întreaga școală –, iar pentru moment s-a simțit puțin mai bine. Situația cu soțul ei avea să se rezolve de la sine, normal, dar nu exista nicio reabilitare pentru Malaga Alves și pentru fiul și fiica ei, lucrurile nu mai puteau fi îndreptate. L-a strâns încetișor de umeri pe Henry și l-a trimis la ore, apoi și-a permis să se lase absorbită de grupul lui Sally Morrison-Golden.

— Ah, Dumnezeule, a zis Sally, în timp ce Grace se apropia. Chestia asta e atât de îngrozitoare.

Ținea în mână un pahar mare de la Starbucks, și ba clătina din cap, ba sufla în cafea.

— L-a cunoscut cineva pe soț? a întrebat o femeie pe care Grace nu o cunoștea.

— L-am văzut o singură dată, a răspuns Linsey, stăpâna genților Birkin, care arăta acum și mai tânără și mai proaspătă decât în ziua în care o expediase pe Grace de la petrecerea fiului ei, cu informația utilă că portarul avea să-i cheme un taxi. Nu mi-am dat seama la început că era părintele unui elev de aici. Am crezut că el, știți, lucrează pentru școală. Cred că i-am spus că se terminaseră prosoapele de hârtie în toaleta femeilor.

Incredibil, dar această replică fusese spusă fără niciun sentiment de jenă. Grace, deși conștientă că acest domn Alves care dispăruse își ucisese, probabil, soția, era totuși ofensată în numele lui.

— La „Seara Părinților”? a întrebat cineva.

— Da. Apoi a venit în sala de clasă și s-a așezat, iar eu mi-am zis: „Ah! Copilul omului de serviciu e în clasă cu Willie!”

În mod evident, chestia asta încă o amuza, pentru că și-a dat ochii peste cap.

— Știți, eu sunt din Sud. Chestia asta nu e nimic deosebit acolo.

„Chestia asta" însemnând… ce? i-a trecut prin minte lui Grace. A hotărât însă că nu avea sens să întrebe. În schimb s-a gândit că ar fi mai bine să se intereseze dacă cineva avea vreo informație utilă.

— Unde sunt copiii? a zis Grace, și toată lumea s-a întors spre ea.

— Care copii? a întrebat-o mama unui preșcolar.

— Copiii Malagăi Alves. Miguel și cu cea mică.

Se holbau toate la ea, cu priviri lipsite de orice expresie.

— Habar n-am, a zis cineva.

— La vreun centru de plasament? s-a hazardat altcineva.

— Poate că vor fi trimiși înapoi în Mexic, a zis o femeie pe care Grace nu o cunoștea, dar care se număra printre însoțitoarele obișnuite ale lui Sally.

— O să vină un psiholog după-amiază, a zis Amanda. La clasa a patra. Ca să discute cu ei despre Miguel. Nu știu, n-ar fi trebuit să ne întrebe și pe noi înainte?

— Ne-au întrebat, a răspuns femeia al cărei nume nu-l știa Grace. Nu ai primit e-mailul? Zicea că dacă cineva are vreo obiecție în acest sens, să-l sune pe directorul școlii.

— Ah, a făcut Amanda ridicând din umeri. Rar mai verific e-mailurile acum. Am Facebook pentru toate.

— Au adus psihologi pentru toți copiii? a întrebat Linsey. Nu-mi amintesc că Redmond să-mi fi zis ceva.

Redmond, fiul ei cel mare, devenise torționarul de pe internet al elevilor dintr-a șaptea și era în general un tânăr de cea mai joasă speță. Lucru care nu era nicidecum surprinzător.

— Nu, a răspuns Amanda, pe un ton emfatic. Numai pentru clasa a patra. Pentru elevii din clasa

lui Miguel. Cum e și Daphne, a reafirmat ea. Mi-a spus că au stat într-un cerc și au discutat despre Miguel și cum să fie cât mai amabili cu el atunci când o să se întoarcă.

— Dacă o să se întoarcă, a spus Sally, simțind nevoia să sublinieze ceva evident pentru toată lumea.

— Dumnezeule, a zis Linsey, care scosese o pereche de ochelari de soare din geanta ei Birkin (cea fucsia, din piele de struț) și privea în sus spre treptele școlii. I-ați văzut pe tipii ăia?

Grace s-a uitat într-acolo. Prietenii ei de ieri, duetul irlandezo-hispanic din hol, vorbeau cu Helene Kantor, adjuncta lui Robert Conover, chiar în fața ușii de la intrare. Niciunul dintre ei nu își lua notițe, în schimb, tot dădeau aprobator din cap.

Mendoza, a zis ea, deși nu cu voce tare. Mendoza, cel cu bărbia dublă.

— Ai vorbit cu ei? a întrebat-o Grace pe Sally.

— Ieri-dimineață, a răspuns Sally. Au sunat să întrebe de evenimentul de binefacere și de comitet și toate cele. Normal că i-aș fi sunat, dar au venit ei primii.

Femeia pe care Grace nu o cunoștea după nume a intervenit și ea:

— Și ce le-ai spus?

— Păi, evident, că a venit la mine acasă, la întâlnirea comitetului, și ceea ce s-a întâmplat la petrecerea de sâmbătă.

Și ce s-a întâmplat? s-a gândit Grace, încruntându-se.

— Ce vrei să spui prin „ceea ce s-a întâmplat”? a replicat Amanda, scutind-o pe Grace să pună acea întrebare.

— Păi, nu credeți că merită luat în seamă și faptul că erau vreo zece bărbați care roiau în jurul ei la Spenseri? Mie mi se pare important. Nu spun că a făcut ea ceva ca să și-o ceară. Nu e ceva de genul „hai să dăm vina pe victimă”, a zis ea, pe un

ton defensiv. Dar dacă îi ajută să-și dea seama cine a făcut-o, nu credeți că e important?

— Cine a făcut-o? a repetat Linsey, îngrozită. Despre ce vorbești? Soțul a omorât-o! Doar a și dispărut, nu-i așa?

— Păi da, a zis femeia al cărei nume Grace nu-l cunoștea, știți, ar putea să fie ceva legat de droguri. Poate soțul era urmărit de vreun cartel și au venit să-l caute pe el, dar au găsit-o pe ea. Așa că acum probabil că se ascunde pe undeva. E din Mexic! Acolo, unde te întorci, dai numai de violență legată de traficul de droguri.

Nu e din Mexic, și-a zis Grace, posomorâtă. *E din Columbia.* Dar dacă ar fi fost într-adevăr vorba despre cartelurile de droguri, nu era sigură că vreuna dintre ele făcea diferența între cele două state.

Deja se săturase și începuse să caute prin jur un pretext ca să poată scăpa de acolo. Curtea era împânzită de mănunchiuri de mămici, toate – credea ea – schimbând între ele fragmente similare de non-informații. Veselia obișnuită lipsea aproape cu desăvârșire – ceea ce era foarte bine. Dar, în același timp, era ceva profund respingător în atmosfera generală. Tragedia ajunsese la urechile tuturor, se exprimaseră toate îngrijorările posibile cu privire la situația copiilor, și acum, cu toate astea lăsate în urmă, Grace simțea efectiv un val de entuziasm. Duba televiziunii era pe carosabil, în fața școlii; trebuia să rămână în afara perimetrului școlii, dar ele – mamele – erau înăuntru. Desigur, ca grup, nu era ceva neobișnuit să fie primite înăuntru. Erau obișnuite să fie conduse la mesele lor, în restaurant, și lumea să le preia imediat apelurile. Erau obișnuite să-și trimită copiii la cele mai bune școli și să ocolească neplăcerea listelor de așteptare, beneficiind de serviciile unui cumpărător personal, să treacă cu mașinile lor pe porțile unor obiective cu grad înalt de securitate, doar cu un salut prietenos către paznic. Dar Grace

presupunea că foarte puține dintre ele luaseră parte la o investigație criminalistă și acum li se oferea ocazia să fie destul de aproape de miezul acțiunii încât să experimenteze acel frison al atenției, dar nu destul de aproape cât să fie chiar ele luate în colimatorul poliției. Era o oportunitate rară pentru ele, o perspectivă… rară. Încercau să profite cât mai mult de prilejul oferit.

Apoi cineva a strigat-o pe nume.

Grace s-a întors. Sylvia era chiar lângă ea. Nu o observase în mulțime.

— L-ai văzut pe Robert? Te căuta.

— Ah? a zis Grace, indiferentă. De ce?

Dar apoi și-a dat seama de ce. Cum era de așteptat, Robert încerca să apeleze, pentru sfaturi, la profesioniștii în domeniul sănătății psihice din comunitatea părinților. Grace și-ar fi dorit ca el să fi făcut asta încă dinainte să cheme psihologii și să alarmeze întreaga comunitate cu mesajul acela criptic.

— Nu știu, i-a răspuns Sylvia. *Pentru asta,* mă gândesc.

— Și eu mă gândesc la fel. Păi, eu pot să discut cu copiii dacă vrea

— A spus că mâine s-ar putea să deschidă aleea din spate, a precizat Sylvia.

Aleea pornea de la stradă până la terenul de joacă din spatele școlii și era folosită câteodată în timpul exercițiilor de incendiu. Grace nu știa să fi fost vreodată utilizată ca intrare alternativă. *Vremuri disperate,* s-a gândit ea.

— Ah, sunt sigură că situația nu se va mai agrava, i-a zis ea Sylviei. O să se liniștească apele. Nu are nimic de-a face cu școala.

— Sper să ai dreptate, a spus Sylvia, ridicând din umeri.

Grace a lăsat în urmă mulțimea de mămici și a intrat în hol, după care a urcat scările până la etaj, unde se aflau birourile administrative. Pereții din casa scării erau înțesați de lucrările artistice ale

elevilor, fotografii înrămate cu clasele, afișe ale unor spectacole de muzică și teatru datând de pe vremea când și ea studiase la Rearden. Trecând pe lângă unul dintre ele, a aruncat o privire asupra unei versiuni preadolescentine a ei, costumate pentru punerea în scenă, de către elevii de a șaptea, a piesei *Gondolierii* (ea făcuse parte din cor), și a observat pentru a nu știu câta oară cât de dreapta îi era cărarea pe mijloc și cât de albă, în contrast cu codițele ei foarte negre. Nu își mai aducea aminte când își împletise ultima oară părul. Sau când își făcuse cărare.

Ușa din stejar masiv a biroului directorului era întredeschisă, dar Grace a ciocănit oricum.

— Robert?

— Ah… a făcut el, aproape sărind de pe scaun. Foarte bine. Ah, foarte bine, te-a găsit Sylvia?

— Jos.

— Aha.

În orice caz, părea ușor confuz.

— Cred că ar fi bine să închizi ușa.

Grace a făcut întocmai, apoi s-a așezat pe unul dintre scaunele aflate de cealaltă parte a mesei lui de lucru. Fără să vrea, i se părea că era, cumva, convocată în biroul directorului. Deși nu fusese niciodată, nici ca elevă, nici ca părinte. Întotdeauna fusese conștiincioasă și se conformase regulilor, la fel ca și Henry.

După o clipă în care el a părut, în chip destul de straniu, să fi uitat de ce voise să discute cu ea, Grace i-a zis, mai mult ca să-l ajute:

— E un lucru îngrozitor.

— Teribil, a zis Robert, evitându-i, în mod ciudat, privirea. Cum te simți?

Ea s-a încruntat.

— Ah, eu n-am nimic. Abia dacă o cunoșteam, dar ai procedat bine că ai încercat să gestionezi chestia asta de la început.

Nu a zis nimic de e-mail. În cazul în care voia să afle dacă ar fi trebuit să gestioneze altfel lucrurile,

putea să o întrebe.

Nu a întrebat-o. De fapt, nu părea că are de gând să o întrebe nimic.

Într-un final, i s-a adresat ea:

— Vrei să port o discuție cu elevii? În mod normal nu lucrez cu copii, dar m-aș bucura să dau o mână de ajutor, dacă ai nevoie.

El a privit-o în ochi pentru prima oară.

— Grace, știi, poliția a trecut pe aici.

— Păi da, am presupus. Mă gândesc că au venit să-ți spună ce s-a întâmplat, a zis ea cu mare grijă.

Intenționat. Dar el continua să o privească ca și cum ar fi încercat să priceapă ceva esențial. *Începe să-și piardă mințile?* se gândea Grace. Era atât de diferit de acel Robert relaxat, triumfător și puțin amețit cu care discutase sâmbătă seara. Cu câte zile în urmă fusese asta? A început să numere. Nu foarte multe. Părea traumatizat. Dar, și-a reamintit ea, era și normal.

— Am discutat despre mai multe lucruri, ca să fiu sincer.

— Despre fiul ei? s-a interesat Grace, încruntându-se. Miguel?

Robert a dat din cap că da. O rază matinală căzuse pe părul lui, într-un unghi nefericit, făcându-i să lucească scalpul. *Săracul Robert,* nu s-a putut ea abține să nu gândească. O *să-ți pierzi foarte repede părul și ai un chip atât de frumos.*

— Se interesau de aranjamentul financiar pe care-l avea Miguel cu școala, a precizat el. Despre bursa de școlarizare.

— Păi, asta-i ciudat, a zis ea, în timp ce gândea: *La fel ca și conversația asta.* Adică, de ce ar trebui să-i intereseze bursa lui de școlarizare?

Robert strângea din buze, uitându-se la ea. Părea realmente pierdut.

— Grace, a reușit să zică în cele din urmă, sper că înțelegi că sunt nevoit să cooperez în totalitate cu poliția. Poate că nu pricep tocmai bine metodologia, dar nu dețin controlul în situația asta.

— În regulă, i-a zis ea derutată. Ăă… Nu-mi dau seama ce relevanță poate avea sistemul de acordare a burselor, dar cum ai spus și tu, ei sunt cei care dețin controlul.

— Plata școlarizării lui Miguel nu a fost un aranjament convențional pentru noi. Nu s-a realizat prin mijloacele obișnuite.

Ah, Dumnezeule, s-a gândit ea exasperată, dând brusc nas în nas cu sinele ei adolescentin: *Întreabă-mă dacă-mi pasă!* Apoi, pentru că nu avea niciun răspuns rațional la treaba asta, a ridicat pur și simplu din mâini.

Acum, Robert abia dacă se mai uita la ea. Privea și privea, ca și cum și-ar fi pierdut cu totul capacitatea de a raționa logic, în situația asta nespus de ciudată. De câte minute era în biroul lui? Și încă habar n-avea de ce voise să vorbească cu ea. Iar atmosfera devenea din ce în ce mai apăsătoare. Sincer vorbind, ar fi preferat să fie jos, chiar și printre mamele acelea înspăimântate.

— Așadar… a vorbit ea într-un final, vrei să discut cu elevii? Am o dimineață destul de încărcată azi, dar aș putea veni după-amiază.

— Aa… a făcut directorul, ridicându-se și schițând un zâmbet încordat. Nu. E foarte amabil din partea ta, Grace. Dar cred că ne descurcăm.

Ea a ridicat din nou din umeri.

— Păi, bine, atunci o să…

Și a plecat pur și simplu. Și-ar fi dorit să fi fost scutită de tot acest episod. Acum nu mai era optimistă cu privire la Robert și pentru prima dată era îngrijorată de felul în care rezista sub această presiune evidentă. Poate că ar fi vrut să primească el ajutor, s-a gândit ea, în timp ce trecea din nou pe lângă fotografia înfățișând-o în postura de gondolieră cu codițe. Poate că asta i s-a părut atât de greu să zică. *Mă simt copleșit de ceea ce se întâmplă. Pot să vorbesc cu tine?* Dintr-odată a început să se simtă atât de îngrijorată pentru el și de vinovată încât s-a oprit în loc, cu mâna pe

balustradă, și s-a întors să privească înapoi de unde venise.

Dar nu putea să se întoarcă. Își dorea, mai presus de orice, să plece de acolo. Și aer. O gură de aer.

A ieșit pe poarta principală, a luat-o către est, pe strada străjuită de copaci, și apoi spre sud, pe Third Street, gândindu-se să se ducă la cabinetul ei, situat la numărul 76. Dar, de fapt, primii pacienți urmau să ajungă abia peste o oră și când și-a dat seama că merge acolo și că trebuie să stea singură în liniște (sau, mai rău, să-și deschidă din nou calculatorul), a înțeles că îi era frică. Telefonul mobil, pe care și-l verifica la fiecare zece minute, nu arăta nimic sau nimic care să nu te înnebunească. O alertă de la CNN despre un cutremur în Pakistan, o ofertă de la un magazin de care nu auzise niciodată pentru un produs pe care nu și-l dorea, un „update" de la Rearden informându-i pe părinți că psihologii se vor putea vedea cu școlarii și preșcolarii în sala de mese alocată fiecărei categorii, după ora trei, ca să „discute despre orice probleme care țin de binele copiilor". *Cât de narcisiști am devenit toți!* s-a gândit ea, intrigată și furioasă. *Ce persoane teribil de sensibile și importante suntem! Dacă mă îngrijorez cu privire la binele copilului meu? Mă îngrijorează că există bărbați pe lumea asta care ucid femei și le lasă în apartamente devenite niște „băi de sânge", ca să fie găsite de copiii lor. Cred că lucrul ăsta poate fi nociv pentru copii. Ar putea să le cauzeze „probleme". Ar putea să ducă la „disfuncționalități" în familie și să producă „traume".*

Totodată, nu știu unde este soțul meu.

A ajuns la cabinet cam cu zece minute înainte de ora la care erau programați primii pacienți și a trecut prin rutina obișnuită: a aprins luminile, s-a dus la baie, a umplut cutia cu șervețele și și-a mai verificat o dată programul pe ziua respectivă. Totul

părea că se încadrează într-o temă specifică, se gândea ea în timp ce trecea cu privirea peste lista de pacienți. Cuplul care trebuia să ajungă se despărțise cu un an în urmă, după o aventură a soțului, apoi au luat decizia calculată și fermă de a încerca o reîmpăcare, deși Grace (cu toate că le lăuda eforturile) nu credea că soțul, scenarist de meserie, era capabil să nu mai alerge după alte femei. După ei era programată femeia cu soțul ale cărui „experimente din facultate" cu alți bărbați reveniseră și îi bântuiau pe amândoi, devenind temă predilectă de discuție în cadrul ședințelor lor. Astăzi, ea venea singură, și, deși Grace nu era de acord să se vadă individual cu partenerii, acum era aproape sigură că ședințele comune, de cuplu, se încheiaseră odată pentru totdeauna, iar femeia avea să continue să vină singură, după despărțirea oficială. La urmă, avea o pacientă nouă, al cărei logodnic fusese arestat pentru că fraudase compania la care lucraseră amândoi, pacientă care părea într-o stare psihică destul de fragilă.

Apoi trebuia să meargă la tatăl ei pentru cină.

Nu știa unde era Jonathan.

A deschis e-mailul și a tastat adresa lui. O exaspera că trebuia să facă asta, că trebuia să-i ceară să ia legătura cu ea. Ce-i drept, el putea fi foarte neatent. De-a lungul anilor, uitase de nenumărate programări, rezervări la cină, recitaluri de vioară și o grămadă de chestii stupide, precum Ziua Femeii, Ziua Îndrăgostiților, sărbători fabricate oricum numai în scopul vânzării de ciocolată și felicitări. Dar întotdeauna existase un motiv, și încă genul acela de motiv care te făcea să te simți prost pentru că ceruseși un motiv – ca, de pildă, un copilaș care murea de cancer.

„Jonathan", a tastat ea, „te rog să iei legătura cu mine CHIAR ACUM. Adică, IMEDIAT DUPĂ CE CITEȘTI ASTA. Henry e în regulă", a adăugat, simțindu-se vinovată, cu gândul la sperietura pe

care ar trage-o ea dacă ar citi un asemenea mesaj. „Sună-mă CÂT MAI REPEDE”.

L-a trimis în eterul e-mailurilor, să ajungă la el oriunde ar fi fost, indiferent în ce oraș din Vestul mijlociu se ținea conferința de oncologie pediatrică. Dar oare era efectiv o conferință de oncologie pediatrică? Poate că o numise așa pentru că era singura lui arie de interes, dar conferința putea să fie doar de pediatrie sau doar de oncologie sau să trateze o temă care avea de-a face cu una din cele două. Putea să fie… o conferință despre un nou medicament care se bazează pe anticorpi, sau ceva despre tehnologii genetice, sau o întrunire destinată îngrijirilor paliative sau tratamentelor alternative. Bine, poate nu chiar tratamentelor alternative. Nu putea să-și imagineze că Jonathan ar vrea să meargă la genul ăsta de conferință; ca mai toți medicii cu care lucrase până atunci, și el era legat fedeleș de catargul medicinei occidentale. Grace a cunoscut o singură colegă din colectivul lui care părea interesată de ceea ce ea însăși numise „strategii de vindecare paralele”, iar aceasta plecase cu mult timp în urmă din New York, ca să practice undeva – dacă își amintea ea corect – prin sud-vest.

Nu, dar ideea era că toată problema asta putea să fie din vina ei, din pricină că atenția îi era tot timpul distrată de… ei bine, de o grămadă de chestii. Munca în general, fiul ei, petrecerea de binefacere, cartea ei, pentru numele lui Dumnezeu! Ar fi putut cu ușurință să ia câteva concepte fără nicio legătură între ele, ca pediatrie… oncologie… stat situat între coasta de Vest și coasta de Est, și, cumva, să invoce noțiunea de conferință de pediatrie oncologică în Cleveland. *Tipic pentru mine!* i-a trecut ei prin minte, aproape jovial.

Doar că nu era tocmai așa. Tipic pentru ea, adică. Nu fusese niciodată.

Sosise primul cuplu. Când i-a întrebat cum le mersese săptămâna aceea, soțul s-a lansat într-un

monolog feroce la adresa producătorului care îi cumpărase scenariul anul trecut, dar care acum părea că nu mai vrea să-l transforme într-un film. Soția lui stătea, posomorâtă și încordată, la celălalt capăt al canapelei, în timp ce el continua să peroreze, adunându-și toate celelalte nemulțumiri și resentimente și pivotând în jurul lor: asistentul producătorului, care era atât de pasiv-agresiv și în mod evident nu înțelegea că era spre binele lui să fie amabil cu alți oameni atunci când încerca să avanseze, și agentul lui, căruia îi trebuiseră patru zile ca să revină cu un telefon, deși fusese văzut luând prânzul la Michael s-a doua zi, așadar cu siguranță nu era pe moarte și nici în imposibilitatea de a apăsa pe butoanele de la telefon.

Grace – ascultând, deși, de fapt, nu-l prea asculta – simțea că o ia ușor amețeala și încuviința de fiecare dată când el se oprea să-și tragă răsuflarea, dar nu avea curajul să îl oprească și se simțea groaznic din cauza asta. Printre colegii ei de la masterat circula o glumă pe care nu o găsise prea amuzantă atunci, despre doi psihoterapeuți care aveau cabinetele unul lângă altul și se tot întâlniseră ani întregi în lift, fie când urcau, la începutul zilei, fie seara, la plecare. Unul era mohorât, depresiv, împovărat de greutățile pacienților lui. Celălalt era întotdeauna bine dispus. Într-o zi, după câțiva ani în care această discrepanță se manifestase vădit, psihoterapeutul mohorât i-a zis colegului său: „Nu înțeleg. Pacienții noștri au atât de multe lucruri îngrozitoare în viețile lor. Cum poți să-i asculți în fiecare zi și să rămâi atât de vesel?”

Celălalt i-a răspuns: „Dar cine ascultă?”

Ea întotdeauna ascultase.

Dar astăzi, chiar acum, nu reușea să asculte. Nu reușea *să audă.*

Soția se tot foia pe locul ei, devenind din ce în ce mai indignată cu fiecare nouă asasinare de personaj care venea din celălalt capăt al canapelei.

Actrița care ar fi trebuit să joace rolul era în mod clar prea în vârstă. Tânărul obsedat de Tarantino, de la cursul de scenaristică pe care îl preda, se plânsese de el pe Facebook, spunând că nu era calificat din moment ce nu făcuse niciun film până acum. Cumnata lui tot insista să meargă cu toții de Crăciun la mama naibii în Wisconsin, lucru care era absolut ridicol întrucât ea nici măcar nu-i plăcea și se purtase întotdeauna ca o scorpie cu sora ei mai mare, cu soția lui adică, așa că numai ideea că ei ar vrea să cheltuiască o avere pe bilete și să se complice să ia avionul în cea mai aglomerată zi din an nu făcea decât să demonstreze cât de smintită era.

— Da? a zis Grace.

Soția a oftat încet.

— Toată chestia asta are de-a face cu mama lui Sarah, a continuat soțul. A sunat-o acum câteva luni și i-a spus să o aducă pe Corinne înapoi în Madison ca să locuiască cu ea. Știi, de parcă ce treabă are ea cu familia mea?

— Steven, a intervenit soția, pe un ton de avertizare.

— Dar soția mea a refuzat în mod politicos. Pentru că e *soția mea* și Corinne este *fiica mea.* Și orice probleme am avea noi, încercăm să le rezolvăm, și nu mulțumită mamei ei. Dar acum trebuie să ne facem că nu s-a întâmplat nimic și să zburăm pur și simplu la dracu-n praznic pentru o budincă cu smochine.

Știa ce ar fi trebuit să spună. Știa că ar fi trebuit să spună *ceva.* Dar nu a zis nimic.

— Sunt îngrijorați pentru mine, a punctat Sarah, soția lui. La fel cum ți-ai face și tu griji pentru Corinne dacă ar avea probleme în viața ei. În căsnicia ei.

— M-am mutat *înapoi,* a zis el bosumflat, ca și cum aspectul acesta geografic ar fi anulat toate problemele inerente.

— Așa e, și ei înțeleg asta. Știu că facem tot ce putem. Ei voiau doar ca noi toți – aruncându-i o privire soțului, Grace a observat că acesta era la fel de puțin convins ca și soția lui în privința acelui plural de incluziune – să simțim că ne sunt alături în perioada Crăciunului.

Soțul s-a holbat la ea, apoi a zis:

— Eu sunt evreu, Sarah.

— Toți suntem. Nu despre asta e vorba.

Atunci a răbufnit. Era și asta una dintre capcanele lui ascunse în nisip, una de care nu dăduseră până atunci la ședințele de terapie, dar atât de similară cu celelalte (cariera lui, intervențiile părinților lui, fiica lui ajunsă aproape la vârsta adolescenței și care, brusc, nu-l mai idolatriza) și de care Grace putea să se folosească, din fotoliul ei confortabil, ca să configureze peisajul celor patruzeci de minute rămase din ședința lor. Așa că el s-a dezlănțuit în continuare, în timp ce ambele femei au rămas neobișnuit de tăcute. Grace privea peste ei, către storurile venețiene care acopereau ferestrele din spatele lor și, printre lamelele înclinate, la geamul de sticlă, murdar din pricina prafului newyorkez. Câteodată îi dădea portarului, Arthur, niște bani în plus ca să curețe ferestrele pe exterior, dar nu mai făcuse asta de ceva vreme. I-a trecut deodată prin minte că ar fi putut să se strecoare afară și să spele singură geamurile, chiar atunci, pe loc, și niciunul dintre ei nu ar fi băgat de seamă, și apoi, măcar, ar fi realizat ceva pe ziua aceea, iar soarele ar fi pătruns în interior. Asta, dacă era soare. Brusc, nu-și mai amintea deloc dacă era sau nu o zi însorită.

Când s-a încheiat ședința, și-a adunat toată motivația rămasă ca să reziste impulsului de a le cere scuze celor doi și i-a condus afară, cu rugămintea să nu mai discute problema călătoriei de Crăciun înainte de următoarea întâlnire, ci mai degrabă să se gândească serios la ceea ce își dorea fiecare să însemne vacanța de Crăciun, atât pentru

ei, cât și pentru fiica lor. Apoi a folosit cele cinci minute rămase până la următoarea ședință ca să-și verifice telefonul și e-mailul.

Nu primise nimic. Cel puțin, nimic de la Jonathan. O anume Sue Krause, de la postul de televiziune NY1, îi lăsase un mesaj prin care îi solicita o declarație despre „situația” de la Rearden și o întrebă dacă nu își amintea câte ceva despre Malaga Alves, ceva ce și-ar dori să împărtășească cu cei șapte milioane de concitadini newyorkezi. Faptul că această solicitare neplăcută îi fusese adresată pe numărul de la birou era cu mult mai bine decât dacă ar fi găsit mesajul pe mobil sau, Doamne ferește, pe telefonul de acasă, dar tot i se părea o insultă. Nu, nu toată lumea era dornică să se arunce în orice clipă în fața unei camere de televiziune, ca să azvârle câte un fitil de non-informație peste o tragedie reală. Grace tocmai ștergea mesajul, când a intrat un alt apel, însoțit de semnalul luminos intermitent care însemna că este într-o ședință. Nu a recunoscut numărul de telefon, cu prefix de New York, dar a ascultat mesajul imediat cum a apărut.

„Doamnă doctor Reinhart Sachs, sunt Roberta Siegel de la Page Six”.

Cuvintele fuseseră rostite pe un ton din care reieșea că ea ar fi trebuit să știe despre cine era vorba. De fapt, Grace auzise de Page Six. Toată lumea auzise, chiar și cei care – precum ea – refuzau să-și satisfacă curiozitățile legate de vedetele ale căror nume erau scrise cu litere de o șchioapă pe site-ul respectiv. Faptul că Page Six își manifesta interesul față de ceea ce se întâmpla la Rearden prevestea ceva foarte neplăcut, pentru că subiectele prezentate de Page Six ajungeau să fie dezbătute de toată lumea. Sau, oricum, de toată lumea care avea prea mult timp liber.

„Mi s-a comunicat că ați fost bună prietenă cu Malaga Alves și mă întrebam dacă aveți câteva minute să stăm de vorbă”.

Grace a închis ochii. Era un mister pentru ea cum reușise să treacă de la statutul de colegă în comitetul de binefacere până la cel de „bună prietenă”, dar nu unul, presupunea ea, care să merite elucidat. A șters inclusiv acest mesaj, nu înainte de a se întreba dacă Sally Morrison Golden, o altă „bună prietenă”, fusese și ea contactată de cei de la Page Six. Spera să nu fie cazul.

Următoarea ei pacientă a sosit și, fără niciun preambul, a izbucnit în plâns. Era femeia care anulase întâlnirea de săptămâna trecută, cea al cărei soț era pe undeva prin Chelsea, fără să fi lăsat vreo adresă, și putea fi găsit acum numai la birou (și acolo doar lăsându-i un mesaj și așteptând să fii sunat înapoi). Nu mai era deloc interesat de terapie, a spus soția lui – cu vocea gâtuită de lacrimi –, ci numai de demersurile legale. Numele ei era Lisa și avea în jur de treizeci de ani, era atletică, nu foarte înaltă și, după propriile ei cuvinte, „destul de neîndemânatică” – lucru pe care Grace putea să-l confirme, deoarece asistase la nenumărate tamponări cu un anumit colț al măsuței de cafea. Săptămâna aceasta, într-adevăr, fusese informată cu privire la încheierea mariajului ei – într-o manieră destul de amabilă, i-a zis ea lui Grace, pe un ton aproape defensiv – și primise numele avocatului pe care îl angajase soțul ei, la care se adăugau și alte nume de avocați specializați în divorțuri recomandați pentru ea. (Să fi fost vorba de o politețe absurdă? se întreba Grace. Sau de ceva pur și simplu dubios?)

Femeia a plâns multă vreme, mototolind șervețel după șervețel, ba acoperindu-și, ba descoperindu-și fața. Grace nu a încercat să o oprească. Își închipuia că era greu să găsești timpul necesar ca să plângi în felul acesta, cu o slujbă de opt ore la una dintre cele mai căutate agenții publice din oraș și cu cele două fetițe de cinci ani, abia intrate la grădiniță. Și cum soțul se

mutase deja, Grace își făcea griji că Lisa nu își va mai putea permite apartamentul în care locuia sau taxele la școala privată unde urma să le înscrie pe fetițe, în anul următor. Sau ședințele de terapie, dacă tot veni vorba. Nu că asta ar fi fost cu adevărat o problemă. Grace se mai găsise în această situație o dată sau de două ori de-a lungul timpului și întotdeauna reușise să-și ajute pacientul cel puțin până ieșea din criză.

A reieșit că soțul – ce surpriză! – avea un iubit, iar iubitul avea un duplex cu toate dotările, situat pe o stradă mărginită de copaci din Chelsea, unde – din nou, surpriză! – locuia și soțul ei. L-a urmărit până acolo, i-a mărturisit femeia plângând.

— A trebuit să o fac. Nu răspundea la telefon. Îi lăsasem un mesaj la birou, dar nu m-a sunat. Iar Sammy mă tot întreba de ce nu le mai duce tati la grădiniță și într-un final m-am gândit: *îmi* mint *copiii. Și habar n-am* de ce.

— Cred că a fost foarte dureros, a zis Grace.

— Adică, bun, am înțeles, a spus femeia cu amărăciune, a pus punct căsniciei. Înțeleg. E homosexual. Dar avem totuși și niște copii. Lor ce ar trebui să le spun? Că s-a dus până la magazin ca să cumpere brânză și nu s-a mai întors? Ah, și apropo, mami e o tâmpită pentru că atunci când bărbatul ăsta chipeș i-a zis că s-a îndrăgostit de ea și că vrea să se însoare cu ea și să aibă o familie, ea l-a crezut cu adevărat?

Grace a oftat. Discutaseră despre acest lucru și înainte.

— Am fost întotdeauna o femeie absolut pragmatică, absolut rațională, știi? Ce vreau să spun e că – evident! – nu am fost genul ăla de blondină slăbănoagă. Nu sunt vreo frumusețe. Nu mă văd cu căpitanul echipei de fotbal. Știu asta! Și era în regulă, pentru că adevărul era că nici nu îmi doream să mă văd cu căpitanul echipei de fotbal. Toți iubiții mei au fost tipi de treabă care apreciau faptul că nu mă comportam ca și cum aș fi putut să

îmi caut oricând pe cineva mai bun. Aș fi putut avea o viață minunată cu oricare dintre ei, dar, brusc, mi-a răsărit în cale bărbatul ăsta chipeș și atunci m-am gândit: „Chiar aș putea să fiu cu el?” Și, dintr-odată, totul s-a schimbat. Mă gândesc că și-o fi zis în mintea lui că o să fiu atât de… nu știu, de orbită și de jalnică încât n-o să-mi dau seama că mănâncă rahat când îmi spunea că vrea să ne căsătorim și să avem copii.

— Dar, Lisa, i-a zis Grace pacientei sale, care plângea, cred că multe dintre lucrurile pe care ți le-a spus Daniel au fost adevărate. Cred că voia cu adevărat să se însoare și să aibă o familie. Poate că și-a spus: „Vreau asta atât de mult încât o să… încerc să înăbuș cealaltă parte din mine care își dorește altceva”. Dar nu a reușit. Cei mai mulți dintre noi nu reușesc. Atracția față de ceea ce ne dorim cu adevărat e, pur și simplu, mult prea puternică.

— Eu nu cedez în fața oricărei tentații, a subliniat Lisa, pe un ton irascibil.

— Nu ai încercat niciodată să nu mai fi atrasă de bărbați, a răspuns Grace. Știi, pe vremuri, bărbații intrau în rândurile preoției pentru că voiau să fie protejați împotriva propriei homosexualități. Atât de îngroziți erau de chestia asta. Să încerci din răsputeri să găsești o cale prin care să renunți la propria sexualitate pentru tot restul vieții e un gest de proporții, clar; chiar trebuie să-ți detești identitatea sexuală sau să-ți fie frică de ea pentru că așa ceva să-ți pară o idee bună. Iar apoi mai e și faptul că Daniel te-a iubit – te iubește – cu adevărat, iar eu cred că el și-a dorit foarte mult să fie soț și tată. A încercat să-și concretizeze cumva dorințele astea, însă până la urmă a eșuat – dar asta este problema lui, nu a ta. Problema ta e că ai avut posibilitatea să anticipezi acest lucru, mult mai devreme, însă ai lăsat-o să-ți scape. La un moment dat, cred că o să te ajute să analizezi treaba asta,

dar nu astăzi. Astăzi ești tristă și ai tot dreptul să fii.

— Vrei să spui că ar fi trebuit să știu, a zis pacienta, direct.

Da, s-a gândit Grace.

— Nu, a răspuns ea. Ce vreau să spun este că, în contextul iubirii tale sincere pentru el și al încrederii în el, precum și pentru că ți-ai dorit aceleași lucruri pe care spunea că și le dorește și el, capacitatea ta de a distinge adevărul a fost compromisă. Ești doar un om ca toți ceilalți. Supusă greșelii, ceea ce nu înseamnă că ești un om rău. Ultimul lucru pe care ar trebui să-l faci acum este să te autoflagelezi pentru faptul că nu ai văzut toate astea. Nu ajută la nimic și îți consumă enorm de multă energie, iar tu ai nevoie de cât mai multă acum, ca să ai grijă de tine și de fete. În afară de asta, știu că Daniel suferă pentru faptul că nu a fost în stare să fie sincer cu tine.

— Ah, ce bine, a răspuns ea, în timp ce se întindea după un alt șervețel.

Au rămas în liniște pentru o vreme. Grace simțea cum, fără să vrea, gândurile începeau să-i zboare în altă parte. Își dorea să rămână în continuare concentrată asupra acestei probleme, care aparținea altcuiva, chiar dacă era o problemă foarte gravă. Problema ei, care probabil că nici nu era cine știe ce, după cum avea să se demonstreze, o făcea însă să sufere prea mult atunci când se gândea la ea.

— Tu ai știut? a întrebat-o pacienta ei.

Grace s-a încruntat.

— Ce să știu?

— Despre Daniel. Ți-ai dat seama?

— Nu, a răspuns ea.

Dar nu era chiar adevărat. Grace bănuise de la început și, după puțin timp, se convinsese. Băgase de seamă că în sufletul lui se dăduse o luptă grea, iar acea parte din el care dorea să-și salveze căsnicia cu Lisa pierduse încet și inevitabil în fața

forței cataclismice a sexualității lui. În toate cele opt luni de când erau pacienții ei, Grace nu îl văzuse niciodată să o atingă.

— Are un tablou de Rothko.

— Daniel? a zis Grace, care se întreba dacă urmau să discute despre înțelegerile financiare.

— Nu. Barry. Tipul care stă pe Thirty-Second Street.

Nu reușea să-i spună „iubit", își dădea seama Grace.

— Și asta înseamnă ceva pentru tine?

— Are un afurisit de Rothko. Deasupra șemineului din cărămidă. L-am văzut pe fereastră în timp ce stăteam afară, pe minunata stradă străjuită de copaci, din zona aceea selectă a cartierului Chelsea. Iar eu cu fetițele împărțim o cutie de chibrituri pe York Avenue. I-am făcut copii ca acum el să fie tată de weekend, așa cum și-a dorit întotdeauna, și să-și petreacă restul vieții descoperindu-și „sinele autentic".

„Sinele autentic" era o sintagmă pe care Daniel o introdusese în ședințele lor de terapie. Pentru Lisa, ajunsese, se pare, un soi de „Rosebud"[22].

— Eu cu siguranță n-am să-ți spun că n-ai dreptul să fii furioasă.

— Ah, bun, a zis Lisa cu amărăciune-n glas. Apoi a continuat: Deși ai vrea să-mi spui și altceva, nu-i așa?

— Și ce crezi că aș vrea să-ți spun?

A urmărit privirea Lisei către – deși poate că era doar în imaginația ei – manuscrisul cărții ei, care se afla pe un colț al mesei. Nu le spusese nimic concret pacienților ei despre carte (i se părea nepotrivit, ca un doctor care-și expune propriile produse la recepție), dar câțiva dintre ei citiseră sau aflaseră despre recenzia din *Kirkus,* iar unul, care lucra pentru *Good Morning America,* fusese implicat în telefoanele de curtoazie primite din partea celor trei programe matinale difuzate de trustul de televiziune și aflate la concurență.

— Că aș fi putut să evit toate astea. Aș fi putut să ascult cu mai multă atenție.

— Asta crezi că gândesc eu?

— Ah, nu-mi vinde mie porcăriile astea freudiene! a zise ea, întinzându-se în față.

O spusese cu înverșunare. Brusc și fără niciun avertisment, începea să manifeste o furie premeditată și foarte clar direcționată. Iar obiectul acelei înverșunări, și-a dat Grace seama, *c'est moi.*

— Ce vreau să spun, a continuat ea, pe un ton vizibil sarcastic de-acum, e că dacă aș fi vrut pe cineva care să stea acolo și să-mi arunce înapoi fiecare cuvânt, m-aș fi dus la psihanaliză. În mod evident, tu crezi că ar fi trebuit să fi văzut toate astea, că sunt complice în toată treaba. Știu că așa ai gândit de la început, înțelegi, *Cum să nu-și dea seama că se mărită cu un homosexual?* Te-am urmărit luni întregi gândind asta. Așa că, în regulă, mi-e destul de clar deja că nu o să te transformi într-o persoană caldă și empatică și n-o să-mi oferi vreo consolare, dar m-aș descurca și fără să fiu judecată, mersi.

Respiră, se gândea Grace. *Și taci. Mai are lucruri de spus.*

— Eu nici nu te-am vrut pe tine. Am vrut la celălalt, la tipul la care ne-am dus în ianuarie, anul trecut. Cel de lângă Lincoln Center. Imens. Cu perciuni. Semăna cu un urs uriaș. Mi-am zis: *Mă simt în siguranță aici. Simt că sunt încurajată.* Dar Daniel te-a vrut pe tine. A crezut că ești dură. A crezut că de asta avem nevoie. Dar deja mi-a ajuns atâta duritate, mersi. Dar chiar, tu arăți vreodată vreun *sentiment?*

Grace, conștientă de presiunea extremă pe care o simțea la nivelul spatelui și al picioarelor încrucișate, și-a impus să mai aștepte puțin înainte să răspundă, foarte atent și *deliberat:*

— Nu cred că ceea ce simt eu o să îți fie de ajutor, Lisa. Terapeutic vorbind. Sunt aici ca să îți ofer expertiza mea și, dacă este cazul, părerile

mele. Scopul meu este să te ajut să treci peste problemele care te-au adus aici. Ți-ar fi mult mai puțin util să primești consolare de la mine, decât să înveți cum să depășești singură momentele dificile.

— Poate, a încuviințat Lisa. Sau poate că ești doar o scorpie fără suflet.

Grace și-a impus să nu reacționeze. Momentul se extindea, în toată nefericirea lui, în timp ce de afară s-a auzit un claxon. Apoi Lisa s-a întins și a luat un alt șervețel din cutie.

— Îmi pare rău, a zis ea, în timp ce privea pe lângă Grace, către ușă. A fost cam deplasat ce am zis.

Grace a dat din cap, înțelegătoare.

— Psihoterapia nu este un eveniment social. O să-mi revin. Dar sunt curioasă să aflu de ce ai vrut să vii în continuare la mine. Mai ales că, din câte mi-ai spus, Daniel m-a ales, și nu tu. Poate că, în ciuda a ceea ce tu percepi ca fiind o lipsă de empatie din partea mea, ai ajuns la concluzia că te pot ajuta.

Lisa a ridicat din umeri, cu un aer jalnic. Începuse din nou să plângă, încetișor.

— Iar eu chiar cred că pot să te ajut, a continuat Grace. Văd cât de puternică ești. Am văzut asta de la început. Chiar acum, ești furioasă pe el, pe tine însăți și în mod evident pe mine, dar știu că asta nu e nimic față de tristețea pe care o simți pentru că ți-ai pierdut familia pe care credeai că o ai. Iar adevărul e că n-ai cum să eviți sentimentele astea de furie și tristețe. Trebuie să treci prin ele, ca să răzbați la celălalt capăt, iar eu îmi doresc să te ajut cu toate astea, ca să poți să-ți găsești liniștea, pentru tine însăți și pentru fiicele tale. Chiar și pentru Daniel, deoarece el va fi în viața ta, indiferent ce se va întâmpla. Așa că da, n-oi avea eu păr pe față sau o dispoziție empatică, și, sincer, nu ești primul client care să-mi spună asta…

Lisa a pufnit într-un râset scurt și umed.

— Dar dacă aș fi crezut că nu te pot ajuta, ți-aș fi spus asta deja. Ba chiar te-aș fi ajutat să găsești un psiholog care să arate ca un urs, dacă asta îți doreai cu adevărat.

Lisa și-a rezemat capul de canapea și a închis ochii.

— Nu, a zis ea, cu un aer epuizat. Știu că ai dreptate. Dar… e ca și cum… câteodată mă uit la tine și mă gândesc *Ei bine,* ea *nu s-ar fi lăsat niciodată prinsă în așa ceva.* Eu sunt, practic, un dezastru, iar tu ești, practic, atât de echilibrată. Știu că nu ar trebui să vorbești despre tine, și nici eu nu îmi doresc să vorbim despre tine, dar câteodată tot ceea ce văd este o persoană *echilibrată* și automat mă gândesc: o scorpie *fără suflet.* Și nu mă mândresc cu asta. Și… vezi tu, desigur că te-am verificat înainte, în vara în care am început. Sper că nu o să te simți jignită din cauza asta, dar știi, în ziua de azi verificăm și câtă experiență are instalatorul, ce să mai vorbim de persoana căreia urmează să-i spui toate secretele tale.

— Nu mă simt jignită, a răspuns Grace.

Nici uimită nu ar fi trebuit să se simtă.

— Așa că știu că ești măritată de ani de zile și ai o carte care urmează să apară, despre cum să faci să nu te măriți cu un psihopat sau ceva de genul. Și iată-mă și pe mine aici, una din cititoarele imbecile cărora li se adresează cartea.

— O, nu, a spus Grace, pe un ton egal. Cartea mea nu se adresează unor cititoare imbecile. Ci unor femei care mai au încă de învățat.

Lisa a mototolit șervețelul din palmă și l-a îndesat în geantă. Timpul lor, știau amândouă, era pe sfârșite.

— Cred că ar fi bine să o citesc.

Grace nu a făcut nimic pentru a-i sugera că asta ar fi o idee bună.

— Dacă tu crezi că ar putea să te intereseze, sigur.

S-a întors la biroul ei și a început să scrie factura pentru Lisa.

— O să mă ajute pentru data viitoare, a auzit-o pe Lisa spunând.

Și, fără să vrea, Grace a zâmbit. *Bun așa,* s-a gândit ea. Era foarte bine că Lisa, chiar și în adâncurile suferinței ei actuale, putea să conceptualizeze o viitoare relație. O să fie bine, s-a gândit ea. Chiar și așa, știind că va fi și mai săracă decât acum, cu și mai multe poveri, poate chiar umilințe, cu soțul ei care se mutase într-o vilă împânzită cu obiecte de artă, situată (Grace știa foarte bine) pe una dintre cele mai frumoasă străzi din oraș, femeia aceasta întrezărea totuși licărirea unui viitor.

Pe de altă parte, și-a zis Grace în sinea ei, *măcar ea știe unde se află soțul ei.*

10. TĂRÂMUL SPITALELOR

După ce a plecat și ultimul cuplu, nu a mai știut ce să facă. Nu suporta să rămână în birou, ascultând la telefonul care nu suna și îngrozită de acel apel care nu venea. Dar, apoi, pe de altă parte, nu putea să sufere nici gândul că trebuia să se întoarcă la Rearden, refăcând același drum de dimineață, fără să fie mai înțeleaptă sau măcar mai puțin înfricoșată decât atunci. Nu își dorea să numere câte mașini de televiziune se aflau la fața locului sau să asiste, în curtea școlii, la disperarea stângace a părinților, după cum nu voia nici să audă nimic din ceea ce Sally Morrison-Golden ar fi avut să-i spună, mai cu seamă dacă era ceva legat de Malaga Alves. Nu avea nici cea mai vagă idee despre ce i se întâmplase, iar cu fiecare clipă care trecea, își dădea seama că îi păsa din ce în ce mai puțin. Malaga, biata femeie – moarta –, nu avea nimic de-a face cu ea, în schimb, la orizont se întrezărea un asteroid, și devenea tot mai mare,

mai dens și mai înspăimântător cu fiecare oră care trecea.

Unde era Jonathan? Unde era și de ce nu o căuta să-i spună că e în siguranță? Și cum își permitea să dispară cu atâta nesăbuință? Ce ar fi trebuit ea să îi spună fiului lor când o întreba unde era tati, nu se gândise la asta? Ce ar fi trebuit să-i spună tatălui ei? Și afurisitei de Eva, care trebuia neapărat să știe câte tacâmuri să pună la masă?

Nu își aducea aminte să fi fost vreodată atât de supărată pe el. Sau atât de îngrozită.

Grace a plecat de la cabinet la ora două și a fost brusc lovită de un val de vreme proastă, în privința căruia nici cei de la *New York Times,* nici cerul senin de mai devreme, nici vreunul dintre pacienții ei nu-i dăduseră niciun avertisment. Și-a strâns mai bine haina pe corp, dar și-a dat seama că îi era încă foarte frig și umezeala i se strecura în oase, apoi s-a întins în direcția vântului, simțind adierea lui stranie și neprimitoare, și răceala ploii pe față. Toți aveau fețele ude. Am *putea să plângem cu toții,* și-a dat ea seama, apoi și-a dus la obraz mâna, ce-i devenise deodată rece ca gheața. Nu plângea. Atâta doar că… trecea printr-un moment mai dificil. Chestie care nu era o crimă, iar, la drept vorbind, nu privea pe nimeni altcineva decât pe ea.

A luat-o spre sud, în direcția opusă școlii lui Henry, și apoi a pornit-o în jos pe Lexington, trecând pe lângă chioșcurile de ziare, negustorii coreeni și localurile acelea micuțe, acum tot mai rare, pe care le îndrăgise dintotdeauna – cam murdare și cu scaune înalte la bar, servind hamburgeri delicioși și bomboane mentolate într-un bol mic, pe tejgheaua unde plăteai nota. Toată lumea părea că se chinuie să răzbească prin vântul năprasnic. Două femei în vârstă au ieșit de la Neil's și au icnit surprinse, apoi s-au adăpostit din nou înăuntru, încheindu-și cu repeziciune nasturii hainelor. Neil's era un local unde fusese de multe ori cu Jonathan, în perioada în care el își făcea

rezidențiatul la Memorial. Era destul de aproape pentru el ca să ajungă repede, dar destul de departe de spital ca să nu dea nas în nas cu colegii lui, și ei îi plăcea la nebunie burgerul rusesc din meniu. Pe vremuri, cu mulți ani în urmă, atunci când încerca să rămână însărcinată și era atât de sensibilă la schimbările corpului ei și la nevoile lui, dădea pur și simplu fuga până aici pentru un hamburger, ca și cum faptul că își satisfăcea o poftă subită ar fi făcut-o din senin gravidă sau ar fi ajutat cumva la transformarea zigotului într-o ființă umană. Carne bine făcută, ca să nu riște nimic, fără cașcaval, pentru că nu puteai să bagi mâna-n foc nici în privința brânzeturilor și de ce să își asume un risc după atât de multe dezamăgiri, după ce atât de multe filamente de viață s-au dezintegrat în corpul ei și au pierit pe vecie?

Nu se mai gândise la asta de foarte mult timp; părea vulgar să gândească în felul ăsta, după nașterea lui Henry. Apoi, a tot încercat să se convingă că acele filamente lipsă, acele posibilități anulate, fuseseră ceva cu titlu anticipativ, ca un covor roșu așternut înainte de sosirea vedetei de cinema. Din clipa când existența lui Henry s-a materializat, totul a fost numai despre el. L-a dorit. L-a așteptat. A fost pregătită pentru el.

Nu mai trecuse pe la Neil's de ani întregi, nici cu Jonathan, nici cu nimeni altcineva. La un moment dat comandase mâncare de la ei, însă, chiar dacă localul se afla la câteva străzi distanță de biroul ei, iar ea sunase chiar de la începutul pauzei ei de o oră, burgerul ajunsese după cincizeci de minute și rece în mijloc, așa că altă dată n-a mai repetat experiența.

Era la intersecția dintre 69th Street și Lexington Avenue, așteptând la semafor, când telefonul a început să-i vibreze în buzunarul adânc al hainei, chiar lângă coapsă. L-a înhățat numaidecât, dar i-a scăpat înapoi în profunzimile buzunarului, după care a reușit să-l scoată la lumina zilei.

Numărul care-i apărea pe ecran i-a străpuns inima, ca o lamă încinsă. Și-ar fi dorit să arunce telefonul pe jos, într-una din băltoacele de pe stradă, dar nu putea, după cum nici să ignore apelul nu putea. A apăsat, cu un deget jilav, pe tasta de preluare a apelului.

— Bună, Maud.

— Grace! a exclamat Maud. Așteaptă, J. Colton? Ești aici?

— Prezentă! a răspuns acesta, jovial. Sunt în LA, dar sunt prezentă!

— Am vrut să te sunăm împreună, a zis Maud. Ești la birou?

Grace își menținea cu greu echilibrul. Se uita după o copertină, dar nu era niciuna pe aproape, doar o streașină mică în fața sediului Chase Bank. Zgribulită, s-a lipit cu spatele de vitrina băncii.

— Nu, sunt pe stradă, le-a spus ea, ținând telefonul strâns la ureche.

— Cum ți se pare California? o întreba Maud.

— Dumnezeule. Minunată.

— Și vedeta noastră de cinema?

— Nu mă plătiți destul.

Maud a râs mulțumită. Lui Grace i se părea complet greșit, nu avea niciun sens. Să râdă pe Lexington Avenue atunci când ploua torențial, iar un gând îngrozitor nu-i dădea pace – necontenit, întrerupându-i orice altă idee care i-ar fi trecut prin mine.

— O anumită tragediană a cărei identitate o vom dezvălui mai târziu, a zis Maud, evident către Grace. Cunoscută nu neapărat pentru modestia ei.

— OK, a zis Grace și a închis ochii.

— Dar ascultă. Am primit un telefon în legătură cu tine. Ești pregătită?

Grace se uita cu un aer posomorât la un bărbat voinic, care se chinuia cu umbrela, pe trotuarul de vizavi.

— Da! a zise ea, pe un ton dramatic, dar cele două nu păreau să fi observat.

— *The View!*

Această declarație a fost urmată de ceea ce părea să fie tăcere.

— De… viu?

— *The View.* Cinci femei pe o canapea? Nu urmărești emisiunea? Cu Whoopi Goldberg.

— Ah. Da, am auzit de ea. M-au invitat acolo?

— Bate-n lemn! a sfătuit-o Maud.

— Super, a zis Grace, privind în jos.

Pe ambele ghete din piele se zăreau pete de umezeală. *Bune de aruncat,* s-a gândit ea cu amărăciune. Nu înțelegea de ce ieșise pe o asemenea vreme. Ce o fi fost în capul ei? De când devenise atât de neplăcut să se gândească la ceva, la orice?

— Nici nu pot să-ți spun cât de greu e să obții o apariție la *The View,* zicea J. Colton.

Grace și-o imagina lângă o piscină într-un hotel din LA. Doar că nu-și mai amintit cum arăta J. Colton.

— Eu, îți dai seama, le-am trimis tot ce era necesar. Dar oare și citesc lucrurile astea? Cine știe? Și, ce să vezi, primesc un telefon de la producătorul Barbarei Walters, care îmi spune: „Femeile ar trebui să citească această carte!" Și eu îi răspund: *„Exact!"*

— Exact, a confirmat Maud. Asta e ceva important, Grace. Ah, și cum e cu Miami?

Cum e ce, *cu Miami?* i-a trecut prin minte lui Grace, dar, aparent, întrebarea nu-i era adresată ei.

— Miami ne-a dat undă verde, a zis J. Colton din California.

— Te vor la Târgul de carte din Miami, i-a explicat Maud, pe un ton vesel. Ce părere ai despre Florida, în general?

Grace s-a încruntat. Avea fața încă udă, iar picioarele îi erau foarte reci. Conversația conținea atât de multe necunoscute. Se întreba dacă cele două femei adoptaseră un alt dialect. Nu avea niciun sentiment concret față de Florida, în

general. Nu își dorea să trăiască acolo, asta știa sigur, deși în momentul de față probabil că era un loc mult mai plăcut, cel puțin din punct de vedere meteorologic. Insinuau că ar fi trebuit să se mute acolo?

— Nu știu, a fost tot ce a reușit ea să spună.

Pentru că cei de la Jewish Book Council i-au anunțat că Grace, de fapt cartea ei, *Ar fi trebuit să știi,* urma să fie titlul lor principal din iarnă.

— Știi ce înseamnă asta? a întrebat-o J. Colton.

Grace a zis că nu, nu știa ce înseamnă asta.

Însemna și mai multe călătorii, către centre evreiești pline de cititori, multe dintre ele în Florida.

Grace a ridicat din sprâncene.

— Dar nu e propriu-zis o carte cu subiect evreiesc.

— Nu, dar tu ești o scriitoare evreică.

Nu chiar, aproape că le-a zis ea. În casa părinților ei, nu se prea practicau ritualurile evreiești, iar credința iudaică lipsea cu desăvârșire. Mama ei, atât de aproape de gândirea antisemită pe cât putea fi un evreu, adopta accesoriile speciale pentru petrecerile de bar mitzvah și nunțile copiilor prietenilor ei, însă prefera să-și hrănească spiritul cu muzică clasică și alte lucruri frumoase. Tatăl ei manifesta acel dispreț tipic evreului neamț față de toate lucrurile care țineau de ștetl, dar preluase, în mod misterios, felul în care cea de-a doua lui soție se raporta la ritualurile evreiești. Grace nu credea în nimic și făcea și mai puțin.

— Iar ei nu se ocupă cu genul ăsta de cărți, a zis Maud. Au romane, memorii și foarte multă non-ficțiune. Dar o carte ca *Ar trebui…*

Ar trebui era prescurtarea personală a lui Maud pentru titlul complet al cărții. Era evident că titlul avea nevoie de o abreviere, dar Grace nu reușea să se refere astfel la cartea ei.

— Nu-mi amintesc să se mai fi întâmplat vreodată. J. Colton? Au acceptat vreodată o carte ca asta?

— Cred că au acceptat *Regulile,* a răspuns aceasta.

Grace a dat instinctiv ochii peste cap. Se bucura că nu o vedeau.

— Au acceptat-o pe dr. Laura.

— Ah, Dumnezeule, a zis Grace, trecând brusc de la dezgust la oroare. E înfiorătoare.

— E înfiorătoare, dar are un trilion de ascultători, Grace, a subliniat Maud râzând. Încercăm să-ți obținem un loc în emisiunea ei.

Grace nu a mai zis nimic.

— Și turneul, a reluat Maud. Încercăm să aranjăm pentru începutul lui februarie. Să le dăm oamenilor o șansă să audă câte ceva despre carte până să te trimitem în turneu. Știai că oamenii trebuie să audă de trei ori titlul unei cărți noi până să se hotărască s-o cumpere?

Grace nu știuse. Nici nu se gândise vreodată la asta.

— Așadar, un reportaj într-o revistă, o recenzie importantă, apoi apari într-o emisiune, și deja oameni încep să spună: „Ia stai, am auzit de cartea asta!” Sau se duc într-o librărie și cartea e acolo pe masa din față, chestie care trebuie finanțată imobiliar, apropo. Știai asta, nu?

Presupunând că înțelegea ce însemna „finanțare imobiliară” în acest context, nu, Grace nu știuse nici asta. Se adunau tot mai multe informații pe care nu le știa. Stropii de ploaie țâșneau de pe asfalt, căzând și apoi săltând în sus. Mai în față, un pechinez gras refuza să se urnească din loc. Se ghemuise și tremura pe picioarele lui îndesate și maronii, iar stăpânul îl privea amenințător. Începuse să se întrebe cum ar putea pune capăt conversației.

— Dar avem în plan o lună întreagă la Barnes & Noble. Vai, ce mă bucur că am devansat lansarea.

Tu nu te bucuri, Grace?

— Ba da, a reușit ea să încuviințeze, pe un ton indiferent.

Ar fi trebuit să știi era programată să apară pe 14 februarie, ceea ce lui Grace i se păruse mai mult decât cinic, dar Maud mutase apariția la începutul lui ianuarie, ca să nu intre în competiție cu o altă carte, scrisă de un editorialist pe teme erotice, ce avea să apară la un imprint al aceluiași grup editorial. Cărțile din luna ianuarie aveau, într-adevăr, o reputație proastă, îi explicase ea lui Grace (de parcă Grace ar fi stat vreodată să analizeze în ce perioade ale anului se publicau anumite cărți), dar, în fond, ăsta era un lucru bun. Tocmai pentru că ianuarie era o lună editorială mai slabă, cronicarii aveau mai puține cărți de frunzărit, ceea ce creștea șansele cărții de a beneficia de recenzii și articole în presă. În plus, după sărbători, oamenii erau mai predispuși la introspecție și la o oarecare disciplină mentală.

Dacă așa zicea Maud, așa trebuia să fie.

— E mult mai ușor să ajungi pe Listă în ianuarie, decât, să zicem, în toamnă.

— Da, dacă mai știi… cartea aia de memorii pe care am editat-o? a întrebat J. Colton, de lângă piscină. Despre fata aceea mușcată de câinii cu rabie? Era o carte tipică pentru luna ianuarie. Cu vânzări în valoare de doar douăzeci de mii de dolari, am intrat cu ea pe Listă.

Grace se străduia din răsputeri să înțeleagă – fată mușcată de câini cu rabie (turbați?), Lista –, dar evident că J. Colton nu vorbea cu ea.

Cele două vorbeau din nou despre cărți. Despre asta vorbeau tot timpul, despre cărți – cărți pe care plănuiau să le citească sau și-ar fi dorit să le citească, cărți despre care au auzit că sunt minunate, cărți pe care ea – Grace – ar trebui să le citească, cărți pe care *trebuie neapărat* să le citească, cărți pe care *nu se poate* să nu le fi citit. *Ar fi trebuit să citești asta!* O făceau, pe ea care

citise dintotdeauna cu plăcere, să se simtă ca o analfabetă.

Și acum se gândea: *Stau sub o streașină pe Lexington Avenue, într-un mantou de lână și cu ghetele ude, în timp ce țin telefonul în mâna care mi-a înghețat și îmi tremură. Și telefonul tremură. Am treizeci și nouă de ani, sunt măritată de optsprezece ani, sunt mama unui copil de doisprezece ani. Sunt psihoterapeut și am cabinetul meu privat. Sunt autoarea unei cărți. Cartea mea este titlul principal, iarna aceasta, al celor de la Jewish Council Book din Florida. O să fiu nevoită să merg acolo. Toate lucrurile astea sunt adevărate. Sunt niște certitudini.*

— Grace?

Era Maud.

— Mai ești acolo?

— Ah, îmi pare rău, a răspuns ea. Sunt niște vești extraordinare.

Pesemne că fusese destul de convingătoare, pentru că au lăsat-o în pace.

Grace a lăsat capul în jos și a plecat de sub streașină, luând-o spre sud, pe bulevard, apoi spre est, pe străzile familiare ale primilor ei ani cu Jonathan. Nu știa unde se duce până nu a trecut de blocul-turn postbelic, dărăpănat, de pe First Avenue, unde locuise la un moment dat cu el într-un apartament anost, cu două camere, la capătul unui coridor bej, murdar. Locul părea să nu se fi schimbat deloc, până la planta artificială de pe măsuța de cafea din hol și lampa alambicată care atârna de tavan, tipică tuturor clădirilor din Staten Island. Nu l-a recunoscut pe portarul în uniformă, dar i-a zâmbit oricum, dintr-un automatism, ca un gest îndreptat către propriul trecut. Pe ușa din față ieșeau și se opreau sub copertină versiuni mai tinere ale ei și ale soțului ei: tinerii profesioniști, ducând cu ei serviete și saltele de yoga, saci de rufe pe umăr, pentru curățătorie, și pungi eco din pânză, atârnând de încheietura mâinii, în cazul

celor care se îndreptau către supermarketul D'Agnostino. Grace se gândea cât de mult i-ar displăcea să trăiască aici acum. Nici atunci nu-i plăcuse, dar se adaptase cât putuse de bine, zugrăvind pereții în nuanțele tipice mijlocului de secol, din paleta propusă de Martha Stewart (singurele nuanțe care se pretau la camerele acelea iremediabil de insipide), și refuzând să suplimenteze cele câteva piese bune de mobilier pe care le aveau cu chestii la îndemână și ieftine (așa încât încăperile erau destul de goale). Pe vremea aceea, nu o prea interesau decorurile. Pe niciunul dintre ei nu-l interesa, având doar câteva obiective de care se preocupau: să-și clădească fiecare o carieră, pentru început, și să facă un copil. S-a oprit în ploaie, a scos din nou telefonul și l-a privit îndurerată. Apoi l-a îndesat înapoi în buzunar și a mers mai departe.

Acum, că știa clar unde se duce, începuse să meargă mai repede, pe York Avenue, tot către sud. Intrase pe Tărâmul Spitalelor – cum botezase Jonathan cartierul acesta, care îi aparținea acum și ei. Nu era doar o parte a orașului în care se aflau mai multe spitale – Cornell și cel de chirurgie specială, la care se adăuga, desigur, și Memorial, nava-mamă –, ci o zonă înconjurătoare care se transformase treptat într-un tărâm feudal, oferind servicii și adăpost membrilor personalului medical, anticipându-le și îndeplinindu-le dorințele.

Desigur, spitalele nu erau ca alte locuri de muncă – nicidecum. Magazinele și restaurantele se goleau pe timpul nopții și erau închise. Birourile rămâneau pustii, luminile dispărând una după alta, până când ultimul angajat stingea și ultimul bec. Dar spitalele nu se goleau niciodată și cu siguranță nu se închideau niciodată. Vuiau de zgomotele indubitabilelor situații de urgență care se petreceau în interior, zdruncinate de crizele perpetue. Erau lumi de sine stătătoare, la curent cu arta, cu știința și, desigur, cu comerțul bolilor. Erau scene de

teatru unde un număr imens de povești extraordinare (majoritatea tragice) se jucau într-o buclă infinită: scene dedicate recunoașterii și schimbării, fervorii religioase, mântuirii și împăcării, pierderii cataclismice. Pe Tărâmul Spitalelor, treceai de la un eveniment la altul. Pe Tărâmul Spitalelor, materia însăși a experienței umane era în mod constant scoasă la suprafață și oferită privirilor. Starea generală de urgență și sentimentul unui țel măreț se infiltrase în tot ceea ce ținea de cartierul respectiv.

Jonathan se descurca de minune pe Tărâmul spitalelor, la fel cum o făcuse în timpul rezidențiatului și, înainte de asta, în facultate. Era genul acela de om care reținea numele tuturor și era la curent cu toate evenimentele importante din viețile lor. Grace, care nu deținea această abilitate (sau, la drept vorbind, nici nu-și dorea să o dețină), îl observase adâncit în conversații cu absolut oricine, cu cei din administrația spitalului și cu doctorii, cu asistentele și infirmierele, cu tipul care transporta cearșafurile murdare la spălătoria imensă de la subsol, și mai știa și că din când în când ținea în loc coada de la cantină stând la taclale cu doamnele care serveau mâncarea. Punea la fel de mult suflet cu oricine discuta, indiferent că era figură regală sau om de rând în acel ținut, manifestând un interes avid și o nevoie de comunicare. Când îl puneai lângă un alt om, ceva se întâmpla cu el: încet, implacabil, începea să-și concentreze toată atenția lui extraordinară către acea persoană, care, la rândul său, îi răspundea – întorcându-se iar și iar, orientându-se, către această sursă incredibilă de energie. Pe Grace o făcea să se gândească la acele filmări accelerate, în care floarea este arătată cum se îndreaptă încet către soare și apoi își deschide petalele. Observase aceste procese timp de aproape douăzeci de ani și încă o fascina un pic.

Jonathan atrăgea alți oameni. Își dorea să afle cine sunt și ce era important pentru ei, poate și ce cicatrici le provocaseră împrejurările și personajele din viețile lor. Aproape întotdeauna, fără excepție, putea să-i facă pe cei din jur să discute despre tații lor decedați sau despre copiii lor dependenți de droguri, iar ea îi admira nespus această însușire, chit că fusese nevoită de nenumărate ori să aștepte la intersecție ca soțul ei să termine de discutat cu taximetristul sau să stea lângă el, cu hainele lor în mână, până când el termina de scris titlul unei cărți sau numele unui hotel din Lesbos pentru un chelner. Așa era felul lui de a fi, presupunea ea. Așa se comportase și cu ea, încă din noaptea aceea când se întâlniseră în tunele. Se gândea că era o calitate înnăscută. Oamenii nu se așteptau întotdeauna la lucruri bune din partea doctorilor, în privința caracterului lor. Era trist, dar justificabil până la un punct, credea ea, faptul că erau persoane reci, sau egocentrice, sau care trăiau sub dominanta unui complex mesianic. Dar imaginează-ți cum ar fi să ai un copil bolnav – foarte bolnav – și cât de mult te-ar liniști să-l vezi în grija cuiva care se pune pe el însuși și propriile nevoi în planul secund, tratându-l cu respect nu doar pe copil, dar și pe tine, gândindu-se foarte mult la ceea ce presupune experiența umană creată de boala copilului tău, chiar și în timp ce se chinuie să-l elibereze de suferință.

Grace se simțea invizibilă acum, mergând către est pe 69th Street, lăsând bărbații și femeile în halate de diferite nuanțe și modele să treacă pe lângă ea. Se uita la fumătorii de serviciu (chiar și în ploaie, chiar și pe terasele spitalelor de oncologie) și observa că ei erau singurii care nu se mișcau grăbiți. Se simțea înconjurată de un soi de halou care lumina și atrăgea atenția asupra ei, făcând-o să pară suspectă, de parcă ar fi comis vreo ilegalitate. Dar ea nu comisese niciodată vreun act suspect sau ilegal. Tot ce își dorea acum

era să plece cât mai repede de acolo. Aproape că ajunsese la colțul străzii. Putea să se întoarcă, pur și simplu – îndepărtându-se de intrarea de la Memorial, spre nord, pe York Avenue – și nimeni nu și-ar fi dat seama că ceva îi mergea prost, foarte prost în acea după-amiază, dacă nu chiar în toată viața ei. Dar, în schimb, dintr-un motiv pe care nu-l anticipase, darămite să-l analizeze, s-a răsucit brusc pe călcâie, de parcă ar fi efectuat o mișcare de dans sau ar fi mărșăluit în formație, pentru a se avânta înapoi pe strada de unde venise, izbindu-se astfel de oamenii luați pe nepregătite din spatele ei, cetățeni foarte ocupați ai Tărâmului Spitalelor, dintre care câțiva i-au aruncat priviri nemulțumite, iar unul a strigat-o pe nume.

— Grace? a zis bărbatul.

Ea a ridicat privirea și a văzut, printre picăturile de ploaie, fața lui Stu Rosenfeld.

— M-am gândit că tu ești, a zis el, destul de amabil. Ți-ai făcut ceva diferit la păr.

Își vopsise un pic părul. Începuse să găsească fire albe. Îi era rușine cât de mult o deranjase asta. De fapt, Jonathan nici nu observase, dar – incredibil, ireal, date fiind circumstanțele – Stu Rosenfeld observase.

— Bună, Stu, a zis ea. Ce zi frumoasă.

El a râs.

— Știu. Și mi-a spus Tracy să-mi iau umbrela. Normal că am uitat.

Tracy era soția lui, cea cu care *nu* avusese o ceartă, era aproape sigură de asta.

— Ce mai face Tracy? l-a întrebat Grace, de parcă n-ar fi stat la un colț de stradă, în ploaie.

— Minunat! a răspuns el, cu un surâs poznaș. Trimestrul al doilea! O să avem un băiețel.

— Ah… a răspuns ea, încercând să nu se arate surprinsă. E o veste extraordinară. Habar n-aveam.

Normal că habar n-avea. Unul dintre lucrurile pe care și le aducea aminte cu certitudine era declarația jovială a lui Tracy Rosenfeld, cum că ea

și soțul ei nu plănuiau să aibă copii. „Unii dintre noi pur și simplu nu-și doresc asta”, zisese Tracy, ca și cum „asta” ar fi fost ceva ce societatea, în ansamblul ei, decretase la modul absolut. Iar Grace, care suferise recent o pierdere de sarcină (a treia? sau a patra?), aproape că izbucnise în lacrimi, deși pe atunci îi venea să plângă cam din orice și probabil că ar fi fost *cu mult mai* nefericită dacă doamnă Rosenfeld, o persoană destul de neplăcută de altfel, ar fi anunțat-o voioasă că, de fapt, ea și soțul ei își doreau „asta”.

Stu, care era foarte binevoitor, în mod clar nu-și aducea aminte de această declarație făcută cu mult timp în urmă. A zâmbit încântat și a început (în ciuda ploii și a întâlnirii lor bizare în acel loc) să descrie cât de neobișnuit de ușor mersese toată treaba. Fără grețuri! Fără extenuare! De fapt, Tracy continua să alerge câte cinci kilometri în fiecare dimineață, adică două ture de lac, deși obstetricianul ei se arăta îngrozit, și în plus mai avea pe cap și un caz teribil de greu la firmă. Câți ani avea, oare? Grace a încercat să-și amintească.

— Câți ani are Tracy?

Întrebarea sunase destul de nepoliticos. Nu asta fusese intenția ei, dar poate că nu s-a putut abține.

— Patruzeci și unu, a răspuns Stu, pe un ton afabil.

Patruzeci și unu. Grace s-a pregătit și apoi a simțit cum vine peste ea acel val de resentimente. Ca să îți schimbi gândirea la patruzeci și unu de ani, să rămâi însărcinată și să fii atât de lipsită de griji, chiar iresponsabilă – cum își permitea să alerge, la patruzeci și unu de ani, în timp ce era însărcinată? – era ca un fel de afront personal. Dar de ce? Ce naiba avea treaba asta de-a face cu ea?

— E fantastic, a zis ea în schimb. Ce lucru minunat!

— Și am auzit că și tu urmează să ai un copil.

S-a holbat la el. Era atât de zăpăcită, nici nu știa cum ar trebui să reacționeze, darămite să răspundă.

— Tracy mi-a spus că a văzut că ai scris o carte. În *Daily Beast,* mi se pare că a spus. „Unul dintre cele mai așteptate titluri ale iernii” sau ceva de genul. Ce fel de carte este? E un roman de ficțiune?

Nu, sunt Truman Capote. E un roman de non-ficțiune, aproape că a spus ea cu voce tare. Dar de ce să se răzbune pe el?

— Nu, în niciun caz, a zâmbit ea. Nimic atât de inteligent. E doar o carte despre unele lucruri pe care le-am învățat în munca mea, lucruri care cred că pot ajuta și alte persoane care-și caută un partener în viață.

— Ah, cum e cartea aceea, *Reguli?* Sora mea a citit-o acum câțiva ani.

— A ajutat-o? a întrebat ea.

Fusese dintotdeauna curioasă. Știa că, în mod normal, *nu ar trebui* să ajute la nimic. Dar oare funcționa, totuși?

— A, nu. Adică, nu cred că a luat-o în serios. Nu-l suna tu prima pe un tip? Desparte-te de el dacă nu îți ia un cadou de Ziua îndrăgostiților? I-am spus, majoritatea bărbaților nici nu știu în ce zi pică. Tatăl nostru nu i-a cumpărat mamei niciun cadou de ziua aia și au fost căsătoriți, dacă nu mă înșel, timp de treizeci de ani.

Grace a încuviințat. Înghețase deja, stând neclintită în ploaie.

— Dar serios, e grozav că ai scris o carte. O să o cumpăr când apare în librării. O să fie primul lucru pe care îl citesc, în afară de jurnalele medicale, din… nu mai știu, din facultate?

— O, nu, a zis ea pe un ton îndrăzneț, dar nu putea să aibă propriu-zis o părere proastă despre el.

Stu era un bărbat inteligent, plin de compasiune, exact genul de doctor înțelegător pe care ai vrea să-l ai lângă tine dacă copilul tău ar fi bolnav. El și Jonathan făceau cu schimbul la spital de cel puțin opt ani de zile, iar Jonathan nu criticase niciodată

felul în care Stu se ocupa de diverse lucruri, ceea ce era, sincer, destul de remarcabil, având în vedere gradul de complexitate al tratamentelor și relațiile personale care luau naștere în preajma unui copil bolnav de cancer. Despre mulți dintre colegii lui, Jonathan nu vorbea cu atâta căldură. Ross Waycaster, superiorul lui direct, era un medic distant din punct de vedere emoțional, foarte prevăzător și lipsit de creativitate, atât de incapabil să le explice pacienților într-un limbaj clar și simplu ce se întâmpla cu copiii lor, încât Jonathan îi găsea câteodată tulburați pe holuri, plângând cuprinși de o frustrare nejustificată. Colega lor care se mutase în Santa Fe sau Sedona – cum o chema, oare? Rona? Rena? –, cea care era interesată de strategiile alternative de vindecare, era o aiurită care probabil că nu ar fi trebuit să ajungă niciodată medic. Ce rost avea să urmezi facultatea de medicină dacă aveai de gând să fluturi bețișoare parfumate și să reciți incantații druidice? Apoi, mai erau și asistentele, care se făceau câteodată că nu îl auzeau când le cerea foarte politicos să-l ajute cu câte ceva, fiind prea prinse în eternele lupte de putere cu întregul colectiv de medici. Și biroul de relații cu presa, care nu îi recunoscuse niciodată oficial meritul de a fi fost inclus în numărul dedicat „Celor mai buni medici” de către revista *New York,* lucru care în mod cert adusese spitalului un capital de imagine și bunăvoință din partea opiniei publice. Și mai era și Robertson Sharp-Ardeilea – Ardeiul – un bărbat răzbunător, retras și un manager miop, obtuz și obsedat de reguli.

Dar nu era cazul lui Stu Rosenfeld. Stu avea un început proeminent de chelie și un nas lat, dar un zâmbet cu adevărat angelic. Grace și-l imagina pe băiețelul lui: fericit și probabil foarte inteligent, cu obrajii dolofani ai lui Tracy și cu zâmbetul tatălui său, călare pe umerii largi ai lui Stu. Era fericită pentru el. Pentru o clipă numai, s-a simțit fericită

în general. Nu mai stătea afară în ploaie, îngrozită de acel lucru nenumit care trasa un cerc fix în jurul ei (fără să se grăbească, menținând distanța) și încercând din răsputeri să ignore șoaptele malițioase care începuseră cumva să o urmărească. În acest scurt moment, aproape că dispăruseră și șoaptele, și cercul, și clopotul de sticlă care cobora încet peste ea. Era doar o femeie care stătea pe trotuar, în ploaie, discutând cu cel mai apropiat coleg al soțului ei, ca și cum nu ar fi fost paralizată de frică. Discutând – nu că ar fi avut importanță – despre cărți, despre un bebeluș care urma să poarte numele de Seth Chin-Ho Rosenfeld și despre Ziua îndrăgostiților. Jonathan îi cumpăra întotdeauna câte ceva cu ocazia acelei zile. Flori – dar nu trandafiri. Nu-i plăcuseră niciodată trandafirii. Îi plăceau ranunculus. Erau niște flori atât de bogate, dar în același timp atât de delicate. Putea să le privească la nesfârșit. Stu Rosenfel zâmbea pentru că soția lui era însărcinată și totul mergea bine, iar Grace era fericită pentru că era foarte aproape să-l creadă. Își dorea din tot sufletul. Și aproape că reușise.

Apoi Stu Rosenfeld a rostit acele cuvinte, iar clopotul din sticlă s-a prăbușit zgomotos, închizând ermetic înăuntrul său tot aerul toxic din jurul ei. Șapte cuvinte: le-a numărat mai târziu. Le-a luat pe fiecare în parte din nou și din nou, le-a sucit și răsucit pe toate părțile în mintea ei, încercând să le insufle un alt sens, care să nu fie cataclismic, care să nu-i schimbe cu totul viața, care să nu i-o sfârșească. Zadarnic, însă.

Cuvintele erau:

— Și? Ce mai face Jonathan zilele astea?

11. TOATE CELE ÎNTÂMPLATE TIND SPRE O CONVERGENȚĂ

Nu-și dădea seama exact cum a reușit să plece de acolo, din acel loc teribil de la intersecția dintre East 69th Street și York Avenue, și s-o pornească din nou pe străzile interminabile, ude și oribile dintre East Side și Rearden. Ce îi ținea picioarele în mișcare? Ce a oprit-o să nu privească spre vitrinele magazinelor și s-o vadă pe femeia aceea împietrită care se uita la ea? Mintea ei înnegurată ba o lua la goană, ba se bloca cu totul, fiecare dintre opțiuni fiind până la urmă de nesuportat. Mai era, desigur, și rușinea – ceva cu care ea nu era obișnuită. Grace renunțase la acest sentiment cu mulți ani în urmă, odată cu revelația pe care i-o adusese maturitatea, și anume că nu mai era necesar ca toți oamenii să o placă, indiferent dacă avea sau nu nevoie de ei. Odată ce dobândise perspectiva aceasta eliberatoare și decisese că numai ea și membrii apropiați ai familiei sale aveau dreptul să îi aprobe sau dezaprobe hotărârile, șansele să se mai simtă rușinată de ceva scăzuseră semnificativ, și într-adevăr acest lucru nu i se mai întâmplase.

Dar imaginea lui, la acel colț de stradă. Dumnezeule, cum o privise și cum – credea ea – îl privise și ea, la rândul ei, amândoi reduși la tăcere de întrebarea lui simplă, pusă într-o doară. Expresia de pe chipul ei… probabil că Stu Rosenfeld înțelesese într-o clipită totul sau cel puțin îndeajuns de mult: și anume că ea, Grace Reinhart Sachs, ratase ceva esențial, că un episod petrecut îi rămăsese necunoscut. Iar acum, problema pe care o avusese mai devreme – faptul că nu era tocmai sigură, nu știa cu certitudine unde

era el – fusese brusc înlocuită de o alta, care însă era cu mult mai gravă.

S-a dat puțin mai în spate, pe asfalt, îndepărtându-se de el. Era ca și cum ai separa două bucăți de velcro, cu durere și sunetul acela sfâșietor, iar înclinația trotuarului părea că își schimbase direcția.

— Grace? l-a auzit ea spunând, dar deja i se părea că vorbește într-un alt dialect, destul de apropiat ca să fie inteligibil, dar doar cu mari eforturi.

Iar ea nu avea puterea să facă asta și să se îndepărteze în același timp. Și trebuia să se îndepărteze de el.

— Grace? a strigat el, în timp ce ea dădea să plece.

S-a ferit de el, ca un jucător de fotbal american îndreptându-se către acel spațiu evaziv dintre corpuri. Nu l-a privit deloc în timp ce trecea pe lângă el. Cu siguranță nu a privit nici în urmă.

69th Street, colț cu First Avenue.

71st Street, cu Second Avenue.

76th Street, cu Third Avenue. Cumva, parcurgea distanțele, dar în niciun caz în mod conștient. Nu era ca atunci când mergi și gândești în același timp, atent la lucrurile din jur. Ci mai degrabă ca atunci când te trezești în toiul nopții și observi cifrele de pe ceas înainte să te cufunzi la loc în bezna capricioasă, în timp ce noaptea trece spasmodic, neodihnitor. Haosul din mintea ei era de nesuportat, dar de fiecare dată când încerca să-l ignore, nu făcea decât să piardă timp.

Apoi au mai trecut două străzi.

Apoi a simțit ceva asemănător unui șoc electric. Și o străfulgerare de durere.

Apoi au mai trecut două străzi.

Era ca o boală. Nu îi fusese niciodată atât de rău.

Tot ceea ce își dorea era să-l găsească pe Henry, chiar dacă asta însemna că trebuia să dea buzna în

școală și să-i strige numele pe coridoare, să intre valvârtej în laboratorul sau în sala de clasă unde se afla și să-l apuce de părul lui negru și des, făcând o scenă, ca o persoană nebună, cum devenise atât de brusc. *Unde este fiul meu?* se imagina urlând. Și lucrul cel mai ciudat era că, în imaginația ei, nu ar fi deranjat-o felul în care ei – ceilalți – s-ar fi holbat la ea. Apoi l-ar fi luat pe Henry de acolo, ar fi traversat holurile și curtea din față și s-ar fi întors la apartamentul lor.

Și apoi ce?

Nu mai urma nimic după asta; pur și simplu nu mai era în stare să facă niciun pas înainte. Era ca și cum ai fi pornit într-o goană nebună, până ajungeai pe marginea unei prăpăstii. Iar acolo te-ai fi oprit: nu mai putea să înaintezi, simțeai că ți se taie răsuflarea, în fața imposibilității de a străbate acel bloc uriaș de stâncă.

În plus, în față la Rearden, strada era plină de necunoscuți. Se strânseseră mai multe dube din acelea purtând siglele unor posturi TV și cu antene de satelit fixate pe capote – cel puțin trei în plus – și numeroși străini umpleau trotuarele: niște vulturi, desigur, hrănindu-se cu rămășițele bietei Malaga Alves, cu toate că Grace nu se mai gândise de ore întregi la Malaga Alves. Iar când o tânără elegantă, cu un zâmbet profund fals, a încercat să o oprească din drum, spunându-i „Bună ziua, putem sta puțin de vorbă?”, Grace aproape că a dat peste ea. Într-o altă viață, ar fi preocupat-o moartea unei femei cu care vorbise exact o singură dată. Astăzi însă era vorba despre acel abis. Ce se întâmpla cu ea acum – și nu, nu mai putea să nege că ceva se întâmpla – nu avea de-a face cu nimeni altcineva decât cu ea, cu soțul ei și cu copilul lor.

Nu voia să discute nici cu celelalte mame și în timp ce stătea în mijlocul lor, în curtea interioară a Școlii Rearden (a cărei arcadă funcționa ca un soi de cordon din catifea, ce nu permitea accesul decât inițiaților), și-a dat seama, cu o vagă ușurare, că o

atmosferă de solidaritate mohorâtă începea să se instaleze în rândul lor. Acum, spre deosebire de dimineață, când îl adusese pe fiul ei, mamele nu mai pălăvrăgeau între ele; stăteau posace, la oarecare distanță una de cealaltă, împreună dar singure, iar în afară de o formă de comunicare non-verbală periferică, nu exista niciun alt fel de interacțiune. Era ca și cum, se gândea ea, fiecare dintre ele trecuse printr-o criză personală, care le schimbase cursul vieții, din momentul în care părăsiseră acest loc, cu numai câteva ore în urmă, sau poate că realitatea sumbră a femeii moarte se făcea acum simțită, anulând percepțiile ierarhice de statut și avere care făcuseră din Malaga Alves o străină. Sau poate conștientizaseră că misterul morții ei nu avea să fie elucidat atât de rapid cum presupuseseră inițial – de remarcat că niciuna dintre ele nu aflase vreo noutate de dimineață și până atunci – și că s-ar putea să fie prinse în treaba asta pe termen lung, și, în consecință, se impunea o anumită decență.

În curtea școlii, în perimetrul privilegiaților, delimitat de cordonul de catifea, Grace a observat că erau foarte puține bone. Mamele îngrijorate de la Rearden hotărâseră, din câte se părea, că existau anumite clipe în viața unui copil, cum ar fi prima crimă de la școala lui Max sau primul circ mediatic al lui Chloe, mult prea delicate ca să fie lăsate pe seama unor surogate. Așa că renunțaseră la tot ce aveau de făcut în acea după-amiază doar pentru a fi alături de copiii lor, așteptându-i să iasă de la întâlnirile cu psihologii aduși de Robert Conover. Erau într-adevăr niște părinți exemplari, așa cum se și mândreau că sunt, iar acesta era un moment important în viețile copiilor lor, un moment pe care aveau, probabil, să-l rețină pentru multă vreme. Peste ani, fiii și fiicele lor aveau să-și amintească de ziua în care mama unui coleg murise – nu, fusese ucisă cu brutalitate – și cât de confuzi și de speriați fuseseră, confruntându-se cu

această primă realitate a inexplicabilei cruzimi umane, cum mamele lor veniseră să-i ia de la școală la sfârșitul zilei, ca să-i liniștească, apoi să-i ducă undeva frumos, înainte să meargă acasă sau la lecțiile de balet sau la meditații. În mod cu totul neobișnuit, oamenii nu se uitau unii la alții.

Copiii au început să iasă, și niciunul nu părea să fie prea traumatizat. Câțiva păreau uimiți să-și vadă mamele. Henry rămăsese printre ultimii, cu ghiozdanul aruncat pe umăr și haina trecută printre bretele, atârnând un pic pe jos. Era atât de fericită să-l vadă încât nici nu i-a spus să și-o ridice.

— Bună, i-a zis.

Băiatul a ridicat privirea și s-a uitat la ea printre genele lui frumoase.

— Ai văzut afară mașinile de la televiziuni?

— Da, a zis Grace și și-a pus din nou haina pe ea.

— Ți-au spus ceva?

— Nu. Sau, mă rog, au încercat. E ridicol.

— Păi, ce ar trebui tu să știi?

Evident, nimic, s-a gândit ea. Poate că o etichetaseră ca pe o persoană care chiar știa ceva.

— S-a întors tata? a întrebat-o Henry, în timp ce coborau scările spre curte.

Pe trotuar erau strânși mai mulți cameramani. Cel puțin două persoane vorbeau în fața camerelor, având școala în spate, ca fundal. Grace s-a ferit instinctiv.

— Poftim? a zis ea.

— S-a întors tata?

— Nu, a răspuns ea clătinând din cap.

Apoi și-a dat seama de ceva.

— Ți-a spus că se întoarce azi?

Henry părea că se gândește. Au trecut pe sub una din cele două arcade din fier și au ieșit pe stradă, apoi au luat-o spre vest, ca să dea în bulevard.

— Nu chiar, a răspuns el.

Erau foarte aproape de colțul străzii.

Grace și-a tras răsuflarea. Pentru o clipă îngrozitoare, s-a gândit că avea să izbucnească în lacrimi. Chiar acolo, pe trotuar.

— Henry, a zis ea, poți să-mi spui ce înseamnă „Nu chiar”? Sunt foarte confuză.

— Ăă… a început băiatul, cu glas șovăielnic. Nu, adică nu mi-a spus când se întoarce. A spus doar că pleacă.

— Că pleacă… de unde? a zis ea.

Pământul începuse să se miște din nou. Nu mai reușea să stea dreaptă.

Băiatul a ridicat din umeri. Pentru un moment amețitor, părea a fi doar un adolescent obișnuit, care purta (sau nu) o discuție obișnuită cu părintele lui. Acea ridicare din umeri. Metoda aceea universală de a spune *Te rog să mă lași în pace cu prostiile tale.* Pe Grace o amuzase întotdeauna un pic, tocmai pentru că ei nu i se întâmplase niciodată. Se ruga să nu i se întâmple asta acum, nu astăzi.

— Nu am întrebat. A sunat doar să-mi spună că pleacă.

Grace s-a întins spre el și l-a prins de umăr. Mâna ei părea să fie o gheară, își dădea și ea seama de asta.

— Poți să-ți amintești exact ce a spus? Care au fost cuvintele lui?

Henry s-a uitat drept în ochii ei, apoi a părut să vadă ceva ce i-a displăcut, și a întors privirea.

— Henry, te implor.

— Nu știu. Încerc să-mi amintesc. A zis: „Trebuie să plec pentru câteva zile”. A sunat pe mobil.

— Când?

Grace simțea că i se învârtea capul. Strângea cu putere geanta la piept, ca și cum în asta ar fi stat salvarea ei.

Din nou, aceeași ridicare din umeri.

— A zis doar că pleacă.

— În… Cleveland. La o conferință medicală.

— Nu a precizat unde. Cred că ar fi trebuit să-l întreb.

Începea oare să se înfiripe un sentiment de vinovăție? Poate că acesta era momentul în care lua naștere o traumă psihică ce avea să dureze toată viața, o mică incertitudine care o să se concretizeze mai târziu într-un gând de genul: *Aș fi putut să-i împiedic pe părinții mei să…*

Nu. Nu. Simțea că înnebunește.

— Henry, asta nu este responsabilitatea ta, a zis ea cu băgare de seamă, chiar exagerând puțin.

Ca un om beat care încearcă să convingă pe altcineva că, de fapt, nu e beat.

— Pur și simplu mi-aș dori să fi fost mai clar în privința planurilor sale.

Asta a ieșit excelent! s-a gândit ea, aproape cu mândrie. Păruse destul de iritată, cum era și normal, dar în același timp nonșalantă. *Știi cum e tatăl tău!*

— Adică, mi-a spus despre Cleveland, dar apoi și-a uitat telefonul acasă, ceea ce e foarte supărător. Și știi cui n-o să-i convină deloc treaba asta. Așa că pregătește-te pentru o seară pe cinste.

Henry a încuviințat, dar acum părea că nu mai era în stare să o privească deloc. Stătea în mijlocul străzii, cu degetele mari prinse în bretelele de la ghiozdan și cu privirea pierdută în depărtare, spre Park Avenue. Pentru un moment îngrozitor, Grace s-a gândit la posibilitatea ca Henry să știe ceva important despre Jonathan, unde era sau cât de mult timp plănuia să rămână, ceva ce ea nu știa, dar suferința pricinuită de gândul acesta a fost atât de năucitoare încât nu a reușit să și-l ducă până la capăt. Nu a mai spus nimic. Au început să meargă unul lângă celălalt pe bulevard, și nici Henry nu a mai zis nimic.

Se temea de seara aceasta. Atitudinea în general distantă a tatălui ei devenea o binecuvântare în anumite împrejurări (ca acum, de exemplu), dar era, din păcate, compensată de caracterul veșnic

intruziv al soției sale, iar lucrurile mergeau în felul următor: după ce Eva scotea la iveală anumite discrepanțe sau carențe comportamentale, tatăl ei se simțea obligat să solicite clarificări cu privire la situația respectivă, ceea ce crea o senzație similară cu aceea pe care o resimți când dentistul umblă cu freza într-un loc sensibil. De ce, Doamne iartă-mă (întrebase Eva, ca un exemplu clasic), îl ducea Grace pe Henry în fiecare zi – cu *metroul* – la o școală din West Village, când era una foarte bună – cea mai bună din oraș! – la intersecția dintre 70th Street și Park Avenue? Ei bine, unul dintre motivele principale, a trebuit ea să explice, a fost că, la fel ca aproape toți cei care candidaseră pentru Episcopal, Henry nu fusese admis. Oricine altcineva, sau cel puțin oricine altcineva care era la curent cu normele absurde impuse de școlile gimnaziale din New York, s-ar fi mulțumit să ridice din umeri, nu însă și mama ei vitregă și, în consecință, nici tatăl ei. *Dar de ce nu a fost admis?* a cerut el lămuriri cu privire la acest caz particular, iar Eva, ai cărei copii supranaturali dobândiseră din fragedă pruncie cunoștințe despre operă, precum și sentimentul esențial al propriei superiorități, trecuseră mai întâi pe la Ramaz și Yale, iar apoi ajunseseră direct pe tărâmurile făgăduinței (Ierusalim și Greenwich/Wall Street), o privise pe Grace consternată, ca și cum nu ar mai fi auzit până atunci ceva atât de stupid.

Henry era destul de atașat de Eva și de bunicul lui, deși părea că înțelege limitele libertății de mișcare pe care le impuneau. Plăcerile incontestabile ale meselor la familia Reinhart (mâncare bună, ciocolată excelentă, laudele și atențiile oferite de două persoane care în mod clar îl apreciau) veneau la pachet cu formalitățile și cu necesitatea adoptării unor maniere impecabile. Să stai în sufrageria Evei, la masa mare din mahon sau pe una dintre canapelele ei sofisticate și incomode, necesita concentrare și efort – chiar și

din partea lui Grace, darămite din partea fiului ei de doisprezece ani. Dar în seara asta, poate că disconfortul și distragerea atenției nu erau ceva rău.

În copacii de pe Park Avenue atârnau luminițele de Crăciun, pâlpâind în galben și albastru în seara care devenise de-acum senină. Ea și Henry înaintau cu pași grei, foarte aproape unul de celălalt, dar continuând să nu își vorbească. Odată sau de două ori, Grace s-a gândit să zică la ceva, dar chiar când deschidea gura să vorbească, și-a dat seama că fie că nu ar ajuta la nimic, fie că nu ar fi adevărat, așa că a tăcut mai departe. Nu ar fi avut cine știe ce mustrări de conștiință dacă ar fi mințit în acel moment, ceea ce suna urât, dar dacă ar fi ajutat-o să mențină iluzia poveștii pe care i-o spusese, atunci putea să trăiască cu asta. Din păcate, Grace nu își mai amintea exact în ce consta povestea și din ce punct, exact, se detașase de realitate. Și, tot din păcate, habar n-avea nici care era acea realitate. Nu știa nimic și obscuritatea acelei fisuri, schimbările constante ale formei și dimensiunilor ei, răsunau ca un urlet în urechea ei.

Și-a strâns mai bine haina pe corp. Gulerul din lână o zgâria pe ceafă.

Henry mergea cu umerii ușor aplecați, ca și cum nu ar fi fost încă pregătit să fie înalt, cu privirea ațintită asupra caldarâmului, în afara momentelor când treceau pe lângă un bărbat sau o femeie care își plimba câinele. Henry își dorea cu disperare un câine și își ruga părinții de ani întregi să-i ia unul, dar fără succes. Câinii erau ceva de neînțeles pentru Grace, care nu avusese niciodată un animal de companie de niciun fel, iar Jonathan, care avusese în copilărie un labrador pe nume Raven (de fapt, animalul fratelui său mai mare și mai răsfățat), nu era tocmai dornic să aducă un câine în casă. Raven, îi mărturisise el cu mult timp în urmă, dispăruse pe când el era în clasa a noua, într-o zi când nu mai era nimeni altcineva acasă, iar

misterul acelei dispariții (o poartă nu foarte bine închisă? un hoț de câini?) reprezentase o continuă sursă de tristețe pentru toți cei implicați, ajungându-se chiar până la acuzații: dăduseră vina pe el, îi explicase Jonathan. Îl învinovățeau pentru fuga, sau pierderea, unui câine care nici măcar nu era al lui. Atât de tipic pentru familia lui îngrozitor de disfuncțională, înțelesese ea. Și totuși – ce nedreptate îngrozitoare i se făcuse.

În afară de asta, Jonathan era alergic la părul de câine.

Eva avea un câine pe vremea când tatăl ei începuse să se întâlnească cu ea. Ba chiar doi, de fapt: doi șoricari frați, supraalimentați, pe nume Sacher și Sigi, care nu erau interesați de nimic altceva decât de ei înșiși și care au trebuit să se lase convinși să-l accepte măcar pe Henry. Morți de mult, au fost înlocuiți la început cu un pomeranian (atât de consangvinizat încât blana îi cădea în smocuri și teribil de prostănac), care murise de o boală specifică pomeranienilor de rasă pură, apoi, mai recent, apăruse în peisaj Karl, un alt șoricar, a cărui personalitate era doar puțin mai binevoitoare decât a predecesorilor săi. Tatăl ei părea să fie principalul responsabil cu plimbările lui Karl (încă o uimea pe Grace să-și vadă tatăl plimbând un câine). Și cum obiceiul lui de-o viață, al celor două partide săptămânale de tenis, se rărise cu timpul, din cauza problemelor cu genunchii și cu șoldul, îi prindea bine să facă mișcare.

I-a văzut venind din față, bărbatul și șoricarul, în timp ce ea și Henry traversau intersecția dintre Park și 73rd, iar Henry a alergat în întâmpinarea bunicului său. Era, a observat Grace uluită, atât de înalt pe lângă tatăl ei, încât pentru o clipă s-a gândit că acesta din urmă începe să se micșoreze, iar când s-au îmbrățișat, tatăl ei de-abia dacă s-a aplecat un pic ca să ajungă la nepotul lui. Pentru o clipă, lui Grace i-a trecut prin minte cum ar fi fost

ca ei să continue să crească în direcții diferite, până când unul ar dispărea în pământ, iar celălalt s-ar înălța spre văzduh. Imaginea aceasta a făcut-o să tremure.

— Bună, Karl, l-a auzit pe Henry spunând, atunci când i-a ajuns din urmă.

Își mutase atenția asupra câinelui și îi captase îndeajuns de mult atenția, încât câinele începuse să dea încet din coadă, lucru pentru care Henry îl lăuda ușor exagerat. Frederich Reinhart i-a înmânat lesa, și nepotul a început să conducă meticulos câinele pe la fiecare copac de pe trotuar.

— Grace, a zis tatăl ei și a îmbrățișat-o scurt. Dumnezeule, cât s-a înălțat!

— Știu. Pe bune, câteodată mă duc să-l trezesc dimineața și parcă se face și mai lung în pat. Ca și cum ar fi pus Procust mâna pe el.

— Sper că nu, a glumit tatăl ei. Jonathan vine de la spital?

Uitase s-o sune pe Eva, ca să-i spună că el nu venea. A simțit dintr-odată că i se face rău.

— Nu sunt sigură, a reușit să spună. E posibil.

Poate că niciuna din acele declarații nu era o minciună, și-a zis ea. Poate că urma să vină. Printr-un miracol.

— Bine, i-a răspuns el. E frig, nu-i așa?

Era? Pe Grace o treceau toate apele. Din pricina gulerului din lână simțea că o mănâncă pielea pe gât, la spate. Observa linia perfectă a părului încărunțit al tatălui ei, la exact un centimetru deasupra gulerului paltonului său masiv. Eva îi tundea părul, cu o foarfecă lungă și ascuțită. Era unul dintre talentele ei, pe care îl adusese cu ea din prima căsnicie, atunci când soțul ei decedat (în spiritul avariției lor împărtășite – chestie care era ciudată dacă te gândeai la averea pe care o aveau împreună) elaborase o serie de strategii de economisire. De fapt, de-a lungul anilor, Grace o lăsase pe Eva de mai multe ori să-l tundă pe Henry. Ea părea să fie întotdeauna prima care

observa (și reacționa) de fiecare dată când lungimea părului lui Henry trecea de limitele cuviincioase, iar faptul că putea să ajusteze tunsoarea unicului nepot al soțului ei părea că o face să se simtă extrem de mulțumită. Întâmplător, era și foarte pricepută în mânuirea foarfecii, care avansa de jur împrejurul căpșorului frumos al lui Henry cu un sunet profesionist, lăsând să cadă bucle (la fel de frumoase) din el pe gresie din baia principală. Eva se bucura nespus de fiecare dată când avea ocazia să scoată în evidență dezordinea, oriunde ar fi dat de ea, pentru ca mai apoi să poată rezolva situația.

Eva îl îngrijea foarte bine pe tatăl ei, i-a trecut prin minte lui Grace, uitându-se fix la linia dreaptă a părului său, în timp ce îl urma în hol. Desigur, se gândise la asta de multe ori în trecut; păcat că nu era îndeajuns ca să-și iubească mama vitregă. Și *la asta* se gândise de foarte multe ori.

— Carlos, i-a zis tatăl ei liftierului, în timp ce acesta trăgea grilajul, cred că ți-i amintești pe fiica și pe nepotul meu.

— Bună seara, a zis Grace, la o milisecundă distanță în spatele fiului ei.

— Bună seara, a răspuns Carlos, cu ochii la numerele din fața lui.

Era modelul acela vechi de lift, care-ți solicita o anumită abilitate pentru a nu se opri între etaje. Au urcat cu toții, în tăcerea obișnuită, până la etajul al patrulea, când liftierul a tras din nou grilajul și le-a urat o seară plăcută. Henry s-a aplecat și i-a desfăcut lesa lui Karl, care a luat-o la fugă până la ușa de la intrarea în apartament, una din cele două uși identice de pe palierul îngust. Când tatăl ei a deschis ușa și Karl a intrat voios înăuntru, un miros puternic de morcovi a ajuns imediat până la ei.

— Bună seara, bunico, a zis Henry, urmându-l pe Karl în bucătărie.

Tatăl ei și-a dat jos haina și apoi a luat-o și pe a lui Grace, ca să le pună în cuier.

— Ceva de băut? a întrebat-o el.

— Nu. Mersi. Poți să o iei înainte.

Ca și cum ar fi avut nevoie de permisiunea ei.

Apartamentul nu se schimbase câtuși de puțin de când Grace venise întâia oară în vizită, în primul an de căsătorie cu Jonathan, pentru o cină destul de înspăimântătoare, la care trebuia să facă cunoștință cu copiii Evei și cu partenerii lor de viață. Rebecca, fiica Evei, care era cu doar câțiva ani mai mare decât Grace și născuse recent un al doilea băiat (aflat sub supravegherea unei bone, într-una dintre camerele alăturate), venise cu această ocazie din Greenwich, iar Reuven – care deja se gândea să emigreze în Israel – venise de pe 67th Street, împreună cu soția lui irascibilă, Felice. În acea seară, cei trei „copii" fuseseră înștiințați că părinții lor urmau să se căsătorească – cu siguranță. Data fusese programată peste două luni, iar tatăl lui Grace hotărâse să-și ia două luni de concediu de la firmă, fapt cu totul surprinzător și fără precedent, ca să plece într-un lung voiaj de nuntă în Italia, Franța și Germania.

Era greu să-ți dai seama care dintre cei trei „copii" fusese mai puțin încântat la auzul veștii. Grace știa că era fericită pentru tatăl ei, fericită că el își găsise pe cineva și că principalele interese ale Evei păreau să fie, chiar de la început, grija față de Frederich Reinhart și organizarea vieții lui, mai cu seamă că el nu se prea descurca singur, de când murise mama ei, și în mod evident avea nevoie de ajutor cu toate astea. Dar Grace nu reușea să se convingă să o iubească pe Eva și se temea că nu va reuși niciodată. Totodată, știuse chiar de la început că nu va putea să-i iubească nici pe copiii ei.

Cina din seara aceea fusese una de Sabat, desigur, iar fiul și fiica Evei abia au reușit să-și stăpânească nemulțumirea față de ignoranța de care dădeau dovadă Grace și Jonathan cu privire la

ritualurile evreiești. Nu era vorba despre lipsa de credință (dacă Grace și Jonathan credeau, dacă ei credeau, nu asta era problema), ci mai degrabă despre faptul că ei nu-și onorau efectiv originile evreiești, lucru care era destul de evident pentru toată lumea. În acea seară, ea și soțul ei s-au apropiat de masa tradițională cu bunul-simț caracteristic și cu intenția obișnuită de a observa și a imita tot ceea ce le era necunoscut, dar cei doi și-au dat numaidecât seama de șiretlicul lor.

— Nu cunoașteți ritualul kiddush? îl întrebase Jonathan pe Reuven, cu un dispreț atât de fățiș încât atmosfera de la masă – deja tensionată – devenise brusc de-a dreptul sumbră.

— Mă tem că nu, zisese Jonathan încet. Evrei nepracticanți. Când eram mic, părinții mei făceau și pom de Crăciun.

— Pom de Crăciun? a repetat Rebecca.

Soțul ei, și el tot investitor bancar, a strâmbat vizibil din buze. Grace a asistat la acea scenă și, ca o lașă, nu a zis nimic. Atunci, nici ea, și, desigur, nici tatăl ei, nu precizaseră că și ei sărbătoriseră Crăciunul – acea versiune cu marțipan, Händel și dulciuri cușer de la William Greenberg Desserts – în toată perioada copilăriei ei. Și chiar le plăcuse foarte mult.

— Ah, a exclamat Eva, intrând în vestibul, cu Henry și Karl după ea.

A sărutat-o pe Grace destul de politicos, pe ambii obraji.

— Henry mi-a spus că Jonathan nu o să ni se alăture.

Grace s-a uitat la fiul ei. Henry stătea pe vine, mângâind de zor șoricarul, care nici nu-l băga în seamă. Eva, care afișa una dintre expresiile ei cele mai politicoase de dezaprobare, era îmbrăcată cu unul dintre foarte numeroasele ei pulovere deux-pièces din cașmir. Avea o întreagă gamă, pe tonuri de bej, de la pal la aproape alb, și în nuanțe închise, de la negru la maroniu, dar cele mai multe

erau în acea nuanță asemănătoare cu a cartonului, pentru care optase și acum. Îi veneau bine din două puncte de vedere: în primul rând, pentru că îi puneau în valoare claviculele impresionante, iar în al doilea rând pentru că îi scoteau în evidență posteriorul, neobișnuit de tineresc și destul de voluptuos.

— Despre ce e vorba? a intervenit tatăl ei, care se întorcea de la barul din sufragerie, cu paharul lui de scotch.

— Se pare că Jonathan nu vine să ia cina cu noi, i-a răspuns soția lui, pe un ton tăios. Credeam că am hotărât să mă suni în cazul ăsta.

Așa era, își dădea seama Grace. Da, așa zisese. Da, uitase să-i telefoneze ca s-o anunțe. Dar sincer? Chiar era necesară atâta nemulțumire?

— Ah, Eva, a zis Grace, lăsându-se la mila Curții. Îmi pare atât de rău. Pur și simplu mi-a zburat din minte. Și speram să îmi dea de veste.

— Să-ți dea de veste?

Tatăl ei părea aproape ofensat.

— Nu înțeleg. Cum adică sperai ca soțul tău „să-ți dea de veste”?

Grace i-a privit pe fiecare în parte cu o expresie care transmitea doar o mică parte din propria nemulțumire, apoi l-a întrebat pe Henry dacă nu are teme pentru acasă.

— La științe, a răspuns băiatul, de pe podea, unde îl scărpina după urechi pe ingratul Karl.

— De ce nu te duci în birou să le faci, dragule?

Henry a plecat. Câinele a rămas.

Poate că ar fi fost mai bine să le spună despre ce era vorba. Poate că, printr-un miracol, Eva și tatăl ei aveau să abandoneze apoi subiectul, măcar de data asta.

— Nu am primit niciun semn de la el, a început Grace, zâmbind forțat. Ca să vă spun drept, nici măcar nu știu unde e. Destul de neplăcut, nu?

Își făcuse degeaba speranțe, desigur.

Cei doi soți s-au uitat unul la altul. Eva, cu o expresie atât de glacială, încât Grace efectiv s-a cutremurat, s-a întors pe tocuri și s-a dus înapoi în bucătărie. A rămas cu tatăl ei, care-și ținea paharul în mână și părea aproape furios.

— Mă întreb cum ai reușit să ajungi în situația asta, a zis el scurt. Știu că ești măcinată de sentimentele pacienților tăi, dar mi se pare destul de ciudat că nu te interesează nicidecum și sentimentele Evei.

Apoi s-a dus și s-a așezat. Grace presupunea că ar trebui să facă și ea același lucru, dar era atât de șocată de acea idee încât nu reușea să se clintească din loc.

Măcinată de sentimentele pacienților tăi. Nu, nu era ceva nou. Tatăl ei nu credea în general în psihoterapie și cu siguranță nu fusese tocmai încântat că fiica lui alesese să profeseze în acel domeniu. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, ce legătură aveau toate astea cu Eva?

— Îmi pare foarte rău, a zis ea cu prudență. Am fost cât se poate de sinceră, pur și simplu am uitat complet. Și încă speram ca Jonathan să mă sune, ca să îl pot întreba ce planuri are.

— Și nu te-ai gândit să-l suni tu *pe el?* a întrebat-o tatăl ei, de parcă ar fi avut și acum tot zece ani.

— Desigur. Dar…

Dar. *Dar soțul meu a hotărât că e indisponibil, așa că nu pot să dau de el. Sunt atât de îngrozită de asta, de ce ar putea să însemne, deși e clar că nu înseamnă nimic, încât sinceră să fiu de-abia dacă mai reușesc să funcționez, darămite să mă preocup dacă soția ta – care oricum nu mă place, nu mai zic să mă iubească, și la care nu o să țin niciodată, dar niciodată, mai mult decât e necesar din perspectiva faptului că este soția ta – a pus pe masă numărul necesar de tacâmuri sau dacă nu e cumva nevoită să elimine unul dintre ele.*

— Dar? a zis tatăl ei, câtuși de puțin dispus să lase de la el în această chestiune.

— Nu am nicio scuză. Știu cât de importante sunt cinele astea pentru ea.

Și iată: acum era și mai rău. Ar fi putut la fel de bine să spună: *Dacă era după mine, am fi mers la Shun Lee, să înfulecăm niște costițe și un homar cantonez, în loc să venim aici o seară pe săptămână ca să îndurăm ostilitatea formală a Evei, care a hotărât cu mult timp în urmă că nu sunt la fel de bună ca propriile ei odrasle și, prin urmare, nu sunt demnă de remarcabilele ei crochete cu calcan și cartofi, ca să nu mai zic de bunăvoința ei, și că nu merit absolut deloc… cum se cheamă chestia aia pe care o femeie matură ar trebui să o aibă față de singurul copil al preaiubitului ei soț, un copil rămas fără propria mamă? Ahh, da! Afecțiune! Afecțiune maternă! Sau măcar o vagă reproducere a acelei afecțiuni materne, măcar de dragul aparențelor și dintr-un respect general față de soțul mai sus menționat.*

Cu siguranță că nu.

Apoi a încercat, cum făcea în asemenea situații, să-și imagineze că în locul ei era o pacientă. *Mi-e dor de mama,* i-ar fi spus Grace, pacienta – o femeie la vreo treizeci sau patruzeci de ani, căsătorită, cu un copil și o carieră relativ reușită –, lui Grace, psihoterapeuta. *Firește, îmi iubesc tatăl. Iar atunci când s-a recăsătorit, după moartea mamei, am fost fericită pentru el, pentru că mă îngrijora să-l știu de unul singur, înțelegi? Și chiar mi-am dorit să mă înțeleg cu soția lui. Am vrut* să *am din nou o mamă – pot să recunosc asta –, deși știam, normal, că ea nu era mama mea. Dar ea m-a făcut întotdeauna să mă simt ca și cum îmi făcea un favor. Sau, mai exact, că îi făcea tatălui meu un favor. Și dacă e să spunem lucrurilor pe nume, ea și-ar fi dorit ca eu să nici nu figurez în peisaj.*

Apoi Grace, pacienta, ar fi izbucnit în lacrimi, pentru că, în adâncul sufletului ei, știa că nici nu

mai exista un peisaj în care să figureze. Acesta era adevărul.

Apoi Grace, psihoterapeuta, s-ar fi uitat la această făptură distrusă de pe canapeaua ei și probabil că i-ar fi spus cât era de trist că tatăl ei își negase atât de categoric afecțiunea față de unicul său copil. Apoi amândouă – Grace, pacienta, și Grace, psihoterapeuta – s-ar fi oprit pentru o clipă să se gândească cu adevărat cât de tristă era situația. Dar, într-un final, ar fi ajuns împreună la singura concluzie posibilă: și anume că tatăl acesta era un adult și că luase deja o decizie. Ar putea să se răzgândească la un moment dat, dar fiica lui nu avea cum să-l convingă să o facă.

Cât despre pe soția lui…

Nu *e mama mea,* s-a gândit Grace. *Mama mea a murit, nu mai e nimic de făcut. Iar acum am jignit-o grav pe această femeie pentru că nu i-am spus că soțul meu nu vine la cină. „Ghici cine nu vine la cină?" ar fi trebuit să zic.* Și a zâmbit fără să vrea la acest gând.

— Nu înțeleg ce e așa de amuzant, a spus tatăl ei, iar Grace a ridicat privirea către el.

— Nu e amuzant, i-a răspuns ea.

Nu, și-a zis ea, nu *ne alegem familiile și da, trebuie – chiar trebuie – să avem grijă de cele pe care le avem, pentru că, ei bine, chiar sunt singurele pe care le avem.* Nu tocmai asta făcea ea aici *de ani întregi,* venind în vizită de cel puțin de câteva ori pe lună, chiar de când tatăl ei ieșise prima oară cu Eva Scheinborn să mănânce în oraș la Ginger Man, după un concert unde ascultaseră *Ultimele patru cântece* de Richard Strauss? Însă, în niciun moment, niciodată în toți acești ani, nu simțise vreo apropiere din partea Evei sau orice fel de interes față de ea sau Jonathan. *Și iată că tot vin înapoi,* se gândea ea: *întotdeauna ascultătoare și întotdeauna plină de speranță.*

Cât de prostesc din partea mea, sincer.

Apoi, în timp ce tatăl ei se uita urât la ea, iar Eva probabil că lua de pe masă și ducea înapoi la bucătărie acea farfurie în plus, foarte, foarte grea, apoi imensul șervețel, tacâmurile și împovărătoarele pahare, pe cel de vin și pe cel de apă, Grace a ajuns la concluzia că ar fi putut să plece chiar atunci, pe loc, fără să-i pese.

Sau folosind acea expresie ubicuuă, preluată direct de pe buzele botoxate ale oricărei celebrități în vogă, reale sau închipuite: M-*am săturat de asta.*

Dar nu a rostit aceste cuvinte. În schimb, a zis:

Tați, ceva nu e bine. Mi-e foarte frică.

Sau stai: poate că doar a vrut să spună asta. Poate că a fost cât pe ce să o spună, când soneria mult așteptată a telefonului ei a vestit, din adâncurile genții ei, o minusculă posibilitate de salvare; uitând de tot – de tatăl ei, de demnitatea ei –, și-a smuls geanta de pe umăr și s-a aplecat peste ea, începând să cotrobăie înăuntru și dând la o parte carnețelele, portofelul, pixurile, iPod-ul pe care nu-l mai folosise de luni de zile, cheile, formularul de permisiune pentru o excursie cu școala pe Ellis Island pe care tot uita să-l ducă înapoi, cartea de vizită a unui vânzător de instrumente muzicale recomandat de Vitaly Rosenbaum pentru Henry, ca să-și schimbe vioara, prea mică de-acum pentru el – orice, numai să pună mâna pe acea fâșie de speranță. Probabil că arăta ca o fiară, care sapă cu disperare după hrană, sau poate ca un erou care avea foarte puțin timp rămas la dispoziție ca să dezamorseze bomba, dar probabil că nu ar fi reușit să se stăpânească nici dacă și-ar fi propus. *Nu închide!* a zis ea, cuprinsă de frenezie. *Să nu cumva să închizi, Jonathan!*

A încleștat mâna și a apucat obiectul, scoțându-l la suprafață, ca pe o perlă din adâncuri, apoi a clipit nedumerită în fața lui, pentru că pe ecranul mic nu era stetoscopul pe care își dorise cu toată ființa ei să-l vadă (de ce ar fi fost? doar dacă

Jonathan se întorsese acasă, recuperase telefonul încă sechestrat în dulăpiorul noptierei și îl folosise să o sune) sau un număr necunoscut din Vest („Așa de idiot sunt! Mi-am pierdut telefonul pe undeva!”), ci non-cuvântul NYPDMENDOZAC, cu siguranță cel mai enervant și irelevant dintre toate lucrurile enervante și irelevante care ar fi putut să-i apară acolo.

Atunci i-a trecut prin minte că era mort și că îl găsiseră undeva și o sunau să-i transmită cele mai îngrozitoare vești pe care ar fi putut să le audă. Dar ce coincidență ciudată că, dintre toți ofițerii de poliție care ar fi putut să sune, o suna tot cel cu care discutase mai devreme. Poate că acesta era ofițerul ei personal, cel care era solicitat atunci când ea trecea pe roșu, când se cunoscuse vag cu o persoană care ulterior fusese ucisă sau atunci când trebuie să fie informată că soțul ei pățise ceva groaznic. Oare câți ofițeri erau și pentru câți newyokezi în parte? Și cât de bizar era că ea avea nevoie de ofițerul ei pentru a doua oară, în numai două zile.

Ei bine, nu o să răspund, și-a zis Grace, în sinea ei. Asta ar trebui să rezolve problema.

Dar tatăl ei se uita încă la ea.

— E Jonathan? a întrebat-o.

— Tată? și-a auzit propria voce. Nu știu dacă m-am exprimat clar mai devreme, dar nu știu unde este Jonathan. Credeam că e la o conferință medicală pe undeva prin Vestul mijlociu, dar acum nu mai sunt sigură.

— Ai încercat să-l suni? i-a zis tatăl ei, ca și cum ea ar fi fost de-a dreptul imbecilă.

Telefonul a încetat să sune în mâna ei. *Atât de simplu!* s-a gândit ea. *Dorință împlinită!*

— Da. Normal că am încercat.

— Bine, dar ai vorbit cu cei de la spital? Ei ar trebui să știe cum să dea de el.

Ce mai face Jonathan zilele astea?

Grace s-a cutremurat.

În mână, a început să se cutremure și telefonul. Suna din nou. NYPDMENDOZAC chiar voia să vorbească cu ea.

Apoi, de undeva din adâncurile ființei ei, dintr-un loc despre care nici nu știuse până atunci că există, darămite unde se afla, o poartă grea, metalică a ales chiar acel moment să se caște ușor, cu un scârțâit, eliberând un gând nou și îngrozitor: toate cele întâmplate tind spre o convergență.

— Trebuie să răspund, i-a zis ea tatălui ei. Chiar trebuie.

În replică, tatăl ei a părăsit camera.

Apoi ea a făcut ceva foarte ciudat. Și-a luat inima-n dinți și s-a dus țintă spre una dintre canapelele lungi și inconfortabile ale Evei, din celălalt capăt al camerei, s-a așezat și și-a pus, cu mare atenție, geanta răvășită pe covorul persan teribil de scump și de vechi al Evei. Apoi, în cel mai precis mod cu putință și pe un ton atât de sever și de disciplinat, încât pentru un moment nici nu și-a recunoscut propria voce, și-a spus în gând minciuna sfruntată cum că totul o să fie în regulă.

12. JAP, JAP

De data asta nu au lăsat-o să vorbească cu ei pe hol, deși de acolo sunaseră, așa că erau chiar acolo când a ieșit ea din lift, și în ciuda faptului că holul Evei (fiind mai grandios decât al ei) avea chiar piese de mobilier mai minuțios lucrate. Nu.

De data asta „solicitaseră” să-i vorbească la „birou”, după cum s-au exprimat ei, unde puteau avea parte de intimitate.

Intimitate pentru ce? i-a întrebat. Și pentru că nu au răspuns imediat, a continuat:

— Nu înțeleg. Mă arestați?

Mendoza, care deja începuse să conducă micul grup afară, s-a oprit. Gâtul lui, a observat ea – nu

fără o urmă de satisfacție nepotrivită – i se revărsa peste gulerul hainei în timp ce se întorcea spre ea.

— De ce v-aș aresta? a întrebat-o el.

S-a simțit dintr-odată extenuată. Deja, li se predase în parte. I-a lăsat să-i deschide portiera mașinii și a alunecat pe bancheta din spate, lângă O'Rourke. Cel cu barba nerasă. Ca o infractoare.

— Nu înțeleg, a zis ea din nou, dar fără prea multă convingere. Când a văzut că niciunul nu reacționează, a continuat. V-am spus deja, abia dacă o cunosc pe doamna Alves.

— Putem vorbi atunci când ajungem acolo, a spus, nu fără simpatie, Mendoza, care era la volan.

Apoi – iar acest lucru i-a părut cel mai ciudat dintre toate – a pornit radioul. WQXR, postul radio standard. Și au rămas cu toții în tăcere.

„Acolo" s-a dovedit a fi Secția numărul 32 pe 102nd Street. La doar trei kilometri depărtare de cartierul unde crescuse ea și unde își creștea acum copilul – o distanță mai mică decât cea pe care ar fi parcurs-o fericită oricând, și chiar decât distanța la care își seta banda de alergare, în rarele ocazii când ajungea la sala de sport aflată la intersecția dintre 80th Street cu Third Avenue – și totuși, Grace nu pusese în viața ei piciorul pe 102nd Street. Mașina a înaintat pe Park, trecând de Lenox Hill, acolo unde se născuseră ea și Henry, a trecut pe lângă biserica Brick, unde se căsătoriseră doi dintre colegii ei de la Rearden, și de blocul de pe 96th Street unde crescuseră ea și prietena ei de odinioară Vita – o clădire așezată chiar la granița Manhattanului, așa cum consideraseră zona cu îngăduință părinții ei – și ea a privit fiecare reper pe care îl lăsa în urmă.

Orașul tinereții lui Grace se oprea brusc la intersecția dintre 96th Street și Park (care urca după o lungă pantă până în acel punct, iar apoi părea că plonjează în Harlemul spaniol, acolo unde metroul ieșea la suprafață din drumul lui subteran). Atât de strictă era regula mamei sale – la rândul ei

o newyorkeză – care-i interzicea să meargă la nord de 96th Street, încât ar fi putut la fel de bine să fie unul dintre acele panouri stradale cu mesaje apocaliptice, precum „Abandonați orice speranță, voi, cei care intrați aici”. Grace și Vita nu-i ieșiseră din cuvânt, deși se bucuraseră din când în când, dintr-o ușoară rebeliune, de escapade pe 96th Street, începând de pe Fifth Avenue, acolo unde cărămida brună era considerată încă o culme a eleganței și până la East River, unde lucrurile deveneau aproape pe cât de periculoase se temuse dintotdeauna Marjorie Reinhart că sunt.

Bineînțeles, la maturitate fusese în Harlem de multe ori. Nu era mare scofală, nu în zilele noastre. Acolo își petrecuse anii de studii postuniversitare la Columbia, de exemplu (deși Columbia și împrejurimile ei erau excepția de la regula de a nu merge mai departe de 96th Street), și stagiul ei de terapie la un adăpost pentru femei aflat pe 128th Street. Și, în aceeași zonă, pe 159th Street, se mai ținuse și piesa aceea de teatru îngrozitoare, în care mama unuia dintre prietenii lui Henry juca rolul unui personaj atât de experimental, încât numele său era, simplu, „Femeia” – mersese să vadă piesa împreună cu Henry și Jonah, pe vremea când cei doi erau încă prieteni. Lui Jonathan îi plăcea Sylvia’s Restaurant cu o înverșunare pe care ea nu i-o împărtășea, și, uneori, îi silea pe ea și pe Henry să mănânce acolo cotlet de porc și macaroane cu brânză. Și, bineînțeles, destul de mulți oameni pe care îi cunoșteau au ales casele din cărămidă brună din acest cartier aflat odinioară dincolo de limită, acolo unde, la prețul unei căsuțe postbelice din Upper East Side puteai cumpăra o vilă minunată cu trei etaje, construită înainte de război, cu o grădină în spate și la doar zece minute de mers până la metrou. Acum citise undeva că exista acolo chiar și un sediu Brown Harris Stevens.

Cu toate acestea, a simțit instinctiv încordarea familiară atunci când mașina a luat-o în jos.

Abandonați orice speranță, voi, cei care intrați aici.

Secția de poliție s-a dovedit a fi într-o clădire de un bej banal, ce semăna cu un cub Rubik care suferise o implozie. Când au condus-o înăuntru, strecurând-o rapid pe un coridor lăturalnic ce ducea la o mică sală de ședințe, detectivul O'Rourke a sporit suprarealismul întregii scene oferindu-i un cappucino. Ea aproape că i-a zâmbit.

— Nu, mulțumesc.

Un pahar cu whisky, i-a venit să-i spună, însă nici asta nu voia cu adevărat.

O'Rourke a plecat să își ia o cafea. Mendoza a întrebat-o dacă avea nevoie să meargă la toaletă, dar ea l-a refuzat. Erau mereu așa de politicoși? Apoi, însă, l-a observat uitându-se la ceasul de la mână – era plictisit deja? – și notându-și ora.

— Am nevoie de un avocat? l-a întrebat ea.

Au schimbat o privire.

— Aș fi zis că nu, i-a răspuns O'Rourke.

Acum scriau amândoi, unul notând paragrafe întregi într-un carnet cu pagini galbene, iar celălalt completând un formular. Pentru o secundă a privit cum se înălța aburul din paharele cu cafea.

— Doamnă Sachs, i-a zis Mendoza dintr-odată, stați comod?

Era nebun? Nu, nu stătea comod. L-a privit cu o expresie destul de mohorâtă și plină de reproș și i-a spus:

— Desigur. Dar sunt confuză.

— Înțeleg, i-a răspuns el încuviințând din cap.

Iar dacă nu cumva se înșela, acea mișcare a capului – și expresia de pe chipul său, una destul de blândă și neutră – și tonul ușor muzical al vocii erau luate direct din manualele de pregătire pentru psihoterapeuți. A umplut-o de furie. Și furia nu a făcut decât să-i crească atunci când el i-a zis:

— Trebuie să vă fie foarte greu cu toată treaba asta.

— Nici nu înțeleg despre ce „treabă” e vorba, a răspuns ea, privindu-l când pe unul, când pe celălalt. La ce vă referiți prin „treaba asta”? V-am spus, nu am cunoscut-o pe Malaga Alves. Nu simțeam nimic pentru ea, nici de bine, nici de rău. Îmi pare foarte rău că a fost…

Ce? gândi ea disperată. Cum să duci până la capăt o frază care a început atât de stupid.

— A fost… rănită. E un lucru îngrozitor. Dar ce caut eu aici?

Polițiștii au făcut schimb de priviri, iar Grace, în acea clipă, a observat dialogul comprimat și tacit al unor persoane care se cunoșteau foarte bine. Nu erau de acord. Apoi unul dintre ei și-a impus voința.

A fost O’Rourke, care s-a aplecat spre ea, cu coatele pe masă, și i-a zis:

— Doamnă Sachs, unde este soțul dumneavoastră?

Grace și-a ținut respirația. A clătinat dezaprobator din cap. Erau ca niște creaturi exotice. Vorbele lor n-aveau niciun sens.

— Nu înțeleg. Credeam că e vorba despre ce i s-a întâmplat doamnei Alves.

— Este, a răspuns Mendoza pe un ton sever. Are foarte multe de-a face cu doamna Alves. Așa că vă întreb din nou: Unde este soțul dumneavoastră, doamnă Sachs?

— Nu cred că el a cunoscut-o vreodată pe doamna Alves.

— Unde se află el? E în apartamentul vostru de pe Eighty-First?

— Ce? a întrebat ea, făcând ochii mari. Nu. Normal că nu!

— De ce „normal că nu”? a întrebat O’Rourke, care părea să fie sincer curios.

— Ei bine, pentru că…

Pentru că dacă ar fi fost în apartament, ea nu ar mai fi petrecut ultimele douăzeci și patru de ore într-o stare de frică bolnăvicioasă. Ar fi știut unde

era. Poate că nu ar fi înțeles, dar ar fi știut. Dar evident că nu putea să spună asta. *Asta* – orice i s-ar fi întâmplat lui Jonathan, și lor, în calitate de cuplu – nu era treaba lor. Dar în loc de asta le-a spus:

— Pentru că… de ce-ar fi în apartamentul nostru? V-am spus, e la o conferință medicală. Și dacă ar fi aici, în oraș, ar fi la muncă. Dar nu e.

S-au încruntat amândoi. O'Rourke a strâns din buze, apoi și-a întins puțin capul înainte. Chelia lui a prins reflexia luminii fluorescente de deasupra.

— Și locul lui de muncă ar fi *unde,* mai exact?

A fost felul în care a spus-o, atât de atent, atât de nerăbdător să nu strice poanta. Existau deopotrivă o cruzime și o milă în felul în care o spusese. Replica fusese atât de radioactivă, încât a făcut-o să tresară. O priveau amândoi, așteptând ca ea să facă ceva. Rămăseseră cu gecile pe ei, deși ea și-a dat brusc seama că era destul de cald în acea cameră. Era intenționat? Sau orașul își supra-încălzea de regulă clădirile? Dar clar era cald. Își dăduse haina jos de pe ea și o ținea pe picioare, împăturită. O ținea strâns, ca și cum ar fi putut să dispară de lângă ea. Îi fusese foarte cald. Nu ar fi dat-o jos dacă nu i-ar fi fost, deoarece asta însemna că urma să rămână acolo ceva vreme, iar ea nu avea de gând să stea nicio clipă în plus față de cât era necesar ca să le satisfacă „solicitarea". Lor nu le era cald? Lui O'Rourke, cel cu chelie, părea că îi este cald. Sprâncenele îi străluceau de transpirație, la fel și chelia și locul de unde ar fi trebuit să-i înceapă linia părului, asta dacă ar fi avut păr. Celălalt părea să se simtă la fel de incomod. Deși poate că gecile îi făceau să arate așa. Ambele le veneau prost. Ambele bombate la subraț.

Apoi, fără niciun avertisment, se imaginează atârnând de o stâncă, prinsă de frânghii, de o mulțime de frânghii, destule încât să simtă că e în siguranță. Întotdeauna avusese frânghii în viața ei,

știa asta: stabilitate, sănătate, bani, educație. Era destul de inteligentă încât să aprecieze toate acele elemente de sprijin. Dar frânghiile începeau să se rupă. Să plesnească. Una după alta – le auzea: frânturi, rupturi minuscule. Dar încă era în regulă. Erau atât de multe frânghii rămase, care o țineau încă. Și ea nu era atât de grea. Nu avea nevoie de mult.

— La Memorial Sloan-Kettering, a răspuns ea, încercând să imprime replicii cât de multă autoritate cu putință, dacă nu pentru ea, atunci pentru instituție în sine. De obicei, doar pronunțarea numelui avea destulă greutate. Deși, chiar în timp ce făcea asta, se întreba: *E pentru ultima oară?*

— E doctor acolo.

— Doctor în…?

— Medicină. Oncologie pediatrică. *Cancer,* a precizat ea, pentru cazul în care erau idioți – *măcar* de-ar fi fost. La *copii.*

Mendoza s-a lăsat pe spate în scaun. A așteptat câteva momente lungi ca informația aceea să atârne în aer. Părea că o cercetează cu luare-aminte, încercând să obțină o informație codificată și importantă. Apoi, a părut că se hotărăște brusc.

Pe masă era o cutie. Una cu documente, nimic remarcabil. Fusese acolo de când intraseră toți trei în cameră și se așezaseră – poate că de asta nu îi atrăsese atenția lui Grace. În orice caz, Mendoza s-a întins acum după ea peste masă și a tras-o spre el. I-a ridicat capacul și l-a pus pe scaunul de alături, apoi a scos un dosar din interior. Nu era foarte stufos. Asta era bine, nu? Cel puțin, în privința dosarelor medicale, cu cât erau mai stufoase, cu atât mai rău. Când l-a deschis, a fost uimită să vadă sigla spitalului, un caduceu deconstruit în care toiagul lui Asclepius era o săgeată cu vârful în sus, iar șerpii care se încolăceau fuseseră transformați în cruci

postmoderne. A privit cu stupoare imaginea aceea simplă.

— Doamnă Sachs, a spus O'Malley, e posibil să nu știți că soțul dumneavoastră nu mai lucrează la Memorial?

Jap.

Pentru o clipă, nu și-a mai dat seama cu certitudine ce i se părea mai șocant: ce spusese el despre Jonathan, că nu mai lucra la spital, sau că folosise prescurtarea familiară pentru numele spitalului.

— Nu, a răspuns ea. E imposibil. Adică, nu știu nimic despre asta.

A ridicat hârtia și s-a uitat foarte atent pe ea, lăsând-o pe Grace să se concentreze asupra siglei familiare care se vedea prin foaie.

— După spusele doctorului Robertson Sharp…

Al treilea, a adăugat ea automat. *Ardeiul.*

— Activitatea doctorului Jonathan Sachs a fost încheiată pe data de 1 martie a acestui an.

Jap. *Jap.*

A privit-o pe deasupra foii.

— Nu știați lucrul acesta?

Taci, o avertiza o voce disperată. *Nu le oferi nimic care să ducă la ceva mai rău.* Așa că a dat din cap în semn că nu.

— Vreți să spuneți că nu, nu știați lucrul acesta?

Pentru posteritate, s-a gândit ea. Pentru dovada scrisă.

— Nu, nu știam, a reușit ea să spună.

— Nu știați că această încheiere a contractului venea după două acțiuni disciplinare impuse de spital?

A clătinat din cap, apoi și-a amintit ce trebuia să spună.

— Nu.

— Și că a fost implementată după o a treia încălcare a regulilor de conduită ale spitalului, impunându-se după ceea ce consilierul legal al

spitalului a descris ca o separare necesară de instituție?

Nu. *Jap, jap.*

Și? Ce mai face Jonathan zilele astea?

— Aș vrea să ne oprim, le-a spus ea. Putem să ne oprim?

— Nu, din păcate nu o să facem asta.

— Și îmi spuneți că nu am nevoie de un avocat?

— Doamnă Sachs, a spus O'Rourke furios, de ce ați avea nevoie de un avocat? Îl ascundeți pe soțul dumneavoastră? Pentru că dacă așa stau lucrurile, atunci da, o să aveți nevoie de un avocat foarte bun.

— Dar… Nu, nu fac asta!

Grace simțea căldura pe față, în gât. Deși nu plângea și nici nu avea de gând să o facă.

— Credeam că e la o conferință medicală. A spus că se duce la o conferință medicală.

Chiar și ei îi suna jalnic. Grace, psihoterapeuta, ar fi vrut să strige la ea.

— În Vestul mijlociu.

— E o zonă destul de vastă. Unde mai exact? a întrebat-o Mendoza.

— Cred că în… Ohio?

— Ohio.

— Sau… Illinois?

O'Rourke a pufnit:

— Sau Indiana. Sau Iowa. Toate sună la fel, nu-i așa?

Pentru un newyorkez, da, așa era. Cum suna celebra replică despre lume a lui Saul Steinberg: Dincolo de fluviul Hudson, nu mai exista decât „pe undeva pe acolo".

— Nu-mi aduc aminte ce mi-a spus. Era vorba despre o conferință medicală. Oncologie pediatrică. El e…

Dar atunci s-a cutremurat. Pentru că se pare că nu mai era. *Iisuse Hristoase, Jonathan.*

— Și nu se află în apartamentul dumneavoastră.

— NU! a țipat la ei. V-am spus. Nu e.

— Deși telefonul lui se pare că este. Conform celor de la Verizon.

— Ah. Ei bine, da. Telefonul lui e acasă.

O'Rourke s-a aplecat către ea. Barba lui părea să fi crescut și mai mult, chiar și în ultima oră. *Cred că se bărbierește de două ori pe zi,* s-a gândit Grace vag. Jonathan se bărbierea dimineața, dar câteodată mai rata câte o zi dacă se grăbea să ajungă la muncă.

— Telefonul soțului dumneavoastră este în apartament, dar nu și el.

Grace a încuviințat, din moment ce asta, cel puțin, nu era ceva nou.

Sau cel puțin nu trebuia să fie.

— Corect.

— Un detaliu pe care l-ați fi putut menționa, i-a zis O'Rourke cu reproș.

Ea a ridicat din umeri. Aproape că o făcea să se simtă mai bine să-l vadă atât de nervos.

— Nu m-ați întrebat unde e telefonul lui. M-ați întrebat unde e el. Și-a uitat telefonul acasă – l-a lăsat. Nu e prima oară când îl uită. Și ce dacă? L-am găsit azi-noapte, iar ăsta este motivul pentru care nu știu unde e. Pentru că și-a uitat telefonul și nu pot să-l sun.

Ce mai discurs, a conchis ea. Grace, psihoterapeuta, s-a gândit: *Și asta are sens?*

— Și asta are sens pentru dumneavoastră, zise Mendoza.

Aproape că a izbucnit în râs. Nu, normal că nu are. Să ajungi la sens era, în general, destul de greu.

— Uitați, asta… orice ar fi fost asta… Ceea ce-mi spuneți, despre Jonathan, eu nu vă acuz că inventați. Și e îngrozitor, sunt foarte multe lucruri pe care eu trebuie să le înțeleg, dar tot nu văd cum vă privește asta pe voi. Adică, e adevărat că și-a pierdut locul de muncă și că nu mi-a spus asta, apoi cu siguranță că…

A făcut o pauză, a tras o gură de aer. Fusese îndeajuns de greu să spună toate lucrurile alea.

— Noi doi o să avem multe de discutat. Iar asta o să fie îndeajuns de neplăcut, dar o să fie între noi. Așa că de ce vorbim despre asta într-o secție de poliție?

O'Rourke s-a întins după dosarul de pe masă. S-a uitat peste niște pagini, apoi, cu un oftat scurt, l-a închis, bătând cu degetele pe coperta gri.

— Știți ce nu înțeleg eu, a zis într-un final, de ce nu ne-ați întrebat ce a făcut ca să fie concediat. Nu vreți să știți?

Grace se gândise la asta. Adevăratul răspuns era că nu, nu voia. Chiar nu își dorea să știe. Normal că trebuia să afle într-un final. Cei doi, soțul ei și șeful lui, nu se înțeleseseră niciodată, evident. Nu ai dispute cu cineva și îi dai o poreclă urâtă doar de amuzament. Din ceea ce-i spusese Jonathan pe parcursul anilor, Robertson Sharp întruchipa tot ce putea să fie mai rău din vechea generație, în ceea ce privea îngrijirea pacienților. Obsedat numai de rezultatele clinice, nu era interesat de nimic în afară de contactele cele mai superficiale cu pacienții și familiile lor. Iar odată cu apariția multiplelor sisteme de ajutor social în politicile interne ale spitalului, se detașase și mai mult. Avocații pacienților, consultanții familiilor și terapeuții care-i sprijineau în tot ceea ce ținea de ei erau capabili de aceste forme de empatie; doctorul Sharp examina, evalua și cerea teste, apoi recomanda tratamentul. Așa fusese instruită generația aia, în școlile medicale din anii '60 – nu puteai să dai vina pe ei pentru asta. Iar personalitatea lui… ei bine, unora nu prea le pasă dacă sunt sau nu plăcuți de alții.

— Doamnă Sachs?

Grace a ridicat din umeri.

— Am obținut ieri dosarul de la spital.

Ea s-a ridicat în picioare.

— Ați obținut. Dosarul lui confidențial, de la spital.

— Da. Printr-un ordin judecătoresc.

— Dosarul lui de angajare? a întrebat ea, nevenindu-i să creadă.

— Da. Dosarul lui confidențial de angajare. Ca rezultat al unui ordin judecătoresc care a fost depus ieri-dimineață. Îl am aici. Chiar nu aveți nici cea mai vagă idee despre nimic din toate astea?

A dat din cap că nu. Încerca – din răsputeri – să respire.

— În regulă. Din 2007 până în 2012, multiple citații pentru hărțuire față de membrii spitalului. Două citații prin care se susține că a primit cadouri de la familiile pacienților. Două pentru contact nepotrivit cu familiile pacienților.

— Ah, stați puțin, a spus Grace. Acum chiar… Toate astea sunt niște tâmpenii, evident.

— În luna ianuarie a acestui an, a continuat O'Rourke, un avertisment formal pentru o confruntare fizică cu un al medic din echipă, conflict care a rezultat și în vătămare corporală. Medicul respectiv a refuzat să depună plângere.

— Bun.

Chiar a început să râdă. Jonathan, să rănească pe cineva. Îl văzuseră cumva? Era incredibil de amuzant.

— Desigur. *Vătămare corporală.*

— Două degete rupte și o tăietură care a avut nevoie de două copci. Pentru cealaltă persoană implicată.

Jap, jap, jap. A întins mâna și s-a ținut de masă. *Ah, nu,* s-a gândit. *Cineva a scris o poveste de groază pe baza vieții mele.* La fel ca oamenii ăia care-și transformă amintirile de familie într-un cântec cu ocazia petrecerii pentru nunta de aur. Doar că nu era deloc același lucru. Povestea asta de groază trebuia să explice cumva, de pildă, cum își spărsese dintele atunci când căzuse pe scări.

— Nu așa și-a spart dintele, a spus ea.

— Poftim?

Vorbise Mendoza.

— Nu așa și-a spart dintele. A căzut pe scări. S-a împiedicat.

Erau norocoși că nu dăduse spitalul în judecată!

— Celălalt doctor a fost tratat în camera de urgență de la Memorial. Mai multe persoane au fost martore la ce s-a întâmplat după incident, iar victima a dat o declarație la întrunirea disciplinară.

Incidentul. Victima. Întrunirea disciplinară. Păreau să fie o mulțime de lucruri. Ca și cum toate astea s-ar fi întâmplat cu adevărat. Dar evident că totul era pur și simplu o nebunie.

— A căzut pe scări. A trebuit să-și pună o coroană dentară. Nu au reușit să-i salveze dintele!

Să vă pară rău pentru mine, s-a gândit ea cu disperare.

— Încă are o culoare diferită, dacă te uiți de aproape.

— Iar într-un final, în februarie anul acesta, a existat o audiere disciplinară în cadrul căreia a fost acuzat de contact nepotrivit cu un alt membru al familiei unui pacient.

— Ascultați-mă!

Abia dacă a reușit să facă legătura că țipătul pe care-l auzise fusese al ei.

— Vorbim aici de cancer! De copii care au cancer! E un om cu suflet. Nu e un nemernic care vine să îți spună că îți moare copilul, și cu asta, basta. Ține la oameni. Adică, poate că sunt anumiți doctori care fac totul ca la carte și îți dau cea mai proastă veste din viața ta, ca apoi să se întoarcă și să iasă pe ușă, dar Jonathan nu e așa. Normal că… probabil că a îmbrățișat pe cineva sau a atins pe cineva, dar asta nu înseamnă că… S-a oprit, încercând să-și tragă răsuflarea. E îngrozitor să acuzi pe cineva din cauza asta.

Mendoza clătina din cap, iar în zona gâtului grăsimea i se mișca dintr-o parte în alta. Nu

suporta să-i mai vadă gâtul, nu suporta să-l mai vadă pe el.

— Numele pacientului…

— E *confidențial*! a țipat Grace la ei. Nu-mi spuneți numele pacientului. Nu e treaba mea.

Și nici nu vreau să știu, s-a gândit ea, pentru că știa, era sigură, iar ce urma să afle era mult prea rău, iar ei nu-i rămăsese decât o frânghie subțire de tot, un filament din mătase care o susținea deasupra prăpastiei, iar acolo jos, atât de departe încât nici nu reușea să îi vadă fundul, era un loc în care nu mai fusese niciodată, nici măcar în cele mai întunecate zile de după moartea mamei ei, sau atunci când copiii pe care și i-a dorit cu soțul ei refuzau să sosească, iar dacă soseau totuși, plecau prea repede. Chiar și asta fusese suportabil, dar nu ce urma acum.

— Numele pacientului era Miguel Alves. Diagnosticat cu Will's… a zis și a mijit ochii, ca să vadă mai bine.

Apoi s-a uitat către partenerul său.

— Wilms, a răspuns acesta, aproape plictisit.

— Tumoare Wilms, septembrie 2012. Mama lui Miguel… este, evident, Malaga Alves.

Evident. Toate cele întâmplate tindeau spre o convergență.

— Așa că mă iertați că vă întreb, doamnă Sachs, deoarece o să îmi pierd complet răbdarea dacă o să continuați să-mi spuneți că mă înșel, că nu am dreptate, că soțul dumneavoastră e la o conferință medicală pentru copii care suferă de cancer, că și-a uitat telefonul – orice credeți că urmează să spuneți. V-am spus deja: *Nu-l mai protejați.* Nu e o – cum o numesc psihologii? – o decizie sănătoasă. Iar eu nu știu cât de pricepută sunteți în ceea ce faceți, dar eu mă pricep foarte bine la ceea ce fac, și indiferent unde s-ar afla Jonathan, o să-l găsesc cu siguranță. Așa că, dacă știți ceva, acum e momentul să îmi spuneți.

Dar Grace nu a spus nimic, pentru că nu avea nimic de spus, pentru că nu mai era nimic care să o susțină înainte să cadă, și a căzut, într-adevăr, cădea și avea să tot cadă la nesfârșit.

13. SPAȚIILE DINTRE CASE

Probabil că s-au mai spus multe. Trebuie să se fi spus, doar a mai stat acolo încă două ore. Sau trei. Sau… ei bine, era târziu, în orice caz, atunci când a plecat, ieșind pe strada aceea din East Harlem la o oră din noapte care ar fi îngrijorat-o în oricare altă zi din viața ei, dar care astăzi nu însemna nimic. Astăzi… în seara asta… simțea doar amorțeala plăcută a gerului de decembrie și se gândea la starea de visare a hipotermiei. Dintre toate modurile în care putea să moară, se pare că nu era chiar cel mai rău. De fapt, Jonathan îi spusese asta. Știa multe despre zonele reci, polare. Citea o carte despre Klondike în seara în care se cunoscuseră, iar de atunci citise multe altele. Pe peretele camerei lui de cămin de la etaj, pe care o vizitase chiar în acea noapte, era o felicitare cu această imagine emblematică: coloanele imense de pelerini în Goana după Aur, urcând încet scările trecătoarei Chilkoot, în șir indian, cocârjați, în căutarea norocului, îndreptându-se direct către vifor și către cumplitul ger. Povestea lui Jack London pe care o îndrăgea soțul ei, aceea despre un om și un câine și focul înșelător dintr-o noapte arctică – sfârșită în hipotermie. Dacă s-ar opri aici, pe asfalt, ar putea să sfârșească și ea la fel.

Nu se oferise nimeni să o ducă acasă, iar dacă ar fi făcut-o, probabil că nici nu ar fi acceptat. Abia aștepta să fie cât mai departe de ei și de secția aia murdară și îngrozitoare, și de sala de așteptare plină de oameni nefericiți: femei și bărbați

extenuați, familii întregi, câteodată, ca într-o cameră de urgență. (Oare ce făceau acolo? se întrebase în timp ce trecea pe lângă ei, gonind către ușa de la intrare ca cineva care fugea dintr-o casă plină de fum. Ce puteau să le ofere polițiștii de la Secția 23 la ora asta din noapte?) Abia dacă se uitaseră la ea în timp ce fugea de acolo, dar nu putea să scape de gândul neplăcut și obsesiv că vedeau ceva în ea – *la e*a – ceva ce ea nu era în stare să vadă. Gândul acela îi întorcea stomacul pe dos. Când ieșise, începuse să alerge, luând-o spre vest pe 102, către Lexington, iar apoi tot înainte. Nu era deschis nimic în afară de o bodegă la colț de stradă, cu ușa plină cu reclame la loterie, care vindea pamperși și sucuri acidulate mexicane la tejgheaua de la fereastră. Până la jumătatea străzii rămăsese fără suflu, doar pentru că plângea cu sughițuri.

Când a ajuns la intersecția cu Park Avenue, a înțeles că nu o să mai poată duce o viață normală, cu lucruri normale. Park Avenue nu mai însemna acum ce însemnase cu șase străzi în urmă. Când a ajuns la liniile metroului de suprafață, acestea păreau că se întind la nesfârșit, fără să ducă într-un loc anume. Evident, nu existau autobuze. Pe Park Avenue nu circulau autobuze. (De ce, s-a gândit ea pentru prima oară în viața ei, o viață întreagă în care locuise acolo, cu intermitențe, să nu existe o linie de autobuze doar în Park Avenue?) Într-un final, s-a îndreptat către sud și a urmat cu pași repezi linia șinelor, în timp ce vântul rece îi sfâșia obrajii și o gaură neagră i se deschidea sub picioare.

Desigur, Henry trebuia să fie tot la apartamentul tatălui ei și-al Evei – sigur nu-l duseseră acasă, nu că ea ar fi fost în stare să se ocupe acum de el. Când o sunaseră, le zisese că un pacient avea o urgență și că trebuia să se ducă la spital, o minciună care îi venise atât de rapid, fusese atât de bine închegată și spusă cu atâta naturalețe, încât s-

a mirat de abilitatea ei de a înșela. *De când am devenit o mincinoasă atât de abilă?* s-a gândit ea acum, în timp ce mergea pe 99th Street, cu privirea la intersecția dintre Park și 96th, împânzită de clădiri de apartamente care abia se deslușeau prin frunzișul des al copacilor.

Când avea să se vadă din nou cu Jonathan, s-a gândit ea furioasă, avea să-l roage să-i explice cum avusese loc această transformare, cum reușiseră amândoi să devină atât de capabili să disimuleze cu asemenea lejeritate. Era o abilitate de care se minunase întotdeauna în sinea ei atunci când o descoperea la unul dintre pacienții ei, trecerile atât de line și jocul pe care cineva îl făcea atunci când reușea să ia o sămânță indiscutabilă de realitate, să-i modifice structura până când se transforma în cu totul altceva și apoi să-i dea drumul. În felul acesta, o altercație cu un coleg devenea o căzătură pe scări. În felul acesta, doi detectivi care așteptau jos în hol se transformau într-un pacient sinucigaș care avea nevoie de psihoterapeutul său.

Dar nu era același lucru, ce făcuse ea. Pentru ea nu avea importanță ce îi spusese Evei sau tatălui ei. Ar fi putut foarte bine să le mărturisească prin ce trece ca să scape de povara îngrozitoare, dar instinctul ei – iar minciuna aceea îi venise pur instinctiv – a fost să țină toată acea otravă în sine.

Apoi și-a zis: *Dar de unde știu că Jonathan nu face și el același lucru? De unde să știu dacă nu e vorba despre… ceva… de care a încercat să ne protejeze? Vreo amenințare, o informație care a făcut ca viața lui să devină insuportabilă?* Speranța a apărut din această perspectivă întunecată, a înflorit din acest pământ arid. Se putea să fie așa. Era posibil. Ceva atât de teribil de trist sau de înfricoșător încât el a încercat să-i protejeze, pe ea și pe Henry, exact cum încerca ea să-l protejeze pe Henry și pe tatăl ei. Îi proteja acum, de oriunde se afla, ținând departe de persoanele pe care le iubea ceva îngrozitor.

Încetează, și-a spus. Era atât de șocată încât nici nu și-a dat seama că o spusese cu voce tare.

Ca și cum ar fi fost auzită, o mașină – veche, neagră, nu se pricepea foarte bine la mașini – a încetinit în dreptul ei. Grace a pornit în goană pe 98th. Mașina trebuia să aștepte la semafor.

Grace alerga în sus spre deal, trecând pe lângă zona în care metrourile ieșeau la suprafață. Parcă în urma unei înțelegeri tacite, un taxi s-a materializat exact în clipa în care ea a ajuns la intersecția dintre 96th și Park. S-a grăbit să urce în el.

— 81th Street, colț cu Park, vă rog.

Șoferul, în cazul în care era vreunul, abia dacă i-a aruncat vreo privire. Pe ecranul fixat pe geamul care-i separa a început să se facă auzită o poveste derutantă despre un târg de vechituri organizat în weekend în Park Slope, și, timp de un minut, Grace a încercat să oprească sonorul. Când și-a dat seama că nu reușește, aproape că și-a acoperit urechile de frustrare.

Târg de vechituri. Îi venea să-i omoare pe toți. Să omoare pe oricine i-ar fi trecut prin minte.

Au prins roșu pe 86th, iar Grace l-a urmărit pe șofer cum bate darabana pe volan. Nici până acum nu se uitase în spate și, și-a dat ea seama, nici în oglinda retrovizoare. O făcea să se gândească la șoferul de taxi spectral din romanul *The Demon Lover* al lui Elizabeth Bowen, unde o femeie îngrozită este răpită de un spirit și dusă printr-o „lume ascunsă, plină de străzi pustii”, iar ea a remarcat că Park Avenue, artera principală a existenței ei, părea acum să fie ceva cu totul nou și îngrijorător, un drum pustiu, un drum fără cale de întoarcere.

S-a făcut verde.

L-a plătit în numerar și a coborât la colț, luând-o la pas pe strada pustie, mergând pe același drum pe care-l făcuse de vreo douăzeci de mii de ori de când se născuse. Nu se schimbase nimic de atunci,

și-a zis în sinea ei, observând copacii, înalți acum, cei pe care mama ei aranjase în ședințele asociației de locatari să fie solicitați primăriei orașului, a văzut și locul de lângă hidrant unde căzuse când avea șase ani și își rupsese cotul în două locuri, cabinetul cardiologului în fața căruia stătuse să-l privească pe Henry cum se clatină pe bicicletă, pedalând triumfător. Vita spusese odată despre strada aceea, 81st, dintre Madison și Park, că „nu e pe radar", deoarece nu avea nicio clădire cu vreo reputație specială, niciun punct de reper, cum ar fi un spital sau o școală privată. Deși majoritatea străzilor lăturalnice din Upper East Side aveau cel puțin câteva vile care să atragă un magnat autentic sau vreun parvenit, strada ei nu avea nimic din toate astea. Dimpotrivă, existau doar patru clădiri de apartamente (toate în afară de una singură construite înainte de război, dintr-un material calcaros care-ți oferea o senzație de liniște, și acea singură clădire construită după război, dintr-o cărămidă albă neplăcută, dar cel puțin discretă) și cabinetele doctorilor care erau așezate între clădiri sau înfipte în holurile lor. Un loc uitat, pentru familiile ca cea din care provenea ea și cea pe care o avea acum.

Și da, i-a zis Grace, pe un ton ferm, acelei părți îngrozite din ea: *Cea pe care o am acum.*

Portarul a întâmpinat-o lângă ușă și a lăsat-o să intre spunându-i, ca de obicei, „Bună seara". A condus-o până la lift, iar ea a simțit cum își ține privirea departe de canapeaua și fotoliul din hol. Deja era greu să-și imagineze timpul de dinaintea apariției lui O'Rourke și Mendoza, înainte să cunoască atât de intim acel gât bărbos, cu gușa revărsată din guler, sau alunițele roșietice ale lui O'Rourke. Asta se întâmpla chiar ieri, și-a dat ea seama, sau – având în vedere că acum era trecut de miezul nopții – alaltăieri, iar acum ei erau atât de întipăriți în mintea ei, încât simțea cum se infiltrau

în orice lucru la care încerca să se gândească. După câteva încercări dureroase, s-a dat bătută.

Cam fără sens, portarul a ținut larg deschisă pentru ea ușa liftului și a continuat să stea lângă lift în timp ce ușa se închidea între ei.

Imediat cum a intrat pe ușa apartamentului, povara tuturor celor întâmplate a copleșit-o, și și-a croit drum împleticindu-se pe hol, până la un taburet de acolo, lăsându-se pe el cu o senzație teribilă de greață. Și-a lăsat capul între genunchi, exact cum le spusese să facă mai multor pacienți atunci când păreau să fie în punctul în care urmau să piardă controlul, dar senzația persista, și persista, și persista, iar singurul motiv pentru care nu vomita era acela că avea stomacul gol. Nu mai mâncase de… se gândea acum de când, aproape ușurată că avea de-a face cu o problemă concretă pe care s-o rezolve… de dimineață. Din dimineața aceea. Nu era de mirare că îi era atât de rău. Poate ar trebui să mănânce ceva, s-a gândit ea. Apoi – asta era absolut logic – ar fi avut ce să vomite și s-ar fi simțit mai bine.

În apartament era întuneric. Grace s-a ridicat și a aprins lumina, apoi, ca și cum ar fi fost oricare altă seară, ajunsă acasă după o zi în care s-a văzut cu pacienții sau a planificat o petrecere de binefacere pentru școala fiului ei, a trecut prin sufragerie până în bucătărie, unde a deschis frigiderul și s-a uitat înăuntru. Nu era mare lucru înăuntru. Nu mai făcuse cumpărături de… era greu să-și amintească. Stai: cotletele de miel și conopida. Pe astea le cumpărase de la Gristedes, înainte să se întâlnească cu bărbații aceia în hol. Cu cât timp în urmă se întâmplase asta? Și obișnuitele cutii de carton pe jumătate pline cu lapte și suc, condimentele, cutia deschisă cu brioșe englezești, caserolele cu mâncare comandată în care rămăseseră niște *empanadas* de la restaurantul cubanez unde mâncase cu Henry luni seară, seara în care plecase soțul ei. Nu voia să le mănânce. Le

detesta. Exasperată, a deschis ușa dulapului în care se afla coșul de gunoi și le-a aruncat. Iar tot ce mai rămăsese era cașcavalul.

Cașcaval avea întotdeauna, bucăți mari, într-un celofan lucios și unsuros, care ocupa mai bine de jumătate dintr-un raft. Jonathan îl cumpărase. Era singurul aliment pe care îl cumpăra, asta dacă ea nu îi spunea ce să cumpere sau nu-i dădea o listă. Îl cumpăra în bucăți mari și în roate, ca și cum s-ar fi temut să nu rămână fără, deși nu era deloc interesat de alt fel de cașcaval în afară de sortimentele generice de la Wisconsin și Vermont. Odată s-a gândit să-i facă cadou de Crăciun un abonament la „cașcavalul lunii”; așa, au primit sortimente exotice și artizanale din țări de origine îndepărtate, de prin toată diaspora culinară americană. Le mânca respectuos și cum se cuvenea, dar după ce le termina, revenea la feliile mediocre de cașcaval ieftin. Ca student, fuseseră singurul lui mijloc de subzistență, îndesându-le în frigiderul minuscul, lângă produsele esențiale ale insomniacilor, cum ar fi cafeaua rece, și ale subnutriților, precum edamamele (foarte exotice în perioada aceea). *Studenții de la medicină sunt creaturi foarte simple,* îi spusese el în acea perioadă; se grăbeau atât de tare și lucrau atât de mult, încât nu era niciodată timp ca să își satisfacă nevoile simple precum *ingerarea de proteine, golirea vezicii* și, mai cu seamă, *somnul.*

Lui Grace nu îi plăcuseră niciodată brânzeturile, și mai ales cașcavalul cheddar. Dar circumstanțele de acum erau total diferite. *Acum sunt o creatură simplă,* s-a gândit ea. *Ingerarea de proteine. Golirea vezicii. Salvarea fiului ei. Salvarea ei. A* întins mâna în frigider și a rupt o bucată cât un deget de cașcaval și s-a forțat să o mănânce. Instantaneu, s-a luptat cu un alt val de greață.

Atunci a deschis din nou ușa unde era coșul de gunoi, a luat cașcavalul cu ambele mâini și l-a aruncat în el.

După o clipă, vomita în chiuveta din bucătărie.

Fără proteine, fără crime, s-a gândit ea, dându-se bătută. Încă ținându-se deasupra chiuvetei, a început să râdă neputincioasă.

Undeva în apartamentul întunecat și tăcut, ceva, o combinație de lucruri sau chiar o rețea de lucruri i-a scăpat. O întreagă rețea de lucruri exista fără cunoștința ei, iar aceasta îi fragmentase viața în bucățele pe care trebuia acum să fie capabilă să le interpreteze pentru niște bărbați îngrozitori, trăgând o linie iluzorie între audieri disciplinare și uciderea unei femei, ca și cum ea ar fi știut ceva despre toate astea. Aceste frânturi de informație i-au fost prezentate pe parcursul ultimelor ore, într-o suită năucitoare. Un card de credit? Un cont bancar de care nu auzise niciodată – la Emigrant Bank? Ce ar fi trebuit să le spună? (Și chiar așa: Emigrant Bank? Părea că ar fi fost ceva dintr-un alt secol. Unde era, pe Lower East Side?) Și o pereche de pantaloni din catifea reiată – păreau foarte interesați de acest tip de pantaloni. Dar Jonathan avea foarte multe perechi de pantaloni din catifea reiată. I se păreau confortabili și arăta bine în ei. La ce pereche se refereau? Nu purtase catifea reiată înainte ca ea să-l ducă la cumpărături cu ani în urmă, când erau în Boston – oare asta o făcea în vreun fel responsabilă?

Și cum ar fi trebuit ea să explice cuiva ceva, orice, când nici măcar nu putea să-și scoată capul din chiuvetă?

Ridică-te, și-a zis. S-a ridicat, apucându-se cu mâinile de marginile de granit ale bazinului de oțel montat dedesubt. Nu mai suporta să se gândească la asta, la tot, la acea rețea de adevăruri înșelătoare. Dacă ar fi existat o altă posibilitate ca să adoarmă, ar fi așteptat încă o zi sau încă o noapte, dar nu exista niciuna, iar ea nu putea să facă nimic altceva până nu se rezolvau toate astea.

S-a dus prima dată în camera lui Henry, din moment ce părea locul în care erau cele mai mici

șanse să găsească ce căuta și era mai ușor să-l scoată primul de pe listă.

Pe pereții camerei lui, în sertare, toate lucrurile stăteau aliniate pe rafturi și aranjate în dulap: nu era nimic care să nu fi fost pus de ea sau creat de fiul ei – desene, îmbrăcăminte, un oracol din tabără, dosare cu partituri muzicale pentru vioară, pline de comentariile domnului Rosenbaum („Forte! Forte!”). Pe rafturi erau cărțile citite de fiul ei, manualele de anul trecut, o poză de când avea părul cârlionțat, înfățișându-i pe Henry, mai mic, împreună cu prietenul lui Jonah, cel care nu mai vorbea cu el (Grace, mulțumită că putea să-și reverse furia pe ceva, rupsese fotografia în bucățele) și o poză înrămată, cu Henry și Jonathan, făcută cu ocazia absolvirii clasei a șasea. A ridicat-o și s-a uitat la chipurile lor: atât de similare, atât de mulțumite, amândoi ușor transpirați (era cald afară, în curtea din spate a școlii, în acea zi de iunie). Dar ea nu era în poză. Ea o făcuse. Și activitatea asta era deja știută.

Nu era nimic în camera lui Henry.

Nu era nici Henry. Era unde îl lăsase, în casa tatălui ei și a Evei și acolo avea să rămână în seara asta – cel puțin atâta lucru îi era clar. Și le era deja clar și tatălui ei și soției lui, că ceva foarte important avea prioritate față de întrebările legate de aranjarea mesei și de manierele proaste în general. Henry o să aibă nevoie de lucruri acum. De o mulțime de lucruri, dar unele dintre ele erau mult mai ușor de furnizat decât altele.

A aprins lumina de la biroul lui. Romanul *împăratul muștelor* era lăsat cu fața în jos, deschis la o pagină aproape de final. A întors cartea și a citit un pasaj care părea să facă trimitere la scena morții lui Piggy, dar era atât de obscur încât a trebuit să-l citească de câteva ori, încercând să-și dea seama cum fusese ucis, înainte să conștientizeze absurditatea întrebării. Așa că a pus-o la loc. Henry avea nevoie de carte pentru mâine,

s-a gândit ea în timp ce se mai uita prin jur. Caietul lui pentru matematică. Manualul lui de latină. A încercat să-și aducă aminte dacă avea repetiții cu orchestra a doua zi. Apoi a încercat să-și aducă aminte ce zi era.

S-a dus la dulapul lui, a scos o cămașă cu mâneci lungi, un pulover albastru, o pereche de blugi, iar din sertarele biroului, a luat lenjerie și șosete. Le-a pus pe toate, laolaltă cu cărțile și hârtiile, într-o geantă veche Puma din dulap. La un moment dat fusese geanta pentru sală a lui Jonathan, dar ea îi cumpărase una nouă, mai drăguță, anul trecut – maro, din piele, cu o baretă lungă –, iar el i-o dăduse pe cea veche lui Henry, care dintr-un motiv pur adolescentin ajunsese la concluzia că Puma era mult mai mișto decât omniprezentul Nike. Geanta lui Jonathan, cea maro, din piele, cu bareta lungă. I s-a tăiat răsuflarea. Nu o mai văzuse de ceva vreme.

Ia geanta de sală cu lucruri în ea și las-o lângă ușa de la intrare, unde nu o să poată fi uitată de un creier traumatizat de începutul unei noi zile înspăimântătoare.

S-a mutat în hol, a trecut pe lângă portretele ciudate de la școala de artă pe care le colecționase, în cea mai mare parte de la talciocul Elephant's Trunk din Connecticut. Erau din 1940 sau 1950, cu modele palide, surprinse de studenți nu tocmai talentați. Împreună formau un fel de galerie de chipuri neplăcute și de observatori destul de critici:

O *să porți asta?*

Eu nu asta aș alege.

Sper că nu ești prea mândru de tine.

Tabloul din hol înfățișa o femeie destul de severă, aproape de vârsta ei, cu părul tapat, cu un nas nefiresc de mic pentru chipul ei și, în opinia lui Grace, cu o expresie de mizantropie penetrantă. Tabloul era agățat, aproape regește, deasupra uneia dintre acele măsuțe joase, englezești sau irlandeze, importate în cantități mari, pe care o cumpărase cu

Jonathan de la expoziția din port. Într-adevăr, o decizie nu prea înțeleaptă, deoarece nu era nici pe departe atât de veche cum îi asigurase negustorul și costase enorm, având în vedere calitatea ei; din cauză că fusese atât de scumpă, s-au simțit obligați să o păstreze. În singurul sertar al măsuței: bandă adezivă, baterii, broșuri de la săli de sport. Se gândea să schimbe sala de sport? Nu, broșurile erau ale ei, își amintea acum. De acum un an. Nimic.

A cotrobăit prin dulapul din hol, scormonind adânc prin fiecare buzunar și dând doar peste șervețele mototolite și ambalaje de gumă. Fiecare haină fusese cumpărată de ea și pe fiecare dintre ele o recunoștea: Brooks Brothers, Towne Shoppe din Ridgefeld, geaca preferată cu glugă a lui Henry de la Old Navy, cu căptușeală din blană, haina din blană roșie de vulpe care fusese a mamei ei, pe care nu o îmbrăca pentru că ea nu purta blană, dar de care nu putea să se descotorosească deoarece avea valoare sentimentală. Recunoștea toate cizmele, mănușile și umbrelele, eșarfele de pe raftul superior fuseseră cumpărate de ea, în afară de una pe care o adusese Jonathan la un moment dat. Cu câțiva ani în urmă.

A scos-o afară. Era din lână verde, deloc neplăcută. Lucrată de mână? Grace a privit-o cu atenție. Nu avea etichetă. Era destul de bine lucrată, cu o textură autentică și aspră. E posibil să o fi cumpărat chiar ea dintr-un magazin pentru soțul ei. Dar nu o făcuse. Instantaneu, s-a înfuriat pe eșarfa aia, ca și cum se furișase cumva suspect în casa lor, în cine știe ce scop. Ținând-o cu grijă între degetul mare și arătător, i-a dat drumul pe podea și s-a dus în camera următoare.

Canapelele și scaunele din sufragerie fuseseră cumpărate când refăcuseră camera în urmă cu câțiva ani (scăpaseră de tot ce părea să fie prea ieftin și de proastă calitate, și creaseră o întreagă cameră cu mobilier achiziționat de la etajul patru

al magazinului ABC Carpet & Home). Jonathan fusese prezent în ziua aceea, și Henry, citind *Cronicile din Narnia,* într-un fotoliu pe care părinții i-l cumpăraseră chiar de sub fundul lui. Toate erau lucruri familiare. Tablourile de aici, două studii în care apărea același bărbat tânăr – aparținând, desigur, aceleiași școli de artă, dar făcute de pictori foarte diferiți – ambele găsite în același talcioc, cu aceleași rame negre din lemn, ca și cum asta ar fi trebuit să estompeze diferențele dintre ele. O versiune a acelui bărbat era trasată în linii atât de rigide, încât părea să fie la limita cubismului; cămașa lui cu nasturi de sus până jos și pantalonii kaki erau încremeniți într-o postură (picioare pe jumătate încrucișate, pieptul înclinat înainte, cotul așezat aproape neverosimil pe coapsă) care părea să fie extrem de incomodă; cealaltă versiune era atât de senzuală, încât Grace a presupus că pe tot parcursul acelei ședințe avusese loc o constantă (dar mută) scenă de flirt. Grace putea doar să-și imagineze acel coridor al destinului care le adusese împreună, de la procesul de creație separat, dar simultan, la cele două tablouri ajunse unul lângă altul într-un talcioc de pe Route 7, din Upper East Side.

A trecut mai departe. În holul de lângă dormitorul mare era un dulap pentru lenjerie: prosoape prăfuite, teancuri de cearșafuri (cele simple erau aranjate perfect, pe când cele cu elastic stăteau să cadă), săpun, apă de gură și, pe raftul cel mai de sus, șamponul anti-mătreață, cumpărat la bax (de ea). Nimic. Nimic. Bandajul elastic de când își luxase Henry glezna. Medicamentele ei traumatice pentru fertilitate, la care nu se mai uitase de ani de zile, dar pe care îi erau greu să le arunce (mai avea pe undeva și testul pozitiv de sarcină, vestind sosirea lui Henry; de fiecare dată când dădea peste el, își aducea aminte de mitul lui Meleagru, căruia îi fusese urzit să trăiască doar până se mistuia lemnul ce ardea în

foc atunci când venise pe lume, lemn pe care, în consecință, mama lui îl înșfăcase din flăcări). Dar nimic altceva. Nimic care să-i aparțină cu adevărat lui – nimic dubios ce ar putea să fure și să aducă acasă un bărbat cu acces nelimitat la toate medicamentele din lume. Normal că nu era nimic.

Cu respirația stăpânită, s-a dus în dormitorul mare și a rămas ceva timp pe loc, până să se hotărască de unde să înceapă. Camera avea un singur dulap, iar ușa era ușor întredeschisă și o mică bucată de plastic dintr-un sac ieșea în afară printre hainele livrate de la spălătorie și întinse de ea luni seara. S-a dus până la el și a deschis ușa de tot.

Dulapul era împărțit aproape egal, și destul de bine ordonat, lucru posibil pentru că niciunul dintre ei nu făcea cumpărături de plăcere, ci numai atunci când trebuiau să înlocuiască îmbrăcămintea care urma să fie aruncată. Partea ei era plină cu bluze atârnate pe umerașe, pulovere și fustele din pânză și lână care multă vreme însemnaseră pentru ea „adult discriminant” și „neimpresionată de trenduri”. Materiale bune. Croieli de calitate. Nuanțe fade. Bijuterii simple, cu cât mai vechi, cu atât mai bine. Nimic strălucitor, care să iasă în evidență sau care să spună „uitați-vă la mine”, pentru că nu și-a dorit niciodată ca cineva să se uite la ea și să gândească altceva în afară de: *Uite o femeie stăpână pe situație.* Iar genul ăsta de femeie era, și-a spus ea acum, în timp ce-și privea hainele clasice, și simțea că se apropie încet, destul de periculos, de o criză de plâns. Chiar *era*! Dar nu se afla acolo ca să caute prin propriile lucruri.

La fel ca și ea, Jonathan se hotărâse cu mult timp în urmă cu privire la ce haine să poarte. Poate că la un moment dat îl văzuse îmbrăcat în pantaloni de trening și în tricouri destul de proaste, marca Hopkins, dar la scurt timp după aceea îi înlocuise cu încântare majoritatea lucrurilor pe care le avea (haine destul de suspecte din perioada

facultății și chiar a liceului) și îl dusese să-și cumpere pantaloni din catifea reiată și cămăși în dungi, pe care, în cea mai mare parte, le purta și acum. Ca majoritatea bărbaților, nu îi păsa cu adevărat ce purta. Avea de gând să se facă doctor, până la urmă. Cine observă cu adevărat ce poartă doctorii pe sub halatele albe? Acum, partea dreaptă din dulapul lor era plină de cămăși maro în dungi, albastre în dungi și verzi în dungi, câteva cămăși simple, în culori șterse, și cinci-șase cămăși complet albe.

Cei de la curățătorie îi aduseseră înapoi șase cămăși într-un singur sac de plastic: mai multe în dungi, inclusiv cea de un roșu-închis, care era favorita ei, și cămășile în nuanțe mai îndrăznețe de verde și albastru, pe care le văzuse la Gap și pe care tot ea i le cumpărase. Dar mai era ceva acolo, ceva ce observase cu trei zile în urmă, când venise cu ele, obosită după o zi lungă de ședințe cu pacienții, urmate de lecția de vioară și cina la acel restaurant cubanez cu Henry. În momentul acela, refuzase să afle despre ce era vorba; dacă cei de la curățătorie făcuseră o greșeală, trebuia să o trimită înapoi: încă un lucru de trecut pe acea listă nesfârșită de lucruri care trebuiau făcute. S-a uitat cu mai multă atenție la ea acum. Era o cămașă ca toate celelalte, dar fără dungi și nu într-o singură culoare. Grace a rupt plasticul și a desprins umerașele ca să poată izola obiectul supărător. *Minunat,* s-a gândit ea. Cămașa era de prost gust, în culori aprinse, ruginiu și portocaliu, cu un model care o făcea să semene cu o pătură cu motive Navajo, dar cu revere negre. Ieșea în evidență dintre toate hainele lui, ca ceva țipător, ca o animatoare din Vegas într-un spectacol de balet în culori pastelate, coregrafiat de Balanchine. A dat pe spate gulerul ca să vadă dacă exista vreun nume acolo, dar nu apărea decât „Sachs”, așa cum scria și pe cămășile lui. Grace a scos-o din dulap și s-a uitat la ea, apoi i-a deschis nasturii și a întins-o,

minunându-se de hidoșenia ei. După ce se uita? Pete de ruj pe guler? (Nu înțelesese niciodată de ce ar trebui să fie pete de ruj pe guler. Cine săruta un guler?) Normal că nu era nimic. A și mirosit-o, deși tocmai venise de la curățătorie. Cel mai probabil că aparținea altcuiva – cuiva care avea gusturi înfiorătoare! – și migrase către comanda lor săptămânală de cămăși clasice și pulovere din cașmir fin. Dar acum era nemiloasă. Pentru cămașa asta nu putea să garanteze, așa că a aruncat-o (nu fără satisfacție) pe podea.

N-o punea la socoteală, pentru că se gândise la acest obiect necunoscut din punga de la curățătorie de la începutul acestei… acestei cercetări, să zicem. Nu genul de cercetare pe care o face un căutător de comori sau un speculant, ci ceva mai aproape de ceea ce făcea un arheolog, înarmat cu o teorie pe care încerca să o demonstreze sau – încă spera vag – să o demonteze. Nu uitase de cămașă, sau mai degrabă, uitase, dar își reamintise de ea în timp ce se adâncea în cercetările din dulap. *Unde am mai simțit materialul ăsta?* se gândise ea, în timp ce ținea în mână eșarfa verde, destul de frumoasă și complet necunoscută.

O clipă mai târziu, în buzunarul de la piept al unei jachete grele pe care de-abia dacă o purta, a găsit un prezervativ.

Grace și-a dat seama ce era înainte ca degetele ei înmărmurite să scoată obiectul de acolo, încleștându-l ca pe ceva ce ar fi putut să-i scape, și rămăsese cu gura căscată, pendulând între logică și stupefacție. Un prezervativ. Un prezervativ nu avea sens în lumea în care trăia ea. Un prezervativ – chiar de la început, de când erau studenți, dinainte să se căsătorească, când știau că nu ar fi fost în regulă să aibă un copil încă, nu folosiseră prezervative. Folosea pastile anticoncepționale de aproape un an, apoi apăruse acel sterilet pentru care se simțea încă vinovată – în mod irațional, deoarece citise studii – pentru fiecare lună de eșec

care a urmat și, mai acut chiar, pentru fiecare sarcină pierdută. Niciodată prezervative. Niciodată.

Dar cumva un prezervativ apăruse în buzunarul de la piept al jachetei, care – ca majoritatea articolelor de îmbrăcăminte pe care le purta soțul ei – fusese cumpărată chiar de ea, pe aceasta de la Bloomingdale's, la una dintre marile lor reduceri. Dar jacheta era destul de ciudată: mult prea călduroasă pentru vară și prea călduroasă chiar și pentru iarnă. Nu-și putea aminti ultima oară când îl văzuse pe Jonathan cu ea sau de ce nu a renunțat la ea de fiecare dată când a căutat prin dulapuri haine de care nu mai avea nevoie.

Ambalajul era roșu. Nu fusese deschis. Nu avea niciun sens. Pur și simplu, era complet lipsit de sens.

Ținându-l cât mai departe de ea, i-a dat drumul și lui pe podea.

— Rahat, a zis privindu-l.

Se făcuse două și jumătate dimineața.

Ce știu acum? Și ce nu știu? Indiferent de ceea ce știa, de ceea ce putea să verifice, de ceea ce putea să înțeleagă – toate acestea erau puse în așteptare, cel puțin pentru moment. Orice nu putea să fie observat sau certificat de ea rămânea la vedere, ca un artefact izolat la care ar fi trebuit să revină atunci când era din nou în putere, atunci când – și dacă – va avea mintea limpede din nou. O eșarfă misterioasă, o cămașă oribilă și un prezervativ. Trei indicii găsite în această cercetare – nu era cine știe ce, sincer. Eșarfa – putea să o fi luat din greșeală de undeva, crezând că e a lui. Nu era prea atent la lucruri din astea. Mulți bărbați nu erau. Ar fi putut să-i fie frig într-o zi și să se oprească într-un magazin ca să și-o cumpere. Doar avea voie. Nu era nimic rău. Nu era ceva pentru care trebuia să-i dea ei explicații! Iar cămașa urâtă – deja se convinsese că cei de la curățătorie erau de vină. Numele de „Sachs", scris cu marker

permanent pe etichetă, chiar deasupra locului în care scria cantitatea de bumbac și poliester (un alt act de acuzare)… ei bine, „Sachs” nu era cel mai rar nume, nu în New York. Putea să fie atât de simplu. O curățătorie de pe Upper East Side? Să fim serioși! Câți Sachers, Seichers și Sakowitzes trăiau acolo, chiar în cartierul apropiat! De fapt, câte familii care se numeau „Sachs” existau? Serios, singura surpriză era că asta nu se întâmpla mai des.

Dar apoi, existența acelui prezervativ și-a făcut simțită prezența în acel mic răgaz pe care și-l oferise.

A rămas nemișcată în timp ce senzația deja familiară își făcea de cap înăuntrul ei. I se părea că cineva i-ar fi fost turnat acid direct pe craniu, care apoi se scurgea prin ea și prin vârful degetelor ei de la mâini, apoi prin vârful degetelor de la picioare, strângându-se în jurul ei într-o baltă de lichid negru și vâscos. Începuse să se obișnuiască cu senzația asta. Începuse să se gândească strategic cu privire la asta: *Nu te împotrivi, detașează-te, las-o să treacă*. În doar câteva minute, putea să se miște din nou.

Puteau să fie și alte lucruri. Poate că se ascundeau încă. Poate că se prefăceau că sunt ceea ce nu erau de fapt. A început să tragă de cărțile de pe rafturile din dormitor, care erau atât de înghesuite și puțin cam prăfuite, fără prea mult spațiu în spatele lor. Majoritatea erau ale ei – romane în cea mai mare parte. Erau și unele biografii, și cărți pe teme politice. Cărți politice pe care le citeau amândoi. Aveau în comun o fascinație pentru Watergate care se extinsese de-a lungul anilor și către alte domenii apropiate: Vietnam, Reagan, McCarthy, drepturi civile, Iran-Contra. Nu părea să mai aibă importanță acum cine adusese ce carte în apartament. Una dintre cărți nici nu era o carte, ci un seif în formă de carte, un volum uitat pe undeva și care fusese

prevăzut cu un spațiu gol din plastic. Cartea îi fusese dată cu câțiva ani în urmă, la ultima ședință de terapie, de un pacient a cărui companie cumpăra cărți necunoscute și le transforma pentru acest scop. Grace se întrebase cu voce tare dacă autorii acestor cărți își vedeau lucrările în rafturi, apoi erau umiliți când își dădeau seama că operele lor aveau ascunse în ele brățări și lănțișoare, iar pacientul ei izbucnise în râs atunci: „Nimeni nu ne-a sunat să ne spună asta!" S-a văzut nevoită să admită că ideea era ingenioasă. „Hoții nu se gândesc la cărți", îi spusese pacientul ei, iar ea presupusese că așa era. Nu auzise niciodată de un furt în care cineva avusese răbdare să se uite printre cărțile de Stephen King și John Grisham.

Cartea ei era un roman de Jean Auel, o saga preistorică, pentru care nu ar fi manifestat niciun interes. În timp ce o scotea din raft și deschidea acel spațiu gol din plastic, încerca să-și amintească ce pusese în ea atunci, în seara în care o primise de la acel bărbat, dar chiar de la început și-a dat seama că ceva este în neregulă. Nu a scos niciun sunet atunci când a agitat-o, destul de atentă. Cartea… ei bine, era o carte deschisă. Ceea ce ar fi trebuit să fie acolo nu prea mai conta acum, pentru că, după ce a reușit să deschidă coperta, și-a dat seama că era goală. Asta era deja îndeajuns de evident.

Ceasul bun al lui Jonathan, cel pe care i-l dăruise ea când se căsătoriseră, trebuia să fie acolo. Era un Patek Philippe din aur, pe care îl purta foarte rar, dar din când în când se mai ivea câte o ocazie, cum ar fi cununia tatălui ei cu Eva, când ea îl rugase să-l poarte, sau vreo petrecere de bar mitzvah a unuia dintre nepoții Evei, când dacă ar fi fost văzut cu ceasul lui obișnuit – oricare dintre Timex-urile sau Swatch-urile pe care le purta tot timpul – ar fi cauzat prea multe probleme. Mai erau și butonii dăruiți de tatăl ei cu ocazia zilei lui de naștere – pe care îi primise și el de la

mama ei, iar acum… ei bine, ar fi fost frumos dacă rămâneau în familie. Câteva lucruri care îi aparțineau ei, pe care nu voise să le amestece cu bijuteriile mamei ei din vechea masă de toaletă cu oglindă, cum ar fi medalionul din perioada victoriană pe care îl primise cadou de la un fost iubit (nu ținuse la el, dar ținea la medalion), apoi un lănțișor tot din aceeași perioadă, pe care îl cumpărase când fusese la Londra cu Vita, în vara de după al doilea an de studenție, și un colier de perle gri, cumpărat de pe 47th Street. De asemenea – și aici a simțit o durere aparte –, brățara clasică Elsa Peretti, pe care și-o cumpărase cu un an în urmă, într-un moment de satisfacție, în săptămâna în care vânduse manuscrisul cărții ei. Își dorise dintotdeauna să aibă una. A fost primul lucru important pe care și-l cumpărase – deloc extravagant, dar clar ceva ieșit din comun. Numai că o purtase doar de câteva ori. Nu era foarte confortabilă, ăsta era adevărul. Așa că rămăsese în seiful în formă de carte.

Acum, acesta era gol.

Grace a rămas pe marginea patului, cu cartea în mână, care nici măcar nu era ce ar fi trebuit să fie – o lucrare propriu-zisă, indiferent de meritele sale literare –, ci doar o cutie stupidă, cu o copertă romantică, de vis, și cu o gaură în mijloc. Un lucru a cărui esență este zero tot zero o să fie mereu. Îi venea, cu totul incredibil, să izbucnească în râs.

Apoi s-a uitat cu spaimă în cealaltă parte a camerei.

Nu ar fi făcut asta. În niciun caz.

Măsuța de toaletă îi aparținuse mamei ei. Era unul dintre puținele lucruri de-ale ei care se mai găseau în apartament.

Apartamentul clasic cu șase camere din copilăria lui Grace fusese redecorat, nuanțele de creton și bej ale mamei ei fuseseră schimbate în albastru palid și cafeniu, iar mocheta fusese dată la o parte ca să scoată în evidență parchetul de

dedesubt. Pereții din bucătărie erau acum plini cu operele artistice ale lui Henry, cu fotografii în care apăreau ei trei sau doar Jonathan, lângă lac, iar restul camerelor găzduiau în general tablourile de la talcioc și pe cele de la expoziția din port, în afară de cele două cumpărate de la Paris, din Piața Clingancourt, în anul dinaintea nașterii lui Henry.

Henry dormea în camera în care dormise cândva și Grace. Pe vremuri, fusese galbenă și cu un covor gros și verde; acum era albastră, cum sunt ouăle de măcăleandru, și cu ornamente alb-lucioase, iar Henry, care era greu de mulțumit, o ținea bizar de curată. Avizierul care la un moment dat acoperea întregul perete de deasupra patului fusese cândva un mozaic plin cu decupaje din revistele la modă, cu imagini cu hainele care îi plăceau ei, cu fotografii ale prietenilor ei (în principal cu Vita), cu diplome de merit de la Rearden și de la New York Turn Verein de pe 86th Street, unde se ducea la cursuri de fitness și gimnastică. *Creierul meu pe o plută*[123], gândise ea atunci, după reclamele împotriva drogurilor din adolescența ei. Henry avea o singură fotografie deasupra patului, cu el și Jonathan pe docul de la casa de lângă lac, ținând în mâini undițe. Ea le cumpărase undițele cu ocazia zilei lui Jonathan. Probabil că fusese singura ocazie în care le folosiseră.

Dar măsuța aceea de toaletă, din camera pe care cu greu reușise să nu o mai numească „dormitorul părinților mei", era o insulă a amintirilor, într-un cerc magic ce înghețase timpul în loc. Avea încă șortul clasic din creton și bumbii uzați din alamă. În partea din spate a mesei erau sertare cu oglinzi, menite să poarte armurile femeilor – inele, cercei, brățări, lănțișoare – pe care mama ei nu le folosise întotdeauna. Când soțul ei, tatăl lui Grace, îi dăruia câte ceva – o broșă abstractă, poate, cu perle și smaralde pe o amibă de aur, sau brățări cu rubine și diamante – îi plăcea să pună fiecare obiect pe suprafața de sticlă a mesei de toaletă. Probabil că

era un mod de compensare pentru faptul că nu purta niciodată aceste obiecte (Grace o văzuse purtând numai colierele cu perle și cerceii simpli din aur). Poate se gândea la ele ca la obiecte de artă, care să fie etalate și admirate. Poate că nu voise ca tatăl lui Grace să-și dea seama că nu erau pe gustul ei. Întotdeauna păruse foarte sentimental când venea vorba de ele, extrem de dornic ca Grace să le moștenească și cât mai repede, cum și-ar fi dorit mama ei. La numai o săptămână de la moartea mamei, în timp ce Grace își făcea bagajul pentru Boston, tatăl ei venise în camera ei din copilărie (acum a lui Henry) și-i lăsase pe pat aceste vechi cadouri, o pungă cu fermoar plină cu diamante, rubine, smaralde și perle. „De-acum nu mai pot să mă uit la ele”, a fost tot ce i-a spus. A fost singurul lucru pe care i-a spus despre asta.

Grace a traversat camera către masa de toaletă, s-a așezat pe băncuța asortată și a șters cu mâneca sertarele cu oglinzi ale mesei. Ceva i s-a părut ciudat. Continuase să țină bijuteriile mamei ei aici, dar niciodată la vedere, pe suprafața mesei. La fel ca mama ei, ea tindea către partea subestimată din gama de bijuterii: un șirag de perle, un inel de logodnă. Obiectele țipătoare, broșele cu pietre mari, de forme ciudate, și lănțișoarele groase, acestea rămâneau în sertare, unde foarte rar le mai vizita. Dar lui Grace îi plăceau cu adevărat aceste obiecte. Știa ce au însemnat pentru tatăl ei, care i le făcea cadou, și pentru mama ei, care le primea – chiar dacă nu le purta niciodată, chiar dacă ea le privea ca pe niște scrisori de dragoste, aveau aceeași putere ca un teanc de scrisori legate cu fundă și ținute într-o cutie specială. Jonathan, care era mult mai priceput în a-și arăta sentimentele decât tatăl ei, nu fusese nevoit să folosească bijuteriile pe post de substitut al acelor sentimente. De fapt, el îi dăruise doar o singură bijuterie pe tot parcursul anilor de când erau împreună: inelul simplu de logodnă cu diamant pe care îl cumpărase

de pe Newbury Street. Era modest din toate punctele de vedere, un singur diamant tăiat cubic, cu așa numita montură Tiffany, cu o bandă din platină, un inel atât de clasic încât ar fi putut să-l primească moștenire (lucru care nu se întâmplase). Și asta a fost tot. Nu știuse că ar fi trebuit să aducă un cadou în ziua în care se născuse fiul lor. (Ca să fie sinceră, nici ea nu știuse. Prima oară când auzise despre „cadoul de naștere" fusese când se înscrisese pentru scurt timp într-un grup de mămici, pentru Henry.) Dar și dacă ar fi știut, cel mai probabil că ar fi adus o carte sau un obiect de artă, mai curând decât o bijuterie.

Desigur, mai era și problema valorii lor. Deși nu fuseseră purtate nici de mamă și nici de fiică și fuseseră apreciate doar pentru valoarea lor sentimentală, cu siguranță erau prețioase. La cererea ei, Jonathan le trecuse pe polița lor de asigurare, iar Grace vedea în ele un posibil ajutor în privința taxelor pentru facultate sau a plăților scadente, dar nu-și dusese până la capăt ideea de a cumpăra o cutie de valori în care să le pună. Prefera să le țină aici, aproape de ea – aproape de *ei.* Un altar pentru căsnicia lungă și frumoasă pe care și-o dorea și pentru ea.

Nu ar face asta niciodată, s-a gândit ea din nou, ca și cum dacă și-ar fi repetat asta în minte, s-ar fi adeverit. Apoi a deschis sertarele.

Dispărute, toate: brățara cu imprimeu de leopard, bătută în diamante galbene și negre, clipsurile cu diamante care îi chinuiseră urechile la Serata pentru Rearden, colierul din safir și lanțul masiv din aur, cu zale disproporționate, broșa cu piatră mare și roz, ținută în niște mânuțe din aur. Sertare goale. S-a chinuit să-și aducă aminte ce culori aveau obiectele de acolo: roșii, aurii, argintii și verzi. Toate lucrurile acelea ciudate pe care tatăl ei le cumpărase de-a lungul anilor și pe care mama ei nu le purtase și pe care nici ea nu le purtase, deși le iubea fără doar și poate.

Tot închidea și deschidea dulapurile, ca și cum ar fi încercat să accepte o nouă realitate de fiecare dată, una care nu avea niciun sens. Să faci același lucru la nesfârșit și să te aștepți la rezultate diferite? Grace aproape că a început să râdă. Nu asta se presupunea că este definiția nebuniei?

Măcar asta ar explica câte ceva din ce se întâmpla, s-a gândit ea.

Obiectele din cartea care nu era carte… ei bine, putea să se descurce și fără ele. Brățara de la Elsa Peretti îi rănise încheietura. Perlele… ținea la ele, dar să fim serioși, perlele sunt perle: nu erau de neînlocuit. Nu că le-ar mai fi înlocuit vreodată. Nu mai aveau nicio importanță acum: o bătălie pierdută, dintr-o întreagă conflagrație, în trecere. Dar sertarele goale, spațiul acela pustiit, acolo unde ar fi trebuit să fie lucrurile mamei ei – asta nu reușea să înțeleagă.

S-a ridicat atât de repede în picioare încât a amețit și s-a văzut nevoită să se sprijine de masă ca să-și mențină echilibrul. Apoi s-a întors în hol și a deschis ușa de la al treilea și cel mai mic dormitor din apartament, camera care la un moment dat fusese refugiul masculin al tatălui ei, singurul loc în care mama ei îi permitea să își fumeze pipa, iar încăperea păstra încă – cel puțin în imaginația lui Grace – acea vagă aromă de fum de pipă. Cândva, ea și Jonathan și-ar fi dorit ca acea cameră să aparțină celui de-al doilea copil al lor, și din această cauză nu fusese reconfigurată pentru alt scop. Nu purtaseră niciodată conversația respectivă – ea nu fusese în stare să deschidă subiectul, iar Jonathan nu o făcuse nici el, din respect pentru sentimentele ei –, dar treptat acea cameră primise, în tăcere, un alt scop, dacă nu un alt nume. Se transformase în locul în care Jonathan se ducea să citească, sau să-și scrie e-mailurile, sau câteodată să vorbească cu familiile pacienților săi, dacă nu avusese timp să o facă la spital. Practic, ea nu redecorase nimic aici, dar erau câteva rafturi joase

pe pereți, pline cu numere vechi din *JAMA* și *Pediatric Research* și cu manualele din facultate ale soțului ei. Cu câțiva ani înainte, dusese acolo un fotoliu confortabil pentru el, o canapea care se asorta cu fotoliul și un birou pe care îl găsise în Hudson, New York (un oraș despre care lui Jonathan îi plăcea să spună că „progresa" și „decădea" în același timp). Avea și un calculator acolo, un Dell mare și pătrățos, pe care ea nu-l văzuse să-l folosească de mult timp (în mod normal, folosea un laptop – cel care lipsea acum), și, alături, o cutie cu dosarele pacienților – genul de cutie cu mânere rezistente pe care ai aduce-o acasă după ultima zi la un loc de muncă, plină cu toate lucrurile tale.

Bine lucrat, Grace, nu s-a putut abține să nu-și spună în sinea ei.

Nu a fost în stare să se uite prin cutie. Sau să pornească (cel puțin să încerce) calculatorul. Sau să se uite prin sertarele biroului. Sau chiar să intre în cameră. *Până aici, dar nu mai departe,* s-a gândit ea. Așa că s-a dat înapoi pe hol și și-a închis singură ușa în nas.

Apoi s-a gândit la telefon.

S-a întors în dormitor și a deschis dulăpiorul noptierei. Era încă acolo, desigur, exact unde îl lăsase, în spatele cărților de telefon. Evident că era descărcat complet, luminița intermitentă care spunea că bateria se descarcă pierise de mult. L-a ridicat oricum, încercând să se concentreze asupra butoanelor și să-și amintească felul în care îl ținea Jonathan și ce făcea cu el. Era unul dintre modelele acelea mai greu de utilizat, mult mai sofisticat și mai avansat, iar ea, care era încă cu trei generații în urmă față de mutațiile genetice rapide ale telefoanelor mobile (și tehnologiilor asociate), nici nu era sigură dacă ar fi reușit să-l pornească. Dar înțelesese că și încercarea însemna să încalce o limită pe care nu o încălcase încă, cel puțin nu plimbându-se prin propria casă, căutând

prin sertare și dulapuri după propriile lucruri. Dintr-un motiv pe care nu reușea să-l înțeleagă complet, își dorea cu disperare să nu treacă peste acea limită, dar în același timp știa că asta era ultima ei șansă să… ei bine, să-l ajute, dacă asta voia să facă. Iar să-l ajute pe Jonathan fusese unul dintre lucrurile pe care îl făcuse instinctiv de ani întregi. Să-l ajute să învețe pentru examenele medicale. Să-l ajute să se mute din cămin. Să-l ajute să-și cumpere un costum decent, să facă rost de numere noi pentru mașină, să frigă un pui, să-și pune atele la un deget rupt, să se simtă bine, să aleagă verighetele, să se împace cu trista inadaptare față de familia lui, să fie tată, să fie fericit. Era ceea ce făceai atunci când îți alegeai un partener, sperând că va fi pentru toată viața. Numai așa puteai să construiești o căsnicie.

Nu era așa de ușor să nu-ți mai ajuți soțul.

Pe de altă parte, și-a reamintit Grace, știau de telefonul lui, polițiștii, adică. Știau că era acolo, în apartament; era motivul pentru care au crezut că și Jonathan ar putea să fie acasă. Iar asta însemna că voiau să vadă telefonul. Aveau să i-l ceară, iar ea o să trebuiască să-l predea, pentru că dacă nu o făcea, ar fi fost… ei bine, ar fi fost ilegal să nu-l dea, nu-i așa? Iar când avea să le dea telefonul, ei aveau să știe – să-și dea seama cumva – că ea făcuse ceva cu el, că citise sau schimbase ceva, sau că șterse ceva. Iar acesta ar fi fost un lucru foarte, foarte neplăcut pentru ea, dar și pentru Henry. Trebuia să facă totul ca la carte acum, pentru Henry.

Așa că a pus telefonul înapoi în acel loc straniu, gândindu-se să-l lase pur și simplu unde era, ca ei să-l poată găsi atunci când vor veni să-l caute. Iar apoi, pentru că acum era prima oară când își imaginase că vor veni în apartamentul ei, că vor căuta prin sertare, dulapuri și noptiere, așa cum făcuse și ea – iar pentru că în clipa în care și-a imaginat asta, a ajuns la concluzia că era ceva

inevitabil – a deschis din nou noptiera, a scos telefonul și l-a lăsat pe dulap, la vedere, unde nu arăta atât de rău, atât de… *compromițător,* ca atunci când îl ascunsese el. Le spusese că telefonul era aici, în apartament. Nu că era ascuns. În orice caz, de ce n-ar face asta pentru el?

Știu că vreți să-l protejați, spusese unul dintre detectivi, deși acum nu își mai amintea care dintre ei.

Grace s-a întins pe pat, peste cuvertură, și a închis ochii. Era epuizată, sfârșită din pricina oboselii. Se tot gândea la lucrurile acelea, lucrurile pe care le găsise – eșarfa, cămașa și prezervativul – și la faptul că ele nu explicau nimic, că erau ca un soi de rună sau hieroglifă pe care nu o putea înțelege. Acele indicii împrăștiate pe podea cărora nu le putea explica apariția – eșarfa, cămașa și prezervativul – nu erau pista potrivită. Cea care trebuie urmată, și-a dat ea seama, era cea a obiectelor care nu mai erau acolo.

Geanta maro din piele, care lipsea, cea pe care i-o dăduse ea lui Jonathan. De obicei, zăcea pe podeaua dulapului. Nu mai era acolo. Presupunând că a luat-o de acolo și s-a plimbat cu ea prin cameră, punând lucruri în ea: ce lucruri ar fi luat? Lenjerie. Tricouri. Obiecte pentru toaletă. Pantaloni. Pantalonii din catifea reiată care îi interesau atât de mult pe detectivi? Cum ar fi trebuit să-și dea seama la care dintre ei se refereau? Jonathan avea cel puțin șase perechi. Ar trebuit să știe, doar ea îi cumpărase, iar acum toți lipseau de pe raftul lui din dulap, de deasupra tijei de suport. Erau umerașe fără haine, sertare goale și un raft de curând golit în baie, unde ar fi trebuit să fie periuța lui de dinți și aparatul de ras. Nu e de mirare că nu-și dăduse seama până acum; chiar și acum *abia* reușea să înțeleagă. Totul arăta exact cum ar trebui să arate atunci când un bărbat pleacă din oraș pentru câteva zile – într-o călătorie, de

exemplu, la o conferință medicală din Cleveland – și se întoarce înainte să rămână fără chiloți curați.

Nu contează ce este aici și nu ar trebui să fie, s-a gândit ea, *ci ce nu-i aici și ar trebui să fie*. Într-un fel, o făcea să se gândească la acel poem al lui James Fenton, cel despre război – despre un război, nu-și mai amintea care:

Nu e vorba despre case. E vorba despre spațiile dintre case.

Nu e vorba despre străzile care încă există. E vorba despre străzile ce nu mai sunt.

∵

Adaugi și apoi scazi, plus și minus: dar fără o rugăciune care să anuleze reciproc aceste antinomii. Toate persoanele noi din viața ei – detectivii și victimele – nu compensau pentru persoana care dispăruse fără nicio urmă. *Și nu e vorba despre un alt război, ci de propriul meu război,* a înțeles ea, închizând strâns ochii. *Al meu și numai al meu.*

14. CU PAȘI REPEZI, SPRE SFÂRȘIT

Cumva, a reușit să adoarmă. Până dimineață a ajuns în partea de pat a lui Jonathan, ca și cum în acele ore dure și grele începuse să se îndoiască de dispariția lui și voia să se asigure că nu mai era nimeni acolo. Nu era nimeni acolo – niciun cap (cu păr negru cârlionțat, cu un început de barbă neagră) care să lase urma obișnuită în moliciunea pernei, niciun umăr care să miște de sus în jos pilota, nicio prezență de niciun fel. Grace s-a trezit în aceleași haine, mototolite de-acum, pe care le îmbrăcase cu o zi în urmă, când era doar ușor îngrijorată, ușor nervoasă. Cât de minunate i se păreau acum acele senzații.

Era puțin după șase și nu se luminase încă. S-a ridicat cu greu în picioare și a început să facă lucrurile obișnuite, s-a îmbrăcat, s-a spălat cât a putut de bine. Camera arăta neîngrijit, cu cearșafurile și pilota pe jumătate răvășite și cu pantofii ei pe podea. Cămașa ciudată și prezervativul în ambalajul roșu păreau că emană o strălucire malefică de unde fuseseră aruncate, în fața dulapului, de parcă ar fi fost trasate – precum conturul unui cadavru –, dar cu o strălucire de neon. A dat cu piciorul în ele în timp ce mergea către dulap, apoi și-a aruncat hainele de pe ea deasupra lor, ca și cum ar fi vrut să le ascundă de privirea ei. S-a îmbrăcat cu un pulover nou, cu o rochie nouă, ambele apropiate ca stil de cele pe care le purtase cu o zi înainte (pentru că suferea numai când se gândea la haine), apoi a mai făcut alte câteva lucruri care îi produceau suferință, pe care se gândise să le facă în timp ce încerca să adoarmă și se trezise tot cu gândul la ele, dându-și seama că trebuie să le rezolve.

Cu laptopul deschis și așezat pe pat în fața ei, a început să anuleze toate programările din ziua aceea și din ziua următoare, sâmbătă dimineața, pentru că mai departe de atât nu se simțise în stare să se gândească. Ca explicație, menționase o „problemă medicală în familie” și spusese că o să fie disponibilă pentru reprogramări. Apoi, stăpânindu-și aversiunea, a sunat-o pe J. Colton și i-a lăsat un mesaj în care îi spunea că nu va putea să discute cu scriitorul de la *Cosmopolitan* în după-amiaza aceea și că o roagă să nu-i programeze nimic pentru săptămâna viitoare pentru că se întâmplase ceva în familia ei, și avea să revină ea cu un telefon cât de repede va putea. „Mulțumesc!” i-a spus liniștii spectrale de pe banda de înregistrare – deși nu era, evident, un reportofon. Se terminase cu reportofoanele.

După ce a terminat cu treburile acestea, s-a simțit epuizată, de parcă ar fi muncit, fizic, ore în

șir.

A străbătut holul, cu geanta Puma a lui Henry, și a ieșit în gerul de dinaintea răsăritului, încă epuizată, dar cumva și înfiorător de trează – o combinație destul de neplăcută. Apartamentul tatălui ei era la opt străzi distanță, iar aerul rece pe care-l trăgea în plămâni în timp ce mergea i se părea îngrozitor, dar aproape terapeutic, așa cum numai o senzație extrem de neplăcută poate să fie. Străzile erau în mare parte pustii, deși trotuarul din fața redutabilului E.A.T. era plin cu mașini de livrări și cu muncitori, iar ea a privit cu nostalgie înăuntru în timp ce trecea pe acolo, ca și cum plăcerile obișnuite ale orașului i-ar fi fost deja inaccesibile. Pe când aștepta la semafor pe 79th, s-a trezit că privește trăsăturile aproape uitate ale Malagăi Alves de pe prima pagină a unui ziar dintr-un distribuitor albastru din metal. Titlul, oricare ar fi fost el, nu se vedea, iar când semaforul s-a făcut verde, a mers mai departe.

Sus, Eva, la fel de tăcută și de neprimitoare ca întotdeauna, a condus-o până în bucătărie, unde a încasat o altă lovitură atunci când l-a văzut pe Henry mâncând dintr-unul din castroanele din porțelan ale mamei ei. Faptul că Eva hotărâse (pentru această ocazie? se întreba Grace; sau – și mai rău – pentru mesele de zi cu zi?) să folosească vesela din porțelan de la nunta părinților ei, de pe la 1955, pentru cerealele cu lapte degresat servite lui Henry era ca o lovitură în stomac și, chiar în circumstanțele actuale, Grace a trebuit să se străduiască din răsputeri să nu răbufnească din cauza asta.

Eva se atașase de vesela aceea din momentul în care se măritase cu tatăl lui Grace, dar nu în sensul că o folosea la anumite ocazii speciale, cum ar fi sărbătoarea Pesah sau chiar la cinele de Shabbos. Vesela în stil clasic de la Haviland Limoges Art Deco, cu marginile verzi, delicate, era folosită pentru pâinea prăjită de dimineață și pentru

gogoașa de la Entemann's pe care tatăl ei o mânca în fiecare seară înainte de culcare, pentru supa la conservă pe care o mâncau nepoții Evei (lucru deosebit de enervant) și, evident, cu ocazia cinelor săptămânale la care participa familia lui Grace. Din cauza asta – de ani buni –, proprietarul original al veselei (după părerea ei) se simțea torturat. E de la sine înțeles că Eva nu ducea lipsă de veselă. Avea două seturi imense din prima ei căsătorie, cu tatăl fiului și fiicei ei (un bancher extrem de bogat, care murise din cauza unui apendice perforat pe când se afla pe o insulă din apropiere de Maine – o poveste îngrozitoare, într-adevăr): un set tot de la Haviland (cel mai puțin elegant, de fapt) și unul de la Tiffany, folosit doar la cele mai speciale ocazii. Mai exista, pe undeva prin dulapurile ei, un set cât se poate de decent din ceramică de la Conran's, potrivit mai ales pentru mesele de zi cu zi, când nu te-ai gândi să scoți vesela bună. Cu toate acestea, în conformitate cu logica ei meschină, Eva părea că vrea să demonstreze ceva atunci când folosea bunurile predecesoarei ei de fiecare dată când Grace venea în vizită.

Normal că și le dorise ea. I se plânsese lui Jonathan cu privire la această nedreptate, spunându-i cât de greșit era ca să-i refuzi singurei fiice (singurului copil!) un artefact atât de important, unul care prin tradiție (cel puțin aceea impusă de Emily Post[24]) ar fi trebuit să ajungă la ea imediat ce tatăl ei și Eva se căsătoriseră. Și nu, nu se comporta meschin. Și da, tatăl ei îi dăruise multe lucruri: în primul rând, apartamentul și bijuteriile mamei ei (dintre care niciuna nu mai era în posesia ei). Dar nu despre asta era vorba.

Când a intrat în bucătărie, Henry a ridicat privirea.

— Mi-am uitat manualul de latină, a spus el după ce a înghițit.

— L-am adus eu.

Grace a așezat geanta Puma pe scaunul de lângă el.

— Și pe cel de matematică.

— Ah, da. Uitasem de matematică. Am nevoie și de haine.

— Ei bine, ce coincidență! i-a zâmbit ea. Am adus și haine. Îmi pare rău pentru aseară.

Henry s-a încruntat. Îi apărea o cută între sprâncenele negre atunci când se încrunta. Jonathan pățea la fel.

— Ce vrei să spui?

A simțit atât de multă recunoștință față de narcisismul acela tipic vârstei de doisprezece ani. Nu era un lucru bun să se gândești atât de puțin la ce a fost și la ce urma să vină, atât de puțin la dezastrele cele mai cumplite, la rupturile cele mai mari din țesătura lumii, ca toate acestea să aibă un impact atât de neimportant? Și-a imaginat că dacă ei doi ar călători prin spațiul nelimitat, Henry ar fi în regulă atât timp cât ea ar putea să arunce sub picioarele lui bucăți de materie solidă. Cât de minunat era să nu-ți dai seama că ceva extrem de rău se întâmplase în lume. Cel puțin pentru moment.

— Te-a lăsat buni să stai treaz până târziu? l-a întrebat ea.

— Nu. M-am uitat la televizor cu ei, dar doar până la știri.

Asta-i bine, s-a gândit Grace.

— Karl a dormit în pat cu mine.

— Ah, minunat.

— Unde-i tata? a întrebat Henry, distrugând echilibrul.

Fusese plăcut cât durase.

— Mi-ar plăcea să-ți pot spune, i-a răspuns ea destul de sincer. Dar nu pot.

— Nu s-a dus unde-a zis? În Iowa sau ceva de genul?

— Ohio, l-a corectat ea, înainte să-și aducă aminte că cel mai probabil ea își construise singură

informația despre Ohio.

S-a uitat în spate, dar Eva îi lăsase singuri.

— Nu știu. Nu pot să dau de el.

— De ce nu-i trimiți un mesaj? i-a zis Henry, folosindu-se de logica generației iPhone.

Grace s-a uitat după cafea. Din fericire, cafetiera avea carafa pe jumătate plină.

— I-aș trimite, dar din păcate și-a lăsat telefonul acasă.

S-a ridicat să-și toarne o cană de cafea, folosind (deși nu știa sigur ce simte în privința asta) una dintre cești le mamei ei.

— Mi-e frică, l-a auzit pe Henry, din spatele ei.

S-a întors spre el, a pus ceașca pe masă și l-a îmbrățișat. A lăsat-o să-l strângă cu putere în brațe, iar ea a încercat să nu-i transmită propria frică tumultuoasă. S-a gândit: O *iau eu și pe a ta.* Grace a scos un oftat lung și tremurat. A încercat să se gândească la ceva ce i-ar putea spune, ceva care să-l ajute și să fie și adevărat, dar orice îi trecea prin minte pica într-una din următoarele două categorii: adevărat, dar nefolositor, folositor, dar neadevărat – și, rar, ambele. De fapt, niciodată ambele. Aveau să fie bine? Avea să-și dea seama ce să facă? Și putea să aibă grijă de el? Nu era foarte sigură nici că putea să aibă grijă de ea.

Dar chiar și atunci când se gândea la asta, Grace înțelegea că mai exista un strat subțire, fragil de împotrivire de care încerca încă să se agațe. Nu simțise asta cu o zi în urmă, la colțul de stradă de pe Tărâmul Spitalelor, unde se întâlnise cu Stu Rosenfeld, sau în camera mică, supra-încălzită, din Secția 23, unde discutase cu O'Rourke și Mendoza. Cu siguranță nu simțise acea împotrivire în orele pe care le petrecuse scotocind prin sertarele și dulapurile ei, furioasă și îndurerată de ceea ce găsise și de ceea ce nu găsise. Dar cumva, la un moment dat, o văzuse cum se materializa și acum era aici: o anumită certitudine că totul o să fie bine, destul de fragilă, dar tangibilă. O făcea să

se simtă… nu chiar puternică. Nu era puternică, chiar deloc. Nu era în stare să ia cu asalt baricadele sau să se întâlnească cu mamele de la Rearden. Dar se simțea, cumva, mai ușoară acum și ușor schimbată. *Pentru că,* s-a gândit ea, în timp ce strângea umerii subțiri ai fiului ei și în timp ce-și apăsa obrazul de al lui, inhalând mirosul vag, abia adolescentin al pielii lui, *acum am mai puține lucruri de protejat ca înainte.* Cumva, asta făcea ca totul să fie mai ușor.

A reușit să facă în așa fel încât să iasă amândoi de acolo fără să se întâlnească iar cu Eva sau cu tatăl ei și s-au îndreptat, în cea mai mare parte în liniște, către Rearden. Henry părea că trecuse peste momentul de tensiune și acum era la fel de calm cum era în oricare altă dimineață. Când au ajuns pe strada cu școala, lui i-a luat puțin mai mult decât ei să observe că prezența mass-mediei se intensificase. Puternic.

— Uau, l-a auzit ea spunând.

Chiar că uau, s-a gândit Grace.

Nu, nu voia să treacă pe lângă dubele de televiziune.

Porțile curții erau închise, deși asta nu se întâmpla absolut niciodată, iar străzile erau pline de mame: și în dimineața asta lipseau dădace și bonele. Mamele umpleau trotuarul din fața porților, cu spatele la edificiul din marmură al școlii, cu fețele absolut impasibile către camere. Erau frumoase și aprige. Erau o turmă de mamifere elegante, gata de fugă, dar dorindu-și mai degrabă o luptă. Se părea că nimic din toate astea nu mai era distractiv.

— Uite, a spus Grace arătând cu degetul. Vezi unde e doamna Hartman?

Jennifer Hartman, mama lui Jonah, cel care pe vremuri fusese cel mai bun prieten al lui Henry, stătea la jumătatea distanței, în josul străzii, în fața intrării către aleea care ducea în spatele școlii, ținând în mână o mapă cu documente semioficiale.

Deci Robert activase intrarea secundară.

— Haide, i-a zis lui Henry, apucându-l de cot.

Au ajuns acolo împreună cu alte două sau trei persoane, iar toată lumea – ciudat, având în vedere că asta nu se mai întâmplase până atunci – știa ce avea de făcut. „Phillips”, a spus femeia din fața lui Grace, uitându-se peste umărul lui Jennifer Hartman.

— Acolo. Rhianna Phillips, clasa a doua.

— Perfect, a zis Jennifer, bifând căsuța de lângă nume. Du-te prin spate. E puțin cam ad-hoc, după cum poți vedea.

— Logan Davidson? a întrebat mama din fața ei, ca și cum nu era foarte sigură. Grădiniță?

— În regulă, a spus Jennifer Hartman. Poți să intri.

— Bună, Jennifer, i-a zis Grace. Văd că te-au recrutat.

Jennifer a ridicat privirea, iar pentru un moment scurt nu s-a întâmplat absolut nimic. Apoi a venit un val de gheață, atât de neașteptat și de copleșitor încât aproape că a lăsat-o fără posibilitatea de a vorbi, cu zâmbetul nepotrivit rămas înghețat pe chip. S-a uitat imediat la Henry, dar el privea în sus, către doamna Hartman, mama prietenului pierdut. Era o femeie de înălțime medie, dar extraordinar de impunătoare, cu pomeți mari și ascuțiți și cu sprâncene mult mai întunecate decât părul ei blond-cenușiu. Făcuse parte din viața lui Henry de când băieții ajunseseră la grădiniță, în urmă cu opt ani de zile, pe vremea când meseria lui Grace și afacerea lui Jennifer (se ocupa de publicitate pentru bucătari și restaurante) luaseră calea unui cariere adevărate. Grace avusese încredere în ea de la început și chiar o plăcuse, cel puțin până în clipa în care mariajul soților Hartman începuse să se destrame. Încercase să-i ofere lui Jennifer o anumită distanțare, oferindu-se mereu să îl ia pe Jonah peste noapte sau în excursii, dar tot

în acea perioadă Jonah începuse să se detașeze de ei.

Acum Henry stătea la doi metri distanță de ea și se uita la chipul ei împietrit; oare înțelegea ce se întâmplă? Jennifer Hartman îl dusese de nenumărate ori în parc și la filme de desene animate. Îl ajutase să treacă peste primele lui nopți departe de casă, în care fusese nevoie de telefoane în miez de noapte acasă, pentru a se liniști. Îl dusese de două ori în Cape Cod în luna august, mergând cu el și cu Jonah în vizite la fabrica de chipsuri și la plantația Plymouth. Odată chiar fusese cu el la camera de urgență pentru că își fracturase cotul atunci când căzuse de pe unul din zidurile de piatră care înconjurau Central Park. Iar din momentul despărțirii – de când Jennifer divorțase (chestie care era de înțeles: era o persoană adultă și avea o căsnicie nefericită) și de când fiul ei își pârâse cel mai bun prieten (chestie destul de ilogică, dar pe care niciuna dintre cele două mame nu o putea controla) –, ea și Grace continuaseră să aibă discuții formale, civilizate, genul care ar putea să caracterizeze relațiile dintre două țări care fuseseră la un moment dat aliate și care ar putea să fie din nou. Dar treaba asta…

— Bună, doamnă Hartman, a spus fiul ei frumos, atât de drăguț, de inocent și de bun la suflet.

Abia dacă s-a uitat la el.

— Poți să intri, a spus ea pe un ton înțepat.

Apoi a lăsat din nou privirea în jos.

Grace l-a luat rapid de mână și s-au îndepărtat cât mai repede.

A mers în spatele lui pe alee, care mirosea puternic a găinați de porumbel, lăsând în urmă zgomotul tumultuos din jur. În fața ei, băiatul de la grădiniță și mama lui au fost iar opriți, în fața ușii din spate a școlii, apoi li s-a permis din nou accesul, de data aceasta de către Robert și

secretara sa, o tânără aprigă, care purta ochelari că ai lui John Lennon și împletituri franțuzești.

— Bun venit, bun venit! l-a auzit Grace spunându-i mamei acelui băiat.

I-a strâns mâna ca și cum ar fi fost o zi obișnuită, poate ca o primă zi din an și de parcă intrarea aceea nu ar fi fost ușa de fier din spate, întotdeauna închisă, ci grandioasa intrare principală în foaierul din marmură de la Rearden, atât de impresionantă pentru părinții care visau să-și dea copiii la acea școală. Perechea a trecut pe lângă ei și a intrat în scara de incendiu întunecată.

— Bună, Henry, a zis el când l-a văzut pe Henry. Grace, i-a spus și ei, salutând din cap.

L-a salutat și ea la fel.

Dacă exista vreun scenariu pentru asta, niciunul dintre ei nu părea să-l știe. Dar deși el nu zisese nimic, piciorul lui, aproape imperceptibil, s-a poziționat în calea ei. Grace l-a privit, apoi a ridicat ochii spre bărbat.

— Pot să urc până în clasă? a întrebat ea, îngrozită.

Directorul părea că se gândește, iar ea îl privea, uimită. Nu putea să înțeleagă despre ce era vorba.

— Mă întreb… a început el.

— Mamă? a întrebat Henry, întorcându-se. Era deja la jumătatea primului șir de trepte.

— Stai, vin acum, i-a spus ea.

— Doar că, a zis Robert din nou, cred că, având în vedere circumstanțele, Henry ar trebui să urce singur.

— Mamă, e în regulă, a spus Henry, părând deopotrivă confuz și nervos. Mă descurc.

— Robert, a spus Grace, ce dracu' e asta?

El a răsuflat adânc și foarte atent.

— Încerc să gestionez cât mai bine criza asta. Încerc să fac ca toată lumea să iasă cu bine din asta.

Ei i se părea că îl privește printr-un fel de peliculă, ca o sticlă sau o placă de plexiglas

murdară. Abia dacă putea să-i vadă conturul.

— Grace… a spus el și, dintr-odată, părea că este un cu totul alt Robert. Grace, nu cred că vrei să fii aici.

Ea și-a coborât privirea. O apucase de braț, între încheietură și cot. Nu era exact o atingere posesivă. Era o atingere – sau cel puțin încerca să fie – de încurajare.

Apoi ea a înțeles – în sfârșit, în sfârșit. Robert știa. Normal că știa. Știa pentru că îi spuseseră ei, Mendoza și O'Rourke. Aflase chiar înainte să afle ea, despre Jonathan și Malaga Alves. Jonathan, soțul ei, și Malaga Alves, femeia moartă. Știa cel puțin o parte din lucrurile pe care le știa și ea. Poate mai puțin. Poate chiar mai mult, și-a dat seama înfiorată. Cât de mult? Renunțase să mai contabilizeze lucrurile pe care nu le știa.

Grace și-a impus să-l privească în ochi.

— Ce ți-au spus? l-a întrebat ea direct.

Apoi și-a amintit de Henry și s-a uitat repede către locul în care stătuse el, pe scări, dar deja plecase de acolo. O lăsase în urmă.

Robert a clătinat din cap. Îi venea să-l lovească.

— Vreau să știi, i-a zis el încet, că acesta este un loc sigur pentru Henry. Dacă are nevoie să petreacă timp în biroul meu, poate să vină să mă vadă oricând vrea el. În pauze și după școală, de exemplu. Iar dacă cineva îi spune ceva, orice, să vină la mine imediat. Și profesorii vor avea grijă de el. Am vorbit cu toată lumea.

Am vorbit cu toată lumea. Grace se holba la el.

— Este elev la Rearden. Iar eu iau în serios treaba asta, a zis Robert, pe un ton emfatic, dându-și seama că ea începea să nu-l mai asculte. Dar… doar ca să nu fie și mai rău. Am mai văzut lucruri din astea și înainte. Nu… desigur, nu la acest nivel. Dar probleme, în cadrul unei comunități școlare. Nu ai cum să le oprești odată ce au început. Trebuie să… ei bine, să se stingă de la sine, dacă înțelegi ce vreau să spun.

Grace aproape că a izbucnit în râs. Nu înțelegea mare lucru din ce voia el să-i spună, doar că era ceva foarte, foarte rău și că, într-un fel, totul avea legătură cu ea.

— Așa că eu, în locul tău, nu aș mai sta pe aici. Și… dacă vrei să vii după el puțin mai târziu în după-amiaza asta, să treci peste ora normală, poate să te aștepte în biroul meu. Nu e nicio problemă.

Grace nu a mai zis nimic. Se simțea sfâșiată între dorința de a se comporta frumos – înțelegea că el încearcă să fie amabil cu ea – și umilința îngrozitoare pe care o simțea. Rușinea îi făcea pe oameni să se comporte în moduri extrem de dăunătoare pentru ei înșiși. Știa asta; o văzuse de foarte multe ori. Și-a impus să respire. Mai erau și alți părinți, a văzut ea acum, care se îngrămădeau în spatele ei lângă scară.

— Bine, a încuviințat ea. Cred că asta… e o idee bună.

— O să mă duc să-l iau după sfârșitul orelor și o să-l duc în birou. Ce ar fi să-mi dai un telefon când ești pe drum? O să fiu aici până la șase, cel puțin.

— Bine, a repetat ea, fără a fi încă în stare să-i mulțumească.

S-a întors și a trecut printre mamele și copiii din spate, apoi a ieșit pe aleea din spate, unde erau și mai multe mame cu copiii lor. Majoritatea s-au dat la o parte cu amabilitate din calea ei și nimeni nu părea să facă prea mare caz de prezența ei. Dar când unul dintre corpuri părea că încremenise pe loc, obligând-o să ocolească prin stânga sau dreapta, Grace a ridicat privirea și a văzut-o pe Amanda Emery, flancată de cele două fiice ale ei.

— Ah, a zis Grace. Amanda. Bună.

Amanda abia dacă se uita la ea.

— Bună, fetelor, a zis Grace, deși nu le prea cunoștea pe fetele familiei Emery.

Erau scunde, cu fețe rotunde și părul șaten-deschis, care, presupunea Grace, era culoarea naturală a părului mamei lor. În fața ochilor ei,

Amanda a pus mâna pe umerii fetelor ei, încleștându-și ghearele asortate. Grace aproape că a făcut un pas în spate. Încă nu zisese nimic, deși una dintre fete s-a uitat urât în sus și a zis: „Au. Mamă!” Era Celia. Cea cu ocluzia dentară.

Grace a văzut până unde era coada. Se întindea până jos, acolo unde aleea cotea, și probabil și după, dar nu se mai vedea. O făcea să se simtă îngrozitor de înspăimântată.

— La revedere, i-a zis ea prostește Amandei Emery, ca și cum până atunci ar fi schimbat cele mai banale amabilități sociale.

Pe alocuri, s-a văzut nevoită să se întoarcă într-o parte și să se strecoare pe unde putea, iar în general nu a fost băgată în seamă, deși au existat și excepții. Au mai fost și alte Amande, unele pe care le cunoștea, unele pe care nu le observase până atunci. Dar în urma ei, în timp ce ea își continua drumul, răsunau mici icnete, urmate de ceva ce nu a recunoscut la început, care s-a dovedit a fi exact opusul, dar, în felul său, la fel de zgomotoasă, și anume tăcerea așternută după acele mici icnete. Iar tăcerea aceasta părea să o urmeze, ca un val în creștere.

Când s-a strecurat pe lângă Jennifer Hartman și a ieșit în stradă, a observat că acum reporterii formaseră un vag semicerc în jurul intrării pe alee. Și-a ferit capul și a încercat să ajungă până la marginea clădirii, dar ei nu păreau dispuși să o lase să treacă așa ușor. Formaseră o turmă, așa i se părea ei, înzestrată cu înțelegerea aia de turmă, cu privire la rolul fiecăruia, cine trebuia să strige și cine trebuia să asculte, cine trebuia să-și facă loc cu microfoanele și cine trebuia să rămână în spate, verificând nivelurile de sunet al echipamentelor sau pregătindu-se să noteze diverse chestii în cele mai banale carnețele. Dar se comportau ca un singur animal, iar ceea ce voia acest animal de la ea era ceva de care ea nu se putea despărți, nu fără să-și piardă conștiența: chiar acolo pe trotuar, chiar

acum, la opt și douăzeci dimineața, într-o zi care urma să fie atât de lungă și atât de îngrozitoare.

— Scuzați-mă, le-a zis ea sec, apoi: Lăsați-mă să trec.

Spre surprinderea ei, au lăsat-o, pentru că, prin nu se știe ce miracol, nu își dăduseră încă seama că era în vreun fel diferită de cealaltă mamă care tocmai își făcea apariția de pe aleea din spate și în jurul căreia s-au adunat și au început să strige.

Nu mai era mult, știa și ea. Poate că nu avea să se mai întâmple și a doua oară. Dar acum păreau dispuși să o lasă în pace.

Apoi cineva a strigat: *Grace.*

Grace a lăsat capul în jos și a început să meargă, cât mai departe de ei, înaintând pe stradă.

— Grace, așteaptă.

O femeie mică s-a năpustit din spatele ei și a prins-o de cot. Era Sylvia și părea hotărâtă să rămână lângă ea.

— Trebuie să… a încercat ea să zică.

— Haide, a zis Sylvia. Uite un taxi.

Se oprise la un semafor la intersecția cu Park, dar cu vederea periferică tipică taximetriștilor din New York, care vin din toate colțurile lumii, ce le crește șansele de supraviețuire, acesta le-a văzut pe cele două femei grăbindu-se în direcția lui și imediat a semnalizat spre dreapta, spre stupoarea previzibilă a taximetristului care era exact în spatele lui. Până când Sylvia a reușit să deschidă portiera, cel de-al doilea șofer deja claxonase de două ori.

— Nu pot, a dat Grace din nou să se scuze, după ce a reușit să se urce în taxi. Îmi pare rău.

— Nu, să nu-ți pară, a zis Sylvia simplu.

Apoi l-a rugat pe șofer să le ducă la intersecția dintre Madison și 83rd. Grace, prin negura furiei sale și profunzimea suferinței, a încercat să-și dea seama ce era la acea intersecție, dar nu putea să vadă decât cafeneaua de pe colț. Nu-și amintea numele ei, dar era cea unde stătea Meryl Streep și

se uita la fiul ei, în filmul *Kramer* vs. *Kramer.* Cel puțin la un moment dat era o fotografie înrămată cu acea scenă, pe peretele din spatele casieriei. Spre ușoara ei surprindere, exact acolo, Sylvia i-a cerut șoferului să oprească.

Sylvia se abținuse să vorbească în timpul celor cinci minute cât a durat cursa, iar Grace – care se folosise de toate rezervele ei de energie ca să îndure încercarea de a nu se prăbuși fizic pe bancheta din spate a unui taxi, lângă o persoană cu care nu era foarte intimă, în drum către o destinație nesigură, într-un scop necunoscut – nu spusese nici ea nimic. Acum, în timp ce o privea pe Sylvia cum îi plătește taximetristului, se întreba dacă ar trebui să știe ce se întâmpla.

— Haide, a îndemnat-o Sylvia. Mă gândesc la o cafea pentru amândouă. Asta dacă nu ai nevoie de ceva mai tare.

Spre propria surprindere, Grace a început să râdă în hohote.

— Ei bine, slavă Domnului, a conchis Sylvia.

S-au așezat la o masă din spate, chiar sub posterul despre manevra Heimlich, iar Sylvia aproape că s-a răstit la chelner – „Cafea, te rog” –, iar acesta a scos mormăitul tipic newyorkez, extrem de economic, prin care se confirmă comanda. Grace nu avea nimic de zis și nicăieri unde să privească. Era bulversată de simplul fapt că se afla aici cu Sylvia Steinmetz. De ce ea? Doar pentru că făcuse un efort?

Dar atunci și-a dat seama că această femeie – Sylvia Steinmetz – trecea acum drept prietena ei în viață. Părea imposibil, dar nu era. Nu putea să înțeleagă cum permisese ca acest lucru să se întâmple.

Sylvia i-a spus ceva ce nu a reușit să înțeleagă, așa că a rugat-o să repete:

— Am spus: nu am avut nici cea mai mică idee de ce ți se întâmplă, până în dimineața asta. Sally mi-a trimis un e-mail de dimineață.

— Naiba s-o ia pe Sally, zise Grace.

Apoi a râs din nou, chiar și mai nefiresc.

— Adevărat. Dar irelevant. Acei reporteri nu erau acolo pentru că i-ar fi chemat ea.

— Dar…

S-a întrerupt atunci când chelnerul a venit cu două cești albe de cafea neagră, dând puțin pe afară.

— Dar nu cred că știau cine sunt. Nu păreau să fie mai interesați de mine decât de oricine altcineva.

Sylvia a încuviințat.

— Asta nu o să dureze foarte mult. Mai ai doar câteva ore, cred. Nu m-aș baza pe mai mult.

Atunci Grace și-a dat seama că se obișnuise prea mult să se gândească la viața ei în termenii cei mai greșiți – într-un fel aproape spațial, care nu mai era viabil. De exemplu, conta foarte puțin faptul că ea se văzuse atâta vreme ca făcând parte dintr-o structură familială, încercuită de părinți și colegi, apoi de cunoștințe și de orașul pe care întotdeauna îl considerase a fi căminul ei. Indiferent dacă această topografie mai era sau corectă încă, nu mai conta deloc, pentru că întrebarea nu mai era relevantă; ceea ce conta acum, începând cu această dimineață, era realitatea temporală, nu cea topografică. Ceea ce conta acum era faptul că viața ei, cea pe care o îndrăgea, tindea cu pași repezi spre sfârșit. Se avânta, se avânta către un zid din cărămidă, iar ea știa că nu mai era nimic de făcut ca să o oprească.

— Îmi pare rău, a spus Sylvia. Am trecut prin asta cu o clientă la un moment dat. Noi am avut puțin mai mult timp.

Lui Grace i se învârtea capul. În mod normal, ar fi vrut la început să-și satisfacă propria curiozitate. Sylvia îi reprezenta pe acei muncitori care fuseseră dați pe nedrept afară sau pe cei care intentau procese de hărțuire de toate formele. Ce clientă? Ce făcuse ea sau ce i se întâmplase ei? Era vorba

de cineva despre care Grace ar fi putut citi pe undeva – în *Times* sau în *New York?* Obișnuia să devoreze poveștile de genul acesta. Erau atât de interesante. Oamenii erau atât de interesanți, cum își distruseseră viețile.

Dar nu își putea permite acel gen de distragere a atenției.

— Și ce ai făcut? a întrebat în schimb.

Sylvia s-a încruntat.

— Păi, i-am găsit o nouă casă. I-am mutat conturile bancare – erau conturi pe care le avea în comun cu partenerul ei de afaceri, dar el fugise cu o grămadă de bani. Am angajat și un manager de criză pentru ea. Și-a ridicat privirea către Grace. Dar ea deja avea un profil public. Era cu totul diferit.

Grace a privit-o. Nu o auzise pe Sylvia să vorbească vreodată de munca ei, cel puțin dincolo de generalități. Aceasta era o altă Sylvia, stând în fața ei la masă, turnând lapte dintr-o carafă de metal în ceașca de cafea, care stătea acum să dea pe dinafară.

— Cum a ieșit? a întrebat Grace.

— A fost o cursă lungă, a zis Sylvia scurt. Dar e mai bine să nu te concentrezi asupra acestui aspect. E mai bine să te gândești la ceea ce ai tu de făcut.

Un fior a cutremurat-o pe Grace. Se simțea ca atunci când, în facultate, pentru o perioadă scurtă s-a lăsat convinsă să fie cârmaciul echipajului feminin de canotaj. Se descurcase destul de bine la manipularea propriu-zisă a bărcii, la managementul personalităților și la strategiile care țineau de cursă în sine, dar nu putea să suporte ora de dinaintea cursei. O oră marcată de pură frică, de pură spaimă, de convingerea absolută că ea – și nu acele fete înalte și puternice care erau în fața ei în ambarcațiunea îngustă – era pe cale să strice tot.

S-a aplecat deasupra cafelei și poate tocmai din pricina cafelei, din pricina căldurii emanate, care-i

împungea ochii și obrajii, se întreba dacă era pe cale să plângă sau deja plângea.

— Bine, a reușit ea să spună. Apoi a tras o gură de aer ca să se echilibreze și să se îndrepte. Sylvia părea că o așteaptă. Doar că… în primul rând, înainte să fac orice altceva, trebuie să te întreb. Ce ai aflat?

Sylvia a clătinat din cap cu fermitate.

— Nu *știu* nimic. Vreau să fie clar. Nu am acceptat ca o certitudine nimic din ceea ce mi s-a spus. Standardele mele cu privire la dovezi sunt mult prea ridicate pentru asta.

— Bine, a zis Grace. Apoi, pentru că părea să fie potrivit, i-a zis: Mulțumesc.

— Dar ceea ce mi s-a spus este că Jonathan era implicat în ceva care avea de-a face cu Malaga și că poliția vrea să discute cu el, doar că el a dispărut. Și mi s-a mai spus că tu știi unde e și nu vrei să le spui. Lucru pe care nu-l pot crede în niciun fel.

— Bine, a zis Grace scurt, ca și cum asta ar fi fost o ușurare.

— Ce e „bine” din tot ceea ce am zis? a întrebat-o Sylvia, rupând un pliculeț de zahăr și turnându-și conținutul în ceașcă.

— Că nu crezi că știu unde e și că-l ascund. Nu am destul de mult curaj să fac asta. Sau nu sunt destul de nebună. Nu știu unde e. Eu doar… asta e doar…

Dar apoi s-a dat bătută.

— O cunoștea? Pe Malaga?

— Păi… băiețelul i-a fost pacient la Memorial. Mi-au spus asta și cred că așa este. În rest, totul e…

Dar s-a oprit. Totul e, ce? O minciună sfruntată? Știa că nu e așa. Știa că erau mai multe lucruri, dar le lăsa să se așeze în mintea ei cât de încet putea. Iar ea nu mai avea de gând să-i trâmbițeze nevinovăția în fața nimănui. Să-și proclame singur nevinovăția. Și să vină să facă asta, mersi frumos.

— Păi, a zis Sylvia spre uimirea ei, asta are sens.

— Sigur.

— Da. O să-ți spun ceva ce s-ar putea să știi deja. Dar dacă nu știi, te rog să pretinzi că știai. Mă aflu cam la limită aici.

Grace s-a uitat la ea.

— Ar trebui să înțeleg ce vrei să spui?

Sylvia a oftat adânc.

— Cred că nu. Mi-aș fi dorit să fi știut, dar mă temeam că nu e așa.

— Te comporți ca un avocat, a izbucnit Grace. Sunase destul de nepoliticos.

Ei bine, se simțea destul de puțin amabilă în momentul acela. Sylvia trebuia pur și simplu să se adapteze.

Sylvia a rotit ceașca albă între palme, mișcând tortița, pe un cadran imaginar, între zece și două.

— M-a angajat. În februarie.

— Te-a angajat, a zis Grace cu neîncredere.

Sunase ca o insultă. Îi părea foarte rău pentru asta.

— Da. M-a sunat, a făcut o programare, a venit și a semnat un document prin care mă angaja să-l reprezint.

— Dumnezeule, a mormăit Grace. În februarie.

— Urma să aibă loc o audiere disciplinară. Voia să-l sfătuiesc.

A luat o gură de cafea, s-a strâmbat de neplăcere și a pus-o înapoi.

— Ai știut de audiere?

Grace a clătinat din cap.

Sylvia a început să rotească din nou cana între palme.

— Nu l-am întrebat, fără ocolișuri, dacă știai. În toate aceste luni, de fiecare dată când ne-am întâlnit sau am participat la diverse chestii pentru evenimentul de binefacere, tot timpul m-am întrebat. Dar nu puteam să spun nimic, cel puțin

până nu te aducea el în biroul meu. Era confidențial. Înțelegi.

A încuviințat. Înțelegea. Era legată de clienții ei în același fel. Însă nu îi știa pe oamenii din viețile lor. Nu își conduceau împreună copiii la școală și nu stătea lângă ei la ședințele cu părinții. Nu era drept.

— Și încă este confidențial, tehnic vorbind, a continuat Sylvia. Nu ar trebui să port această conversație cu tine. Faptul că acum el este suspect sau că noi suntem prietene, nu are nicio relevanță. Iar eu nu-mi pot permite sub nicio formă să fiu dată afară din barou.

A tăcut, părând că așteaptă ceva de la Grace, dar Grace nu era sigură ce anume ar fi trebuit să zică.

— Nu se poate să fiu dată afară din barou. Sunt o mamă singură.

Apoi a tăcut din nou. Grace se uita pur și simplu la ea.

— Grace, vrei să-ți spun mai departe?

— Ah, a zis ea, dându-și seama. Da. Înțeleg. Nu ți-aș face asta niciodată.

Sylvia a oftat.

— În regulă. Nu i-a plăcut sfatul pe care i l-am dat eu, să-și ceară scuze în fața administrației spitalului și să accepte aranjamentul pe care i-l ofereau aceștia. Să încerce, practic, să evite concedierea propriu-zisă. Nu avea de gând să facă asta nici în ruptul capului.

— Păi… și la ce se gândea?

— Voia să îi atace pe șefii lui. Spunea că unul dintre ei era un plagiator, iar altul un pedofil. Voia ca eu să le spun că urmează să vorbească cu presa dacă nu renunțau la audiere. Credea că mă plătește pentru asta și că eu pur și simplu o s-o fac. E ceva destul de obișnuit printre clienți să facă această presupunere, a zis ea, ca și cum ar fi încercat să fie amabilă. Dar chiar dacă ar fi avut vreo dovadă, chiar dacă aceasta ar fi fost relevantă în cazul circumstanțelor sale, lucru care evident că nu se

întâmpla, pur și simplu eu nu am stomac pentru așa ceva în munca mea. Trebuie să mă pot privi în oglindă atunci când mă spăl pe dinți, știi?

Grace a încuviințat din cap, dar nu înțelegea la ce se referă. Cine era plagiatorul? Oare Robertson Sharp-Ardeilea? Era greu de crezut că Jonathan, prin toate criticile aduse la adresa acestuia, nu ar fi menționat o greșeală atât de grosolană, atât de ușor de demonstrat, ca plagiatul.

— M-am uitat peste documentele pe care mi le-a adus el și i-am spus: Sunt prea multe aici. Au mai mult decât e necesar ca să te dea afară. Du-te și negociază cu ei, spune că într-un program de reabilitare…

— Reabilitare! aproape că a țipat Grace. Pentru ce?

— Pentru orice vor ei, a răspuns Sylvia cu strictețe. Oricum voiau să o definească ei prin termeni care să trimită la o dizabilitate, chestia asta ar fi fost ideală. Iar ei îi ofereau ceva în genul ăsta, dar el nu avea de gând să ia în considerare sugestia. Mi-a spus…

Sylvia s-a oprit. A tras adânc aer în piept, a ridicat din nou ceașca, apoi și-a adus aminte și a pus-o la loc.

— De fapt și de drept, a zis ea încercând să găsească o formulare mai sardonică, mai puțin îngrozitoare, mi-a spus să mă duc dracului. Dar, în fine, era sub o presiune enormă. I-am urat mult noroc și am vorbit serios.

Grace a închis ochii și-a strâns din pleoape. Trebuia să se abțină să nu-i ceară iertare.

— Nici nu știu ce s-a mai întâmplat cu audierea, a zis Sylvia.

Grace a tras adânc aer în piept.

— După informațiile poliției, a fost dat afară, a zis ea.

Când a spus-o, a sunat ca și cum ar fi fost deja niște știri vechi.

— Nu am știut nimic până aseară. În toate lunile astea… Și-a tras răsuflarea. Cred că atunci când îmi spunea că e la muncă, nu era.

Sunase atât de jalnic, s-a gândit ea. Era, probabil, cea mai ridicolă frază pe care o rostise vreodată.

— Nu știu nimic. Nu știu cum ar trebui să trec prin toate astea.

— Păi, lasă-mă să te ajut, a zis Sylvia cu sinceritate. Pot să încerc, în orice caz. Așa că ascultă la mine, pentru că am două lucruri pe care vreau să ți le spun. În primul rând, dacă știi unde e, spune-le.

Grace a clătinat puternic din cap.

— Nu știu. Nu am nicio idee. Ți-am spus deja asta.

Chelnerul revenise. Aveau de gând să mai comande ceva? Sylvia a cerut nota.

După ce s-a îndepărtat chelnerul, i-a zis:

— E foarte important să cooperezi cu ei. Cu cât mai repede ajung la concluzia că nu ești implicată, cu atât mai bine o să te trateze presa.

— Foarte bine, a încuviințat Grace, deși detesta faptul că trebuia să „coopereze” cu Mendoza și cu O’Rourke.

— Iar celălalt lucru pe care poți să-l faci, realmente cel mai important lucru de făcut acum este să te scoți din peisaj, pe tine și pe băiatul tău, a spus Sylvia, aplecându-se în față și dând la o parte ceașca de cafea. Jonathan, oricare ar fi fost motivele lui, nu a rămas să facă față la ceea ce se întâmplă. Așa că el nu va lua parte la actualul circ mediatic, oricând se va declanșa. În seara asta. Sau mâine, cel târziu. Dar tu ești aici, iar ei trebuie să îndrepte camera către ceva. Ia-l pe Henry și găsește un loc în care să mergeți. Undeva în afara orașului.

— De ce în afară? a zis Grace, îngrozită.

— Pentru că acum această poveste ține de New York. Și atât timp cât este așa, echipajele

televiziunilor din afara orașului nu vor fi la fel de dedicate subiectului. Iar instituțiile din New York nu or să trimită echipaje prin… nu știu, Arizona sau Georgia. Nu pentru soție. Dacă ar fi vorba de el, altfel ar sta lucrurile, dar acum nu trebuie să te gândești la el.

Grace, care reușise, mai mult sau mai puțin, să urmărească ceea ce i se spune, până la ultima parte, a rugat-o să-i explice ce însemna asta.

— Adică, atunci când îl vor găsi, și îl vor găsi, o să apară peste tot. Așa că… să fii în altă parte până când se va întâmpla și să fii în altă parte *atunci* când se va întâmpla.

A făcut o pauză.

— Am uitat. Părinții tăi sunt aici?

— Tatăl meu, a răspuns Grace.

— Frați sau surori?

— Nu.

— Prieteni apropiați?

Vita, s-a gândit ea imediat. Dar nu mai vorbise cu ea de atât de mult timp. Iar altcineva nu mai era. Cum lăsase să se întâmple una ca asta?

— Nu prea. Am fost întotdeauna…

Eu și Jonathan, avea ea de gând să spună. *Jonathan și cu mine.* Erau împreună de aproape douăzeci de ani. Cine mai reușea să ajungă la douăzeci de ani în ziua de azi? Cine mai avea acele căsnicii lungi și minunate de care se bucurase generația părinților ei, cu safariuri multigenerționale prin Africa, cu reuniuni de familie pe malul unui lac și cu petrecerile gălăgioase la aniversările importante? *Numai terapeuții de cuplu,* s-a gândit ea, plină de regret.

— Dar… a dat să spună.

Pacienții mei. Nu putea să-și lase pacienții în urmă. Asta nu era permis. Nu era etic. Lisa, cu soțul ei homosexual dispărut și copiii lor dezorientați, Sarah, cu scenaristul ei furios și ratat, care se hotărâse să se mute înapoi. Avea responsabilități.

Și cartea ei. Cum rămânea cu cartea ei?

Nu putea suporta să se gândească la carte.

Atunci s-a simțit ca și cum ar fi răsucit capacul unui borcan foarte vechi, așezat undeva foarte, foarte adânc înăuntrul ființei ei, și ar fi lăsat să scape cel mai mic iz prin cea mai mică dintre brește, iar asta a fost de ajuns să o răpună complet. Rușine râncedă. Cea mai puternică, cea mai otrăvitoare dintre esențele umane. Nu i-a trebuit decât o secundă ca să se răspândească peste tot.

— Îmi pare rău, a zis Sylvia, deși dacă simțea cu adevărat milă, era destul de amabilă încât să nu o arate. Ascultă, a adăugat ea cu multă prudență, îmi dau seama că nu ne considerăm cele mai apropiate prietene, dar vreau să știi că te poți încrede în mine.

Apoi a tăcut și s-a uitat încruntată la Grace.

— E cazul să repet ce am zis?

Grace a clătinat din cap și a zis că nu, dar adevărul era că începuse din nou să nu mai asculte, așa că nu știa sigur.

15. SĂ CERCETAȚI ȘI SĂ CONFISCAȚI

— Sunt sus, a anunțat-o portarul, deși nu era nevoie.

Văzuse mașinile și cele două camionete – una pe care scria NYPD și alta pe care scria altceva, ceva ce nu a reușit să deslușească – imediat cum a trecut de colțul cu Madison, iar pentru mult timp a rămas acolo, gândindu-se dacă ar fi trebuit sau nu să se resemneze în fața situației, apoi încercând să înțeleagă de ce nu reușea să stea dreaptă în timp ce se confrunta cu această dilemă. *(Din cauza mâncării,* și-a reamintit ea. *Pentru că trebuie să mănânci cât mai repede – proasto – sau pur și*

simplu să renunți cu totul.) Iar apoi a mers înainte, ca un miel în drum către abator.

— Bine, i-a zis ea.

Apoi, în mod ridicol, i-a mulțumit.

— Aveau un mandat. A trebuit să-i lăsăm să intre.

— Normal, a spus Grace.

Numele lui era Frank. Îi cumpărase și un cadou pentru fetița lui nou-născută, vara trecută. Julianna, așa o chema pe fetiță.

— Ce mai face Julianna? a întrebat ea în mod absurd, iar el i-a zâmbit și nu a zis nimic.

În schimb, ca și cum ar fi fost o zi ca oricare alta, a însoțit-o până la lift și a așteptat până când ușa s-a închis în urma ei.

Înăuntru, Grace s-a sprijinit cu toată greutatea de peretele liftului și a închis ochii. Cât avea să se mai tot prăbușească în gol? se întreba ea. *Dacă reușesc să trec peste ziua de azi, dacă reușesc să trec peste ziua de mâine.* Cât de mult avea să dureze? Oare în ce dimineață avea să se trezească înapoi în propria-i viață?

Dar în timp ce stătea așa – sprijinită –, gândindu-se la acea viață, care se scurgea, se destrăma, fărâme din ea se desprindeau și își luau zborul. Atât de mult pierduse, și atât de repede; abia dacă putea să urmărească derapajul. Totul începuse miercuri, odată cu veștile despre Malaga. Ba nu, luni, în ziua în care plecase Jonathan. Ziua în care murise Malaga. (Nu putea să se gândească încă la asta. Nu era nici pe departe pregătită pentru așa ceva.) Dar stai, normal că începuse cu mult mai devreme – cu mult, mult timp înainte de asta. Cât de mult? Cât de mulți ani? Cu cât timp în urmă începuse totul?

Dar aceasta era o ecuație pentru o altă zi. Liftul s-a oprit la etajul ei, iar când ușa s-a deschis, a văzut mandatul oficial, fotocopiat neclar, atașat de ușa de la intrare cu un fel de bandă care, mai mult ca sigur, avea să se dezlipească odată cu vopseaua,

și atunci a realizat cu o imensă tristețe că nu îi mai păsa, deoarece nu mai locuia acolo.

De câte ori plecase ea de acasă? O dată ca să meargă la facultate. Încă o dată ca să-și întemeieze un cămin împreună cu soțul ei. De fiecare dată se îndepărtase și mai mult de locul unde-și petrecuse copilăria, unde se târâse de-a bușilea, apoi învățase să meargă, apoi să alerge, unde se juca de-a v-ați ascunselea cu prietenii ei, unde învățase să gătească, unde învățase să se sărute și cum să ia zece la absolut orice curs. Dar, la sfârșitul zilei, indiferent unde ar fi locuit, camerele și coridoarele acestea reprezentaseră dintotdeauna casa ei, iar Grace le considerase mereu frumoase. Nu-și putea aduce aminte de o perioadă în care să-și fi dorit mai mult spațiu, o zonă mai bună sau o priveliște mai bună: aceasta era casa ei și nici că-și dorea mai mult. Stăteau cu chirie în acel apartament postbelic neplăcut de pe First Avenue, atunci când tatăl ei o întâlnise pe Eva, confortabil instalată de atâta vreme în cele opt camere cu tavan înalt de pe 73rd, încât nu-și dorea câtuși de puțin să se mute de acolo. În ziua în care tatăl ei i-a spus că îi va transfera titlul de proprietate – destul de nonșalant, în timpul mesei, și-a amintit ea –, Grace s-a dus acasă și a plâns de bucurie. Cum altfel ar fi putut ea și Jonathan – fără salarii de Wall Street sau vreun fond de investiții – să-i ofere lui Henry copilăria newyorkeză pe care Grace și-o dorea atât de mult pentru el? Ar fi rămas în acea cutie albă din cărămidă sau undeva asemănător, până când Henry ar fi plecat la facultate.

Dar acum avea un mandat de percheziție de la NYPD lipit pe ușa ei, care era ușor întredeschisă, iar dinăuntru răzbăteau conversații și pași pe parchetul ei, iar o uniformă albă trecu rapid prin fața ușii, ca și cum ar fi fost deja în plină desfășurare o petrecere destul de nepromițătoare. Preț de o clipă, s-a luptat cu impulsul de a bate la ușă.

— Nu puteți să intrați aici, a apostrofat-o o femeie, atunci când abia intrase pe ușă.

— Ah, nu? a zis ea.

Nu avea prea multă vlagă în ea ca să se mai revolte. Dar nici nu voia să plece. Unde ar fi trebuit să se ducă?

— Cine sunteți? a întrebat-o femeia, cam obtuz, căci nu era totuși destul de evident.

— Aici locuiesc, i-a zis Grace.

— Aveți vreun act de identitate?

Grace și-a găsit carnetul de conducere, iar femeia – ofițer de poliție, presupunea Grace – l-a luat să se uite la el. Era destul de corpolentă și foarte palidă. Părul ei era vopsit prost, într-o nuanță care nu i-ar fi venit bine nimănui, dar Grace era departe de a o compătimi.

— Așteptați aici, i-a spus femeia, lăsând-o să aștepte în propriul prag, în timp ce se îndepărta de ea pe holul casei lui Grace, cel care ducea spre dormitor.

Doi bărbați cu salopete albe au ieșit din camera lui Henry și au trecut pe lângă ea, în drum către sufragerie. Nu au spus nimic, nici între ei, nici către ea. Grace s-a aplecat puțin în față, încercând să vadă în spatele lor și a reușit să întrezărească un colț de masă – o masă portabilă care nu-i aparținea ei. Dar ea nu prea mai voia să plece din locul în care i se spusese să aștepte. Devenise un fel de provocare. De fapt, cu cât vedea mai mult din ce se întâmpla acolo, cu atât mai puțin își dorea să afle despre ce e vorba.

Mendoza a venit la ea și i-a înapoiat permisul de conducere.

— O să dureze ceva, i-a zis el, scurt.

Grace a încuviințat.

— Pot să văd documentele?

— Da, puteți.

A trimis-o pe doamna ofițer în sufragerie, iar aceasta s-a întors cu o versiune mai lungă a documentului lipit pe ușa de la intrare.

— O să citesc asta, a zis ea destul de stupid, dar Mendoza, binevoitor, nu a zâmbit.

— Desigur, a replicat detectivul. De ce nu luați loc?

Și a schițat un gest, destul de ciudat, spre propria ei sufragerie.

Grace a străbătut coridorul, ținând într-o mână geanta și în cealaltă acele foi capsate laolaltă, apoi s-a așezat pe unul dintre fotoliile ei. Nu era fotoliul preferat al tatălui ei din această cameră, dar ocupa aceeași poziție: între cele două ferestre cu priveliște spre 81st Street, cu fața spre hol. Obișnuia să stea acolo, într-un fotoliu impozant, dar nu foarte confortabil, care semăna cu un jilț și pe care îl luase cu el la Eva, punând picior peste picior și, de obicei, cu niște scotch într-unul dintre paharele grele din cristal pe care le ținea în barul din colț (se pare că nu fusese atât de sentimental în privința paharelor, pe cât se arătase față de scaun). De acolo își ținea toasturile, ridicându-se din când în când să mai pregătească băuturi pentru ceilalți sau încă una pentru el. Mama și tatăl ei fuseseră niște gazde bune, după stilul epocii, cu obiceiurile și diviziunea muncii bine puse la punct și perfect armonizate. Toată lumea bea mai mult pe atunci, iar nimeni nu avea „o problemă” (sau aveau cu toții) și cine ar fi putut să spună că nu era mai bine așa? Pe una dintre mesele laterale se găseau și niște tabachere din argint, pline cu țigări, tabachere pe care le deschisese la un moment dat și inhalase cu putere mirosul, imaginându-și că este Dorothy Parker, pufăind și făcând o observație de mare spirit și profunzime. Evident, tabacherele acelea dispăruseră de mult, dar barul rămăsese – fusese construit dintr-o piesă de mobilier, un soi de comodă englezească, menită, probabil, ca să țină hârtii sau haine împăturite – și era încă plin de sticle de pe vremea părinților ei: whisky, *crème de menthe* și bitter, lucruri de care nimeni nu mai avea nevoie. Când ea și Jonathan aveau oaspeți la

cină, serveau vin sau, în cel mai rău caz, un gin tonic sau un scotch, pe care îl consumau atât de greu încât sticla ocazională pe care o primeau de sărbători de la familia unui pacient îi ținea o groază de vreme. Deși, dacă stătea bine să se gândească, nu-și mai amintea când avuseseră ultima oară invitați la cină.

S-a concentrat asupra mandatului de percheziție din mâinile ei și a încercat să înțeleagă ceva din ce scria acolo, dar s-a împotmolit foarte repede în turgescența aceea specifică documentelor juridice. *Tribunalul Penal al Orașului New York. Onorabilul judecător Joseph V. DeVincent. Sunteți autorizați și direcționați să cercetați următoarea incintă.*

Mai jos de asta, adresa ei, adresa ei de o viață întreagă, de la naștere până acum: *35 East 81st Street, Apartamentul 6B.*

Și mai jos:

Prin prezenta, sunteți autorizați și direcționați să cercetați și să confiscați…

Aici, caracterele se micșorau, ca și cum scopul ar fi fost să poată fi înghesuite cât mai multe lucruri în pagină. Chestie care nu avea niciun sens, pentru că era listat un singur obiect:

Telefon mobil, marcă și model necunoscute.

Dar le-ar fi dat chiar ea telefonul sau cel puțin le-ar fi spus unde să-l găsească! Nu trebuiau decât s-o întrebe. Doar le confirmase deja că telefonul se află acolo!

Apoi și-a dat seama: nu despre asta era vorba. Ideea era să-l găsească pe Jonathan sau să găsească o conexiune între el și Malaga – să poată stabili o legătură cu viața sau cu moartea ei. Indiferent peste ce ar fi dat atunci când se uitau după telefon, orice i-ar fi putut ajuta în acest sens, era o pradă bună. A închis ochii și a ciulit urechile. În clădirile vechi sunetele nu se propagau la fel de puternic precum în cele noi, dar Grace locuise în acest apartament destul de mulți ani încât să-și dea

seama pe unde se mișcau oamenii care se aflau acolo. Se auzea o conversație șoptită din sufragerie și foșnete în debaraua din hol. A auzit trântindu-se ușa dulapului din camera lui Henry și pe cea a frigiderului Sub-zero din bucătărie. Cât de mulți indivizi erau la fața locului?

S-a ridicat și a mers până în capătul sufrageriei, ca să se uite de-a lungul coridorului, către dormitorul ei. Ușa, pe care era sigură că o lăsase deschisă în acea dimineață, era acum închisă. Știau că telefonul era acolo, a realizat ea. Se uitaseră înăuntru, îl văzuseră și închiseseră ușa ca să nu „îl găsească" prea repede, în felul ăsta putând să se uite mai departe peste tot după el. Pentru o clipă, s-a simțit atât de copleșită de furie încât nu a reușit să se mai miște. După ce i-a trecut, s-a întors și s-a așezat la locul ei.

Ofițerii au trecut pe lângă ea și s-au îndreptat către vestibul. Unul ducea calculatorul din camera lui Jonathan. Celălalt căra o cutie cu dosare.

Mda, se așteptase la asta.

Și sertarele din aceeași încăpere, pline cu vechile lui carnete de cecuri? Și cu agendele lui? Știa că le ținea pe acolo pe undeva. Avea să le găsească, presupunea Grace, pentru că, spre deosebire de ea, ei aveau motivația necesară să se uite prin ele.

Primul ofițer, cel care cărase calculatorul, a trecut din nou pe lângă ea, întorcându-se în aceeași cameră. Acum ieșise de acolo ținând cutia cu documente prin care ea refuzase să se uite cu o seară înainte.

Celălalt ofițer s-a întors și el și a pornit-o pe coridor. De data aceasta îl auzea și pe Mendoza. Spunea ceva. Stătea în fața ușii dormitorului ei. Grace auzea cum se deschide ușa. Se întreba care dintre cei doi o deschisese.

În sufrageria ei, o femeie râdea.

Grace s-a lăsat pe spate, afundându-se în canapeaua ei. Își imagina cum cei doi intrau, se

uitau, poate că „observau”, poate că „nu observau”, telefonul pe care îl lăsase pe noptieră. Cât timp puteau, în mod legitim, să „nu-l observe”? Și ce altceva putea să vadă atunci când îl „căutau”?

Erau niște articole vestimentare pe podea. Nu ar fi trebuit să fie acolo, dar Mendoza nu avea de unde să știe asta, nu-i așa? Nu avea de unde să știe că acea cămașă urâtă pe care scria „Sachs” era altceva în afară de o cămașă urâtă. Poate că nici nu avea să-și dea seama că e urâtă. Nu avea cum să înțeleagă ce sfâșiere produsese în viața ei acel prezervativ. Lui Mendoza nu avea să-i pese de unde fusese cumpărată acea eșarfă și ce se întâmplase cu un șirag de perle gri. În primul rând nici nu avea de unde să știe despre perle, sau despre colierul cu safire care fusese al mamei ei, sau de geanta maro din piele. Dar ar putea să știe despre alte lucruri. El căuta răspunsuri la întrebări pe care nu și le pusese niciodată. Grace a tras aer în piept, forțând aerul să ajungă cât mai adânc în plămânii ei, până unde aproape că începea să doară. Pentru prima oară după ani buni, și-ar fi dorit să aibă o țigară.

Mendoza a înaintat pe coridor și s-a îndreptat către ușa de la intrare. Părea că uitase de existența ei. Grace, vedea, fără să-i vină a crede, că ținea în mână o pungă din plastic în care se afla peria de păr a lui Jonathan.

Era, cu certitudine, peria lui de păr: o perie scumpă, din lemn, cu peri din blana unui animal pe care nu și-l amintea, cumpărată de la acea farmacie fantastică, abia reconstruită, de pe Lexington, colț cu 81st. Ar fi trebuit să țină pentru totdeauna. Simpla prezență a acelei perii era ca o infuzie de adrenalină pură. Niciun newyorkez care supraviețuise tragediei de la 11 septembrie și suportase consecințele ei nu putea să ignore acea perie de păr într-un sac de plastic. Era unul dintre acele obiecte care fusese smuls din normalitate și

aruncat într-un muzeu al iconografiei suferinței: corpul care cade, avionul, afișul cu „Dispărut”, clădirea înaltă, peria de păr într-un sac de plastic. Înseamnă… ei bine, putea să însemne o grămadă de lucruri, dar toate erau îngrozitoare.

Uitase, pentru o scurtă clipă, că totul era deja îngrozitor.

— Hei, a strigat ea, surprinzându-se pe ea însăși mai mult decât pe oricine altcineva. Stai o clipă.

Era deja în picioare și străbătea camera. A alergat până în vestibul și l-a oprit. A făcut semn către peria de păr.

— E mort? a întrebat ea, cu glas sugrumat.

Mendoza s-a uitat la ea.

— Este. Soțul meu. Mort? a insistat ea.

Detectivul o privea încruntat. Arăta sincer perplex.

— *Dumneavoastră* credeți că este mort? a zis într-un final.

— Nu mă lua pe mine cu porcăriile astea freudiene, a șuierat ea printre dinți.

Era exact – dar exact – ceea ce pacienta ei Lisa îi spusese la un moment dat, cu numai… cu cât timp în urmă? Cu numai o zi în urmă?

Detectivul părea să fie mult mai calm decât ea. Grace nici nu se gândea că l-ar fi putut enerva.

— Doamnă Sachs, habar nu am. De ce mă întrebați asta?

— Așa! a zis ea, extrem de frustrată. De ce îi luați peria de păr?

Mendoza și-a coborât privirea către pungă. Părea că se gândește intens la asta.

— Luăm o serie de lucruri care ar putea să ne ajute în cadrul anchetei. Vă faceți griji în ceea ce privești caracterul legal al mandatului? Pentru că pot trimite pe cineva să vă explice, dacă aveți nelămuriri.

— Nu, nu, a zis ea, scuturând din cap. Pur și simplu… explicați-mi ce legătură are peria lui de păr cu toate astea.

Detectivul părea că se gândește la asta. Apoi i-a cerut să se ducă să se așeze din nou în sufragerie. Avea să vină și el acolo în câteva minute. Și o să-i explice atunci totul.

Grace a făcut întocmai. Se simțea atât de docilă, atât de maleabilă. Dacă existase vreo urmă de revoltă în ea, nu-și mai aducea aminte când fusese asta. Așa că s-a întors în fotoliu, a pus picior peste picior, apoi a încrucișat brațele la piept și a așteptat. Detectivul nu a lăsat-o să aștepte prea mult.

— Doamnă Sachs, a zis Mendoza, când a venit și s-a așezat lângă ea, pe canapea. Cred că vreți să ne ajutați.

— Pentru numele lui Dumnezeu, de ce credeți asta? a izbucnit ea, dar chiar în timp ce rostea acele cuvinte, și-a dat seama că el nu se înșela cu totul.

Nu acum. Ceva se schimbase – un lucru anume din adâncurile ei, ruginit, fusese forțat să-și schimbe poziția. Când, mai exact?

Mendoza a ridicat din umeri. Ținea capul ușor înclinat într-o parte, ca de obicei. Îl știa doar de câteva zile, dar deja începuse să-i cunoască unghiurile. Știa cum i se ițea gușa din guler. Dar nu-l cunoștea destul de bine ca să-i spună că ar trebuit să investească în niște gulere mai mari, și spera că nici nu va ajunge vreodată să-l cunoască atât de bine.

— Presupun, poate pentru că mă gândesc că în acest punct sunteți supărată mai mult pe el, decât pe noi. Și, fie vorba între noi, aveți tot dreptul să fiți.

— Nu mă luați de sus, a zis ea aspru, dar din nou, chiar dinainte să spună asta, a știut că el nu încerca decât să fie amabil.

— Îmi cer iertare. Nu am vrut să fac asta. M-am confruntat cu genul acesta de situație de multe ori. Bine, nu fix aceeași situație. Am avut de-a face cu soți care nu le spuneau mai nimic soțiilor despre o

mulțime de lucruri și până să intervin eu, avea loc o fraudă sau un furt, poate chiar un atac. Circumstanțele exacte sunt destul de extreme, dar am întâlnit o mulțime de femei foarte inteligente care au trebuit să treacă prin ceva similar cu ceea ce vi se întâmplă dumneavoastră. Iar eu vreau să vă spun că îmi pare rău că se întâmplă. Și îmi pare rău că eu sunt cel care face ca toate astea să se întâmple.

Și nu încerca să mă manipulezi, voia ea să adauge, pentru că asta era exact ceea ce făcea el. Dar acum nu mai exista nimic înăuntrul ei care să se opună.

— Avem nevoie de perie pentru ADN, a zis Mendoza. Avem nevoie de ADN pentru… ei bine, din mai multe motive.

De ce nu a spus așa de la început? Credea că ea avea să clacheze?

— Vreți să spuneți pentru scena crimei, a precizat ea într-un final, dar detectivul nu părea să fie prea impresionat.

— Da, dar și pentru testul de paternitate. A apărut o problemă legată de paternitate. Probabil ați aflat că doamna Alves era însărcinată când a murit. Cei de la *Post* au publicat informația, mulțumim frumos. Departamentul de patologie e ca o sită nenorocită. Nu contează cât de mult strigăm noi din cauza asta. Îmi pare rău că a trebuit să aflați dintr-o mizerie cum e ziarul *Post.*

Grace simțea că i se taie răsuflarea. Simțea cum deschidea gura, dar nimic nu ieșea de acolo și nimic nu intra, niciun pic de aer.

— Doamnă Sachs? a zis Mendoza.

— Nu fiți ridicoli.

Capul i se desprinsese de corp și se învârtea în jurul camerei. Când avea să revină la loc, dacă asta avea să se mai întâmple vreodată, ar fi început să râdă fără oprire. Era nebunească această idee, nu în sensul că ar fi fost deplasată, ci pur și simplu dementă. Iar dacă Mendoza credea că ea o să

înghită asta, putea să se ducă dracului, cu toată vrăjeala lui cu tot, cum că „acum suntem prieteni”. Cât de ridicol de imbecilă o credeau?

Din nou, de-a lungul coridorului, din sufrageria ei, a auzit acel râs inconfundabil. Femeia de la ușă, credea ea. Bărbatul cu calculatorul. Câți oameni erau în casa ei?

— În fine, e irelevant, a zise Mendoza, pentru că trebuie să facem testul oricum. Domnul Alves… e de înțeles că vrea să ia trupul neînsuflețit al soției lui în Columbia cât de repede se poate. O va înmormânta acolo, iar el vrea să termine cu tot ceea ce trebuie făcut. Se pare că nu mai vrea să vină înapoi după toate astea. Iar corpul urmează să fie dus, dar el refuză să o ia și pe cea mică, pe fetiță. Știți la ce mă refer.

Grace, care nu înțelegea, dar efectiv nu pricepea o iotă din ceea ce voia el să spună, clătină din cap.

— Cere un test de paternitate. Insistă că nu el este tatăl. Și normal că noi nu putem să-i impunem să o ia. Dar trebuie să stabilim toate astea. Avocatul lui insistă. Serviciile sociale insistă. Noi trebuie pur și simplu să facem cât mai repede toate astea, a explicat Mendoza și s-a uitat la ea cu luare-aminte.

Începea să vadă ceva, iar ea îl observa cum face asta. Așa a ajuns să vadă și ea.

Grace începuse să plângă. Nu-și dăduse seama de asta până când detectivul nu i-a întins o batistă. Chiar o batistă. Nici măcar un șervețel. Apoi și-a pipăit chipul și i se părea că-și pierduse toate trăsăturile distincte.

— Îmi pare rău, a zis Mendoza, mângâind-o ușor pe umăr. Îmi pare rău. Eu chiar… am crezut că știți deja.

PARTEA A TREIA

DUPĂ

16. AMFITRIOANA

În 1936, când foarte puțini dintre vecinii lui se duceau la muncă, bunicul lui Grace, din partea mamei, Thomas Pierce, se trezea în fiecare dimineață pe la ora cinci și lua trenul din Stamford către New York. Lucra în publicitate, deși nu acesta fusese visul său din tinerețe, dar firma mergea bine, și președintele ei îi spusese că munca lui acolo era apreciată, iar ca să fim sinceri, când trebuia să calci peste corpuri ca să ieși din Grand Central, și coada la pâine se întindea pe tot bulevardul din fața biroului, iar soția ta, aflată în Connecticut, era gravidă, te considerai norocos și încercai să nu te gândești la ce ar fi putut să fie.

Aveau deja un băiețel, pe nume Arthur, iar Thomas își dorea în sinea lui ca și bebelușul aflat pe drum să fie tot un băiat, dar Gracie era sigură că avea să fie o fată și voia să o boteze Marjorie Wells. Wells fusese numele ei de fată.

În mod normal, Thomas Pierce ajungea pe la șase și jumătate la clădirea ciudată din piatră (prevăzută, pe acoperiș, cu un fel de turn dintr-o imitație de cherestea) situată în cartierul Turn of River din Stamford, iar el se delecta cu o băutură, cât timp soția lui termina cu bebelușul, apoi pregătea cina pentru amândoi. Deși crescuse cu servitori și nimeni nu o învățase să facă mai nimic, Gracie se descurca destul de bine să pregătească singură masa. Folosea rețete dintr-o carte intitulată *Mrs. Wilson's Cook Book,* conținând genul de preparate cu care crescuse ea, dar și câteva amestecuri mai îndrăznețe ca „Chop Suey", o delicatesă orientală, pe bază de porc, varză, ceapă

și un sos maroniu, vâscos. De curând descoperise *The Settlement Cook Book,* iar apariția prăjiturilor Bundt și a clătitelor „matzo” îi dădea soțului ei un sentiment de plăcere vinovată. Thomas nu îi spusese niciodată soției sale că mama lui era evreică.

Într-o seară, s-a întâmplat să plece de la muncă împreună cu un coleg nou, un bărbat care se numea George și pe care firma îl angajase să scrie texte pentru radio. George locuia la momentul respectiv împreună cu familia surorii lui, în Darien, până când avea să se stabilească acolo. Aparent, nu erau cele mai plăcute circumstanțe și până când trenul a ajuns în Greenwich, Thomas Pierce îl invitase pe colegul său să cineze acasă la el. Nu a avut cum să o anunțe și pe Gracie. Telefonul din stație nu funcționa și până când au ajuns la farmacie, erau deja două persoane care așteptau lângă cabină, așa că în cele din urmă au plecat spre casă, ajungând la apusul soarelui.

Evident că ea era supărată, dar a adus băuturi pentru amândoi, și apoi s-a dus în bucătărie, probabil ca să se gândească la ce avea de făcut. Nu era seara în care se pregătea Chop Suey, din păcate, ci ceva mai greu de întins ca să ajungă și pentru musafiri – cumpărase în acea dimineață patru (doar patru) cotlete de miel de la măcelar –, iar lui Gracie nu i-a venit altă idee decât să curețe și să fiarbă mai mulți cartofi. După ce l-a culcat pe cel mic, și-a turnat un păhărel de cherry și s-a întors la cei doi.

Cel puțin nu vorbeau despre muncă. Discutau despre sora lui George, care se măritase cu un bărbat destul de dur, care credea că toți băieții de la facultate erau niște fătălăi. Gracie se hotărâse deja în sinea ei că George era un fătălău, dar nu asta era important.

— Ce păcat, pentru sora ta, a zis ea.

— Da. E o fată deșteaptă. Nu-mi dau seama de ce a făcut-o.

Au mai băut câte ceva, iar Gracie a pus la fiert cotletele. Apoi a aranjat masa în sufragerie pentru toți trei. Dacă ar fi știut, dacă ar fi avut măcar câteva ore la dispoziție, ar fi făcut o tocană și în felul acesta ar fi fost de ajuns pentru toți trei. Era o rețetă în *The Settlement Cook Book* pe care voia să o încerce, o tocană de Brunswick pe care ar fi putut s-o facă cu pui în loc de vită. Să facă lucruri din puțin era un fel de specialitate a ei. În patru ani de căsnicie și tot atâția de Depresiune, făcuse o obișnuință din a pune deoparte câte ceva din banii pentru gospodărie – aproape patru sau cinci dolari pe săptămână. Oricând aveau nevoie de ceva – pentru casă, pentru copil sau chiar pentru Thomas – spunea că ar fi costat puțin mai mult decât era cazul și punea restul deoparte. Era aproape ca și cum ar fi avut și ea un loc de muncă. În primăvara trecută își deschisese un cont la First Stamford – un cont comun desigur, nu că Thomas ar fi știut ceva despre treaba asta.

— Mi-aș fi dorit să pot, zicea oaspetele lor atunci când ea venea cu cotletele.

Amândoi bărbații erau politicoși – George, care era hămesit, părea să fie destul de mulțumit –, deși niciunul dintre ei nu a spus nimic despre porția ei, care se rezuma acum la piureul de cartofi. Oaspetele vorbea în timp ce mesteca mâncarea, iar Gracie a fost nevoită să observe în detalii prea minuțioase cotletul ei de miel atât de așteptat, dar s-a concentrat asupra piureului și a încercat să fie atentă la conversație.

Era un apartament în oraș, într-un loc care se numea Tudor City, undeva în East Side-ul anilor ’40, destul de aproape de birou. Fusese să-l vadă împreună cu „amica” lui – Gracie și-a impus să nu pună întrebări – și era un apartament drăguț și nu trebuise să i se spună că era un chilipir, având în vedere cum mergeau lucrurile în oraș și că jumătate din clădire era goală. Dar tocmai asta era problema: el nu avea nici măcar banii ăia, avea

doar salariul și o casă pe care nimeni nu voia să o cumpere, undeva în nord-vestul statului Connecticut.

— În ce oraș? a întrebat Thomas.

Era doar politicos.

Cea mai apropiată așezare se numea Falls Village. Nu foarte departe de Canaan, a explicat George. Casa era lângă un lac și îi aparținuse cândva mamei sale, dar acum era a lui. Nu mai trecuse pe acolo de câțiva ani, dar o pusese la vânzare printr-o agenție imobiliară din Lakeville. Sincronizare perfectă, nu-i așa? Nimeni nu fusese nici măcar să o vadă.

Ce fel de casă? voia Gracie să știe. A trebuit să-i spună că nu mai erau cotlete de miel, dar a împins către el castronul cu piure.

Era o casă veche, de pe la 1880, credea George. Prin 1905, părinții lui i-au adăugat un fel de anexă: încă o bucătărie la parter și un dormitor deasupra, așa că acum erau trei dormitoare sus. Fusese construită pe un teren de câteva hectare, aproape patru, dar reușise să vândă câteva dintre parcele chiar înainte de prăbușirea pieței, așa că acum proprietatea mai avea cam jumătate de hectar, dar care ducea până la micul lac. Numele lacului era Childe. Acesta era și numele lui de familie: Childe.

— Pe ce sumă vrei să o vinzi? a întrebat Gracie, care se oprise din mâncat.

Când i-a spus, Gracie s-a ridicat de la masă și a urcat la etaj. Ținea carnetul de cecuri în sertarul de sus al biroului ei. Era învelit într-o copertă de piele, greu de deschis. Nu scrisese niciun cec până atunci.

Cu greu ți-ai fi dat seama care dintre cei doi bărbați era mai șocat.

Soția mea, amfitrioana, spunea câteodată Thomas Pierce, după ani de zile de la seara cu pricina, schițând în aer un gest grandios. Era un om cu stare, un moșier, și îi plăcea să privească peste domeniul său. Îi plăcea să stea pe verandă,

cu oaspeții lui, și să privească în jos spre pajiștea care ajungea să se suprapună cu malul lacului, iar de acolo să-și urmărească cei doi copii, Arthur și Marjorie, care se jucau pe micul ponton, prefăcându-se că pescuiesc. Pe timpul verii, petrecea toată luna august acolo. Era locul în care se simțea cel mai fericit. După război (a reușit să se întoarcă din Pacificul de Sud; colegul lui, George Childe, nu fusese la fel de norocos), i-a spus soției sale că atunci când încerca să adoarmă, fără niciun acoperiș deasupra capului, departe de casă, încerca să-și amintească de ropotul ploii care cădea peste lac.

Casa de piatră din Stamford, cu turnul din acea imitație de cherestea, a ajuns în proprietatea lui Arthur, care a vândut-o și s-a mutat tocmai în Houston. Grace Reinhart Sachs, nepoata lui, nu l-a cunoscut niciodată.

Casa de pe malul lacului a fost moștenită de Marjorie, mama lui Grace, care urma să petreacă cel puțin o săptămână în fiecare vară din viața ei acolo, în afară de, poate puțin ironic, anul în care a adus-o pe lume pe fiica ei, iar după ce a murit și ea, casa a ajuns să fie a lui Grace. Grace o îndrăgise și ea, cum o îndrăgiseră mama ei, bunicul ei și tiza ei – bunica cea chibzuită și înțeleaptă. Dar niciunul dintre ei nu avusese atâta nevoie de ea precum avea ea acum.

Unde altundeva ar fi putut să se ducă în acea după-amiază, fugind din casa ei de pe 81st Street, cu o geantă de voiaj plină cu hainele fiului ei, o valiză cu cărți și laptopuri, un sac de gunoi gata să plesnească, în care-și pusese lenjeria, puloverele și cosmeticele, precum și o vioară foarte scumpă? Intrarea în clădirea în care locuia era deja luminată ca la premiera unui film, cu două dube de televiziune în față, o încâlceală de cabluri electrice și un pluton de execuție care aștepta, discuta și striga. Haita de lupi o încercuise și acum se pregătea să o aștepte până ieșea, însă unul dintre

portari, într-un gest neanticipat de bunăvoință, a îndrumat-o fără niciun cuvânt până la subsol, cu geanta pe umăr și valiza într-o mână, și a condus-o spre aleea care ducea în spatele clădirii de pe 35 East, colț cu 81st Street. Când au ieșit în Madison Avenue, a ajutat-o să pună totul într-un taxi și a refuzat să primească vreun bacșiș. În schimb, nu părea să o mai poată privi în ochi.

După numai trei ore, ea și Henry mergeau spre nord, pe Saw Mill, într-o mașină închiriată, iar atmosfera de afară (rece și încărcată) cadra perfect cu tăcerea glacială dinăuntru. Grace a reușit să-i spună lui Henry doar că bunicul era bine, că Eva era bine, că ceva se întâmplase și că da, desigur, avea să-i explice totul cu sinceritate (cât de sincer *putea,* a adăugat în sinea ei), dar nu acum, pentru că acum trebuia să se concentreze la șofat. Iar asta era întru totul adevărat: Saw Mill era un drum puțin spus întortocheat și alunecos, iar o dată sau de două ori (și nu doar în mintea ei) a văzut porțiunile de polei pe asfalt, și o dată sau de două ori chiar și-a imaginat cum mașina în care erau ea și fiul ei derapa, învârtindu-se și spulberându-se în neant. Imaginea aceea a făcut-o să strângă mai tare de volan, până când spatele a început să o doară, și să se gândească – era prima oară când gândul acesta, încă nou și înfiorător, îi trecea prin cap – *Te urăsc pentru asta.*

Era iubirea vieții ei, prietenul ei, partenerul ei, soțul ei. Era tot ceea ce îi îndemna pe clienții ei bărbați să fie, tot ceea ce le spusese cititoarelor ei imaginare că ar trebui să-și dorească, iar acum o să-l urască pentru totdeauna, câte zile va avea de trăit. Era ca și cum ar fi trebuit să transforme fiecare celulă din corpul ei care îl alesese, îl adorase și avusese grijă de el, într-una care îl nega și detesta, trecându-le printr-o mașină monstruoasă de dializă care o curăța și o purifica, dar această nouă și purificată versiune a ei nu funcționa cum ar trebui s-o facă un organism uman. Nu era

capabilă să se țină pe picioare cum trebuie, sau să vorbească, sau să simtă, sau să aibă grijă de Henry, sau să conducă cu viteza adecvată pe un drum întortocheat, cu polei pe alocuri, în timp ce copilul ei era în mașină. Această nouă versiune a ei era atât de concentrată asupra locului în care trebuia să ajungă, încât nu avea nici cea mai vagă idee ce urma să facă odată aflată acolo.

Cel puțin știa drumul. Îl străbătuse de atâtea ori încât i se părea aproape mitic, la început în camioneta cu caroserie care imita lemnul, plină cu provizii menită să le ajungă, ei și mamei ei, o vară întreagă. (Pe tatăl ei îl luau în fiecare vineri seară din stația de tren din Peekskill și îl duceau înapoi în fiecare duminică după-amiază.) Ea și Vita se furișaseră acolo și singure, în perioada liceului, pentru diferite activități ilicite (câteodată însoțite de iubiții lor) și o dată, în facultate, petrecuseră acolo un weekend haotic și nostalgic, aducându-și toți prietenii de la Rearden, veniți acasă în vacanța de vară, ca să bea Rolling Rock și să vomite pe albumele de sfârșit de an. Venise acolo ca să-și scrie teza de absolvire în vara după ce-l cunoscuse pe Jonathan, lăsându-l la stagiul lui de boli infecțioase și orele de practică la Brigham și la Spitalul pentru Femei, apoi tânjind atât de mult după el, încât își petrecuse timpul citind din colecția de romane vechi, cu pagini îngălbenite, ale mamei sale și abia reușind să scrie câte ceva despre Skinner.

Apoi, la doar câteva luni după aceea, a avut loc nunta, chiar acolo, pe pajiștea înclinată. Poate puțin cam prea repede, ar fi spus mama ei, dar ea era de modă veche (din perspectiva mamei ei, o logodnă lungă, *à la* Edith Wharton, ar fi trebuit să fie o condiție obligatorie pentru toate cuplurile), însă mama ei era moartă și, în consecință, nu putea aduce nicio obiecție. Iar tatăl ei… ei bine, nu era ca și cum Grace i-ar fi cerut cine știe. Ei voiau doar să se căsătorească, nu să trăiască împreună –

era important pentru amândoi. Sau cel puțin pentru ea, iar Jonathan își dorea orice își dorea ea. Nu voiau o ceremonie religioasă sau o manifestare a opulenței. Erau doar doi oameni suficient de norocoși să se fi găsit unul pe celălalt, doi oameni la început de carieră în meseriile lor și care-și doreau același gen de viață: confort, demnitate, copii și posibilitatea de a ajuta la eradicarea suferinței umane, cel puțin în câteva dintre multiplele forme pe care aceasta o putea lua. Își doreau destui bani cât să se simtă în siguranță și poate câteva lucruri frumoase, dar nimic ostentativ sau nedemn. Își doreau să fie mulțumiți și, desigur, să trăiască o anumită stare de împlinire, să fie respectați de colegii lor, să se bucure de recunoștința pacienților, evident, iar în schimb voiau să simtă că talentul lor, munca lor, altruismul de care făceau dovadă, erau folosite cum se cuvine, în slujba celorlalți. Nu era un plan foarte elaborat. Nu era… încerca ea acum să găsească cuvintele potrivite, în timp ce conducea către nord pe Saw Mill, prin apusul hibernal… tocmai un hybris.

Cât despre familia lui, ei bine, discutaseră despre asta pe îndelete. Se întâlnise cu ei cu ocazia acelei cine tensionate și complet neplăcute la restaurantul chinezesc, apoi se plimbaseră pe lângă Rockefeller Center. Jonathan abia dacă se mai văzuse cu ei după ce plecase să urmeze cursurile Universității John Hopkins, și nici nu mai trebuia spus că părinții lui refuzaseră să-l sprijine financiar sau oricum altcumva pe perioada facultății. La educația lui contribuiseră consiliul de administrație al facultății, slujba lui cu jumătate de normă și o femeie în vârstă din Baltimore, care începuse să se intereseze de situația lui și care nu avea copii. Jonathan o cunoscuse atunci când livra scaune pentru o petrecere și ajunsese să locuiască în camera ei de oaspeți pe perioada ultimului an de facultate. Refuzase să răspundă curiozității

naturale a lui Grace cu privire la familia lui, reamintindu-i că oamenii aceștia refuzaseră să-l iubească, nu înțeleseseră ambiția lui de a deveni medic și se deziseră de orice fel de responsabilitate de a-i asigura cele necesare. Dar chiar și așa, aceasta era o nuntă, deci prin definiție un nou început, iar ocazia respectivă merita înfruntarea disconfortului evident. Fuseseră invitați cum se cuvine, dar refuzaseră să dea un răspuns, și doar mai târziu, în timp ce se uita prin fotografiile care veniseră de la developat, Grace aflase că tânărul acela – înalt și ușor plinuț, cu părul la fel de cârlionțat și închis la culoare ca al lui Jonathan, dar fără zâmbetul lui jovial și aerul acela calm – era chiar fratele mai mic al lui Jonathan, Mitchell. Venise, asistase și apoi plecase, fără să schimbe niciun cuvânt cu ea.

Ce mai familie, se gândise ea.

Cum naiba reușiseră să producă pe cineva ca Jonathan?

Grace purtase o rochie veche găsită într-un magazin vintage din Harvard Square – din epoca eduardiană, credea vânzătoarea –, niște pantofi marca Peter Fox, luați din Village, și un colier din măsuța de toaletă a mamei ei. Numai Vita a venit la petrecerea de nuntă, pentru că nu avea de gând să înceapă să-și ierarhizeze prietenele din facultate: cele trei fete cu care împărțise o cameră la Kirkland House, cele două cu care petrecuse o vară la Vineyard, lucrând ca ospătărițe pentru o firmă de catering, femeia pe care o cunoscuse în anul întâi, la seminarul despre Virgina Woolf și de care se apropiase atât de mult încât se întâlniseră lunar la niște petreceri cu ceai (și canabis), în următoarele optsprezece luni. Numai Vita, care primase în fața oricărei relații amoroase, de la începerea facultății.

Exceptându-l pe Jonathan, desigur.

Jonathan era mai important decât Vita.

Asta devenise o problemă chiar din acea seară, din acea primă noapte, la facultatea de medicină – mai exact, în subsolul facultății –, când Vita venise să o caute pe Grace, care plecase în căutarea unei toalete și îl găsise, în schimb, pe studentul acela la medicină, ciufulit și surâzător, cu un coș de rufe în brațe și o carte despre Klondike.

Ah, ce bine. De acum nu mai trebuie să merg la întâlniri.

Amândoi, Grace și Jonathan, abia dacă se clintiseră din locul acela de pe coridor unde se întâlniseră, despărțindu-se doar pentru ca el să-și pună rufele la spălat și ea să se ducă la toaletă, care era, din fericire, foarte aproape, chiar după colț; dar chiar și așa era incredibil cât de multe lucruri reușiseră să își spună. Într-o jumătate de oră, poate chiar mai puțin, Grace aflase nu numai cele mai importante lucruri despre el – mediul în care copilărise, situația lui familială, povestea școlilor și burselor sale –, dar ajunsese să înțeleagă și geografia mult mai intimă a lumii lui și ceea ce voia el să devină. Iar acest lucru se petrecuse cu atâta ușurință: fără ascunzișuri, fără ca vreunul din ei să pretindă că ar fost mai puțin interesat decât era, de fapt. Nu îi fusese teamă să o întrebe direct cine era ea și ce își dorea. Apoi, după ce i-a spus, nu i-a fost teamă să-i spună că asta era ceea ce-și dorea și el.

Când Vita a ajuns acolo, cu o jumătate de oră mai târziu, era îngrijorată – evident –, dar Grace s-a întors cu o expresie radioasă și fermecătoare către prietena ei și i-a spus: „Vita! El e Jonathan Sachs”. Nu i-a spus și nu a fost necesar să-i spună, nu ei – nu prietenei ei celei mai bune, cea care o văzuse trecând printr-o selecție mică, dar necesară de bărbați mult inferiori: *Uite pe cine avem aici. El este bărbatul meu.*

Ecce homo.

Evident, când a făcut cunoștință cu Jonathan Sachs – neîngrijit, dar adorabil, deștept foc, în mod

cert ambițios, plin de compasiune, deja hotărât să aleagă pediatria (partea cu oncologia urma să apară mult mai târziu) –, Vita s-a comportat extrem de politicos. Grace cunoștea și înțelegea aceste maniere ale Vitei, pe care le folosea în fața celor mai nesuferiți profesori de la Rearden, față de tatăl ei pe care abia îl tolera și față de părinții acelui băiat cu care se vedea din iarna trecută – cel cu care venise la petrecerea de la etaj și care o aștepta să se întoarcă – și care credeau că îi fac o favoare pentru că nu-și articulau opțiunile lor evident antisemite. Politicoasă, politicoasă, politicoasă… *ostilă.* Era îngrijorător, dar lucrurile aveau să se amelioreze, se gândise Grace. Trebuia și urma să se întâmple, pentru că ea nu avea de gând să renunțe la prietena ei cea mai veche, cea mai apropiată, iar în același timp nu avea de gând să renunțe la acest bărbat chipeș, bun, inteligent și fascinant. A încercat să aibă răbdare și să aștepte ca inevitabilul să se producă, dar așteptarea devenea tot mai anevoioasă, iar Grace începea să fie ușor iritată. Și, desigur, acea perioadă de început, când te îndrăgostești – nu că ea ar fi avut destulă experiență în domeniu încât să-și fi configurat o *rutină* –, nu era chiar recunoscută pentru socializarea intensă. Ea și Jonathan, care deja trebuiau să se descurce cu programul lui de la facultate, cu stagiile lui și cu lucrările ei de la cursuri, ultimul an nefiind deloc unul ușor, nu se străduiseră prea mult să o includă și pe Vita în activitățile lor (activități în general de natură mai intimă și desfășurate în spații private), dar în cele câteva ocazii când reușiseră să se întâlnească cu toții, serile fuseseră tensionate. Chiar foarte tensionate. Deși Jonathan încercase – Grace își dădea seama cât de mult se străduia – să vorbească cu Vita despre ea, despre interesele ei, despre ceea ce voia să facă în viață, și cu toate că o privea cu atenția și interesul acordat unei prietene (și colege)

apropiate de-ale femeii de care se îndrăgostise, Vita nu l-a acceptat niciodată.

— Te-ai gândit că s-ar putea să fie geloasă? a întrebat-o Jonathan la un moment dat, în acea toamnă.

— Nu fi caraghios, îi zisese Grace.

Vita își exprimase, după caz, aprobarea sau dezaprobarea în privința fiecărui băiat cu care Grace se văzuse vreodată, începând din clasa a șaptea: pe unii dintre ei i-a plăcut cu un entuziasm sălbatic, pe alții i-a considerat nedemni de ea în vreun fel (sau în toate felurile). Dar atitudinea ei glacială din acea seară, în subsolul căminului facultății de medicină, atitudine care ținuse până în ziua nunții ei, un an mai târziu – când Vita își luase rămas-bun și plecase către un asfințit cu totul îndepărtat de ea –, fusese ceva cu totul nou. Și, din câte se pare, definitiv.

Mașina era o Honda sau ceva asemănător; Grace nu fusese foarte atentă, pur și simplu arătase cu degetul în catalogul laminat și se gândise: *mașină.* Nici măcar nu știa prea multe despre mașini și nici nu îi păsa. Avuseseră la un moment dat un Saab cumpărat de Jonathan, chiar de la tatăl unuia dintre pacienții săi, dar locul de parcare costa enorm, iar ei oricum nu foloseau mașina decât pe timpul verii. În ultimii ani, închinase mașini de la o agenție din West Side, dar astăzi agenția era mult prea departe, iar dintr-un oarecare motiv nu putea să suporte ideea de a se întoarce acolo. Nu ar fi suportat să se întâlnească cu cineva care ar fi putut să o cunoască, chiar și după numele ei, care apărea pe un contract de închiriere anual, în perioada 1 iulie-31 august.

A căutat orbește butoanele și a apăsat la nimereală până a reușit să coboare geamul. Apoi a inspirat aerul rece.

Se întunecase de tot atunci când au ajuns pe Route 22, drumul către Brewster, unde se termina autostrada interstatală 684. Existau și rute mai

rapide. De-a lungul anilor, încercase mai multe variante, dar până la urmă ajunsese la concluzia că acest drum avea ceva liniștitor, iar cele trei orașe pe lângă care trecea îi erau foarte familiare: Wingdale, Oniontown, Dover Plains. După ce a trecut de Amenia, a intrat pe teritoriul statului Connecticut. Henry, care adormise în timp ce încerca să citească, s-a ridicat și a început să-și ajusteze centura de siguranță.

— Ți-e foame? l-a întrebat ea.

A spus că nu-i era, dar știa că nu vor avea nimic de mâncare acolo, iar ea nu ar mai fi vrut să plece după ce ajungeau, așa că s-au oprit în Lakeville, la o pizzerie, așezându-se la singura masă care nu era ocupată de studenții de la Hotchkiss. Pizza lucea toată de grăsime, iar salata pe care a comandat-o pentru ea era atât de îmbibată în dressing, încât părea să se lichefieze sub ochii ei. Înainte să plece de acolo, au intrat într-un magazin și au cumpărat lapte și mere. Plimbându-se pe acolo, Grace a încercat să mai găsească ceva ce ar fi putut să mănânce, dar nu mai era nimic. Până și laptele și merele presupuseseră un efort din partea ei. Își imagina cum i-ar spune lui Henry: *De acum încolo o să trăim numai cu lapte și mere.* El ar mai fi vrut și o înghețată de la Ben & Jerry's și un baton de cereale cu ciocolată Heath, dar nu aveau decât ciocolată simplă.

— Cât o să stăm? a întrebat-o Henry.

— Cât de lungă e o bucată de sfoară?

În felul ăsta răspundea ea la întrebările fără răspuns.

Exista și o alee în pantă abruptă, care se deschidea dinspre șosea, dar Grace nu avea de gând să o străbată cu mașina, în decembrie. Transportând bagajele către veranda din spate, a simțit gerul aspru la care se așteptase și a vrut să-l ducă pe Henry înăuntru cât mai repede, dar și acolo era la fel de frig. Băiatul a aprins lumina și a rămas în mijlocul camerei, dezorientat.

— Știu, a zis Grace. Hai să facem focul.

Dar nu erau lemne; folosiseră deja toate rezervele la începutul lui septembrie, când închisese casa. Iar păturile de pe paturile de sus erau pentru nopțile răcoroase de vară și pentru furtuni, nu pentru frigul acela care-ți intra-n oase și care părea să se strecoare prin toate cotloanele posibile ale casei. Acel loc nu era făcut pentru iarnă. Fusese unul dintre lucrurile la care încercase să nu se gândească.

— Mâine, i-a spus ea lui Henry, o să cumpărăm câteva radiatoare. Și lemn de foc.

Apoi s-a oprit. Avea de gând să spună că urma să fie ca o aventură, ca un experiment curajos, dar deja, în ultimele câteva ore, Henry încetase să mai fie puștiul naiv care ar fi crezut o asemenea poveste. Acum era un băiat care se urcase fără să spună nimic pe bancheta din spate a unei mașini închiriate, plină cu lucrurile lor, împachetate la repezeală, și se avântase către un teritoriu necunoscut. Un fugar din calea fărădelegilor săvârșite de alții. De fapt, amândoi erau.

— Henry?

— Da?

Nu se mișcase. Stătea cu mâinile adâncite în buzunarele de la jachetă, scoțând aburi pe gură la intervale regulate.

— O să rezolv problema asta, i-a spus ea.

Era uimită de tonul atât de încrezător pe care reușise să-l imprime cuvintelor ei. Nu se gândise la prea multe în afară de cum să plece *de acolo,* iar ce avea să facă în dimineața următoare sau în săptămâna următoare nici nu-i trecuse prin minte. Mai erau șapte zile până la încheierea anului școlar și începutul vacanței. Mai erau și pacienții ei. Mașina închiriată pe care nu putea să o țină la nesfârșit. Cartea care urma să fie publicată. Posibilitatea foarte reală ca numele ei – Dumnezeule, și chipul ei – să fi apărut chiar în acel moment la știrile unei televiziuni locale sau pe

un site, la dispoziția tuturor colegilor ei, pacienților ei, părinților de la Rearden, a tuturor celor care îl cunoscuseră pe soțul ei mai bine decât ea. Dar chiar și toate aceste lucruri îngrozitoare păreau pe moment mult prea abstracte pentru ca ea să-și epuizeze din pricina lor și ultimele rezerve de luciditate și voință pe care le mai avea. Lumea ei era de acum foarte mică și foarte puțin populată. Se întindea cale de o răsuflare în orice direcție.

— Totul o să fie bine, i-a spus ea lui Henry, iar apoi, cu acea firavă speranță că măcar el o credea, a repetat exact aceleași cuvinte.

17. SUSPENDAREA NEÎNCREDERII

Mai târziu, a fost uimită să constate cât de ușor îi fusese să-și deconstruiască viața. O viață – și-a reamintit ea – care era definită de o asemenea continuitate și o asemenea stabilitate, încât nici măcar adresa ei, în afară de câteva digresiuni, nu se schimbase de când se născuse. Cabinetul de pediatrie unde mai întâi ea, apoi fiul ei, fuseseră pacienți, promenada reconfortantă pe Madison Avenue, unde numai numele magazinelor și categoriile de articole exorbitante se schimbau vreodată, cafenelele, stațiile de autobuz, bonele din toate colțurile lumii care împingeau cărucioarele către terenul de joacă de pe 85th Street… toate astea aveau să dispară în zilele următoare, pierdute în acea goană disperată după căldură, mijloace de subzistență și în propria-i suspendare a neîncrederii, în care persista.

În ziua următoare, a mers cu mașina până la granița cu Pittsfield, unde – fără să se gândească foarte mult înainte – a cumpărat unul dintre vehiculele folosite ale agenției de închirieri, o Honda absolut obișnuită. Apoi s-a dus, împreună

cu Henry, la un mall de lângă Great Barrington, de unde au cumpărat pilote, încălțări călduroase și un fel de lenjerie lungă de corp pe care ea presupunea că oamenii o folosesc la schi. La Home Depot a găsit un radiator despre care vânzătorul a jurat în toate felurile că e sigur și un pistol cu silicon pe care nu era sigură că o să-și dea seama cum să-l folosească, în schimb *era* sigură că nici nu avea să ajute prea mult. Apoi s-au dus la supermarket. La întoarcere, s-a luat după un afiș care-i spunea să meargă până dădea de o cabană aproape de un lot de pădure și a aranjat cu un bărbat mirat, într-o geacă soioasă, să-i aducă un transport de lemne tăiate. Era obișnuită să cumpere lemne în mănunchiuri mici, înfășurate în plastic, de la Food Emporium, și nu era sigură cât ar fi costat un transport de lemne, dar bărbatul a promis că o să i le aducă de dimineață, așa că era ceva. Henry, care în general nu își dorea prea multe, a cerut un singur lucru în acea zi (în afară de batonul Heath de la Price Chopper), și anume – destul de ciudat – o antologie de scrieri sportive pe care o găsise la supermarket. I-a cumpărat-o fără să mai stea pe gânduri.

Când au ajuns înapoi la casă, au aruncat pilotele pe pat și s-au strecurat sub ele, Henry cu cartea pe care începuse deja să o citească pe drumul de întoarcere, și Grace cu agenda în care încerca să-și reconstituie lista de clienți, prioritate având cei cu care trebuia să se întâlnească în următoarele zile. Trebuia să le trimită tuturor cel puțin câte un e-mail. Iar pe cei mai mulți dintre ei trebuia să îi sune. Nu avea de gând să se gândească la asta acum. Camera, nu cea în care dormise în vacanțele ei din copilărie, ci cea pe care încă o vedea ca fiind a părinților ei, căpătase un aer anost în acea vagă lumină hibernală. Vechile lambriuri noduroase, din lemn de pin, ce acopereau pereții, păreau prăfuite, ca și cum le-ar fi lipsit ceva care devenea disponibil numai când vremea era frumoasă, iar

acum pur și simplu așteptau momentul când ar fi putut fi revitalizate. Tablourile vechi – unele de pe vremea bunicilor ei, altele din excursiile ei la Elephant's Trunk de pe Route 7 – aveau ca un soi de membrană formată peste ele, culorile lor fiind, din această cauză, estompate. A realizat dintr-odată, în timp ce privea la început plictisită, iar apoi ajungând să recunoască o altă formă a pierderii, că nu exista niciun obiect care să facă o legătură cu o idee reală din viața ei. Niciunul. În schimb, procesul critic prin care trecuseră toate bunurile din apartamentul din New York i-a năvălit în minte, și a ajuns să pună la îndoială ceea ce vedea, impunându-i fiecărui obiect în parte să-și certifice existența și să-și justifice apartenența la ceea ce considera acum, amuzată, că este realitatea ei. Fotografiile vechi, atestând cele patru generații de posesiuni nominale, păreau lipsite de sens; mai cu seamă cele înfățișându-i pe ea și Jonathan îi păreau a fi un atac la adresa ei. Opere artistice din copilărie (ale ei și ale lui Henry), obiecte ciudate găsite în pădure sau pe malul lacului, cărți pe care le cumpărase din oraș și, după ce le citise, le lăsase pe rafturi, articole decupate din *New Yorker,* numere vechi din trei sau patru publicații academice pe care le citea în mod curent – ce mai reprezentau toate acestea pentru ea, care se afla acolo, ghemuită sub pilota nou-nouță, în patul părinților ei, lângă fiul ei de doisprezece ani, oare pentru cât timp? Până în zori? Până când presa o să uite de ea? Sau până la sfârșitul anului?

Până la sfârșitul iernii nucleare și până când cineva (cine?) o să le spună că totul e în regulă?

Greutatea tuturor acestor lucruri devenise imponderabilă, așa că refuza să se gândească la ea, concentrându-și toate forțele ca să termine lista cu ce avea de făcut, cu schimbările enorme din viața ei, ca și cum acestea nu ar fi fost nimic altceva decât niște puncte pe o listă pe care o mamă ocupată o bifa în fiecare dimineață de luni. Și,

între timp, se gândea ce să le scrie pacienților ei: „Ca urmare a unor evenimente importante și neprevăzute, sunt nevoită să-mi întrerup temporar activitatea. Nu pot să vă transmit într-un mod mai adecvat regretele mele sincere pentru că trebuie să suspendăm deocamdată ședințele noastre și mi-aș dori să vă pot spune cât timp o să lipsesc. Vă stau, desigur, la dispoziție să vă ajut să găsiți temporar un alt psihoterapeut, așa că dacă aveți nevoie de o recomandare sau vreți să discutați despre opțiunile dumneavoastră, vă rog să mă contactați prin e-mail…”

Ceea ce nu era chiar o ofertă deșartă, deși deocamdată ea nu avea propriu-zis acces la e-mail. Vara trecută, plătise o companie locală să instaleze un sistem Wi-fi, care funcționase, deși greu, doar că acum, nici ea, nici – mai important – Henry nu reușiseră să se conecteze la internet. Așa că, de nevoie, s-a îndreptat – cu pași șovăielnici și absolut îngrozită – către biblioteca David M. Hunt din localitate, găzduită într-o clădire în stil Queen Anne, atât de impozantă încât părea că se potrivește perfect cu scopul important pentru care venise, iar acolo, după o jumătate de oră în care a completat toate punctele din formularul de înscriere, a dat drumul ghilotinei care avea s-o despartă de toți bărbații și femeile care o plătiseră pentru sfaturile ei bune. De-acum n-o să le mai vrea, s-a gândit ea, în timp ce apăsa pe Send, din nou și din nou, trădând toată încrederea pe care aceștia i-o acordaseră, atât de neînțelept, și negând orice beneficiu pe care ar fi putut să li-l aducă la un moment dat. (Iar de fiecare dată când făcea asta, de fiecare dată când compunea și trimitea unul dintre aceste mesaje identice – pentru că își impusese să scrie fiecăruia în parte, refuzând să-și distrugă întreaga carieră printr-un e-mail în masă – era ca o nouă lovitură peste aceeași contuzie: potențialul maxim de suferință alocat.) Apoi s-a lăsat pe spate, uitându-se la ecranul inert așezat pe

o măsuță, în acea bibliotecă liniștită, cu mochetă pe jos, și a constatat cât de tăcut fusese dusă la îndeplinire sarcina. Sau nu chiar tăcut. Părea ceva în genul acelor șoapte care răsunau în tăcerea adâncă a unei peșteri, producând însă un ecou asurzitor, pentru a se stinge apoi de tot. În realitate, foarte puțini dintre ei i-au răspuns altfel decât prin tăcere. O femeie care obișnuia să vină numai atunci când se afla într-o criză majoră i-a solicitat să-i facă o recomandare. Lisa, soția abandonată, al cărei soț trăia acum în Chelsea, împreună cu un tablou de Rothko și cu un alt bărbat, i-a trimis un mesaj amabil și destul de frumos scris, în care îi spunea că speră ca „totul" să se rezolve. (Grace nu suporta să se gândească cât de mult din acel „tot" aflase Lisa până acum.) Iar Steven, scenaristul tot timpul furios, și-a rupt un moment din viața lui extrem de ocupată ca să-i scrie un mesaj în care o numea „o cățea de doi bani".

Aproape că a făcut-o să zâmbească. Aproape.

În mod ciudat, singura persoană care a protestat realmente împotriva plecării ei nu a fost unul dintre pacienții săi, nici directorul școlii lui Henry (Robert îi răspunsese la cererea de retragere printr-un mesaj scurt în care îi spunea că Henry este bine-venit oricând înapoi – Grace nu putea decât să spere că era adevărat) și nici măcar tatăl ei (care fusese foarte ușurat să primească un semn de la ea, dar care avea atâta întrebări îngrozitoare să-i pună, încât Grace s-a prefăcut că pierde semnalul și a închis telefonul). Singurul a fost Vitaly Rosenbaum, care dorea să o anunțe cât de mult o să-l inoportuneze neașteptata neparticipare a unuia dintre elevii lui și cât de mult rău o să producă această lacună în educația muzicală a lui Henry. Grace i-a citit e-mailul cu un fel de admirație nostalgică față de miopia altora. Ca o regulă, profesorul de vioară era un străin în cosmologia stranie a e-mailurilor. Începuse să trimită e-mailuri atunci când unul dintre elevii săi i-a adus un

calculator vechi și i l-a instalat, explicându-i cu multă atenție (și printând) instrucțiunile precise pentru a compune, a trimite și a primi un e-mail, iar el îl folosea numai atunci când nu avea acces la posibilități de comunicare mai simple. Și totuși, domnul Rosenbaum reușise să transmită (în nu mai puțin de trei mesaje scurte și cu formulări imprecise) întreaga lui nemulțumire cu privire la absența lui Henry, ba chiar avusese îndrăzneala să spună că Grace își neglija responsabilitățile ei de mamă, indiferent care ar fi fost motivația egoistă pentru care își ținea fiul departe.

Cel puțin Vitaly Rosenbaum nu era un consumator de știri. Nu citea nici *New York Post,* nici *Times,* nici revista *New York.* Nu se uita la știrile de la ora cinci. Nu urmărea site-ul NY1.com. Era atât de adâncit în universul nemulțumirilor lui, încât pur și simplu nu avea nici cea mai vagă idee despre ce ar putea să însemne absența lui Henry Sachs.

Cât de mult și-ar fi dorit ca toată lumea să fie ca el.

De fiecare dată după ce termina minutele alocate unei sesiuni la calculator și se pregătea încă o dată să renunțe la o fereastră de conversație – o persoană, un aranjament, un filament al normalității –, suspendată încă undeva în aer, trebuia să se lupte cu vuietul informației în așteptare, atât de aproape, la doar o atingere distanță de forța sa ciclonică. Doar sunetul – foarte încet – al unui clic despărțea șoaptele din acea bibliotecă rurală din Connecticut de potopul evenimentelor ce aveau loc la câteva ore distanță spre sud. Grace stătea pe scaunul ei rotativ, cu mâinile planând deasupra tastelor, sfâșiată între dorința de a ști și cea de a nu ști, căzând victimă propriei isterii. De fiecare dată, era o nouă luptă: dusă de la început până la sfârșitul amar. Iar lupta se solda de fiecare dată cu o victorie a ignoranței autoimpuse.

La urmă, s-a deconectat cu grijă, apoi s-a ridicat de la calculator și a plecat să-l găsească pe Henry, care terminase de citit antologia sportivă și începuse o biografie a lui Lou Gehrig, ca să-l ducă înapoi în casa rece de pe malul lacului înghețat, pentru o altă zi de incertitudini, unde avea să aprindă focul (o treabă pe care o învățase s-o facă destul de bine) și să-l învelească cu pături, pe canapea, și să-i aprindă lumina ca să poată citi, cât ea avea să gătească ceva cald pentru amândoi. Apoi, în timp ce aerul răcoros al după-amiezii era înlocuit de cel mult mai aspru al înserării, avea să încerce cât mai atent și cât mai puțin intruziv, să se gândească la situația ei.

În mod implicit, știa că Jonathan trebuia încă să fie – oriunde s-ar fi aflat – în afara razei de acțiune a lui Mendoza și O'Rourke, a poliției newyorkeze și, din câte știa ea, și a celor de la FBI și INTERPOL. Trebuia să fie. Altfel, Mendoza ar fi sunat-o. De fapt, acesta o *suna* destul de des, nu doar ca să afle dacă a auzit ceva despre Jonathan, dar ca să o întrebe cum se mai descurcau ea și Henry. (Răspundea la acele apeluri pentru că el o lăsase să plece din oraș sau cel puțin nu-i îngreunase plecarea. Îi era datoare pentru asta.) Nu îi răspundea decât lui și tatălui ei, dar telefonul devenise un fel de robinet deschis, care nu mai putea fi oprit. Telefonul de la birou, al cărui număr apărea pe toate site-urile cu psihoterapeuți din New York (specialitatea secundară: cupluri), redirecționa apelurile către mobilul ei, iar acesta suna întruna până când îl seta pe modul silențios, iar atunci doar vibra și licărea în mod constant. Dacă apuca să vadă cine o suna, nu asculta mesajele; în caz contrar, cel care o suna putea ajunge să-i audă salutul de la începutul mesajului de întâmpinare înregistrat pe căsuța vocală, înainte ca ea să apese pe Delete. Într-o după-amiază, telefonul vechi din bucătărie a început să sune, cu acel țârâit antic scos parcă dintr-un serial de

televiziune de la jumătatea secolului trecut. Cu câteva zile înainte de Crăciun, suna încontinuu, începând de la ora două după-amiaza și până seara. Normal că nu exista vreo modalitate de identificare a apelului. Grace era aproape sigură că telefonul fisurat din plastic nu putea fi configurat să arate, în prealabil, numărul care suna, dar probabil că oricum nu mai sunase din vara trecută. A pus mâna pe el, încă nehotărâtă.

După ce a ridicat receptorul, fără să zică nimic, a urmat un moment de tăcere, până când a auzit o voce de femeie:

— Grace, tu ești?

Grace a pus receptorul la loc în furcă, aproape cu blândețe, de parcă ar fi încercat să nu o alarmeze pe femeia de la celălalt capăt al liniei telefonice. Apoi s-a întins după firul telefonului, care arăta oarecum primejdios din cauza prizei îngrozitor de vechi de pe podea, și a deconectat aparatul.

Așadar, cel puțin o persoană știa unde era ea, deși nimeni nu venise acolo. Asta era bine. Acesta era și motivul pentru care plecase din New York, nu-i așa? Să fugă cât mai departe, până într-un loc unde ei n-ar mai fi fost dispuși să o urmărească, nu? Și era clar că nu aveau de gând să vină după ea până în regiunile rurale ale statului Connecticut. La numai un stat distanță, dar nu era – ceea ce însemna că nici *povestea* nu era – destul de importantă ca să merite deplasarea. Gândul ăsta aproape că i-a dat speranță.

Dar apoi și-a reamintit că cineva murise și că doi copii rămăseseră orfani. Și, brusc, nu s-a mai simțit încrezătoare.

Viața ei era atât de ușor de deconstruit. Evident că și acesta era un privilegiu pe care nu-l merita, cel puțin nu atunci când te gândeai la apartamentul acela „ca o baie de sânge” și la ceea ce Miguel Alves fusese nevoit să găsească acolo. Grace știa (pentru că petrecuse o oră umilitoare vorbind la

telefon cu o persoană total necunoscută de la Morgan Stanley) că, în cea mai mare parte, banii pe care credea că îi avea cu câteva săptămâni înainte erau încă acolo, deși, în după-amiază zilei de luni, 16 decembrie, ziua în care Malaga Alves fusese ucisă, se efectuase o retragere în numerar, de douăzeci de mii de dolari.

Cu *suma asta și toate bijuteriile acelea, puteai ajunge aproape oriunde,* s-a gândit ea cu amărăciune.

Chiar și evadarea ei, și a lui Henry, către o casă (chiar dacă înghețată), unde putea să stea cât ar fi vrut – pentru că îi aparținea ei –, să se hrănească și să ardă lemnele pe care își permitea să le cumpere, era cel mai recent beneficiu dintr-o listă lungă de avantaje nemeritate, care începea cu tratamentul preferențial legat de admiterile copiilor foștilor elevi de la Rearden, până la un salt (major) pe scara imobiliarelor din Manhattan. Nu se simțea chiar… *vinovată* din cauza asta. Nu *vinovată.* De fapt, Grace manifestase întotdeauna un soi de mândrie inversată pentru faptul că nu se sinchisise prea mult de bani și nu-și dorea lucruri extravagante. Deși, ce-i drept, își permitea să nu se sinchisească prea mult de bani. Știa și asta.

Iar acum, înțepenită de frig în patul părinților ei, într-o casă pe care familia ei o privise, timp de patru generații, ca pe un adevărat cămin (cel puțin în lunile calde de vară), cu fiul ei lângă ea (complet absorbit de viața lui Lou Gehrig), cu un frigider plin cu mâncare, achitată pur și simplu cu cardul de credit, cu o mașină nouă (deși departe de a fi luxoasă) afară, cumpărată la fel de simplu cu același card de credit, se gândea cu înverșunare: *Nu are de ce să-mi pară rău.*

Dar acest gând sfidător nu a durat mult.

Câteodată, noaptea, după ce adormea Henry, își punea geaca pe ea și ieșea afară cu un pachet de țigări pe care îl găsise într-unul dintre sertare din bucătărie. Nu avea nici cea mai vagă ideea al cui

era sau cum ajunsese acolo, dar l-a luat cu ea în drumul către lac, s-a așezat pe pontonul înghețat și și-a aprins o țigară, apoi a simțit acea pură delectare nesănătoasă, ajungând tot mai adânc în cavernele umede ale plămânilor ei și țâșnind apoi spre fluxul sangvin. A privit cum norul alb de fum se ridica în noapte, dovadă clară că, cel puțin pentru moment, ea era încă acolo, încă lucidă și, mai mult sau mai puțin, funcțională. Acesta era drogul, și-a dat ea seama, acea simplă dovadă a existenței. Era amețitor. Era o asigurare necesară, brutală.

Nu mai fumase de optsprezece ani, din seara în care cunoscuse un viitor oncolog, în subsolul facultății de medicină de la Harvard, iar ea nu își putea aminti ca simplul gest de a fuma să fi fost vreodată atât de încărcat de înțelesuri. Acum, în timp ce inhala și privea rotocoalele de fum înălțându-se, se simțea ca și cum un important buton de „pauză" fusese apăsat în momentul în care Jonathan apăruse în viața ei, și chiar în acea clipă părea că degetul fusese ridicat de pe buton, iar viața ei începuse să se pună din nou în mișcare. Și, deodată, parcă se întorsese exact în acel moment din studenție, când majoritatea deciziilor și evenimentelor importante o așteptau încă. Deși lucrurile nu erau chiar la fel, deoarece acum avea un copil și-o profesie clară.

Mai avea și o carte în curs de publicare. Sau așa stăteau lucrurile atunci când plecase din oraș. Numele lor îi apăreau constant pe ecranul telefonului: Sarabeth, Maude și J. Colton. Nu le răspunsese la niciun apel. Nici măcar nu ascultase mesajele de la ei. Aproape impasibilă, s-a gândit ce ar fi considerat ei că merita să îi spună. Articolul din *Vogue* nu va mai apărea niciodată. Probabil că nici cei de la *Today Show* nu mai voiau să îi ia interviul, în afara cazului în care ar fi acceptat să discute despre legătura ei cu Malaga Alves. Mai rămânea cartea… *Cine* (și și-a impus să își ducă

până la capăt acest gând) *ar mai fi acceptat în cunoștință de cauză să fie consiliat de o expertă în căsnicii al cărei soț era implicat într-o relație cu o altă femeie? Sau avea un copil cu acea femeie? Sau, posibil, o omorâse pe acea femeie? Sau care furase, mințise, își abandonase soția într-o lume pârjolită de incomensurabilă…*

Nu, nu chiar suferință. Ceea ce simțea Grace acum, chiar în acest moment, în timp ce stătea întinsă pe spate, înghețată de frig, suflând fumul în noaptea aspră, nu era suferință. Dar asta nu însemna că suferința nu era pe undeva pe aproape. Era foarte aproape, extrem de aproape. Era chiar de cealaltă parte a zidului și nimeni nu știa cât avea să mai reziste zidul.

A mai tras odată cu nesaț din țigară și apoi a scos fumul din plămâni, privindu-l cum se înalță. Cândva îi plăcuse să fumeze, nu că ar fi avut dubii în privința efectelor letale ale acestui viciu, nu că și-ar fi dorit vreodată să moară. Nu era o ignorantă și nici masochistă nu era. În noaptea acelei petreceri a medicinișilor, se întorsese pur și simplu în apartamentul de lângă Central Square, pe care-l împărțea cu Vita, și terminase de fumat ultimul ei pachet de țigări, pe scara de incendiu, gândindu-se la Jonathan și la ce avea el de gând să facă cu viața lui. Nu îi spusese niciodată că fumase. Fusese pur și simplu irelevant pentru ce conta cu adevărat după acea noapte, deoarece tot ceea ce era important prinsese viață în acea noapte. Asta o făcea și pe ea o mincinoasă?

Câte drumuri existaseră atunci, ramificate în acel subsol de cămin studențesc și de ce îi fusese atât de ușor să-l aleagă pe cel pe care îl alesese? Și contase oare dacă drumul acela fusese mai mult sau mai puțin bătătorit? Probabil că nu, se gândea ea acum. Probabil că nimic din toate astea nu mai contau acum. Ceea ce conta era că făcuse o greșeală pe care o târâse după ea orbește pentru prea multă vreme, iar acum se afla aici, în noaptea

de iarnă, pe marginea pontonului ei, îngrozită, paralizată și comportându-se ca o adolescentă, cu un fiu aproape adolescent, rămas de curând fără tată, ghemuindu-se ca să se încălzească într-o casă rece, smuls din viața lui și având nevoie de o îndrumare serioasă, ca să nu mai vorbim despre o serie de lămuriri concise.

O *să mă apuc imediat de asta,* s-a gândit Grace, cu un oftat.

Fumul se ridica spre cerul aspru, de culoarea cernelii, strălucind de stele. Acestea, împreună cu luna, reprezentau unica sursă de lumină, în afară de o singură lampă care ardea în sufragerie și de felinarul vechi de pe verandă, cu trei becuri, dintre care două arse. Din toate casele aflate în preajmă, doar una era locuită, o cabană din piatră, în capătul ascuțit al lacului, de unde se vedea un fir subțire de fum ieșind pe coș. Era foarte liniștit aici. Extrem de liniștit. Doar din când în când auzea o muzică în surdină, ce părea adusă de vânt, de undeva. Era o muzică neobișnuită. Se gândea că ar fi putut să fie un fel de vioară, dar nu genul de vioară pe care l-ar recunoaște Vitaly Rosenbaum sau care ar fi putut să-i placă acestuia. Aceste sunete o făceau să se gândească la munții din sud, la oamenii care stăteau împreună pe verande, privind spre desiș. În unele nopți auzea numai acest instrument, iar în altele se auzeau mai multe: o altă vioară și poate o chitară. Odată a crezut că aude vocile unor oameni, râsete, iar atunci, a încercat să se concentreze asupra lor, ca și cum abia dacă putea să-și mai amintească sunetele acelea.

Dar în majoritatea timpului nu era nimic de ascultat în afară de trosnetul lemnelor în sobă sau de foșnetul unei pagini de carte pe care o întorcea câte unul dintre ei.

Se apropia Crăciunul, o zi la care nu se gândise deloc, și ea s-a trezit în dimineața de ajun cuprinsă de starea tipică unui soț nepregătit. Pentru prima oară, l-a lăsat singur în casă pe Henry și s-a dus cu

mașina către nord, în Great Barrington, ca să găsească ceva pentru el; dar când a ajuns într-un final la mall a văzut că unele dintre magazine se închideau deja, și a început să se grăbească, uitându-se deznădăjduită la toate acele obiecte inutile, ilogice, irelevante și indezirabile. În final, într-o librărie, s-a trezit mergând printre rafturile obișnuite, căutând ceva care l-ar putea interesa, dar printre subiectele acelea limitate a ajuns la concluzia că nu era nimic – îi devenise limpede deja – care să-l intereseze cu adevărat. Nu era nimic aici pentru Henry, doar lucruri pentru care i-ar mulțumi frumos și atât, căci așa fusese crescut, să mulțumească oricui se comporta amabil față de el. Nu era îndeajuns, s-a gândit ea. Nu pentru acest an.

Așa că s-a dus la secțiunea sportivă și și-a impus să ridice de pe rafturi carte după carte. O istorie a echipei Yankees. În regulă. O carte despre Liga negrilor – cel puțin era istorie. O alta despre Liga Națională de Fotbal, pe care a ales-o după ce a deschis-o la nimereală și i-au picat ochii pe o frază oarecum rezonabilă. O altă carte, despre baschet, pe care a luat-o fără să o deschidă, pentru că se simțea deja îngrozitor din cauză că era așa de snoabă. Apoi un set de DVD-uri despre campionatele de baseball comentate de Ken Burns și Lynn Novick, ceva la care ar fi putut să se uite amândoi. La casă, a cerut ca totul să fie împachetat.

Drumul către ieșire trecea pe lângă cărțile care tratau subiecte precum căsnicia și familia, iar Grace a simțit cum încetinește pasul și începe să se uite peste titluri. Cu câțiva ani în urmă, la un raion ca acesta, undeva în Upper West Side, se oprise să se uite la titlurile disponibile pentru pacientele ei și nu numai. Cărți despre cum să-l faci pe bărbatul de care-ți plăcea să te placă și el. Cum să-l faci să te invite în oraș, cum să-l faci să-ți fie devotat și cum să te ceară în căsătorie. Acceptarea acelor

impedimente pe care ți le-ai creat tu însăți, ca să ai viața pe care o meriți. Atât de multe iluzii. Atât de multe compromisuri. Unde era acea limpezime calculată cu care te-ai duce, să zicem, în căutarea unui sutien care să-ți vină bine sau în căutarea rasei de câine potrivite stilului tău de viață? Nu era găsirea unui partener cel puțin la fel de importantă? Nu merita același discernământ și aceeași tărie de caracter? De ce n-ar putea o tânără să vadă într-un indicator sensul său real, nu doar un curcubeu de posibile interpretări?

De nenumărate ori, cititoarele acestor cărți care te învățau cum să accepți și cum să menții veneau la cabinetul ei și îi mărturiseau eșecurile lor, de multe ori după ce viețile lor erau ruinate. Credeau că dăduseră greș pentru că nu acceptaseră și nu menținuseră cum trebuia. Dacă soțul flirta cu alte femei, trebuia să fie din cauză că soția se îngrășase. Dacă un bărbat se comporta cu răceală față de bebelușul său (sau față de socrii, de prietenii soției lui și, uneori, chiar față de soția lui), asta se întâmpla pentru că ea se distanțase din pricina muncii și probabil că nu avea să ajungă asociat la firma la care lucra dacă ar fi făcut un al doilea copil. Femeile erau responsabile pentru tot. Erau vinovate de crime, atât de cele reale, cât și de cele iluzorii. Nu se gândiseră îndeajuns de mult, nu încercaseră îndeajuns de mult, nu puseseră întrebările necesare. Era ca și cum avionul s-ar fi prăbușit pentru simplul motiv că ele încetaseră să fluture din mâini.

Iar cel mai rău, se gândise ea, stând acolo, la raionul dedicat cărților despre relații, din librăria Barnes & Noble de pe Broadway, era faptul că ele *chiar* se făceau vinovate, deși nu pentru vreunul dintre acele lucruri, că ele *chiar* dăduseră greș, deși motivele erau diferite de cele enumerate acolo. Nu făceau nimic *greșit* și nu *greșeau* cu nimic în căsnicia lor. Pur și simplu, aleseseră

greșit. Atâta tot. Și unde era cartea care spunea asta?

Începuse să se gândească, șovăielnic, la carte într-o după-amiază când unul dintre pacienții ei nu reușise să ajungă la programare și rămăsese, în mod neprevăzut, singură timp de o oră. Cuplul de dinainte plecase plin de nemulțumiri, iar atmosfera din cameră mustea încă de neliniștea și de neputința lor. În acea oră pe care tocmai o căpătase, a stat la birou și a scris un manifest despre stadiul în care se afla acum profesia ei, deplângând faptul că terapeuții păreau refractari să spună ceea ce era, sau ar fi trebuit să fie, evident pentru ei. De câte ori nu auzeau aceeași suită de plângeri cotidiene din partea soțului sau soției și de câte ori nu se gândiseră: *Dar deja știai asta.* Știai asta de când l-ai întâlnit sau de când ai început să ieși cu el. Sau cel puțin când v-ați logodit. Știai că avea datorii: tu ai fost cea care i-a plătit datoriile la bancă! Știai că ieșea în oraș, și când se întorcea seara, era beat criță. Știai că nu te considera la fel de inteligentă ca el, pentru că el a fost la Yale, și tu ai fost la Universitatea din Massachusetts. Iar dacă nu știai toate astea, ar fi trebuit să știi, pentru că nu putea fi mai evident de atât, chiar și atunci, la început.

Pentru pacientele ei, pentru pacientele lor, în majoritatea cazurilor, era deja prea târziu; tipurile de relații care apăreau în sălile lor de consult nu mai putea decât să fie acceptate sau să se destrame. Dar pentru cititoarele ei – deja spre finalul acelei prime ore se gândea la femeile acelea ca la cititoarele ei – mai era timp pentru un avertisment: poți să vezi lucrurile astea chiar de la început, dacă ești destul de atentă, dacă îți ții ochii deschiși, urechile ciulite și mintea lucidă, așa cum ar trebui să se întâmple. Poți să știi și apoi, cel mai important, să păstrezi acea informație, chiar dacă el te iubește (sau pare să te iubească), chiar dacă te alege pe tine (sau pare că te alege), chiar dacă îți

promite că o să te facă fericită (lucru pe care nimeni, niciun om de pe această planetă, nu-l poate promite).

Și pe de o parte, o parte importantă, voia, evident, ca ea să fie cea care să spună lumii acest lucru.

Pentru că sunt o persoană atât de capabilă și atât de înțeleaptă, s-a mustrat în sinea ei.

Întocmai ca ceilalți colegi autori, fiecare atât de dispus, atât de pregătit să se ridice deasupra mulțimii de simpli muritori și să-și recite ideile în fața celor dornici să-i asculte. *Uraa pentru noi! Uraa pentru mine,* s-a gândit Grace.

Ei bine, se terminase cu asta.

Întorcându-se acasă cu o sacoșă de cumpărături oarecum festive și cu încă una în care erau cadourile pentru Henry, și-a încleștat atât de tare mâinile pe volan încât a început s-o doară spatele. Temperatura scăzuse din nou, iar ea se concentra acum și mai intens să nu derapeze pe acele porțiuni de polei. Imediat cum a cotit pe Childe Ridge, drumul care lega majoritatea caselor de malul lacului, a zărit unul dintre acele petice de gheață, iar după ce l-a ocolit în ritm de melc, a ridicat privirea și a văzut un bărbat stând lângă o cutie de scrisori. Era chiar lângă căsuța din piatră, probabil singura reședință de pe malul lacului, în afară de a lor, care era locuită în acea perioadă, iar dorința ei de singurătate nu putea rezista în fața unui imperativ practic, și anume că nu era tocmi o idee rea să întreții relații cordiale cu singura ființă umană din vecinătate, în toiul iernii, într-o zonă rurală izolată.

Bărbatul a ridicat mâna în semn de salut, iar ea a încetinit cu grijă și a oprit.

— Salutare! a zis el. Mă gândeam că tu ești.

Grace a lăsat în jos geamul de pe partea pasagerului.

— Bună ziua, a răspuns ea, pe un ton care a sunat nefiresc de voios. Eu sunt Grace.

— Ah, știu, a replicat bărbatul.

Purta o geacă groasă, destul de uzată, din care se ițea, pe alocuri, puful. Părea să fie cam de-o seamă cu ea, poate puțin mai în vârstă, cu un păr grizonant și tuns scurt. În mână, ținea corespondența: ziare, pliante și scrisori.

— Leo? Din orașul Holland? Pe vremuri, o scoteam din sărite pe mama ta.

Grace a râs, ceea ce a luat-o cu totul prin surprindere.

— Ah, Dumnezeule, chiar așa era. Îmi pare atât de rău.

Iar în acest fel, își cerea scuze pentru mama ei, la zeci de ani după acele întâmplări. Marjorie Reinhart nu uitase niciodată verile cu părinții ei, când căsuța lor era singura de lângă lac. Băieții de pe malul celălalt, cu barca lor cu motor și cu schiurile lor nautice, o enervaseră și o scoseseră din sărite în asemenea hal, încât le lăsase tot timpul scrisori de plângere în care le cerea să păstreze liniștea locului. Chiar în această cutie poștală, s-a gândit ea.

— Stai liniștită, a zis el cu sinceritate. S-a dus pe apa sâmbetei toată supărarea. Sau pe apa lacului.

— Bine, a încuviințat ea. Locuiești aici permanent?

— Nu, nu chiar, a zis el, în timp ce își trecea corespondența în cealaltă mână, ca să o poată vârî pe cea înghețată în buzunarul de la geacă. Sunt în concediu sabatic. Eram acasă, încercam să termin o carte și mă tot sunau. Ședințe de catedră, evaluări de teze. Chiar și pentru chestii disciplinare. Așa că m-am gândit să fug de toate astea pentru restul concediului. Casa ta e izolată pentru iarnă? Scuze, e o întrebare prea personală?

Zâmbea. Avea un zâmbet ușor strâmb.

— Nu. A ta e?

— Mai mult sau mai puțin. Nu e niciodată chiar cald, dar pot să-mi dau geaca jos. Păi, și cum te

descurci?

— Ah – a ridicat ea din umeri – îți dai seama. Radiatoare. Multe pături. Ne descurcăm.

Leo s-a încruntat.

— *Ne* descurcăm?

— Eu și fiul meu. Are doisprezece ani. De fapt, ar trebui să plec, l-am lăsat singur acolo pentru prima oară.

— Păi, dacă e acolo acum, atunci nu e singur, i-a zis Leo. E o mașină parcată pe drum. Tocmai am trecut pe lângă ea.

Grace încercă să respire. Calcula în gând câte ore fusese plecată – nu mai mult de două. Sau trei. Era îngrozită.

Se pare că distanța de un stat nu era chiar de nestrăbătut. Sau poate că ea nu era – povestea nu era – atât de lipsită de importanță pe cât încercase să convingă singură că ar fi.

— Ai nevoie de ajutor? a întrebat-o Leo, dintr-odată foarte serios.

— Nu, doar că… trebuie să plec.

— Desigur. Dar veniți la cină. Amândoi. Poate după Anul Nou?

Era posibil să fi încuviințat din cap. Nu mai știa sigur. Conducea înainte, prin pădurea deasă, în timp ce lacul înghețat strălucea printre copacii din dreapta ei, trecând pe lângă a doua și a treia casă, apoi pe lângă a patra și a cincea, foarte apropiate una de alta. Nu reușea să se gândească la nimic altceva decât că Henry putea fi – *era* – singur cu cineva, oricine. Un reporter. Un dependent de infamie – un membru al legiunii celor mai interesați și bine informați spectatori, formați de revista *People* și Court TV, care considerau că aveau dreptul să se amestece în coșmarurile altora. Se gândea, încerca să nu gândească, eșua și se gândea din nou, că cineva se afla în acea căsuță înghețată, cu fiul ei, stând pe canapea, punându-i întrebări despre ceva ce nu avea nimic de-a face cu el, neliniștindu-l pe Henry sau poate – și-a dat

seama cât de mult din furia ei era pricinuită tocmai de această posibilitate – spunându-i lucruri legate de tatăl lui pe care el nu era pregătit (și nici ea nu era pregătită) să le audă.

Dar cel mai mult – iar ideea aceasta i-a venit extrem de repede, încât era evident că existase în mintea ei încă de la început – era îngrozită că ar fi fost chiar Jonathan. Dar, cu siguranță, nu putea să fie el. Nu s-ar întoarce. Nu le-ar face așa ceva sau, cel puțin, s-a gândit ea înverșunată, nu ar fi atât de neglijent.

Drumul făcea o curbă la dreapta, apoi, în timp ce privea disperată către întuneric, a reușit să vadă casa și mașina parcată în față. Uimirea ei a fost aproape la fel de mare ca sentimentul de ușurare. Chiar acolo, pe locul lăsat liber de mașina ei, cu două (cel mult trei) ore mai devreme, era parcată o berlină germană, model nou, pe care niciun evreu în toate mințile nu l-ar fi condus vreodată, dar Eva – care deținea controlul asupra opțiunilor de cumpărare a unei mașini – nu era genul care să își bată capul cu sentimentalisme exagerate. Pe neașteptate și contrar oricărei rațiuni logice, tatăl ei părea să fi venit la ei de Crăciun.

18. UN CRĂCIUN ÎN ȘTETL

Stăteau amândoi înăuntru, pe canapeaua verde, noduroasă, de lângă sobă, cu picioarele pe un cufăr, ținând niște căni mari de ceai aburind. Grace și-a dat seama că nu mai era atât de frig în casă și s-a întrebat dacă nu cumva îi scăpase vreun aspect esențial despre boiler sau despre cum funcționa sistemul de distribuție a căldurii. Dar era doar focul. Îl întețise zdravăn. Fusese întotdeauna – lucru ciudat pentru un bărbat de la oraș – destul de priceput când venea vorba să facă focul.

— Ei, bine ai venit! i-a urat din toată inima tatăl ei.

Henry, a observat ea, ținea în mână un obiect necunoscut: un DVD player portabil, la care urmăreau amândoi ceva, nu și-a dat imediat seama ce. Pentru o scurtă clipă, a simțit cum o cuprinde un sentiment de iritare.

— Tată, s-a auzit Grace spunând, când ai ajuns aici?

S-a uitat nedumerit la nepotul lui. Henry, cu un ochi deja înapoi la ecranul micuț, a ridicat din umeri.

— Acum o oră, poate? Am pornit focul.

— Am văzut. Iar acesta este un cadou timpuriu de Crăciun?

El a privit către obiectul pe care nepotul lui îl ținea în mână. Apoi s-a încruntat.

— A, nu, nu. De fapt, e al meu. M-am gândit că Henry ar vrea să-l folosească cât stă aici, a zis și s-a întors spre ea. E în regulă?

— Ah. Da, normal, a încuviințat ea. Mulțumesc, a adăugat cu părere de rău. Henry, l-a întrebat ea, pe un ton nu foarte plăcut (ca și cum el fusese cel nepoliticos), i-ai mulțumit bunicului?

— Cum să nu, a răspuns tatăl ei. Băiatul ăsta e foarte bine educat.

— E *2001: Odiseea spațială,* a precizat Henry. Tocmai au descoperit chestia aia ca un domino pe lună.

Grace a ridicat din sprâncene, distrasă pentru moment de la propria-i nemulțumire.

— Domino?

— Monolitul, l-a corectat Frederich Reinhart, apoi s-a întors din nou către Grace. Am pus mâna pe ce aveam prin casă. Unul dintre copii mi-a dat colecția asta. Cele mai bune filme SF din toate timpurile.

Unul dintre copii. Cu alte cuvinte, unul dintre copiii Evei.

Tu *ai un singur copil,* a fost cât pe ce să-i zică.

— Sunt vreo zece filme din astea, a ciripit Henry, care părea să fie încântat.

Dacă îi displăcea ceva – *un singur lucru* – mai mult decât băieții obsedați de sport, erau cei obsedați de SF. Fiul ei educat, sensibil, care cânta la vioară, acum citea cărți despre baseball și se uita la filme despre nave spațiale. Nu pusese mâna pe vioară de când ajunseseră acolo. Iar – ceea ce era și mai de neînțeles – ea nu spusese niciun cuvânt pe tema asta.

— Păi, s-a trezit Grace vorbind din nou, e foarte amabil din partea ta.

— La asta nu v-ați gândit, a zis tatăl ei, punând o mână pe după gâtul lui Henry și trăgându-l mai aproape de el.

Tatăl ei purta unul dintre puloverele lui pe gât, moi la atingere și pe tonuri de gri. La un moment dat, i le cumpăra mama ei. Acum, i le cumpăra Eva.

— Niciunul din voi, a adăugat el. Am vrut să vin ca să mă asigur că sunteți bine.

Grace s-a întors și s-a dus în bucătărie. După ce recunoscuse mașina, după ce scăpase de frica aceea îngrozitoare, aproape lichefiată, s-a dus să adune toate lucrurile din portbagaj, pentru că era mult prea frig afară ca să mai facă un drum. Acum începuse să descarce, trântind fiecare conservă în dulapul din lemn, de parcă ar fi fost un instrument separat de percuție.

Mi-a fost dor de voi…

Sigur!

De amândoi…

Clar!

Magazinul Berkshire Co-Op se închisese până a ajuns ea, așa că a trebuit să se mulțumească cu Price Chopper, iar ceea ce era acolo nu părea să trimită cu gândul la un festin în stilul Marthei Stewart. Cumpărase două conserve cu jeleu de afine, genul acela pe care îl scoteai întreg și îl tăiai cu cuțitul. Mai era și o conservă cu ceapă prăjită, și

încă una cu supă-cremă de ciuperci. Evident, alesese un stil retro pentru acest Crăciun. Întreaga sărbătoare fusese organizată pe ultima sută de metri. Spera ca tatăl ei să nu se aștepte să aibă parte de distracție.

— Grace? l-a auzit spunând.

Se oprise în prag.

Curcanul era la fundul plasei de cumpărături, sub fasolea congelată, iar ea tocmai se pregătea să-l scoată. De fapt, era doar o parte din curcan. Pieptul. Și deja fript.

— Ce e? a întrebat ea, pe un ton cam răstit.

— Ar fi trebuit să te întreb înainte. Îmi pare rău.

— Da, i-a confirmat ea. M-am întâlnit cu cineva pe drum care mi-a spus că e o mașină aici. Mi-a fost teamă. Ar fi trebuit să suni.

— Ah. Păi, chestia e că… am sunat. Am încercat să sun. Acolo, a zis el arătând către telefonul din bucătărie. Cred că nu ne-am nimerit.

Grace a oftat adânc. Nu s-a putut aduna ca să-i spună că scosese telefonul din priză.

— Nu. Mie-mi pare rău. Am început să trăim ca niște pustnici. Ca niște pustnici ludiți. Dar intenționat.

— Deci nu știi ce se întâmplă, i-a zis el și nu sunase ca o întrebare.

Iar în vocea lui se distingea o vagă notă de dezaprobare. Probabil că se gândea: *Şi nu a fost asta o mare parte din problemă?* Deși poate că Grace doar își imagina asta.

— În detaliu? Nu, nu știu. Dar cred că am prins esențialul. Cred că e mai bine că suntem aici.

El a încuviințat. Părea tras la față, și-a zis Grace în sinea ei. Pielea de sub ochii lui era subțire ca o coală de hârtie, și îi putea vedea, chiar și din celălalt capăt al încăperii, vinișoarele de sânge. Cu zece ani mai bătrân, în doar câteva săptămâni. *Mersi şi pentru asta, Jonathan,* i-a trecut prin minte.

— Aș vrea să vă pot ajuta, a zis Frederich Reinhart. Am venit să văd dacă nu există ceva ce pot face.

Grace s-a cutremurat. Se aflau într-o zonă necunoscută acum. Doi călători solitari pe o potecă îngustă de munte. Întrebarea nu era care dintre ei s-ar fi dat primul la o parte, ci care dintre ei ar fi acceptat ca celălalt să se dea la o parte. O problemă destul de absurdă cu care să te confrunți, s-a gândit ea.

Ca să-și ascundă stingherеala, s-a dus să pună curcanul la rece, dar când a deschis ușa frigiderului, a văzut că rafturile erau pline cu plase portocalii și albe. Înainte să poată gândi rațional, s-a simțit cuprinsă de entuziasm.

— Am fost la Zabar's, a precizat tatăl ei, cu toate că nu mai era nevoie. M-am gândit să aduc câte ceva care să ne facă să ne simțim ca acasă.

Grace a dat din cap, ținând încă ușa frigiderului deschisă. Nu era deloc uimită să constate că nu mai avea mult până să izbucnească în lacrimi.

— Mulțumesc.

— Lui Henry îi place ficatul mărunțit, zise el. Am adus mai mult și pentru congelator. Ștrudelul ar trebui să țină și el destul de bine așa.

— Când ai devenit un zeu casnic? a glumit Grace, dar el părea că luase întrebarea în serios.

— Eva se pricepe destul de bine la gătit și nu prea vede rostul magazinelor ca Zabar's. Mi-am dat seama cu mult timp în urmă că dacă vreau ca salata de castraveți și somonul să facă în continuare parte din viața mea, atunci trebuie să mi le procur singur. Mi-am amintit și de prăjiturele alea care îți plăceau ție.

A arătat spre ele. Aveau blatul alb, învelit în ciocolată, cu linii verzi și portocalii pe deasupra. Fuseseră preferatele ei, fără îndoială. Acum că se uita la ele, se simțea un pic mai fericită.

— Am luat câte puțin din toate, cred, a adăugat tatăl ei. Am luat până și supă matzo cu găluște.

— O să avem parte de un Crăciun foarte evreiesc, a zis Grace zâmbind.

— Așa îmi închipui, a fost el de acord, în timp ce făcea loc pe un raft pentru curcanul ei de la supermarket.

— Un Crăciun în ștetl.

— O stea micuță la Bukowsko, a spus tatăl ei și a început să râdă.

Bukowsko fusese shtetlul din Galicia în care trăise bunicul său.

— Aoleu.

— Pe bunica mea n-ar deranja-o. Sora ei a fost cea care mi-a dat să mănânc pentru prima dată porc. Un cârnat absolut delicios, din câte îmi amintesc.

— Și iată-ne aici, a zis Grace, încercând să fie utilă. În iad.

— Nu. Doar pare să fie așa acum.

S-a dat puțin mai în spate de lângă frigider și a ținut ușa deschisă pentru ea.

— O să ieși din situația asta, Grace. Ești puternică.

— Mda.

— Și Henry este. E o lovitură grea, nu încerc să ascund asta. Dar a fost un copil extrem de iubit, într-un fel sau altul, și e și foarte inteligent. Dacă o să fim sinceri cu el, sigur să-i fie bine.

Era cât pe ce să spună ceva extrem de defensiv (și probabil nepoliticos), când și-a dat seama că nu fusese deloc sinceră cu Henry. Sub masca „protecției", îi spusese foarte puțin din ceea ce se întâmplase – din ceea ce se întâmpla – cu familia lui. Dar de fiecare dată când își imaginase acea conversație, inclusiv acum, simțea că totul se destramă. Iar „împreună" era lucrul fundamental din viața ei acum. „Împreună" era mantra.

— O să fim sinceri, i-a spus tatălui ei. Dar nu chiar în momentul acesta. Sunt prea multe pe care nu le înțeleg nici eu. Trebuie să ne aranjăm aici. Trebuie să construiesc niște parametri pentru noi.

— Parametrii sunt importanți, a încuviințat el. Stabilitate, siguranță pentru el, categoric. Să înțeleg că rămâi aici?

Grace a ridicat din umeri.

— Cum rămâne cu munca ta?

— Am întrerupt-o pentru moment, a zis ea.

Părea ireal atunci când o spunea cu voce tare.

— Am fost nevoită.

— Și cu școala lui Henry?

— Sunt școli și în Connecticut.

— Dar niciuna ca Rearden.

— Evident că nu, a izbucnit ea. Ne mulțumim totuși cu Hotchkiss?

Tatăl ei a închis frigiderul și s-a întors cu fața la ea.

— Chiar te gândești la ce urmează.

— Da. Chiar o fac.

Deși nu era adevărat, sau nu fusese până atunci. Chestia cu Hotchkiss venise de nicăieri.

— Și prietenii tăi?

Grace s-a dus la sertar, același în care ținea pachetul de țigări, acum pe jumătate gol, și a luat un tirbușon. Apoi a apucat una dintre sticlele cu vin roșu de pe rafturile de sus.

Ce ar fi trebuit să răspundă? Că niciunul dintre prietenii sau cunoștințele ei din viața la care se gândea acum cu amuzament ca viața „trecută” nici măcar nu se sinchisise să vină după ea? Știa că era adevărat. Când parcurgea lista de apeluri primite din telefonul ei setat pe modul silențios, vedea că ei pur și simplu nu sunt acolo. Nu se zăreau nicăieri printre muștele din presă, detectivii și constantele telefoane de la Sarabeth și Maud, pe care încerca să le ignore.

Ideea aceasta – puterea pe care o avea – o lăsa pur și simplu fără suflu.

— Se pare că i-am pierdut pe drum, a zis ea într-un final.

Bătrânul a dat din cap posomorât, și în timp ce-l privea, Grace și-l imagina pe tatăl ei spunându-și

în gând că o părăsiseră cu toții odată cu izbucnirea scandalului. Dar ei nu fuseseră acolo de la început, asta încerca ea să-i spună. Asta înțelegea și ea acum.

— Păi, a sunat Vita, a informat-o el aproape nonșalant, ca și cum ceea ce ar fi spus nu ar fi fost absolut de necrezut. I-am spus că ești aici. Stă pe undeva prin Berkshires, cred că mi-a spus și unde, dar nu sunt sigur. Nu a încercat să vorbească cu tine?

Grace, rămasă fără suflu, a întors capul către vechiul telefon de perete. De câte ori sunase până când îl scosese din priză? Singura dată când a ridicat receptorul. Acea voce de femeie, vocea reporteriței… să fi fost cu adevărat o reporteriță? Mâna îi tremura ușor, pe când înfileta tirbușonul în dopul din cauciuc.

— Lasă-mă pe mine, i-a zis tatăl ei, iar ea i-a dat sticla. Nu ai primit niciun semn de la ea?

Grace a ridicat din umeri. Încă nu-i venea să creadă.

— Eu i-am spus că mă bucur să-i aud din nou vocea. Cred că e foarte îngrijorată din pricina ta.

Păi, să se înscrie în club, s-a gândit ea, uitându-se la vinul pe care tatăl ei îl turna. Deși, din nou, și-a amintit că nu exista niciun club. Nu erau îndeajuns de mulți oameni ca să formeze unul. În afară de asta, fusese îngrozitor din partea Vitei să plece și să o lase așa, dar era și mai îngrozitor să revină chiar în aceste momente.

— Bine, bine, zise ea luând paharul de vin.

Era cam amărui, dar își făcea instantaneu efectul.

— Se ocupă cu ceva la… nu știu, un soi de centru de reabilitare, parcă așa i-a zis. Nu am cerut detalii. Nu e și ea tot psihoterapeut?

Nu *aș avea de unde să știu,* și-a zis Grace în sinea ei, dar tatălui ei i-a răspuns:

— Se pregătea să fie. Asta se întâmpla cu mult timp în urmă. Chiar nu mai știu nimic.

— Păi, poate o să reușiți să reluați legătura. Se întâmplă în felul ăsta câteodată. Când a murit mama ta, au început să mă sune oameni cu care nu mai avusesem nicio legătură de ani întregi. Lawrence Davidoff. Îți amintești de el?

Grace a încuviințat din cap. A luat încă o înghițitură de vin și a fost recompensată cu o senzație de amețeală și de căldură în stomac.

— Și Donald Newman. Am fost împreună în Coreea. Stăteam la cinci străzi distanță de ani buni, niciodată nu ne-am întâlnit. Știi, el mi-a făcut cunoștință cu Eva.

Grace l-a privit cu luare-aminte.

— Serios?

— Soția lui era agent imobiliar. Eva și Lester au cumpărat de la ea apartamentul de pe Seventy-Third. Așa că, după ce a murit mama ta, s-a hotărât să ne facă cunoștință.

Grace voise să întrebe: *La cât timp după?* Era un lucru pe care nu-l aflase niciodată cu exactitate.

— Nu am nevoie de prieteni vechi care să-mi facă lipeala, mulțumesc.

— Nu cred că Vita se gândea la așa ceva. Cum am spus, părea foarte îngrijorată. Iar dacă tu ai fi… la curent… că ea trece prin ceva asemănător, sunt sigur că ai vrea să dai de ea.

Grace, care nu era deloc sigură, nu a zis nimic. S-a dus la dulap și a început să scoată niște farfurii. A luat apoi tacâmurile și șervețelele. După care s-a întors la frigider și a încercat să-și dea seama ce ar putea să folosească pentru cină.

Tatăl ei chiar adusese câte puțin din toate. Erau tot soiul de chestii tartinabile, brânzeturi și caserole de plastic de pe toate rafturile de la Zabar’s, o baghetă subțire, o pungă plină cu chifle și o pâine din orz feliată. Pe lângă asta, în dulapul de lângă frigider, mai erau un teanc de batoane de ciocolată gourmet, din aceea îngrămădită pe rafturile de lângă casele de marcat.

— Uau, a făcut Grace, despachetând bucata de somon, de câțiva centimetri grosime, tăiată în fâșii subțiri, strălucitoare, împăturite în folii translucide. Asta e minunat. Mulțumesc mult.

— Nu ai pentru ce, i-a răspuns el, apoi i-a pus o mână pe umăr și a rămas în spatele ei, uitându-se în frigider. E destul?

— Ca să hrănești întreaga comunitate din jurul lacului? Da, cred că e. De fapt, suntem doar noi în acest moment. Mai e cineva în căsuța din piatră.

— De la capătul lacului?

— Da.

Tatăl ei a zâmbit.

— Băieții cu schiurile nautice? Casa aia?

— Da. Unul dintre ei a ajuns profesor universitar. A spus că e în concediu sabatic și că scrie o carte.

— Casa lor e echipată pentru iarnă? a întrebat-o el, încruntat.

— Nu, nu cred. Și el m-a întrebat același lucru. Dar nu o să dureze la infinit. Din ianuarie încolo, o să fie mai bine, sunt sigură. Iar dacă se înrăutățește situația, o să iau o cameră la un hotel.

Tatăl ei nu părea să fie foarte convins. O privea cum așază bucata de cașcaval pe un tocător. A turnat supa în cratița de oțel inoxidabil și a pus-o la încălzit.

— Aș prefera să nu trăiești așa, i-a zis el serios, ca și cum ar fi avut vreo relevanță.

Nu *mai spune.* Aproape că a izbucnit în râs, dar în momentul când s-a gândit cu adevărat la casa ei, la viața ei din oraș, atunci a început s-o cuprindă disperarea. Toată acea… nemișcare, starea de izolare naturală și, evident, era frig ca naiba, dar cel puțin nu era iadul acela înfiorător pe care și-l imagina când se gândea la locul de unde plecase. Nu putea să se întoarcă acolo.

— Și ce ai de gând să faci atunci când apare cartea? a întrebat-o el. O să trebuiască să te întorci atunci. Nu trebuia să dai toate interviurile alea?

Știu că ai spus la un moment dat ceva de o emisiune televizată.

Grace s-a oprit din ceea ce făcea ca să îl privească pe tatăl ei.

— Tati, i-a zis ea, toate astea sunt de domeniul trecutului. Nu se vor mai întâmpla.

Tatăl ei părea de-a dreptul năucit. Stătea drept, privind de sus către ea, plin de riduri și tras la față.

— Ți-au spus ei asta?

— Nu a fost nevoie. Nu era necesar să-mi explice că singurul lucru pe care lumea vrea să-l afle de la mine e legat de căsnicia mea, iar eu nu pot să vorbesc despre asta. Cu nimeni și sigur nu cu cei de la televiziune. Știu că am ajuns de râsul lumii…

El a încercat să nege asta, dar ea nu l-a lăsat. Nici măcar nu era cine știe ce încercare.

— Credeam că această carte ar putea să ajute pe cineva. Credeam că am ceva de zis oamenilor, despre cum ar trebui să-și aleagă un partener de viață, dar nu am. E clar că nu am. Sunt o psihoterapeută specializată în căsnicii, al cărei soț avea o amantă. Pe care e posibil să o fi omorât.

Tatăl ei a făcut ochii mari.

— Grace, a zis el cu prudență. „E posibil”?

Ea a clătinat din cap.

— Nu încerc să fiu dificilă, a zis ea intenționat. Doar că… pentru moment trebuie să mă opresc la „e posibil”. Nu sunt pregătită să merg mai departe.

S-a uitat prin bucătărie. Lumina dispăruse complet. Afară, se așternuse o nouă seară hibernală.

— Avea un copil mic cu ea, s-a auzit spunând. Știai asta?

Tatăl ei a lăsat ochii-n jos, spre podeaua de lemn. Nu i-a răspuns. Din camera alăturată se auzea încet, de la DVD player, o interpretare a *Dunării albastre.*

— Ar fi trebuit să știu că s-a întâmplat ceva, a zis Frederich Reinhart. A venit la mine să-mi ceară

bani.

Grace simțea acea senzație familiară a veștilor proaste. Proaspete, noi.

— Când?

— Ah… a spus, căzând pe gânduri. În mai, cred? Mi-a spus că îți faci griji pentru taxele de la Rearden de anul acesta, zicea că te gândeai să-l retragi pe Henry.

— Nu e adevărat, a zis ea, uimită. Nu s-a pus niciodată problema în felul ăsta.

— Înțeleg asta. Acum. Dar mi-a spus că tu erai îngrozitor de îngrijorată din pricina banilor și că nu aveai de gând să apelezi la mine. Normal că i-am spus că niciunul dintre voi nu ar trebui să se îngrijoreze din cauza asta. Am un singur nepot și, din fericire, sunt capabil să-l ajut în ceea ce privește educația lui. Dar m-a rugat să nu-ți spun nimic despre asta, așa că nu am făcut-o.

Grace se ținea de blat, încercând să nu se mai clatine.

— Tati, îmi pare rău. Nu ți-aș fi cerut niciodată. Nu era nevoie s-o fac! Ne descurcam foarte bine!

— Știu. A fost foarte convingător. Mi-a reamintit că pediatrii oncologi nu sunt cei mai bine plătiți medici. Mi-a spus că nu putea să suporte ideea că tu și Henry ați avea de suferit din cauză că el nu reușea să vă asigure un trai bun. Că nu era corect față de tine.

Grace a clătinat din cap.

— În mai… nici măcar nu mai lucra atunci. Mi-au spus – cei de la poliție – că a avut loc o audiere disciplinară în luna februarie, așa cred. Atunci l-au concediat. Habar n-am avut.

Tatăl ei se sprijinea de masa din bucătărie, cu mâinile încrucișate și ochii închiși.

— I-am dat o sută de mii de dolari. Nu am vrut ca tu să fii nevoită să vii la mine. Credeam că sunt pentru taxă.

— Ei bine, a zis ea pe un ton sumbru, poate că au și fost, dar nu pentru Henry. Jonathan plătea

taxele pentru alt copil. Am ajuns la concluzia asta, într-un final.

— Pentru… nu înțeleg. Nu era vorba de un bebeluș?

— Celălalt copil. Băiatul era elev la Rearden. Directorul… credea că eu și Jonathan eram binefăcătorii lui Miguel. Poate pentru că supraviețuise cancerului și Jonathan fusese medicul lui. Dar nu am știut nimic despre băiatul acela. Am presupus că avea o bursă, a spus Grace, cu un oftat. Și cred că avea. Dar Jonathan plătea pentru ea. Adică, se pare că tu plăteai, îmi pare foarte rău.

Tatăl ei a clătinat din cap. Când Grace l-a privit din nou, i-a trebuit puțin timp să-și dea seama că tremura.

— Tati?

— Nu, sunt în regulă.

— Îmi pare rău, a repetat ea.

— Nu. Să nu-ți pară. Sunt atât de… sunt atât de furios pe mine. Sunt furios pe el, dar mai ales pe mine. Cum am putut să-l las să-ți facă așa ceva?

Chiar atunci a înțeles cât de rănit era și el, și poate că nu doar din cauza asta sau poate că „asta” începuse cu ani în urmă, iar ea nu fusese la curent cu tot ceea ce se întâmplase. De ani întregi, îi permitea tatălui ei să o vadă doar ca pe un construct foarte precis: alături de un partener sigur, împlinită profesional, furnizoarea unui nepot excelent. Practic, fusese apropiată de el, dar niciodată afectiv, cel puțin nu cu adevărat. Probabil, sincer vorbind, nici măcar nu fusese interesată de existența lui, de lucrurile care erau importante pentru el, de felul în care-și trăia el viața – nu era nici acum, și nu fusese nici în trecut. Era disponibilă săptămânal pentru cină și conversații riguros controlate, dar nu se simțea deloc apropiată de el și oricum nu credea în posibilitatea ca el că se poate apropia de ea. Dar

acum, pentru prima dată își dădea seama că era posibil ca tatăl ei să-și fi dorit o apropiere.

Dacă se înșelase? Dacă el își dorise – sau chiar avusese nevoie – de ceva din partea ei, iar ea nu fusese dispusă să-i ofere, poate chiar refuzase să vadă lucrurile așa cum erau? Ca și cum ea nu ar fi avut nevoie de tatăl ei. Ca și cum nu avea în continuare nevoie de mama ei! Ca și cum primea puncte pentru că făcea totul singură, iar cineva ținea scorul ca să se asigure că nu trișează. Cât de arogantă a fost să presupună că putea să-și construiască propriile reguli și că avea tot timpul din lume să joace după ele.

— Nu tu l-ai lăsat să facă asta, i-a zis ea, lăsând jos paharul de vin. El, cu mâna lui, a făcut toate astea.

— Credeam că vă ajut pe tine și pe Henry, a explicat tatăl ei. Credeam, cum să zic, că înțeleg cât de discretă ești tu. Nu ai fi venit niciodată la mine pentru ajutor. Nu știu de ce. Dar chiar mă simțeam recunoscător față de el. I-am mulțumit. Pentru că mi-a oferit această șansă.

A scuturat din cap nemulțumit, chiar scârbit. Apoi a oftat.

— Evei îi place să le ofere tot felul de lucruri copiilor ei, a continuat el, ca și cum ar fi încercat să se scuze. Dar tu nu ai vrut niciodată nimic.

— Ah, mi-am dorit o grămadă de lucruri, l-a corectat ea. Dar le aveam pe toate. Sau cel puțin așa credeam. Știi, se spune că secretul fericirii e să îți dorești ceea ce ai deja. (I-a zâmbit). Nu mai știu cine a spus asta.

Ciorba de pe aragaz începuse să fiarbă. Grace a luat o lingură de lemn dintr-unul sertar și a început să amestece.

— Să ai ceea ce-ți dorești?

— Nu, să îți dorești ceea ce deja ai.

— Ah! Atât de simplu, a zis tatăl ei.

Arăta mai bine acum. Era o ușurare pentru ea. Așa că a lăsat lingura jos și l-a îmbrățișat.

Peste o clipă, Henry a apărut în pragul ușii, clătinând din cap.

— Filmul ăsta e tare ciudat, i-a informat el. Sunt așa de multe culori. Și astronautul s-a transformat într-un bebeluș. Nu înțeleg ce se întâmplă.

— Nici eu n-am înțeles, i-a zis bunicul lui. Poate că Stanley Kubrick a mizat pe faptul că întregul public era drogat. Dar bunica ta și cu mine am băut doar câte un martini înainte să mergem să vedem filmul. Nu cred că a fost de ajuns.

Grace i-a așezat pe amândoi la masă. Era prima dată când mâncau la masa din sufragerie, de când ajunseseră acolo. Era prima oară când ea și Henry nu mai mâncau pe canapea, din poală, cu o pătură groasă din flanelă pe umeri. De fapt, nu era cu mult mai cald acum. Dar se simțea ca și cum ar fi.

Au mâncat supa, apoi somonul direct pe chifle, pentru că din momentul în care văzuse somonul și chiflele, o apucase o poftă nebună. Apoi a mai băut niște vin și a început să ronțăie și din ciocolata neagră, iar totul părea să fie surprinzător de plăcut. Nu era deloc rău pentru un Ajun de Crăciun petrecut într-o casă înghețată, după ce evadase din propria-i viață, și se afla acum inevitabil de aproape de tatăl și de fiul ei, ambii îngrozitor de afectați din cauza lui Jonathan Sachs, iubirea vieții ei. Dintre toate subiectele posibile, au vorbit despre baseball, cel puțin Henry și bunicul lui, iar Grace a aflat cu uimire că, într-o perioadă, tatăl ei se ducea în mod regulat la meciuri, ca să-și susțină echipa din orașul natal, numită Montreal Expos, și chiar știa cum să țină scorurile, ceea ce ar fi trebuit să fie simplu, dar era de fapt o acțiune destul de complexă, iar bătrânul a promis că-l învață și pe nepotul lui, poate chiar începând de a doua zi. Iar după ce Henry s-a dus la culcare, înainte ca Grace să termine de strâns masa, ei doi au stau pentru câteva momente într-o liniște destul de plăcută, până când Frederich Reinhart a întrebat-o dacă are

vreo idee unde e Jonathan și dacă știe cum reușește să se țină departe de poliție.

— Dumnezeule, nu, a răspuns ea surprinsă. Habar n-am. Dacă aș ști, le-aș spune.

— Trebuie să recunosc că mă uimește faptul că a reușit să facă asta. Mă gândesc numai că în ziua de azi, de fiecare dată când faci o mișcare sau cheltuiești vreun ban, o grămadă de oameni văd ceea ce faci. E de necrezut că nimeni nu l-a recunoscut până acum. E peste tot. Vreau să spun că fața lui e peste tot.

Grace a tras aer în piept. Încerca să nu se gândească la ce însemna asta.

— E posibil să se fi gândit dinainte la ceea ce avea de făcut. Adică, la cum să dispară. A avut ceva timp.

Tatăl ei s-a încruntat.

— Vrei să spui că a plănuit asta? A plănuit de dinainte ce avea de gând să-i facă…

Vocea i s-a stins. Poate că îi uitase numele. Sau poate că pur și simplu nu fusese în stare să-l rostească.

Era încă unul dintre lucrurile la care Grace nu putuse să se gândească. A clătinat din cap.

— Voiam să spun că pierdea controlul. Se pare că viața lui începuse să se destrame cu mult înainte ca sa el să plece. E posibil să se fi gândit ce să facă și cum să se ascundă. Poate că avea și un loc în care să meargă, a zis ea, pe un ton prudent.

Era ceva la care se gândea de ceva vreme. Numai că atunci când a zis „un loc în care să meargă”, ceea ce voia să spună cu adevărat era „o persoană la care să meargă”. Poate că avea pe cineva sau poate că el *era* acel cineva. Poate că astăzi, în seara asta, pe undeva, soțul ei se ascundea într-o altă persoană. Poate că „Jonathan Sachs” fusese o altă persoană înăuntrul căreia se ascunsese. Această posibilitate a durut-o atât de tare, încât a trebuit să închidă ochii și să aștepte ca totul să treacă.

— Știi, Jonathan e extrem de inteligent, a zis ea într-un final. Asta nu s-a schimbat.

Era unul dintre puținele lucruri referitoare la el care nu se schimbase.

— Dar și tu ești, a insistat tatăl ei. Asta-i meseria ta, să fii inteligentă în relațiile cu alți oameni. Ai scris o carte despre asta…

S-a oprit, deși nu mai conta acum: *ceea ce fusese spus nu mai putea fi schimbat*

— Continuă, i-a zis ea aspru. Nu-ți face griji, nu-mi spui ceva ce nu știu deja.

Tatăl ei a scuturat din cap. Rotea paharul cu vin între mâinile lui lungi, când într-o parte, când în cealaltă. Era tras la față din pricina supărării, iar părul lui, a observat Grace, nu era la fel de bine aranjat ca de obicei. Oare Eva nu mai era atentă? se întreba ea, dar chiar și atunci când întrebarea, cu toată malițiozitatea ei, i-a venit în minte, a înțeles că nu asta era. De fapt, cataclismul din viața ei era atât de puternic și atât de distructiv, încât până și Eva avea probleme în a-și menține responsabilitățile și ritualurile obișnuite, lucru pentru care nu avea niciun motiv să se comporte meschin. Îi datora și mamei sale vitrege niște scuze și, spre surprinderea ei, chiar se simțea cu adevărat vinovată. De fapt, îi părea rău pentru Eva în general. De câte ori nu le spusese pacienților ei plini de resentimente că după ce o căsnicie reușită se încheie, la moartea unuia din parteneri, cel care supraviețuiește de regulă își dorește să se recăsătorească, câteodată chiar foarte repede. Oamenii care fuseseră fericiți în căsniciile lor își doreau să fie în continuare căsătoriți: era foarte simplu. Iar tatăl său fusese fericit cu mama lui Grace și voia să fie din nou, așa că atunci când a cunoscut-o pe Eva și a văzut că poate să întrezărească cel puțin posibilitatea de a fi fericit alături de ea, s-a gândit că nu era mai bine să trăiască așa decât să rămână în doliu? Ce ar fi vrut, ca el să-și petreacă restul vieții în suferință? Atunci

de ce gestul lui a rănit-o atât de adânc? *Psihoterapeuto, vindecă-te pe tine!* s-a gândit ea lamentabil.

— Cred, a zis Grace, că mi-am făcut o idee despre cum trebuie să fie o familie bună, puternică, de la tine și mami. Și am vrut ca familia mea să arate exact așa. Am făcut ce făcea și mami, iar Jonathan părea…

Încerca să-și dea seama cum păruse el, dar pentru moment nu reușea să găsească răspunsul.

— Și am crezut că Henry era fericit. Am sperat că era.

Totul părea să aparțină acum unui trecut îndepărtat.

— Pur și simplu am vrut să fiu ca voi. Am vrut să fiu la fel de fericită cum ați fost voi.

Preț de o clipă, a crezut că a izbucnit în plâns. Nu depășise încă faza în care i se întâmpla asta, chiar și fără să realizeze. Trebuia mai mult decât atât ca să o surprindă acum. Dar, de fapt, nu ea plângea. Ci Frederich Reinhart, avocatul, care stătea de cealaltă parte a mesei din lemn de pin și hohotea în pumni. Tatăl ei, să plângă? Pentru un moment lung, pur și simplu nu a reușit să proceseze ce se întâmpla. Apoi s-a întins peste masă și și-a pus mâna pe una dintre încheieturile lui fine.

— Tati?

— Nu, a zis el clătinând din cap. Nu face asta.

Nu face asta? Ce să nu facă?

Trebuia să-i treacă. I-a luat ceva timp. Iar ea nu putea să facă nimic, decât să-l aștepte să termine.

Într-un final s-a ridicat și s-a dus la toaletă. Grace a auzit când a tras apa și a dat drumul la robinet. Când s-a întors, își revenise, mai mult sau mai puțin. Semăna acum cu tatăl lui, un bărbat istovit, cu ochi apoși, pe care Grace de abia dacă îl cunoscuse: o prezență neplăcută într-unul dintre colțurile sufrageriei, în timpul aniversărilor ei. Tatăl ei fusese – la fel ca și ea, la fel ca și Henry –

singur la părinți, iar relația cu tatăl său nu fusese nici ea prea bună. Nu știa mai nimic despre bunicul ei, în afară de o serie de adrese luate în sens invers (Lauderdale Lake, Rye, Flushing, Eldridge Street, Montreal, Bukowsko) și de o înmormântare la care nu a vrut deloc să meargă, deoarece ar fi pierdut una dintre petrecerile importante de bar mitzvah, a unuia dintre colegii ei de an de la Rearden. Acum nici nu-și mai amintea a cui petrecere fusese, dar atunci i se păruse incomparabil mai important să meargă acolo.

— Nu am fost fericiți, a zis tatăl ei dintr-odată, cu răsuflarea sacadată de după o repriză de plâns. Eu nu eram. Știu că nici Marjorie nu era. Am încercat să fiu. La început am încercat cu ea, apoi am încercat fără ea. Cred că aș fi încercat orice.

— Dar… s-a auzit Grace spunând. Nu am observat niciodată asta. Niciodată, a insistat ea, ca și cum el ar fi fost cel care se înșela cu privire la viața lui, iar ea, copilul, înțelegea mai bine cum stau lucrurile. Cum rămâne…

Încerca cu disperare să găsească dovezile care să demonstreze că el greșește, când și-a adus aminte de bijuteriile din măsuța de toaletă, când una, când alta fiind etalată pe blatul mesei.

— Cum rămâne cu toate acele obiecte frumoase pe care i le-ai dat? Broșele și brățările. Erai așa de tandru, cum îi aduceai tot timpul bijuterii.

Tatăl ei a clătinat din cap cu repeziciune.

— Nu-i așa. Nu era vorba despre tandrețe. Aveam obiceiul să plec cu diverse persoane, apoi îmi dădeam seama că nu așa voiam să-mi trăiesc viața și atunci mă întorceam vinovat și încercam să-mi cer iertare printr-un cadou.

S-a oprit ca să fie sigur că Grace încă îl asculta, dar nu mai era cazul. Se detașase complet, plutind prin încăpere.

— De asta? De asta îi cumpărai bijuterii?

Era uimită că fusese în stare să-i spună ceva; faptul că dăduse acea replică era total irelevant.

Tatăl ei a ridicat din umeri.

— Nu purta niciuna dintre ele. Erau ca un fel de otravă pentru ea. Mi-a spus așa odată, când am întrebat-o – ne pregăteam să mergem undeva. Era o broșă, ceva cu un smarald; și mie mi s-a părut că s-ar fi potrivit cu ce purta ea atunci. Mi-a spus că s-ar simți ca și cum ar purta litera stacojie a lui Hester Prynne.

Grace a închis ochii. Știa acea broșă. Fusese luată de Jonathan și dusă cine știe unde. Spera că nu o s-o mai vadă niciodată.

— Ar fi trebuit să mă opresc, a zis el, clătinând scurt din cap. Ar fi trebuit să încetez cu o grămadă de lucruri. Nu mă făceau să mă simt mai bine și cu siguranță nici pe ea nu o ajutau. Cum ar fi putut, dacă de fiecare dată când se uita la obiectele acelea, își aducea aminte de ceea ce însemnau? Nici nu mai sunt sigur dacă-mi amintesc clar propriile raționamente. E posibil ca la un moment dat să nici nu le mai fi cumpărat ca un gest de bunăvoință. Câteodată veneam acasă și vedeam că lăsase câte ceva pe masa aceea. Mă simțeam ca și cum mi-ar fi spus: „Îți amintești de asta? Dar de asta?” Nu știu de ce se chinuia așa. Înțeleg de ce mă chinuia pe mine, dar de ce și pe ea?

— Ar fi trebuit să mergeți la terapie, a zis Grace, pe un ton aspru. Te-ai gândit vreodată la asta?

— Sincer să fiu, nu. Pentru generația mea nu părea a fi o opțiune. Dacă ajunseseși undeva împreună cu celălalt sau dacă puteați cel puțin să trăiți împreună, atunci rămâneați acolo. Dacă nu, pur și simplu divorțați. Nu prea exista chestia asta, să încerci să-ți dai seama ce e de făcut. Nu știu de ce era așa. Aveam și noi psihanaliza dacă voiam, dar mie mi se părea stupid. Toate orele alea și toți banii ăia, ca să stai pe o canapea și să încerci să-ți amintești ceva important, de când erai în scutece, care ar putea să explice tot. Chestia e că nu mă prea interesau nevrozele mele. Pur și simplu, voiam să plec.

— Atunci de ce nu ai făcut-o? s-a interesat Grace.

Părea că descoperise până la urmă o notă de indignare.

El a ridicat privirea și a întâlnit-o pe a ei, lucru care probabil că l-a șocat, pentru că s-a uitat repede în altă parte.

— Am cerut divorțul, dar știam că fără un acord nominal măcar, nu avea niciun sens să obțin doar o separare.

— Să înțeleg că ea a zis nu.

— A zis în niciun caz. Nu am înțeles niciodată de ce. Era logic să nu se gândească la fericirea mea, dar nici de a ei nu-i păsa? Cu siguranță nu voiam să o rănesc. Nu mai mult decât o făcusem deja.

Grace și-a dat seama că se ținea de masă, strângând marginea blatului între degetul mare și arătător.

— Așa că am continuat în felul ăsta. După ce ai plecat tu la Radcliffe, am mai făcut o încercare și cred că începuse să ia în considerare posibilitatea, dar apoi a avut acel atac cerebral.

Au rămas acolo câteva minute. Spre propria surprindere, Grace a observat că era încă în stare să soarbă din vinul ei, iar casa nu se prăbușea peste ei. Totul funcționa în continuare. *Ce facem mai departe?* s-a gândit ea.

— Asta mă face să mă simt îngrozitor de tristă, a zis ea într-un sfârșit.

— Și pe mine. Ani întregi m-am întrebat ce aș fi putut să fac ca să fie mai bine. Sau cel puțin să se schimbe ceva. Cred că mi-aș fi dorit să am mai mulți copii.

— Zău, a făcut Grace, înmărmurită. De ce?

— Îmi plăcea nespus să fiu tată. Îmi plăcea să te văd cum înveți lucruri noi. Erai un copil așa de curios. Nu mă refer din punct de vedere academic – evident că erai o elevă excelentă, s-a corectat el. Dar tu priveai și priveai câte ceva, iar eu

obișnuiam să-i spun mamei tale: „În mintea ei se petrec o grămadă de lucruri. Se uită la tot ce e în jurul ei”.

Se uită la tot ce e în jurul ei, s-a gândit Grace. *Și nu vede nimic.*

— Ai fi putut să mai încerci după ce a murit mama, a zis ea, pe un ton încă nu foarte amabil. Abia trecuseși de cincizeci de ani. Ai fi putut să-ți întemeiezi o altă familie.

El a ridicat din umeri. Părea că se gândește la asta pentru prima oară.

— Poate că da. Dar am cunoscut-o pe Eva și am simțit o stare plăcută de alinare. Iar asta era ceea ce-mi lipsea. Până la urmă a reieșit că aveam pur și simplu această nevoie primară, nimic complex, după cum se vede. Apoi au venit copiii ei și nepoții ei, apoi Henry, iar de atunci am fost foarte fericit.

A privit-o în ochi pe fiica lui.

— Gândul că tu ți-ai construit noțiunea ideală despre căsnicie luând ca exemplu relația mea cu mama ta e teribil de neliniștitor, Grace. Ar fi trebuit să vorbesc cu tine despre asta cu mulți ani în urmă.

— Și eu ar fi trebuit să insist, a răspuns Grace. Era datoria mea de adolescent să-mi pun părinții la stâlpul infamiei, iar eu nu am făcut asta. E un motiv pentru care revolta adolescentină se întâmplă atunci când se întâmplă. Probabil că m-am crezut cu mult peste asemenea lucruri.

A învârtit ultima înghițitură de vin de pe fundul paharului, privind sedimentul cum se rotea în jurul piciorului paharului.

— Eh, ce să-i faci, mai bine mai târziu decât niciodată.

— Eva te admiră, i-a zis el. Știe că nu o suporți. Într-un fel e foarte dureros pentru ea.

Grace a aprobat din cap. Nu era încă pregătită să o accepte pe Eva ca pe un suflet iubitor și plin de compasiune. Dar putea să încerce. Apoi s-a auzit cerând fără ocolișuri vesela din porțelan a mamei

ei, lucru care a uimit-o până și pe ea. Acum – cu cioburile legendarei căsnicii a părinților ei împrăștiate pretutindeni – că știa toate astea, faptul că ținea în continuare la simbolurile ei nu avea absolut niciun sens. Dar simbolurile erau tangibile: ocupau un loc în această lume. Acum, mai mult decât ar fi crezut că era cu putință, voia să se înconjoare de simbolurile acestea care ocupau un loc în această lume.

— Îmi doresc să o am, i-a zis direct tatălui ei. Înseamnă ceva pentru mine.

— La ce te referi?

— La vesela de porțelan a lui mami. Acele vase Haviland de la nunta voastră. Îmi e greu să le văd folosite cu atâta nonșalanță. Știu că e prostesc…

— Farfuriile și ceștile? a întrebat el, încă nesigur.

— Da. E o chestie destul de învechită, știu. Dar acele lucruri, de la nunta voastră, am simțit întotdeauna că ar trebui să ajungă la mine. Știu cum sună asta, a zis, pentru că și ea auzea pentru prima oară cum sună chestia asta spusă cu voce tare, iar adevărul era că nu suna foarte plăcut. În general nu sunt atât de posesivă, dar ea a fost mama mea, iar eu am fost fiica ei. Mi s-a părut greșit ca ele să ajungă la cea de-a doua soție a ta, și nu la mine. Asta e tot.

Nu era foarte sigură ce voia să spună cu „asta e tot”.

— Normal că poți să le ai. Oricând vrei. Eva îmi spune mereu că ar trebui să mai renunțăm la lucruri și, în plus, mai are destulă veselă. Cred că am fost puțin sentimental cu privire la ele. Și m-am gândit că ar fi frumos atunci când vii la cină să poți să folosești aceleași vase pe care le foloseai când erai mică. Dar evident că poți să le iei. Normal. O să le aduc aici.

— Nu, nu e nevoie, a zis ea, simțindu-se cam prost. Dar atunci când se termină toate astea, dacă s-or termina vreodată, vreau ca Henry să se poată

atașa de lucruri care nu au nimic de-a face cu tatăl lui. Vreau să am lucruri din trecutul meu pe care să i le pot da. Vreau să *am* un trecut pe care să i-l pot oferi lui. Nu trebuie să fie perfect, doar să fie real.

Atunci și-a dat seama, în timp ce auzea toate aceste lucruri spuse cu voce tare, că devenise și ea un pic mai pregătită pentru asta.

19. MAREA GREȘEALĂ

Ca produs al educației private primite începând de la grădiniță și până în dimineața în care diploma de absolvire ajunsese în mâinile ei, Grace a fost luată pe nepregătită de ușurința cu care Henry a ajuns să fie înscris în clasa a șaptea, la școala gimnazială de stat Housatonic Valley Regional. Nu i s-a cerut nici măcar un formular de candidatură, ca să nu mai vorbim de înfricoșătorul ritual din Manhattan ce presupunea să descoperi câte locuri libere erau în clasa respectivă și pe cine ar fi trebuit să știi sau cu cine ar fi trebuit să discuți din consiliul de administrație ori de la biroul pentru admiteri. De fapt, teama pe care a simțit-o Grace atunci când a trebuit să sune pentru înscriere, cu câteva zile după vacanța de Crăciun, a fost întâmpinată de simpla solicitare amabilă a câtorva documente banale și destul de ușor de procurat: certificatul de naștere al lui Henry, o factură de utilități de la casa de lângă lac, pe numele părinților sau tutorelui legal, foaia matricolă de la vechea școală, pe care Robert Conover a trimis-o imediat prin e-mail, însoțită de recomandări excelente.

Totuși, Grace și-a petrecut primele zile din noul an convinsă că lui Henry nu avea să-i fie deloc ușor să facă atât de rapid trecerea de la paradisul educațional din Manhattan către mlaștina aceea a

instituțiilor de învățământ submediocre. Fie școala locală avea să fie mult sub nivelul Școlii Rearden – probabil că matematica de-a șaptea se rezuma la înmulțire și împărțire, iar literatura, la Dick și Jane –, fie ceilalți copii aveau să se dovedească a fi niște țărănoi înapoiați, niște drogați obsedați de jocuri pe calculator, care să-și bată joc de inteligența și simțul estetic al fiului ei, care să-l urască și să-l evite, în acea coaliție comună a copiilor de clasa a șaptea de pretutindeni (excepție făceau, desigur, locurile precum Rearden, unde administrația sancționa imediat orice fel de agresiune).

A ținut toate aceste temeri pentru ea, și foarte bine a făcut, întrucât Henry părea dornic să se rupă din izolarea aceea impusă de căsuța lor de pe lacul aproape abandonat și să revină în lumea semenilor săi de doisprezece ani. În acea primă dimineață, l-a dus cu mașina, ignorând complet faptul că acum fiul ei frecventa o școală de stat și avea dreptul de a fi dus și adus cu autobuzul școlii, și l-a privit cum intra în clădire. Apoi s-a întors direct acasă, s-a strecurat sub pilotă și a simțit cum se năruie complet.

Era cu adevărat distrusă, așa cum nu-și permisese să fie până atunci, din acel prim moment în care a văzut semnalul luminos pe telefonul ei mobil, catalizatorul procesului de dezintegrare a vieții ei, urmat de fuga în Connecticut și de toate acele aspecte practice legate de problema încălzirii (rezolvată cu destul de mult succes) și a hranei, la care s-au adăugat diversiunile de Crăciun, apariția tatălui său și pregătirile necesare pentru ca Henry să se întoarcă la școală. În tot acest timp, ea a încercat să rămână aceeași persoană care fusese întotdeauna: acea ființă mică și capabilă, care punea lucrurile în mișcare și părea destul de rezonabilă. Trecând cu vederea tot ceea ce se schimbase în viața lui, Henry o avea încă alături pe mama lui, asta era

clar, acea persoană care încă avea grijă de el, care îi pregătea micul dejun și care se asigura că are haine curate atunci când se trezea dimineața. Dar Grace nu-și dăduse seama cât de mult o costase să pară funcțională, până în clipa în care Henry a început să plece de casă, undeva unde se presupunea că era în siguranță timp de câteva ore; iar atunci când a înțeles, acea forță centrifugă care o menținuse atât de compusă a început să încetinească, până când s-a oprit cu totul. Din acel moment, a simțit cum pământul îi fuge de sub picioare.

În cea mai mare parte a timpului, stătea în pat, privind în gol. Făcea asta ore întregi, deși corpul începea efectiv s-o doară, iar ea continua să alunece constant de la o stare de somnolență la starea de veghe. Apoi, de frică să nu uite cumva că trebuia să se întoarcă și să-l ia pe Henry de la școală (pentru că încă nu aflase de existența acelui autobuz care îl putea aduce acasă), se forța să se ridice în capul oaselor ca să seteze alarma pentru ora două și patruzeci și cinci. Apoi cădea din nou în aceeași stare de letargie, privind mai departe în gol.

Zilele treceau în felul ăsta. Era ca și cum ar fi avut o slujbă: să-l ducă la școală, să se întoarcă în pat, să zacă ore întregi, să se ridice din nou, să se ducă după el la școală. Făcea toate astea cu îndeajuns de multă sârguință. Era foarte strictă cu programul ei. Nu simțea nimic în afară de obișnuita înțepătură a disperării și de o stare de amețeală, pentru că de cele mai multe ori trebuia să-și amintească să mănânce, iar câteodată nu-și prea amintea. Din când în când îi trecea prin minte: *Oare cât o să mai dureze asta?* Dar în general nu se gândea la nimic. Vidul acela unde fusese cândva mintea ei era atât de vag. Era ca o cameră mare, cu ferestre murdare și cu o podea tocită, alunecoasă. Acum trăia acolo, cel puțin cât timp el nu era acasă. Iar când suna alarma, Grace

se ridica, își schimba hainele, verifica frigiderul și făcea o listă de cumpărături, apoi se ducea după fiul ei. Era tot ceea ce se întâmpla în viața ei. Doar atât putea suporte. Și asta se repeta la nesfârșit, în fiecare zi. Sau cel puțin în fiecare zi de școală.

Între timp, coșmarul pe care îl anticipase ea pentru Henry nu s-a materializat câtuși de puțin. În prima zi, intrase calm în noua lui sală de clasă și fusese întâmpinat de o atmosferă generală de veselie și un dezinteres total față de motivele pentru care venise într-o zonă rurală a statului Connecticut, la jumătatea anului școlar. După acea primă zi, a ieșit din clasă însoțit nu de unul, ci de doi prieteni noi, ambii foarte dornici să afle ce interese avea el și extrem de încântați să audă că îi plăceau *anime*-urile.

— Animațiile? a făcut Grace, încruntându-se.

Cinau la Smitty's, pizzeria din Lakeville.

— *Anime.* Animațiile japoneze. Știi, gen *Călătoria lui Chihiro.*

— Ah, zisese ea, deși nu era foarte sigură la ce se referă.

— Miyazaki?

— Nu-l știu pe ăsta.

— Nu, e un cineast. E ca un fel de Walt Disney al Japoniei, dar mult mai bun. În orice caz, Danny are un DVD cu *Castelul din cer* și m-a invitat sâmbătă la el ca să-l vedem. Pot să merg, nu?

— Desigur, i-a zis ea, prefăcându-se încântată, ca și cum nu ar fi fost un chin să-l scape din priviri pentru un weekend. Cum ai spus… *Casa din cer*[125]?

Pe ăsta îl știa, dar nu-și putea imagina că niște băieți de doisprezece ani ar fi interesați de așa ceva, ceea ce era în regulă, de altfel.

— Nu, *Castelul*. Într-un fel, e bazat pe scrierile lui Jonathan Swift și pe o legendă hindusă, deși, într-un fel, acțiunea are loc în Țara Galilor. La Miyazaki, multe lucruri sunt „într-un fel".

Henry a râs la propria glumă, dacă era într-adevăr o glumă. Grace deja nu mai înțelegea nimic.

— Dar Danny are versiunea japoneză cu subtitrare în engleză, ceea ce e întotdeauna mai bine.

— Ah. Bine. În regulă, a încuviințat ea. Așa deci, *anime*-uri. De când? Adică, nu te-am auzit vorbind de ele până acum.

— Tata m-a dus anul trecut să văd *Castelul umblător al lui Howl,* a explicat el simplu.

— Ah… a zis ea, încuviințând din cap, cu o falsă voioșie. Bine.

Și au mers mai departe.

În dimineața următoare, el s-a întors la școală, iar ea s-a întors în pat.

Cealaltă surpriză legată de școală a fost că părea să fie foarte bună din punct de vedere academic. La studii sociale se discuta despre cercetările antropologei Margaret Mead în Samoa, iar la istorie începuseră un ciclu de discuții intensive despre Războiul Civil, care se baza pe o mulțime de surse științifice. La engleză, lista de lecturi pentru restul anului era compusă din majoritatea suspecților de serviciu – *Litera stacojie, Să ucizi o pasăre cântătoare, Șoareci și oameni* – fără vreuna dintre alternativele necanonice pe care școlile private din New York le adăugaseră de-a lungul anilor, ca să-și demonstreze corectitudinea politică. Iar la matematică erau chiar mai avansați decât la Rearden. Grace a aflat, deloc nemulțumită, că Henry avea deja un test la franceză pentru care trebuia să învețe și o caracterizare de personaj, a lui Jem Finch din romanul *Să ucizi o pasăre cântătoare,* pe care trebuia să o predea până vinerea viitoare.

Mai voia să intre în preselecția pentru echipa de baseball.

Cum rămânea cu vioara? l-a întrebat ea. Era prima oară când unul dintre ei aducea subiectul în

discuție.

— Păi, se presupune că trebuie să aleg între orchestră și trupă. Sau cor.

Grace a scos un oftat. O cameră plină de violoniști reticenți care scârțâiau melodia din *Forrest Gump* era foarte departe de salonul prăfuit al lui Vitaly Rosenbaum, dar pentru moment…

— Mă gândesc la orchestră. Ești de acord?

Henry a încuviințat, posomorât. Cel puțin cu asta rezolvase o conversație dificilă.

Continua să-l ducă dimineața și se ducea să-l ia după-amiaza, și, ciudat, el nu protesta niciodată, deși era evident că își vedea colegii îmbulzindu-se să iasă dimineața din autobuzul galben și apoi bulucindu-se înapoi după-amiaza. Era posibil, gândea Grace, ca el să înțeleagă cât de necesare erau aceste drumuri pentru ea, că aceste două călătorii scurte, dar extrem de ritualizate, să asigure o structură esențială existenței ei limitate, în rest, la zăcutul în pat și privitul în gol.

Mai târziu, trebuia să se întoarcă și să verifice calendarul ca să își dea seama cât timp trecuse în felul ăsta, deși într-o dimineață de la sfârșitul lui ianuarie, după ce l-a lăsat pe Henry la școală, a întors mașina nu către sud, unde se aflau lacul, casă, patul și alarma de la ceas, ci către nord, înspre biblioteca din Falls Village, unde a stat și a citit într-unul din acele fotolii obișnuite, de sub portretele de secol nouăsprezece și studiile florale, frumos înrămate, ziarul *Berkshire Record,* în care apăreau tot felul de informații utile despre echipele locale și editoriale despre comisia locală care se ocupa de urbanizare. Apoi, după câteva zile, s-a întors și a făcut același lucru.

Câteodată îl întâlnea la bibliotecă pe Leo Holland, iar într-o dimineață din februarie, Grace s-a dus să bea o cafea cu el la Toymakers Cafe, care era la mică distanță de acolo, în josul străzii principale. Leo nu mai era așa un străin; evoluase de la statutul de personaj vag desprins din verile

copilăriei ei, remarcabil doar prin acțiunile lui zgomotoase și efectul pe care acesta îl avea asupra mamei lui Grace. Trecuse pe la ei de două ori de când se întâlniseră lângă cutia poștală – o dată le adusese o caserolă plină cu ceea ce el numise tocană de pui (probabil pentru că nu era destul de prețios – sau poate că nu voia ca ea să știe că era – ca să spună *coq au vin,* deși chiar asta era) și apoi cu o pâine de Anadama făcută în casă. Ambele, i-a spus el, erau reminiscențe de la cinele cu „grupul" pe care le organiza la el acasă, o dată la câteva săptămâni. Termenul „grup" fusese folosit cu atâta nonșalanță, încât Grace nu și-a dat seama la ce se referea. Grup de studiu? Grup de terapie? Având în vedere câte detalii îi oferise el, putea să fie un grup de croșetat sau unul care promova drepturile omului, ca Amnesty International, dar în orice caz îi stârnise suficient curiozitatea încât, atunci când l-a menționat din nou în acea dimineață la cafea, să-l întrebe despre ce era vorba.

— Ah, trupa, a zis Leo. Deși preferăm termenul „grup". De fapt, suntem niște împătimiți ai corzilor, de vârstă mijlocie. „Trupă" sună cam prea aproape de „adolescenți în subsol", știi? Deși celălalt violonist chiar e un adolescent. E fiul amicei mele, Lyric. Lyric cântă la madolină.

— Lyric, a repetat Grace. Ăsta-i un nume excelent pentru un muzician.

— Părinți hipioți, a explicat Leo. Dar ei i se potrivește perfect. Predă mandolina la Bard. Și eu sunt tot la Bard. Parcă ți-am spus asta.

— Sincer, nu.

Își amesteca zahărul în cappuccino.

— Mi-ai spus că ești aici în concediu sabatic. Nu mi-ai zis unde predai.

— Ah. La Bard. Un loc minunat unde să predai, dar nu la fel de minunat atunci când vine vorba de concediile sabatice, a zis el râzând.

Micuța cafenea avea o masă rustică din lemn într-un colț, unde un comitet de mămici (Grace nu

s-a putut abține să nu se gândească la vechiul ei comitet de mămici așezate la o masă aproape identică) discutau și luau notițe în niște carnețele galbene. În altă parte, pe o stivă de albume foto cu motociclete era o fotografie semnată de Liza Minnelli, care trebuia să aibă pe puțin douăzeci de ani vechime.

— Aici, sunt la nicio oră distanță, dar e de ajuns ca ei să nu mă mai sune. Altfel, nu aș apuca să fac nimic. Iar în ceea ce privește grupul, adică, cântăm împreună de peste cinci ani, iar ei nu erau prea încântați de drumul până aici, dar după ce au venit prima dată, ei bine, le-a cam plăcut. Le-a plăcut să fie singuri pe malul lacului. Aproape singuri, s-a corectat el. Acum ținem un fel de serate. Chiar se rămâne peste noapte dacă Rory nu trebuie să fie la școală de dimineață. Rory este celălalt scripcar. Organizăm și niște cine imense.

— Pentru care trebuie să vă mulțumesc și eu, a zis ea binevoitor.

— Da. Adică, nicio problemă.

— Ah, a zis ea când i-a picat fisa. De acolo vine muzica. Nu-ți dai seama prea bine. Câteodată pare că se aude de undeva din pădure. Asta-i trupa? Adică grupul?

— Avem un număr extrem de restrâns de ascultători din zona Annandale, de pe Hudson, a zis Leo cu un sarcasm amiabil. Știi, partenerii noștri, colegii. Studenți care speră să primească o notă bună la examenele finale. Avem și un nume: Windhouse. E o ruină din Shetland Islands. Destul de bântuită, după spusele lui Colum – un alt membru al grupului – care a crescut în Scoția și obișnuia să facă drumeții în insulele Shetland. Toată lumea întreabă, a zis el, destul de jalnic, pentru că ea nu întrebase.

Dar avea de gând s-o facă.

— Oricum, sună foarte bine. Din cât am prins.

Leo părea că se hotărâse să nu mai vorbească despre el. Pentru câteva clipe, au rămas într-o

tăcere destul de incomodă, contemplându-și cafelele. În cealaltă parte a sălii, o femeie – pe care Grace a recunoscut-o acum de la școala lui Henry – începuse să grăbească demersurile de la întâlnirea comitetului lor. Apoi ușa s-a deschis, doi bărbați uriași au intrat înăuntru, iar bucătăreasa, care avea părul împletit în codițe afro cenușii strânse în jurul capului, s-a grăbit să ajungă la tejghea ca să îi îmbrățișeze.

— Spuneai că scrii o carte? l-a întrebat Grace.

— Dap. Sper să o termin până în iunie. Anul ăsta trebuie să predau în sesiunile de vară.

— Despre ce e cartea?

— Despre Asher Levy, a răspuns el. Ai auzit de el?

Ea a început să clatine din cap. Apoi a zis:

— Stai, e același cu Asser Levy?

— Da! Leo părea încântat, ca și cum ea îi făcuse o mare bucurie știind măcar atâta lucru. Asher, cunoscut uneori ca Asser. Am uitat că ești o evreică din New York. Normal că îl știi pe Asser Levy.

— Doar că nu-l știu, a protestat ea. Numai după nume. E o școală din East Village care poartă numele lui, cel puțin așa cred.

— Și un parc în Brooklyn. Și un centru recreațional. Și o stradă! Primul moșier evreu din New York și posibil chiar primul evreu din America. Asta încerc încă să lămuresc, într-un fel sau altul.

— Nu aveam nici cea mai vagă idee… a spus ea, râzând. Primul moșier evreu din New York? Crezi că el s-ar fi imaginat vreodată la Harmonie Club sau la Templul lui Emanu-El?

— Poftim, te referi la Our Lady of Emanu-El? a întrebat Leo. Așa obișnuia să-i zică tatăl meu. A fost membru pentru o vreme. Apoi a devenit quaker după ce a cunoscut-o pe mama. Spunea că mai bine de jumătate dintre colegii lui cu care mergea la petrecerile de bar mitzvah au devenit

quakeri sau budiști. Zicea că prefera să mediteze pe o bancă din casa de întâlniri decât să stea pe podea, așa că s-a făcut quaker. Plus că aveau și autocolante mai bune.

— Îmi amintesc de el! a zis Grace, pentru că așa și era sau cel puțin așa credea. Avea un pulover mare și larg, nu? De un verde-deschis?

— Ah… a făcut Leo, încuviințând din cap. Blestemul existenței mamei mele. Ani întregi i l-a ascuns, sperând că o să uite de el și că o să găsească altceva de purtat, care să nu-i ajungă până la genunchi. Dar parcă avea un al șaselea simț în privința puloverului. Întotdeauna se ducea direct la dulapul sau raftul sau oriunde îl ascundea ea. Dar știi, după ce a murit mama, pur și simplu l-a aruncat. L-am văzut în gunoi într-o zi. Nici nu l-am întrebat de ce.

Grace a dat din cap. Se gândea la tatăl ei și la bijuterii, la săculețul cu giuvaiericale, devenite atât de toxice încât nici nu mai putea să se uite la ele.

— Și mama mea a murit, a zis ea.

Nu era sigură că avea vreo legătură.

Leo a dat din cap, înțelegător.

— Îmi pare rău.

— Și mie. De mama ta.

— Mulțumesc.

Apoi au rămas în liniște timp de un minut. Dar nu era o tăcere atât de stânjenitoare pe cât te-ai fi așteptat să fie.

— Chestia asta nu se duce niciodată, nu-i așa? a zis Leo. Moartea mamei.

— Nu. Niciodată.

Leo a luat o înghițitură de cafea, apoi, pe negândite, s-a șters la gură cu dosul palmei.

— De fapt, mama mea a murit chiar aici, lângă lac. A rămas câteva zile după ce au plecat tata și fratele meu, ca să închidă casa. Asta se întâmpla acum unsprezece ani. Nu știm sigur ce s-a întâmplat – probabil intoxicare cu monoxid de carbon, dar nu a ieșit nimic clar la autopsie. Tata a

schimbat oricum soba. L-a făcut să se simtă mai bine.

— E îngrozitor, a zis Grace.

Nu-și mai amintea cum arăta mama lui Leo.

— Cu mama ta ce s-a întâmplat?

I-a povestit cum se întorsese la Cambridge după vacanța de primăvară din anul întâi, și cum auzea telefonul sunând întruna în camera ei de cămin în timp ce ea era pe hol și scotocea după chei ca să intre înăuntru, și cum a știut – chiar în acea epocă preistorică de dinaintea telefoanelor mobile – că acel apel însemna că ceva important și foarte rău se întâmplase. Și chiar așa a fost: mama ei suferise un atac cerebral, la New York, la nicio oră după ce Grace plecase la gară. Atunci Grace s-a întors, iar în următoarele săptămâni, în care mama ei nu și-a recăpătat deloc conștiența, iar șansele ca acest lucru să se mai întâmple vreodată deveneau tot mai problematice, a rămas la spital, lângă ambii ei părinți, până în momentul în care a trebuit să se hotărască dacă avea să renunțe cu totul la semestru sau să se întoarcă să-l termine. A ales să se întoarcă și – în mod incredibil, oribil, suprarealist – s-a întâmplat exact același lucru. Chiar în timp ce-și căuta cheile, a auzit țârâitul telefonului prin ușa groasă de stejar din acel cămin studențesc situat în Kirkland, după care a aflat din nou că ceva important și foarte rău se întâmplase. S-a întors iarăși la New York, de data asta pentru tot restul semestrului și a reușit să-și dea examenele în timpul verii.

Apoi, din toamnă, s-a mutat din campus ca să locuiască cu Vita, după care, aproape imediat, l-a întâlnit pe Jonathan. Ar fi fost o perioadă bună ca să aibă o mamă, gândea ea acum. Oare cum ar fi răspuns Marjorie Wells Pierce Reinhart – care se întâlnise și se îndrăgostise de viitorul ei soț la o întâlnire aranjată din 1961, a cărei căsnicie nu fusese deloc fericită –, atunci când singurul ei copil ar fi sunat, în culmea fericii, chiar extatică,

să-l descrie pe acel bărbat tânăr, ambițios, înțelegător, blând, puțin neîngrijit și complet îndrăgostit de ea?

Ar fi spus: *Ai grijă. Ia-o mai încet.*

Ar fi spus: *Grace, te rog. Sunt încântată pentru tine, dar gândește-te bine.*

Gândește-te *mai bine,* cu alte cuvinte.

— Îmi pare rău că nu am ajuns să o cunosc ca adult, a zis Leo, pe neașteptate. Adică, eu să fiu adult. Știu că nu m-a plăcut foarte mult când eram adolescent.

— Ah… s-a auzit Grace spunând, nu a fost vina ta. Nu cred că era o persoană foarte fericită.

Nu mai spusese niciodată așa ceva. *Niciodată. A* ascultat tăcerea care s-a așternut după ce a rostit cuvintele acelea și nu i-a venit să creadă. Se simțea îngrozitor. Se simțea ca și cum ar fi eliberat ceva îngrozitor în lume. Mama ei fusese *nefericită.* Tocmai *spusese asta.* Ce lucru cumplit făcuse!

— Câteodată lucrurile se întâmplă așa de… haotic, a spus Leo, încât ne simțim obligați să construim o poveste. De fapt, cred că asta se întâmplă foarte des când vine vorba de moarte.

— La ce te referi?

— La poveste. Te-ai întors la facultate. A sunat telefonul. Te-ai întors din nou la facultate. Și din nou a sunat telefonul. După cum spui povestea, e ca și cum te-ai simți responsabilă de moartea ei.

— Crezi că sunt narcisistă? l-a întrebat ea.

Încerca să-și dea seama dacă ar trebui sau nu să se simtă ofensată.

— Ah, nu, nu asta voiam să spun. Adică, există narcisism în noi toți, asta e clar. Ce vreau să spun e că noi toți suntem protagoniștii propriilor vieți, așa că e normal să ne simțim ca și cum noi am fi la volan. Dar nu e așa. Câteodată doar privim pe geam.

Ea a început să râdă. Apoi, când și-a dat seama că într-adevăr râdea de ceea ce zisese el, a râs și mai tare.

— Scuze, a zis Leo. Defect profesional. *Dăscălește-i întotdeauna pe ceilalți.*

— E în regulă, a zis Grace. Nu m-am gândit niciodată la asta. Și se presupune că sunt psihoterapeut.

Leo s-a uitat la ea.

— Ce vrei să spui prin „se presupune”?

Dar ea nu i-a răspuns, pentru că nu știa. Trecuseră săptămâni de când nu se mai gândise la vreun pacient. Trecuse și mai mult timp de când nu se mai credea în stare să-i spună altui om cum să-și îmbunătățească viața.

— Profesia mea, a spus în schimb. Aș vrea să nu discut despre asta.

— Nu e nicio problemă, a zis el, prudent.

— Se pare că și eu sunt în concediu sabatic.

— Bine. Nu că am vorbi despre asta.

— Nu.

Au lăsat lucrurile așa și au trecut mai departe. Tatăl lui Leo nu se recăsătorise, dar avea o prietenă pe care o chema, culmea, Prudie. Fratele lui, Peter, era avocat în Oakland. Leo avea o fiică.

— Ei bine, într-un fel, a încercat el zadarnic să clarifice situația.

— Într-un fel ai o fiică.

— Am avut o relație cu o femeie care avea deja o fiică. Ramona. Fiica, nu femeia. Ne-am hotărât să avem cea mai bună dintre toate despărțirile posibile, asta presupunând ca Ramona să rămână în viața mea, lucru care a fost o mare ușurare pentru mine, deoarece o iubesc la nebunie.

— Cea mai bună dintre toate despărțirile posibile… zise Grace întrebător. Sună foarte bine. Aproape voltairian!

Leo a ridicat din umeri.

— E un ideal, desigur. Dar nu mă pot gândi la un motiv mai bun ca să încerc. Mai bun decât copiii. Chiar dacă sunt doar „într-un fel” ai tăi.

Apoi s-a uitat la ea. Grace își dădea seama că se gândea dacă ar trebui s-o întrebe. La o adică, era

totuși aici, la casa de lângă lac. Fiul ei era aici. A trebuit să se uite în jos la mâna ei stângă ca să verifice dacă mai purta verigheta. Aparent, da. În atâtea săptămâni, nu se gândise deloc la asta.

— Și… o vezi des?

— Cam un weekend pe lună. Mama ei locuiește în Boston, așa că e puțin mai greu, dar nu imposibil. Mai sunt și câteva săptămâni din vară când vine aici, dar și asta începe să fie complicat. Din cauza *băieților,* a zis el sarcastic.

Grace a zâmbit.

— Da, am spus *băieții*. Se pare că asta contează pentru o fată de paisprezece ani. Lipsa *băieților* lângă un pitoresc lac din provincie. Am încercat să-i spun că băieții nu sunt buni de nimic, dar ea e oricum hotărâtă să meargă în tabăra de vară cu creaturile astea dezgustătoare, iar eu trebuie să mă mulțumesc să o iau din Vermont și să mergem în Cape Cod pentru o săptămână.

Grace a râs și a băut ce mai rămăsese din cafea.

— Și ar trebui să te mulțumești, dacă știi ce e bine pentru tine, l-a informat ea. O fată de paisprezece ani e un organism ectoplasmatic destul de complicat. Fii fericit că măcar vrea să te vadă.

— Sunt, a mormăit el. De ce, nu par?

I-a invitat din nou la cină, iar Grace a obiectat din nou, deși nu la fel de puternic ca ultima și penultima oară. Apoi a pus asta pe seama lui Henry, pentru că lui sigur i-ar fi plăcut de Leo, care probabil că nu ar fi fost o prezență problematică pentru el, având în vedere că locuiau toți trei lângă același lac, în mijlocul pădurii. Iar el – Leo – spusese că ar fi frumos dacă Henry ar putea să-și aducă scripca (îi spunea scripcă, și nu vioară) atunci când venea, pentru că lui – Leo – i-ar fi plăcut să-l audă cântând sau poate că lui Henry i-ar fi plăcut să vină cu scripca (vioara) ca să participe la o sesiune muzicală într-unul dintre weekendurile în care venea și trupa. Iar Grace a fost cât pe ce să-i spună că lui Henry nu-i prea

plăceau „sesiunile”, pentru că nu așa fusese el învățat să cânte, și doar să încerci să ți-l imaginezi pe unul dintre elevii lui Vitaly Rosenbaum participând la o „sesiune” cu alți muzicieni (deși probabil că ungurul posomorât nici nu ar fi binevoit să-i considere muzicieni pe Leo și pe ceilalți membrii ai grupului Windhouse) părea de-a dreptul imposibil. Dar s-a abținut. Pe de altă parte, nici nu a acceptat invitația, în schimb, a ajuns să-l întrebe – pe un ton destul de brutal, menit parcă să-l facă să dea cu totul uitării invitația – care era diferența dintre o vioară și o scripcă, iar el i-a spus pur și simplu: Atitudinea.

— Atitudinea, a repetat ea foarte sceptică. Zău.

— E atât de simplu, a spus, părând foarte mândru de el.

— Dar… atitudinea față de ce?

— Eh, ți-aș putea spune, dar atunci nu aș mai fi responsabil pentru ceea ce se întâmplă după. S-o lăsăm peste câteva săptămâni?

— Da, i-a răspuns ea, încuviințând cu seriozitate. Peste câteva săptămâni.

S-au ridicat și au ieșit împreună din cafenea. La plecare, Leo i-a făcut cu mâna femeii de la casă, iar Grace, care reușise cel puțin să petreacă un ceas fără să se gândească la ce avea să se întâmple în continuare, s-a întors la mașina ei și a pornit către nord.

Conversația scurtă cu Vita avusese loc cu câteva zile înainte, la telefonul fix din casă, pe care Grace îl pusese la loc în priză, special pentru această ocazie. Nu îi trebuiseră decât treizeci de secunde ca să facă rost de numărul de la birou al Vitei, folosindu-se de computerul din biblioteca David M. Hunt, dar îi fusese mult mai greu să-și ia inima-n dinți și s-o sune. Conversația fusese… ei bine, cam formală având în vedere circumstanțele, dar când a venit invitația – să se întâlnească cu Vita la biroul ei din Pittsfield, a acceptat pe loc.

Nu își dorise neapărat asta.

Chestia era că nu prea știa ce-și dorea.

Grace s-a aplecat înainte, uitându-se din reflex după porțiunile de polei de pe Route 7, mai ales în locurile în care apăreau curbele. Drumul îi era destul de cunoscut acum. Great Barrington devenise noua „metropolă" din viața ei și căpătase obiceiul de a merge acolo să cumpere mai tot ceea ce nu găsea în Canaan sau Lakeville, adică mai toate lucrurile. (Numai atașamentul ei față de magazinul Berkshire Coop devenise atât de primejdios încât înlocuise aproape complet vechea ei slăbiciune inofensivă – și mult mai economicoasă – pentru Eli's din Upper East Side.) în plus, reușea să mai piardă timpul și prin unele dintre restaurantele mai bune, prin măcelării și printr-un magazin care vindea doar veselă veche, inclusiv un set complet de Haviland, ca cel care-i fusese promis acum în mod oficial.

Era un oraș pitoresc; așa i se păruse întotdeauna. Avea una dintre acele străzi principale eminamente americane, dar orașul însuși se curba sub forma unui ac de păr în anumite zone care – dacă nu erau propriu-zis centrale – cel puțin păreau să fie locuri în care ai vrea să-ți parchezi mașina și să mergi la o plimbare. Existau și foarte multe amintiri legate de locul acesta: vechiul magazin general, desființat acum, unde se ducea mama ei pentru că îi plăcea felul în care era servită și pantofii pe care îi vindeau, librăria de pe Stockbridge Road, unde obișnuia să petreacă după-amiezi întregi printre tomurile de psihologie prăfuite și imensele magazine cu antichități, de unde ea și Jonathan cumpăraseră tabloul cu cosași, atârnat acum pe peretele sufrageriei lor din 81st Street.

Sau era încă tabloul *lor?* Din sufrageria *lor?* Ca și în cazul celorlalte exponate din muzeul arheologic al așa-numitei lor căsnicii, nu era sigură că mai voia să le vadă vreodată.

Cerul era cenușiu atunci când a reușit să termine în Lenox și s-a îndreptat către nord-vest, în

căutarea adresei pe care i-o dăduse Vita. Drumul a lăsat în urmă lumea prosperă a comitatului Berkshire, reprezentată de Tanglewood și Edith Wharton, și a pătruns pe un tărâm înțesat de ferme împrăștiate ici-colo, către periferiile industriale ale orașului Pittsfield (unde se desfășurase – cine ar putea să uite? – masivul program de curățare a deșeurilor toxice Superfund) și către granițele nordice ale teritoriului copilăriei lui Grace, toate astea doar pentru că fusese dusă o dată sau de două ori la Teatrul Colonial pe când era mică, iar cel puțin într-o vară, când fuseseră niște zile furtunoase, vizitase și Muzeul din Berkshire. Era foarte posibil ca Vita să o fi însoțit într-una din acele expediții în perioada când stătea cu ea în casa de lângă lac și cât de ciudat trebuia să fie să te gândești că locul pe care i-l arătase prietenei sale era acum locul în care Vita muncea și locul unde își întemeiase o viață. Pittsfield era unul dintre acele orașe vechi pe lângă care treceai în drum spre altceva, sau unde te opreai doar pentru că acolo era gara sau autogara. Era un spațiu într-o continuă degradare: plin cu acele vile impozante de odinioară, situate acum în cartiere devenite cam înfricoșătoare, și cu vechile parcuri atât de verzi, pe care acum nu-ți prea venea să le traversezi după lăsarea serii.

Centrul Porter era situat într-una dintre vechile clădiri ale companiei Stanley Electric Manufacturing, cu acea deosebită cărămidă roșie, formând un fel de campus, deși indicatorul de la intrare (și paznicul care a ieșit încet în timp ce ea citea ce scrie acolo) a îndrumat-o pe Grace spre o clădire rezidențială recent renovată, în combinația clasică de alb și verde, în fața căreia a dat de un alt indicator, deși mai mic, pe care scria ADMINISTRAȚIA. A parcat mașina și a mai stat o clipă ca să își revină. Vita, potrivit informațiilor din e-mailul ei, era directorul executiv al acestui loc, care se pare că nu exista doar aici în campusul

lui postindustrial, ci și ca un fel de sistem radicular de programe implementate în întreg ținutul, din Williamstown, în nord, până în Great Barrington, la sud. Conform website-ului pe care Grace îl cercetase cu luare-aminte la bibliotecă, instituția se ocupa cam cu de toate: terapii și intervenții împotriva dependenței de droguri, programe pentru mame adolescente, terapie individuală, grupuri de suport pentru depresie și anxietate, cursuri impuse de tribunal pentru toxicomani și agresorii sexuali. *Cabinetul universal pentru orice problemă psihică,* s-a gândit ea, privind din mașină clădirile înalte din cărămidă. Cu ani în urmă, în preajma nunții ei, când ea și Vita voiau amândouă să se înscrie la programe de masterat (Vita la asistență socială, Grace la psihologie, dar având scopul comun de a se specializa în terapie individuală), nu-și imaginase că prietena ei avea să ajungă să lucreze într-un loc ca acesta.

Și ce bine mă pricepeam să-mi imaginez unde vor ajunge oamenii, și-a zis ea, cu amărăciune.

Apoi și-a încheiat geaca și și-a luat poșeta. După o clipă, închidea portiera în urma ei.

Înăuntru, în salonul reconstruit, era cald – foarte cald. O femeie cam de vârsta ei, cu pielea capului lucind prin părul ei vizibil rărit, a invitat-o pe Grace să se așeze pe canapeaua ornată cu cercuri de dantelă albă. Grace a făcut întocmai, apoi s-a uitat peste materialele de citit care-i erau de îndemână (*Psychology Today, Highlights*) și peste o carte cu ilustrații ale vechiului Pittsfield. A luat-o pe aceasta din urmă și a început să o răsfoiască: vederi în sepia cu fabricile Stanley Electric, bulevarde pline de case elegante în stil victorian – probabil că pe lângă unele dintre ele și trecuse în drumul ei –, familii la picnic, pe iarbă, și baseball – foarte multe poze cu baseball. Aparent, Pittsfield a fost dintotdeauna un oraș interesat de baseball. Trebuia să-și amintească să-i spună asta și lui Henry.

— Gracie, a auzit ea vocea Vitei.

Era cu siguranță vocea ei – ușor întretăiată, de parcă întotdeauna îi lipsea jumătate de răsuflare ca să-și ducă gândurile până la capăt –, și Grace s-a întors, deja zâmbind, bucurându-se cu adevărat.

— Bună, a răspuns ea.

A rămas pe loc și cele două femei s-au privit una pe cealaltă.

Vita fusese dintotdeauna puțin mai înaltă, la fel cum Grace fusese întotdeauna mai suplă, ambele valabile și acum, deși Vita se schimbase enorm în aproape toate celelalte aspecte. Părul castaniu care la un moment fusese captiv într-o tunsoare tip *pageboy* (ideea mamei ei de tunsoare universală, care stă bine oricui) era acum lung – foarte lung – și aproape în întregime cenușiu, purtat despletit sau, mai bine zis, lăsat complet liber. Se revărsa și se unduia după propria voință, peste pieptul și pe spatele Vitei, iar această schimbare a surprins-o atât de tare pe Grace, încât i-au trebuit câteva clipe ca să poată observa și altceva. Purta blugi și ghete de lucru, o cămașă neagră cu mâneci lungi – foarte lejeră – și, surprinzător, o eșarfă Hermes legată la gât. Grace și-a dat seama că se uita fix la ea.

— Ah, a zis Vita. Știu. În cinstea ta. O recunoști?

Grace a încuviințat, neputând încă să vorbească.

— Am fost să o cumpărăm împreună, nu-i așa?

— Așa e, a spus ea, cu un zâmbet. Când a împlinit mama cincizeci de ani. M-ai îndemnat s-o aleg pe asta, în locul celei cu bătălia navală. Evident că ai avut dreptate.

S-a întors către femeia de la recepție, care urmărea cu foarte mare atenție conversația.

— Laura? Ea este prietena mea Grace. Am crescut împreună.

— Bună, a zis Grace.

— Salutare, i-a răspuns Laura.

— Am ales împreună eșarfa asta pentru ziua mamei mele, a explicat Vita. Mamei i-a plăcut la

nebunie. Nu am dat niciodată greș când m-am luat după sfaturile lui Grace.

Poate nu din punct de vedere vestimentar, s-a gândit Grace.

— Vrei să mergem în spate? a întrebat-o Vita.

S-a întors și a luat-o înainte. Grace a urmat-o până în spatele casei, după care a urcat niște scări înguste până într-o cameră care părea să fi fost cândva un dormitor.

— Trebuie să te previn, i-a zis Vita în timp ce îi ținea ușa ca să intre, deoarece vreau să fii pregătită. O să te îmbrățișez. În regulă?

Grace a izbucnit în râs, pentru că alternativă ar fi fost mai rea.

— Păi, bine atunci, a îngăimat ea.

Apoi s-au îmbrățișat. Iar când au făcut asta, Grace aproape că s-a pierdut din nou cu firea. A fost o îmbrățișare lungă, deloc ezitantă, în afară de primele momente și numai din partea ei.

Biroul nu era mare. Avea o fereastră cu priveliște către una dintre clădirile acelea lungi din cărămidă și către parcare, dar un copac, rămas din ceea ce fusese la un moment dat curtea din spate a casei, bloca o parte din vedere. Își imagina un copil trăind aici, cu postere ale vedetelor de cinema lipite pe pereți și jaluzele în zigzag. Pe unul din rafturile din spatele scaunului Vitei, printre cărțile de specialitate, jurnalele și teancurile de carnețele, erau fotografiile înrămate ale unor copii.

— Vrei ceai? a întrebat-o Vita.

S-a dus repede să îl aducă și a revenit după câteva minute, cu două căni.

— Văd că i-ai rămas fidelă lui Constant Commet[{26}], i-a zis Grace.

— Da, e cu adevărat o prezență constantă în viața mea. Am cochetat o bună bucată de vreme cu ceaiul verde, dar m-am întors la prima iubire. Știi, cu câțiva ani în urmă a circulat un zvon că urmau să-l scoată de pe piață. Am căutat peste tot pe

internet, încercând să-mi dau seama dacă e adevărat. Am scris chiar și o scrisoare către compania Bigalow, iar cei de acolo au jurat că nu era adevărat, dar ca să fiu sigură, am cumpărat în jur de o sută de cutii.

— Nu poți să te încrezi în corporatiștii ăia care fac ceaiuri, a zis Grace, trăgând aer în piept.

Într-o clipă, aroma de pe vremuri, din apartamentul lor din Cambridge, a copleșit-o.

— Să știi că așa-i. Ce fel de companie face bani de pe urma unui produs care se numește Sleepytime? E clar că-i ceva dubios la mijloc. Îți mai amintești când parfumul preferat al mamei tale nu a mai fost fabricat? Și că tatăl tău a încercat să angajeze pe cineva care să-l reconstituie? Nu am uitat niciodată asta. Astăzi intri pe ebay ca să-ți refaci stocurile, dar atunci – cam când se întâmpla asta, undeva prin anii optzeci? Dacă nu mai exista pe rafturi, trebuia să te descurci singur cumva. A fost atât de înduioșător, nu crezi?

Grace a încuviințat din cap. La fel de înduioșător ca o bijuterie cadou, de fiecare dată când ai o aventură cu o altă femeie. Chestie care era la fel de înduioșătoare, în stilul ei particular. Timp de luni întregi din acel an, existaseră rânduri întregi de sticluțe chihlimbarii cu pulverizator de la acel laborator specializat: „Marjorie I”, „Marjorie II”, „Marjorie III” etc. După moartea mamei ei, înainte să le arunce, o mirosise pe fiecare în parte, și erau toate oribile. Dar da, gestul era foarte înduioșător.

— Am auzit despre tatăl tău, a zis Grace. Îmi pare atât de rău. Ar fi trebuit să-ți dau un telefon.

— Nu, nu. Nu ai pentru ce să-ți faci griji. Niciuna dintre noi nu are. Dar îți mulțumesc. Chiar îmi e dor de el. De fapt, îmi lipsește mai mult decât aș fi crezut. Într-un fel, către final, ne-am apropiat foarte mult unul de altul. Știu… a zâmbit ea. Nimeni nu a fost mai surprins decât mine. Sau,

mă rog, mama a fost. Mă tot întreba: „Despre ce vorbeați în camera aia?”

— Ce cameră? s-a interesat Grace.

— În ultimele șase luni a fost imobilizat la pat. Primea îngrijire la domiciliu. Pur și simplu stăteam împreună de vorbă. Știai că s-au mutat în zonă? În Amherst. Mama e încă acolo. Se descurcă foarte bine.

— Ah, te rog să-i transmiți toată dragostea mea.

— Duce o viață așa de interesantă. S-a înscris într-un grup de tobosari. A devenit budistă Zen.

Grace a râs.

— Nu are cum să nu-ți placă în Amherst.

— Și-au vândut apartamentul pentru o sumă enormă. La cel mai bun preț de pe piață. Așa e mama mea. I-a spus tatei, pur și simplu: „Jerry, uită-te la prețurile astea. Vindem chiar acum”. Și pentru apartamentul ăla micuț și anost.

— Pe Fifth Avenue, i-a reamintit Grace.

— Păi, da. Dar nu avea nimic special. Și nici nu era chiar pe Fifth.

— Dar avea priveliște către parc!

— Bine, a încuviințat ea. Știi, nu am mai discutat despre piața imobiliară din Manhattan de ani buni. Nu prea e un subiect pe aici. Mi-a cam lipsit.

Era ceva ce-i lipsise și lui Grace. În ultimul timp, contempla de departe ideea de a-și vinde apartamentul, precum și consecința firească acestui fapt: aceea de a nu mai locui niciodată acolo. Dar de fiecare când se gândea la asta, o durea prea mult ca să poată să analizeze situația până la capăt.

— De cât timp ești aici? a întrebat-o pe Vita.

— În Pittsfield? Din anii 2000, dar am fost în Northampton înainte de asta. Am condus o clinică specializată pe tulburările de alimentație, în cadrul spitalului Cooley Dickinson. Apoi mi s-a oferit ocazia să administrez întregul program, aici, în Porter, ceea ce a fost o mare provocare. Cred că poți să-ți imaginezi că aici există mult mai puțin

sprijin comunitar pentru probleme legate de sănătatea mentală decât în Northampton. Pioneer Valley e ca un tărâm de basm pentru sănătatea mentală. Dar îmi place aici. A trebuit să duc muncă de convingere cu familia, dar a fost bine până la urmă.

Acest cuvânt a lovit-o în plin pe Grace. Părea de necrezut (deși era absolut normal) ca Vita să aibă o familie despre care ea să nu știe nimic. Și Grace avea o familie a ei! Sau, în fine, avusese cândva.

— Vreau să aflu totul despre familia ta, i-a zis Grace, pe un ton curajos, matur.

— Ah, o să-i cunoști. Desigur! Unul dintre motivele pentru care am vrut să te văd a fost ca să mă asigur că vii la cină cât timp mai stai pe aici.

— Cred că o să mai stau ceva timp „pe aici", ca să fiu sinceră.

— Foarte bine. Tatăl tău nu era sigur. Știu că există multe lucruri incerte.

Vita o zisese fără ocolișuri, dar dând din cap cu un aer înțelegător – vag terapeutic, i-a trecut lui Grace prin minte. Ajunseseră la punctul crucial al discuției: una dintre cele două foste prietene suferise o criză existențială de proporții, care o adusese, de voie, de nevoie, la cealaltă, în timp ce aceasta din urmă (care se presupunea că nu suferise o criză existențială la fel de importantă) aștepta să intervină cu un comentariu de genul „Ți-am spus eu" sau „Asta se întâmplă dacă nu mă asculți", sau ceva asemănător. Lucruri pe care Vita era prea politicoasă sau prea sigură pe ea ca să le spună cu voce tare. Doar probabil că le gândea. Oare Grace nu le-ar fi gândit, în locul ei?

Având în vedere ce se întâmplase până acum, și-a zis: *Probabil că nu.*

A tras adânc aer în piept.

— Da. Sunt o mulțime de incertitudini. Trebuie să rezolv foarte multe lucruri. Am un fiu. E aici cu mine. E minunat.

— Așa am auzit, a zâmbit Vita. Bunicul lui cel puțin e convins de asta.

— Se duce la școala de aici. Știai că la școala gimnazială Hausatonic Valley Regional sunt mai avansați cu matematica de a șaptea decât cei de la Rearden? Nu mi-am dat niciodată seama cât eram de snoabă.

Vita a râs.

— Și eu am trecut prin același lucru. Pentru unul dintre copiii mei a trebuit să găsim o școală privată, dar nu din cauză că ne gândeam că ar rămâne în urmă. Avea alte probleme și am ajuns la concluzia că era nevoie de un spațiu mai restrâns. Știi, mai puțini ochi fixați asupra ei? Dar sunt sigură că Rearden l-a pregătit pe fiul tău…

— Henry, a precizat Grace.

— Henry. L-a pregătit să se descurce foarte bine, oriunde ar ajunge. Când am ajuns la Tufts, mi-am dat seama că așa știi că ai primit o educație excelentă, când ești capabil să intri direct în pâine și să te pui pe învățat. Într-un loc ca Rearden, ești înzestrat cu instrumentele necesare. Cum e să fii părinte acolo? a întrebat ea, cu o curiozitate sinceră.

Fără să vrea, Grace a început să zâmbească.

— Să-ți zic care-i cel mai ciudat lucru. Îți mai amintești de Sylvia Steinmetz?

Vita a dat din cap că da.

— E singura de pe vremea noastră care are copilul în aceeași clasă cu fiul meu. E singura persoană întreagă la minte de pe acolo. În rest – ah, Dumnezeule, toți au atât de mulți bani. Și nu cred că ai văzut vreodată oameni care să se considere atât de importanți. Nici nu-ți poți imagina.

— Ah, ba cum să nu, a zis Vita, cu un oftat. Încă sunt abonată la *New York Times.* Deși nu-mi pare rău că nu mai am de-a face cu așa ceva. Dar trebuie să-ți spun sincer, am avut un mic regret când mi-am dat seama că puștii mei n-or să învețe

la Rearden. Au fost minunate toate chestiile alea utopice de pe vremea noastră. Despre copiii muncitorilor, îți amintești?

Grace, zâmbind, a început să cânte:

Fie ca orice muncitor aicea să găsească
De lucru pentru mintea-i înțeleaptă!

Da, își amintea.

Apoi și-a amintit cum Jonathan îi răpise și acest lucru. Luase viața unui alt părinte de la Rearden. Henry nu va mai putea să se întoarcă niciodată acolo, asta era mai mult decât evident, și nici Grace, de altfel. Era unul dintre lucrurile mai mărunte prin comparație, dar extrem de important în sine.

A întrebat-o pe Vita despre copiii ei, Mona, în anul întâi la un liceu privat din Great Barrington, pasionată de înot mai presus de orice altceva, Evan, care avea paisprezece ani și era obsedat de robotică, și Louise, care era așa de atașată de familia ei, încât o porecliseră „Lipitoarea”, iar acum, la vârsta de șase ani, abia începea să manifeste un mic interes pentru lumea exterioară, mai ales dacă i se prezenta sub forma unui cal. Vita era căsătorită cu un avocat specializat în litigiile de mediu. Care erau, chiar și după noua legislație privind curățarea deșeurilor, destul de dese în Pittsfield.

— O să-i cunoști, a asigurat-o Vita. O să te saturi de noi toți.

— Nu ești supărată pe mine? au răsunat vorbele lui Grace în liniștea încăperii.

Era o tăcere destul de neplăcută, ce-i drept, dar nu cu mult mai stânjenitoare decât celelalte pauze care apăruseră până atunci în conversația lor.

— Adică, îmi pare rău că spun ceva evident. Eu am fost supărată. Acum nu mai suntem?

Vita a oftat. Stătea pe scaun, de cealaltă parte a biroului, o piesă de mobilier prea mare și nu prea frumoasă, pe care se găsea un teanc de dosare în culori diferite.

— Nu știu cum să-ți răspuns la asta, a zis ea într-un final. Nu mai sunt supărată. Sau, dacă sunt, atunci sunt supărată pe mine. De fapt, sunt chiar furioasă pe mine. Cred că am renunțat prea ușor. L-am lăsat să mă gonească din oraș. Te-am dezamăgit, cred.

— L-ai… a întrerupt-o Grace, nedumerită. Ce?

— L-am lăsat pe soțul tău, care m-a tulburat și m-a neliniștit profund chiar de când l-am întâlnit, să mă separe de tine, prietena mea atât de dragă, de apropiată, iar eu nu m-am opus aproape deloc sau – din câte îmi amintesc – nu m-am străduit să-ți spun clar și răspicat cât de grave erau preocupările mele în ceea ce-l privea pe el. Și nu am reușit să mi-o iert nici până în ziua de azi. Aș vrea să-mi cer iertare față de tine pentru lucrul ăsta. E în regulă?

Grace o privea fix.

— Nu mă aștept ca tu să pocnești din degete și să mă ierți, nu-ți face griji. E o problemă destul de importantă pentru mine. Îi mulțumesc lui Dumnezeu că trăiesc în vestul statului Massachusetts, unde sunt psihologi câtă frunză, câtă iarbă! Nici nu pot să-ți spun de câte ori mi să zis că ar trebui să te caut și să-ți mărturisesc câte ceva din toate astea. Evident că nu am făcut-o. Nu degeaba se spune că suntem cei mai răi pacienți.

A râs scurt, apoi a încercat să continue.

— Era mult mai mult decât simplul fapt că nu îl plăceam. Îți amintești de tipul ăla cu care te-ai întâlnit în primul an, mie mi se părea că e un mare ratat și nu am avut nicio problemă să-ți spun asta.

— Nu, chiar n-ai avut, a confirmat Grace, cu un oftat.

— Și îmi dădeam seama ce te atrăgea la Jonathan. Avea un soi de magnetism, asta era clar. Era adorabil și inteligent. Dar când s-a uitat la mine… chiar din acea primă noapte, îți amintești? Când am coborât scările să te găsesc și erați acolo amândoi, în hol? Când s-a uitat la mine, parcă mi-ar fi spus: *Ai grijă ce faci. Ea e a mea.*

Uluită, Grace nu a reușit decât să încuviințeze din cap.

— Am simțit, chiar de la început, că asta urma să fie o chestie extrem de delicată. Că o să fie *clar* ceva neplăcut. Așa că am încercat să-i mai dau o șansă. Știi, să văd, poate totuși aș putea să mă înțeleg bine cu el sau măcar să am o atitudine cât mai neutră. Dar nu a ajutat. Apoi am încercat să aștept să văd dacă nu ajungeai și tu să simți la fel ca mine, măcar în parte, fără să zic eu ceva. Dar nici asta nu s-a întâmplat. Așa că am început să mă panichez văzând încotro merg lucrurile. Și atunci am încercat să vorbesc cu tine despre asta.

— Dar n-ai încercat, a întrerupt-o Grace, însă chiar în timp ce făcea asta, și-a adus aminte de o seară din primăvara următoare, când au ieșit împreună să bea cocktailuri Scorpion Bowl, pentru că era ziua Vitei și pentru că nu mai făcuseră niciodată asta și părea să fie unul dintre lucrurile pe care trebuia să le încerci măcar o dată înainte să pleci de la Cambridge.

Cu greu își mai amintea ceva clar din acea seară. Nu mai ținea minte aproape nimic, în afară de combinația surprinzătoare de gin, rom și votcă.

— Ba da, a zis Vita, binevoitoare. Nu spun că am încercat *foarte bine.* Dar am încercat. Poate că nu e genul de lucru pe care să-l faci sub influența alcoolului, dar altfel cred că nu m-aș fi încumetat deloc. Te-am rugat să-mi spui ce-ți plăcea la el, apoi te-am rugat să-mi spui de unde știai că toate chestiile alea sunt adevărate. Și tu mi-ai spus, mai mult sau mai puțin, pentru că așa erau. Apoi te-am rugat să-mi explici de ce credeai tu că e atât de distant față de familia lui. Să-mi spui de ce nu avea alți prieteni. Te-am întrebat dacă nu te îngrijora cât de repede reușise să devină una dintre cele mai importante persoane din viața ta. Te-am întrebat dacă motivul pentru care ți se părea așa de perfect pentru tine nu era acela că tu îi spuseseși deja clar ce înseamnă pentru tine persoana ideală, iar el îți

oferise pe tavă exact ceea ce îți doreai, și îmi amintesc…

— Stai, a zis Grace, ce e rău în asta? Să găsești pe cineva care să-ți ofere ceea ce ai nevoie? Nu asta căutăm cu toții? Pe cineva care să facă asta?

— Ba da, a răspuns Vita, privind posomorâtă în cana ei goală de-acum. Așa ai spus și atunci. Exact așa. Dar în cazul lui nu era atât de simplu. Nu era nimic simplu când venea vorba de el. Sau poate că, acum, toate astea mi se par mai clare. Pe atunci, mă tot întrebam: *De ce nu îl plac?* Ea *îl place! Și ea e mai deșteaptă decât mine.*

— Vita, asta nu e adevărat, a zis Grace, ca și cum ar mai fi avut vreo importanță.

— Ei bine, eu așa te consideram. Și cu siguranță aveam o părere destul de proastă despre mine pe atunci. Ca un prim exemplu, nu îmi dădeam clar seama ce mă deranja la el. Nu eram în stare. Jonathan părea perfect. Studia medicina la Harvard, ce naiba! Urma să fie medic pediatru. Nu bea, nu fuma, cum făceam noi, dacă îți amintești.

— Ah, îmi amintesc.

— Și era interesat doar de tine. Nu vorbea de nimic altceva. Gracie în sus, Gracie în jos. Așa că m-am întrebat: *Să fie vorba de o gelozie? Sunt geloasă pe relația lor?* Aveam și eu un prieten în perioada aia, îți aduci aminte? Fusese și el acolo în noaptea aceea.

— Joe, a zis Grace, simplu. Normal că îmi amintesc.

— Așa că nu despre asta era vorba. Apoi am aplicat toată chestia aia din filmul *Școala de fete*[27] asupra mea. Am început să mă gândesc: E *ceva de analizat aici?* Dar nu era nici asta.

— Ah, Vita, a zis Grace, și n-a reușit să-și rețină un zâmbet.

— Păi da. Doar că… eram disperată să înțeleg despre ce era vorba. M-am dus și la un centru de terapie din Tufts, dar acolo mi-au zis doar atât: „Normal că doare atunci când prietena ta are mai

puțin timp pentru tine”. Dar știam că nu despre asta era vorba. Era vorba despre Jonathan. Îmi bubuia inima când îl vedeam, și nu într-un mod plăcut. Doar că pur și simplu nu puteam să spun clar despre ce era vorba. Atunci, n-am putut, a adăugat ea, pe un ton sumbru. Cred că acum aș putea.

Acum, Grace era cea căreia îi bubuia inima. Ele două stăteau acum în fața ușii, se gândea ea. Se aflau la ușă, care era încă închisă, dar începea să se întredeschidă, iar în spatele ei se găsea ascuns un cuvânt pe care ea însăși îl ferecase undeva dincolo de propria înțelegere. Nu era pregătită pentru așa ceva. Nu-și dorea să se întâmple. Încerca cu disperare să găsească o cale ca să oprească asta. Nu era absolut deloc pregătită pentru realitatea pe care o întruchipa acel cuvânt.

— Ei bine, a zis ea, pe un ton nepotrivit de voios, când privești în urmă, întotdeauna vezi mai clar. Cât trăiește, omul învață.

— Știi, a zis Vita cu băgare de seamă, sunt sigură că așa a fost pentru pacienții tăi, ca și pentru a-i mei, de altfel, dar se întâmplă ca oamenii care vin să fie atât de prinși în acea „Mare greșeală” pe care simt că au făcut-o, cea care i-a dus la criza în care se află. Așa îi spun eu, „Marea greșeală”. În general, e primul pahar pe care l-ai băut sau prima experiență cu drogurile. Câteodată e o relație. Sau „Marea greșeală” este să asculți sfatul prost al altcuiva. Și indiferent de ce se întâmplă mai târziu, totul se rezumă la acel prim moment sau acea primă alegere, și ce bine le-ar fi mers lor totul dacă nu ar fi greșit exact atunci. Iar eu întotdeauna îmi zic: *Știi, așa funcționează mereu într-o poveste sau într-un film, dar viața reală nu este așa.* Nu se rezumă totul la acea răscruce de drumuri din pădurea îngălbenită[{28}], înțelegi? De multe ori, indiferent de ce ai fi ales atunci în fața acelei bifurcații, ai fi ajuns tot în același loc în care ești și acum. Nu spun că nu a fost o greșeală, doar că e

puțin mai complicat de atât. Nu trebuie să fii furioasă pe tine pentru o decizie care ți-a adus și niște lucruri minunate în viață. Pe fiul tău, de pildă.

Dar Grace nu a mușcat momeala. Da, fiul ei era minunat. Nu, nu regreta nicio alegere pe care o făcuse până atunci, indiferent ce cataclism terifiant ar fi produs, dacă o ajutase să-l aducă pe Henry pe lume și în viața ei. Dar era tulburată de ceea ce tocmai îi spusese Vita, pentru că tot ceea ce spusese ea era foarte departe de propria ei perspectivă terapeutică, sau cel puțin perspectiva pe care își bazase cariera ei apusă ca psihoterapeut. Pentru că ea chiar vedea viețile oamenilor ca pe o serie de alegeri importante, dintre care unele dintre îți ofereau cu generozitate o a doua șansă, dar multe nu o făceau. Pacienții care veneau la ea obsedați deja de acea „Mare greșeală" știau în cele mai multe cazuri exact unde greșiseră. Câteodată se înșelau puțin – câteodată pacientul alerga încă pe drumul greșit din pădurea îngălbenită, până când ajungea să-și înțeleagă „Marea greșeală" – dar în general așa era, munca ei de psihoterapeut presupunea să se întoarcă la momentul perceperii erorii, și era o parte extrem de importantă în munca ei să le arate pacienților unde apăruse bifurcația. Pentru că numai dacă acceptai și îți asumai cele întâmplate, putea să mergi mai departe.

Era vorba de o vinovăție? Ei bine, *vinovăție* era un termen cam dur. Vinovăția putea să fie contraproductivă. Dar faptul că legai împreună o decizie de alta și tot așa, până când construiai un fir narativ, un scenariu în timp real al vieții, oare în asta credea?

O, da. Fără îndoială.

Era motivul pentru care spera să le poată explica pacienților ei și să o facă – dacă era posibil – înainte ca ei *să devină* pacienții ei: *Evitați, de la început, „Marea greșeală".*

Nu ca mine, s-a gândit ea.

— Poate că am nevoie de un psihoterapeut, a zis ea, ca și cum Vita ar fi urmărit deja tot ceea ce se întâmplase în mintea ei.

— Poate că ai, a încuviințat Vita cu blândețe. Știu câțiva destul de buni prin zona asta.

— Nu am fost niciodată, a mărturisit ea. Doar puțin la masterat, desigur, pentru că ne-au obligat. Dar în rest, niciodată.

S-a gândit o clipă la asta.

— Ți se pare ciudat?

— Ciudat? a zis Vita strângând din buze. Nu mai ciudat decât un dentist care nu folosește ață dentară. Sunt doar puțin uimită.

— Să înțeleg că tu ai fost.

— Ah, da, de multe ori. Unii sunt mai buni decât alții, dar niciodată nu a fost degeaba. Louise nu s-ar fi născut dacă Pete și cu mine nu am fi găsit la un moment dat un psiholog marital foarte bun. Îi sunt profund recunoscătoare.

Apoi a privit-o pe Grace drept în ochi.

— Gracie?

Grace i-a întors privirea. Vita îi spusese întotdeauna Gracie. Nimeni nu îi mai spunea așa. Când Vita a plecat din viața sa, odată cu ea a dispărut, spre tristețea ei, și numele de alint. Mama ei i-a spus la un moment dat că și bunicii ei, de la care moștenise numele, tot Gracie i se zicea.

— Am făcut o „Mare greșeală”, a zis ea cu tristețe. Nu am avut niciodată dreptul să le spun altora ce să facă cu viețile lor. Nici nu-mi dau seama cum de am putut fi atât de arogantă.

— Ah, asta-i ridicol, a spus Vita. Poate că oamenii au nevoie să fie priviți cu îngăduință de terapeuții lor și să învețe cum să fie mai îngăduitori cu ei înșiși, dar au nevoie și de claritate. Tu te pricepi extraordinar de bine la asta. Ești un psihoterapeut excelent.

Grace s-a uitat brusc la ea.

— Nu ai de unde să știi asta. Când am intrat la masterat, deja nu mai vorbeam. De unde ai putea să știi ce fel de terapeut sunt?

Vita s-a rotit în scaunul ei. În timp ce Grace o privea, s-a întins și a pus mâna pe un obiect pe care Grace l-a recunoscut imediat, dar cu asemenea uimire, încât nu-și putea imagina ce căuta acolo, în acea cameră. Sau cum de nu-l observase până atunci.

— Asta, a zis Vita, aruncând manuscrisul legat pe birou, este o lucrare excelentă.

Dumnezeule, s-a gândit Grace. Se poate să o fi spus chiar cu voce tare. Manuscrisul nu era nou-nouț; evident, fusese citit, posibil de mai multe ori. Era prima oară când vedea un manuscris al lucrării ei care să fi fost deja citit, cu paginile întoarse și câteva margini îndoite. De câte ori nu și-a imaginat, așa cum o fac majoritatea autorilor, un necunoscut – în metrou, să zicem – care citește din cartea scrisă de ea. Își imaginase cum o citeau colegii ei, dorindu-și ca ei să se fi gândit la unele dintre ideile ei. Și-a imaginat cum ar fi citit-o și profesorii ei, care ar fi putut să învețe câte ceva de la ea, fosta lor studentă. În special Mama Rose. O și vedea pe Mama Rose, în umbrarul ei, așezată pe una dintre pernele ei de podea, cu manuscrisul deschis în poală, încuviințând și simțindu-se sigură de Grace, fosta ei elevă, acum ca o egală a ei, aproape ca o profesoară! Dar n-a fost să fie. Nimic din toate astea nu avea să fie.

— Nu înțeleg. Cum de ai asta? a întrebat-o pe Vita.

— Scriu câteva recenzii pentru *Daily Hampshire Gazette,* dacă au vreo carte de psihologie. Deși pe asta, ca să fiu complet sinceră, am cerut-o. Eram curioasă. Dar m-a dat pe spate, Gracie. În caz că m-ai întreba dacă sunt de acord cu tot ceea ce este scris aici, răspunsul e nu, evident că nu, la fel cum nici tu n-ai fi dacă ar fi vorba despre o carte scrisă de mine. Dar ceea ce

reiese de aici este grija pe care le-o porți pacienților tăi și felul foarte inteligent în care vorbești despre lucrurile pe care oamenii le țin în ei. Chestia asta e atât de importantă.

Ea a clătinat din cap.

— Nu, nu e. Nu fac decât să le spun oamenilor că au greșit. Nu fac decât să mă comport ca o ticăloasă.

Vita a lăsat capul pe spate și s-a pus pe râs, iar părul – lung și cenușiu – i se unduia pe cămașa neagră, în valuri de argint. A râs mult timp, sau așa a părut, oricum mai mult decât ar fi impus situația.

— Ți se pare amuzant? a întrebat-o Grace într-un final.

— Da, foarte amuzant. Mă gândeam că pentru femei ca noi e mai degrabă o insultă să ni se spună că suntem amabile decât ticăloase.

— Femei ca noi?

— Puternice, afurisite, evreice, feministe, newyorkeze. Ca noi. Da?

— Eh, păi bine… s-a fâstâcit Grace și a zâmbit. Dacă pui problema *așa.*

— Iar adevărul e că lumea asta-i plină de psihologi care o să te așeze în fața lor, care o să îți ia banii, o să-ți gâdile nițel stima de sine și apoi o să te trimită la plimbare, fără să te ajute în vreun fel să înțelegi cum ai ajuns să creezi circumstanțele care te-au adus în punctul ăla.

Grace a încuviințat. Cel puțin partea asta era adevărată.

— Ceva de genul: „Hai să ne dăm seama pe cine să dăm vina, apoi putem să facem asta și gata, am terminat”. Oare avem nevoie de asemenea persoane? Nu. Ajută ei pe cineva? Mă rog, câteodată. Câteodată, orice îi poate ajuta pe anumiți pacienți. Dar eu lucrez cu pacienți care se confruntă cu dependențe extraordinar de puternice, și permite-mi să-ți spun că dacă le oferi doar bunătate, e ca și cum i-ai înarma cu un tăițel fiert și i-ai trimite să ucidă cu el dragonul.

S-a lăsat pe spate în scaunul ei rotativ și s-a proptit cu picioarele în perete, acolo unde se vedea deja o urmă mare și neagră.

— Ca să fiu sinceră, eu cred că partea legată de amabilitate e cea mai ușoară. Majoritatea oamenilor sunt deja amabili, așa că și majoritatea psihologilor sunt amabili, chiar de la început. Dar e nevoie de mult mai mult ca să-ți poți ajuta cu adevărat pacienții. Poate că tu – mă refer la tine, Gracie – lucrezi mai bine din celălalt capăt al spectrului. *Super.* Și poate că vei ajunge să cultivi mai multă amabilitate, pe parcursul carierei tale, să zicem. Apoi poți să faci asta. Dar ai mult mai multe de oferit. Vreau să zic, atunci când o să te simți pregătită.

— Poftim?

— Când o să te simți pregătită să o iei de la capăt. Pot să te ajut, dacă vrei. Adică, pot să-ți fac cunoștință cu anumiți oameni. Lucrez cu anumite cabinete din Great Barrington, de exemplu.

Era ceva ce Grace nu era în stare să proceseze încă. După puțin timp, a renunțat să mai încerce și a întrebat din nou:

— Poftim?

Vita s-a îndreptat în scaunul ei.

— Aș vrea să te ajut. Ești de acord cu asta?

— Să mă ajuți să mă alătur unui cabinet din Great Barrington? a întrebat ea, nedumerită.

Până în momentul acela, nu își dăduse seama cât de mult se distanțase de posibilitatea ca ea să mai fie vreodată psihoterapeut. O așezase pe o banchiză de gheață și se uitase la ea cum plutește tot mai departe, fără să-i facă măcar cu mâna.

Ceea ce însemna că ea însăși era acum captivă pe marginea unui ghețar, poate începându-și deja îndelungatul declin de care Jonathan era atât de fascinat. În povestea aceea care-i plăcuse lui atât de mult, despre bărbatul acela și câinele și focul pierdut, bărbatul încearcă doar o dată, din disperare, să facă ceva ca să supraviețuiască, apoi

se dă cu totul bătut, lăsând amorțeala frigului să-l smulgă din viață, dar câinele se chinuie să înainteze fără să gândească, în căutarea altui bărbat și a altui foc. Nu suferă din cauza asta. Pur și simplu e programat să trăiască. Așa era și Jonathan, presupunea ea. Dacă o situație se strica, atunci o pornea mai departe prin zăpadă până găsea un alt context prielnic.

Grace o privea pe Vita. Nu-și mai amintea care fusese întrebarea sau dacă Vita răspunsese la ea.

— Nu știu ce să zic, a îngăimat ea. Deocamdată încerc să-mi dau seama ce e de făcut.

Vita a zâmbit.

— Nu-ți face griji. Oferta rămâne valabilă. Doar că… nu suportam gândul că poate ai nevoie de o prietenă veche și nu-ți dai seama că ai una chiar imediat cum treci granița de stat. Cred că e înfiorător prin ce treci, Grace.

După încă o clipă, a adăugat, ușor stânjenită:

— Cred că ți-am spus că sunt încă abonată la *New York Times*.

Grace s-a uitat la ea. Căuta să deslușească o vagă dezaprobare, poate chiar vreo urmă de *schadenfreude*[129]. Dar pe chipul Vitei nu vedea decât acea primejdioasă slăbiciune umană cunoscută drept bunătate.

Nu știa ce ar trebui să spună.

Poate: *Mulțumesc?*

— Mulțumesc, a zis Grace.

— Nu, nu, nu ai de ce să-mi mulțumești. Mă bucur al dracului de mult că mă aflu în aceeași cameră cu tine, așa că vreau să fac tot ce-mi stă în putere ca să te țin aici. Metaforic, desigur. Probabil că trebuie să mai ajungi și în altă parte.

Grace a încuviințat. Chiar trebuia să ajungă în altă parte. Trebuie să-l ia pe Henry de la școală și să-l ducă la o pizza soioasă în Lakeville. Așa că s-a ridicat în picioare și aproape instantaneu s-a simțit îngrozitor de stingheră.

— Păi, a fost foarte plăcut.

— Ah, taci din gură, a zis Vita, venind de după birou. Trebuie să te mai avertizez și de data asta? Sau pot să te îmbrățișez pur și simplu?

— Nu, a zis Grace. Îi venea să râdă.

— Tot mai am nevoie de un avertisment.

20. DOUĂ DEGETE LIPSĂ

Robertson Sharp al III-lea a preferat să nu se întâlnească în biroul lui, din motive pe care Grace nu ținea să le afle, dar când a ajuns – cu întârziere – la locul stabilit, abia dacă s-a așezat la masă, înainte să-și spună păsul.

— Vreau să știți, i-a zis el aspru, că nu a fost dorința consiliului ca noi doi să ne întâlnim.

Apoi, ca și cum asta ar fi fost tot ceea ce trebuia spus, a ridicat meniul și a început să se uite prin el.

Meniul era stufos. Locul pe care acesta îl alesese pentru întâlnire era Silver Star, de pe 65th Street, colț cu Second Avenue, o cafenea atât de veche încât la un moment dat Grace se despărțise aici de un iubit, chiar într-unul din separeurile aflate în partea opusă a încăperii. Avea o tejghea lungă de unde puteai să-ți iei o băutură ca lumea, deși cam demodată (ca un highball sau un gimlet), și chiar imediat după ușă se afla o vitrină rotativă plină cu prăjituri de tot felul, eclere colosale și tort Napoleon.

Grace nu i-a zis nimic; nu credea că era necesar, plus că nu voia să fie ostilă dacă nu era cazul. Îi făcea o favoare, deși consiliul nu se opusese efectiv. Faptul că venise să se vadă cu ea – soția unui fost angajat, unul care fusese dat afară! – era, desigur, de apreciat. Cu toate că și-ar fi dorit să-i tragă un picior pe sub masă.

Sharp era un bărbat robust, înalt, destul de bine îmbrăcat, cu un papion albastru și o cămașă cafenie cu dungi albe, peste care purta halatul alb, imaculat și perfect netezit. Numele lui – cel

adevărat, nu porecla pe care i-o dăduse Jonathan – era cusut pe buzunarul de la piept, din care ieșeau două pixuri și un telefon mobil. Atunci, destul de amabil, ca și cum comentariul de la început aparținuse unei cu totul alte întâlniri, i-a zis:

— Ce vă luați?

— Ah, poate un sandviș cu ton. Dumneavoastră?

— Sună foarte bine.

A închis cu zgomot meniul laminat și l-a aruncat pe masă.

Apoi s-au privit unul pe celălalt.

Robertson Sharp, cunoscut timp de ani întregi în casa ei ca „Ardeiul", medicul curant al lui Jonathan în primii patru ani ai lui la Memorial și apoi șeful departamentului de pediatrie, părea că uitase pentru moment de ce era acolo. Apoi a părut că își reamintește.

— Mi s-a cerut să nu ne întâlnim.

— Da, a zis Grace cu blândețe. Mi-ați spus asta.

— Dar m-am gândit că dacă ați fost îndeajuns de hotărâtă să mă căutați personal, cu siguranță aveți dreptul la orice informație din partea mea care v-ar ajuta. Evident, toată experiența asta trebuie să fi fost oribilă pentru dumneavoastră. Și…

Părea să caute în memorie orice informație care l-ar putea ajuta, dar nu a găsit nimic.

— Pentru familia dumneavoastră.

— Mulțumesc, a zis Grace. A fost, dar acum ne descurcăm foarte bine.

Ceea ce nu era departe de adevăr, cel puțin în privința „familiei" ei.

În mod cu totul neașteptat, lui Henry îi plăcea acum oficial școala unde era și își făcuse un mic grup de prieteni, toți pasionați de *anime*-urile japoneze și de opera cinematografică a lui Tim Burton. Sunase, de unul singur, la liga locală de baseball și acum aștepta cu nerăbdare momentul când avea să concureze în preselecția pentru ceva

care purta numele de Lakeville Lions. Părea că se obișnuise și cu frigul, deși avusese o rugăminte la mama lui, în acea dimineață, pe când se întorceau în oraș cu mașina, să treacă pe acasă să ia și niște haine mai călduroase. Durase oricum mai mult decât anticipase ca să ajungă în Manhattan, așa că trebuise să-l lase pe Henry acasă la tatăl ei și la Eva și să vină direct aici.

A apărut un chelner, un grec îndesat și cu o atitudine glacială. În afară de sandviș, Grace mai ceruse și o ceașcă de ceai, care a fost adus puțin mai târziu, cu plicul încă împachetat în ambalajul de hârtie pe marginea farfuriuței.

Deși abia îl cunoscuse de câteva minute, Grace a ajuns la concluzia că era posibil ca doctorul Sharp să sufere de o formă foarte ușoară de autism. Indiscutabil genial, dar cu deficiențe sociale destul de evidente. Nu îi întâlnea privirea decât dacă era absolut necesar, și chiar și atunci, doar ca să sublinieze ceva ce spunea el, în niciun caz ca să înțeleagă mai bine ceea ce-i spunea ea. La drept vorbind, ea nici nu spunea prea multe. Nu era nevoie. Sharp, după cum îl descrisese insistent Jonathan, era foarte îndrăgostit de produsele minții lui și de vocea care împărtășea acele produse cu restul lumii. A început să vorbească, fără pic de sensibilitate, despre ceea ce el considera de mult timp ca fiind „problema" medicului Jonathan Sachs, iar în timp ce îl asculta – își impunea să-l asculte – se străduia din răsputeri să nu îi ia partea lui Jonathan.

Nu mai am de ce să-l protejez pe Jonathan, și-a spus în sinea ei. Cu toate că asta nu o făcea să se simtă mai bine.

— Nu am vrut să-l angajez. Vă puteți imagina că avem candidați de mare valoare.

— Desigur, a răspuns ea.

— Am vrut să trec peste decizia rezidentului-șef, care îl voia cu orice preț. Tipul era pur și simplu dat pe spate de el.

Grace s-a încruntat brusc.

— OK, a fost tot ce a reușit ea să spună.

— Și înțelegeam de ce. Sincer. Când îl întâlneai pe Sachs, te gândeai pur și simplu: *Uau, tipul ăsta e plin de personalitate.* Și dați-mi voie să vă spun ceva. Nu poți să fii medic dacă nu ai cel mai profund respect pentru puterea placeboului. Multe chestii fac parte din asta. Personalitatea poate să fie un placebo. Am fost instruit de un chirurg. Asta se întâmpla în Austin, pe vremea când eram rezident. Se specializase într-un tip de operație extrem de dificilă, de extirpare a unei tumori ce se formează undeva la nivelul aortei. Știți ce e aorta?

Atunci s-a uitat la ea, poate pentru prima oară de când se așezase la masă. Această întrebare era în mod evident foarte importantă pentru el.

— Da, sigur.

— În regulă. Așa că oamenii veneau în Austin, Texas, din toate colțurile lumii ca să fie operați de acest chirurg, pentru că era unul dintre cei mai buni de pe planetă când venea vorba de operația asta. Și aici voiam să ajung. Chirurgul acesta avea două degete lipsă la mâna stângă. Strivite de o piatră, în copilărie. Un accident de alpinism.

— Înțeleg, a zis Grace.

Încerca să-l urmărească, încerca să facă legătura între ceea ce zicea el și motivul pentru care își imagina ea că se aflau aici, dar în același timp se gândea dacă n-ar putea schimba cumva subiectul. Nu era tocmai interesată de nu știu ce chirurg din Austin, Texas.

— Acum. Câți oameni credeți că s-au uitat la mâna acestui chirurg și s-au gândit: *Știi ce? Cred că prefer ca tumoarea pe care o am chiar lângă inimă să fie extirpată de cineva care are toate degetele.* Pentru ca apoi să se ducă la alt medic să-i opereze.

Grace aștepta. Apoi și-a dat seama că, de fapt, el o aștepta pe ea.

— Nu știu. Niciunul?

— Niciunul. Niciun pacient și nicio rudă nu și-a pus problema asta. Avea genul ăsta de personalitate. Avea atât de multă personalitate, încât părea să fie un drog în sine. Placebo! Înțelegeți ce vreau să spun? Eu nu am avut niciodată asta.

Nu zău, s-a gândit ea.

— Nu că asta ar spune ceva despre știința medicală ca atare sau despre perspectiva asupra diagnosticului. Cu o generație în urmă, acelea erau singurele lucruri la care ne gândeam. Dar s-a întâmplat ca soțul dumneavoastră să apară într-un moment foarte prielnic. Pacienții încercau de ani de zile să ne spună niște lucruri, iar acum, pentru prima dată, încercăm să-i ascultăm. Ce vreau să spun – a început să râdă, mai mult pentru sine – este că *încercăm* să-i ascultăm. Încercăm să ne gândim la tratarea *pacientului,* nu doar la tratarea bolii, dacă înțelegi ce spun.

Oare înțelegea? Dar Sharp nu se uita la ea, așa că nu a trebuit să zică nimic.

— În anii optzeci și la începutul anilor nouăzeci, ne puneam o mulțime de probleme legate de ce înseamnă un doctor bun și un spital bun. Știți, pacientul sau rudele lui nu ar trebui să alerge pe holul spitalului după medic ca să-l întrebe ce voia să spună sau ce însemnă asta pentru pacient. Iar pentru pediatrii, e ceva ce se întâmplă de o mie de ori mai mult. Pediatrii nu se mai pot gândi doar la ceea ce-i interesează pe ei, trebuie să se gândească și la felul în care copilul reacționează la ceea ce urmează să-i spună doctorul sau la limbajul lui corporal. Părinții ne spuneau de mult timp lucrurile astea, iar noi încercam să privim situația într-un mod nou. Și atunci a apărut Jonathan Sachs, de la Harvard.

Desigur că nu se uita la ea în timp ce vorbea, ci în cealaltă parte a încăperii, la chelnerul care venea cu două platouri aproape identice. Nu și-a luat nicio clipă privirea de la chelner și s-a dat mai în

spate atunci când i-a așezat platoul pe masă. Grace i-a mulțumit chelnerului.

— Așa că m-am lăsat convins de rezidentul-șef. Și, surpriză, Sachs este extrem de popular printre pacienți. Îl adoră. Primim scrisori de recunoștință: „A fost singurul medic care a avut răbdare să creeze o conexiune cu noi și cu copilul nostru”, „După patru luni de stat pe secție, ceilalți medici nici nu știau cum ne cheamă”. Un bărbat ne-a spus că Sachs i-a cumpărat fiului său un animăluț de pluș de ziua lui. Așa că, foarte bine, nu mă deranjează că am greșit. Nu trebuie să am dreptate în toate privințele. Să fii medic nu se rezumă numai la ce știi ce să faci, e mai mult de atât, a zis el, mestecând, nu foarte elegant, din castravetele murat. Când ai un copil bolnav, e foarte reconfortant să știi că se ocupă de el cineva cu o personalitate puternică. Am cunoscut destul de mulți diagnosticieni geniali, extrem de buni în a formula un plan de tratament. Doar că nu comunicau foarte bine când aveau de-a face cu părinții și, mai ales, cu copiii.

Părea destul de preocupat de acest aspect, iar Grace era uimită de insensibilitatea pe care o arăta față de propriile lui lipsuri. Asta era în sine un fel de strategie de supraviețuire, s-a gândit ea.

— Le oferi părinților unui copil bolnav posibilitatea de a alege între un medic care e posibil să nici nu se uite la ei și unul care o să stea de vorbă cu ei, care o să le zică: „Domnule și doamnă Jones, sunt aici ca să-l ajut pe copilul dumneavoastră”. Pe cine credeți că o să aleagă? Aveți copii, nu?

Acum se uita la ea. Acum și ei i-ar fi plăcut să întoarcă privirea.

— Da. Avem un fiu. Henry.

— Bun, a continuat el, ținând sandvișul la gură, în partea stângă. Să presupunem, așadar, că Henry e în spital. Are… să zicem, o tumoare. O tumoare pe creier, de pildă.

Grace îl privea doar, simțind că o părăsesc puterile.

— Ce fel de medic v-ați dori? Unul care să creeze o conexiune cu voi, am dreptate?

Ea ar fi vrut să spună: *Un medic care să-l vindece, dă-o naibii de personalitate.* Dar tremura deja numai la gândul că Henry ar fi internat la Memorial, cu o tumoare pe creier, și era furioasă că Sharp – Ardeiul – aruncase fără niciun motiv această posibilitate asupra ei.

— Păi… a zis ea, încercând să tragă de timp.

— Dar adevărul e că, dacă ar fi să te gândești în termenii rezultatelor generale ale echipei medicale, care reprezintă suma tuturor celor dacă își pun laolaltă abilitățile individuale în serviciul pacientului, atunci e mai bine să avem, pe lângă un Sachs, și pe cineva ca Stu Rosenfeld sau Ross Waycaster. A venit în același an. Stu, vreau să spun. A fost supraveghetorul lui Jonathan.

— Îmi amintesc, a zis Grace, încercând să respire.

A luat o mușcătură de probă din sandvișul ei. Avea foarte multă maioneză, dar se așteptase la asta.

— Așadar, ceea ce vreți să spuneți este că Jonathan avea un fel de… deficiență. Ceva în genul unor degete lipsă. Dar că avea o personalitate așa de puternică, încât oamenii treceau cu vederea?

— Avea o deficiență majoră, a zis Sharp, cu un aer ofensat. Mult mai importantă decât câteva degete lipsă. Nu vă spun nimic din ceea ce nu știați. Deja, acesta este domeniul *dumneavoastră.* Nu?

Nu, s-a gândit ea. Dar a încuviințat oricum.

— Cum ați ajuns la această concluzie în privința lui?

— Ah… a făcut el, ridicând din umeri, ca și cum asta ar fi fost partea cea mai nesemnificativă. Spre finalul anului doi sau trei, am început să aud

diverse chestii. Nu de la pacienți sau de la rudele lor, care se topesc după el, cum v-am zis deja. Dar nu eram singurul cam încordat când venea vorba de tipul ăsta. Nici asistentele nu-l plăceau. Vreo două dintre ele au venit la mine chiar atunci când el începuse rezidențiatul, dar n-a fost ceva care să necesite vreo acțiune. Nici nu credeam că se poate trece la dosar. Mi-am scris un e-mail despre asta și am sperat că nu o să fiu nevoit să revin niciodată asupra problemei respective.

— Despre… a intervenit ea brusc, apoi a tăcut până când Sahrp s-a văzut nevoit să o ridice privirea spre ea. Despre ce a fost vorba?

— Ah, nimic cutremurător. Era arogant, bla-bla. Nu era prima oară când o asistentă îmi spunea așa ceva despre un doctor.

Grace s-a surprins râzând.

— Nu, presupun că nu.

— Flirturi cu unele femei. Care nu au apreciat asta. Sau, mă rog, bănuiesc că unele nu au apreciat, dar poate că altele da.

Nici acum, a observat Grace, nu se obosea să se uite la ea.

— Dar, după mine, nimic concret, așa că am trecut peste. Uitați care-i treaba, eu am în subordinea mea o mulțime de personalități puternice. Știți, dacă ești o panseluță, nu ajungi medic oncolog, cel puțin nu aici. Avem o întreagă generație care nu a primit raportul despre complexul mesianic, ci pur și simplu l-a moștenit, și asta în întreg spitalul. În întreg domeniul! a insistat el, ca și cum ea l-ar fi contrazis.

Ceea ce a și făcut apoi, fără că se poate abține.

— Nu cred că Jonathan suferă de un complex mesianic. Asta vreți să spuneți?

— Nu, nu… a zis el clătinând din cap. Așa m-am gândit la început, dar l-am observat mult timp. În principal din cauză că eram nevoit, era ca un punct fierbinte – genul de om care îți atrage atenția. Atunci mi-am dat seama că ăsta nu e doar

un tip care se *comportă* diferit în funcție de oameni, ci *este* diferit în funcție de persoana cu care e. Stu Rosenfeld nu avea nimic neplăcut de spus despre el. A preluat pacienții soțului dumneavoastră oricând a fost nevoie, timp de ani de zile.

— Făceau cu schimbul, l-a corectat Grace.

— Nu. Altcineva avea grijă de pacienții lui Rosenfeld. Diverse persoane – Sachs a reușit cumva să iasă din schemă. El nu ținea locul nimănui, de ani întregi, dar eu nu am aflat despre asta de la Rosenfeld. El avea o slăbiciune față de soțul dumneavoastră, așa cum se întâmplase cu mulți. Vreau să spun că și eu am ajuns să fiu fascinat de el. Aproape că am ajuns să-l plac.

Nu era un sentiment reciproc, s-a gândit ea.

A luat un cartof prăjit de pe farfuria ei, s-a uitat la el și l-a pus la loc.

— Dar ce m-a făcut să mă hotărăsc definitiv în privința lui a fost acel articol din *New York,* cel despre „Cei mai buni medici". Știți ce a spus acolo?

Evident că știa. Citise acea scurtă prezentare de multe ori. Dar asta nu părea să fie relevant.

— Spunea că este un privilegiu să ți se permită accesul în viețile oamenilor în cele mai grele momente, atunci când ei și-ar dori să nu aibă de-a face cu nimeni. Dar nu pot face asta, deoarece sunt persoane care pot salva viața copilului lor. Și cât de onorat și de smerit era el. *Ha!* Asta a fost. Numai că el nu era smerit, asta știam sigur. Era ceva, dar în niciun caz smerit.

Grace l-a privit.

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți, a zis ea într-un final.

— Păi, el se hrănea cu situațiile astea, cu faptul că era centrul acelor emoții intense. Radia de energie din cauza asta. Chiar și dacă nu era în stare să ajute pacientul. Chiar dacă nu putea să-l salveze pe pacient, înțelegeți ce vreau să spun? Nu-l

interesa partea asta. Era vorba despre toate acele emoții care ajungeau la el. Cred că emoția în sine îl fascina, în fine, a zis el cu o nonșalanță evidentă, dumneavoastră sunteți psihologul. Știți la ce mă refer.

Lui Grace începea să-i fie din ce în ce mai greu să se concentreze. S-a forțat să-l privească cu luare-aminte pe Robertson Sharp al III-lea. Și-a dat seama că se uita la spațiul dintre sprâncenele lui, care într-un fel era ca o sprânceană de sine stătătoare. Nu era ceva frumos, dar era foarte interesant de privit.

— Nu știu de ce oamenii își închipuie că nu poate exista un psihopat în cadrul unui spital. De ce am fi noi imuni? Pentru că medicii sunt niște sfinți? a zis el, după care a râs. Nu prea cred.

Nu se uita la ea. Nu era o chestiune așa de importantă cum fusese cea cu aorta, presupunea ea. Iar el nu era genul de om care să-și dea seama că ei îi era din ce în ce mai greu. Pentru început, nu reușea să mai respire cum trebuie. Cuvântul, atât de simplu spus, o străpunsese ca o suliță. Și atunci, l-a folosit din nou.

— Și psihopatul e om. Și medicul e om. *Presto!* a zis Sharp.

Încerca să-i facă semn chelnerului. Se pare că voia ceva.

— Se presupune că suntem niște tămăduitori. Asta ar trebui să facă din noi și niște mari umanitariști – o supoziție peste o altă supoziție, și toate culmină cu o tâmpenie absolută. Oricine a petrecut timp într-un spital știe că acolo găsești cei mai mari ticăloși pe care o să-i întâlnești în viața ta.

A râs puțin. Se părea că pepita de înțelepciune nu se demoda niciodată.

— Poate că știu foarte bine cum să trateze un organism bolnav, dar asta nu înseamnă că nu sunt niște ticăloși. Am avut la un moment dat un coleg – nu o să spun cine. Nu mai e la Memorial acum.

De fapt, se poate să nu mai fie nici medic, ceea ce n-ar fi tocmai rău, mă gândesc. Eram într-o ședință cu directorul voluntarilor de la pediatrie, o ședință lungă despre stabilirea politicilor pentru camerele de joacă și pentru comedianți. După ce s-a terminat, am comentat ceva despre cât de lungă a fost ședința. Știți ce mi-a spus? „Ah, eu îi ador pe binefăcătorii ăștia pentru că întotdeauna îmi fac mie atât de mult bine”. Atât, și nimic mai mult.

Pentru prima oară de când se așezase, Grace și-a dat seama că putea să plece. Oricând ar fi vrut, putea pur și simplu să se ridice și să plece.

— Cred că… Jonathan ținea la pacienții lui, a spus ea alegându-și cu grijă cuvintele, deși nu-și dădea seama de ce își mai bătea capul cu asta.

— Poate că da, poate că nu. Poate că nu o să înțelegem niciodată ce înseamnă „să-ți pese” pentru cineva ca Sachs.

Sharp a mai luat o mușcătură zdravănă din sandvișul lui și a rumegat-o pe îndelete.

— Dar un lucru e clar. Oricum ai vrea să definești termenul, de colegii lui nu-i păsa. Îi muta de colo colo ca pe niște piese de șah. Îi plăcea foarte mult drama. Dacă se plictisea, îi spunea cuiva ce aflase de la altcineva sau vorbea despre cine se combinase cu cine. Dacă ceva din toate astea era adevărat, cine mai știe? Nu putea să facă parte din niciun colectiv, nicio echipă cu un obiectiv comun. Mai ales dacă era implicat și cineva pe care nu-l plăcea, iar lui nu-i plăceau mulți oameni. Punea energie în grija față de pacienți, pentru că îi ieșea și lui ceva din asta. Și mai punea energie și în grija față de rude. Enorm de multă energie. Și se arăta atent și cu oamenii cu care lucra, dacă aceștia îi făceau viața mai ușoară. Dar nu acorda prea multă atenție oamenilor de care nu se putea folosi, chiar dacă era vorba de cineva cu care se vedea zilnic. Dacă nu își recupera investiția, nu-l interesa. Așa că au fost foarte multe persoane pe care el nici nu le băga în seamă, dar

care, în schimb, erau atente la el. Îl găseau foarte interesant, observându-l cum acționează. Și dumneavoastră știți mai bine, e nevoie de foarte multă străduință ca să menții masca aceea pe care o purta el, a punctat Sharp, apoi a părut că se gândește. Cred că mască nu e termenul științific.

Nu era. Dar Grace înțelesese despre ce era vorba.

— Iar oamenii aceia vedeau multe. Toate chestiile neplăcute. Comentariile pe care le făcea, felul în care te ignora complet. Dacă trebuia să fie într-o ședință, dar el nu considera necesar să fie acolo, găsea cumva o modalitate s-o întrerupă, așa că totul dura mai mult decât ar fi trebuit, lucru care nu avea niciun sens pentru mine. Toți colegii aceia pe care îi ignora… dacă ei nu s-ar fi simțit tratați ca o cantitate neglijabilă, poate că nici nu i-ar fi acordat atâta atenție. Cred că asta l-a dat de gol, ca să fiu sincer.

Sharp a făcut o pauză ca să-și înfigă furculița într-o cutiuță de carton, plină cu salată coleslaw. În timp ce o ducea la gură, curgea din ea sosul.

— Primul care a venit să discute cu mine despre asta a fost un medic îndrumător de la radiologie. L-am chemat pe Sachs la o ședință. A fost extraordinar de binevoitor pe tot parcursul ei. A spus că trecea printr-o perioadă dificilă acasă și nu voia ca acest lucru să se afle prin spital. Mi-a spus că el și femeia aceea hotărâseră deja să nu se mai vadă.

A lăsat furculița pe masă. Degetele lui, toate zece, erau pe suprafața mesei. Grace a văzut că se mișcau, ca și cum ar fi cântat la pian, tăcut și doar în mintea lui, o partitură destul de complicată.

— Dar apoi s-a întâmplat din nou, cu o asistentă. I-am zis așa: „Uite, te rog să mă crezi că nu am niciun interes să intervin în viața ta personală. Nu e treaba mea. Dar trebuie să știi toate astea departe de spital”. Adică, nu ai ce să obiectezi la așa ceva, nu? Iar el își cerea scuze de

fiecare dată și îmi dădea un motiv pentru care s-a întâmplat, apoi îmi spunea că o să se ocupe de asta. Odată a trebuit să-l chem la mine, iar el mi-a spus că cineva îl urmărea. Mi-a cerut sfatul cu privire la ce avea de făcut. Am petrecut o ședință întreagă verificând regulile spitalului și discutând dacă ar fi trebuit să depună o reclamație oficială, după care îmi spune ce exemplu extraordinar sunt și că dacă o să ajungă vreodată șef de departament, atunci speră să fie un lider la fel de bun ca mine, bla-bla. Mizerii. Dar pe de altă parte, când a spus asta, o parte din mine a rămas nemișcată și a continuat să asculte. Apoi același lucru, a rezolvat problema asta sau cel puțin eu nu am mai auzit nimic. Dar apoi s-a întâmplat ceva între el și Rena Chang. Doamna doctor Chang. Și a trebuit să văd despre ce e vorba, pentru că supraveghetorul ei a venit la mine cu problema asta. Dar apoi ea a plecat. Nu a mai trebuit să mă văd cu el din cauza asta. S-a dus undeva în sud-vest. Poate în Santa Fe?

Sedona, s-a gândit ea tremurând.

— Am auzit că a avut un copil, a zis Robertson Sharp al III-lea.

— Mă scuzați, a spus Grace, politicos.

Dacă nu și-ar fi auzit propria voce, poate că nici nu și-ar fi dat seama că spusese ceva. Apoi s-a ridicat și a străbătut încăperea cu pași nesiguri. Apoi era la baie, pe closet, cu capul între picioare.

O, *Doamne,* și-a spus în mintea ea. O, *Doamne, O, Doamne, O, Doamne.* De ce ceruse așa ceva? De ce, de ce, voise să știe? Simțea în gură gustul acela oribil de ton. Capul îi bubuia întruna.

Rena Chang. Cea cu bețișoarele parfumate. Cea cu strategiile alternative de vindecare. Jonathan își bătuse joc de ea. Amândoi făcuseră asta. Cu cât timp în urmă se întâmplase? Încerca să se concentreze. Încerca. Dar nu reușea să-și dea seama. Înainte de Henry? Nu, trebuia să fi fost după. Oare pe vremea când Henry era mic? După

ce începuse să meargă la școală? Nici nu reușea să înțeleagă ce mai contau toate astea. Nu avea nici cea mai vagă idee cât i-a luat până să iasă din nou din baie.

Când s-a întors, chelnerul le strânsese ambele farfurii. Telefonul lui Sharp era pe masă. Poate că își mai rezolvase din treburi cât timp o așteptase.

— Domnule doctor Sharp, a zis Grace, știu că Jonathan a avut o audiere disciplinară în 2013. Aș vrea să aflu mai multe despre asta.

— A avut mai multe, a spus Sharp, pe un ton morocănos.

Era cam târziu să înceapă acum să se răstească la ea, s-a gândit Grace.

— Una pentru că a acceptat bani de la tatăl unui pacient. Se presupune că ar fi acceptat, s-a corectat el. Tatăl a refuzat să vorbească cu avocatul spitalului. Așa că a trebuit să o lăsăm baltă. Apoi a fost cea despre incidentul cu Waycaster. În casa scărilor.

Unde se împiedicase, cu alte cuvinte. Căzuse pe scări, își ciobise dintele, care trebuise refăcut și care prezenta încă, oriunde ar fi fost el în acest moment, o nuanță ușor diferită față de restul dinților. Presupunea ea. Doar că nu se împiedicase, știa asta acum.

— Waycaster, a repetat ea.

— Ross Waycaster. Supraveghetorul lui Sachs de la început. Credeam că se înțeleg bine. Nu am auzit nimic de la niciunul dintre ei despre vreun conflict. Dar Ross l-a confruntat pe Sachs în mod direct, despre situația cu mama lui Alves. Cearta a degenerat efectiv într-o altercație. Patru sau cinci oameni au văzut ce s-a întâmplat, iar Waycaster a avut nevoie de copci după asta. Chiar și atunci a trebuit să insist să depună o plângere. A fost o audiere legată de treaba asta, pot să vă asigur. Apoi una separată care viza relația în sine.

Iar aici, în sfârșit, s-a oprit. Și-a ridicat privirea spre ea, ca și cum ar fi fost pentru prima dată când

o vedea.

— Presupun că știți despre acea relație.

— Da, știu, a răspuns Grace solemn, deși nu-i venea să creadă.

Ca el să întrebe măcar așa ceva! După uciderea violentă a femeii în cauză, după dispariția bărbatului care era suspectat și după reușita poreclă (prin bunăvoința celor de la *New York Post)* din acel haos al tabloidelor, imediat după dispariția lui. Era destul de absurd să-și imagineze că ea ar fi putut să nu știe. Porecla era „Doctorul Crimă", iar Grace aflase de ea cu o săptămână în urmă, dintr-un editorial semnat Associated Press și preluat de *Berkshire Record* (care l-a publicat taman lângă un articol nevinovat despre cum să-ți scazi factura la căldură). Tot acolo citise și despre faptul că, pentru prima oară, ea – doctor Grace Sachs, *sic* – fusese eliminată de pe lista suspecților în cazul morții doamnei Alves. Ar fi trebuit să-i ofere o stare de calm, dar relevația care venea la pachet cu prima, și anume că și asupra ei planaseră suspiciuni – nu conta pentru cât de puțin timp –, i-a spulberat orice liniște sufletească.

— Poliția nu mi-a dat prea multe detalii cu privire la ce s-a întâmplat, i-a spus ea.

Sharp a ridicat din umeri. Habar n-avea ce făcuse sau nu făcuse poliția.

— Așa că dacă știți ceva ce ați putea împărtăși cu mine, mi-aș dori să aflu, a încercat ea să-și clarifice intențiile.

Sharp a plescăit din buze. Evident, pentru el nu însemna mare lucru.

— Pacientul era un băiat de opt ani care suferea de o tumoare Wilms. Sachs a fost medicul lui principal. Mama venea acolo în fiecare zi. Una dintre asistente m-a căutat să vorbească cu mine. Era îngrijorată.

— Îngrijorată, a repetat Grace, încurajându-l să continue.

— Nu erau discreți. Nici măcar nu încercau să fie. Asistentele erau foarte supărate din cauza asta. Mai ales după avertismentele pe care le primise el. Așa că a trebuit să-l chem din nou la mine. I-am spus că trebuie să înceteze sau o să-i fac o reclamație, care o să ducă la o audiere disciplinară completă. Asta se întâmpla cândva prin toamna trecută. Toamna lui 2012. Poate prin… noiembrie? Iar el m-a asigurat că se terminase deja. Mi-a spus – cred că a spus că trecea printr-o perioadă dificilă. Că se confrunta cu niște chestii în ședințele de terapie și că din cauza asta avea niște izbucniri. *Izbucniri,* a repetat Sharp cu dezgust. Mă întreb de unde o fi scos chestia asta.

Cât despre Grace, ea nu se întreba deloc.

— Dar orice ar fi spus că urma să facă, nu s-a întâmplat. Următorul lucru despre care am aflat a fost altercația dintre el și Waycaster, în casa scărilor. Dar acolo au fost și martori. După cum spuneam, a asigurat-o el.

— Da, a zis Grace politicos. Ați spus.

— Și leziuni. Au fost și leziuni.

Ea a încuviințat. Nu considera că mai avea sens să îl asigure de participarea ei la conversație.

— Deci. Două incidente separate. Două audieri separate. Dar cea din urmă a pus bazele concedierii lui. Chiar și atunci, vreau să știți asta, i-am oferit o opțiune. I-am spus: „Uite, poți să te înscrii într-un program de tratament. Un program cu internare. Din chestia asta nu poți să scapi doar cu un tratament în ambulatoriu”. Am crezut că aș putea să conving comisia să accepte un concediu medical. Știam că puteam să găsesc o modalitate prin care să evităm stigmatul acela al concedierii trecut la dosar. Nu că aș fi crezut că exista vreo formă de tratament pentru el, a zis Sharp. Adică, se spune că nu există pentru așa ceva, nu? Dumneavoastră nu sunteți de aceeași părere? s-a corectat el.

Făcea trimitere la profesia ei, presupunea ea.

— Ați făcut ceea ce era necesar, a zis ea.

Mai departe de atât nu era dispusă să meargă.

— După cum am spus, nu era vorba despre abilitățile lui ca medic. Era un tip foarte priceput. Avea tot ceea ce-i trebuia ca să ajungă un medic excelent. El a făcut ca poziția lui aici să devină ceva imposibil.

Apoi Grace a simțit că îi suna telefonul în buzunarul jachetei. Era tatăl ei, sau cel puțin numărul lui de acasă.

— Alo? a răspuns Grace, bucuroasă de acea întrerupere.

— Mamă?

— Bună, dragule.

— Putem să mergem să vedem un film? La trei și jumătate. Cel pe care vreau să-l văd rulează la cinematograful de pe Seventy-Second, colț cu Third.

— Ah. În regulă. Te duce bunicul?

— Bunicul și bunica. E bine așa?

— Normal, i-a zis ea. La ce oră se termină?

Se termina la șase. Urmau să rămână la tatăl ei în seara asta. Era prima oară când se întorceau în oraș după acea zi din decembrie.

Când a lăsat telefonul din mână, și-a dat seama că Sharp se uita la ea. Poate că fusese nevoie de neatenția ei ca să îl facă să-i remarce prezența.

— Fiica dumneavoastră?

— Fiul meu. Henry.

Care nu are o tumoare la creier, aproape că a adăugat ea.

— Se duce la cinema cu bunicii lui.

— Jonathan nu vorbea despre părinții lui, a zis Sharp, cu privirea rătăcindu-i din nou. Nu am descoperit decât anul trecut că a crescut la un oraș distanță de mine, în Long Island. Era din Roslyn. Eu am crescut în Old Westbury.

Vorbise pe un ton încărcat de semnificație, deși, indiferent ce ar fi vrut să spună cu asta, Grace nu pricepea câtuși de puțin. Pentru cineva din

Manhattan, Long Island exista ca o singură entitate insulară: niciun fel de gradație nu putea fi procesată.

— Știți, a zis Sharp, toate chestia aia cu „Cei mai buni medici", de obicei iau legătura cu spitalele pentru asta. Îi roagă pe cei de la relații cu presa să le recomande câțiva oameni. Fac un sondaj pentru toți medicii din oraș, desigur, dar apoi lucrează întotdeauna cu cei de la biroul de relații cu presa. De data asta nu s-a întâmplat așa. Prima oară când am auzit ceva despre asta a fost când a ajuns deja la noi un exemplar. Pot să vă spun că cei de la biroul de relații cu presa au fost furioși. Am primit un telefon în care mă întrebau dacă știam ceva de asta. Evident că nu știam nimic. De ce l-ar numi revista *New York* pe Jonathan Sachs unul dintre cei mai buni medici? De obicei recunoașterea asta vine ca urmare a unor realizări la nivel național sau internațional, nu? Așa că nici eu nu înțeleg nimic din toate astea. Apoi unul dintre medici vine la mine, închide ușa și îmi spune că există o conexiune. Mătușa unei fetițe tratate de Jonathan Sachs e în redacția revistei. Apoi îmi spune că se gândește de mult timp la treaba asta, dacă să spună sau nu ceva. Dar consideră că acum cineva ar trebui să afle și că genul ăsta de relație a întrecut orice măsură.

— Stați, a zis Grace. Nu înțeleg…

— *Relația,* a precizat Sharp nervos. Dintre Sachs și ruda pacientei. Mai exact, mătușa. Da?

Grace și-a coborât privirea în cana ei cu ceai, în timp ce încerca să-și înfrâneze starea de greață. Faptul că ea singură solicitase acea întâlnire, că și-o făcuse cu mâna ei, o uluia pur și simplu. Cu ce naiba îi erau ei de folos toate aceste detalii? Oare Jonathan spulberase pe veci visul cel mai de preț al lui Robertson Sharp-Ardeilea, și anume să fie inclus de către cei de la revista *New York* pe lista cu „cei mai buni medici"? Ar fi trebui să-și ceară iertare pentru că subalternul lui – soțul ei – îi

știrbise acest vis din cauză că se culcase cu unul dintre editori?

Și-a scos portofelul din geantă și l-a pus pe masă. Nu credea că mai era ceva de discutat.

— Nu, nu, a protestat Sharp. Nu e nevoie.

Apoi s-a uitat după chelner.

— Sper că v-am putut fi de folos, a zis el, protocolar.

După aceea, odată ajunși pe trotuarul din fața cafenelei Silver Star, Grace i-a permis să-i strângă mâna.

— Desigur, o să fiu nevoit să depun mărturie, a anunțat-o el. Dacă îl găsesc. Dacă îl aduc înapoi. E ceea ce trebuie făcut.

— Foarte bine, a aprobat Grace.

— Ce anume din dosarul nostru intern devine parte din cazul statal, asta ține de avocați. Nu prea înțeleg cum funcționează, a spus el, ridicând din umeri.

Cui îi pasă, s-a gândit ea, și, spre surprinderea ei, și-a dat seama că, cel puțin în acea clipă, chiar așa era. Au luat-o în direcții diferite: Sharp către nord, spre spital. Grace, la început, nu a știut unde să se ducă. În niciun caz la apartamentul ei, pentru că n-ar fi putut face față. Nici în altă parte, deoarece nu avea unde. Dar pe măsură ce se apropia tot mai mult de locul în care parcase mașina, și-a dat seama că se uita la ceas. Filmul lui Henry începea la trei și jumătate și se termina la șase. Avea mult timp la dispoziție, într-o zi de sâmbătă, când traficul în oraș era lejer, iar ea avea o mașină la dispoziție. Avea timp să se ducă oriunde, chiar și într-un loc care nu avea niciun sens. Așa că, fără să stea prea mult pe gânduri cu privire la ceea ce urma să facă, darămite să mai apuce să se și răzgândească, s-a hotărât să meargă chiar acolo.

21. POPONEAȚĂ

El o dusese „acasă” o singură dată, în toți acei ani de căsnicie, și atunci fusese mai degrabă o scurtă oprire. Într-o toamnă, se întorceau dintr-un weekend în Hamptons, Grace era gravidă, Jonathan lua o pauză de la programul lui obositor de rezident, ambii erau foarte relaxați, odihniți, îmbuibați cu supă de scoici și mângâiați de briza sărată de pe plaja din Amagansett; el nu voise să oprească, dar îl obligase ea. Fusese dintotdeauna curioasă, deși se temea să nu dezgroape toată nefericirea care părea să înconjoare orice amintire a lui legată de tatăl, mama sau fratele său. Își dorea să vadă casa în care crescuse el și de unde scăpase: către Hopkins, Harvard, către Grace însăși și către noua familia pe care și-o întemeiau împreună.

— Haide, stăruise ea. Du-mă acolo o dată.

Așa că au trebuit să iasă de pe Long Island Expressway și să intre pe una dintre aleile înguste din partea veche a orașului, unde casele fuseseră construite în perioada de dezvoltare de după al Doilea Război Mondial, în anii 1950 și 1960, foarte compacte, nu ca palatele acelea înzorzonate, cu mai multe anexe și niveluri. Era cea mai frumoasă perioadă din toamnă, atunci când arțarii erau pretutindeni încă înfrunziți, iar ea și-a amintit că se gândea, în timp ce el își făcea loc prin intersecțiile care îi erau în mod evident familiare, că nu era așa de îngrozitor cum își închipuise. Își imaginase un cartier pustiit, în paragină, cu case urâte, fiecare cu câte un copil singuratic sau un părinte sever sau ambele. Își imaginase o atmosferă de deznădejde, din care soțul ei adorat se sustrăsese, eminamente singur și lipsit de ajutor, în schimb, își dăduse seama că se afla într-un cartier plăcut, cu căsuțe îngrijite, unde mamele

stăteau pe pături în fața caselor, iar copiii se jucau în curțile din spate.

Dar evident, nimic din toate astea nu avea importanță, căci puteai avea o copilărie îngrozitoare și dacă locuiai pe o stradă frumoasă și într-o casă bine întreținută. Evident, cunoscându-l pe Jonathan, se întâmplase cel puțin într-un caz, iar în acea după-amiază cu siguranță că el nu voia să i se spună cât de neașteptat de drăguț era totul sau cât de îngrijită era peluza din fața casei de pe Crabtree Lane, prevăzută cu un garaj unde era parcată o camionetă. Jonathan nu a vrut să iasă din mașină ca să vadă dacă mama sau tatăl lui (sau fratele, Mitchell, care locuia la subsol) ar putea să fie acasă, sau să-i arate lui Grace camera în care-și petrecuse primii optsprezece ani înfiorători din viața lui, până să se poată urca în trenul care să-l ducă la colegiu, apoi la medicină și într-un final, către ea. A cotit încet, apoi a trecut la fel de încet pe strada din fața casei părintești, refuzând să oprească mașina, refuzând să vorbească măcar despre asta. Și tot restul drumului spre casă, Jonathan a fost tăcut și posomorât, iar libertatea și liniștea weekendului lor din Hamptons fuseseră distruse pentru totdeauna. Asta îi făcuse familia lui. Așa continuau să-i distrugă fericirea, liniștea lăuntrică. Nu avea să-i mai propună niciodată să treacă pe acolo.

În mod surprinzător, deși mai fusese o singură dată pe acolo, a găsit extrem de ușor acea ieșire de pe autostradă, apoi acea primă intersecție și pe următoarea, până când a apărut, vizibil, indicatorul către Crabtree. Era doar patru și jumătate, deși soarele amiezii se făcuse aproape cu totul nevăzut. Abia atunci, Grace și-a dat seama că apariția ei în acel loc putea fi înțeleasă ca un act de ostilitate, deși nu credea că simțea nimic de felul ăsta față de familia soțului ei, sau dacă ar fi simțit, nu mai știa sigur cât din această ostilitate era reală, sau chiar adecvată. Nu mai știa nimic. Nu știa absolut nimic

despre bărbatul de care se îndrăgostise și cu care trăise timp de optsprezece ani și cu care avea un copil. În afară de faptul că acesta nu exista.

A oprit în fața casei și a privit într-acolo, lăsând motorul să meargă în gol. Casa era albă, cu obloane negre, cu o ușă roșie și un drum îngust care șerpuia pe lângă garaj, unde erau parcate, de data aceasta, două mașini. Luminile erau deja aprinse înăuntru și, chiar de la acea distanță, întrezărea nuanțele calde dinăuntru: jaluzele verzi și mobilierul de culoarea ruginii. O siluetă a trecut, nedeslușit, prin dreptul ferestrei de la bucătărie, iar pe geamul mansardei se vedea o lumină albastră de la televizor. Era o casă prea mică pentru a crește în ea doi băieți, s-a gândit Grace. Acel dormitor mic de la etaj putea să fi fost al lui Jonathan. Sau al lui Mitchell. Poate că încă era al lui Mitchell, i-a trecut ei prin minte, nu fără resentimente, deși nu-și putea da seama de ce ar fi avut resentimente față de un bărbat de peste treizeci de ani, care locuia încă acasă, cu părinții.

Chiar atunci a auzit un ciocănit în geamul mașinii, lângă urechea ei, și a tresărit.

A dus instinctiv piciorul către pedala de accelerație, chiar în timp ce mâna ei ajunsese la butonul de deschidere a ferestrei. A fost o luptă instantanee între politețe și tendința de a o lua la fugă.

Apoi și-a dat seama că persoana care-i bătuse în geam era o femeie mult mai în vârstă decât ea și care purta un palton lung, încheiat până gât.

— Bună ziua, a zis femeia.

Grace lăsase geamul în jos.

— Pot să vă ajut? a întrebat femeia.

— Ah, nu, mulțumesc. Eu doar…

Dar nu-i venea nimic în minte.

— Eu eram doar în trecere…

Femeia a privit-o cu atenție. Părea că se chinuia să-și dea seama de ceva.

— De ce nu ne lăsați în pace?

Nu părea atât furioasă, cât exasperată.

— Sincer, ce vreți să vedeți aici? E ridicol. Nu știu ce vă iese din toată treaba asta.

Grace se încrunta la ea. Încă analiza situația.

— Nu ai altceva mai bun de făcut? Vrei să-i faci să se simtă și mai rău decât o fac deja? O să-ți notez numărul de înmatriculare al mașinii.

— Nu, *nu faceți asta,* a zis Grace îngrozită. O să plec. Îmi pare rău. Plec acum.

— Carol? s-a auzit o altă voce.

Un bărbat ieșise din casa lui Jonathan. Era înalt – mult mai înalt decât el. L-a recunoscut instantaneu.

— Îi iau numărul de înmatriculare, a zis femeia cu paltonul lung.

Dar bărbatul deja se apropia de mașină.

— Plec acum! a zis Grace. Dacă ați putea… vă rog să vă luați mână, da? Trebuie să închid geamul.

— Grace? a spus bărbatul. Ești Grace, nu-i așa?

— Cine e? a întrebat femeia pe nume Carol.

— Îmi pare rău! a zis Grace.

— Nu, nu pleca!

Era Mitchell, fratele lui Jonathan. Nu-l mai văzuse de ani întregi. Nu-l mai văzuse de la nunta ei, sau mai bine spus după nuntă, în fotografii. Acum stătea lângă ea, conversând ca și cum s-ar fi cunoscut.

— E în regulă, îi zicea celeilalte femei. O cunosc. E în regulă.

— Cu siguranță, nu e! a obiectat femeia.

Părea că ia mai în serios deranjul decât o făcea Mitchell.

— Mai întâi, toți reporterii, acum curioșii ăștia. Ce își închipuie, că îl ții în subsol? Oamenii ăștia nu au greșit cu nimic, a zis ea furioasă, îndreptând această replică către Grace.

— Ai dreptate, încerca s-o liniștească Mitchell. Dar aici e ceva diferit. E în regulă. Noi am invitat-o.

Nu e adevărat, s-a gândit Grace. Se uita la el, dar bărbatul încerca în continuare să-și calmeze vecina.

— Nu, eu doar… eram prin zonă și m-am gândit să trec pe aici, dar nu aveam de gând să deranjez.

— Te rog, a poftit-o el, călduros. Te rog să intri. Ar însemna mult pentru mama.

A mai așteptat un moment. Apoi a spus, ca o ultimă rugăminte:

— Te rog.

Grace a cedat. A oprit motorul și a încercat să se liniștească. Apoi a deschis ușa, obligându-i pe amândoi să se dea un pas în spate.

— Numele meu este Grace, i-a zis femeii cu paltonul lung. Îmi pare rău dacă v-am supărat.

Carol i-a aruncat o ultimă privire de dezaprobare amară și i-a întors spatele. Grace a privit-o cum se retrăgea către casa ei mică din cărămidă, vizavi de cea a familiei Sachs.

— Îmi pare rău pentru asta, a zis Mitchell. A fost foarte complicat pe aici, cel puțin până la jumătatea lunii ianuarie. O mulțime de furgonete de știri și alte mașini parcate chiar în fața casei. De atunci nu s-a mai întâmplat mare lucru, dar câteodată oamenii încetinesc când trec prin fața casei. Mama și tata au trecut printr-o stare foarte proastă cu privire la tot ce s-a întâmplat, nici măcar n-au fost în stare să poarte o conversație cu vecinii despre tot ce se întâmplă. Nu că ar fi ales-o pe doamna aceea ca să se destăinuie, fie vorba între noi.

Fie vorba între noi? Nu vorbise niciodată cu el, în toți acești ani în care fuseseră înrudiți, nu schimbaseră absolut niciun cuvânt. Dar ceea ce spusese el era perfect logic. Așa că i-a răspuns:

— Da. Îmi închipui.

— E o stradă unde toată lumea cunoaște pe toată lumea. Cred că mulți dintre cei de aici se simt așa de prost pentru tot ce s-a întâmplat, dar nu pot să vorbească despre asta atât timp cât părinții mei nu

o fac, așa că se ajunge la genul acesta de înfruntări. Carol încearcă doar să fie de ajutor. Uite ce e, te rog să intri.

— Nu voiam să vă deranjez, a zis Grace. De fapt, nici nu știu ce vreau. Dar asta sigur nu.

— Nu ne deranjezi. Hai, e prea frig să stăm aici.

— Bine, s-a învoit ea în cele din urmă.

Uitând că se află într-o zonă rezidențială din Long Island, a închis mașina. Apoi l-a urmat spre casă.

— Mamă? a strigat Mitchell, ținând ușa deschisă pentru Grace.

Mama lui Jonathan stătea în pragul ușii de la bucătărie. Era o femeie minionă – Jonathan moștenise însă de la ea suplețea –, trasă la față și cu cercuri indigo sub ochii ei întunecați. Părea mult mai în vârstă decât ultima oară când o văzuse Grace, la spital, atunci când s-a născut Henry. Totodată, părea cu mult mai în vârstă decât știa Grace că ar fi trebuit să aibă – șaizeci și unu de ani. Arăta îngrozită, deși Grace nu putea să spună clar dacă ea era de vină pentru asta.

— Uite peste cine am dat, a zis Mitchell.

Grace spera că el știa ce face.

— Așa deci, a răsunat o voce din cealaltă parte a camerei.

Era tatăl lui Jonathan, David, care stătea la capătul scărilor.

— Bună ziua!

Atunci, când a văzut că ea nu era în stare să răspundă nici la asta, i-a zis:

— Grace?

— Da, a răspuns ea, încuviințând și din cap. Îmi pare rău că v-am deranjat. Eram prin apropiere.

Apoi s-a oprit. Ca și cum era posibil să nu-și fi dat deja seama că mințea.

— Henry e cu tine? a întrebat mama lui Jonathan.

Numele ei era Naomi, dar Grace nu avusese ocazia (sau, ca să fie mai sinceră, nici dorința) să o

tutuiască. Se simțea o undă de durere aproape viscerală în vocea ei, dar apoi și-a revenit. Habar n-avea cine erau oamenii aceștia, numai că erau cei care-i dăduseră viață lui Jonathan. Nu erau oameni buni, asta era evident. Sau poate că nu mai era așa de evident.

A clătinat din cap.

— E în oraș cu… tatăl meu. Noi acum nu mai… locuim în altă parte acum.

Se întreba dacă vreunul dintre ei era în stare să înțeleagă ce zice. Abia dacă înțelegea ea.

— Nu eram prin apropiere, s-a auzit spunând cu voce tare. Ca să fiu sinceră, nici nu știu de ce am venit.

— Păi, poate reușim să te lămurim noi! a zis David, tatăl.

Și, pe neașteptate, a străbătut încăperea din trei pași mari, iar, când a ajuns în dreptul ei, a îmbrățișat-o, cuprinzându-i umerii cu unul din brațele lui lungi și mijlocul cu celălalt, în timp ce-și apăsa obrazul aspru de urechea ei. Grace a fost atât de șocată, încât nici nu a reușit să se dea un pas în spate sau în lateral. Spre deosebire de Vita, socrul ei nu-i oferise niciun avertisment.

— Tată… a râs Mitchell. Nu o sufoca.

— Nu fac asta, a protestat tatăl lui, vorbind în urechea lui Grace. Încerc să recuperez timpul pierdut. Doar e mama nepotului meu.

— Nepotul pe care nu l-ai mai văzut din ziua în care s-a născut, a precizat Naomi, plină de amărăciune.

— Nu pentru că n-aș fi încercat, a zis David, dându-i într-un final drumul și făcând un pas în spate. Chestia e, Grace, a zis el, adresându-i-se în mod direct, că oricare ar fi motivul pentru care ai venit, mă bucur tare mult să te văd. Și după ce își revine și Naomi, atunci o să poată să-ți arate și ea cât de fericită este. Dar până atunci, s-ar putea să trebuiască să-i oferi un pic de spațiu.

— Un pic de spațiu? a repetat mama lui Jonathan. Mai mult decât ultimii optsprezece ani? Mai mult decât întreaga viață a nepotului meu?

El a ridicat din umeri.

— Cum am spus, e posibil să aibă nevoie de mai mult timp să-și revină. Hai să bem niște cafea. Vino în bucătărie, i-a făcut el semn. Naomi, avem chec marca Entenmann's, nu-i așa?

— Doar suntem în Long Island, nu? a zis Mitchell, cu un zâmbet. Așa îți dai seama că te afli în Long Island, cineva îți oferă cafea și chec Entenmann's. Vino, Grace. Bei cafea, da?

— Da. Mulțumesc.

Odată ajunși în bucătăria amenajată în nuanțe de bej și de maro, în stilul anilor 1970 și nemodificată de atunci, cu o masă simplă din melamină, Mitchell a tras un scaun pentru ea și s-a dus să prepare cafeaua. Părinții lui l-au urmat, iar David s-a așezat pe cealaltă parte a mesei, în timp ce Naomi, în continuare tăcută, a deschis frigiderul și a scos laptele și checul, în ambalajul său tipic, alb cu albastru. Încăperea era foarte curată – extraordinar de curată, s-a gândit Grace –, deși, în mod limpede, bucătăria era folosită constant. Raftul de deasupra aragazului era plin cu mirodenii în borcănele de sticlă, fiecare cu o etichetă și o dată scrisă de mână. Oalele agățate de un cârlig pe una din grinzile decorative erau din oțel inoxidabil și tocite din cauza utilizării. Grace o urmărea pe soacra ei, în timp ce cutia ajungea pe masă. Naomi nu lăsa să se vadă nimic. Jonathan spusese întotdeauna cât de rece era. O mamă îngrozitoare. Era clar că măcar în privința asta nu mințise. Nu spusese însă nimic de felul în care gătea.

Mitchell a scos un cuțit și a feliat checul cu cafea. Avea migdale, iar pe deasupra, o glazură albă. Fără să o întrebe, i-a întins o felie, pe care a luat-o și ea fără să zică nimic.

— Cred că toată chestia asta a fost îngrozitoare pentru tine, a spus David, în timp ce își primea felia lui. Ne-am gândit la tine de foarte multe ori. Vreau să știi asta. Și am încercat să te sunăm, de mai multe ori, dar nu a răspuns nimeni la numărul din New York. Ne-am gândit că ați plecat de acolo. Lucru foarte înțelept.

Ea a încuviințat din cap. I se părea așa de bizar să vorbească cu ei în general, darămite despre așa ceva. Despre fiul lor și ceea ce făcuse el! Despre consecințele asupra ei și asupra lui Henry. Și totuși, ei păreau că… nu se simt deloc responsabili pentru asta. Pentru tot ce se întâmplase. Puteau să-și ignore cu asemenea desăvârșire, chiar și acum, răspunderea pentru toate astea, măcar în parte, ca urmare a modului în care îl neglijaseră pe Jonathan, a dependențelor netratate pe care le aveau (alcoolismul lui Naomi, abuzul de medicamente al lui David), a preferinței lor ostentative pentru Mitchell, cel care nu terminase niciodată facultatea, care nu reușea să-și păstreze nicio slujbă pe termen lung și care, la vârsta lui, încă trăia sub același acoperiș cu ei? Oare aveau să recunoască măcar ceva din *toate astea* în acea *kaffeeklatsch*[30], în acea reuniune de familie în suburbii? Privindu-i pe toți trei, a prins din urmă, preț de o clipă scurtă, acel val de ranchiună și tristețe pe care Jonathan îl revărsa asupra universului din care provenea, chiar aici, stând la masă cu familia care ar fi trebuit să se comporte mai mult ca o familie, dar care nu reușise să facă asta. Cât de mult îl răniseră acești oameni. Iar asta nu fusese vina lui.

— L-am dus pe Henry în Connecticut, le-a zis ea după un minut. Avem acolo o casă. O casă de vacanță.

— Unde a avut loc nunta, a spus Mitchell cu voioșie, în timp ce le turna cafeaua în niște cești cafenii.

— Da. Desigur, tu ai fost acolo.

— Desigur. Pe atunci, încă încercam.

— Încercai? a zis Grace. Ce încercai?

— Să am o relație cu fratele meu.

Mitchell zâmbea în continuare. Părea să fie expresia lui implicită.

— Eu sunt optimistul de serviciu al familiei, a explicat el, de parcă ar fi vrut să-i confirme bănuiala. Nu mă pot abține. Altfel nu știu să fiu. Am văzut că se însura cu o fată deșteaptă. Am văzut că ea era o persoană cumsecade. Era interesată de psihologie. Urma să devină psiholog. Am fost încântat.

Încântat, s-a gândit Grace, încercând să înțeleagă ce voia să spună.

— Mi-am zis: *Grace o să-l încurajeze să reia legătura cu mama și tata.* Evident, ne-a rugat să nu venim la nuntă.

— Ați fost invitați, a zis ea uimită.

Chiar ea le trimisese invitațiile.

— Da, știu, dar apoi ne-a sunat el și ne-a rugat să nu venim. Dar eu, optimistul de serviciu, am venit oricum. Mi-a părut foarte rău că a trebuit să plec în mijlocul nunții. Sper că știi asta.

Evident că nu știa. De unde să știe ce simțise el? A mormăit ceva vag și a luat o gură din cafea. Avea un gust de alune și ea a simțit că i se face un pic greață.

— Știi, mi-a spus să plec.

Grace a lăsat ceașca din mână.

— Cine? Jonathan?

— Sigur, a încuviințat Mitchell. Imediat după ceremonie. A venit la mine și mi-a spus: „Excelent. Ai demonstrat ce aveai de demonstrat. Acum pleacă”. Ultimul lucru pe care voiam să-l fac atunci era să incomodez pe cineva. Așa că m-am furișat de acolo și am plecat.

Mitchell și-a pus zahăr în cafea și a amestecat.

— Apropo, am considerat că ceremonia a fost minunată. Felul în care a vorbit prietena ta despre mama ta. Am plâns puțin. Și abia dacă te

cunoșteam pe tine, iar pe mama ta nu am întâlnit-o niciodată. Ceea ce a spus prietena ta, simțeai cât de multă iubire era acolo, nu numai între tine și mama ta, ci și între tine și prietena ta.

— Vita, a zis Grace.

Nu se mai gândise de ani întregi la acel tribut adus de Vita mama ei. Fusese, după tot ce se întâmplase, o mare durere a unei pierderi, dublată de marea durere a celeilalte pierderii.

— Da, ceea ce a spus a fost minunat.

— Așadar, te-ai mutat? Cu Henry? Cum face cu școala?

— E la gimnaziu acolo, le-a spus ea. De fapt, partea asta a mers foarte bine. Cred că e chiar mai fericit la noua lui școală. Și-a făcut câțiva prieteni buni. S-a înscris și în orchestra școlii.

— Cântă la un instrument? s-a interesat Naomi.

Era primul lucru pe care îl spusese de când se așezaseră.

— La vioară. A studiat în oraș, înainte să plecăm. Destul de serios, a adăugat ea, fără să fie nevoie.

— Aha! a făcut David. Un alt Sachs scripcar. Bunicul meu a cântat klezmer[31] în Cracovia. Unchiul meu cântă încă. A ajuns la nouăzeci de ani.

— Nu, nu… a zis Grace clătinând din cap. E vorba de muzică clasică. Profesorul lui e foarte strict. Acceptă doar elevii despre care crede…

Dar atunci și-a dat seama ce zice și s-a oprit.

— Adică, sper că o să continue să cânte. E talentat. De fapt, le-a zis ea, avem un vecin în Connecticut care s-a oferit să-l învețe muzică folk. Ceva aproape de muzica scoțiană. Ca bluegrass.

— Văr de-al doilea cu klezmer! a exclamat David încântat. Asta spuneam și eu. Henry o să aibă un bar mitzvah?

Grace s-a uitat la el, uimită. Cum era posibil să vorbească despre asta? *Despre asta?* Ca și cum fiul lor, pe care nu-l văzuseră de câteva decenii, nu

ar fi ucis o femeie și nu ar fi fugit apoi, lăsându-i pe toți în urmă să facă față consecințelor acțiunilor lui.

— Nu. Nu pentru moment. Ca să fiu sinceră, nu m-am gândit niciodată serios la asta. Iar în perioada asta, nici atât.

— Da… a zis Mitchell, clătinând din cap. Zău așa, tată. Crezi că ar trebui să planifice un bar mitzvah în toiul acestei Apocalipse? Grace, e bine că l-ai dus pe Henry în Connecticut. E bine că ai plecat și tu. Dar cum rămâne cu munca ta?

— Mi-am întrerupt pentru moment activitatea. Poate… e posibil să încep să lucrez în altă parte. M-am gândit la asta. Dar în ceea ce privește activitatea mea din New York, nu, nu o să mai fac nimic acolo.

— Și trăiți în acea casă de vacanță.

— Da. Și da, e foarte frig. În caz că vă întrebați, a zis ea, privindu-i.

Poate că nu se întrebau.

— Nu are izolație? a întrebat Naomi. Henry e în siguranță acolo?

— Avem haine groase. Și dormim sub mai multe pături, a oftat ea. Fiul meu își dorește un câine. Spune că eschimoșii se încălzesc dormind lângă un câine.

— Păi, de ce nu? a zis David. Nu poate să aibă un câine?

Jonathan e alergic, aproape că a spus Grace. Acela era motivul. Dar apoi și-a amintit celălalt motiv: Raven, câinele lor din copilărie, cel care cumva scăpase din casă și dispăruse, iar ei, părinții lui, dăduseră vina pe Jonathan pentru asta, deși era câinele lui Mitchell, nu al lui. Cum să-și mai dorească Jonathan vreodată un câine? Făcuseră un lucru groaznic și cine știe câte altele mai fuseseră.

— Ați avut un câine, a zis ea, ca și cum nu ar fi fost necesar să spună nimic mai mult. Jonathan mi-a povestit ce s-a întâmplat cu câinele vostru.

Toți trei s-au uitat la ea. Mama lui Jonathan s-a întors către tatăl lui.

— Ce a spus? a întrebat Naomi.

— Stați, a zis Mitchell și a întins mâna, ca atunci când, fără să vrei, apeși pe frână și vrei să împiedici pe cineva să nu se ducă înainte.

— Stai o clipă. Lăsați-mă să întreb.

— Nu am avut niciodată un câine, a insistat mama lui. Ți-a spus că am avut un câine? Și că ceva s-a întâmplat cu el?

— Nu ai de unde să știi, a zis David.

Apoi a întors privirea spre Grace.

— Nu am avut niciodată un câine. Ne-am fi dorit unul, dar băieții erau alergici.

Deci măcar partea asta era adevărată, s-a gândit ea, cuprinsă de un ciudat val de ușurare. Spusese de la început că era alergic.

— Și ce ți-a zis? a cerut să știe Naomi. Despre acest câine imaginar.

— Că…

Grace încerca să-și aducă aminte detaliile, pentru că păreau să fie foarte importante acum.

— A fost un câine care se numea Raven. Era al lui Mitchell. Și într-o zi când Jonathan era singur acasă cu el, câinele a dispărut. A ieșit pe poartă sau ceva de genul acesta și nimeni nu l-a mai văzut de atunci. Apoi ați dat vina pe el, pentru că doar el fusese acasă.

Încerca să-și dea seama dacă omisese ceva, dar nu mai era nimic.

— Asta e tot.

După un moment lung și destul de neplăcut, Naomi a vorbit.

— Nu asta s-a întâmplat, a zis ea cu o voce spartă. Nici de departe.

— Draga mea, a intervenit David. Nu te enerva. Evident, asta i s-a spus lui Grace.

— Vă rog, a zis ea.

Inima îi bubuia în piept. Îi bătea așa de tare, încât putea să o audă. Nu înțelegea ce se întâmpla,

dar era îngrozită.

— Vă rog să-mi spuneți.

— Nu a fost un câine, a zis Naomi, care începuse la un moment dat să plângă și ai cărei ochi, cu cercurile mari și negre, erau acum plini de lacrimi. Nu un câine. Un frate. Nu a avut niciodată un câine, dar a avut un frate. Presupun că nu ți-a spus niciodată că a avut un frate.

— Ba da. Pe Mitchell! a zis Grace.

Nu mai înțelegea nimic din tot ce se întâmpla.

— Nu pe Mitchell, a zis Naomi furioasă.

— Nu pe mine, a zis și Mitchell, aproape în aceeași clipă.

Nu mai zâmbea acum, a observat Grace. Chiar și optimismul cu care se lăudase nu putea face față la ce urma.

— Un alt frate. Aaron. Avea patru ani.

A început să clatine din cap, fără să știe de ce.

— Nu ți-a vorbit niciodată despre asta? a întrebat-o David.

Pot să plec chiar acum, se gândea Grace. *Dacă plec chiar acum, nu trebuie să aflu despre ce e vorba. Dar dacă rămân, o să fiu nevoită. Și apoi o să știu asta mereu. Orice ar fi, nu o să uit niciodată.*

Dar, la drept vorbind, nu mai era decizia ei. Era prinsă în ceea ce se întâmpla, în povestea lor. A adevărului, oricare ar fi fost acesta, urma să-și spună mai târziu. Când, bineînțeles, avea să fie o cu totul altă persoană deja.

Sâmbătă dimineață, într-o iarnă, pe când Jonathan avea cincisprezece ani și Mitchell treisprezece, Aaron Reuben Sachs, în vârstă de patru ani – căruia mama lui îi spunea „Scumpete” și tatăl lui „Poponeață”, iar frații lui nu-i spuneau în niciun fel (deoarece erau mai mari și preocupați de propriile lor vieți) – a răcit foarte rău și a făcut febră. Se întâmpla în ziua în care fiica cea mare a celor mai vechi prieteni ai lui David și Naomi avea programată ceremonia de bat mitzvah, iar toți

membrii familiei Sachs erau așteptați la sinagogă și apoi la petrecerea de după. Dar Jonathan nu voia să meargă. Nu se sinchisea deloc de prietenii părinților lui, și nici de fiica acestora, care era cu două clase în urmă față de el și deloc atractivă, așa că avea de gând să rămână acasă și să facă ce o fi făcând de obicei în camera lui, cu ușa încuiată. Se certaseră din cauza asta cu o zi în urmă, iar într-un final David spusese că, indiferent de părerea lui, Jonathan avea să vină și el la petrecerea de bat mitzvah, împreună cu restul familiei. În ziua următoare, însă, parcă discuția aceea nici nu avusese loc. Jonathan stătea în camera lui, insistând că nu are de gând să meargă.

Dar Aaron avea febră. Asta schimbase tot. Iar Naomi întrevăzuse în această confluență de evenimente – ambele neplăcute, niciunul dintre ele controlabil – o altă posibilitate. Una care, desigur, ar ajuta-o să salveze aparențele, dar care totodată (și-a spus că *ar putea* să iasă așa) i-ar și permite lui Jonathan să petreacă timp cu fratele lui. Poate că nu era prea târziu pentru el să creeze o legătură cu frățiorul lui, ceva mai durabil decât simpla experiență de a crește cu aceiași părinți în aceeași casă, chiar dacă în perioade de timp diferite. Întotdeauna sperase la asta, deși Jonathan nu arătase niciodată vreo dovadă de iubire fraternă, nici măcar față de Mitchell, care era doar cu doi ani mai mic. Apariția lui Aaron, deși surprinzătoare pentru toți, îl îndepărtase și mai mult pe fiul cel mare de ei toți.

Iar asta era ceea ce-și spunea în timp ce se îmbrăca pentru sinagogă și în timp ce verifica pentru ultima oară temperatura micuțului (38,3), pe care l-a învelit apoi în patul lui și i-a pus o casetă cu muzică de relaxare.

Câteva ore mai târziu, când a sunat acasă de la petrecere, Jonathan i-a spus că totul era în regulă.

— A spus că Aaron voia să se joace afară, a zis Mitchell. A insistat o vreme cu asta, dar apoi cred

că și-a dat seama că nu mergea. Că nu era în regulă să-i faci așa ceva fratelui tău de patru ani, când are febră, să-l lași să iasă afară când vrea, deși ar fi trebuit să ai grijă de el. Nu o să fii compătimit pentru asta. O să fii învinovățit. Așa că atunci a început să le spună oamenilor că n-a știut că Aaron s-a dus afară. El crezuse în tot acest timp că Aaron era în camera lui. I-a spus doctorului că s-a dus să-l verifice de câteva ori, dar nouă nu ne-a spus asta niciodată. Știa că mama și tata nu-l vor crede, așa că nu și-a mai bătut capul.

— Stai, a zis Grace, ridicând mâinile ca și cum ar fi încercat să-i oprească. Stai, vrei să spui că… Vrei să spui că Jonathan e responsabil de ceva ce s-a întâmplat cu Aaron?

— Da, a încuviințat David cu tristețe. Multă vreme, n-am vrut să accept, deși nici pe departe atât cât a făcut-o Naomi. Își dorea din răsputeri să nu fie adevărat.

Naomi privea la ceva peste umărul lui Grace. Chipul ei trăda atât de multă tristețe, încât părea ușor tumefiat.

Mitchell a oftat.

— Cu siguranță, a fost afară. Aici nu încape îndoială. Nu știm cât de mult timp, sau dacă a vrut să fie acolo, sau dacă i s-a spus să meargă. E foarte greu să-ți dai seama ce s-a întâmplat. Și e clar că mintea umană încearcă să construiască povești care să te facă să se simți mai bine atunci când situația devine de nesuportat. Așa că eu mi-am spus întotdeauna o povestioară, cum că Aaron își mai revenise și a vrut să meargă afară să se joace, pentru că avea acolo leagănul care îi plăcea așa de mult. Cu o scară și o frânghie. Așa că s-a dus pur și simplu afară și să distrat dându-se în leagănul lui, iar când s-a întors în casă, nici n-a avut când să se simtă rău. S-a băgat imediat în pat și a adormit, și așa l-am găsit și noi atunci când ne-am întors de la petrecere.

— Dar apoi am văzut că avea temperatura 40,5. L-am luat imediat, a spus Naomi, cu glasul stins. L-am dus la urgențe. Dar nu au mai putut să-i facă nimic. Era prea târziu ca să îl mai ajute cu ceva.

— Numai că nu asta s-a întâmplat, de fapt, a zis Mitchell. Așa am vrut eu să cred, dar nu asta s-a întâmplat în realitate. Și poliția a știut. L-au pus să povestească din nou și din nou. Pe Jonathan, vreau să spun. De fiecare dată zicea altceva. Știa unde era Aaron. Nu știa. Poate că știa. Credea că știe, dar se înșelase. Nicio emoție. Nicio remușcare. Dar în același timp nici nu existase vreo acțiune concretă din partea lui. Așa că poliția nu a putut să spună că el *făcuse* ceva. Știi care-i treaba, cred că încercau să se gândească și la familia noastră, la felul în care puteam să supraviețuim acestei tragedii, iar a-l face pe Jonathan responsabil din punct de vedere legal ar fi înrăutățit mult lucrurile. Cred că s-au gândit că o să sufere destul din pricina vinovăției și dacă l-ar fi incriminat, sau l-ar fi trecut printr-un proces, asta nu l-ar fi ajutat nici pe el și nici pe noi. Dar s-au înșelat atunci când au presupus că avea să sufere. Nu putea să sufere. Nu știa cum.

Grace încerca să respire, dar totul părea că se mișcă în jurul ei. Masa, scaunul. Bucătăria se rotea, într-un imens vârtej de bej și maro, ca și cum s-ar fi detașat cu totul. Dar… și-a dat seama în timp ce privea cum totul se învârtea și începeșa în jurul ei: nu asta era. Nu bucătăria se mișca, ci ea. Ea – Grace – se detașase, în sfârșit, ireversibil, de propria viața. Fără explicații. Fără scuze. Gata cu încercarea constantă de a-l înțelege pe el, de a înțelege ce s-a întâmplat cu el. Nu mai era cale de întoarcere din acest punct, nu după ce un băiețel pe nume Aaron Sachs, poreclit „Poponeață”, nu ajunsese la vârsta de cinci ani. Nu mai era nimic de neînțeles: era ceva absolut evident și teribil, iar toate astea nu mai aveau nimic – absolut nimic – de-a face cu ea. Aici era vorba despre Jonathan la

vârsta de cincisprezece ani, care nu își dorise să meargă la o petrecere de bat mitzvah sau să aibă un frate.

— Nu a spus niciodată că-i pare rău, a zis David. Niciodată. Nici măcar o dată. Chiar și dacă se întâmplase exact așa cum spusese el, putea să fi zis măcar că îi pare rău. Dar nu a făcut-o.

— Păi, nu-i părea rău, a zis Naomi în timp ce își ștergea fața cu dosul palmei. De ce ar fi spus că-i pare? Nu a mai vorbit niciodată despre asta. Pur și simplu a stat aici până s-a ivit prima posibilitate de plecare, iar de atunci nu s-a mai întors. Nu ne suna niciodată, iar atunci când îl sunam noi, nu vorbea nimic legat de viața lui personală. Ne-a lăsat să-i plătim taxele la facultate – chestie care ni s-a părut efectiv o realizare. Apoi s-a mutat cu o femeie, mult mai în vârstă, care a început să-i plătească taxele. I-a cumpărat și o mașină.

— BMW, a zis David clătinând din cap. Asta m-a terminat. Niciun evreu nu ar trebui să conducă un BMW. Întotdeauna am spus asta.

— Nu are importanță ce fel de mașină era, a zis Naomi.

David părea că ar vrea să-i răspundă, dar s-a gândit mai bine și nu a mai zis nimic.

— Știi, a intervenit Mitchell, atunci când Jonathan s-a dus la medicină, mi-am zis: *Păi, foarte bine, în felul ăsta a ales el să-și exprime sentimentele legate de ce s-a întâmplat cu Aaron.* Mi-am zis: *încă puțin timp, iar la un moment dat o să ne dea și nouă o șansă.* Mie în special, a zis el zâmbind din nou. Pentru că eu îl admirasem foarte mult în copilărie. Așa că am mai așteptat un timp. Am fost ultimul care a renunțat. Tata renunțase cu mult timp înainte, poate la un an sau doi după moartea lui Aaron. Mama a mai încercat ani întregi.

S-a uitat peste masă, la mama lui. Ea și-a întors privirea într-o parte.

— Apoi s-a făcut medic pediatru. Iar eu mi-am zis: *În tot timpul ăsta, el a fost consumat de vină. Din cauza asta nu ne putea privi sau nu putea să stea lângă noi, era mult prea chinuitor pentru el. Dar acum poate salva viețile altor copii, care au și ei frați, părinți.* Și nu puteam să nu respect asta, chiar dacă el încă nu făcea parte din viețile noastre, chiar dacă tu și Henry nu erați în viețile noastre. Dar acum nu mai cred că asta era adevărat. Nu-l înțeleg deloc. Nu cred că l-am înțeles vreodată.

— Nu, a zis Grace.

Era atât de uimită că își oferise părerea. Apoi a hotărât că vorbea latura ei profesională.

— Nu, nu aveați cum. Aici e vorba despre o cu totul altă minte. Nu sunteți responsabilă pentru ceea ce este el, a zis ea, întorcându-se către Naomi. Nu aveați cum să rezolvați problema asta. Nimeni nu înțelege de ce se întâmplă așa.

Ceea ce era cu adevărat uimitor, se gândea ea acum, chiar și în timp ce vorbea așa de liniștitor, așa de profesionist, cu Naomi, nu era faptul că reușise să iasă dintr-o familie îngrozitoare și să devină un vindecător al copiilor, un specialist, un cetățean al lumii. Ceea ce era uimitor era că reușise să se controleze atât de mult timp. Trebuie să fi fost dificil. Trebuie să fi fost obositor. Dar e clar că-i ieșise ceva din toată treaba asta. Nu voia să se gândească ce anume.

— Știți, nici experții care studiază acest fenomen nu-l înțeleg prea bine, a încheiat ea, simțindu-se la capătul puterilor.

Spre surprinderea ei, Naomi aproba din cap.

— Știu. Știu asta. Numai că nu reușesc să mă agăț întotdeauna de această idee. Întotdeauna revin la gândul că am greșit eu cu ceva, că a fost ceva legat de viața noastră aici sau la ce fel de mamă am fost. Dar am fost o mamă bună. Chiar am fost. Am încercat să fiu, a zis ea, și din nou glasul i s-a spart și a izbucnit în plâns.

Mitchell și-a așezat mâna pe umărul ei, dar nu a întrerupt-o. Într-un final, s-a oprit din plâns.

— Totuși, îți mulțumesc că ai spus asta.

— Soția mea spune că tot ce poți să faci atunci când o persoană ca fratele meu apare în viața ta este să te dai la o parte, i-a zis Mitchell lui Grace. S-a documentat foarte mult despre asta. Evident, nu e domeniul ei.

— Soția ta? l-a întrebat Grace. Ești căsătorit?

— Știu! a exclamat David, amuzat. Nu le-au trebuit decât doisprezece ani. Crezi că a fost îndeajuns ca să se hotărască?

— Dar… eu credeam…

A trecut încă o dată peste ceea ce gândea ea, peste ceea ce credea ea. Cine era cel care-i spusese că Mitchell, fratele imatur și răsfățat, locuia încă în subsolul casei părintești și că se baza întru totul pe ajutorul familiei?

— Unde locuiți? l-a întrebat ea.

Mitchell s-a uitat la ea, nedumerit.

— Nu departe. Până acum am stat în Great Neck, dar urmează să ne mutăm într-o casă din Hempstead. Soția mea este fizioterapeut la spitalul St. Francis, foarte aproape de aici. Ar trebui s-o întâlnești, Grace. Cred că v-ați înțelege bine. Și ea e tot singură la părinți, a spus el zâmbind.

Grace a încuviințat. Se simțea amorțită.

— Cu ce te… Îmi pare rău, Mitchell, dar nu știu cu ce te ocupi.

Părea amuzant.

— Nu-i nimic. Sunt directorul unei școli primare din Hempstead. Am predat la gimnaziu mare parte din cariera mea, dar anul trecut m-am mutat în învățământul primar. Sunt foarte fericit cu această schimbare. Mă bucur să fiu printre copii. Cred că are legătură cu ceea ce ni s-a întâmplat nouă, dacă are vreun sens. Nu prea l-am băgat în seamă pe Aaron cât timp era în viață – iar asta m-a afectat profund după ce a murit. Dar după aceea

am devenit foarte interesat de copii și de felul în care învață ei.

S-a întins după ceașca lui și a lui Naomi.

— Mai vrei niște cafea? a întrebat-o el pe Grace, ridicându-se.

Ea i-a mulțumit, dar a dat din cap că nu.

— Grace? a auzit-o pe Naomi spunând. Am vrea foarte mult să ne cunoaștem nepotul. Crezi că acum ar fi posibil?

Vorbise foarte încet și foarte răspicat. Nu voia să facă ceva greșit sau să fie înțeleasă greșit.

— Desigur, a zis Grace. Desigur. O să… o să organizăm ceva. Îl pot aduce aici. Sau… poate putem să ne întâlnim în New York la un moment dat. Îmi pare așa de rău. Mă simt îngrozitor că nu am știut nimic din toate astea. Nu am știut nimic.

David a clătinat din cap.

— Nu e nevoie să spui asta. El a fost cel care nu ne-a vrut în viața ta și a lui Henry. Ne-a venit greu să acceptăm, mai ales după nașterea lui Henry. Nu am vrut să dăm buzna la spital, dar a fost ceva ce Naomi a trebuit să facă. Cred că a fost ultima oară când a crezut că mai e o speranță ca Jonathan să se schimbe. Știi, pentru că acum avea un copilaș al lui. Credea că există vreo șansă infimă ca el să ne permită să fim din nou în viața lui.

Grace a închis ochii. Se imagina în aceleași circumstanțe de nesuportat. Și ea s-ar fi agățat de aceeași mică nădejde.

— L-am obligat să mă ducă, a zis Naomi.

Zâmbea sau încerca să zâmbească, era prima oară când făcea asta de la sosirea lui Grace.

— L-am forțat. I-am zis: „E nepotul nostru, o să mergem să-l vedem și nu mai e nimic de discutat”. Mai era păturica aceea, îți amintești? Păturica pe care i-am adus-o lui Henry?

Grace a dat din cap că da și a simțit că o cuprinde greața.

— Era ceva făcut de dumneavoastră?

— Ah, nu. Mama mea o făcuse. Am folosit-o pentru toți băieții mei. Și pentru Jonathan, desigur. Voiam ca Henry să aibă asta de la noi, chiar dacă era singurul lucru pe care reușeam să i-l dau. O mai ai? a întrebat-o ea, cu o nerăbdare chinuitoare.

— Nu știu sigur, a reușit Grace să spună. Ca să fiu sinceră, nu am mai văzut-o de foarte mult timp.

Naomi a părut să se întristeze pentru o clipă, dar și-a revenit foarte repede.

— Păi, nu mai are importanță acum. Să-l văd pe Henry e mult mai important decât o păturică veche. Oricum, fac una nouă acum.

Atunci, dintr-un colț al bucătăriei, s-a auzit încet un bipăit electronic. Grace a privit în jur. În priză era conectat un monitor alb din plastic, așa cum avusese și ea pentru Henry când era mic.

— Vorbind de lup, a zis Naomi, iar vocea i se învioră dintr-odată.

— Mă duc eu, a zis Mitchell.

— Nu, merg eu, a spus Naomi și s-a oprit pentru o clipă. Cred că ar fi bine dacă i-ai explica lui Grace situația.

Apoi s-a aplecat și a sărutat-o pe obraz pe nora ei, care era prea înmărmurită să vorbească. Toți au privit-o pe Naomi ieșind din cameră. S-a îndreptat către hol, apoi a început să urce scările.

— Grace? a zis Mitchell.

— Să înțeleg că tu și cu soția ta aveți un bebeluș? Felicitări.

— Mulțumesc. De fapt, urmează să avem un bebeluș. Laurie trebuie să nască în iunie. Dar mai avem unul. În acest moment cu toții avem unul, oricând de ciudat ar suna asta. Și, acum că știi ce s-a întâmplat în familia noastră, poate că o să-ți fie mai ușor să înțelegi de ce am făcut ceea ce am făcut. Ceea ce urmează să facem.

— Uf! a intervenit David, ridicându-se dintr-odată în picioare. Nu mai suport! E ca discursul de la Gettysburg.

— Tată, vreau doar ca Grace să înțeleagă că pentru noi e diferit de cum ar putea să fie pentru altă familie, care nu a trebuit să depășească moartea unui copil mic.

— Mai vrei puțin chec? a întrebat-o David.

Grace, care reușise să mănânce din politețe doar o jumătate din felia pe care o primise, a dat din cap că nu.

— Am fost – *suntem* – complet răvășiți de ceea ce a făcut Jonathan. De ceea ce se presupune că a făcut. De ceea ce credem că a făcut. Și, evident, știam că acea femeie care a murit avea doi copii. După cum am presupus, de fapt după cum a presupus cam toată lumea, soțul acelei femei avea să plece în Columbia și să-și ia copiii cu el. Nu ne-a trecut prin minte să ne implicăm în nimic legat de asta, mai mult decât eram deja implicați, întrucât a trebuit să vorbim cu poliția despre Jonathan și le-am promis să îi sunăm dacă primim vești de la el, deși le-am spus clar că ultimul lucru pe care l-ar face ar fi să ia legătura cu noi. Dar atunci a sunat unul dintre ei, chiar înainte de Anul Nou, să vadă ce mai facem și ne-a spus că băiețelul a plecat înapoi în Columbia cu tatăl lui, dar că tatăl refuzase să ia cu el și fetița.

— Nu era fata lui, a zis David.

A așezat cutia cu chec de la Entemann's înapoi în frigider și a scos de acolo o sticlă cu formulă de lapte, deja pregătită. A început să o agite puternic. Apoi s-a dus cu ea la robinet, a dat drumul la apă caldă și a început să agite sticla sub jetul de apă.

— Spuneau că o să ajungă în plasament, undeva în Manhattan, dar înainte, trebuiau să contacteze rudele de sânge și să le elimine de pe lista posibililor îngrijitori. Apoi am vorbit despre asta.

— Nu foarte mult! a subliniat David, cu un râs scurt.

— Nu, nu foarte mult.

— Ah, Dumnezeule, a zis Grace.

— Știu. Îmi pare rău. Sunt sigur că e un lucru îngrozitor pentru tine.

Nu mai îngrozitor decât să afli că soțul tău și-a ucis amanta sau a provocat moartea fratelui său mai mic, și-a spus ea în minte, fără s-o ajute însă prea mult.

— Dar… ea nu are nicio vină pentru nimic din tot ce s-a întâmplat. La ideea asta am tot revenit. E o fetiță frumoasă care a luat startul cu ghinion în viață. O să trebuiască să se lupte cu multe lucruri atunci când o să mai crească. Sunt sigur că o așteaptă multă nefericire pe Abigail. Care se întâmplă să fie fiica fratelui meu.

— Și nepoata mea, a completat cu naturalețe David.

— Îmi puteți da un pahar cu apă? a zis Grace.

A întins mâinile după el. Ambele mâini. David a deschis un dulap și a scos dinăuntru un pahar. A oprit apa caldă, a dat drumul la cea rece și a ținut palma sub jetul de apă, așteptând să se răcească. Nimeni nu a spus niciun cuvânt până când Grace nu a terminat de băut.

Apoi Grace a zis:

— Abigail?

— După Aaron. De fapt, eu și Laurie am ales numele de Abigail. Am păstrat Elena pentru numele mijlociu.

— Îmi place la nebunie numele de Abigail, a zis David.

Se întorsese cu sticla sub jetul de apă caldă.

— Soția regelui David din Biblie. Nu că m-ar fi întrebat cineva, a continuat el.

— Da… Grace tot încerca să formuleze întrebarea. Aveți de gând să… sau… tu și soția…?

A durat puțin, dar Mitchell și-a dat seama ce voia să spună.

— Laurie și cu mine am demarat procedurile de adopție. Aranjăm lucrurile din mers deocamdată, pentru că nu ne-am mutat încă în noua casă, iar Laurie a avut un prim trimestru destul de greu, așa

că Abigail se bucură de timpul alături de bunica și bunicul. Nu că ei s-ar plânge de asta.

— O iubim, a zis David, simplu.

Grace, care nu reușea încă să-și controleze emoțiile, le-a oferit cea mai terapeutică încuviințare posibilă.

— Desigur. Doar e nepoata voastră.

— Nepoata mea. Fiica băiatului meu. Pe care de asemenea l-am iubit, așa, ca idee. Oricât de imposibil ar suna.

— Nu, nu sună, a clătinat ea din cap. Și eu l-am iubit.

Sau cel puțin, și-a dat ea seama, *am iubit persoana care credeam că este.* O diferență mică, dar extrem de relevantă.

Acum o auzeau pe Naomi cum coboară scările cu covor din hol. Lui Grace îi bătea inima din ce în ce mai tare cu fiecare pas. Știa că niciodată nu ar fi putut să fie pregătită pentru ce urma. Pentru prima oară de când intrase pe ușă, se gândea în mod serios să o ia la fugă, dar ideea că ea, o femeie în toată firea, ar fi pusă pe fugă de un bebeluș a făcut-o să se simtă groaznic. Și-a încleștat mâinile pe scaun și s-a întors pregătită, deși palidă la față, către ușa bucătăriei.

Femeia care a apărut ținând un copil în brațe era cu totul alta. Părul lung și închis la culoare unduia frumos pe lângă obrajii ei, iar acum mergea mai rapid, mai grațios, în ciuda faptului că ținea în brațe un bebeluș – pe Elena, Abigail – în acel fel tipic mamelor și consacrat în timp, lipit de șoldul ei. Chiar și pielea lui Naomi Sachs avea o altă culoare: luminoasă și debordând de sănătate. Devenise o femeie care părea capabilă să fie fericită.

— Sper că i-ați spus? a zis ea.

Grace s-a ridicat în picioare. Nimeni nu o rugase să facă asta. Nimeni nu i-ar fi cerut asta, lucru care era perfect de înțeles. Dar ea a întins mâinile după

acea fetiță. Nu plănuise asta. Nici nu era sigură că își dorea asta. Dar o făcuse oricum.

— Îmi permiteți? a întrebat-o pe Naomi.

Naomi nu a zis nimic, dar apoi a ridicat bebelușul de lângă talia ei și l-a ținut în aer, iar Grace s-a întins ca să-l ia în brațe. Elena nu mai era acel bebeluș negricios, care le stânjenise pe femeile de la întâlnirea comitetului de binefacere, sugând de la sânul Malagăi Alves – de la *ambii* sâni. Acum era un bebeluș robust cu o aură de păr castaniu, rar, și cu niște picioruțe musculoase, grăsune, arătând un interes plin de entuziasm față de urechea lui Grace. Avea să fie mereu un copil al tragediei, al cărei tată îi ucisese mama, cu un alt tată care o respinsese și cu un frate care dispăruse din viața ei pentru totdeauna. Și avea doar șase luni. Grace a observat și acum genele ei lungi și frumoase, pe care le remarcase atunci când se întâlniseră pentru prima oară.

Exact ca genele lui Henry: la fel de frumoase și la fel de lungi.

— Ar trebui să plec, a spus Grace.

Naomi a rămas înăuntru cu bebelușul. David și Mitchell au condus-o la mașină, insistând amândoi să o îmbrățișeze din nou.

— Nu scapi așa ușor de noi, a zis David. De acum încolo te-ai procopsit cu toți pe cap. La fel și Henry.

— Tată… a râs Mitchell. Grace, nu-l asculta. O să așteptăm să ne contactezi tu. Iar dacă n-o să faci asta, o să te urmărim fără milă. Nu, nu e deloc amuzant. Nu vorbeam serios.

— Mie mi s-a părut amuzant, a zis David.

Grace i-a asigurat pe amândoi că vor păstra legătura, apoi a urcat în mașină și a pornit motorul. Părea că nu mai stătuse acolo de mult timp. Și-a dat seama că nu știa cât este ceasul.

Când s-a întors pe autostradă, și-a scos telefonul și l-a sunat pe tatăl său. A răspuns din prima, părând agitat.

— Ești bine? a întrebat-o el. Ai primit mesajul meu?

— Nu, îmi pare rău. Sunteți la masă?

— Da. Adică, o parte dintre noi. Suntem la Pig Heaven[32].

Grace nu s-a putut abține să nu râdă.

— Cum ați convins-o pe Eva să meargă acolo?

— Henry i-a spus că „Pig” e doar o metaforă. Chiar a folosit cuvântul „metaforă”.

— Impresionant, a zis Grace.

— Și când am ajuns aici, iar ea a văzut meniul, i-am comandat un Mai Tai. Acum e bine. Iar fiul tău se înfruptă dintr-un purceluș de lapte. Este cu adevărat în raiul porcilor.

— Pot să vorbesc cu el? a zis Grace, cerându-i totodată tatălui ei să îi ia la pachet o salată cu piept de rață.

Henry i-a răspuns încântat, așa cum doar un puștan de doisprezece ani putea să fie atunci când revenea la restaurantul lui preferat.

— Unde ești? a întrebat-o pe mama lui.

— Ne luăm un câine, i-a răspuns Grace.

22. PRIMUL LUCRU PE CARE-L VOR SPUNE DESPRE MINE CÂND IES DIN ÎNCĂPERE

Henry își dorea un câine inteligent. Voia un border collie, cel mai inteligent câine dintre toți, după cercetările lui asidue, dar nu găseai vreun câine din acea rasă în toate adăposturile de animale din vestul statului Connecticut. Da fapt, nu erau prea mulți câini în afară de pitbulli sau corcituri de pitbulli. Câinele pe care au ajuns să-l aleagă era un fel de ogar, găsit la adăpostul municipal din

Danbury, singurul nonpitbull din acea zi în care ea și Henry au mers pe Route 7, pregătiți (în cazul lui Grace, atât de pregătită pe cât putea să fie) să devină stăpânii unui câine. Întâmplarea a făcut să se aleagă cu un câine de talie medie, în vârstă de un an de zile, inteligent și plin de afecțiune, cu pete negre și maronii și cu niște petice în spirală ciudate, așezate în oglindă pe ambele coapse, ca un test Rorschach canin. În drum spre casă, s-a cuibărit numaidecât în poala lui Henry, apoi a scos un scâncet prelung, parcă din tot corpul, și a adormit. Acum, că inteligența cu care sperase că va fi înzestrat câinele său îi fusese confirmată, Henry a hotărât să-l numească „Sherlock”.

— Ești sigur? a întrebat Grace, de pe scaunul din față. E o povară destul de mare pentru un cățeluș.

— O să-i facă față, a zis Henry. Câinele ăsta e un geniu.

Era și sudist, din câte se părea. În timp ce se uita peste documentele lui Sherlock, angajatul de la adăpost le explicase că, atunci când erau suprapopulate, adăposturile din sud cu număr mare de eutanasieri hotărau în unele cazuri să trimită pisici și câini adoptabili către cele din nord-est. Sherlock, mai exact, venise din Tennessee. Poate că avea să latre fonfăit.

— Putem să trecem pe la pet shop?

— Avem deja mâncare pentru câini.

— Da, știu, dar vreau să-i cumpăr un vas special. Iar Sherlock ar trebui să aibă și o zgardă specială. Câinele lui Danny, Gerhard, are o zgardă pe care scrie „Gerhard”.

Gerhard era un schnauzer care mergea mai tot timpul anului la competiții. Părinții lui Danny (mama lui, pe care o chema Matilda, insistase ca amândoi, Henry și Grace, să-i spună „Til”, pentru că „așa mi se zice mie”) erau extraordinar de primitori și în general foarte amuzanți. Într-o noapte, când ajunsese să-l ia pe Henry, Grace

acceptase o invitație spontană la cină și se amuzase teribil la niște povestiri despre competițiile canine, cu referințe speciale la coafurile și aranjamentele din culise. Grace, spre propria uimire, și-a dat seama că a râs ca proasta pe tot parcursul mesei.

Totuși, acum i-a spus lui Henry că nu o să poată să țină pasul cu Gerhard și familia lui.

— Ce însemnă asta? a întrebat-o fiul ei, realmente nedumerit.

I-a explicat ce înseamnă.

Era un fel de miracol, gândea ea, în timp ce se uita în oglinda retrovizoare, observând cum o șuviță lungă de păr cădea peste fața fiului ei. Când era mic, medicul pediatru îi spusese că, într-adevăr, copiii cresc peste noapte. Puteai să intri în cameră în dimineața următoare și să vezi că aveau picioarele mai lungi, capul mai mare; chiar așa se întâmpla. De-a lungul anilor, avusese de nenumărate ori ocazia să își amintească de asta. Acea zi din clasa a doua când lăsase brusc în urmă copilăria, odată pentru totdeauna: gata! În acea vară de acum doi ani, când se dusese în Great Barrington să-i cumpere tenișii, și îi luase unii chiar puțin prea largi, iar peste nicio săptămână, începuse să se plângă că i se umflaseră degetele din cauză că îl strângeau tenișii. Atunci când s-au dus din nou la magazin, au ajuns să cumpere cu două numere mai mari. Acum se întâmpla din nou, dar nu în ceea ce privea înălțimea, lățimea sau circumferința capului. Lăsase în urmă, în timp ce se uita ea în altă parte, prinsă de dezastrul care se desfășura în sânul familiei lor, o mare parte din ceea ce-l făcea să fie copil. Acum, începea să se instaleze ceva vag, care trimitea către adolescență. Fiul ei se afla acum în anticamera care se deschidea spre tărâmul adolescenței, unde băieții cu breton lung și cu o igienă personală care lăsa de dorit erau pe punctul să descopere că fetele erau diferite și motivul pentru care conta acest lucru. Iar el părea să fie bine. Părea… era oare posibil?

Foarte bine, în niciun caz zdrobit sau deprimat. De fapt, arăta ca orice băiat normal din lumea asta, unul care avea prieteni la școală, teste la știință luni dimineața, o obligație să cânte în orchestra gimnazială și o poziție nou-nouță (ca fundaș) în Lakeville Lions (o echipă sponsorizată de nimeni alții decât cei de la Smitty's Pizza din Lakeville, localul unde luaseră acea masă îmbibată de grăsime în noaptea pe care ea o considera acum ca fiind momentul evadării lor). Cu alte cuvinte, nu arăta ca un băiat al cărui tată era cunoscut de milioane de oameni, deși din alt stat, ca „Doctorul Crimă". Sau chiar (verificase această posibilitate) ca un puști ai cărui părinți trecuseră printr-o despărțire obișnuită și pe care mama îl luase într-o după-amiază și îl transpusese într-o viață cu totul diferită: altă casă, altă școală, alți prieteni. *Și un câine,* s-a gândit Grace. Oare era posibil ca el să fie… într-adevăr… în regulă?

— Poate că ar fi trebuit să luăm cușca aia de care ziceau.

Grace își dăduse seama în acel moment că Sherlock-câinele, prima făptură canină care avea să intre în casa de lângă lac în peste treizeci de ani, ar putea decide la un moment dat să-și facă nevoile în incintă.

— Nu. Vreau să doarmă cu mine în pat, a zis Henry de pe bancheta din spate. Și dacă se întâmplă vreun accident, o să curăț eu. E câinele meu. Sunt responsabil pentru el.

Grace și-a ținut respirația. Nu-l auzise niciodată să spună exact acele cuvinte – *Sunt responsabil* – și sunau aproape de necrezut din gura lui. Cu vocea lui nouă – puțin mai moale, puțin mai profundă, o voce care nu mai era cea a unui copil. Acesta era încă unul dintre lucrurile de care nu-și dăduse seama pentru că se uitase în altă parte, a înțeles ea, copleșită de regretele.

Pentru că ea era cea responsabilă sau cea care ar fi trebuit să fie responsabilă. Își dăduse seama de

asta cu numai câteva săptămâni în urmă, în timp ce privea dincolo de furia ei enormă și de tristețea enormă, la care se adăuga, în cele din urmă, durerea aceea enormă și de nesuportat pentru că Jonathan nu mai era acolo (că viața ei de familie cu Jonathan – ceea ce considerase din motive absolut logice ca fiind viața ei – pur și simplu *nu mai exista* de aici înainte), iar ea văzuse, ițindu-se, de sub acea cupolă a suferinței, un deget care arăta ferm în direcția ei. Toate astea – puteau să nu se întâmple sau cel puțin să nu se întâmple așa. Amploarea acelei tragedii: Malaga Alves ucisă, copiii ei rămași orfani, cumplitul ei oprobriu public, sabotarea tuturor realizărilor și ambițiilor ei profesionale. Și mai erau multe pe acea listă, atât de multe: ruptura dintre ea și Vita, dintre Henry și bunicii lui, dintre amăgirea trăită de ea însăși și realitatea atât de crudă, atât de dură. Jonathan făcuse asta, dar ea îi permisese s-o facă. Chiar și după toate aceste săptămâni de amărăciune care o țintuiseră la pat, în timp ce se uita peste știrile de pe internet despre așa-zisele informații în legătură cu crima (în cel mai bun caz) sau cu complicitatea ei directă (în cel mai rău caz), după toate acele ore petrecute pe ponton, suflând fumul de țigară către stele, ca și cum explicația s-ar fi aflat acolo, sus – nici acum, ea nu avea încă nici cea mai vagă idee cum se întâmplaseră toate astea.

A strâns puternic de volan, încercând să-și vină în fire și să ascundă de Henry căderea ei bruscă.

Așa că se hotărâse să creadă în realitatea prezentă, cea neanalizată, a vieții ei cu Jonathan. De ce să-i fie rușine de asta? Stând zi de zi, în cabinetul ei, în timp ce, pe canapeaua ei de culoarea ovăzului, se perindau o sumedenie de decizii greșite, oamenii aceia atât de afectați și cuplurile acelea atât de devastate – cine nu ar fi fost recunoscător pentru ceea ce o aștepta pe ea când se ducea acasă? Jonathan o adorase fățiș și o apreciase enorm, o încurajase, crezuse în ea, îi

oferise o afecțiune constantă, i-l dăruise pe Henry. Fusese – Doamne, ce clișeu – prietenul ei cel mai bun. De fapt, se gândea acum, cuprinsă de un nou val de tristețe, singurul ei prieten. Se asigurase de asta, despărțind-o de Vita, încurajându-i nemulțumirea față de oricine altcineva care se apropia de ea. Nimeni nu era demn de Grace – acesta fusese mesajul. Nimeni în afară de el.

Ar fi observat asta la alții, și-a zis ea. Și chiar *observase* asta, de nenumărate ori, în acei bărbați care stăteau pe canapeaua ei. În acei soți sau iubiți care, în mod delicat sau brutal, secționau orice legătură dintre partenerele lor și părinții acestora, sau frații, sau prietenii, sau chiar copiii lor, pentru ca, în felul acesta, femeile respective să nu mai poată ajunge nicicând înapoi la țărm. În așa fel încât să se simtă prea demoralizate ca măcar să încerce. Bărbații aceia erau și ei ca niște câini din rasa border collie, care își luau mielul ales din turmă și îl țineau cât mai departe de alții. Era o rasă de câini extrem de inteligentă.

— Cred că îi e foame, a zis Henry.

Sherlock se ridicase nesigur în picioare, iar acum era cu nasul lipit de geam, lingând sticla.

— Ajungem imediat acasă.

Când au ajuns, au intrat cu el pe ușa din față și l-au plimbat de colo colo, în lesă. O dată, lângă canapeaua din sufragerie, a părut că vrea să-și ridice piciorul, așa că Henry l-a tras imediat, explicându-i, ca și cum câinele l-ar fi putut înțelege:

— Nu, nu, Sherlock, trebuie să mergi afară. Avem o curte întreagă pentru tine.

Grace a deschis portița de la verandă și au coborât scările ce duceau spre lac, apoi l-a privit pe Henry cum îi pune zgarda specială și i-o potrivește în jurul gâtului.

— Ești gata? l-a întrebat ea.

Băiatul a dat din cap că da, deși nu părea chiar pregătit. Cu o săptămână mai înainte, un bărbat de

la compania Invisible Fence a venit și a îngropat sârma care delimita perimetrul, folosindu-se de o unealtă specială ca să poată săpa în pământul întărit. Marcase linia perimetrului cu niște steguleț albe care coborau de pe ambele părți ale casei până în dreptul apei. Era destul de mult spațiu ca să alergi în jurul lor. După ce terminau de făcut asta, câinele avea să fie în regulă.

— Nu vreau să fac asta, a zis Henry, subliniind ceva ce era evident.

Câinele trăgea de lesă, dornic să exploreze zona.

— Știu, a zis Grace. Dar trebuie să se obișnuiască. Trebuie să afle ce se întâmplă când trece de aceste linii. Un mic electroșoc, și apoi gata. Asta dacă e atât de deștept cum credem noi.

— Dar nu vreau să pățească ceva.

— O să fie și mai rău dacă fuge pe drum și dă o mașină peste el, Henry.

Fiul ei a ridicat din umeri, trist.

— Îți amintești ce a spus tipul ăla?

— Normal.

S-au apropiat de perimetru, cu câinele în lesă. La câțiva pași distanță de steagurile albe, au auzit semnalul de avertizare de la garda specială. Sherlock a devenit mai atent, deși în rest părea că nu îl afectează nimic.

— Nu! a strigat Grace către câine. Nu! Nu! Nu!

Henry a tras de lesă, destul de ezitant.

— Nu, Sherlock. Nu te duce acolo.

Sherlock s-a uitat puțin nedumerit la amândoi și apoi a mai făcut un pas către linia de demarcație.

— Îmi pare rău, dragule, a zis Grace. Se pare că nu există altă cale.

Băiatul a încuviințat din cap. A lăsat câinele să înainteze. Era foarte curajos, s-a gândit Grace. După încă un pas, s-a auzit din nou semnalul de avertizare. Apoi, după încă doi pași, Sherlock a schelălăit și a sărit în spate. Țipătul a fost ascuțit, chiar și pentru Grace, și destul de sfâșietor. Evident, îl duruse rău.

— Îmi pare rău, i-a zis Henry, lăsându-se în genunchi. Îmi pare așa de rău, băiete. Nu o să se mai întâmple.

Să sperăm, și-a zis Grace în sinea ei. *Asta dacă ești așa de inteligent cum se presupune.*

— Hai să vedem ce se întâmplă, i-a spus ea lui Henry. Încearcă să-l duci mai aproape de linia perimetrului.

Henry a făcut întocmai, dar de data asta Sherlock nu mai era dispus să încerce. Chiar înainte de semnalul sonor, s-a dat în spate. Părea îngrozit.

— Ce câine cuminte! a zis Grace.

— Ce băiat cuminte! a zis Henry.

S-au plimbat cu el prin restul perimetrului, lăsându-l să audă semnalul de avertizare în alte câteva locuri, mângâindu-l și lăudându-l atunci când se dădea în spate. Când a ajuns în dreptul lacului, a intrat cu picioarele în apa rece și a privit înainte. Atunci a ridicat capul către cerul amiezii și a scos un urlet care probabil că a răsunat cale de câțiva kilometri prin pădure.

— Ah, uau! a făcut Henry.

— Păi, a zis Grace râzând. Cred că a ajuns acasă.

Henry i-a dat drumul din lesă lui Sherlock și a făcut câțiva pași în spate. Nu s-a întâmplat nimic. Nu a luat-o la fugă, ci a rămas unde era, cu lăbuțele acoperite de apa întunecată, privind cu aviditate către celălalt mal. Au mers până la scările de lângă veranda din spate ca să-l poată vedea și au rămas acolo câteva minute, iar Grace și-a trecut brațul peste umerii fiului ei.

— E un câine simpatic, i-a spus Grace.

Henry a încuviințat.

— Îmi pare rău că a durat așa de mult. Cred că o să-mi placă să avem un câine.

El nu a zis nimic imediat. A ridicat din umeri. Părea că se retrăsese în sine.

— Ce-i? l-a întrebat Grace.

— Vreau să vorbim despre asta. Adică, o s-o facem vreodată?

Ea a tras adânc aer în piept.

— Normal.

— Dar când? Nu-mi place asta. Nu-mi place că nu vorbim despre asta. Nu vreau să fii supărată.

— Henry, nu e treaba ta să mă protejezi pe mine. Și acum e în regulă. Acum putem să facem asta, dacă vrei. Vrei să vorbim acum?

El a râs scurt, dar acest râs nu suna deloc vesel.

— Acum cred că e bine. Pot să vorbesc cu secretara mea să confirme cu secretara ta, dar din câte știu eu, acum e bine.

S-a întors către el. În ultima săptămână, frigul mai cedase un pic, iar ei renunțaseră la gecile groase și la o parte din straturi. Părul lui negru ieșea prin gluga neagră. Peste hanorac purta o jachetă groasă din denim, găsită într-un dulap de la etaj. Cândva fusese a lui Jonathan.

— Știam despre asta.

— Despre?

— Tati. L-am văzut cu mama lui Miguel. La un moment dat. În septembrie. Sau octombrie. Îmi dau seama că ar fi trebuit să-ți spun. Dacă ți-aș fi spus, poate că nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat.

A spus toate astea în grabă, apoi și-a luat privirea de la ea.

Ai grijă, s-a gândit ea instantaneu. *Ai foarte, foarte mare grijă. Ce o să spui acum e foarte important.*

— Ce lucru îngrozitor pentru tine, a zis ea, încercând să-și controleze tremurul vocii. Îmi pare așa de rău că a trebuit să vezi asta. Dar nu, nu era treaba ta să-mi spui ce se întâmpla.

— Nu făceau nimic, a continuat el. Adică, nu erau… nu am văzut nimic, știi, sărutări sau altceva de genul. Dar, nu știu. Pur și simplu mi-am dat seama, atunci când i-am văzut. Erau afară pe scări. Și era lume în jurul lor. Dar i-am văzut și am știut.

A fost, cum să zic, pur și simplu am știut. Dar când m-a văzut, el s-a comportat normal. S-a îndepărtat puțin de locul unde se afla ea și nu m-a prezentat sau ceva asemănător. Iar eu nu am zis nimic.

Grace a clătinat din cap.

— Henry, asta e ceva ce nici nu fiu nu ar trebui să vadă.

— S-a comportat, cum să zic, la fel ca în oricare altă zi! Gen: „Cum a fost la școală?", „A vorbit Jonah cu tine astăzi?" Dar știa că îl văzusem.

Henry a tăcut. Părea că se gândește la ceva.

— A mai fost o dată.

— Cu… s-a bâlbâit Grace, privindu-l confuză. Doamna… mama lui Miguel?

— Nu, s-a întâmplat mai de mult. E vorba despre altcineva.

Grace s-a abținut să nu reacționeze. Nu mai era vorba despre ea, cel puțin nu de acum încolo.

— Vrei să discuți despre asta? l-a întrebat ea. Evident, nu ești obligat s-o faci.

— Da, știu. Eram cu Jonah aproape de casa lui. Eram pe trotuar așteptând-o pe mama lui, care intrase într-un magazin, și noi așteptam pe trotuar. Și l-am văzut pe tati. Eram aproape de spital.

Grace a încuviințat din cap. Familia Hartman locuise pe East 60s, la câteva blocuri distanță de Memorial, până când băieții au intrat în clasa a șasea, după care Jennifer și Gary s-au despărțit, iar Jennifer s-a mutat împreună cu Jonah și sora lui în West Side. Atunci se produsese și schimbarea în relația lor de prietenie. Dar înainte de asta, Henry petrecuse ani buni în cartierul lui Jonah – cartierul de lângă Memorial.

— Deci l-am văzut venind înspre noi. Mergea pe lângă terenul de joacă. Știi terenul ală de pe Sixty-Seventh Street unde obișnuiam să mergem?

Grace a dat din cap că da.

— Era cu cineva, cu o doctoriță. Și… din nou, nimic. Cum să zic, nu făcea nimic, așa că nu mi-am dat seama imediat. Pur și simplu mergeau

împreună și vorbeau. Și ea era medic. Avea halatul la fel. Nu m-a văzut imediat. Nici când a trecut strada, tot nu m-a văzut. Trecea pe lângă mine cu doct… cu ea. Așa că am strigat: „Tati!” Și el, cumva, a tresărit, apoi s-a uitat la mine și a zis: „Salut, amice!”, apoi „Salut, Jonah!” Și m-a îmbrățișat și a început să vorbească despre ceva, nu-mi amintesc ce. Dar m-am întors pentru că doctorița cu care era a mers pur și simplu mai departe. Nu s-a oprit, iar el nu s-a mai uitat după ea. Mi s-a părut așa de straniu. Era… nu știu cum să descriu, dar a fost ca atunci cu mama lui Miguel, pur și simplu am știut. Adică, s-a corectat el, nu *știam.* Nu mi-am dat seama exact despre ce era vorba, numai că ceea ce vedeam… nu era în regulă. Înțelegi ce vreau să spun?

Grace a încuviințat cu tristețe.

— Poate că ar fi trebuit să-ți spun și atunci.

— Nu, dragule.

— Dar era posibil să divorțați.

— Nu există nimic corect sau greșit aici. Nu era responsabilitatea ta.

— Păi, bine, a zis Henry cu tristețe. Dar atunci a cui era responsabilitatea?

Câinele, plictisit de apa înghețată, urca agale panta către casă.

— A adulților, i-a răspuns Grace. A tatălui tău și a mea. Cred că se întâmpla ceva cu tati, de foarte mult timp. Dar… a zis Grace, luându-și inima-n dinți.

Detesta faptul că trebuia să spună asta, dar era necesar.

— Orice ar fi făcut, și oricare ar fi fost motivele lui, sper că știi că te-a iubit mereu. Nu cred că a avut nimic de-a face cu tine. Poate cu mine, dar nu cu tine.

— Dar *tu* nu ai făcut nimic greșit, a zis Henry, iar Grace, cuprinsă de un alt val de agonie, a băgat de seamă că plângea acum.

Era posibil să fi plâns de ceva vreme. Așa că s-a întins spre el, iar el a lăsat-o să-l tragă la pieptul ei. Era încă un copilaș, s-a gândit ea, deși detesta că fusese nevoie de acest lucru îngrozitor ca să-l apropie pe copilul dinăuntrul lui de ea. L-a îmbrățișat oricum, mirosindu-i părul, care era murdar.

— Poate că toată treaba asta nu trebuie gândită în termeni de bine și rău. Poate că e mult mai complicat de atât, i-a explicat Grace, trăgându-și suflul. Sunt convinsă că nu am fost perfectă. Și poate că nu am știut ce se întâmpla cu tati, dar cred că ar fi trebuit să știu. Asta-i partea mea de responsabilitate.

Câinele, Sherlock, ajunsese la marginea scărilor de la verandă și se uita la ei tânguitor. Dar Grace nu i-a dat drumul lui Henry.

— Am petrecut o mulțime de nopți gândindu-mă la asta, i-a spus ea. Nopți și zile, a adăugat, amintindu-și de ceasurile lungi când Henry era la școală, iar ea se chircea dureros sub pături și zăcea, în patul ei de la etaj. Aș putea petrece ani întregi gândindu-mă la tati și la ce s-o fi întâmplat cu el. Și la doamna Alves. Și la săracul Miguel. Săracul băiat. Dar cred că… nu am să fac asta. Am alte lucruri de făcut. Iar eu nu vreau ca viața mea să se rezume la un singur lucru. Și îți spun sincer că nu vreau nici ca viața ta să se rezume la acest lucru. Meriți mai mult decât atât, Henry.

Băiatul s-a tras ușor în spate. Aerul rece a invadat instantaneu locul unde fusese corpul lui. Profitând de această oportunitate, câinele a urcat cu băgare de seamă treptele. S-a dus la Henry, care a început să-i mângâie urechile.

— L-au poreclit „Doctorul Crimă”, a informat-o fiul ei. Danny și cu mine am căutat pe Google la el acasă.

Ea a încuviințat, cu inima frântă.

— Bine.

— Apar și poze cu tine. Din cartea ta. Sunt o grămadă de chestii despre tine, a zis el în timp ce își muta privirea asupra ei. Știai asta?

Știa și a recunoscut. Știa de câteva săptămâni. Într-o dimineață, după ce îl lăsase la școală ca de obicei, se dusese la bibliotecă și se așezase în fața aceluiași computer. Dar, de data aceasta, se simțea brusc pregătită. Apoi s-a privit pe ea însăși, prin acel văl denaturat al comunității globale a necunoscuților. Era ca un torent. Nu se mai termina. Articolele erau oricum groaznice, dar comentariile care apăreau acolo erau pur și simplu grotești. Ea era o ființă cu inima împietrită, care fusese alături de soțul ei în timp ce acesta se folosise, abuzase, abandonase și în final o măcelărise pe femeia care-l iubea. Era o ipocrită care avea tupeul să-i judece pe alții, să le ofere altora „indicații" despre relațiile lor, să *scrie o carte* – cea mai puternică ostilitate venea din faptul că ea *scrisese o carte* – în care să-și demonstreze așa-zisa înțelepciune. Fotografia ei de autoare era peste tot. Și mai erau și citate din cartea ei – interpretări simpliste ale lucrurilor pe care încercase ea să le transmită.

Era la fel de rău cum se temuse că va fi. Dar măcar nu era și mai rău.

— Cât timp o să mai dureze toate astea? a întrebat-o Henry.

Cât de lungă e o bucată de sfoară?

— Noi o să fim bine. Asta este cel mai important.

— OK, a zis Henry.

Sunase curajos, deși nu tocmai convins.

— Am avut la un moment dat o pacientă, a zis ea, căreia i se întâmplase ceva îngrozitor…

— Ce? voia Henry să știe.

— Păi, avea un fiu care era foarte bolnav. Suferea de schizofrenie. Știi ce e asta?

Sherlock își alesese tocmai acest moment ca să încerce să escaladeze cea mai înaltă treaptă, direct

în poala lui Henry. Henry a râs și l-a ajutat.

— Hmm… era nebun?

— Da. Adică, „nebun” e termenul legal. Era foarte bolnav. Suferea de o boală mentală foarte gravă.

— Și asta era așa de îngrozitor?

— Era un lucru îngrozitor în sine, dar nu cel la care se referea pacienta. Ceea ce s-a întâmplat a fost că fiul ei a murit din cauza acelei boli. Avea doar nouăsprezece sau douăzeci de ani.

Grace a oftat. Nu plănuise să intre și în detalii, dar se pare că nu avea de ales.

— De fapt, boala de care suferea l-a făcut să se sinucidă. Asta s-a întâmplat. Iar mama lui, pacienta mea, după cum îți poți imagina, era foarte tristă. Și trebuia să-și găsească într-un fel liniștea sufletească după acest lucru îngrozitor. Iar într-o zi mi-a spus așa: „Pentru tot restul vieții mele, acesta o să fie primul lucru pe care îl vor spune despre mine atunci când ies din încăpere”. Iar eu îmi amintesc că mi-am zis: *Da, așa este, asta o să se întâmple.* Dar noi nu putem face nimic în legătură cu ceea ce spun ei atunci când ieșim din încăpere. Nu o să putem niciodată să controlăm asta. Și nici n-ar trebui să încercăm. Ceea ce avem de făcut este… ei bine, să stăm în acea cameră atât cât stăm și apoi să nu ne gândim prea mult la ce se petrece după plecarea noastră. În orice încăpere ne-am afla, să fim pur și simplu acolo, a încheiat ea jalnic.

Henry nu părea că reușise să digere toată treaba asta, nu în întregime, dar de ce ar fi făcut-o? Era atât de abstract. Poate că, pentru un băiat de doisprezece ani, era puțin cam prea feminin, ceva ce-ar spune o mamă între două vârste. Iar adevărul era că nici Grace nu știa cum ar trebui să fie acolo unde era, atât timp cât era. Până de curând, se gândise mult prea mult la ceea ce gândise, sau făcuse, sau spusese și nu îndeajuns de mult la ceea ce… pur și simplu… la ceea ce era. Faptul că

gândise, spusese și făcuse lucruri destul de neplăcute nu ajuta deloc. Dar în acest moment stătea pe veranda din spate, privind înspre lacul pe care îl știa de o viață, cu Henry lângă ea, amândoi mângâind un ogar nu foarte curat din Tennessee. Nu era tocmai rău. Așa că nici ea nu se simțea rău, cel puțin nu în această clipă. Iar Henry… nici el nu părea să se simtă îngrozitor, nu-i așa? Așa era. Având în vedere circumstanțele oribile, înfiorătoare, da, chiar nu părea. Așa că acesta avea să fie primul lucru pe care oamenii îl vor spune despre ei atunci când ies din încăpere – pentru totdeauna, câte zile mai aveau –, iar asta era cumplit, fără doar și poate. Dar pe de altă parte, niciunul dintre ei nu putea să schimbe situația, și venea ca un fel de alinare să își dea seama că nu avea niciun sens să încerce.

Henry și-a proptit fața de cea a câinelui. Sherlock îl lingea pe buze destul de extravagant. Iar Grace s-a străduit să nu reacționeze la asta.

— E tati nebun? a întrebat-o brusc Henry.

— Nu. Cel puțin, nu în felul ăla. Nu o să-și facă rău singur, Henry. Sunt sigură de asta.

Se lăsase din nou frigul, iar lumina dispăruse complet. Grace s-a apropiat de el și de câine. Câinele era cald.

Atunci Henry a întrebat-o:

— Unde crezi că e?

Grace a clătinat din cap.

— Nu știu. Nu am nici cea mai vagă idee. Câteodată îmi doresc să-l găsească, pentru că sunt așa de supărată pe el, încât vreau să fie pedepsit. Iar alteori îmi doresc să nu fie așa, pentru că atât timp cât nu-l găsesc, nu trebuie să mă confrunt cu ce a făcut sau nu a făcut.

Atunci și-a dat seama că spusese asta cu voce tare, către propriul ei fiu. Și era îngrozită.

— Crezi că e vinovat?

Grace a închis ochii. A așteptat cât de mult a fost cu putință, adică nu foarte mult. Pentru că el o

întrebase, iar ea trebuia să-i răspundă.

23. LA CAPĂTUL LUMII

Vita venea în Great Barrington în fiecare marți pentru o ședință de personal, într-una dintre clinicile-satelit ale Centrului Porter și, dacă nu era vreo urgență care să o rețină acolo, ea și Grace luau prânzul împreună undeva în oraș. Să o cunoască din nou pe Vita era ca și cum ar fi primit înapoi piese importante din viața ei, amintiri pe care le lăsase să se atrofieze sau doar le ascunsese, pentru că, în absența prietenei ei, erau mult prea dureroase. Acum, în cele mai ciudate momente, redescoperea acele lucruri în ea – apăreau, aproape fără motiv, în timp ce conducea pe Route 7 sau îl aștepta pe Henry în fața sălii de sport unde se desfășurau antrenamentele echipei de baseball pe timpul iernii. Își amintea de cărți pe care le-au citit, haine pe care le-au cumpărat și le-au împrumutat, sau, ocazional, din cauza cărora s-au certat. Își amintea de mama Vitei și de mătușa ei, excentrică – probabil, înțelegea ea acum, și ușor bipolară – care avea grijă de ele câteodată, acasă la Vita, dându-le pe ascuns fiecăreia câte un cocktail Sugar Daddy după ce părinții Vitei plecau. Toate aceste lucruri și multe altele erau atât de neimportante luate separat, însă împreună formau o inimaginabilă țesătură victoriană a propriei vieți. Îi plăcea asta. Era foarte recunoscătoare pentru asta.

După prânz au mers împreună la Guido's, pentru ca Vita să își facă provizia de produse care nu puteau fi găsite în Pittsfield („pentru gurmanzi, un adevărat deșert", spunea ea), iar acolo a descoperit Grace puiul Marbella al restaurantului Guido's, etalonul specialităților sale culinare. Grace făcuse

pui Marbella de câteva ori în bucătăria ei și crezuse mereu că îi ieșea minunat, dar aici era mai bun. Mult mai bun. În curând, ea și Henry aveau să mănânce acest preparat aproape în fiecare marți seară, iar Grace încă nu reușise să își dea seama de ce versiunea aceea era mult mai bună decât a ei, lucru care o nemulțumea, dar nu într-atât încât să nu mai mănânce de la ei. Marțea devenise ziua ei preferată din săptămână.

Într-o vineri seară, la sfârșitul lunii februarie, Grace l-a adus în sfârșit pe Henry la casa de piatră să-i cunoască pe membrii grupului Windhouse. Până atunci, ea și Leo se vedeau deja o dată la câteva zile, și nu mereu având ca scuză întâlnirile întâmplătoare la bibliotecă. Leo făcea progrese în scrierea cărții despre Asher Levy și era optimist cu privire la terminarea primei versiuni până la finalul anului său sabatic, la sfârșitul lunii iunie, chiar dacă nu reușise să demonstreze că Levy (și vaporul lui plin cu refugiați din Recife) a fost primul evreu care a ajuns în America. Se pare că un comerciant din Boston ajunsese în 1649, cu cinci ani mai devreme.

— Un hap foarte, foarte amar, a zis Leo.

Dar râdea atunci când a spus-o.

Grace plănuise să gătească ceva pentru cina la Windhouse, dar în ziua respectivă s-a întâlnit cu un agent imobiliar din Great Barrington, ca să-și caute un spațiu pentru cabinet. Tocmai fusese eliberată o suită de camere dintr-un vechi hambar convertit pentru uz profesional, plin de avocați, consultați și terapeuți de toate felurile. Camerele aveau vedere spre un câmp (potrivit agentului imobiliar, fermierul cultiva fân și porumb) și erau călduroase și luminoase, chiar și în perioada aceea neplăcută a anului. A încercat să își imagineze acolo canapeaua de culoarea ovăzului, masa și scaunul rotativ din cabinetul de la New York, suportul din piele pentru șervețele, covorul persan, dar adevărul era că nu își dorea niciunul dintre lucrurile respective în locul

acesta pitoresc. O nouă canapea. Un nou suport pentru șervețele. Cana albă din ceramică pe care Henry o făcuse în tabără, cea în care își ținea pixurile – avea să o păstreze. Îi plăcea. În sfârșit, putea să scape de posterul cu fotografia semnată de Eliot Porter. Era și timpul.

S-a întors împreună cu agentul la biroul acestuia și, după aceea, nu i-a mai rămas suficient timp pentru a merge acasă și a găti, așa că, în timp ce se ducea să îl ia pe Henry de la repetițiile cu orchestra, a cumpărat o tavă mare cu pui Marbella de la Guido's. Henry părea puțin obosit și uitase că nu se duceau acasă, dar s-a înviorat în mașină, când a simțit aroma puiului Marbella.

— Vor mai fi și alți copii? a întrebat-o el, neîncrezător.

— Nu cred.

S-a gândit la fiica vitregă a lui Leo. Nu îi spusese nimic de ea atunci când se întâlniseră la începutul săptămânii.

— Are o fiică vitregă, totuși. Cam de vârsta ta. Puțin mai mare.

— Super, a răspuns el sarcastic.

Pentru un băiat de doisprezece ani, singurul lucru mai rău decât o seară în compania adulților era o seară în compania adulților și a unei fete un pic mai mari.

— Nu trebuie să cânt la vioară cu ei, nu-i așa?

— Nu, nu, a spus ea.

Nu făcea parte din plan. Însă acum că Henry adusese vorba despre asta, nu spusese oare Leo ceva legat de „o sesiune" cu Henry? Henry a ținut morțiș să își lase vioara în mașină.

Ajunși la casa din piatră, s-a strecurat cu mașina pe ultimul loc rămas liber la capătul drumului abrupt, parcând lângă un Subaru pe care era lipit un abțibild cu ECHIPA DE QUIDDITCH A COLEGIULUI BARD și altul pe care scria BĂTRÂNII CARE CÂNTĂ LA BANJO NU MOR… DOAR SE OPRESC DIN CÂNTAT.

— Pot să îmi iau o carte? a întrebat-o Henry.

Grace a ezitat.

— În regulă. Dar uite ce e, dă-le o șansă mai întâi, da?

— Bine.

Henry a coborât din mașină. Grace a luat tava cu pui și a ieșit și ea. Băiatul a urmat-o spre ușa din spate.

Grupul cânta înăuntru, suficient de tare încât nimeni nu a venit să le deschidă ușa atunci când ea a ciocănit. A insistat și a mai bătut o dată. Apoi, ridicând din umeri, a apăsat pe clanță și a intrat, cu tava în brațe. Henry a închis ușa în urma lor.

— Ah, bună! a spus Leo.

Muzica s-a oprit, iar el s-a grăbit spre bucătărie.

— Grace! Ce bine!

S-a aplecat spre ea și a sărutat-o foarte pur, dar foarte cald.

— Iar tu, i-a spus el, adresându-i-se lui Henry, ești Henry, noul scripcar pe care îl așteptam.

— Hm… nu, a spus Henry. Adică, eu cânt la vioară. Nu la scripcă.

— Detalii, a răspuns Leo. Intrați, noi ne-am pornit. Vreți ceva de băut?

Henry a cerut o cola. Era o mișcare calculată, de vreme ce ei nu beau cola acasă.

— Ah, scuze. Nu prea ne place cola. Ce zici de un suc de merișoare?

— Nu, e în regulă.

Grace a acceptat un pahar cu vin, din care sorbea acum emoționată. Nu realizase că avea emoții până nu primise paharul cu vin, dar atunci și-a dat seama că trei dintre cei mai buni prieteni ai lui Leo așteptau în camera alăturată. Apoi a realizat că îi păsa ce părere își vor face ei despre ea.

Mai fusese o singură dată în casă, cu mulți ani în urmă, când o furtună de vară distrusese rețeaua electrică din jurul lacului pentru două sau trei zile, iar familiile dăduseră dovadă de o solidaritate fără

precedent (și care nici nu se mai repetase de atunci), gătind la comun tot ceea ce le rămăsese prin frigidere. Nu avea amintiri cu Leo din acea zi, însă își amintea casa sau cel puțin trăsătura ei cea mai impresionantă: cadrul masiv din piatră de râu al șemineului, care părea să acopere un întreg perete. Văzându-l acum, în timp ce intra în cameră, și-a dat seama că memoria ei nu îi exagerase nici dimensiunile, nici impactul vizual: se întindea până în tavan și depășea marginile șemineului, de parcă cel care îl zidise fusese pur și simplu fascinat de frumusețea pietrelor, în diferite nuanțe de maro, gri și roz pal. Prins printre ele, pe orizontală, aproape ca o adăugire de ultim moment, un buștean lung, tăiat pe din două, servea drept poliță. În timp ce intrau împreună în cameră, Grace a văzut că privirea lui Henry se îndreaptă direct spre șemineu, cuprinzându-l și măsurându-l cu privirea, așa cum făcuse și ea la vârsta lui. *Știu,* îi spuse în șoaptă. *Și eu am simțit același lucru.*

Un foc de aceeași amploare ardea în șemineu. Trosnea și pâlpâia, dogoritor, și poate din acest motiv muzicienii – erau trei, așezați pe canapea și pe fotolii – se îndepărtaseră de el. Unul dintre ei, un bărbat masiv, cu un început de chelie, s-a ridicat în picioare în timp ce ei intrau.

— El este Colum, a zis Leo.

Cel care crescuse în Scoția, și-a amintit ea, pe când dădea mâna cu el.

— Bună, eu sunt Grace. Iar el e Henry.

— Bună ziua, a spus Henry, dând și el mâna cu Colum.

Ceilalți le-au făcut cu mâna de pe canapeaua din față. Femeia pe nume Lyric (cu părinții hipioți) avea părul lung și negru, ușor încărunțit, într-un mod în care părul brunet din Manhattan nu o făcea niciodată, un nas lung, cu o punte impresionant de rotundă, și în poală ținea o mulțime de partituri („Nu te ridica, te rog”, i-a spus Grace). Adolescentul de lângă ea, fiul ei, s-a ridicat în

picioare, ținând scripca în mâini. Numele lui era Rory.

— Îmi pare rău că v-am deranjat, spuse Grace.

— Nu-i niciun deranj, a răspuns Colum, iar Grace a remarcat, chiar și în acele câteva cuvinte, accentul scoțian încă puternic. Ai adus mâncare. Asta e ceva.

— Pui, a precizat Leo. L-am pus în cuptor.

— Mi-e foarte foame, a zis Rory.

Semăna puțin cu mama sa, avea același nas puternic – un nas pe care îl puteai numi cu adevărat acvilin – și același păr foarte închis la culoare, dar era puțin mai plinuț, mai moale. Tatăl, oricine ar fi fost el, trebuie să fi fost un endomorf.

Mama lui a râs.

— Ție mereu ți-e foame. Și întorcându-se spre Grace: Să-l hrănesc pe Rory e o slujbă cu normă întreagă.

Așezându-se din nou, Rory și-a ridicat scripca și a început să cânte o piesă nedeslușită, nu suficient de tare încât să întrerupă discuția. Mâinile păreau să i se miște într-o lume a lor, de parcă ar fi aparținut unui alt corp. Henry, a remarcat Grace, îl privea cu atenție.

— Sunt așa de fericită să văd de unde vine muzica, a spus ea. Uneori stau pe ponton și ascult.

— Un public! a zis Leo, zâmbind. În sfârșit!

— Ah, stai așa, ai spus că ai fani. Ai spus că ai „un grup modest”.

— Bine zis modest, a punctat Colum, ridicând chitara care fusese sprijinită de fotoliu. Avem cam… ei bine, aș spune că ne apropiem de un număr format din două cifre.

— Asta înseamnă… zis Henry ridicând din sprâncene, înseamnă cam zece oameni, nu?

— Exact, a răspuns Colum așezându-se, cu chitara în brațe.

— Nu e prea mult.

— Nu, i-a dat dreptate Leo. Dar, acum că tu și mama ta sunteți aici, șansa ne surâde. Din fericire,

nu cântăm de dragul mulțimilor gălăgioase.

— Din fericire, a spus Lyric, cu un râset scurt.

— Cântăm de… dragul artei.

— Credeam că facem asta ca să întâlnim fete, a spus Rory.

Henry, Grace nu putea să nu observe, părea oarecum fascinat de el.

— Tipul de fete pe care vrei tu să le întâlnești, dragul meu, i-a spus mama sa, nu vor să asculte o trupă care cântă doar la instrumente cu coarde.

— Stați, spuse Henry, sunteți un cvartet de coarde?

— O *trupă* de coarde, a spus Leo. Practic orice grup format în întregime din instrumente cu coarde este o trupă de coarde. Cred că asta face ca un cvartet de coarde să fie și o trupă de coarde.

— Mda, cum să nu, a spus Rory cu un dispreț tipic adolescentin.

— Dar de cele mai multe ori se referă la bluegrass, muzică irlandeză și scoțiană. Un soi de muzică folk. Știi ceva muzică folk, Henry?

Băiatul a scuturat din cap. Grace, imaginându-și părerea lui Vitaly Rosenbaum despre muzica folk, aproape că a izbucnit în râs.

— Nu e foarte populară în New York, a precizat Grace.

Se așezase pe un scaun de lângă șemineu și își încrucișase picioarele departe de căldura acestuia.

— Ah, ai fi surprinsă, a spus Colum. E foarte populară în oraș acum. Mai ales în Brooklyn, dar facem progrese și în Manhattan. Se cântă mult în barul Paddy Reilly de pe Twenty-Nineth. Și în Brass Monkey. Merg acolo dacă sunt în oraș într-o seară de duminică. Poate să meargă oricine și să cânte.

— Serios? Nu știam. Nu e în raza mea, cred, a spus Grace.

— Evident, foarte *Zeitgeist,* a spus Leo, care se întorcea în bucătărie.

— Ei bine, asta ar putea să-mi explice ignoranța. Sunt departe de *Zeitgeist.*

— Ce înseamnă asta? a întrebat Henry, iar Rory a încercat, aproape încântător, să-i explice.

Grace s-a dus în bucătărie ca să-l ajute pe Leo cu mâncarea. Pe lângă puiul Marbella, mai erau o salată mare, o tavă cu dovleac copt tăiat pe din două, fiecare jumătate fiind acoperită cu unt topit, și două pâini Anadama coapte de Leo.

— Henry e grozav, a spus Leo.

— Ah. Mulțumesc. Da, este.

— Mi se pare că e interesat. Tu ce crezi?

— Cred că ai face orice pentru încă un violonist.

El a lăsat jos cuțitul cu care tăia pâinea și i-a zâmbit.

— Știi, i-a zis, aș putea. Dar chiar dacă nu-l fac să treacă de partea întunecată a muzicii, tot e grozav puștiul.

— Da, a aprobat Grace. Tot grozav e.

Mâncarea era gata, așa că ceilalți au venit și ei și și-au umplut farfuriile, iar apoi s-au întors cu toții lângă foc, așezându-se cu grijă printre instrumente. Henry și-a răsturnat dovleacul copt, ceea ce nu era deloc dificil, și a vărsat unt topit peste tot prin farfuria lui. Grace s-a ridicat ca să-i aducă un prosop de hârtie.

— E bun, i-a spus Colum când s-a întors. L-ai făcut tu?

— Nu, cei de la Guido's l-au făcut. Fac și eu rețeta asta, dar a lor are un ingredient secret, cred. E mult mai bună. Mi-aș dori să știu ce e. Niște ierburi aromatice, probabil.

— Oregano? a întrebat Leo.

— Nu. Pun și eu oregano în a mea.

— E oțetul de orez, a spus Lyric. Are puțin oțet de orez. Pot să-i simt gustul.

Grace, care tocmai se pregătea să ia o îmbucătură, s-a oprit și s-a uitat cu luare aminte la mâncarea din furculița ei.

— Serios?

— Gustă, a zis Lyric.

Grace a ascultat-o. Și în timp ce gusta, s-a gândit la orezul de sushi, la varza Napa, la murăturile japoneze – toate lucrurile pe care le asocia cu oțetul de orez. De îndată ce a gustat din mâncare, a simțit: oțet de orez – aroma era acolo, infiltrată în tot preparatul.

— O, Doamne, a spus ea, ai perfectă dreptate.

Această descoperire o făcuse absurd de fericită. S-a uitat la ei încântată.

— Lucrezi în Great Barrington? a întrebat-o Colum.

— Sunt psihoterapeut. Îmi mut cabinetul în Great Barrington.

— Lucrezi la Centrul Porter? a întrebat-o Lyric. Am o colegă a cărei fiică a fost internată acolo pentru tulburări de alimentație. I-au salvat viața.

— Nu, am un cabinet particular, a răspuns Grace. Dar o prietenă din New York conduce Centrul Porter. O prietenă cu care am copilărit în New York. Locuiește în Pittsfield acum. Vita Klein.

— Ah, știu cine e Vita Klein, a spus Leo. A venit să țină un discurs la Bard acum câțiva ani. Despre adolescenți și rețelele de socializare. A fost extraordinară.

Grace a încuviințat din cap, conștientă de mândria sa deplasată. Se simțea bine să fie mândră de Vita.

— De ce ai asistat la un discurs despre adolescenți și rețelele de socializare? l-a întrebat Rory cu scepticism.

Leo a ridicat din umeri. Ungea cu unt o felie din pâinea coaptă de el.

— Am și eu o fiică adolescentă. O fiică adolescentă care tocmai m-a informat că dacă îmi doresc să discut cu ea, cea mai rapidă metodă ar fi să-i postez direct pe pagina de profil. Adică acolo unde pot vedea toți cei trei sute patruzeci și doi de așa-ziși prieteni. Asta sună chiar intim acum.

Ramona avea șapte sute și ceva data trecută când am verificat.

— Și Vita a fost de ajutor? l-a întrebat Grace.

— Da, foarte mult. Ne-a spus să nu ne gândim la asta ca la un înlocuitor pentru relații, chiar dacă pușții așa văd lucrurile. De asta ei sunt copii și noi adulți. Nu e o declarație cu privire la adevăratele relații, în special cea dintre un părinte și copil, chiar dacă ei nu înțeleg mai mult. A fost foarte încurajator. Am fost și foarte ușurat că nu va trebui să îmi creez și eu un cont pe Facebook. Sunt total împotrivă.

— Windhouse are pagină de Facebook, a subliniat Rory.

— Sigur. Și e foarte util.

— Ca să păstrezi legătura cu toți cei zece fani, a spus Henry cu viclenie.

— *Doisprezece* fani, Henry, a răspuns Leo. De ce crezi că vă hrănim pe tine și pe mama ta acum? Evident ca să vă cumpărăm loialitatea.

Henry, care nu a fost sigur pe moment dacă glumea sau nu, a privit în sus alarmat pentru o clipă. Dar apoi a zâmbit.

— Ei bine, aș prefera să ascult muzica înainte, a subliniat el.

După masă, au cântat. Au cântat piese cu care Colum crescuse în Scoția și piese scrise de ei. Rory, se pare, era sursa muzicii scrise de ei. Mâna lui arcuită, cu o încheietură relaxată într-un mod care i s-ar fi părut de netolerat lui Vitaly Rosenbaum, se mișca și dansa deasupra coardelor, iar Henry – Grace nu putea să nu observe – abia își lua ochii de la ea. Sunetele celor două vioare (*scripci*, s-a corectat ea) aveau un mod de a se mișca unul lângă altul, depărtându-se brusc și împreunându-se înainte și înapoi (exista probabil un termen muzical pentru asta), iar mandolina și chitara creau un fel de cadru constat pentru ele. Piesele aveau nume precum *Innishmore* și *Loch Ossian* și *Leixlip* – care a și trebuit explicat

oaspeților (era numele unui oraș din Irlanda care însemna „saltul somonului”). Grace stătea, sorbind din vin, simțindu-se straniu acolo, înconjurată de căldură și tot mai fericită, pe măsură ce timpul trecea. I s-a părut că recunoaște unele melodii, câteva acorduri care își croiseră drum peste lac în timp ce ea stătea întinsă pe spate, pe pontonul înghețat, privind cerul hibernal; dar adevărul era că acordurile se revărsau împreună, într-un mod foarte plăcut. Henry a rămas în liniște pentru foarte mult timp. Nici nu i-a cerut cartea.

În jurul orei opt, au făcut o pauză pentru cafea și prăjiturile pe care le-a adus Colum, și, în timp ce el era în bucătărie, Rory s-a întors spre canapea și i-a întins instrumentul său lui Henry. Băiatul l-a privit alarmat.

— Vrei să încerci? l-a întrebat adolescentul.

Spre uimirea lui Grace, Henry nu l-a refuzat imediat. În schimb, a spus:

— Nu știu cum să cânt la asta.

— Ah, Leo a spus că știi.

— Da, dar eu cânt la vioară. Muzică clasică. Bine, în New York am cântat muzică clasică. Acum cânt în orchestra școlii, a explicat, șovăielnic. Eram destul de bun, dar, știi tu, nu suficient cât să ajung la Conservator. Majoritatea elevilor profesorului meu erau cel puțin la Conservator, dacă nu chiar profesioniști.

Rory a ridicat din umeri.

— OK. Dar încearcă.

Henry s-a întors spre Grace.

— De ce nu? a spus ea. Dacă Rory e de acord.

— Sigur, a zis Rory. Îmi iubesc scripca, dar să fim serioși, nu e tocmai un Stradivarius.

Henry a luat-o. A ținut-o sus pentru un moment, de parcă nu ar mai fi văzut o vioară până atunci, de parcă nu și-ar fi petrecut, de pildă, câte o oră după școală repetând intens pentru concertul orchestrei de la finalul semestrului de iarnă. Apoi și-a aplecat

bărbia și a ținut scripca în poziția în care fusese învățat să o facă.

— Nu pare prea confortabil, a spus Rory. Poți să o ții oricum vrei.

Henry și-a relaxat puțin mâna stângă, în așa fel încât prăgușul să se lase în jos. Grace și-l imagina pe Vitaly Rosenbaum lătrând ca un câine. Probabil că Henry se gândea și el la ceva asemănător.

— Acum mișcă-ți mâna cu care ții arcușul. Mișc-o, a zis Rory, iar Henry a făcut întocmai. În bluegrass, nu interesează pe nimeni felul în care ții arcușul. Poți să-l strângi și în pumn.

— Dar te rog să nu faci asta, a zis Leo din fotoliul lui.

Și el îi privea de aproape.

— O să-ți distrugă spatele.

— Ideea e să fii relaxat.

Rory a potrivit arcușul în mâna tremurândă a lui Henry.

— Acum: dă-ne câteva note.

Timp de un minut, Grace și-a imaginat că el o să înceapă să cânte *You Raise Me Up,* nefericita piesă principală pe care orchestra de la Școala Gimnazială Housatonic Valley Regional urma să o cânte la concertul care se apropia. Dar, spre surprinderea ei, Henry (după doar câteva game, ca să poată simți instrumentul) a început să cânte Sonata pentru vioară nr. 1 în Sol Minor a lui Bach, mișcarea siciliană. Era ultima partitură pe care o studiase la New York, înainte să se dezlănțuie haosul. Grace nu o mai auzise de luni întregi. El nu o mai cântase, din câte știa ea, de când plecase din New York, și cu toate că nu era la fel de sigur ca atunci, nu suna rău. De fapt, chiar deloc. Ca să fie sinceră, o încânta faptul că o aude din nou.

— Ce frumos, a zis Lyric atunci când el s-a oprit din cântat, după un minut sau două.

— Nu prea am mai repetat. Adică, în afară de orele cu orchestra.

Henry lăsase cu atenție vioara și i-o întindea acum lui Rory.

— Poți să cânți și vreun *jig*[33]? l-a întrebat Rory.

Henry a râs.

— Nici măcar nu știu ce înseamnă.

— Mi-aș fi dorit să mai avem o scripcă, a zis Rory. E mai ușor să înveți când cânți cu cineva. Adică, dacă știi deja să cânți, așa e cel mai ușor să înveți.

— Am vioara la mine, a zis Henry. E în mașină.

Leo s-a uitat la Grace.

— Urmează un concert important, a explicat ea.

— Te conduc, a zis Leo.

Când au ieșit afară, au simțit vânticel dinspre lac, cu toate că nu era tocmai frig. Perioada cea mai grea din iarnă trecuse deja de o săptămână sau două, iar pământul de sub picioarele lor părea să se fi dezmorțit și să elimine frigul. Nu petrecuse niciodată un sezon noroios în casa de lângă lac și nu era sigură cât de repede urma să vină. I se părea că deja pământul din curtea lui Leo începea să-i înghită picioarele.

În clipa în care ușa de aluminiu s-a trântit în spatele lui, și-a dat seama că ceva era diferit și știa și ce anume. Posibilitatea aceasta i se părea așa de extraordinară, încât a uitat să se simtă tulburată. Când și-a amintit din nou, și-a dat seama că nu avea niciun motiv să fie neliniștită. Iar asta a făcut-o să zâmbească.

— Ce-i? a întrebat-o Leo.

Atunci când Grace a deschis portiera din spate, s-a aprins și lumina în mașină.

— Mă gândeam că aș putea să te sărut, i-a spus ea.

— Ah.

El încuviință din cap, ca și cum i se propusese un contract financiar incomprehensibil legat de amenajarea lacului. Apoi a zis:

— Ah! Corect!

Și a sărutat-o fără să mai aștepte o secundă. El așteptase mult mai mult decât ea. Era primul ei prim sărut după aproape nouăsprezece ani.

— Stai, i-a zise ea imediat cum a reușit. Nu vreau ca ei să afle.

— Ah, știu deja, a zis Leo.

Apoi s-a uitat în ochii ei.

— Gașca mea știe. Nu am invitat niciodată pe cineva la orele de repetiții. Ar fi trebuit să-i auzi înainte să ajungi. Atât de puerili, a glumit el. Grace, a continuat el cu o mărturisire absolut evidentă, te plac foarte, foarte mult.

— Foarte, foarte? a întrebat ea.

— Nu ți-am spus niciodată, dar te-am văzut la un moment dat pe ponton în costumul tău de baie albastru.

— Nu recent, a clarificat ea.

— Nu. Când aveam treisprezece ani. O chestie de genul ăsta rămâne mereu în mintea unui tip.

— Păi… a zis Grace, amuzată. Nu mai știu pe unde e costumul ăla albastru.

— Nu e nicio problemă. O să-mi folosesc imaginația.

Ea a râs. Apoi s-a întins după cutia cu vioara lui Henry.

— E în regulă dacă dau o fugă până acasă? l-a întrebat Grace, înmânându-i instrumentul lui Leo. Vreau să văd ce mai face câinele și să-l hrănesc. A fost singur mare parte din zi. O să vin înapoi imediat.

— Normal, i-a răspuns el. Nu te grăbi. Îi facem botezul noii scripci. Când o să te întorci, o să-l auzi cântând *The Devil Went Dovn to Georgia.*

— Păi cred… că e de bine, nu? a zis Grace.

Iar Leo, în loc de răspuns, a sărutat-o pe frunte. Asta nu explica referința lui, nu că pe ea ar fi deranjat-o.

S-a urcat în mașină și a făcut dreapta pe alee, apoi a mers înainte pe drum, pe lângă casele tăcute și întunecate, lăsând geamul în jos ca să poată

respira aerul umed. Grace nu avea de gând să se gândească prea mult la ceea ce se întâmplase, nu în seara asta cel puțin. La faptul că ajunsese la el acasă ca o vecină și plecase – pentru moment – ca o persoană pe care o plăcea „foarte, foarte" mult îi părea ca și cum ar fi ajuns în pragul unui lucru nou și iremediabil, dacă nu cumva și trecuse deja acel prag. Se gândea – din nou – la noaptea în care îl cunoscuse pe Jonathan și la cât de instantanee și reciprocă fusese acea dorință de a-l avea pe celălalt pentru tot restul vieții, ceea ce părea să valideze totul. Nu fusese așa, acum era clar. Poate că în felul ăsta era mai bine: nu la fel de strict, nu la fel de neînduplecat. Nu atât de *perfect.* Bine era îndeajuns de bine.

Cutia poștală era plină, așa că s-a oprit și a scos de acolo un teanc mare de ziare, cataloage, corespondențe de tot felul și le-a luat cu ea înăuntru. Sherlock lătra în curtea din spate și a întâmpinat-o pe verandă cu lăbuțele din față pline de noroi (exuberanța era singurul lui defect de comportament față de manierele altfel impecabile). Grace i-a dat să mănânce și s-a întors în casă, scuturându-și noroiul de pe blugi, apoi aprinzând luminile și mergând cu acel teanc imens către coșul de gunoi, unde s-a oprit și a început să se uite prin corespondență. Cu puțin noroc, poate că ar fi găsit acea estimare, de la firma care venise cu o săptămână în urmă să discute despre lucrările de izolare pentru iarnă și despre renovarea căii de acces. (Unul dintre cele mai grele lucruri pe care trebuise să le facă în acea iarnă fusese să parcheze mai în jos, pe drum, și de acolo să se chinuie să nu alunece până ajungea la ușa din față a casei.) Îi era groază de ce urma, dar în același timp aștepta cu nerăbdare estimarea.

Nu era acolo, dar a găsit altceva: un plic alb, absolut obișnuit, cu un timbru banal pe care era steagul american fluturând și o adresă (adresa *ei,* adresa ei din *Connecticut*), notată cu acel scris de

mână urât – specific doctorilor –, pe care l-a recunoscut ca fiind al soțului ei, Jonathan Sachs. Uitându-se la plicul cu pricina, Grace a uitat să mai respire pentru o bună bucată de timp. Apoi, ca și cum acea parte din creierul ei responsabilă cu respirația ar fi preluat din nou controlul asupra întregii mașinării, Grace și-a amintit și, cuprinsă de un șoc violent, s-a aplecat deasupra chiuvetei din bucătărie, unde a vomitat puiul Marbella, cu tot cu oregano și oțet din orez.

Nu e momentul potrivit acum, s-a gândit ea vag, ca și cum ar fi existat un moment potrivit pentru așa ceva, și cu siguranță nu era acum. Nu acum. Pentru că acum sau cu câteva minute înainte, fusese realmente fericită și mândră (*atât* de mândră) de Henry, și fericită pentru că exista pe lume un tip, Leo, care o plăcea foarte (foarte, foarte) mult. Era fericită că putea să găsească un loc de muncă care să-i permită să-i ajute în continuare pe alții, era fericită pentru că își recâștigase prietena dragă, sau urma s-o recâștige, că fiul ei urma să-și vadă bunicii și mai era fericită pentru că iarna viitoare s-ar putea să nu-i mai fie așa de frig cum îi fusese în iarna aceasta, care era acum pe trecute. Asta nu era o fericire *imensă,* clar. Poate că nu era pe drumul spre o fericire *imensă* încă, poate că nu avea să fie niciodată – nu după tot ce se întâmplase –, dar nici nu cerea asta. Era vorba despre o fericire modestă, dar era oricum cu mult mai mult decât ar fi crezut că o să mai trăiască vreodată.

Nu sunt obligată să o deschid, s-a gândit ea. Apoi, ca să se asigure că pricepuse cu adevărat ideea, și-a spus asta cu voce tare:

— Nu sunt obligată să o deschid.

Înăuntru era o coală de hârtie fără aliniate, plină și pe o parte și pe alta cu scrisul lui, împăturită exact de trei ori. A despăturit-o și a privit-o de la distanță, dar cuvintele refuzau să capete sens, ca scrierea hieroglifică înainte de descoperirea Pietrei

din Rosetta. Cât de liniștitor era faptul acesta, s-a gândit ea. Își dorea ca totul să rămână așa. Putea să trăiască cu acel scris dacă rămânea indescifrabil. Dar apoi, chiar în fața ochilor ei trădători, cuvintele au început să devină clare și inteligibile. În *regulă,* și-a zis ea. *Dacă trebuie să fac asta, atunci am s-o fac.*

Grace.

Să scriu această scrisoare este cel mai greu lucru pe care a trebuit să-l fac vreodată, dar fiecare zi care a trecut fără ca eu să încerc măcar să îți vorbesc m-a rănit îngrozitor, nici nu poți să-ți imaginezi cât de adânc. Normal că tot ce s-a întâmplat a fost devastator pentru tine. Nu o să presupun că știu cât de rău a fost. Dar știu cât de puternică ești și mai știu că poți să treci peste asta.

Cred că totul se rezumă la faptul că eu nu am fost în stare să te apreciez pe tine și să apreciez familia pe care am avut-o. Pe care o aveam – noi doi. Orice s-ar întâmpla acum, faptul că noi suntem o familie nu are cum să se schimbe. Sau, cel puțin, asta îmi spun în momentele mele cele mai grele.

Am făcut o greșeală teribilă, teribilă. Nici acum nu-mi vine să cred. A fost ca un fel de nebunie care a venit peste mine, iar eu nu am fost în stare s-o controlez. M-am lăsat convins că o persoană ar putea să aibă mare nevoie de mine, deoarece copilul ei era foarte bolnav și eu puteam să-l ajut – și astfel mi-am pierdut toată tăria de caracter. Am răspuns avansurilor ei – nu le-am inițiat eu. Știu că nu schimbă cu nimic situația pe termen lung, dar e important pentru mine ca tu să înțelegi asta. Mi-a părut foarte rău pentru ea și cred că dorința mea de a o ajuta m-a copleșit când mi-a spus că era gravidă, m-am gândit că dacă am grijă să fie fericită, dacă am grijă de nevoile ei, atunci pot să vă țin pe voi, pe tine și pe Henry, departe de toată povestea, iar noi puteam să mergem mai departe, chiar dacă toate astea mă

chinuiau îngrozitor. Nu știu cum am reușit să fac față la tot ce s-a întâmplat. Apoi, după toate cele, în loc să fie mulțumită de eforturile pe care le-am făcut pentru ea și pentru fiul ei, care e sănătos acum, mulțumită mie, mi-a spus că era din nou gravidă. Voia să ne distrugă familia, iar eu nu am putut să o las să facă asta. Am fost pur și simplu disperat să te protejez pe tine. Nu a existat niciun moment în care tu și Henry să nu fiți pe primul loc. Sper că poți să crezi asta.

Despre ce s-a întâmplat în decembrie nu pot să scriu niciun cuvânt, în afară de faptul că a fost cel mai rău lucru care putea să mi se întâmple. A fost ceva teribil, absolut teribil, iar eu sunt răvășit de fiecare dată când mă gândesc la asta. Nici măcar nu pot să-mi aștern gândurile pe hârtie, pur și simplu nu pot, dar într-o zi, în caz că voi fi mai norocos decât merit, îmi doresc mai mult decât orice să discut cu tine despre asta, dacă tu vei suporta să mă asculți. Tu știi să asculți mai bine decât oricine altcineva. Au fost atâtea momente în care mi-am spus: ce noroc am să mă asculte cineva în felul acesta și să fiu atât de iubit. Mă gândesc la asta acum și sufăr și mai mult.

Îți amintești de noaptea în care ne-am cunoscut? Ce întrebare stupidă! Ce vreau să spun de fapt e: mai știi cartea pe care o citeam și locul în care am spus că vreau să merg? Glumeam că vreau să merg acolo în toiul iernii, iar tu mi-ai spus că e ultimul loc din lume în care o ființă normală la cap ar vrea să meargă, mi-ai spus că este la capătul lumii. Acolo sunt eu acum și mi se pare la fel de trist cum ai prezis tu. Dar în același timp cred că sunt în siguranță aici. Cel puțin pentru moment. Deși nu cred că o să mai stau foarte mult. Știu că nu se mai poate – niciun loc nu e atât de sigur pe cât mi-aș dori eu să fie. Dar înainte să plec, am vrut să îți ofer șansa să faci ceva ce știu că nu merit. Nu cred că o să vii – cred că ar trebui să știi asta. Dar dacă mă înșel, Grace,

aș fi așa de fericit. Dacă tu sau voi, amândoi, ați veni aici și am avea șansa să o luăm de la capăt în alt loc, numai să mă gândesc la asta și îmi vine să plâng. Cred că este posibil. M-am gândit foarte mult. Cred că se poate face. Am în minte o țară unde sunt aproape sigur că putem ajunge, unde am fi cu toți în siguranță, iar eu aș putea să muncesc acolo și nu e un loc deloc rău pentru Henry. Evident că nu pot scrie aici niciun detaliu.

Nu știu de ce aș crede pentru vreo clipă că ți-ai lăsa baltă viața pentru așa ceva, dar te iubesc îndeajuns de mult ca să te întreb. Dacă nu o să vii, cel puțin vei ști asta, și măcar pentru atâta lucru merită să te întreb. Ce bine ar fi dacă ai veni și m-ai lăsa să îți explic. Iar dacă nu o să poți să rămâi cu mine, am să înțeleg. Dar cel puțin aș putea să-mi iau rămas-bun de la tine și de la Henry, iar în felul acesta ați ști că nu v-am abandonat fără să lupt.

Nu ar trebui să vii cu avionul până aici. Îmi dau seama că știi asta. Sunt locuri la doar câteva ore distanță, de unde poți să închiriezi o mașină. Te rog să te asiguri că nu te urmărește nimeni. Am închiriat o casă aproape de oraș. Cel puțin se poate ajunge pe jos. Nu am mașină. Din fericire îmi place să fac plimbări, așa cum știi și tu. În majoritatea după-amiezilor mă plimb pe malul râului – da, chiar și în această perioadă a anului. Poate că e întuneric, dar e mai plăcut decât îți imaginezi. E o ambarcațiune aici care a fost transformată în muzeu. Poartă același nume cu cartea pe care o citeam în acea noapte când te-am văzut și m-am îndrăgostit instantaneu de tine. O să te aștept acolo. Te rog să faci asta pentru mine. Iar dacă nu o vei face sau nu poți s-o faci, te rog să știi că nu am iubit pe nimeni altcineva și nici nu o să mai iubesc pe nimeni, dar o să fiu bine.

Nu era semnată. Ca și cum ar fi fost nevoie să fie.

Nu și-a dat seama cât de tare strângea hârtia în pumn, până când aceasta s-a rupt, și atunci a tresărit de uimire și a scăpat-o pe podea. Nu voia să o ridice, pentru că era ca o otravă, dar după un minut sau două, nu a mai suportat nici faptul că zăcea acolo, pe jos. Așa că s-a aplecat și a luat-o, apoi a pus-o pe masa din lemn, ca și cum ar fi fost doar simplul obiect inanimat care se pretindea a fi.

Apoi, pentru că nu știa ce altceva să facă, a recitit scrisoarea.

Acum se gândea cum mergea el prin zăpadă, cu capul în jos, cu gluga strânsă în jurul feței. Cu mâinile adâncite în buzunare. Purta haine necunoscute. Probabil că părul și barba îi crescuseră. Înainta pe malul râului înghețat, trecea pe lângă barca aceea transformată într-un muzeu cu numele de Klondike. Privea prin acel cerc de blană al glugii, după o femeie minionă, înfrigurată, care părea să nu facă parte din peisaj și se comporta ca și cum ar fi căutat pe cineva. Oare ce ar simți ei atunci când s-ar recunoaște unul pe celălalt? Ar fi la fel ca atunci, în subsolul căminului studențesc, unde ea întâlnise un alt bărbat, care avea în brațe un coș de rufe și, deasupra hainelor murdare, o carte despre Klondike, și se îndrepta în acel moment către ea, la fel cum și ea se îndrepta spre el, de parcă s-ar fi căutat unul pe celălalt. Urma să apară și acel gând de ușurare – *Ah, ce bine. Acum pot să nu mai merg la întâlniri* – pe care i-l descrisese pacienta ei cu mult timp în urmă? Urma să apară acea senzație confortabilă a recunoașterii, a pasiunii, a dragostei, atât de puternică încât nimeni nu ar fi putut să o ignore pur și simplu, după atâția ani? Și ce s-ar întâmpla apoi? S-ar întoarce într-o cameră de hotel unde îi aștepta fiul lor – copilul pe care-l aveau împreună? Ar merge și mai departe, într-o țară la care se gândise el, unde era aproape sigur că pot ajunge și unde era aproape sigur că o să fie în siguranță?

Grace a închis ochii. Foarte bine. Trebuise să facă asta. Trebuise să meargă atât de departe.

Acum însă, mintea ei o purta în altă parte și pentru că ea nu mai avea destulă putere să i se opună, a urmat-o într-acolo, iar locul în care s-a întors era acel subsol al căminului studențesc de la Facultatea de Medicină a Universității Harvard. Și-a amintit de camera dezordonată de sus, unde făcuseră dragoste pentru prima dată *(studenții de la medicină sunt creaturi foarte simple)* și apoi s-a gândit, metodic, la fiecare cameră în care făcuseră dragoste de atunci. Dar fuseseră prea multe și prea diverse: Maine, London, Los Angeles, apartamentul de lângă Memorial și apartamentul unde crescuse ea, cel de pe 81st Street. Chiar aici, la etaj, în această casă, în care era îngrozitor de frig pe timpul iernii, după cum aflase ea acum. La Paris. Fuseseră trei călătorii la Paris de-a lungul anilor, dar la hoteluri diferite. Cum putea să le numere pe toate?

S-a gândit la sarcină și apoi la momentul în care s-a născut Henry, apoi la toate nopțile acelea în care a trebuit să se trezească și să stea cu el deoarece multă vreme n-a dormit bine, apoi cum Jonathan lua copilașul și îi spunea: „Culcă-te la loc, totul e în regulă”. Și la locul de joacă de pe First Avenue unde stătuse cu Henry în cărucior, în după amiezile de vară, așteptându-l pe Jonathan să iasă din spital și să stea cu ei pentru jumătate de oră, același loc de joacă unde fiul ei avea să meargă mai târziu cu Jonah, care într-o zi avea să nu-i mai vorbească, același loc de joacă unde Henry își oprise tatăl odată pe trotuar în timp ce o femeie necunoscută a continuat să meargă în tăcere. S-a gândit la interviurile cu evaluatorii de la grădinițele din Manhattan (pentru că îi era teamă că Rearden nu avea să-l accepte pe Henry – o teamă prostească), în timpul cărora Jonathan vorbise cu atâta căldură despre tipul de educație pe care spera să o aibă fiul său, fermecându-i pe

evaluatori unul câte unul. Henry a fost acceptat aproape peste tot. S-a gândit și la cinele acasă la Eva, când el se comporta exemplar, și la nenumăratele cine luate la masa lor din sufragerie, la masa din bucătărie și la masa la care stătea acum, chiar în acest moment. A, da, și la ocazia unică în care venise la ea la birou cu burgeri rusești de la Neil's, pe care însă nu i-au mâncat, cel puțin nu imediat. Prima dată au făcut dragoste pe canapeaua din biroul ei. Uitase de acea zi.

S-a gândit la fiecare cameră din apartamentul lor de pe 81st Street – apartamentul ei, în care fusese, rând pe rând, copil, apoi soție și mamă, și apoi, pentru o scurtă perioadă, doar spectrul abandonat și îngrozit al unei persoane așteptând nimicirea. La parchetul de lemn din hol, la obloanele din sufragerie ținute mereu trase de mama lui Grace și mereu ridicate de ea. Și la camera lui Henry, care fusese odată a ei. Și la biroul lui Jonathan, care fusese cândva al tatălui său. Și la bucătăria care a fost odată a mamei sale, iar apoi i-a revenit ei, și la cadă, și la pat, și la sticlele de Marjorie I și Marjorie II și Marjorie III, vărsate în chiuvetă. Și la bijuterii, câte una pentru fiecare moment de infidelitate ale unui soț necredincios, care încă își iubea soția, dar nu putea să fie fericit alături de ea.

Nu va mai locui acolo vreodată. Atunci și-a dat cu adevărat seama de acest lucru. Apartamentul acela, casa aceea, nu mai existau. Așa cum nu mai exista nici căsnicia ei. La fel cum soțul ei, aflat acum la mii de kilometri depărtare, într-un loc rece, cerându-i iertare, nu mai exista nici el.

Dar, stai. Nu asta cerea el, de fapt. Era sigură chiar înainte să ridice din nou scrisoarea, dar s-a mai uitat o dată, cu o meticulozitate aprobe clinică. Părea să fie un aspect important – foarte important. În rândurile scrise de el, Jonathan spunea că își dorise să o protejeze și că apoi își pierduse controlul. Vorbea de propria suferință. Spunea că

avea să treacă peste asta. Dar nu spunea nimic de iertare. Poate că știa că existau multe lucruri pentru care ar fi trebuit să fie iertat, prea multe pentru a le cuprinde chiar și într-o scrisoare ca aceasta. Sau poate că nu credea că exista vreun motiv pentru care să-și ceară iertare.

Așa că s-a întors din nou, mai adânc și mai atent de data asta. A încercat să depășească limitele poveștii construite de ea, ajungând la povestea de dinainte și la povestea din spatele poveștii, și atunci aceasta a început să se schimbe în ceva cu totul diferit de cum își amintise înainte, cu doar câteva minute în urmă. De data aceasta, Grace îl vedea pe fratele mai mic care era bolnav și care trebuise să rămână acasă. Îi vedea pe tatăl și mama pe care îi părăsise și pe fratele pe care îl numea un ratat, un bărbat imatur și răsfățat, care nu muncise niciodată și care trăia în subsolul părinților lui. O vedea pe femeia din Baltimore, cu care Jonathan trăise în mod misterios în perioada facultății. Acea perioadă de trei zile când dispăruse, în timpul rezidențiatului. Apoi vedea banii pe care îi sustrăsese de la tatăl ei pentru a plăti taxele de școlarizare ale unui băiat de la școala fiului lor. Pe doctorul pe care îl lovise: Ross Waycaster. Pe avocata pe care o angajase să discute despre încheierea contractului său și pe care o trimisese la dracu'. Pe pacienții pe care *nu* îi interna în spital. Pe un băiețel de opt ani din Brooklyn, care *nu* murise de curând de cancer și la înmormântarea căruia *nu* mersese. Pe jurnalista aceea de la revista *New York,* care era mătușa pacientului lui Jonathan. Vedea și conferința medicală din Cleveland sau Cincinnati, sau unde prin Vestul Mijlociu, care nu avusese loc în niciunul dintre acele orașe pentru că, de fapt, nici nu existase. Și pe Rena Chang, care ar fi putut să trăiască acum în Sedona și care ar putea să aibă un copil cu soțul ei. Un copil pe care Grace nu avea să-l întâlnească niciodată. Nici nu își dorea să-l întâlnească. Dar

atunci s-a gândit la celălalt bebeluș, cel care avea să crească în Long Island: cel pe care va trebui să-l tot întâlnească.

Și Grace se gândea la Malaga Alves, care era moartă.

S-a ridicat în picioare, s-a dus la ușa din spate și a ieșit pe verandă, respirând adânc. Sherlock era pe ponton, încordat, pândind un animal din pădure. A început să dea din coadă atunci când a auzit ușa, dar a rămas pe poziții. Grace a coborât pe scări până la el și a rămas acolo pentru câteva minute, întrebându-se ce vedea sau adulmeca el. Era posibil să fie ceva în pădure; ar fi fost puțin cam devreme, dar nu era imposibil. Până în vară, pădurea se umplea de animale, iar casele, de oameni. Chiar și lacul era învolburat, a hotărât ea; tot ce era acolo urma să iasă la suprafață, iar păsările să se întoarcă – întotdeauna se întorceau primăvara. S-a aplecat să mângâie cățelușul pe cap.

În depărtare, auzea acordurile unei scripci, plutind alene pe suprafața apei, purtate către ea de vânt. Acum că știa ce era și de unde vedea, sunetul părea mult mai clar decât în primele ei săptămâni aici, când stătuse pe ponton, întrebându-se ce fel de muzică o fi fost aceea și cine o producea. Totuși, de data aceasta, se simțea o nesiguranță în interpretare. Nu era sigură sau fluidă, așa cum fusese în trecut. Nu era foarte încrezătoare în sine. Dar era frumoasă. Și-a închis ochii. Era Henry, și-a dat ea seama. Nu Rory sau Leo. Henry cânta la vioară. Henry, s-a corectat ea, cânta la scripcă.

Mi-am iubit căsnicia, i-a venit brusc în minte. Nu înțelegea de ce era atât de important să recunoască acest lucru. Dar o făcuse, și nu se dezicea, așa că putea să termine odată pentru totdeauna cu asta.

A intrat în casă după cartea de vizită pe care o primise de la detectivul Mendoza, cu foarte mult timp în urmă.

24. CU TOTUL ALTCINEVA

— Era și timpul, a spus Sarabeth.

I-a răspuns după ce o pusese pe așteptare timp de cinci secunde.

— Știi câte mesaje ți-am lăsat?

— Îmi pare rău, i-a răspuns Grace.

Era conștientă că scuzele nu erau de ajuns, dar doar atât a putut să spună.

— Nu, serios. Grace, ți-am lăsat, nu știu, douăzeci de mesaje. Sper că știi că încercam să te sprijin.

A încuviințat din cap, de parcă Sarabeth ar fi putut s-o vadă.

— Am fugit, a spus ea, simplu. Am încercat să dispar.

— Înțeleg pe deplin asta, a răspuns Sarabeth.

Apoi tonalitatea vocii i s-a schimbat.

— Am fost doar îngrozitor de îngrijorată pentru tine. Lăsând afacerea de-o parte. Am fost îngrijorată ca *prietenă.*

— Ei bine… a zis Grace cu un oftat. Îți mulțumesc pentru asta. Și îmi cer iertare. Îmi pare foarte rău că te-am lăsat în încurcătură și îți promit că nu se va mai repeta.

Dar de ce s-ar mai repeta? s-a întrebat Grace. După acea zi, după acel apel telefonic, nu vor mai avea nimic de discutat. Iar Sarabeth cu siguranță nu va rămâne în viața ei ca *prietenă.*

— Așteaptă, a zis Sarabeth.

Grace a auzit-o spunându-i cuiva: „Zi-i că-l sun eu înapoi…”

— Bun, ascultă, a continuat ea, poți veni la birou să vorbim? Cred că cel mai bun lucru pentru noi toți este să discutăm împreună și să ne dăm seama ce avem de făcut.

Grace s-a încruntat, privind spre blatul din lemn. Stătea la masa ei din bucătăria apartamentului de

pe 81st Street, care nu mai fusese curățată de multă vreme și era vizibil murdară.

— Aș prefera să nu, sinceră să fiu. Orice au să-mi spună, și știu că au multe lucruri de spus, și au tot dreptul, dar poți să-mi transmiți tu? Din punct de vedere financiar, sunt pregătită să returnez banii. Nu am citit contractul de ceva vreme, dar îmi știu obligațiile și intenționez să le respect.

A urmat un lung moment de tăcere, total necaracteristic pentru Sarabeth. Apoi, aceasta a spus:

— Ei bine, asta se întâmplă când oamenii nu răspund la douăzeci de mesaje. Umplu golurile din conversație cu propriile păreri care nu sunt niciodată corecte. De exemplu, te pot asigura că Maud nu e interesată să primească banii înapoi. Au reușit să o scoată la capăt în ianuarie, bineînțeles. Dar vor în continuare să-ți publice cartea.

Grace auzea ropotul ploii. Și-a ridicat privirea spre fereastra din cealaltă parte a bucătăriei. Stropii picau pe aparatul de aer condiționat și dintr-odată afară s-a întunecat. Nu știa despre ce vorbea Sarabeth.

— Uite, ultimul lucru pe care vreau să-l fac e să dau dovadă de cruzime. Dar… ai ajuns de la a fi autoarea debutantă, necunoscută, a unei cărți fascinante și inteligente la un tip total diferit de scriitoare, a unei cărți de care mulți oameni vor fi interesați. E o tranziție importantă care trebuie gestionată cu demnitate și cu multă grijă. Pot să te asigur că editura nu are nicio dorință de a te exploata, Grace.

Grace nu s-a putut abține și a izbucnit în râs.

— Da, a spus ea, chiar cred asta.

— Da. Așa e. O știu pe Maud de zece ani. Am colaborat la cel puțin douăzeci de titluri. Este incredibil de inteligentă și e foarte bună în ceea ce face, dar dacă nu ar fi fost o persoană cu bun-simț, nu i-aș fi dat de la început cartea ta. Acum, după tot ce s-a întâmplat, sunt mai fericită ca niciodată

că lucrarea ta a ajuns la ea. De fapt, dacă ai veni azi la mine cu cartea, ea ar fi prima persoană la care aș merge.

Grace continua să tacă. Dar acum măcar se gândea la ce-i spusese.

— Unde ești? a întrebat-o Sarabeth. Îți dai seama că nu am nicio idee de unde mă suni? Unde ai fost în ultimele trei luni?

— Mi-am dus fiul în Connecticut. Avem o casă acolo. O casă de vacanță, n-am locuit niciodată acolo pe timpul iernii. Dar a fost chiar plăcut. O să rămânem. Acum sunt în New York, totuși. Strâng lucrurile din apartament.

— Cum rămâne cu cabinetul tău?

— Îmi deschid un cabinet în Great Barrington, Massachusetts, a lămurit-o ea.

— Stai, ești în oraș acum? Poți să vii la birou?

— Nu. Am venit doar să îmi strâng lucrurile. Am vândut apartamentul, iar în trei zile vin cei de la firma de mutări. Nu pot face nimic. În plus, trebuie să mă gândesc la ce mi-ai spus. Sincer… am crezut că s-a terminat cu cartea. Mi-am luat gândul de la ea.

— Ah, nu am terminat-o câtuși de puțin, s-a amuzat Sarabeth. De fapt, sunt sigură că Maud va dori să scrii o nouă prefață. Și poate vor fi și alte lucruri în carte pe care vei vrea să le modifici. Cred că acum avem o lucrare chiar mai complexă și mai răsunătoare. O carte importantă, cu un potențial de a ajunge la o mulțime de oameni. Uite, urăsc că ți s-a întâmplat asta, Grace, sincer. Dar știu că măcar un lucru bun a ieșit din asta. Poți veni la mine să vorbim?

A menționat o zi din săptămâna următoare, apoi s-a răzgândit și i-a sugerat să se vadă peste două săptămâni. Avea să se întoarcă în oraș în acea azi pentru a încheia totul. Apoi și-a cerut din nou scuze, iar Sarabeth i-a spus și ea din nou că totul e în regulă, după care au închis.

Ploua chiar mai puternic acum, iar în apartament era răcoare. Martie era o lună mohorâtă, oricum, dar chiar și în orașul unde, pentru ea, mai toate anotimpurile aveau frumusețea lor, februarie și martie au fost mereu excepțiile. Chiar dacă iubea New York-ul mult prea mult ca să-l părăsească pentru totdeauna, de acea perioadă a anului se putea lipsi cu ușurință.

Era a doua zi aici, împachetându-și fără încetare lucrurile, împachetând și aruncând multe dintre ele. Îi fusese groază de asta, evident, și totuși a uimit-o cât de repede povara organizării detaliilor logistice a redus la tăcere zgomotul imensei sale tristeți. Erau mii de obiecte, fiecare dintre ele având o poveste, banală sau profundă, extrem de fericită sau de tristă. Dar fiecare dintre ele trebuia să fie expediat înainte ca cei de la firma de mutări Moishe's Movers să ajungă în acea joi. Avea aproape patruzeci de ani și pleca în sfârșit de acasă.

Din fericire, pe drumul de întoarcere spre oraș își făcuse deja planurile pentru câteva săptămâni. Erau lucruri ce trebuiau să ajungă în Connecticut – multe. Aproape toate lucrurile lui Henry, cu excepția hainelor care nu îi mai veneau. Majoritatea, însă nu toate hainele ei, deoarece acum purta mai mult blugi la muncă, ceva ce nu ar fi putut face în oraș, dar pacienții ei din Great Barrington (trei până acum) nu păreau deranjați de asta. Cărțile ei. Câteva piese de mobilier și tablourile la care ținea prea mult pentru a le lăsa în urmă și accesoriile de bucătărie care îi lipsiseră atât de mult.

Asta era partea ușoară.

Erau atât de multe lucruri pe care nu avea să le ia cu ea. Le îngrămădise pe toate într-o cameră imaginară, mare și ticsită. Tot ce îi aparținea lui Jonathan, de exemplu, lucrurile lui, lucrurile care îi plăceau lui. De asemenea, lucrurile care îi aminteau de căsnicie, dar care nu îi aparținuseră

cuiva în mod special: cești de cafea, telefoane, un suport pentru umbrele. Toate aveau să plece. Nu voia să le mai vadă vreodată.

De fapt, partea asta s-a dovedit a fi surprinzător de ușoară.

Geanta Birkin – un obiect de mare frumusețe, singurul obiect dovedind un anumit statut social pe care și-l dorise vreodată și care fusese păstrat cu grijă în șifonierul ei și purtat în rare ocazii – fusese cadou de la Jonathan și nu îi mai aducea nicio bucurie. Totuși, o durea să renunțe la ea. A pus-o cu grijă în cutia ei portocalie și a dus-o la Encore, pe Madison Avenue, unde se resemnase că avea să accepte doar un sfert din valoarea ei. Dar nu au vrut să o primească.

— E o copie, i-a spus franțuzoaica aceea care păzea sanctuarul Vuitton, Chloé și Hermès.

A scos un țâțâit dezaprobator, de parcă s-ar fi simțit ofensată că trebuise să o atingă.

— E o copie de calitate, dar tot copie e.

Nu, nu, a început Grace să-și repete în sinea ei. De asta era sigură. Era absolut sigură. A rămas în picioare acolo, în încăperea de la etaj, într-un haos general de haine și femei. Își amintea ziua de naștere, cutia mare, portocalie, cum au râs despre gafa lui Jonathan la magazinul Hermes, despre cum intrase și se așteptase să iasă la fel de repede cu o geantă Birkin. Era o poveste amuzantă, o poveste despre modestia lui, o poveste care o făcuse să-l iubească pentru naivitatea sa, pentru perseverența lui, chiar și în fața vânzătorilor aroganți care era clar că râdeau de el. Dar și asta fusese o poveste inventată. A plecat cu geanta Birkin pe care a trântit-o apoi, în sacul ei de protecție portocaliu, în tomberonul de la intersecția dintre 81st Street și Madison Avenue.

Până la urmă, nici asta nu a durut.

Ceea ce a durut-o cât să compenseze pentru tot ceea ce nu o afectase până atunci au fost fotografiile – albume întregi, pereți întregi,

împânziți de portrete înrămate și instantanee: soțul ei, fiul ei, ea însăși, singuri sau împreună. Jonathan nu putea fi scos din ele, iar ea nu le putea arunca – erau povestea ei și a lui Henry –, dar nici nu putea suporta ideea de a trăi în aceeași casă cu ele. Dintre toate locurile, o să le lase în casa Evei din Long Island. Tatăl său, într-un gest de o bunătate impresionantă, venea special să le ia a doua zi și să le ducă într-un loc în care ea nu avea să stea, dar unde puteau fi ținute până când Henry – sau poate chiar ea – avea să fie gata să se uite peste ele.

Îi aducea și vesela mamei sale, toate cele douăzeci de seturi de la Haviland Limoges Art Deco, împachetate de Eva. Acestea aveau să ajungă și ele în Connecticut și avea să le găsească cumva locul în căsuța lor rustică. În toiul acelei distrugeri generale, se făcea simțit și un vag entuziasm. Încercase – și, se temea ea, eșuase complet – să îi transmită Evei cât de mult aprecia darurile, dar Eva s-a dovedit la fel de stânjenită de subiect precum era și ea.

— Nu fi prostuță, i-a spus ea. Dacă aș fi știut că le vrei… Nu ai spus niciodată nimic. Am mai multă veselă decât îmi trebuie, Grace, doar știi asta.

Au lăsat lucrurile așa.

Scotea cearșafuri din uscător, împăturindu-le cât de bine putea, atunci când a sunat telefonul fix, iar portarul i-a comunicat că un detectiv era jos, în hol, și pentru un moment a încercat să pretindă că nu știa despre ce era vorba. Cearșaful din mâinile ei era cald. Era un cearșaf bun și nu fusese ieftin. De culoarea ouălor. Sau ocru. Acum ceva vreme i s-ar fi spus bej, dar, observase ea, nu se mai spunea acum despre așternuturi că ar fi bej. Nu era nimic în neregulă cu așternutul, în afară de faptul că dormise și făcuse dragoste cu Jonathan pe el. Nu avea să-și înceapă noua viață păstrând cearșafuri conjugale.

Detectivul a ajuns câteva minute mai târziu, iar ea l-a întâmpinat la ușă. Ținea în mână celălalt cearșaf, cel cu elastic. Nu a știut niciodată cum să-l împăturească și nu îi ieșea nici acum. O'Rourke a ieșit din lift, cu un aer distras.

— Bună ziua, i-a spus Grace. Unde îți e partenerul?

El a privit peste umăr, spre lift. Liftierul tocmai închidea ușa.

— Îmi pare rău pentru deranj, a spus el în schimb. Spălai rufe?

— Împachetam. Donez cearșafurile. Am vrut doar să le spăl înainte.

— Înțeleg, a zis el uitându-se prin ușa deschisă. Uau. Chiar pleci.

— Da, chiar plec, a răspuns ea, pierzându-și răbdarea.

Avea nevoie de multă forță să-și păstreze cumpătul.

— Pot să intru pentru un minut?

— Poți să-mi spui și gata, te rog? a zis ea. Presupun că ai venit să-mi spui ceva.

O'Rourke a dat din cap posomorât.

— Am venit să îți spun că l-am localizat pe soțul tău. Partenerul meu se ocupă de extrădarea lui. Ai vrea să stai jos? a întrebat-o el, de parcă n-ar fi fost casa ei.

Grace a împins ușa în lături și, în timp ce făcea asta, și-a privit mâna. Nu părea să fie parte din ea, dar a încercat să se comporte cât mai firesc.

— E un șoc, a spus O'Rourke, de parcă ea nu știa deja asta. Ar trebui să stăm jos.

Au mers în bucătărie. A pus cearșaful prost împăturit în cutia cu donații. Apoi, ascultătoare, s-a așezat în fața lui, la masa prăfuită din bucătărie.

— Unde te muți? a întrebat-o detectivul.

— Connecticut.

— Ah. Frumos. Mistic. Am fost acolo.

— Nu, în cealaltă parte. În nord-vest. Unde locuim din decembrie.

Apoi a făcut o pauză. Bineînțeles că detectivul știa unde fusese ea din decembrie și până atunci.

— Unde e? Unde e Jonathan? E în Canada?

— Nu. În Brazilia.

L-a privit nedumerită. Dar ceea ce tocmai spusese nu părea să capete sens. Nu avea niciun sens să fie în Brazilia.

— Nu înțeleg. Scrisoarea.

— Ah, scrisoarea era de la el. A fost expediată din Minot, Dakota de Nord. Dar suntem siguri că nu el a trimis-o. Probabil că a plătit pe cineva. Sau a găsit pe cineva dispus să o trimită. Precum știi, se pricepe de minune să-i determine pe oameni să facă ce voia el.

— Dar… a început ea, scuturând din cap și ținând degetele răsfirate pe masa lipicioasă. De ce ar face asta? De ce și-ar bate capul să spună că era acolo?

— Ei bine, a zis O'Rourke cu blândețe, știi, Minot e la mai puțin de o oră de mers cu mașina de graniță. Și acolo sunt o mie cinci sute de kilometri de graniță neprotejată și o rezervație amerindiană. Chippewa. Nu poate fi prea greu să găsești pe cineva care să te treacă granița. E exact locul unde ai merge dacă ai încerca să părăsești țara fără ca cineva să știe despre asta. Acolo aș merge și eu, a întărit el, parcă pentru a conferi un plus de autoritate.

— Evident, nu și el. *Brazilia,* s-a minunat ea.

Și l-a imaginat pentru ultima oară mergând de-a lungul râului înghețat din orașul Whitehorse, Yukon, Canada, trecând pe lângă ambarcațiunea restaurată, numită *Klondike,* devenită acum muzeu, așteptând-o să apară. Și-a dat seama că, în această imagine fictivă, îl și îmbrăcase după gustul ei, într-o cămașă groasă din flanel și cu o căciulă de lână ce îi acoperea părul acum lung, și îl pornise la drum, cu capul plecat, cu mâinile în buzunare, tânjind după ea și căutând-o. Nu putea să treacă peste această imagine.

— De ce mi-a scris scrisoarea aceea?

— Poate doar ca să se joace și mai mult cu mintea ta, a răspuns el, simplu. Unii oameni nu vor să piardă nici măcar o ocazie de a-și bate joc de cineva, doar de dragul de a o face. E o chestie a lor, e ceea ce le dă lor putere să continue. Pe vremuri, încercam să îmi dau seama de ce. Adică, serios, ce le iese lor din asta? Acum zic doar… *las-o baltă.* Nu o să ajung să-i înțeleg vreodată. Eu doar curăț după ei.

A ridicat din umeri, de parcă ar fi avut tot timpul din lume să se gândească la asta și la alte mistere ale vieții.

— Dar ce de îți spun ție asta? Doar ești psiholog.

Corect.

— Ai scris o carte despre asta. Nu?

Nu, s-a gândit ea. A *fost cu totul altcineva.*

— În plus, și-a bătut joc și de noi. O mulțime de iepuri dintr-un singur foc. Am trimis oameni în Minot și în Whitehorse. Am implicat și poliția canadiană. Au supravegheat toate traseele de-acolo și zona din jurul ambarcațiunii pe care a descris-o, și au urmărit toate închirierile din decembrie, dar nu era nimic de găsit. Apoi am primit un apel de la INTERPOL. E în Brazilia, fără niciun dubiu. Mendoza a plecat acolo acum două zile să completeze cererea de extrădare. S-ar putea să dureze mai mult, dar îl vor trimite înapoi până la urmă. De obicei, ne dau bătăi de cap doar dacă e vorba de cineva cu naționalitate braziliană. Avem un tratat de extrădare.

Apoi a tăcut.

— Cum te simți?

— Eu doar…

Dar nu a putut să termine propoziția și a clătinat din cap.

— Am vrut să îți spunem noi veștile. Cred că ai o zi sau două înainte să se afle. Bineînțeles, se poate întâmpla și mai repede. Am vrut doar să îți

spunem noi. Îți suntem recunoscători că ai încercat să ne ajuți.

Grace a încuviințat din cap.

— Probabil a crezut că Rio e un oraș atât de mare încât putea să se facă nevăzut.

— Nu, a zis detectivul. Nu în Rio. A mers într-un loc de care n-am auzit, în pădurea amazoniană, în Manaus. Poate că nu-l pronunț cum trebuie. E în spaniolă, cred.

Sau portugheză, s-a gândit Grace, fără să spună.

— Chiar în mijlocul junglei. Nu poți merge cu mașina acolo. Trebuie să zbori sau să mergi cu vaporul. Credem că a luat un vapor, dar nu știm sigur asta. Până la urmă o să-i dăm de capăt. Și, evident, ne-ar plăcea să știm cum a ieșit din țară. Dar din informațiile de până acum, credem că a călătorit cu vaporul. E un port mare. Mendoza a ajuns acolo sâmbătă. M-a sunat în dimineața asta. Mi-a spus că e o operă acolo. O clădire mare și roz în mijlocul orașului pe care au trimis-o în bucăți pe vapor din Anglia acum aproape o sută de ani. Nu i-a venit să creadă, a zis el cu un râset scurt, nepotrivit. Mendoza iubește opera. E o chestie importantă pentru el. M-a dus și pe mine odată la Lincon Center, când soția lui nu se simțea bine. Patru dintre cele mai chinuitoare ore din viața mea.

Spre surprinderea ei, Grace a râs și ea.

— La ce spectacol?

— Dumnezeule, nu-mi amintesc. Era un cal pe scenă, ceea ce n-a fost de niciun ajutor. Dar trebuie să recunosc, nu te aștepți la o operă în mijlocul pădurii amazoniene.

Grace s-a lăsat pe spate pe scaunul ei. Mintea îi era plină. S-a gândit aproape cu jind la spălatul rufelor și la împachetat, la cutiile ce îi ofereau un sentiment liniștitor și care așteptau să fie umplute și expediate. Își dorea ca detectivul să plece.

— *Fitzcarraldo,* a spus Grace. E un film despre construirea unei opere în jungla amazoniană. Am mai auzit povestea asta.

— *Fitz…?*

I-a spus titlul pe litere, iar el l-a notat în carnetul său.

— O să-i spun. O să vrea să-l vadă, a zis, apoi a privit prin bucătărie. Se pare că ai un sistem.

— Ah, da. Unele cutii merg spre Connecticut, iar altele ajung la donații. Scap de aproape tot ce aveam. Presupun că aveți tot ce vă trebuie?

O'Rourke o privea lung.

— Lucrurile lui Jonathan? Dacă e ceva ce vă mai trebuie, spune-mi acum.

— Nu, avem tot ce ne trebuie. Dar, bineînțeles, dacă găsești ceva ce crezi că ar trebui să vedem…

Grace a aprobat din cap, dar făcuse suficient. De acum încolo, erau pe cont propriu.

— Păi bine, a spus el ridicându-se, o iau și eu din loc.

Grace s-a ridicat și ea, ușurată.

— Unde e băiatul tău? a întrebat-o el în timp ce se îndreptau spre ieșire.

— E la bunici. În vacanța de primăvară.

— Ah, ți-am cunoscut tatăl. Am vorbit cu el în decembrie.

— Nu, a zis Grace, la ceilalți bunici. E în Long Island, la părinții lui Jonathan.

O'Rourke s-a oprit și s-a întors spre ea.

— Asta e ceva… ei bine, sunt surprins. Când am vorbit cu ei, ne-au spus că nu v-au văzut niciodată.

— Am luat cina în New York luna trecută. Păreau să se înțeleagă destul de bine, așa că l-au invitat să stea la ei pentru câteva zile, iar Henry a vrut să meargă.

Detectivul a încuviințat. Ca de obicei, gâtul lui era atât de neglijent bărbierit, încât părea plin de petice.

— E bine. Sunt oameni buni. Au trecut prin multe.

Cu toții am trecut prin multe, s-a gândit ea automat. Dar ce rost avea să spună asta?

I-a deschis ușa, iar el a chemat liftul.

Grace stătea stânjenită în ușa întredeschisă. Era un moment ciudat, în care nu știa cum trebuia să procedeze. Stătuse exact în același loc, în pragul casei sale, de când era suficient de mare încât să stea în picioare, așteptând ca liftul să îi răpească musafirii: parteneri de joacă, bone, invitați la petreceri. Cu mult timp în urmă, din același loc își condusese iubiții, sprijinindu-se de pereții vestibulului, pentru a se săruta până în ultima clipă înainte să ajungă liftul. În mod obișnuit, așteptai ca invitatul tău să intre în lift și făceai conversație, dar situația asta nu era una obișnuită, iar ea nu mai avea ce să-i spună detectivului O'Rourke. Dar nu putea nici să-i închidă ușa-n nas.

— Ascultă, a spus el dintr-odată. O să mă iau la palme mâine dacă nu zic ceva.

Ea și-a încleștat mâna pe tocul ușii și s-a îmbărbătat. Cu viteza fulgerului, i-au trecut prin minte toate posibilitățile cuprinse în acel „ceva" și niciuna nu era bine-venită. Indiferent care ar fi fost motivul pentru care s-ar fi luat la palme dacă nu i-l spunea – o acuzație sau un cuvânt de mulțumire ori vreo vorbă înțeleaptă despre situația ei –, nu voia să audă. Dar nici nu voia ca el să se întoarcă altă dată să îi spună.

— Cunosc o familie în Brownsville. Brooklyn, a zis el privind-o cu luare-aminte.

— În regulă, a zis Grace încruntându-se.

— De fapt, l-am arestat pe unul dintre băieți anul trecut. Dar ne-am dat seama că era un băiat bun, își alesese doar prietenii greșiți. Așa că am rătăcit hârțogăria. Hei, a zis el râzând, se mai întâmplă.

Grace aștepta, și mai nedumerită decât înainte.

— În orice caz, au stat într-un adăpost, dar acum câteva săptămâni și-au luat un apartament. Un apartament în oraș. Știi, subvenționat. Ceea ce e minunat. Dar în rest nu au de nici unele. Dorm pe podea. Cum ți-am spus, am avut ocazia să-i cunosc bine. Sunt oameni cumsecade.

Grace a auzit în sfârșit liftul pornind de jos, din holul blocului.

— Mi-ai zis că trimiți totul la donații, ceea ce e minunat. Dar mă gândeam, știi tu, dacă ai vrea…

— Ah.

În sfârșit îi picase fisa.

— Ah, da. Sigur. Aș fi încântată. Orice vor să ia. Sunt paturi, cearșafuri și prosoape. Și oale și tigăi.

Pe fața lui a apărut o fericire aproape copilărească. Se transformase. Dintr-odată arăta ca un puști: tânărul ofițer O'Rourke. Totul într-o clipită.

— Ar fi un lucru minunat pentru ei. Nici nu-ți poți imagina.

Au stabilit ca el să se întoarcă peste două zile, cu tatăl și doi dintre copii și o camionetă împrumutată.

— Sunt oameni cumsecade, a repetat O'Rourke. Crede-mă, am văzut o mulțime de familii de doi bani. Asta e o familie bună.

— Sunt convinsă, a zis Grace.

Cu toate că ea nu mai știa ce însemna o familie bună, dar presupunea că el știa.

— Nu rătăcești hârțogăria pentru orice.

— Nu, a răspuns el, cu un aer timorat. Voiam să îți spun. Am știut că habar n-aveai. După prima discuție, am fost siguri. Ne pare rău pentru calvarul prin care te-am pus să treci. Știam că nu ești un om rău.

Grace a simțit că obrajii îi iau foc. A încuviințat din cap, fără să-l privească.

— Doar că… mi-am ales prietenii nepotriviți, nu-i așa?

— Ai ales tipul nepotrivit. Se întâmplă mereu.

Mie îmi zici, s-a gândit Grace. Ușa liftului era închisă acum.

În spatele lui, ușa liftului s-a deschis, iar O'Rourke i-a făcut cu mâna lui Grace și s-a suit. Grace a așteptat în prag până când el s-a făcut nevăzut, dar nu a intrat imediat în casă. În schimb

a rămas acolo, ascultând succesiunea profund familiară de pârâituri și pocnete pe care le scotea liftul în timp ce cobora, până când, în cele din urmă, a auzit ușa deschizându-se cu un scârțâit și lăsându-l pe O'Rourke să iasă în holul blocului, și în după-amiaza ploioasă și întunecată, pe strada unde ea trăise o viață întreagă.

virtual-project.eu

violin

{1} Din piesa de teatru Moartea unui comis-voiajor (1949) de Arhur Miller, citatul exact fiind: „Trebuie să i se acorde atenție unei asemenea persoane“.

{2} Contract de căsătorie ebraic.

{3} Instrumente de percuție.

{4} În original, „legăminte“.

{5} În tradiția iudaică, ceremonie ritualică de trecere spre maturitate a fetelor (bar mitzvah, pentru băieți), ce are loc în jurul vârstei de doisprezece-treisprezece ani.

{6} Ștetlurile erau, înainte de Holocaust, orașe evreiești de dimensiuni mici din estul Europei.

{7} Ghid turistic și gastronomic de referință în Statele Unite.

{8} În iudaism, primele șapte zile de doliu poartă denumirea de shiva („șapte“).

{9} Elaine Stritch (1925–2014), actriță și cântăreață americană, cunoscută îndeosebi pentru rolurile ei de pe Broadway.

{10} Stephen Sondheim (n. 1930), compozitor american, cunoscut îndeosebi pentru muzica de teatru.

{11} Wendy Wasserstein (1950–2006), dramaturg american, laureată a Premiului Tony pentru piesa Heidi Chronicles (1989).

{12} Pseudonim dat de Freud uneia dintre pacientele sale, pe numele ei real Ida Bauer (1880-1945).

{13} Referință la nuvela Adio, domnule Chips! (1934), a prozatorului american James Hilton, care spune povestea unui profesor îndrăgit, de la un internat de băieți.

{14} În tradiția iudaică, grup alcătuit din zece bărbați sau băieți de peste treisprezece ani, fără de care nu se pot oficia ritualurile religioase.

{15} Rugăciune evreiască veche, rostită în slujbele de la sinagogă. O formă a acestei rugăciuni, kadișul de doliul, se spune la slujbele funerare.

{16} Roman pentru copii, scris de Beatrix Potter, despre un croitor ajutat să isprăvească lucrul la o jiletcă pentru nunta primarului de niște șoricei, recunoscători că îi salvase de pisică.

{17} În engleză, elder înseamnă „vârstnic“.

{18} Tehnică de animație în cadrul căreia obiectele sunt mutate treptat și fotografiate, fiind apoi rulate într-o secvență continuă (n.red.).

[19] Mișcare de protest a muncitorilor englezi din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și din prima jumătate a secolului al XIX-lea, care s-a manifestat prin distrugerea utilajelor.

[20] Acronim pentru Rapid Eye Movement (mișcarea rapidă a ochilor), fază a somnului în care se consideră că au loc cele mai multe vise.

[21] Versuri din Povestea bătrânului marinar aparținând poetului englez Samuel Taylor Coleridge (1772−1834).

[22] În engleză, „Boboc de trandafir". Aluzie la ultimul cuvânt rostit de personajul lui Orson Welles din Citizen Kane, pe patul de moarte. După cum a explicat Welles mai târziu, este vorba despre un simbol pentru copilăria pierdută și momentul destrămării relațiilor familiale.

[23] În original, My brain on cork, joc de cuvinte bazat pe asemănarea fonetică dintre cork („plută") și crack („cocaină").

[24] Emily Post (1872−1960), autoare americană a unor lucrări despre bune maniere.

[25] Muzical american din 1943.

[26] Marcă de ceai negru.

[27] În original, Children's Hour, film american din 1934, cu Audrey Hepburn și Shirley MacLaine, interpretând rolurile a două prietene care deschid un internat pentru fete. În urma unui scandal, cele două sunt acuzate pe nedrept de una dintre eleve că ar avea o relație nepotrivită.

[28] Aluzie la versurile poemului The Road Not Taken (Drumul pe care n-am apucat) de Robert Frost.

[29] În germană, termenul se referă la sentimentul de plăcere provocat de nefericirea, de greutățile cu care se confruntă o altă persoană.

[30] Termen din limba germană, desemnând „o conversație amicală, la o ceașcă de cafea".

[31] Muzică tradițională a evreilor așkenazi din Europa de Est.

[32] În traducere, „Paradisul porcilor".

[33] Gen de melodie specifică bluegrass-ului.

Table of Contents

PARTEA ÎNTÂI
- 1. ȘTII, PUR ȘI SIMPLU
- 2. CE POATE FI MAI BINE DECÂT SĂ CREȘTI COPII?
- 3. NU E ORAȘUL MEU
- 4. O INIMĂ PREA MARE
- 5. ACCES RAPID LA LUCRURILE ESENȚIALE

PARTEA A DOUA
- 6. NU PENTRU MULT TIMP
- 7. O MULȚIME DE INFORMAȚII INUTILE
- 8. CINEVA TOCMAI I-A TRIMIS SOȚULUI TĂU UN E-MAIL
- 9. DAR CINE ASCULTĂ?
- 10. TĂRÂMUL SPITALELOR
- 11. TOATE CELE ÎNTÂMPLATE TIND SPRE O CONVERGENȚĂ
- 12. JAP, JAP
- 13. SPAȚIILE DINTRE CASE
- 14. CU PAȘI REPEZI, SPRE SFÂRȘIT
- 15. SĂ CERCETAȚI ȘI SĂ CONFISCAȚI

PARTEA A TREIA
- 16. AMFITRIOANA
- 17. SUSPENDAREA NEÎNCREDERII
- 18. UN CRĂCIUN ÎN ȘTETL
- 19. MAREA GREȘEALĂ
- 20. DOUĂ DEGETE LIPSĂ
- 21. POPONEAȚĂ
- 22. PRIMUL LUCRU PE CARE-L VOR SPUNE DESPRE MINE CÂND IES DIN ÎNCĂPERE
- 23. LA CAPĂTUL LUMII
- 24. CU TOTUL ALTCINEVA

Table of Contents

PARTEA ÎNTÂI 2
1. ȘTII, PUR ȘI SIMPLU 2
2. CE POATE FI MAI BINE DECÂT SĂ CREȘTI COPII? 31
3. NU E ORAȘUL MEU 60
4. O INIMĂ PREA MARE 77
5. ACCES RAPID LA LUCRURILE ESENȚIALE 89
PARTEA A DOUA 111
6. NU PENTRU MULT TIMP 111
7. O MULȚIME DE INFORMAȚII INUTILE 125
8. CINEVA TOCMAI I-A TRIMIS SOȚULUI TĂU UN E-MAIL 140
9. DAR CINE ASCULTĂ? 160
10. TĂRÂMUL SPITALELOR 192
11. TOATE CELE ÎNTÂMPLATE TIND SPRE O CONVERGENȚĂ 209
12. JAP, JAP 229
13. SPAȚIILE DINTRE CASE 243
14. CU PAȘI REPEZI, SPRE SFÂRȘIT 269
15. SĂ CERCETAȚI ȘI SĂ CONFISCAȚI 292
PARTEA A TREIA 304
16. AMFITRIOANA 304
17. SUSPENDAREA NEÎNCREDERII 318
18. UN CRĂCIUN ÎN ȘTETL 336
19. MAREA GREȘEALĂ 359
20. DOUĂ DEGETE LIPSĂ 394
21. POPONEAȚĂ 413
22. PRIMUL LUCRU PE CARE-L VOR SPUNE DESPRE MINE CÂND IES DIN ÎNCĂPERE 439
23. LA CAPĂTUL LUMII 454
24. CU TOTUL ALTCINEVA 478